

·BIFFE·IH·HC·Λ·A·Ψ·Ξ·B·H·Ψ·Λ·↑·Π·Ω·BIFFE·

J.R.R. TOLKIEN

POVEȘTI
,
NETERMINATE

editate de
CHRISTOPHER TOLKIEN

·BIFFE·IH·HC·Λ·A·Ψ·Ξ·B·H·Ψ·Λ·↑·Π·Ω·BIFFE·

Poveștile neterminate ale Numenorului și Pământului de Mijloc este o colecție de povestiri care se întind în timp de la Zilele de Odinioară ale Pământului de Mijloc, pînă la sfîrșitul Războiului Inelului, și cuprind o varietate întregă de elemente, precum relatarea plină de culoare a lui Gandalf despre cum a ajuns el să-i trimită pe gnomi la vestita întîlnire de la Fundătura, apariția lui Uimo, Domnul Mării, în fața ochilor lui Tuor pe coasta Beleriandului, și descrierea exactă a organizării militare a Cavalerilor din Rohan. Cartea conține singura poveste care a supraviețuit din lungile evuri ale Numenorului, înaintea scufundării acestuia în mare, și tot ceea ce se cunoaște despre cei Cinci Vrăjitori, Palantfriei, legenda lui Amroth și alte asemenea subiecte.

Despre Anexele la Stăpînul Inelelor, J.R.R. Tolkien scria în 1955: „Cei care apreciază cartea doar ca un «roman de aventuri eroic», și consideră «evenimentele neexplicate» ca parte a efectului literar, vor ignora Anexele, și bine fac.” Poveștile neterminate sînt destinate, în mod explicit, celor care, dimpotrivă, n-au explorat suficient Pământul de Mijloc, limbile sale, legendele, politica și regii săi.

Christopher Tolkien a editat această culegere și este autorul Introducerii. De asemenea, a redesenat harta pentru Stăpînul Inelelor la o scară mai mare și a reprodus singura hartă a Numenorului, desenată vreodată de J.R.R. Tolkien.

J.R.R. Tolkien

POVEȘTI NETERMINATE

ALE NUMENORULUI ȘI PĂMÎNTULUI DE MIJLOC

Editate de CHRISTOPHER TOLKIEN

Traducere din limba engleză IRINA HOREA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României TOLKIEN, J.R.R.
Povești neterminate / J.R.R. Tolkien; trad.: Irina Horea; ed.
Christopher Tolkien. -

București: RAO International Publishing Company, 2005 ISBN
973-576-895-X

I. Horea, Irina (trad.)

II. Tolkien, Christopher (ed.)

821.111-31=135.1

RAO International Publishing Company Grupul Editorial RAO Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA

J.R.R. TOLKIEN Unfinished Tales

Originally published in English by HarperCollins Publishers Ltd under the title Unfinished Tales by J.R.R. Tolkien. © The J.R.R. Tolkien Copyright Trust and C.R. Tolkien 1980 All rights reserved © RAO International Publishing Company, 2005 pentru versiunea în limba română

Tiparul executat de R.A. „Monitorul Oficial” București, România 2005

ISBN 973-576-895-X

Nota editorului englez

În diverse părți ale volumului de față a fost necesară marcarea în mod diferit a autorului și editorului, întrucât adnotările sînt multiple și variate. Autorul apare, pe tot parcursul primelor texte, cu un corp de literă mai mare; atunci cînd editorul intervine în vreunul din aceste texte, comentariul său este marcat cu un corp de literă mai mic și cu stare (spre exemplificare, vezi pg. 405. în Istoria lui Galadriel și Celeborn, unde textul editorului predomină, se folosește tabularea inversă. în Anexe (și în Continuarea poveștii lui „Aldarion și Erendis”, pg. 285 și urm.) atît autorul cît și editorul sînt marcați cu un corp de literă mai mic, citatele din autor fiind retrase de la margine (de ex.: pg. 217 și urm.).

Notele la textele din Anexă sînt date ca note de subsol, și nu ca referințe numerotate; iar adnotările autorului la un moment dat într-unui sau altul din texte sînt indicate peste tot cu paranteze drepte: [nota autorului].

Nota traducătorului

În traducerea de față, trimiterile la paginile din Silmarillion s-au făcut la prima ediție în română (Editura Rao, 2003), iar cele din Stăpînul Inelelor - la ediția din 2002.

INTRODUCERE

Problemele cu care se confruntă cel căruia i s-au dat în grijă scrierile unui autor decedat sînt greu de rezolvat. Unii dintre cei aflați în această situație pot să opteze pentru varianta de a nu da publicității materialele respective, cu excepția poate a textelor aflate practic în varianta finală la data decesului autorului. în cazul operelor nepublicate ale lui J.R.R. Tolkien, aceasta ar părea, la prima vedere, opțiunea preferabilă; întrucît el însuși, deosebit

de critic și de meticulos cu propriile sale scrieri, nu s-ar fi gândit nici o clipă să permită publicarea nici măcar a povestirilor cît de cît întregite din volumul de față, fără o muncă asiduă de cizelare.

Pe de altă parte, natura și scopul acestor ficțiuni ale sale îmi par acela de a-și plasa chiar și poveștile abandonate într-o anumită poziție. Am considerat că ar fi fost de neconceput ca Silmarillion să nu vadă lumina tiparului, în ciuda textului neordonat și în ciuda intențiilor tatălui meu — cunoscute, chiar dacă neîmplinite în mare măsură — de a aduce modificări textului; dată fiind situația, m-am gândit, după îndelungi ezitări, să prezint opera nu în forma unui studiu istoric, un complex de texte divergente legate între ele prin comentarii, ci ca o entitate completă, caracterizată prin coeziune. Narațiunile din volumul de față sînt de o cu totul altă natură; luate împreună, ele nu constituie un întreg, iar volumul nu este altceva decît o antologie de scrieri, disparate ca formă, intenție, finalizare și dată la care au fost concepute (chiar și în modul în care le-am redactat eu), avînd ca temă Numenorul și Pămîntul de Mijloc. Dar argumentul pentru a le da publicității nu diferă în esență, deși e mai puțin percutant, de argumentul care justifică publicarea volumului

8 POVEȘTI NETERMINATE

Silmarillion. Cei care cu siguranță nu au dat uitării imaginea lui Melkor și a lui Ungoliant privind în jos de pe creasta Hyamentir spre „cîmpiile și pajiștile Yavannei, aurii sub înaltele grîne ale zeilor”; sau umbra armiei lui Fingolfin în primul răsărit de lună în Apus; sau pe Beren, cu înfățișare de lup, pîndind sub tronul lui Morgoth; sau lumina silmarilului, dezvăluită dintr-odată privirilor în întunecimea Pădurii Neldoreth — vor găsi, sînt sigur, că imperfecțiunile formei acestor basme pălesc în prezența vocii lui Gandalf (auzită acum pentru ultima oară), luîndu-1 în răspăr pe semețul Sauron la întrunirea Sfatului Alb în anul 2851, sau descriind în Minas Tirith, după încheierea Războiului Inelului, cum de s-a întîmplat să-i trimită pe gnomi la petrecerea de la Fundătura; în fața înălțării lui Uimo, Domnul Apelor, din mare la Vinyamar; în fața lui Mablung din Doriath, care se ascunde „ca un șoarece” sub ruinele podului fortăreței Nargothrond; sau în fața morții lui Isildur, pe cînd încerca să se smulgă din mîlul rîului Anduin.

Multe povești din această antologie sînt elaborări ale unor subiecte spuse mai scurt sau cel puțin amintite în altă parte. Și

trebuie menționat de la bun început că mare parte din acest volum nu-i va satisface pe cei care au citit Stăpînul Inelelor și care, considerînd structura istorică a Pămîntului de Mijloc drept o cale și nu un scop, modalitatea de a povesti și nu ținta urmărită, nu prea se arată dornici să exploreze mai departe doar de dragul explorării, nu doresc să afle cum erau organizați Cavalerii Obștii Rohan, și categoric îi vor lăsa pe Oamenii Sălbatici în Codrul Druadan acolo unde i-au găsit. Cu siguranță că tatăl meu le-ar fi dat dreptate. Într-o scrisoare din martie 1955, înainte de publicarea celui de-al treilea volum al Stăpînului Inelelor, tata scria:

Acum îmi doresc să nu mai fi promis nici un fel de anexă! Căci consider că apariția lor în formă trunchiată și comprimată nu va mulțumi pe nimeni: pe mine în nici un caz; iar cei cărora le place cartea doar ca un „basm istoric” și consideră „orizonturile neexplicate” ca parte a efectului literar, vor ignora anexele, și pe bună dreptate.

Nu mai sînt deloc sigur că tendința de a trata totul ca pe un fel de joc uriaș este cea mai bună — în orice caz nu pentru mine, eu fiind atras, în mod fatal, de acest gen de lucruri. Presupun că este un tribut

INTRODUCERE 9

adus efectului ciudat pe care-l are povestea cînd se bazează pe structuri extrem de elaborate și detaliate, privind geografia, cronologia și limba, despre care mulți pretind a fi doar „informații”, sau „cunoștințe”.

În anul următor, tata nota într-o scrisoare:

...în vreme ce mulți, asemenea dumitale, cer hărți, alții doresc indicații geologice, nu neapărat locuri; mulți vor gramatici ale limbilor elfice, fonologii, exemple de texte; alții indicații metrice și prozodice... Muzicienii doresc melodii și partituri; arheologii vor informații despre ceramică și metalurgie; botaniștii - o descriere mai exactă a florei: mallorn, elanor, niphredil, alfirin, mallos și symbol- myne; istoricii vor detalii mai multe despre structura socială și politică a Gondolinului; în alte scrisori mi se cer informații despre Căruțași, Harod, originile gnomilor, Morții, beorningii și cei doi vrăjitori (din cinci) despre care nu se spune nimic.

Dar indiferent care este opinia legată de acest gen de întrebări, pentru unii — eu numărîndu-mă printre ei — mult mai important

decît dezvăluirea unor detalii ciudate este să afle că Veantur Numenoreanul și-a adus corabia Entulesse, „întoarcerea”, la Limanurile Cenușii, lăsînd ca pînzele să-i fie umflate de vînturile primăvăratice ale celui de-al șase sutelea an al celui de-al Doilea Ev, că mormîntul lui Elendil cel înalt a fost făcut de fiul său Isildur pe culmea dealului de strajă Halifirien, că acel Călăreț Negru pe care hobiții l-au văzut în întunecimea cețoasă de pe malul celălalt al Pontonului Cotuascuns era Khamul, mai-marele Duhurilor Inelelor din Doi Guldur — sau chiar că faptul că Tarannon, al doisprezecelea Rege al Gondorului, care nu a avut urmași (acest lucru este consemnat într-o Anexă a Stăpînului Inelelor), era legat de pisicile Reginei Beruthiel, ființe al căror mister încă n-a fost elucidat.

Construirea cărții a fost dificilă iar rezultatul este destul de complex. Poate poveștile sînt „neterminate”, într-o măsură mai mare sau mai mică și în varii sensuri ale cuvîntului, necesitînd chiar și abordări diferite; în cele ce urmează voi spune cîte ceva despre fiecare în parte, dar deocamdată voi atrage atenția asupra cîtorva trăsături generale.

10 POVEȘTI NETERMINATE

Cea mai importantă este problema „consecvenței”, cel mai bine ilustrată de secțiunea intitulată „Istoria lui Galadriel și a lui Celeborn”. Aceasta este o „Poveste neterminată” în sensul larg al cuvîntului: nu e o narațiune care se încheie brusc, așa cum se încheie „Despre Tuor și venirea lui în Gondolin”, nici o serie de fragmente, ca „Cirion și Eorl”, ci un fir primar în istoria Pămîntului de Mijloc, care nu a beneficiat niciodată de o definiție clară, cu atît mai puțin de o formă scrisă finală. Prin urmare, includerea narațiunilor nepublicate și a schițelor de povești pe această temă implică din capul locului acceptarea istoriei nu ca o realitate imuabilă, cu existență independentă, „relată” de autor (în „rolul” său de traducător și redactor), ci ca un produs tot mai elaborat și schimbător al minții sale. Cînd autorul însuși a încetat să-și mai publice scrierile, după ce le-a supus propriilor sale păreri critice și comparatiste detaliate, informațiile ulterioare despre Pămîntul de Mijloc ce vor fi găsite în scrierile sale nepublicate vor intra adesea în conflict cu ceea ce este deja „cunoscut”; iar noile elemente adăugate edificiului existent vor tinde, în asemenea cazuri, să contribuie mai puțin la istoria lumii inventate ca atare, cît la istoria invenției înseși. În cartea de față, am acceptat de la bun

început această situație; și cu excepția unor detalii minore, precum modificarea toponimiei și a numelor de persoane (în cazul în care păstrarea formei din manuscris ar duce la confuzii exagerate sau la necesitatea unor spații disproporționat de mari pentru explicații), n-am operat nici o schimbare doar de dragul consecvenței cu operele publicate, în schimb am atras atenția, de câte ori a fost cazul, asupra punctelor de conflict și variațiilor. Ca urmare, Poveștile neterminate se deosebesc în mod esențial sub acest aspect de Silmarillion, unde un obiectiv esențial, dar nu exclusiv al redactării a fost acela de a ajunge la o coeziune de fond și de formă; și cu excepția unor cazuri menționate ca atare, am considerat versiunea publicată a lui Silmarillion drept un punct fix de referință de același calibru ca și scrierile publicate de tatăl meu, fără să iau în seamă

INTRODUCERE 11

nenumăratele decizii „neautorizate” privind variantele și versiunile rivale apărute pe parcursul conceperii sale.

În privința conținutului, cartea este în totalitate narativă (ori descriptivă): am exclus tot ceea ce-a scris el despre Pământul de Mijloc ori Amon, de natură în primul rând filosofică sau speculativă; și acolo unde uneori apar asemenea aspecte, le-am lăsat deoparte. Din motive practice am împărțit textul în Părți, corespunzătoare primelor trei Evuri ale Lumii, în mod inevitabil apărînd unele suprapuneri, precum în legenda despre Amroth și menționarea sa în „Istoria lui Galadriel și Celeborn”. A patra parte constituie un appendice care trebuie privit cu oarece îngăduință într-o carte intitulată Povești neterminate, deoarece textele pe care le cuprinde aceasta sînt eseuri cu aspect general și discursiv, cu prea puține elemente de „poveste” sau aproape lipsite de ele. Secțiunea despre Druedaini își datorează într-adevăr includerea inițială poveștii despre „Piatra Credincioasă”, care alcătuiește o mică parte a ei; această secțiune m-a determinat să le introduc pe cele despre istari și palantfiri, deoarece ele (mai ales prima) reprezintă aspecte care au trezit curiozitatea multor cititori, iar această carte a părut locul cel mai potrivit să cuprindă tot ce e de spus pe această temă.

Notele pot să pară în unele locuri prea numeroase, dar se va vedea că acolo unde abundă cu adevărat (ca în „Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor”), acest fapt se datorează nu editorului, cît autorului care, în scrierile sale ulterioare, a gîndit în acest mod

structurarea materialului, prin dezvoltarea în paralel a unor teme pe care le-a împletit cu note. M-am străduit permanent să stabilesc foarte clar ce ține de munca de editare și ce nu. Și dată fiind abundența de material original care apare în note și anexe, m-am gândit că este cel mai bine să nu restricționez menționarea paginilor în Indice numai la textele ca atare, ci să cuprind toate părțile cărții, cu excepția Introducerii.

De la bun început am presupus că cititorul cunoaște suficient de bine operele publicate ale tatălui meu (în special Stăpînul Inelelor), căci altfel ar fi trebuit extins într-o foarte mare măsură elementul editorial, și așa abundent. Totuși, am inclus câteva explicații

12 POVEȘTI NETERMINATE

definitorii la aproape toate elementele cuprinse în Indice, în speranța de a-l scuti pe cititor să caute referințe în altă parte. Dacă explicațiile noastre sînt inadecvate ori fără voie neclare, Complete Guide to Middle-earth [Pămîntul de Mijloc - Ghid complet] realizat de Robert Foster oferă o lucrare de referință admirabilă, după cum am descoperit eu însumi prin folosirea lui frecventă. Urmează acum notele bibliografice la fiecare parte ca atare.

* * *

PARTEA ÎNTÎI I

Despre Tuor și sosirea lui în Gondolin

Tatăl meu a spus nu numai o dată că prima poveste despre Primul Ev pe care a scris-o a fost „Căderea Gondolinului”, și nu avem nici un motiv să ne îndoim de acest lucru. Într-o scrisoare din 1964, el declara că a scris-o „din capul meu”, în timpul unei permisiuni din armată pe motiv de boală, în 1917”, dată care altele apar ca 1916, ori ca 1916-17. Într-o scrisoare din 1944, adresată mie, scria: „Am început să scriu [Silmarillion] în barăci militare, înghesuite, pline de zgomotele gramofonelor”; și, într-adevăr, câteva versuri în care apar cele Șapte Nume ale Gondolinului sînt mîzgălite pe dosul unui document care stabilea „ordinea responsabilităților într-un batalion”. Primul manuscris încă există, umplînd două caiete mici; a fost scris la repezeală, în creion, peste care s-a revenit în mare parte cu cerneală și cu nenumărate corecturi și adăugiri. Pornind de la acest text, mama mea a făcut o copie curată, din cît se pare în 1917; dar și la aceasta s-au făcut ulterior adăugiri importante, nu-mi pot da seama cînd anume, probabil prin 1919—20, cînd tata se afla la

Oxford, făcînd parte din echipa care lucra la Dicționarul încă neterminat la acea dată. În primăvara lui 1920 a

INTRODUCERE 13

fost invitat să citească un eseu la Clubul Eseiștilor din cadrul colegiului său (Exeter); și a citit „Căderea Gondolinului”. Notele despre ceea ce dorise să spună drept introducere la „eseul” său au supraviețuit și ele. Se scuza că nu a putut produce o lucrare critică, și continua astfel: „Prin urmare, trebuia să citesc ceva deja scris, și în disperare de cauză m-am decis asupra acestei povești. Pînă acum n-am scos-o la lumină, bineînțeles... Un ciclu întreg de întîmplări într-o lume elfică imaginată de mine a tot crescut de o vreme înapoi (mai corect, a fost construit) în mintea mea. Unele episoade au fost notate în grabă... Povestea asta nu e cea mai bună dintre ele, dar singura care a fost revizuită pînă în prezent și pe care îndrăznesc s-o citesc cu voce tare, chiar dacă revizia nu este suficientă.”

Povestea lui Tuor și a Exilaților din Gondolin (astfel se intitulează manuscrisul inițial al „Căderii Gondolinului”) a rămas neatinsă timp de mulți ani, deși tata, la un moment dat, probabil între 1926-1930, a scris versiunea scurtă, comprimată, a poveștii pentru a forma o parte din Silmarillion (un titlu care, întîmplător, a apărut pentru prima oară în scrisoarea adresată de el publicației The Observer din 20 februarie 1938); versiunea a fost schimbată ulterior pentru a o armoniza cu viziuni modificate în alte părți ale cărții. Mult mai tîrziu a început să lucreze la o poveste complet refăcută, intitulată „Despre Tuor și căderea Gondolinului”. Din cît se pare, a fost scrisă în 1951, după ce Stăpînul Inelelor fusese încheiat, dar publicarea sa îndoielnică. Profund schimbată ca stil și semnificații, totuși păstrînd multe dintre elementele esențiale ale poveștii scrise în tinerețea lui, „Despre Tuor și căderea Gondolinului” ar fi urmat să ofere întreaga legendă, cu toate detaliile, a scurtului capitol 23 din Silmarillion; din păcate, el nu a mers mai departe de momentul în care Tuor și Voronwe au ajuns la ultima poartă și Tuor a zărit orașul Gondolin în partea cealaltă a cîmpiei Tumladen. Nu există nici un indiciu asupra motivelor ce l-au determinat să abandoneze povestea în acel punct.

Acesta este textul inclus în paginile de față. Pentru a evita orice confuzie, l-am reintitulat „Despre Tuor și sosirea lui în Gondolin”, deoarece nu spune nimic despre căderea orașului. Ca în cazul

tuturor scrierilor tatălui meu, există mai multe corecturi, și într-o scurtă secțiune (cînd Tuor și Voronwe se apropie de râul Sirion și-l traversează) mai multe variante valabile în egală măsură; prin urmare, a fost necesară o oarecare muncă de editare.

Este remarcabil faptul că singura variantă completă scrisă vreodată de tata a poveștii despre timpul petrecut de Tuor în Gondolin, despre căsătoria sa cu Idril Celebrindal, despre nașterea lui Eä- rendil, trădarea lui Maeglin, jefuirea orașului și fuga celor care-au reușit să scape din prăpăd — o poveste ce reprezenta un element central în felul în care-și imaginase el Primul Ev — a fost istorisirea scrisa în tinerețe. Nu am nici o îndoială că această istorisire (cu adevărat remarcabilă) nu este potrivită pentru a fi inclusă în volumul de față. Este scrisă într-un stil extrem de arhaic, așa cum scria tata la acea vreme, și dă glas unor idei ale sale care nu mai corespund universului din Stăpînul Inelelor și Silmarillion în formele în care acestea au văzut lumina tiparului. Ea aparține primei faze a mitologiei, „Cartea poveștilor pierdute”: ea însăși o lucrare substanțială, de un deosebit interes pentru cine e preocupat de originile Pămîntului de Mijloc, dar care ar necesita eventual un studiu de amploare și complex drept prezentare.

II

Povestea Copiilor lui Hurin

Evoluția legendei lui Turin Turambar este, în unele privințe, cea mai întortocheată și mai complexă dintre toate elementele narrative ale istoriei Primului Ev. Asemenea poveștii despre Tuor și Căderea Gondolinului, și aceasta își are originea în primele începuturi și încă mai poate fi găsită într-o narațiune în fază timpurie (din ciclul „Poveștilor pierdute”) și într-un poem lung, rămas neterminat, scris în versuri aliterative. Dar în vreme ce „versiunea lungă” ulterioară a lui Tuor n-a mers prea departe, tata a dus „versiunea lungă” ulterioară a lui Turin mult mai aproape de momentul

INTRODUCERE 15

final. Se intitulează Narn i Hîn Hurin; această versiune este prezentată în paginile cărții de față.

Există însă diferențe marcante pe parcursul versiunii lungi a lui Narn, în sensul că povestea se apropie mult de forma perfectă ori finală. Secțiunea ultimă (de la Reîntoarcerea lui Turin în Dor-

lomin, pînă la Moartea lui Turin) a necesitat modificări editoriale ne semnificative; în schimb, prima parte (de la început și pînă la sfîrșitul secțiunii despre Turin în Doriath) a trebuit serios revizuită și supusă unei operații de selecție, în unele locuri chiar comprimată, din pricină că textele originale erau fragmentare și fără legătură între ele. Dar secțiunea centrală (Turin printre proscrisi, Mîm Gnomul Scundac, ținutul Dor-Ciarthol, moartea lui Beleg de mîna lui Turin și viața lui Turin în Nargothrond) a constituit o problemă editorială cu mult mai dificilă. Este o secțiune cîtuși de puțin finalizată, iar în unele părți chiar are tendința să schimbe cu totul șirul narativ. Tatăl meu era în plin proces de dezvoltare a acestei părți, cînd brusc a încetat să mai lucreze la ea; iar versiunea mai scurtă ce trebuia cuprinsă în Silmarillion urma să aștepte evoluția finală a lui Narn. Pregătind textul Silmarillion pentru tipărire, a fost necesar să scot o mare parte a acestei secțiuni a poveștii lui Turin tocmai din aceste materiale, care sînt de o complexitate extraordinară în varietatea și interacțiunile lor.

Pentru prima parte din această secțiune centrală, pînă la începutul perioadei petrecute de Turin în locuința lui Mîm pe Amon Rudh, am compilat o povestire — comparabilă ca întindere cu alte părți din Narn —, folosind materialele existente (cu o singură lacună, vezi pg. 138 și nota 12); dar din acest punct (vezi pg. 151), pînă la sosirea lui Turin la Ivrin, după căderea fortăreței Nargothrond, nu mi s-a mai părut profitabil să încerc așa ceva. Lacunele sînt mult prea întinse și nu puteau fi completate decît cu ceea ce a apărut în Silmarillion-, într-o Anexă (pg. 214 și urm.) am citat fragmentele izolate din această parte a poveștii mai mari, așa cum fusese ea plănuită inițial.

În a treia secțiune a lui Narn (începînd cu întoarcerea lui Turin în Dor-lomin), o comparație cu Silmarillion (pp. 288-302)

16 POVEȘTI NETERMINATE

va scoate în evidență corespondențe apropiate și chiar frazări identice; pe de altă parte, în prima secțiune sînt două pasaje mai întinse, pe care le-am exclus din textul de față (vezi pg 86 și nota 1 și pg. 97 și nota 2), deoarece sînt variante apropiate ale unor pasaje care apar în altă parte și sînt incluse în Silmarillion. Această suprapunere și interdependența între o lucrare și alta pot fi explicate în mai multe moduri, din mai multe unghiuri de vedere. Tatălui meu îi plăcea să re-povestească în registre diferite;

dar unele părți nu necesitau o tratare mai extinsă într-o versiune mai amplă, prin urmare nu era nevoie să reformuleze numai de dragul refo- mulării. O altă explicație ar fi aceea că, atunci cînd totul era încă fluid și mai avea mult pînă la organizarea finală a poveștilor distincte, același fragment putea fi adăugat ori într-un text, ori în celălalt. Dar mai există o explicație, la un alt nivel. Unele legende, precum cea a lui Turin Turambar, au primit o formă poetică deosebită cu mult timp în urmă — în acest caz anume, Narn i Hîn Hurin al bardului Dfrhavel — și formulări sau chiar fragmente întregi din ea (în special în momente de înaltă intensitate retorică, precum acela în care Turin se adresează săbiei sale, înainte de moarte) urmau să fie păstrate intacte de către cei care ulterior au condensat istoria Zilelor de Odinioară (cum este cazul cu Silmarillion).

PARTEA A DOUA

I

O descriere a Insulei Numenor

Deși avînd caracter mai mult descriptiv decît narativ, am inclus selecții din descrierea pe care o face tatăl meu Numenorului, în special fragmentele privind natura fizică a Insulei, deoarece ele clarifică și însoțesc în mod firesc povestea despre Aldarion și

INTRODUCERE 17

Erendis. Descrierea exista fără doar și poate în 1965, fiind probabil scrisă nu cu mult înainte.

Am redesenat harta, luîndu-mă după o schiță mică, făcută în grabă, din cît se pare singura pe care a desenat-o tata vreodată și care înfățișează Numenorul. Nu am introdus decît numele ori formele distinctive indicate pe schița originală. în plus, schița indică încă un liman, în Golful Andunie, nu departe de Andunie apusean însuși; numele este greu de descifrat, dar mai mult ca sigur este Almaida. Din cîte știu, numele nu apare în altă parte.

II

Aldarion și Erendis

Această poveste a rămas în stadiul cel mai puțin elaborat dintre toate istorisirile cuprinse în această culegere, și în unele părți a necesitat o anumită muncă de redactare, care m-a făcut să mă îndoiesc de oportunitatea includerii ei în volumul de față. Totuși, ea este de mare interes, deoarece este singura poveste (spre deosebire de hrisoave și hronice) care a supraviețuit din

lungile evuri ale Numenorului, datînd dinainte de povestea sfîrșitului insulei (.Akallabeth), și în plus este o povestire unică în privința conținutului printre scrierile tatălui meu, ceea ce m-a convins că aș greși dacă aș omite-o din această culegere de „Povești neterminate”.

Pentru a aprecia necesitatea unui asemenea tratament editorial, e cazul să explic faptul că tatăl meu a întrebuițat în compunerea narațiunilor „planuri ale intrigilor”, acordînd o atenție meticuloasă datării evenimentelor, încît aceste planuri au ceva din rostul consemnării anilor într-o cronică. În cazul de față, există nu mai puțin de cinci asemenea scheme, variînd constant în relația lor dezvoltare în anumite momente și nu rareori contracîndu-se reciproc atît sub aspect general, cît și în privința detaliilor. Dar aceste scheme au avut întotdeauna tendința de a se transforma în narațiune pură, în special prin introducerea unor pasaje scurte de vorbire directă; în a cincea și cea mai recentă

18 POVEȘTI NETERMINATE

schemă pentru povestea despre Aldarion și Erendis, elementul narativ este atît de pronunțat, încît textul ajunge la aproximativ șaiszeci de pagini de manuscris.

Totuși, această deplasare de la stilul analitic în ritm staccato la timpul prezent, la narațiunea completă, a avut loc gradat, pe măsură ce înainta în elaborarea schemei; în partea de început a poveștii, am rescris în mare măsură materialul, în încercarea de a obține o oarecare omogenizare stilistică pe tot parcursul ei. Rescrierea se referă strict la refrazare, fără să alterez textul sau să introduc elemente ce nu sînt conforme cu textul.

„Schema” ultimă, anume textul după care m-am ghidat cu prioritate, se numește Umbra Umbrei, povestea soției marinarului; și povestea Reginei păstorite. Manuscrisul se încheie brusc, iar eu nu pot să ofer nici o explicație clară asupra motivelor care l-au făcut pe tatăl meu să o abandoneze. O dactilogramă care ajunge pînă în acest punct a fost realizată în ianuarie 1965. Mai există și o dactilogramă de două pagini care, după presupunerea mea, este cel mai recent dintre aceste materiale și în mod evident începutul a ceea ce urma să fie o versiune finală a întregii povești, constituind textul de la pp. 241-243 din cartea de față (unde acțiunea este schițată extrem de sumar). Se numește Indis i'Kiryamo, „JSoșia marinarului”: o poveste despre străvechiul Numenore, înfățișînd primele zvonuri despre Umbră.

La sfîrșitul acestei narațiuni (pg. 285) am adăugat cîteva indicații sumare privitoare la felul cum decurge ulterior povestea.

III

Casa lui Elros: Regii Numenorului

Deși are forma unei pure consemnări dinastice, am inclus totuși și acest text, deoarece constituie un document important pentru istoria celui de-al Doilea Ev și o mare parte a materialului care a supraviețuit referitor la acest Ev își găsește locul printre textele și

INTRODUCERE 19

comentariile din cartea de față. Este un manuscris bun, în care datele privind Regii și Reginele Numenorului și anii lor de domnie au suferit multiple corecturi, uneori confuze: mi-am permis să aleg cea mai recenta versiune. Textul conține cîteva neclarități cronologice minore, dar și clarificări ale unor aparente erori din Anexele adăugate Stăpînului Inelelor.

Tabelul genealogic al primelor generații din Casa lui Elros este constituit din cîteva tabele strîns înrudite, care decurg din aceeași perioadă ca și discuția privitoare la legile succesiunii în Numenor (pp. 263-265). Apar cîteva mici variații în cazul unor nume minore: astfel, Vardilne apare și ca Vardilye, iar Yavien și ca Yâvie. Cred că formele care apar în tabelul meu sînt cele mai recente.

IV

Istoria lui Galadriel și Celeborn

Această secțiune a cărții diferă de celelalte (cu excepția celor din Partea a Patra) în sensul că aici nu există un singur text, ci mai curînd un eseu care încorporează citate. Acest procedeu a fost impus de natura materialelor; după cum se va vedea și pe parcursul eseului, o istorie a lui Galadriel nu poate fi decît o istorie a schimbării concepțiilor tatălui meu, iar natura „neterminată” a poveștii nu aparține în cazul de față unei scrieri ca atare. Eu m-am limitat doar la prezentarea scrierilor nepublicate ale tatălui meu, referitoare la acest subiect, lăsînd deoparte orice discuție despre probleme mai ample care marchează evoluția; căci o atare discuție ar necesita o analiză a întregii relații dintre valari și elfi, pornind de la decizia inițială (descrișă în Silmarillion) de a-i chema pe eldari în Valinor, cît și multe alte aspecte colaterale, în legătură cu care tatăl meu a scris multe lucruri care nu intră în sfera de interes a acestei cărți.

Istoria lui Galadriel și Celeborn se împletește atît de strîns cu alte legende și istorii — cea despre Lothlorien și despre Elfii Pădureni,

20 POVEȘTI NETERMINATE

despre Amroth și Nimrodel, despre Celebrimbar și făurirea Inelelor Puterii, despre războiul împotriva lui Sauron și intervenția numenoreenilor — încît nu poate fi tratată izolat, prin urmare această secțiune a cărții, împreună cu cele cinci Anexe ale sale, adună practic toate materialele nepublicate despre istoria celui de-al Doilea Ev al Pămîntului de Mijloc (iar în anumite locuri discuția se extinde în mod inevitabil pînă în al Treilea Ev). în Povestea Anilor, cuprinsă în Anexa B din Stăpînul Inelelor, se spune: „Aceia au fost ani întunecați pentru Oamenii de pe Pămîntul de Mijloc, dar și ani de glorie pentru ținutul Numenor. Despre cele întîmplate pe Pămîntul de Mijloc mărturiile sînt puține și neîndestulătoare, iar datele adesea nesigure.” Dar chiar și puținul care-a supraviețuit din „anii întunecați” s-a schimbat, pe măsură ce gîndurile tatălui meu referitoare la aceste aspecte s-au aprofundat și s-au schimbat; eu unul nu am încercat cîtuși de puțin să netezesc inadvertențele, ci mai curînd le-am scos în evidență, atrăgînd atenția asupra lor.

Versiunile divergente nu trebuie întotdeauna să fie tratate doar ca o chestiune de stabilire a priorității compoziției; iar tatăl meu, ca „autor” sau „născocitor”, nu poate fi întotdeauna, în aceste privințe, deosebit de „cronicarul” tradițiilor străvechi, transmise în diverse forme pentru diferitele neamuri de-a lungul evurilor lungi (cînd Frodo a întilnit-o pe Galadriel în Lorien, trecuseră mai bine de șaizeci de secole de cînd ea se îndreptase înspre răsărit, părăsind ruinatul Beleriand și traversînd Munții Albaștri). „Despre aceste două lucruri se povestește, cu toate că unde se află adevărul numai cei înțelepți ar putea da seamă, dar ei de mult nu mai sînt.”

În ultimii lui ani, tatăl meu a scris o serie întreagă de eseuri privitor la etimologia numelor din Pămîntul de Mijloc. Discursive în mare măsură, ele conțin foarte multă istorie împletită cu legende; dar fiind subsidiare scopului filologic principal și introduse, ca să zic așa, în trecere, aspectele respective au trebuit eliminate. Iată motivul pentru care partea a doua a cărții este

INTRODUCERE 21

compusă mai cu seamă din citate scurte, alte materiale de același

gen fiind incluse în Anexe.

PARTEA A TREIA I

Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor

Aceasta este o narațiune „tîrzie” — ceea ce nu înseamnă altceva decît că, în absența oricărei datări precise, ea aparține perioadei finale a scrierilor tatălui meu despre Pămîntul de Mijloc, împreună cu „Cirion și Eorl”, „Bătăliile de la Vadurile Isenului”, „Druedainii” și eseurile filologice citate în „Istoria lui Galadriel și Celeborn”, iar nu momentului în care a fost publicat Stăpînul Inelelor și anilor care i-au urmat. Există două versiuni: o dactilogramă brută a întregului (în mod clar o primă fază a compoziției) și o dactilogramă bună, cuprinzînd multe modificări, care se întrerupe cînd Elendur îl îndeamnă pe Isildur să fugă (pg. 378). Editorul a avut prea puțin de intervenit aici.

II

Cirion și Eorl și prietenia dintre Gondor și Rohan

Am socotit că aceste fragmente aparțin aceleiași perioade ca și „Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor”, cînd tatăl meu manifesta mult interes pentru istoria timpurie a Gondorului și Rohanului; fără îndoială că urmau să reprezinte părți dintr-o istorie substanțială, dezvoltînd în detaliu relatările sumare oferite în Anexa A din Stăpînul Inelelor. Materialul se găsește în faza de început a

22 POVEȘTI NETERMINATE

elaborării, extrem de dezorganizat, plin de variante, întrerupîndu-se brusc pentru a introduce iute niște note în parte ininteligibile.

III

în căutarea Ereborului

într-o scrisoare din 1964, tatăl meu scria:

Desigur că există numeroase legături între Hobbitul și Stăpînul Inelelor, care nu sînt precizate cu claritate. Majoritatea au fost scrise ori schițate, apoi tăiate pentru a ușura barca; așa, de pildă, călătoriile exploratoare ale lui Gandalf, relațiile sale cu Aragorn și Gondor; tot ceea ce-a făcut Gollum pînă cînd s-a refugiat în Moria. Am scris chiar și o întregă poveste despre ce s-a întîmplat cu adevărat înaintea vizitei lui Gandalf la Bilbo și despre „Neașteptata petrecere” care a urmat, văzută din perspectiva lui Gandalf însuși. Ar fi însemnat să ne întoarcem în timp la o conversație care avusese loc în Minas Tirith: dar a trebuit să renunț la ea și s-o prezint pe scurt în Anexa A (pp. 506-508), deși

acolo sînt omise dificultățile pe care le-a întîmpinat Gandalf cu Thorin.

Această poveste despre Gandalf este inclusă în volumul de față. Situația textuală complexă este descrisă în Anexa la povestirea respectivă, în care am inclus fragmente destul de lungi dintr-o versiune anterioară.

IV

Pe urmele Inelului

Există multe texte scrise în legătură cu evenimentele anului 3018 al celui de-al Treilea Ev, cunoscute altfel din Povestea Anilor și din cele relatate de Gandalf și de către alții la Sfatul lui Elrond; aceste texte sînt cele menționate drept „schitate” în scrisoarea citată

INTRODUCERE 23

mai sus. Le-am intitulat „Pe urmele Inelului”. Manuscrisele ca atare, foarte confuze, ceea ce nu este neobișnuit, sînt descrise la pg. 426 și urm.; aici însă putem spune ceva despre problema datării lor (eu unul considerînd că toate au fost scrise în aceeași perioadă, inclusiv cele referitoare la „Gandalf, Saruman și Comitatul”, constituind al treilea element al acestei secțiuni). Ele au fost scrise după publicarea Stăpînului Inelelor, deoarece se fac referiri la pagini din textul tipărit; totuși, în datele pe care le dau pentru anumite evenimente, există diferențe față de datele menționate în Povestea Anilor din Anexa B. Explicația constă în faptul că au fost scrise după publicarea primului volum, dar înainte de publicarea celui de-al treilea, care cuprinde Anexele.

V

Bătăliile de la Vadurile Isenului

Acest text, împreună cu relatarea despre organizarea militară a rohiirilor și istoria Isengardului, dată într-o Anexă la text, stă alături de alte scrieri ulterioare, cuprinzînd o analiză istorică foarte serioasă; din punct de vedere al textului ca atare, nu a prezentat dificultăți marcante, singurul lucru fiind acela că a rămas pur și simplu neterminat.

PARTEA A PATRA

I

Druedainii

Către sfîrșitul vieții sale, tatăl meu a destăinuit mult mai multe despre Oamenii Sălbatici din Codrul Druadan aflat în Anorien și despre statuile Oamenilor-Pukel de pe drumul spre Adăpostul din

Valea Calvarului. Povestea inclusă în acest volum, referitoare la druedainii din Beleriand în Primul Ev și cuprinzând și povestirea despre „Piatra credincioasă” este extrasă dintr-un eseu lung, discursiv și neterminat, care se ocupă îndeobște de legăturile dintre graiurile vorbite în Pământul de Mijloc. După cum se va vedea, druedainii aparțin istoriei primelor evuri; dar despre acest aspect nu există nici o urmă în Silmarillion — versiunea publicată.

II

Istarii

Imediat după ce Stăpînul Inelelor a fost acceptat spre publicare, s-a propus adăugarea unui indice de nume la sfîrșitul celui de-al treilea volum, și, din cît se pare, tatăl meu a început să lucreze la el în vara lui 1954, cînd primele două volume se găseau deja sub tipar. Iată ce scria el în legătură cu această problemă, într-o scrisoare din 1956: „Urma să se alcătuiască un indice de nume, care ar fi cuprins, pe baza interpretării etimologice, și un vocabular elfic destul de consistent... Am lucrat la acest indice cîteva luni bune, indexînd primele două volume (motivul principal pentru amînarea apariției volumului III), pînă cînd a devenit limpede că dimensiunile și costurile unei asemenea întreprinderi ar fi fost ruinătoare.”

În cele din urmă, Stăpînul Inelelor a beneficiat de un indice abia la a doua ediție, apărută în 1966, dar ciorna originală făcută de tatăl meu s-a păstrat. Din ea m-am inspirat pentru realizarea indicelui la Silmarillion, traducînd numele și oferind scurte texte explicative, precum și pentru introducerea — în indicele din Silmarillion și în cel din volumul de față — a cîtorva traduceri și a unor „definiții”. De aici provine și „eseul despre Istarii”, care deschide secțiunea respectivă a volumului - un text de o lungime total necaracteristică pentru indicele original, deși tipic pentru modul în care lucra adesea tatăl meu.

INTRODUCERE 25

În privința altor citate din aceeași secțiune, am oferit toate indicațiile existente referitoare la date.

III

Palantirii

Pentru a doua ediție a Stăpînului Inelelor (1966), tatăl meu a operat modificări substanțiale la un fragment din Cele două

turnuri, III 11 „Palantirul”, și alte câteva în legătură cu același subiect în întoarcerea Regelui V 7, „Rugul lui Denethor”, deși aceste modificări nu au fost introduse în text decât la al doilea tiraj al ediției revizuite (1967). Această secțiune din cartea de față este extrasă din ceea ce a scris el despre palantiri, la care am adăugat textul revizuit mai sus

menționat; nu am făcut altceva decât să le unesc într-un eseu continuu.

* * *

Harta Pământului de Mijloc

Intenția mea inițială a fost să includ în această carte harta care însoțește Stăpînul Inelelor, adăugînd pe ea încă o serie de toponime. Gîndindu-mă însă mai bine, am considerat că ar fi preferabil să copiez harta mea originală și să profit de ocazie ca să remediez câteva din micile sale defecte (remedierea defectelor majore fiind dincolo de puterile mele). Prin urmare, am redesenat-o destul de exact, la o scară de două ori mai mică decât dimensiunile vechii hărți așa cum a apărut ea publicată.

Suprafața reprezentată este mai mică, dar singurele elemente care au dispărut sînt Limanurile Umbar și Capul Forochel .

* Nu mai am nici o îndoială acum că apele marcate drept „Golful înghețat Forochel” erau în realitate doar o mică parte a Golfului (despre care în Stăpînul Inelelor, Anexa A, I, iii, se spune că era „imens”), care se întindea mult mai departe spre nord-est; țărmurile sale nordice și vestice fiind formate din marele Cap Forochel, al cărui vîrf, fără nume, apare pe harta mea originală. într-una din schițele cartografice făcute de tatăl meu, coasta nordică a Pământului de Mijloc este reprezentat ca întinzîndu-se într-o curbă imensă orientată spre est-nord-est, pornind de la Cap, cel mai nordic punct aflîndu-se la vreo 700 de mile de Carn Dum.

26 POVEȘTI NETERMINATE

Ceea ce mi-a permis un corp de literă mai mare și diferit, și o mai mare claritate.

Cele mai importante toponime care apar în această carte, nu și în Stăpînul Inelelor, au fost incluse pe hartă, precum Lond Daer, Druwaith, laur, Edhellond, Neadîncurile, Vijeliosul Cenușiu și câteva altele care probabil că au fost, sau ar fi trebuit să fie indicate pe harta originală, precum riurile Harnen și Camen, Annuminas, Depresiunea Răsăriteană, Depresiunea Apuseană,

Munții Angmar. Includerea eronată a toponimului Rhudaur de sine stătător a fost corectată prin adăugarea toponimelor Cardolan și Arthedain; am indicat, de asemenea, mica insulă Himling, în largul îndepărtatei coaste nord-vestice, care apare pe una din schițele cartografice ale tatălui meu, precum și pe prima mea ciornă. Himling a fost forma inițială a lui Himring (marele deal pe care Maedhros, fiul lui Feanor, își avea fortăreața în Silmarillion), și cu toate că faptul nu e menționat nicăieri, este limpede că vârful dealului Himring ieșea din apele care au scufundat Beleriandul. Ceva mai departe spre vest de acest vîrf se găsea o insulă mai mare, numită Toi Fuin, care trebuie să fi fost regiunea cea mai înaltă a codrului Taur-nu-Fuin. în general, dar nu în toate cazurile, am preferat denumirea sin- darină (acolo unde era cunoscută), dar de regulă am menționat și toponimul tradus, atunci cînd acesta este folosit în mod frecvent. De notat faptul că „Pustiul de la Miazănoapte”, marcat în partea de sus a hărții mele originale, pare mai mult ca sigur să fi fost inițial gîndit ca un echivalent al toponimului Forodwaith*.

Am considerat că este de dorit să marchez întreaga lungime a Marelui Drum ce unește Arnor și Gondor, deși desfășurarea sa între Edoras și Vadurile Isen poate fi doar bănuită (cum este și situarea precisă a portului Lond Daer și a limanului Edhellond).
* Forodwaith apare o singură dată în Stăpînul Inelelor (Anexa A, I, iii), cu referire la străvechii locuitori ai ținuturilor de la Miazănoapte, dintre care au supraviețuit Oamenii Zăpezii; dar cuvîntul sindarin (g)waith se folosea atît referitor la regiuni, cît și la neamurile care trăiau acolo (vezi și Enedwalth). Intr-una din schițele cartografice făcute de tatăl meu, Forodwaith pare să fie echivalat în mod explicit cu „Pustiul de la Miazănoapte”, în alta fiind tradus prin „Ținutul de la Miazănoapte”.

INTRODUCERE 27

în sfîrșit, aș dori să subliniez că păstrarea cu sfințenie a stilului și detaliului (altele decît toponimia și corpul de literă) ale hărții pe care am întocmit-o în grabă în urmă cu douăzeci și cinci de ani nu este o dovadă că sînt convins de modul desăvîrșit în care a fost conceputa ori executată. Am regretat întotdeauna că tatăl meu nu a înlocuit-o cu o hartă concepută de el. Totuși, ea a devenit pînă la urmă, în ciuda defectelor și a ciudățeniilor ei, „Harta”, însuși tatăl meu folosind-o ulterior ca bază de lucru (remarcîndu-i nu o dată inadvertențele). Diferitele schițe

cartografice pe care le-a făcut el, și din care m-am inspirat și eu, fac acum parte din istoria scrierii Stăpînului Inelelor. Prin urmare, am considerat că lucrul cel mai bun este ca — în limitele contribuției mele la aceste chestiuni — să păstrez desenul meu original, deoarece el cel puțin reprezintă cu o acuratețe tolerabilă structura ideilor tatălui meu.

PARTEA ÎNTÎI

PRIMUL EV

V:; iUMiiN

I

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

Rian, soața lui Huor, trăia împreună cu neamul Casei lui Hador; dar cînd s-a aflat în Dor-lomin despre bătălia Nirnaeth, iar de la omul ei nu primea nici o veste, tare s-a tulburat și a pornit de una singură în sălbăticie. Ar fi pierit acolo, de n-ar fi fost Elfii Cenușii să vină în ajutorul ei. Neamul acesta avea un sălaș în munții aflați la apus de Lacul Mithrim; într-acolo au dus-o ei, și tot acolo a dat ea naștere unui băiat încă înainte de-a se sfîrși Anul Jelirii.

Iar Rfan le-a spus elfilor:

— Fie numele său Tuor, căci acesta a fost numele ales de tătîne-său, înainte ca războiul să ne despartă. Vă rog pe voi acum să-l creșteți ca pe fiul vostru și ascuns să-l țineți în grija voastră; căci simt că mare bine va veni de la el, pentru elfi și oameni deopotrivă. Ci eu voi porni în căutarea lui Huor, stăpînul meu.

Elfilor li s-a făcut milă de ea; numai unul dintre ei, pe nume Annael, singurul care s-a întors din bătălia Nirnaeth din tot neamul celor duși la război, i-a spus:

- Domnița, cu amărăciune îți spun că se știe că Huor a căzut alături de fratele său, Hurin, și zace, socotesc eu, în marea movilă a celor răpuși, înălțată de orei pe cîmpul de bătălie.

Atunci Rian s-a ridicat și a părăsit sălașurile elfilor, și a străbătut ea ținutul Mithrim, ajungînd în cele din urmă la Haudh-en-Ndengin, în pustietatea Anfauglith, unde s-a întins pe pămînt și a închis ochii

32 POVEȘTI NETERMINATE

pentru totdeauna. Elfii însă au avut grijă de pruncul lui Huor, și Tuor a crescut printre ei; era frumos la chip, cu părul bălai, așa cum era neamul tatălui său, și s-a făcut puternic, înalt și viteaz,

iar pentru că crescuse printre elfi, le deprinsese învățăturile și priceperea, asemenea prinților edainilor, înainte ca prăpădul să se fi abătut asupra ținuturilor de la Miazănoapte.

Dar odată cu trecerea anilor, viața semințiilor din Hithlum, cele care mai rămăseseră pe meleagurile acelea, fie ele elfi ori oameni, devenea tot mai aspră și mai primejdioasă. După cum se povestește în altă parte, Morgoth și-a încălcat făgăduielile făcute Răsăritenilor care-l slujiseră, nevrînd să le mai dăruiască bogatele pămînturi din Beleriand, după care tînjiseră ei; a alungat el acest popor ticălos în Hithlum, poruncindu-i ca acolo să-și facă sălașurile. Și cu toate că nu-l mai îndrăgeau pe Morgoth, Răsăritenii încă îl slujeau cu teamă, iar pe elfi îi urau pînă la ultimul; și-i disprețuiau pe cei rămași din Casa lui Hador (cei mai mulți fiind aceștia bătrîni, femei și copii), îi asupreau, cu forța le sileau pe femei să le devină neveste, le luau pămînturile și avuturile și le înrobeau pruncii. Orcii veneau și hălăduiau prin țară după bunul lor plac, urmărindu-i pe elfii care mai zăboveau pe acele meleaguri, pînă-n fortărețele lor din munți, făcîndu-i prizonieri pe mulți dintre ei și ducîndu-i în minele din Angband să trudească acolo drept sclavi ai lui Morgoth.

Astfel că Annael și-a călăuzit mica sa obște în peșterile Androth, unde au rămas să ducă o viață apăsată de nevoi, mereu cu ochii la pîndă, pînă cînd Tuor a împlinit șaisprezece ani, făcîndu-se el un flăcău vînjos și deprinzînd meșteșugul armelor, securea și arcul Elfilor Cenușii; sufletul lui se încrîncena tot mai mult cînd i se povestea despre suferințele neamului său, și tare își dorea să poată porni la drum ca să-i răzbune pentru tot ce îndurau din pricina orcilor și Răsăritenilor. Dar Annael nu-l lăsa să plece.

- Departe de-aici presimt că ți-e scris să ajungi, Tuor, fiu al lui Huor, i-a spus el odată. Iar această țară nu va scăpa de umbra lui Morgoth decît atunci cînd însuși Thangorodrim se va fi năruit. De
DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 33
aceea ne-am hotărît noi în sfîrșit s-o părăsim și să o apucăm spre Miazăzi; iară tu vei merge împreună cu noi.

— Dar cum vom scăpa de năvodul dușmanilor noștri? a întrebat Tuor. Căci marșul atîtor suflete la un loc nu va trece nebăgat în seamă.

— Nu vom străbate țara în văzul tuturor, a zis Annael; iar de-o fi să avem norocul de partea noastră, vom ajunge la drumul tainic căruia noi îi spunem Annon-in-Gelydh, Poarta Noldorilor, asta

pentru că priceperea acelui neam 1-a croit, de mult de tot, pe vremea lui Turgon.

Auzind acel nume, Tuor a tresărit, fără să știe de ce; 1-a întrebat pe Annael cine era Turgon, iar acesta i-a spus:

— Este unul din fiii lui Fingolfin, socotit Mare Rege al noldorilor de cînd a pierit Fingon. Căci încă mai trăiește și-i cel mai temut printre dușmanii lui Morgoth; a scăpat din cumplita bătălie Nirnaeth, mulțumită lui Hurin din Dor-lomin și lui Huor, tătine-tău, care au apărat trecătoarea Sirion în urma lui.

— Atunci mă voi duce să-1 caut pe Turgon, a zis Tuor, căci nu se poate să nu îmi vină în ajutor, de dragul lui tătine-meu.

Gîndești altminteri?

— Nu ai cum să-1 găsești, a răspuns Annael. Fortăreața lui este ascunsă de ochii elfilor și ai oamenilor deopotrivă, nici măcar nu știm unde se află. Poate printre noldori să fie cîțiva care să cunoască drumul într-acolo, dar nu-1 vor destăinui nimănui. Dacă tu vrei totuși să vorbești cu ei, atunci vino cu mine, așa cum te-am rugat; căci în limanurile îndepărtate de la Miazăzi vei avea poate norocul să dai peste pribegi din Regatul Ascuns.

Așa s-a întîmplat că elfii au părăsit peșterile Androth și Tuor a plecat împreună cu ei. Dar dușmanii lor puseseră pîndari, astfel că în curînd au prins de veste că elfii plecaseră; mult n-au apucat ei să se depărteze de munți și să pătrundă în cîmpie, cînd o mare oștire de orei și Răsăriteni i-au atacat și i-au împrăștiat în cele patru vînturi, iar elfii au fugit din calea lor în întunericul tot mai adînc. Tuor însă, a cărui inimă fusese cuprinsă de focul bătăliei, n-a fugit, ci, așa copilandru cum era, mînuia securea asemenea tatălui său pe

34 POVEȘTI NETERMINATE

vremuri, și n-a dat înapoi pînă n-a ucis pe mulți din cei care-1 atacau; dar într-un tîrziu dușmanii l-au dovedit și l-au luat prizonier, ducîndu-1 în fața lui Lorgan Răsăriteanul. Lorgan ăsta era socotit căpetenia Răsăritenilor, iar întregul Dor-lomin - după spusele sale - sub cîrmuirea lui se afla, din porunca lui Morgoth; astfel că pe Tuor 1-a luat să-i fie sclav. Amară și vitregă i-a devenit viața din acea clipă; căci tare mult îi plăcea lui Lorgan să-1 oropsească pe Tuor, mai abitir decît pe rubedeniile altor foști seniori, și căuta cu tot dinadinsul să îngenuncheze, dacă putea, mîndria Casei lui Hador. Dar Tuor, înțelept cum era, a îndurat toate suferințele și ocările cu o răbdare mereu la pîndă; cu timpul,

soarta a părut să i se mai îmblânzească întrucîtva, măcar că nu răbda foame, așa cum se întîmpla cu mulți dintre nefericiții sclavi ai lui Lorgan. Căci Tuor era vînjos și destoinic și Lorgan avea grijă să-și hrănească bine animalele de povară, atîta timp cît erau tinere și în putere.

Dar după trei ani de robie, Tuor a găsit o portiță de scăpare. Crescuse între timp, se făcuse înalt, mai înalt la stat și mai iute în mișcări decît oricare dintre Răsăriteni; și fiind el trimis dimpreună cu alți sclavi să trudească în pădure, Tuor s-a răsucit brusc spre paznici și i-a răpus cu securea, apoi a fugit și s-a ascuns în munți. Răsăritenii l-au vînat cu cîinii, dar în zadar; căci el se împrietenise cu aproape toți dulăii lui Lorgan, încît, dacă-l ajungeau din urmă, se gudurau pe lîngă el, apoi, la porunca lui, o rupeau la fugă înapoi acasă. Astfel a ajuns el iarăși la peșterile Androth, unde a sălășluit de unul singur. Timp de patru ani a trăit ca proscris în țara străbunilor săi, întunecat la chip și fără nici un suflet în preajmă; numele său ajunsese de temut, căci adeseori ieșea din ascunzătoare și hălăduia pînă departe, ucigînd mulți dintre Răsăritenii ce-i apăreau în cale. Drept urmare, Răsăritenii au pus un preț mare pe capul lui; dar să se apropie de birlogul lui, nu îndrăzneau, nici măcar în ceată — se temeau, vezi bine, de neamul elfilor și din astă pricină ocoleau cu fereală peșterile în care trăiseră ei. Se povestește însă că nu răzbunarea îl mîna pe Tuor în toate drumurile astea ale lui, ci dorința de a găsi Poarta Noldorilor, de care îi vorbise Annael. Zadarnică îi era

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 35

căutarea, căci n-avea habar încotro să se uite — iar puținii elfi care-și mai făceau veacul prin munți nu auziseră de ea.

Tuor știa prea bine că, măcar că soarta era de partea lui, pînă la urmă zilele unui proscris sînt numărate și tot mai puține și mai lipsite de speranță. Unde mai pui că nu-și dorea să trăiască întreaga viață ca un om al sălbăticeii, în munții unde nu-și putea dura casa și unde n-avea parte nici de fapte de vitejie, așa cum îl îmboldea inima. Povestea mai spune că la acel ceas și-ar fi arătat Uimo puterea. Căci despre toate cîte se-ntîmplau în Beleriand afla el prin pristavii săi, pîraiele mari și mici care curgeau din Pămîntul de Mijloc spre Marea cea Mare, ducînd și aducînd vești; îl mai lega și străvechea prietenie cu Cirdan și cu Făuritorii de Corăbii de la Gurile Sirionului.¹ Iar la acea vreme Uimo își pleca urechea mai cu seamă la soarta celor din Casa lui Hador, căroră,

în gîndurile sale tainice, le hărăzise un rol însemnat în ajutorul ce voia să-l dea Surghiuniților; nu-i erau, prin urmare, străine nici nenorocirile ce se abătuseră asupra lui Tuor, căci Annael și mulți din neamul său izbutiseră să scape din Dor-lomin și să ajungă, în cele din urmă, la Cirdan, departe la miazăzi.

S-a întîmplat ca, în ziua începutului de an (al douăzeci și treilea de la bătălia Nirnaeth), Tuor să șadă lîngă un izvor ce susura în apropiere de gura peșterii în care sălășluia el; și șezînd el acolo, a privit către apus, la norii ce ascundeau soarele în asfințire. Dintr-o dată a simțit în inima sa că nu trebuia să mai zăbovească, ci numaidecît să se ridice și să pornească la drum.

— A sosit clipa să părăsesc tărîmul cenușiu al neamului meu care nu mai este, a strigat el, și să pornesc în căutarea ursitei ce mi-a fost scrisă! Dar încotro să mă îndrept? îndelung am căutat Poarta, și n-am găsit-o.

Și-a luat harfa, pe care mereu o purta cu sine, căci se pricepea să-i mîngîie strunele, și fără a-i păsa de pericolul de a-i fi auzit glasul limpede în acea pustietate, a cîntat un cîntec elfesc de la Miazănoapte, menit să întărească inimile temătoare. Chiar în timp ce cînta, izvorul de la picioarele sale a prins dintr-odată să

36 POVEȘTI NETERMINATE

clocotească învolburat și s-a revărsat peste maluri, preschimbîndu-se într-un rîușor care se rostogolea gălăgios pe coasta stîncoasă a muntelui din fața lui. Drept un semn l-a socotit Tuor și n-a mai stat pe gînduri, ci a pornit de îndată de-a lungul lui la vale. Curînd a ajuns la poalele înaltelor culmi Mithrim și de acolo a ieșit în cîmpia dinspre miazănoapte a ținutului Dor-lomin; pîriul își umfla tot mai mult undele, pe măsură ce se îndrepta spre apus, iar Tuor îi urma albia, pînă cînd, trei zile mai tîrziu, pribeagul a început să deslușească la soare-apune lungile creste surii ale munților Ered Lomin, care pe acele meleaguri se îndreptau spre miazăzi și miazănoapte, despărțînd ținutul de îndepărtatele pămînturi de coastă ale Țărmurilor Apusene. Pînă la acele înălțimi muntoase, Tuor nu ajunsese niciodată în vreuna din călătoriile sale.

Pe măsură ce se apropia de munți, meleagul devenea iarăși tot mai hîrtopit și mai pietros, și în curînd a prins să urce în fața lui Tuor, în vreme ce pîriul cobora într-o albie scobită în stîncă. Dar chiar înainte ca amurgul neguros să întunece a treia zi a călătoriei sale, Tuor s-a pomenit în fața unei stane în care se căsca o

trecătoare, asemenea unui arc măreț; prin ea trecea pîriul, pierzîndu-se apoi.

— Uite cum m-a amăgit speranța! a zis Tuor, cuprins de deznădejde. Semnul din munți n-a făcut decît să mă ducă spre un capăt întunecat, în chiar inima meleagului străjuit de vrăjmașii mei.

Cu sufletul înnegurat s-a așezat el printre stîncile de pe malul înalt al pîriului și a stat de veghe toată noaptea aceea friguroasă, fără o scînteie de foc în preajmă; era în luna Sulime, și primăvara încă nu se făcuse simțită pe tărîmul acela îndepărtat de la miază-noapte, iar dinspre răsărit sufla un vînt tăios.

Dar chiar cînd lumina soarelui ce sta să răsară a străbătut palidă negurile, ascunzînd în zare ținutul Mithrim, Tuor a auzit voci; și privind în jos a zărit cu uimire doi elfi care se bălăceau în undele puțin adînci; cînd aceștia au urcat pe treptele săpate în mal, Tuor s-a ridicat și i-a strigat. Cît ai clipi, elfii și-au tras din teci săbiile scăpărătoare și s-au repezit la el. Abia atunci a văzut Tuor că purtau mantii cenușii, dar pe sub ele erau înzăuați; și s-a mirat foarte de

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 37

chipurile lor mai frumoase și mai crîncene — din pricina străfulgerărilor din ochii lor — decît ale celor din neamul elfilor pe care îi cunoscuse el. Îndreptîndu-se de spate, i-a așteptat neînfricat; dar cînd elfii au văzut că el nu-și pregătește nici o armă și că-i întîmpină de unul singur, cu vorbe de bun-venit în graiul elfilor, și-au vîrit săbiile înapoi în teci și i-au vorbit cuviincios.

— Sîntem Gelmir și Arminas, din neamul lui Finarfin, a zis unul dintre ei. Nu ești oare un edain din cei de demult care s-au statornicit pe meleagurile acestea încă înainte de Nirnaeth? Ba chiar așa zice că te tragi din neamul lui Hador și Hurin; așa-mi vine să cred uitîndu-mă la auriul părului tău.

Iar Tuor i-a răspuns:

— Așa-i, Tuor sînt, fiul lui Huor care-a fost fiul lui Galdor, al lui Hador fiu; dar acum voiesc să părăsesc acest pămînt unde sînt un proscris și unde nu mi-a mai rămas nici o rubedenie.

I-a spus Gelmir:

— Atunci, dacă ți-a fost dorința să scapi și să găsești limanurile de la Miazăzi, pînă acum pașii ți-au fost îndeptați pe drumul cel bun.

— Astfel am crezut și eu, a zis Tuor. M-am luat după un pîrîiaș ce a prins să curgă pe neașteptate din munte, pînă la vărsarea lui în pîrîul ăsta înșelător. Iar acuma nu știu încotro să mă îndrept, căci iată, apele lui se pierd în întuneric.

— Prin întuneric poți răzbi la lumină, a spus Gelmir.

— Dar mai bine-i să mergi cu Soarele deasupra, cît mai mult cu putință, nu s-a lăsat Tuor. Voi însă din neamul acela fiind, poate-mi veți spune unde se află Poarta Noldorilor. îndelung am căutat-o, de cînd mi-a vorbit de ea Annael, tătine-meu vitreg, din neamul Elfilor Cenușii.

Au rîs elfii auzindu-l și i-au zis:

— Căutarea ta s-a sfîrșit; căci noi tocmai am trecut prin Poartă. Iat-o, în fața ta se află! Și au arătat spre arcul prin care curgea pîrîul. Vino! i-au spus ei. Prin întuneric vei răzbi spre lumină. Îți vom îndrepta pașii pe drumul cel bun, dar prea departe nu te putem petrece; am fost trimiși înapoi pe meleagurile de pe care am fugit, cu o misie ce trebuie împlinită fără zăbavă. Teamă să nu ai, a mai

38 POVEȘTI NETERMINATE

zis Gelmir; în frunte ți-e pusă o soartă măreață, care, din cîte chitesc eu, te va duce departe de aste locuri, departe de Pămîntul de Mijloc.

I-a urmat atunci Tuor pe noldori pe trepte în jos, și prin apă au mers pînă în umbrele din spatele arcului de piatră. Acolo, Gelmir a scos la iveală unul din acele lămpașe pentru care noldorii erau vestiți; făurite fuseseră de mult de tot, în Valinor, și nici vîntul, nici apa nu le putea stinge, iar cînd li se scotea acoperămîntul, trimiteau o lumină albastră limpede, dintr-o flăcăruie zăvorită în cristal alb.² În lumina aceea pe care Gelmir o ținea deasupra capului, Tuor a văzut că dintr-o dată pîrîul curgea în jos pe o clină lină și intra într-un mare tunel, dar de-a lungul albiei sale săpate în stîncă se găseau trepte late care duceau în jos, în bezna adîncă de dincolo de raza lămpașului.

Ajungînd la poalele pragurilor acelora, s-au pomenit sub o boltă largă de piatră, loc în care rîul se prăvălea peste muchia unei prăpăstii abrupte, și vuietul său cumplit era întors cu ecou de bolta stîncă; ajunsă jos, apa trecea mai departe, pe sub un alt arc, într-un al doilea tunel. Noldorii s-au oprit chiar lîngă buza prăpastiei și și-au luat rămas bun de la Tuor.

— Noi trebuie să ne întoarcem și s-o apucăm pe drumul

nostru cu toată iuțea, a zis Gelmir; pericole nebănuite de mari amenință Beleriandul.

— A sosit oare ceasul ca Turgon să iasă din ascunzătoare? a întrebat Tuor.

Elfii l-au privit cu mirare.

— De treaba asta noldorii trebuie să aibă habar, nu fiii oamenilor, a zis Arminas. Ce știi tu despre Turgon?

— Puține, a răspuns Tuor. Doar că tatăl meu l-a ajutat să scape din bătălia Nirnaeth și că în fortăreața lui ascunsă se află nădejdea noldorilor. Dar nu știu de ce numele său îmi tulbură inima și-mi vine pe buze. De-ar fi după cum voiesc eu, aș porni în căutarea lui, în loc să străbat ăst drum întunecat al spaimei. Ori te pomenești că tocmai această cale tainică mă duce în sălașul lui?

— Cine poate ști? a răspuns elful. Sălașul lui Turgon ascuns este și ascunse sînt și căile ce duc într-acolo. Mie unul nu-mi sînt

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 39

cunoscute, cu toate că le-am căutat îndelung. Dar și dacă le-aș ști, nu le-aș dezvălui nici ție, nici altcuiva din seminția oamenilor.

Dar Gelmir a zis:

— Totuși am auzit că cei din casa ta se bucură de grațiile Domnului Apelor. Și dacă sfaturile sale te mîină spre Turgon, fără doar și poate că vei și ajunge la el, oriîncotro te vor duce pașii. Urmează acum calea pînă la care te-a călăuzit el, și teamă să nu ai! Nu vei umbla multă vreme în întunecime. Drum bun! Să nu gîndești că întîlnirea asta a noastră a fost întîmplătoare; căci Cel din Adînc încă pune multe în mișcare pe acest meleag. Anarkaluva tielyanna!³

Cu aceste vorbe, noldorii s-au răsucit pe călcîie și au pornit înapoi, urcînd lungile trepte; Tuor nu s-a clintit, pînă cînd lumina lămpașului lor nu s-a mai zărit, iar el a rămas de unul singur în întunericul mai adînc decît noaptea, înconjurat de mugetul cascadei. într-un tîrziu, adunîndu-și curajul, și-a pus mîna stîngă pe peretele de stîncă și astfel și-a ghicit drumul înainte, la început încet, apoi din ce în ce mai repede, pe măsură ce se deprindea cu bezna și simțea că nici o piedică nu-i stătea în cale. După o bună bucată de drum, cum i s-a părut lui, cînd istovirea pusese stăpînire pe el, dar încă nu voia să se oprească să-și tragă sufletul în tunelul negru ca smoala, a zărit departe în față o lumină; grăbind pasul, a ajuns la o despicătură înaltă și îngustă; urmînd

pîriul gălăgios printre pereții înclinați, s-a pomenit deodată afară, în înserarea aurie: se afla într-o ravină adîncă, închisă de-o latură și de alta de stînci înalte și abrupte, care înainta drept spre Apus; în fața lui, soarele ce scăpata pe un cer senin își trimitea razele în strungă, scaldîndu-i pereții în foc galben, iar undele rîului scînteiau asemenea aurului, cînd se spărgeau și se înspumau în jurul multelor pietre lucitoare.

Acel loc adînc îl străbătea acum Tuor, mînat de o mare speranță și cuprins de bucurie, găsind cu ușurință o potecă sub peretele dinspre miazăzi, unde rîul avea un mal lung și îngust. Iar cînd s-a lăsat noaptea și rîul își continuă curgerea nevăzut — doar stelele bolții se oglindeau în ochiurile de apă ascunse în întuneric —, Tuor

40 POVEȘTI NETERMINATE

s-a oprit în sfîrșit să se odihnească și să doarmă; căci, în apropierea apei în care se revărsa puterea lui Uimo, teama nu-l încolțea.

La ivirea zorilor s-a așternut din nou la drum, fără grabă. Soarele a răsărit în spatele lui, apoi a apus în fața lui, iar acolo unde apa clocotea printre bolovani ori se prăvălea peste praguri neașteptate, diminețile și serile țeseau curcubeie dintr-un mal în celălalt. De aceea a numit Tuor strunga aceea Cirith Ninniach.

Și astfel a umblat Tuor agale timp de trei zile, stîmpărîndu-și setea din undele reci, dar nedorind nimic de mîncare, cu toate că mulți pești luceau asemenea aurului și argintului, ori în culorile asemenea curcubeielor desenate în miriadele de stropi de deasupra, în cea de-a patra zi, strîmtoarea a început să se lărgească, pereții îi deveneau tot mai mici și mai puțin prăpăstioși; dar rîul se adîncea și curgea mai vijelios, căci de o parte și de alta a mătcii sale se iveau munți înalți din care alte ape curgeau și cădeau în cascade sclipitoare, pentru a se reuni în Cirith Ninniach. Acolo a zăbovit îndelung Tuor, urmărind involburările rîului și ascultîndu-i glasul necurmat, pînă ce noaptea s-a așternut din nou și stelele au prins să clipească reci și albe pe întinsul întunecat al cerului de deasupra. Și-a înălțat Tuor vocea atunci, a ciupit corzile harfei și peste zgomotul apei au răzbătut cîntul său și dulcea vibrație a corzilor, iar stîncă le răsfrîngea, sporindu-le și trimițîndu-le mai departe și făcîndu-le să răsune în munții învăluiți de noapte, pînă cînd întreg acel tărîm pustiu s-a umplut de muzică, sub panoplia stelelor. Căci

Tuor ajunsese, fără s-o știe, în Munții Răsunători din Lammoth, ce înconjurau Fiordul Drengist. Acolo coborîse, cu mult timp în urmă, Feanor, venind de pe mare, și glasurile celor care se aflau cu el se preschimbaseră într-un vuiet cumplit, cutremurînd toate coastele de la Miazănoapte, înainte de-a fi răsărit pentru prima oară Luna.⁴

S-a minunat Tuor și și-a curmat cîntarea; încet, muzica s-a stins în munți, urmîndu-i liniștea. Deodată, în mijlocul acelei liniști, a auzit în văzduhul de deasupra capului său un țipăt ciudat; nu putea desluși ce ființă anume scosese acel țipăt.

— Glas de zîină trebuie să fie, își zicea el, ca apoi să se încontreze: Ba-i glas de sălbăticiune mică, s-o fi văietînd în
DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 41

pustietate; dar auzind iarăși țipătul, să spună: Fără doar și poate este țipătul vreunei păsări de noapte ce mie mi-e necunoscută.

I se părea ca un sunet trist, cu toate acestea își dorea să-l audă încă o dată și să se ia după el, căci ar fi zis că-l cheamă încotrova.

A doua zi dimineața a auzit același glas chiar deasupra capului său; ridicînd privirea, a văzut trei păsări albe mari ce zburau prin strungă, înfruntînd vîntul dinspre apus; aripile lor puternice străluceau în soarele abia răsărit și, trecînd peste Tuor, păsările au scos din nou țipătul lor. Astfel i-a fost dat lui să vadă pentru prima oară marii pescăruși îndrăgiți de teleri. Tuor s-a ridicat ca să se ia după ei și, pentru a vedea mai bine încotro se îndreptau, a urcat pe stîncă aflată la stînga lui, pînă în vîrf s-a cățărat, și acolo sus a fost izbit în față de un vînt puternic dinspre Apus; părul îi flutura pe spate, suflat de vînt. A tras adînc în piept aerul acela nou pentru el și a spus:

— îmi înalță spiritul asemenea unei cupe de vin răcoros, — fără să știe că vîntul venea tocmai dinspre Marea cea Mare.

A pornit Tuor din nou la drum, luînd urma pescărușilor ce zburau în înalt, pe deasupra rîului; pe măsură ce el înainta, strunga se strîmta la loc, și în curînd Tuor a ajuns într-un loc unde albia arăta ca un canal îngust din care se înalța vuietul cumplit al apei. Privind în jos, Tuor a văzut ceva ce lui i s-a părut ca o mare minune: căci prin strîmtoarea aceea venea o apă ca scăpată din zăgazuri, încleștîndu-se în luptă cu rîul ce curgea vijelios înainte, și un val asemenea unui zid s-a înălțat pînă aproape de vîrfurile stîncii, încoronat de creste de spumă spulberată

de vînt. Atunci rîul a fost împins îndărăt și zidul de apă s-a repezit urlînd prin canal, umplîndu-1, și, pe unde trecea, bolovanii se rostogoleau cu bubuit de tunet. Astfel l-a salvat chemarea păsărilor mării pe Tuor de la moarte, căci l-ar fi înghițit fluxul care era foarte mare în acel anotimp al anului, iar acum mai cu seamă din pricina vîntului de pe mare.

Numai că furia ciudatelor ape l-a tulburat pe Tuor, făcîndu-1 să se abată de la calea de pînă atunci și s-o apuce spre miazăzi. Din pricina asta n-a ajuns la țărmurile cele lungi ale Fiordului Drengist,

42 POVEȘTI NETERMINATE

și preț de cîteva zile a rătăcit pe un meleag colțuros, unde nu creștea nici un copac; acolo sufla un vînt venit de pe mare, dinspre apus adică, făcînd ca ierburile și tufișurile pipernicite să crească înclinate spre răsărit. Astfel a trecut Tuor hotarul ținutului Nevrast, unde odată trăise Turgon; și într-un tîrziu, pe neașteptate (căci vîrfurile stîncilor care mărgineau ținutul întreceau în înălțime povîrnișurile din spatele lor) s-a pomenit pe țarmul stîncos și negru al Pămîntului de Mijloc și a văzut Marea cea Mare, Belegaer cea Nețărmută. La acel ceas, soarele a coborît dincolo de marginea lumii, asemenea unui foc mare; iar Tuor a stat singur sus, pe stîncă, deschizîndu-și larg brațele și simțind cum un alean necuprins îi copleșește inima. Din cît se povestește, el a fost primul din seminția oamenilor care a ajuns la Marea cea Mare și nimeni altul, fără doar de eldari, n-a simțit mai adînc dorul pe care-1 trezește ea.

Tuor a zăbovit multe zile în Nevrast, și părea că-i priește, căci acel ținut pe care munții îl apărau dinspre miazănoapte și răsărit, lăsîndu-1 deschis spre mare, era mai blînd și mai primitor decît șesurile din Hithlum. Vînător fiind, Tuor se deprinsese de multă vreme să trăiască de unul singur în sălbăticie, iar de hrană nu ducea lipsă; primăvara era în toi în Nevrast, văzduhul vuia de glasurile păsărilor care cuibăreau puzderie pe țărhuri, ori colcăiau în smîrcurile Linaewen, aflate în mijlocul aceluia pămînt copăit; dar în vremurile de atunci, glas de om ori de elf nu răzbătea pustietatea aceea.

Și a mers Tuor pînă în locul unde începea întinsul lac, numai că la apele sale n-a izbutit să ajungă, stîndu-i în cale mlaștinile necuprinse și pădurile de trestii nestrăbătute de poteci; dar n-a zăbovit acolo, ci s-a întors pe coastă, căci într-acolo îl atrăgea

Marea și nu voia să pregete prea mult unde nu auzea foșnetul valurilor. De-a lungul coastelor a găsit primele urme ale străvechilor noldori. Printre stîncile înalte, bătute de mare, la miazăzi de Drengist, se găseau multe golfuri mici și fiorduri adăpostite, cu plaje de nisip alb între stîncile lucind negre; Tuor descoperea adesea trepte săpate în stîncă, ce șerpuiau în jos pînă pe țârm; iar în apropierea apei se aflau cheiuri căzute în ruină, durate din blocuri mari tăiate din stîncă;

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 43

acolo trăgeau pe vremuri corăbiile elfilor. Pe acele meleaguri a rămas Tuor timp îndelungat, privind la marea mereu schimbătoare; anul a înaintat încet din primăvară în vară, întunecimea s-a adîncit în Beleriand, iar toamna destinului nemilos căruia Nargothrond îi era sortit se apropia.

Poate că păsările au zărit de departe iarna crîncenă ce avea să vină,⁵ căci acelea dintre ele care urmau să pornească spre miazăzi s-au strîns de timpuriu, pregătindu-se de plecare, iar altele, ce-și aveau îndeobște cuiburile la miazănoapte, și le-au părăsit și s-au retras în Nevrast. într-o bună zi, pe cînd stătea pe țârm, Tuor a auzit zbaterea și filfiitul unor aripi mari, și ridicîndu-și privirile a văzut șapte lebede albe care zburau iute și pieziș spre miazăzi. Dar cînd au ajuns deasupra lui, s-au rotit, s-au lăsat dintr-odată în jos și au coborît pe mare, stîrnind o ploaie de stropi și de spumă cu bătăile aripilor lor.

Tuor îndrăgea lebedele, le știa de pe iazurile cenușii din Mithrim; ele erau însemnul lui Annael și al obștii care-1 crescuse pe el. Astfel că s-a ridicat să le ureze bun-venit, a strigat la ele, minu- nîndu-se cînd a văzut că erau mai mari și mai mîndre decît oricare surată de-a lor, pe care îi fusese dat să o vadă înainte; dar ele au bătut din aripi, au scos țipete aspre, parcă mînioase pe el și dornice să-1 alunge de la țârm. Apoi, cu mare tumult, iarăși s-au înălțat de pe apă și au zburat peste capul lui, și zbaterea aripilor lor părea să-1 lovească asemenea unui vînt șuierător; rotindu-se într-un cerc larg, au zburat în înaltul văzduhului și de acolo spre miazăzi.

Atunci Tuor a strigat:

— Asta trebuie să fie un alt semn că am zăbovit prea mult!

Fără să mai stea pe gînduri, a urcat în vîrfurile stîncii și a văzut că lebedele încă se mai roteau pe cer; dar cînd el s-a răsucit pe călcîie și a pomit după ele, lebedele s-au îndepărtat în grabă.

De-a lungul coastei a tot mers Tuor spre miazăzi, timp de șapte zile întregi, și în fiecare dimineață era trezit de bătaia aripilor deasupra lui, la ivirea zorilor, și în fiecare zi lebedele zburau mai departe când el pornea după ele. Pe măsură ce înainta, stîncile mari

44 POVEȘTI NETERMINATE

deveneau tot mai mici, iar vîrfurile lor se acopereau de iarbă presărată cu flori; spre răsărit, pădurile se înveșmîntau în galben, căci anul se apropia de sfîrșit. Dar în fața lui, tot mai aproape, se zărea un lanț de dealuri mărețe, ce-i închidea drumul, îndreptîndu-se spre apus unde se termina într-un munte înalt: un pisc întunecat, cu o căciulă de nori pe creștet, se sumețea dintre coame puternice deasupra unui promontoriu verde ce pătrundea adînc în mare.

Dealurile acelea surii nu erau altceva decît culmișurile apusene ale lanțului Ered Wethrin, ce străjuia Beleriandul la miazănoapte, iar piscul și coamele se numeau Muntele Taras, cel mai apusean dintre toate tancurile aceluși ținut, primul pe care-l zărea orice marinăr de la multe mile depărtare cînd se apropia pe mare de țărmurile muritoare. În zilele de demult, în umbra lungilor sale pripoare să- lășluisse Turgon, în sălile din Vinyamar, cea mai veche zidire durată din piatră de către noldori pe pămînturile surghiunului lor. încă se mai afla acolo, părăsită dar trainică, sus, pe terasele largi ce dădeau spre mare. Anii n-o clintiseră, iar servitorii lui Morgoth o ocoliseră; însă vîntul și ploaia și înghețul săpaseră urme adînci în ea, și pe creasta zidurilor și peste bucățile mari de șindrilă ale acoperișului se întinsese un pled gros de buruieni surii-verzui, pe care aerul sărat le făcuse să pătrundă chiar și în crăpăturile pietrelor.

Tuor a dat peste urmele unui drum de mult uitat: strecurîndu-se printre mușuroaie verzi și pietre căzute într-o rină, a ajuns, la ceasul cînd ziua se îngîna cu noaptea, la sala cea mare și la curțile înalte și vîntoase. Duhuri ale fricii ori ale ticăloșiei nu adăstau în acel loc, doar un simțămînt de venerație l-a cuprins pe Tuor, gîndindu-se la cei care viețuiseră acolo și se duseseră nimeni nu știa unde: neamul mîndru, nemuritor dar osîndit, venit de peste Mare. S-a răsucit Tuor și a privit — cum ades priviseră și ochii lor — la întinderea scă- pîrîndă a apelor fremătătoare, pînă unde marea se unea cu cerul. Apoi s-a întors cu spatele la mare și a văzut că lebedele se lăsaseră pe cea mai de sus terasă, în

dreptul porții apusene a sălii; își scuturau aripile și păreau să-i facă semn lui Tuor să intre. Atunci el a urcat scările late, acum năpădite pe jumătate de opâțel și limba-peștelui,

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 45

a trecut pe sub arcada impunătoare a porții și a pătruns în umbrele casei lui Turgon; în cele din urmă, a pășit în sala cu pilaștri înalți. Mare i se păruse de afară, dar dinăuntru i se înfățișa uriașă, minunată; era atît de înmărmurit, încît nu vroia să trezească ecurile în pustietatea ei. Nu era nimic de văzut înăuntru, fără doar de un tron mareț, așezat pe o platformă, la capătul dinspre răsărit. Tuor s-a îndreptat într-acolo, pășind cît mai ușor cu putință; cu toate acestea, sunetul pașilor săi răsuna pe podeaua din piatră, asemenea pașilor destinului, iar ecoul lor i-o lua înainte, de-a lungul culoarelor dintre pilaștri.

S-a oprit în fața marelui tron împrejmuț de umbre și a văzut că era cioplit dintr-o singură bucată de piatră pe care se deslușeau gravate semne ciudate; tocmai atunci soarele ce asfințea a ajuns în dreptul unei ferestre aflate sus, sub cornișa apuseană, și o săgeată de lumină s-a izbit de peretele din fața lui Tuor și a scînteiat pe ceva ce aducea a metal lustruit. Tare s-a mirat Tuor văzînd că pe perete, în spatele tronului, atîrnau un scut și o cămașă lungă de zale, precum și un coif și o sabie vîrîtă în teacă. Cămașa lucea de ziceai că era împletită din argint din cel mai curat, iar raza de soare o împodobește cu scînteieri de aur. Dar scutul avea o formă necunoscută ochilor lui Tuor, fiind lung și îngustat la vîrf; pe față era albastru, iar la mijloc avea încrustat însemnul aripii albe de lebăda. Atunci a vorbit Tuor, și glasul său a răsunat ca o sfruntare sub acoperișul sălii:

— Iată, voi lua aceste arme cu mine și odată cu ele ursita ce le este hărăzită, oricare ar fi aceasta.⁶

A coborît scutul din cui și s-a minunat de cît de ușor era, și la fel de ușor de mînuț; părea făcut din lemn pe care meșterii elfi cu măiestria lor îl înveliseră în plăci de metal, trainice și-n același timp subțiri ca o foiță, care-l feriseră de cari și de urmele trecerii vremii.

Tuor a îmbrăcat cămașa de zale, și-a pus coiful pe cap, și-a încins la brîu sabia; negre erau teaca și cingătoarea, iar catarama, de argint. Astfel înarmat, a părăsit sala lui Turgon și s-a oprit pe terasele înalte ale muntelui Taras, în lumina roșie a soarelui. Nimeni nu se afla acolo să-l vadă cum privea spre apus,

înveșmîntat în

46 POVEȘTI NETERMINATE

sclipiri de argint și aur, iar el nu știa că în acel ceas arăta ca unul dintre Prea-măreții Apusului, potrivit a fi părintele mai-marilor Regi ai Oamenilor de dincolo de Mare, așa cum îi era cu adevărat menit să fie;⁷ dar luînd el acele arme, o schimbare s-a petrecut în Tuor, fiul lui Huor, căci s-a simțit îmboldit de un curaj neîncercat pînă atunci. Iar cînd a ieșit pe poartă, lebedele au făcut o plecăciune în fața lui, și-au smuls cîte o pană lungă din aripi și i-au dăruit-o, întinzîndu-și gîturile lungi la picioarele lui; el a luat cele șapte pene și le-a prins în panașul coifului, și-n aceeași clipă lebedele s-au înălțat și au zburat spre miazănoapte, însoțite de lumina apusului, și de atunci Tuor nici că le-a mai zărit.

Tuor a simțit că picioarele doreau să-i pornească singure spre țărmul mării, așa că a coborît pe niște trepte lungi pînă la un țărm larg, aflat la miazănoapte de Taras-ness; în timp ce mergea, a văzut că soarele se cufunda într-un nor mare și negru ce începuse să acopere marea tot mai întunecată; dintr-odată, aerul s-a răcit și văzduhul s-a tulburat și s-a umplut de un murmur ca de furtună ce sta să înceapă. Tuor s-a oprit pe țărm, privind la soarele care arăta ca un foc fumegînd în spatele amenințării cerului; și i s-a năzărit lui Tuor că un mare val se înălța în depărtarea mării, venind spre pămînt, ceea ce l-a minunat atît de tare, încît l-a țintuit nemișcat în loc. Valul se îndrepta spre el, și pe creasta lui se zărea o ceață umbroasă. Și pe neașteptate, în timp ce se apropia, valul și-a rostogolit creasta și s-a spart și s-a repezit înainte cu lungi brațe de spumă; dar în locul în care se spărsese rămăsese o alcătuire vie, neînchipuit de înaltă și de maiestuoasă, desenîndu-se neagră pe cerul de furtună.

Atunci Tuor s-a înclinat plin de venerație, gîndind că în fața lui se afla un rege preaputernic. Pe cap avea o coroană făcută parcă din argint, de sub care pletele lungi cădeau asemenea spumei sclipind în lumina apusului; și cînd alcătuirea aceea și-a dat la o parte mantia cenușie ce părea să-l împresoare ca o negură, numai ce-a văzut Tuor că purta o cămașă de zale sclipitoare, atît de strîns lucrată, de-ar fi zis că erau solzii unui pește uriaș, și-un caftan verde închis, din care

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 47

șerpuia și fulgera focul mării, ținînd măsura pașilor lui domoli spre uscat. Astfel i s-a înfățișat sub zidurile Vinyamarului

Sălășluitarul din Adîncuri, pe care noldorii îl numesc Uimo, Domnul Apelor, lui Tuor, fiul lui Huor din Casa lui Hador.

Pe țarm n-a pus piciorul, ci s-a oprit acolo unde apa îi venea pînă la genunchi, și i-a vorbit lui Tuor, și cînd i-a văzut Tuor lumina din ochi și i-a auzit vocea adîncă ce părea a veni din chiar temelile lumii, s-a simțit cuprins de teamă și s-a aruncat cu fața în nisipul țarmului.

— Te ridică, Tuor, fiu al lui Huor! a zis Uimo. Nu te lăsa înfri-coșat de mînia mea, cu toate că mult am strigat după tine, fără să mă auzi; iar după ce te-ai pornit, mult ai zăbovit pe drum înapoi. încă din Primăvară ar fi trebuit să ajungi, acu' iată că în curînd o iarnă cruntă se va abate dinspre țara Dușmanului. Cu graba va trebui să te deprinzi, iar calea tihnită pe care ți-o pregătisem trebuie schimbată. Căci sfaturile mele au fost luate în răspar[^], și un mare râu se furișează pe Valea Sirionului, iar oastea vrăjmașilor a și ajuns între tine și ținta ce urmează s-o atingi.

— Și care este ținta asta a mea, Stăpîne? a întrebat Tuor.

— Cea pe care a căutat-o dintotdeauna inima ta, a răspuns Uimo: să-1 găsești pe Turgon și să vezi orașul ascuns. Căci astfel îți este sortit ție să fii pristavul meu și să porți armele pe care de multă vreme ți le-am sorocit. Numai că acum la pavăza umbrei va trebui să treci prin primejdie. învăluie-te, prin urmare, în astă mantie și cu nici un chip să n-o lepezi, pînă nu vei fi ajuns la capătul călătoriei.

Lui Tuor i s-a părut atunci că Uimo își rupe în două mantia surie și că îi aruncă lui o jumătate, iar cînd a căzut aceasta peste el, s-a dovedit a fi o mantie largă, în care se putea înfășură din cap pînă-n picioare.

— Astfel vei merge sub umbra mea, a mai zis Uimo. Ci nu mai zăbovi; căci în ținuturile lui Anar și în focurile lui Melkor umbra nu va dăinui. Spune-mi, prin urmare, vei duce solia mea?

— O voi duce, Stăpîne.

— Atunci îți voi pune vorbe în gură pe care să le rostești în fața lui Turgon. Dar mai întii te voi dascăli și vei auzi lucruri pe care

48 POVEȘTI NETERMINATE

nici un alt om nu le-a auzit înaintea ta — ce spun eu? — nici măcar cei mai măreți dintre eldari.

I-a vorbit Uimo lui Tuor despre Valinor și întunecarea sa, despre surghiunul noldorilor și despre Blestemul lui Mandos și

despre tănuirea Tărîmului Binecuvîntat.

— Dar ține minte! a zis Uimo; în platoșa Soartei (cum o numesc Copiii Pămîntului) va fi întotdeauna o crăpătură, iar în Zidurile Destinului o spărtură, și-asta pînă la desăvîrșirea împlinirii sale, pe care voi o numiți sfîrșit. Astfel va fi cîtă vreme voi fi eu pe lume, o voce tainică ce se împotrivesște și o lumină acolo unde s-a rînduit a fi întuneric. Prin urmare, chiar dacă în zilele acestei întunecimi eu par a mă împotrivi voinței firtaților mei, Stăpînii Apusului, acesta mi-e rostul printre ei, care mi-a fost dat încă de la bunul început al facerii Lumii. Numai că Destinul este puternic și umbra vrăjmașului se tot întinde; iar eu m-am împuținat, în Pămîntul de Mijloc am ajuns de-acum doar ca o șoaptă tainică. Seacă apele ce curg spre apus, otrăvite le sînt izvoarele, puterea-mi se retrage de pe pămînt; căci elfii și oamenii deopotrivă nu mă mai văd și nu mă mai aud, și-asta din pricina puterii lui Melkor. Iar acum Blestemul lui Mandos stă să se îplinească și toate lucrările noldorilor vor pieri, și toate nădejdele pe care le-am nutrit se vor risipi. A mai rămas o singura nădejde, cea pe care n-au căutat-o și pentru care nu s-au pregătit. Nădejdea aceea în tine zace; căci astfel am statornicit eu.

— Să înțeleg atunci că Turgon nu-l va înfrunta pe Morgoth, așa cum trag nădejde toți eldarii? a întrebat Tuor. Și ce așteaptă domnia ta de la mine, Stăpîne, dacă ajung la Turgon? Căci, cu toate că voiesc a face precum tătîne-meu, și să-i fiu sprijin aceluia rege la ceas de restriște, de prea puțin folos voi fi, un biet muritor singur, printre atîț de mulți și de viteji din Nobila Semînție a Apusului.

— Dacă am ales să te trimit pe tine, Tuor, fiu al lui Huor, să nu crezi cumva că, singură fiind, sabia ta nu merită a fi trimisă. Căci vitejia edainilor și-o vor aminti elfii cîț vor fi evurile de lungi, minunîndu-se că au dăruit cu atîta dărnicie din viața din care ei au pe pămînt atîț de puțina. Dar nu numai pentru vitejia ta te trimit pe

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 49

tine, ci și pentru a aduce în lume o speranță dincolo de putința ta de a o vedea și o lumină ce va străpunge întunecimea.

Și cînd Uimo a sfîrșit a spune aceste vorbe, bolboroseala furtunii s-a preschimbat într-un țipăt răsunător și vîntul s-a întezit, iar cerul a devenit negru; mantia Domnului Apelor s-a înfoiat, asemenea unui nor gonind pe cer.

— Te du acum, a spus Uimo, să nu apuce Marea să te înghită! Căci Osse ascultă de porunca lui Mandos și, slujind Destinului, e tare mînios.

— Iar domnia ta ești cel care poruncești, a zis Tuor. Dar dacă scap de Destin, ce cuvinte să-i spun lui Turgon?

— De vei ajunge la el, a răspuns Uimo, atunci vorbele îți vor veni singure în minte, iar gura ta le va rosti ca și cum le-aș rosti eu. Vorbește fără teamă! Apoi fă așa cum te îndeamnă inima și vitejia. Și învelește-te în mantia mea, căci ea te va păzi. Iar eu îți voi trimite pe cineva pe care-l voi salva din mînia lui Osse, pentru a-ți fi călăuză: chiar așa, pe ultimul marinar de pe ultima corabie care va căuta liman în Apus pînă la răsăritul Stelei. Și-acum te du înapoi pe pămînt!

S-a auzit atunci bubuit de tunet și fulgerul a scăpărat peste mare; Tuor l-a văzut pe Uimo stînd între valuri asemenea unui turn de argint din care țîșneau săgeți de flăcări; și i-a strigat, acoperind vuietul vîntului:

— Mă duc, Stăpîne! Ci inima mea după Mare tînjește.

Uimo a înălțat un corn uriaș și a suflat în el o singură notă, atît de răsunătoare, încît urletul furtunii părea ca suflarea vîntului pe un lac. Tuor a auzit nota aceea, care l-a învăluit, l-a pătruns, iar lui i s-a părut că țărmurile Pămîntului de Mijloc au dispărut dintr-odată și că acum putea cuprinde într-o privire toate apele lumii: de la izvoarele pămînturilor pînă la gurile rîurilor, și de la maluri și fiorduri, pînă în adîncurile uscatului. Marea cea Mare îi apărea cu toate întinderile ei fremătînde, plină de alcătuiuri ciudate, chiar și adîncurile nepătrunse de lumină, și-n întunericul acela etern răsunau voci înspăimîntătoare pentru urechile muritorilor. A cercetat cu privirea fulgerătoare a valarilor apele nesfirșite ale mării, nemișcate

50 POVEȘTI NETERMINATE

de vînt sub ochiul lui Anar, ori sclipind sub Luna cornută, ori înălțîndu-se în munți de furie ce se spărgeau peste Insulele Neguroase⁹, pînă cînd departe în zare, unde ochiul abia mai răzbea, dincolo de leghele fâr' de număr, a deslușit un munte ce se înălța unde nici cu mintea nu putea gîndi, într-un nor luminos, iar la poalele sale licăreau valuri lungi. Și în timp ce el își încorda auzul să prindă zvonul acelor valuri și privirea pentru a vedea mai lămurit acea lumină depărtată, chemarea cornului a încetat, iar el s-a trezit că stătea în bătaia furtunii, sub cerul sfișiat de brațele

șerpuitoare ale fulgerelor. Uimo dispăruse, marea fierbea și valurile sălbătice ale lui Osse se repezeau asupra zidurilor Nevrastului.

Tuor a fugit din calea furiei mării, cu greu a izbutit să urce înapoi pe terasele cele înalte; vîntul aproape că-l izbea de stînci, iar cînd Tuor a ajuns în vîrf, suflarea l-a prăvălit în genunchi. A fost nevoit să intre încă o dată în sala întunecoasă și pustie, ca să se adăpostască, și acolo și-a petrecut toată noaptea, în jilțul de piatră al lui Turgon. Înșiși pilaștrii se cutremurau de sălbăticia furtunii, iar vîntul îi părea lui Tuor plin de vaiere și țipete dezlănțuite. Dar era atît de obosit, încît din cînd în cînd ațipea; somnul îi era bîntuit de multe vise, de care însă nu-și mai amintea cînd se trezea; unul totuși i-a stăruit în amintire: i se arătase o insulă mare, și-n mijlocul ei se afla un munte prăpăstios, soarele apunea dincolo de el și umbre se înălțau spre boltă; dar deasupra muntelui strălucea o singură stea orbitoare.

După acest vis, Tuor s-a cufundat într-un somn adînc, căci, înainte să se fi sfîrșit noaptea, furtuna se potolise, împingînd norii negri spre Răsăritul lumii. S-a trezit într-un tîrziu în lumina cenușie, s-a ridicat în capul oaselor și a coborît de pe tron și, mergînd prin sala întunecoasă, a văzut că era plină de păsări de mare alungate înăuntru de furtună; a ieșit din sală tocmai cînd ultimele stele se stingeau în Apus, lăsînd loc zilei ce sta să înceapă. Și a văzut că valurile cele mari năvăliseră în timpul nopții pînă departe pe uscat și-și aruncaseră crestele peste vîrfurile stîncilor, încît terasele din fața porților erau acoperite de alge și mormane de resturi. Privind peste marginea terasei celei mai de jos, a zărit un

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 51

elf, învelit într-o mantie cenușie grea de apă, care stătea rezemat de zid, printre pietre, bucăți de lemne aduse de ape și alge. Stătea tăcut elful, cu privirile ațintite dincolo de malurile mîncate de furtună, la lungile coame ale valurilor. Cerurile se potoliseră, nu se auzea decît vuietul mării de la poalele stîncii.

Și cum se uita Tuor la făptura aceea tăcută și cenușie, și-a amintit de cuvintele lui Uimo, și-un nume neștiut pînă atunci i-a venit pe buze și Tuor a strigat:

— Bun venit, Voronwe! Te așteptam.¹⁰

Atunci elful s-a răsucit și a privit în sus, iar Tuor i-a întîlnit căutătura sfredelitoare a ochilor lui cenușii ca marea și a înțeles

pe dată că era unul din neamul nobil al noldorilor. Dar privirea elfului s-a umplut de teamă și mirare văzîndu-l pe Tuor stînd acolo pe zid, deasupra lui, înfășurat ca de o umbră în mantia surie, sub care lucea pe pieptu-i cămașa elfică de zale.

Au stat așa amîndoi, preț de o clipă, cercetînd fiecare chipul celuilalt, pînă cînd elful s-a ridicat și s-a înclinat adînc la picioarele lui Tuor.

— Cine ești, domnul meu? a întreat elful. îndelung m-am luptat cu marea neîndurătoare. Ci spune-mi: ce lucruri mărețe s-au petrecut de cînd am părăsit eu uscatul? Umbra a fost alungată? A ieșit la lumină Poporul Ascuns?

- Nici una, nici alta, a răspuns Tuor. Umbra se lățește, iar Ascunșii ascunși au rămas.

Atunci Voronwe l-a privit îndelung și în tăcere.

- Dar tu cine ești? a întreat el din nou. Cu mulți ani în urmă, poporul meu a plecat de pe acest meleag, și de atunci nimeni n-a sălășluit aici. Și-acum văz că, măcar că porți asemenea straie, nu ești unul dintre ei, așa cum am gîndit întii, ci ești din seminția oamenilor.

- întocmai, a zis Tuor. Și oare nu ești tu ultimul marinar de pe ultima corabie care a plecat de la Limanurile lui Cirdan să caute Apusul?

— întocmai, a răspuns elful. Sînt Voronwe, fiul lui Aranwe. Dar cum de-mi știi numele și soarta nu pricep.

52 POVEȘTI NETERMINATE

— Te știi pentru că însuși Domnul Apelor mi-a vorbit seara trecută și mi-a spus el că te va salva de mînia lui Osse și te va trimite aici, să-mi fii călăuză.

A strigat atunci Voronwe, cuprins de și mai mare teamă și mirare:

— Ai vorbit cu Uimo cel Puternic? Neprețuite îți sînt virtuțile și însemnată ți-e ursita! Dar unde-ar fi să te călăuzesc, domnul meu? Căci fără doar și poate ești un rege al oamenilor, și mulți ar fi cei care de cuvîntul tău ascultă.

— Nu-s decît un sclav fugit și-un proscris într-o țară pustie. Dar am o solie pentru Turgon, Regele Ascuns. Știi oare drumul care mă poate duce la el?

— In aste vremuri ticăloase mulți sînt proscriși și sclavi, din cei care nu s-au născut astfel, a răspuns Voronwe. Senior al Oamenilor ești de drept, eu așa socot. Dar și de-ai fi cîrmuitor

peste întreaga-ți seminție, drept n-ai să-1 cauți pe Turgon și zadarnică ți-ar fi căutarea. Căci și de te-aș duce pînă la porțile sale, nu ai putea intra.

— Mai departe de poartă nici nu te rog să mă duci. Acolo Destinul se va înfrunta cu Sfatul lui Uimo. Iar dacă Turgon nu mă va primi, atunci misia mi se va sfîrși, iar Destinul a învins. Cît despre dreptul meu de a-1 căuta pe Turgon: eu sînt Tuor, fiul lui Huor și rubedenie cu Hurin, nume pe care Turgon nu le va uita nicicînd. Unde mai pui că Uimo însuși mi-a poruncit să-1 caut. Oare va da uitării Turgon ce i-a spus Uimo în vremurile de demult: Nu uita că ultima nădejde a noldorilor de pe Mare va veni? Și i-a mai spus: Cînd aproape va fi primejdia din Nevrast, va veni cel care te va preveni.¹ Eu sînt cel care ar fi să vină, iar veșmintele ce le port de mult mi-au fost pregătite.

Tuor se minuna auzindu-se vorbind astfel, căci pînă în clipa aceea nu știuse ce anume îi spusese Uimo lui Turgon înainte ca acesta să plece din Nevrast, și nimeni altcineva, în afară de Poporul Ascuns, nu le auzise vreodată. Și mai uimit a fost Voronwe; dar n-a zis nimic, ci s-a întors cu spatele spre Tuor, a privit marea și a oftat.

— Vai mie! a spus el într-un tîrziu. Nu voiesc să mă întorn acolo vreodată. De cîte ori nu m-am jurat în largurile mării că, de o fi să

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 53

mai pun piciorul pe uscat, mă voi statornici în tihnă cît mai departe de Umbra de la Miazănoapte, ori poate la Limanurile lui Cirdan, sau chiar pe frumoasele plaiuri din Nan-tathren, unde primăvara este mai dulce decît aleanul inimii. Dar dacă răul s-a întins și mai mult cîtă vreme am fost eu dus și primejdia cea de pe urmă se apropie de neamul meu, la el trebuie să mă întorc. S-a răsucit spre Tuor și a adăugat: Te voi călăuzi pînă la porțile ascunse, căci cine-i înțelept nu se împotrivește sfaturilor lui Uimo.

— Atunci împreună vom merge, așa cum ne-a sfătuit el, a zis Tuor. Să nu te jeluiești, Voronwe! Inima-mi spune că drumul lung ți va fi și departe de Umbră te va duce, iar nădejdea-ți la Mare se va înturna.¹²

— A ta așijderea, a mai spus Voronwe. Să pornim, dară, fără a mai zăbovi defel.

— Că bine zici. Dar încotro mă călăuzești, și cît e pînă acolo? Nu s-ar cuveni ca mai întîi să chibzuim cum să străbatem

sălbăția asta, iar dacă drumul se dovedește lung, cum să trecem de iarnă fără adăpost?

Voronwe însă nu i-a spus nimic despre drum.

— Tu cunoști forța ce zace în oameni. Cît despre mine, eu mă trag din neamul noldorilor, și îndelungă trebuie să fie foamea și rece tare iarna care să răpună neamul celor care au trecut de Ghețurile Scrișnitoare. Cum gîndești tu că am putut să trudim zile fâr' de număr în pustiiurile sărate ale mării? Să nu fi auzit de turta elfilor? Cum fac toți marinarii, am păstrat și eu o bucată, s-o am la mare ananghie. Și-a dat mantia la o parte și i-a arătat lui Tuor tașca pecetluita ce-o ținea prinsă la brîu, și i-a spus: Atîta vreme cît e pecetluita, nici apa, nici vremea rea nu-i vor pricinui vreun rău. Numai că va trebui s-o păstrăm pînă cînd o fi mare nevoie de ea; fără doar și poate că un proscris și un vînător vor găsi niscaiva merinde înainte să se strice de tot vremea.

— Așa o fi, nu s-a arătat prea încrezător Tuor. Numai că nu pe toate meleagurile se poate vîna fără teamă, chiar de-ai da peste sălbăticiuni la tot pasul. Unde mai pui că vînătorii zăbovesc prea mult pe drum.

54 POVEȘTI NETERMINATE

În sfîrșit, Tuor și Voronwe s-au pregătit de plecare. Tuor a luat cu sine arcul cel mic și săgețile, arme ce fuseseră dintotdeauna ale lui, precum și pe cele găsîte în sală; sulița, pe care era încrustat numele său cu rune elfice de la Miazănoapte, a lăsat-o sprijinită de zid, în semn că trecuse pe acolo. Voronwe nu avea alte arme decît o sabie scurtă.

Înainte să se lumineze bine de ziuă, ei au părăsit vechiul sălaș al lui Turgon. Voronwe l-a dus pe Tuor pe un drum ce ocolea pe la apus povîrnișurile rîpoase ale muntelui Taras și traversa marele promontoriu. Pe acolo trecuse odinioară drumul de la Nevrast spre Brithombar, dar acum nu mai rămăsese din el decît un fâgaș verde între maluri vechi, năpădite de iarbă. Astfel au ajuns ei în Beleriand și în partea de miazănoapte a ținutului de coastă numit Falas; apucînd-o spre răsărit, au căutat văioagele întunecate de la poalele munților Ered Wethrin și acolo s-au ascuns și s-au odihnit pînă cînd ziua s-a preschimbat în noapte. Căci, cu toate că vechile așezări ale falathrimilor, Brithombar și Eglarest, erau încă departe, orcii se cuibăriseră acolo și întregul meleag viermuia de iscoadele lui Morgoth: se temea, vezi bine, de corăbiile lui Cirdan, care cînd și cînd atacau țărmurile și își uneau forțele cu cetele de

războinici trimise din Nargothrond.

Stînd ei așa, înveliți în mantiile lor, ca niște umbre sub coastele muntelui, Tuor și Voronwe au avut multe să-și spună. Tuor îl tot iscodea pe Voronwe despre Turgon, dar elful, nevrînd să dezvăluie prea multe, îi povestea mai degrabă despre Insula Balar și despre Lisgardh, împărăția trestiiilor de la Gurile Sirionului.

— Acolo se îngroașă acum rîndurile eldarilor, i-a zis el, căci într-acolo fug tot mai mulți din toate neamurile, de frica lui Morgoth și sătui de război. Eu însă nu mi-am părăsit obștea de bună-voie. După bătălia Bragollach și spargerea Asediului asupra fortăreței Angband, în inima lui Turgon s-a strecurat teama că Morgoth s-ar putea dovedi prea puternic. În acel an a trimis pentru prima oară în afară pe cîțiva din obștea lui; și au ieșit aceștia pe poartă, venind dinăuntru: puțini erau și duceau cu ei o solie tainică. Au coborît pe rîul Sirion pînă la țărnișurile de la vărsare, și-acolo au făurit corăbii.

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 55

Dar zadarnică le-a fost truda, n-au ajuns cu ele decît pînă la Insula Balar, unde și-au făcut cîteva sălașuri, departe de puterea lui Morgoth. Căci noldorii nu cunosc meșteșugul de a făuri corăbii care să înfrunte vreme îndelungată valurile lui Belegaer cea Măreață.¹³

Dar cînd Turgon a auzit mai tîrziu despre urgia abătută asupra coastelor Falas și jefuirea străvechilor Limanuri ale Făuritorilor de Corăbii, care se găsesc nu departe de aici, și i s-a spus că Cirdan îi salvase pe cei care rămăseseră în viață din poporul lui și pornise cu ei pe mare, spre Golful Balar, aflat la miazăzi, a trimis iarăși soli. Asta s-a petrecut nu cu mult în urmă, dar în amintirea mea a rămas ca și cînd de atunci s-a scurs cea mai mare parte a vieții mele. Căci eu am fost unul dintre cei trimiși de el, fiind eu la prima tinerețe după răbojul eldarilor. Aici m-am născut, în Pămîntul de Mijloc, în țara Nevrast. Mama se trăgea din neamul Elfilor Cenușii din Falas, se înrudea cu Cirdan însuși — la începutul cîrmuirii lui Turgon, neamurile din Nevrast se înrudeau între ele —; de la neamul mamei am moștenit dragostea de mare. Așa am ajuns să mă număr printre cei aleși, căci lui Cirdan urma să-i ducem solia prin care-i ceream ajutor în făurirea corăbiilor și cu ele să ajungem la Stăpîinii Apusului și să-i înduplecăm să ne sprijine înainte ca totul să fie pierdut. Eu însă am tot zăbovit pe

drum. înțelegi tu, n-apucasem înainte să văd prea mult din Pământul de Mijloc, iar noi ajunsesem la Nan-tathren în plină primăvară. Minunat peste poate e acel tărîm, Tuor, o să vezi cu ochii tăi dacă vreodată pașii te vor purta pe drumurile dinspre miazăzi, în josul Sirionului. Acolo te tîmăduiești de toate aleanurile după mare, fără doar de acelea de care soarta nu te lasă să le dai deoparte. Acolo, Uimo nu este decît slujitorul Yavannei, iar pămîntul a dat viață unui belșug de lucruri frumoase cum sufletul și mintea nici nu le pot închipui în munții neîndurători de la Miazănoapte. Acolo, se varsă Narog în Sirion, și curgerea lor nu mai este grăbită, ci se lățește și se domolește printre pajiștile mănoase; de-o parte și de alta a rîului sclipitor cresc stînjenei, asemenea unei păduri în floare, iarba, și ea, e smălțuită de flori ce seamănă cu nestematele, altele sînt ca niște clopoței, ca flăcări galbene și roșii, ori ca o puderie de stele bălțate pe un crug verde. Dar dintre toate,

56 POVEȘTI NETERMINATE

cele mai frumoase sînt sălciile din Nan-tathren, de-un verde palid, ori argintii în suflarea vîntului, și foșnetul miriadelor de frunze e precum vraja muzicii: zi și noapte tremurau și clipoceau de jur împrejur pînă hăt departe, iar eu stăteam în iarba pînă la genunchi de înaltă și le ascultam. Mă vrăjiseră, în inima mea dădusem uitării Marea. Hălăduiam și găseam nume pentru felurite flori, ori zăceam visînd cu ochii deschiși, înconjurat de cîntec de păsări, de zumzăit de albine și muște; și aș fi rămas să trăiesc acolo, în încîntare și bucurie, părăsindu-mi neamul, uitînd de corăbiile telerilor și de săbiile noldorilor, dar ursita mea a vrut altminteri. Ori poate că Domnul Apelor însuși; căci pe acel meleag puterea lui era mare.

într-o bună zi m-a apucat așa, din senin, să fac o plută din ramuri de salcie și să pornesc pe undele strălucitoare ale Sirionului; așa am făcut, și dus am fost. Mă găseam odată la mijlocul rîului, cînd s-a stîrnit pe neașteptate un vînt care m-a prins și m-a purtat departe de Meleagul Sălciilor, pînă la Mare. Așa am ajuns să fiu ultimul dintre solii trimiși la Cirdan, și dintre toate corăbiile pe care le făurise după cum îl rugase Turgon toate erau gata, în afară de una singură. Au înălțat pînzele și au pornit rînd pe rînd către Apus, dar nici una nu s-a mai întors, nici vești despre ele nu s-au auzit.

Dar aerul sărat al mării a ațîțat din nou în pieptul meu inima

moștenită de la neamul mamei — mă bucurau valurile, învățam toate poveștile și legendele despre corăbii și le știam ca și cînd de mult s-ar fi aflat în mintea mea. Astfel că, atunci cînd și ultima corabie, cea mai mare dintre toate, a fost gata de drum, eu ardeam de nerăbdare să plec, gîndind în sinea mea: „Dacă vorbele noldorilor sînt adevărate, atunci în Apus se găsesc pajiști ce întrec cu mult pe acelea din Pămîntul de Mijloc. Acolo nimic nu se veștejește, iar Primăvara n-are sfîrșit. Și poate că și mie, Voronwe, îmi va fi dat să pun piciorul pe acel meleag. Mai bine să fiu pe mare, decît sub Umbra de la Miazănoapte.” Teamă n-aveam, pentru că nici o apă nu poate scufunda corăbiile făurite de teleri.

Dar Marea cea Mare e cumplită, Tuor, fiu al lui Huor; și-i urăște pe noldori, căci ea săvîrșește Ursita scrisă de valari. Ascunde în ea lucruri mai rele decît să te scufunzi în abisul ei și să-ți găsești

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 57

astfel sfîrșitul: urîtul, singurătatea, nebunia; spaima de vînt și de răscolirile adîncului, tăcerea, umbre ce apar cînd orice nădejde a pierit și nici o făptură vie nu-ți mai este în preajmă. Și multe țăr-muri nefaste și ciudate sînt spălate de valurile ei, și multe insule pline de primejdii și dătătoare de fiori o împînzesc. Nu vreau să-ți întunec inima, fiu al Pămîntului de Mijloc, povestindu-ți chinurile ce le-am îndurat timp de șapte ani pe Marea cea Mare, de la Miazănoapte pînă la Miazăzi, dar niciodată spre Apus. Căci acela este ferecat pentru noi.

În cele din urmă, cuprins de o neagră deznădejde, sătui de întreaga lume, ne-am întors din drum și am fugit de soarta ce pînă atunci nu cruțase viețile. Numai că acum ne-a lovit cu și mai multă cruzime. Căci abia apucasem să deslușesc un munte în zare și să strig: „Uite! Acolo-i Taras, și pămîntul unde m-am născut!”, că tocmai atunci s-a stîrnit vîntul și nori întunecați, grei de furtună, s-au ridicat dinspre Apus. Valurile ne-au vînat, de-ai fi crezut că-s ființe vii însetate de sînge, și fulgerele ne biciuiau; parcă ne găseam într-o biată copaie, și deodată marea s-a năpustit asupra noastră cu furie. Dar după cum vezi, eu am fost cruțat; și-acum văd cum parcă a venit un val, mai mare și totuși mai potolit ca toate celelalte, care m-a luat și m-a ridicat de pe corabie și m-a purtat sus, pe creasta lui și, rostogolindu-se spre pămînt, m-a azvîrlit pe-o brazdă de iarbă, apoi s-a retras, scurgîndu-se în jos pe stîncă, asemenea unei cascade urieșești.

Am stat acolo preț de vreun ceas, încă amețit de răscolirea mării, când ai apărut tu. Și-acum mai simt spaima de-atunci, și durerea că mi-am pierdut toți prietenii care m-au întovărășit atîta amar de vreme, pînă departe, dincolo de zările ce se deslușesc de pe pămînturile muritoare.

A oftat Voronwe, apoi a zis cu voce șoptită, ca pentru sine:

— Dar stelele erau atît de strălucitoare la marginea lumii, când se retrăgeau norii de la Apus. Iată însă că nu știu dacă nori au fost ce vedeam noi încă și mai departe, ori chiar am zărit Munții Pelori din jurul pierdutei maluri ale meleagurilor noastre de demult, așa cum au zis unii dintr-ai noștri. Departe, tare departe se aflau, și nimeni de pe pămînturile muritoare nu va mai pune vreodată piciorul acolo, așa gîndesc eu.

58 POVEȘTI NETERMINATE

Apoi Voronwe a tăcut; se lăsase noaptea cît vorbise el și stelele luceau albe și reci.

Nu mult după aceea, Tuor și Voronwe s-au ridicat și, întorcînd mării spatele, au pornit în lunga lor călătorie prin întuneric; puține sînt de spus despre drumul acesta, căci umbra lui Uimo îl însoțea pe Tuor și nimeni nu i-a văzut trecînd, nici prin codri, nici pe poteci de piatră, nici pe șesuri, nici prin smîrcuri, între apusul și răsăritul soarelui. Totuși mergeau cu băgare de seamă, ferindu-se de vînătorii lui Morgoth, ai căror ochi vedeau și noaptea, și ocolind căile bătute de elfi și oameni. Voronwe găsea potecile, Tuor venea în urmă-i. Nu punea întrebări fără rost, dar a băgat de seamă că se îndreptau tot spre răsărit, de-a lungul hotarului desenat de munții din ce în ce mai înalți, nici o clipă nu o apucau spre miazăzi; lucru de mirare pentru el, din pricina că, asemenea tuturor elfilor și oamenilor, gîndea că Turgon sălășluia undeva departe de bătăliile de la Miazănoapte.

Înceată le era înaintarea în inserare sau noaptea, prin sălbăticiile acelea netăiate de poteci, iar crunta iarnă se apropia cu repeziciune dinspre regatul lui Morgoth. În ciuda adăpostului ce-l ofereau dealurile, vînturile suflau cu putere, biciuitoare, și curînd zăpada acoperea cu un strat gros crestele, sau se învolbura prin trecători, căzînd peste codrii Nuath înainte să-și fi pierdut de tot frunzele scofilcite.¹⁴ Astfel că, deși porniseră la drum la mijlocul lunii Narquelie, Hfsime i-a întîmpinat cu îngheț amarnic încă înainte ca ei să ajungă la izvoarele rîului Narog.

Acolo s-au oprit, la capătul unei nopți istovitoare, în zorii

cenușii; Voronwe s-a uitat în jur deznădăjduit, pradă amărăciunii și fricii. Unde odată se aflase frumosul lac Ivrin, în borta lui adîncă, săpată de apele ce cădeau din munte, și jur împrejurul lui copacii umbreau valea de la poalele povîrnișurilor, acum nu se mai zărea decît un pămînt batjocorit și pustiit. Copacii fie arseseră, fie zăceau smulși din rădăcini; malurile de piatră ale lacului fuseseră sparte, încît apele se scurseseră afară, înnămolindu-se și băltind într-o mlaștină întinsă, lipsită de viață. Totul se preschimbase într-o învălmășeală de

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 59

smîrcuri înghețate, și o miasmă de putreziciune se tîra ca o negură puturoșită peste pămînt.

— Vai și-amar! Pînă aici a ajuns răul? a strigat Voronwe. Ce departe de amenințarea din Angband a fost pe vremuri locul acesta; dar degetele lui Morgoth se-ntind și se tot întind.

— întocmai așa mi-a spus și Uimo, a zis Tuor: „Otrăvite sînt izvoarele, puterea-mi se retrage din apele uscatului.”

— Numai că pe-aici a trecut ceva cu mult mai ticălos decît orcii. Locul ăsta e bîntuit de spaimă.

Voronwe a cercetat marginile mlaștinii și dintr-odată s-a oprit ca împietrit și a strigat:

— Da, un rău neînchipuit de mare!

I-a făcut semn lui Tuor să se apropie și, cînd s-a apropiat, Tuor văzut o crăpătură ca o brazdă uriașă, ce înainta spre miazăzi, și de-o parte și de alta a ei, pe alocuri nelămurite, în alte locuri întipărite adînc și pecetluite de îngheț, urmele unor labe îngherate, cît toate zilele de mari.

— Vezi! Chipul lui Voronwe pălise de groază și scîrbă. Pe-aici a trecut nu de mult Marele Vierme din Angband, cea mai ticăloasă dintre toate creaturile Dușmanului! Prea tîrziu ajunge solia noastră la Turgon. Să grăbim pasul, cît ne țin puterile.

Nici n-a terminat bine aceste vorbe, că au și auzit un strigăt în codru; au rămas stană, cu urechile ciulite. Dar glasul acela venea de departe, plin de durere, parcă striga un nume, ca unul care caută o ființă rătăcită. Și în timp ce Voronwe și Tuor așteptau să vadă ce avea să urmeze, numai ce s-a ivit dintre copaci un om înalt, înarmat, înveșmîntat în negru, cu o sabie lungă, scoasă din teacă; s-au mirat ei văzînd că tăișul săbiei era și el negru, doar muchiile luceau reci. Nenorocirea brăzda chipul omului, iar cînd a dat cu ochii de lacul Ivrin, a scos încă un strigăt de durere.

— Ivrin. Faelivrin! a zis el. Gwindor și Beleg! Aici m-am tămăduit eu odinioară. Dar de-acum niciodată nu voi mai bea din izvorul liniștii.

60 POVEȘTI NETERMINATE

Și cu acestea s-a îndepărtat iute spre Miazănoapte, părea să fie pe urmele cuiva, sau ducea vreo solie grabnică; l-au mai auzit o vreme strigînd Faelivrin, Findulias!, apoi vocea i s-a stins în codru.¹⁵ Nu știau cei doi că Nargothrond căzuse și că acesta era Turin, fiul lui Hurin, Sabia Neagră. Astfel s-au apropiat, preț de o clipă și nicicînd altcîndva mai apoi, drumurile acestor doi oameni înrudiți, Turin și Tuor.

După ce Turin Sabia Neagră s-a făcut nevăzut, Tuor și Voronwe și-au urmat o vreme calea, cu toate că se luminase de ziuă; îi apăsa amintirea durerii aceluia om și nu puteau nici să îndure să rămînă lingă pîngăritul lac Ivrin. Mult însă n-au mai mers; și-au căutat o ascunzătoare, căci tot meleagul acela era plin de presimțirea râului. Au dormit puțin, fără tihnă; ziua stingînduse, a coborît întunericul și a prins să ningă vîrtos, și odată cu noaptea a venit și gerul mușcător. Din acel ceas, ninsoarea și gerul nu s-au mai lăsat duse și timp de cinci luni Iarna Cruntă, de care lumea avea să-și aducă aminte multă vreme, a ținut tărîmurile de la Miazănoapte ferecate în chingile ei. Tuor și Voronwe îndurau un frig năprasnic, unde mai pui că se temeau că, din pricina zăpezii, dușmanii le vor lua urma, sau că vor nimeri în cine știe ce capcane ascunse cu perfidie. Nouă zile au tot mers, din ce în ce mai încet și mai chinuitor; drumul ales de Voronwe ducea oarecum spre miazănoapte, dar asta numai pînă ce-au traversat cele trei izvoare ale rîului Teiglin, ca după aceea să o apuce din nou spre răsărit, părăsind munții și umblînd cu multă fereala, pînă ce-au trecut rîul Glithui și au ajuns la izvoarele lui Malduin care era acoperit cu o crustă de gheață neagră.¹⁶

Atunci Tuor i-a zis lui Voronwe:

- Cumplit e înghețul ăsta, simt cum se apropie moartea de mine, și poate că și de tine.

Erau la mare ananghie amîndoi; de mult nu mai găsiseră nimic de mîncare în sălbăticie, iar turtele erau pe sfîrșite; unde mai pui că erau aproape înghețați și osteniți peste poate.

- Rău e să fii prins între Osînda valarilor și Ticăloșia Dușmanului, a zis Voronwe. Oare am scăpat din fălcile mării, ca să

pier sub zăpadă?

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

61

Dar Tuor 1-a întrebat:

— Cît mai avem de mers? Voronwe, e timpul să nu mai fii atît de misterios cu mine. Mă duci pe drumul cel drept? Și încotro? Dacă e să-mi pun la bătaie și ultimele puteri, batăr să știu că n-am făcut-o degeaba.

— Te-am dus cît am putut de drept și de ferit de primejdii, a răspuns Voronwe. Află dar că Turgon își are sălașul în partea de miazănoapte a țării eldarilor, cu toate că puțini sînt cei care știu această taină. Ne aflăm destul de aproape, dar mai avem multe leghe de mers, chiar și dac-am zbura prin văzduh; mai avem de trecut Sirionul, și cine știe ce mari nenorociri ne așteaptă pînă acolo. Căci în curînd vom ajunge la Marele Drum care cobora pe vremuri de la Minas, turnul Regelui Finrod, și ducea pînă la Nargothrond.¹⁷ Acolo vom da peste slujitorii Dușmanului, care fac de strajă.

— Socoteam că dintre oameni sînt singurul care poate îndura frigul, oricît de aprig ar fi, după ce-am trecut prin multe ierni nemiloase în munți; dar pe atunci mă aflam adăpostit într-o peșteră, cu focul alături; acum mă îndoiesc să am puterea să merg mai departe, așa flămînd cum sînt, pe vremea asta cînoasă. Să mergem însă, cît om mai putea, înainte să ne părăsească și ultima nădejde.

— Altă cale nici n-avem de ales, a zis Voronwe, doar să ne punem jos aici și să așteptăm să ne cuprindă somnul în zăpadă.

Astfel că și-au continuat drumul istovitor cît a fost de lungă ziua aceea amarnică, temîndu-se mai puțin de dușmani, cît de iarnă; dar pe măsură ce înaintau, zăpada se împutîna, pentru că se îndreptau din nou spre miazăzi, coborînd în Valea Sirion, iar Munții Dor-lomin rămîneau în stînga, tot mai în spate. În întunericul care se lăsa, au ajuns la Marele Drum, la poalele unui deal înalt și împădurit. Dintr-odată, și-au dat seama că aud voci; pitiți după copaci, au cercetat în jur și cu adevărat au văzut, ceva mai jos, o lumină roșie. O ceată de orei își pusese tabăra chiar în mijlocul drumului; orcii stăteau ghemuiți unii în alții, în jurul unui foc mare de lemne.

62 POVEȘTI NETERMINATE

— Gurth an Glamhoth! a murmurat Tuor.¹⁸ Acum va ieși sabia

de sub mantie. Sînt gata să-mi dau viața pentru focul ăla, și chiar și carnea de orc ar fi o pradă bună.

— Nu! 1-a oprit Voronwe. în călătoria asta a noastră, numai mantia ne este de folos. Ori focul, ori Turgon, alege. Țștia nu-s singurii orei aici, în sălbăticie: oare ochii tăi muritori nu zăresc flăcările depărtate ale altor tabere de pază, spre miazănoapte și spre miazăzi? Dacă iscăm zaveră, ne trezim cu o întregă oștire pe cap. Ascultă-mă bine, Tuor! Pravila Regatului Ascuns nu îngăduie nimănui să se apropie de poartă, dacă e urmărit de dușmani; și pravila aceea eu n-o voi încălca, nici la rugămîntea lui Uimo, nici sub amenințarea cu moartea. Dacă-i stîrnești pe orei, te părăsesc.

— Bine, fie, s-a înduplecat Tuor. Fie să vină ziua aia în care să nu trebuiască să mă furișez, asemenea unui cîine bătut, pe lîngă o mîna de orei.

— Hai să mergem! a mai zis Voronwe. Nu mai sta să te socotești, c-or să ne adulmece orcii. După mine!

S-au tîrît printre copaci, spre miazăzi, cu vîntul în spate, pînă la jumătatea distanței între primul foc orcesc și al doilea, aflat tot pe drum. S-au oprit și au rămas multă vreme nemișcați și în ascultare.

— N-aud pe nimeni umblînd pe drum, a zis el, dar n-avem de unde ști ce pîndari sînt în umbră. Și-a încordat privirile, ca să străpungă întunericul, și s-a scuturat înfiorat. Văzduhul e plin de ticăloșie, a murmurat el. Vai și-amar! De partea cealaltă e țara unde se găsește ceea ce căutăm, și nădejdea de viață, dar între noi și ea bîntuie moartea.

— Moartea este peste tot în jurul nostru, a spus Tuor. Mie însă mi-a rămas putere cît pentru drumul cel scurt. Ori trec pe-aici, ori pier. îmi pun toată nădejdea în mantia lui Uimo, care ajunge să te apere și pe tine. Acum o iau eu înainte!

Spunînd acestea, s-a furișat pînă la marginea drumului. Acolo 1-a strîns pe Voronwe lîngă sine, 1-a ascuns și pe el sub mantia cenușie a Domnului Apelor și a pășit înainte.

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 63

în jur, numai liniște și nemișcare. Vîntul cel rece sufla oftînd de-a lungul străvechiului drum. Pe neașteptate, pînă și el s-a potolit. în răstimpul acesta, Tuor a simțit că se schimbă ceva în văzduh, ca și cînd răsufierea tărîmului lui Morgoth se oprise preț de cîteva clipe, și în locul ei, asemenea unei amintiri palide a Mării, a pătruns o adiere dinspre Apus. Ca o ceață fumurie adusă

de vînt au trecut ei drumul pietruit și au intrat în desișul pădurii, prin capătul ei răsăritean.

Dar chiar atunci, de undeva de foarte aproape s-a auzit un strigăt sălbatec, căruia i-au răspuns multe altele, de pe marginea drumului. A răsunat și chemarea aspră a unui corn, urmat de pași care alergau. Tuor însă și-a văzut mai departe de drum. Deprinsese destul de bine graiul orcilor, cît fusese ținut prizonier la ei, ca să cunoască tilcul acelor strigăte: străjerii îi adulmecaseră și-i auziseră, dar nu-i vedeau nicăieri. Vînătoarea începuse. Disperat, Tuor înainta ba împiedicîndu-se, ba tîrîndu-se, cu Voronwe lipit de el, în susul unei cline lungi, acoperită de un strat gros de grozamă și de rugi de afine printre pilcurile de scoruși și de mesteceni pitici, în vîrfurile clinei s-au oprit, ca să asculte strigătele orcilor și trosniturile pricinuite de mișunarea lor prin desișul din vale.

Lîngă ei se afla un bolovan ce-și ițea creștetul dintr-un hățîș de tufărișuri și muri, iar sub el un fel de bîrlog, din cele în care se aciuiază sălbăticiunile hăituite căutînd să scape de urmăritori, sau măcar să stea cu spatele la stîncă și astfel să-și vîndă scump viețile, în umbra neagră a bîrlogului 1-a tras Tuor pe Voronwe și acolo au stat, unul lîngă altul, sub mantia cenușie, gîfîind ca niște vulpi obosite. Nici unul n-a scos vreun cuvînt, erau numai urechi.

Strigătele vînătorilor au început să se stingă; orcii nu se încumetau niciodată să pătrundă prea adînc în hățîșurile ce mărgineau drumul de-o parte și de alta, ci mai tot timpul patrulau în susul și-n josul lui. Nu de fugarii rătăciți se sinchiseau ei, ci de iscoade și de cetele de vrăjmași înarmați; Morgoth pusese străji la drumul mare nu ca să-i prindă în plasă pe Tuor și Voronwe (despre care încă nu prinsese de veste), ori pe cei care veneau dinspre Apus, ci ca să împiedice Sabia Neagră să scape și să pornească după captivii din

64 POVEȘTI NETERMINATE

Nargothrond; unde mai pui că Turin ar fi putut să cheme și niscaiva ajutoare din Doriath.

Noaptea a trecut și liniștea apăsătoare s-a așternut din nou peste pămînturile pustii. Istovit și slăbit, Tuor a adormit sub mantia lui Uimo; însă Voronwe s-a tîrît afară și a rămas stană, tăcut, nemișcat, străpungînd bezna cu ochii lui de elf. La ivirea zorilor 1-a trezit pe Tuor; ieșind din bîrlog, Tuor a văzut că vremea se înmuiase cît de cît, norii cei negri se spărseseră. Zorii se iveau

sîngerii; departe în față se zăreau piscurile unor munți necunoscuți, sclipind în focul de la răsărit.

Atunci Voronwe a murmurat:

— Alae! Ered en Echoriath, ered evnbar nin!¹⁹

Știa că privea la Munții Incercuitori și la zidurile regatului lui Turgon. Sub picioarele lor, spre soare-răsare, într-o vale adîncă și umbroasă se găsea frumosul Sirion, slăvit în cîntece; iar dincolo de el, învăluit în ceață, un meleag cenușiu urca în pantă spre dealurile și graiurile de la poalele munților.

— Acela-i liniștitul Dimbar, a spus Voronwe. Ce n-aș da să fim acolo! Căci pe-acolo dușmanii noștri nu prea cutează să umble. Sau așa a fost pe vremea cînd puterea lui Uimo încă mai era mare în Sirion. Dar poate că acum e altminteri²⁰ — doar rîul a rămas la fel de primejdios: e adînc și curge repede prin locurile astea, pînă și eldarii se tem să-l treacă. Te-am adus bine; uite, acolo sclipește Vadul Brithiach — mai la miazăzi decît mă așteptam —, pe unde trece peste rîu Drumul Răsăritean care în alte vremuri venea tocmai de la Taras, din Apus. Nimeni nu mai cutează acum să-l străbată, nici elfi, nici oameni, nici orei, decît la mare ananghie, pentru că drumul ăsta duce la Dungortheb și la meleagul acela al spaimei, dintre Gorgoth și Briul lui Melian; astfel că a ajuns să fie înghițit de pustietate, ori a rămas doar o biată potecă printre buruieni și scaieți tîritori.²¹

Tuor a privit acolo unde îi arăta Voronwe și departe în zare a deslușit un sclipet ca de ape înghețate, sub scurta scăpărare a zorilor; dar dincolo de ele domnea o întunecime, nimic altceva decît marele codru Brethil care urca spre miazăzi, spre un platou și mai **DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 65**

îndepărtat. Cu ochii în patru, au coborît coasta văii pînă cînd, într-un tîrziu, au ajuns la străvechiul drum ce venea de la răscrucea aflată la marginea codrului, adică de unde întretăia marele drum dinspre Nargothrond. Tuor a văzut că se apropiaseră de Sirion. Pereții albiei adînci cădeau abrupt în acel loc, iar apele, sufocate de bolovani rostogoliți²², se răspîndeau în ochiuri mari, pline de susurul izvoarelor ce rodeau malurile. Ceva mai încolo, rîul își aduna din nou apele și curgea într-o albie nouă spre pădure, iar în zare dispărea într-o ceață deasă pe care ochii lui Tuor n-o puteau străpunge; nu avea de unde ști că acolo se afla hotarul dinspre miazănoapte al Doriathului, chiar în umbra Briului lui Melian.

Tuor ar fi rupt-o la fugă spre vad, dar Voronwe l-a oprit, spunînd:

— Nu putem trece pe la Brithiach la lumina zilei, și nici cît încă nu sîntem siguri că nu ne mai urmărește nimeni.

— Și-atunci o să stăm să putrezim aici? a întreat Tuor. Pentru că siguri n-o să fim niciodată, atîta vreme cît dăinuie regatul lui Morgoth. Vino! Sub umbra mantiei lui Uimo trebuie să mergem mai departe.

Voronwe însă nu s-a lăsat înduplecat cu una cu două; s-a uitat în urmă, spre apus, dar poteca din spate era pustie, și în jur numai liniște, în afară de sunetul apelor. Și-a ridicat privirile - cerul era cenușiu și gol, nici măcar o pasăre nu zbura. Dintr-odată, chipul i s-a luminat de bucurie.

— E bine! a strigat el. Vadul e încă păzit de vrăjmașii Dușmanului. Orcii n-or să ne urmărească aici; acoperiți de mantie, vom putea trece fără teamă.

— Acu' ce-ai mai văzut? a vrut să știe Tuor.

— Scurtă e vederea oamenilor muritori! a zis Voronwe. Văd Vulturii de pe Crissaegrim; zboară încoace. Privește!

Tuor și-a încordat privirile; curînd, în înaltul văzduhului, a zărit trei forme care băteau din aripi puternice, coborînd de pe tancurile îndepărtate ale munților, din nou învăluite în nori. Zburau încet, desenînd cercuri largi, și brusc s-au lăsat drept în jos, asupra drumeților; dar înainte ca Voronwe să apuce să strige la ei, vulturii

66 POVEȘTI NETERMINATE

au dat o roată mare și s-au depărtat, apucînd-o spre miazănoapte, de-a lungul albiei rîului.

— Hai să mergem, a spus Voronwe. Dacă s-a întimplat să fie un orc prin preajmă, sta acum ciucit, cu nasul în pămînt, așteptînd ca vulturii să se îndepărteze.

Și au pornit cu pas grăbit la vale, pe o clină lungă, au trecut vadul, călcînd adesea pe terase de prundiș uscate, dar se mai întîm- pla și să se afunde pînă la genunchi în nămol. Apa era limpede și foarte rece, iar băltoacele puțin adînci — în care se strîngeau fire de apă rătăcite de matcă și pierdute printre pietre — erau acoperite cu o crustă de gheață; însă niciodată, nici măcar în Iarna Cruntă din anul Căderii fortăreței Nargothrond, n-a izbutit răsufllarea ucigătoare de la Miazănoapte să înghețe apele mari ale Sirionului.²³

Ajunși în partea cealaltă a vadului, au dat peste un fâgaș, poate firul unui vechi pîrîu care secase; după cum arăta, ai fi crezut că un torent săpase în străvechime o albie adîncă, venind de la miazănoapte, din munții Echoriath, și ducînd cu sine în Sirion tot bolo- vânișul vadului Brithiach.

— In sfîrșit! Nu credeam că o s-o mai găsim! a strigat Voronwe. Vezi? Aici e gura Riului Secat, ăsta-i drumul pe care trebuie să mergem.²⁴

Au intrat pe fâgașul care o apuca spre miazănoapte; în partea aceea, pămîntul urca în pante abrupte, încît pereții fâgașului urcau și ei; Tuor se împiedica la tot pasul în lumina chioară a zilei, din pricina bolovanilor rostogoliți peste tot pe fundul pietros.

— Dacă ăsta numești tu drum, a pufnit el, e tare păcătos pentru picioarele obosite.

— O fi, dar e dramul ce ne duce la Turgon, a zis Voronwe.

— Cu atît mai mult mă minunez că intrarea se află la vedere și nu-i păzită. Mă așteptam să găsec o poartă mare, străjuită de oșteni.

— Ai răbdare și-o s-o vezi. Aceasta nu-i decît calea spre ea. I-am zis drum; dar nimeni n-a mers pe-aici de mai bine de trei sute de ani, fără doar de puținii soli, și aceia în taină, iar după trecerea Poporului Ascuns noldorii și-au folosit toată priceperea lor să-l ascundă. Stă la vedere? Ai fi știut că pe-aici e drumul, dacă n-ai fi **DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 67**

avut drept călăuză pe cineva din Regatul Ascuns? Sau ai fi crezut că este doar măcinarea pricinuită de vreme și de apele din sălbăticie? Mai sînt și Vulturii, doar i-ai văzut. Sînt din neamul lui Thorondor, odată și-au avut cuiburile chiar sus pe Thangorodrim, înainte ca Morgoth să devină atît de puternic, iar acum, de cînd a pierit Fingolfin, sălășluiesc în Munții lui Turgon.²⁵ In afară de noldori, numai ei mai știu de Regatul Ascuns și străjuiesc văzduhurile de deasupra lui, cu toate că pînă acum nici un servitor al Dușmanului nu a cutezat să zboare pînă la asemenea înălțimi; tot ei aduc vești Regelui despre tot ce mișcă pe meleagurile de dincolo de munți. De-am fi fost orei, fii sigur că am fi fost luați în gheare și lăsați să cădem din înalt pe stîncile nemiloase.

-Sînt sigur, a spus Tuor. Dar mă întreb și dacă nu cumva vestea despre apropierea noastră va ajunge la Turgon mai iute decît noi. Iar dacă acest lucru e de bine sau de rău, numai tu poți

să spui.

-Nici de bine, nici de rău, a răspuns Voronwe. Căci nu putem trece de Poarta Străjuită fără să fim luați la ochi, fie că vrem, fie că nu; și dacă ajungem acolo, nu trebuie să le spunem Străjerilor că nu sîntem orei. Dar pentru a trece, nu-i de ajuns să nu fim orei. Căci n-ai habar, Tuor, ce primejdie ne va paște. Să nu mă învinovățești, ca unul neprevenit, pentru ceea ce se poate întîmpla; fie ca Domnul Apelor să-și arate cu adevărat puterea! E singura nădejde care m-a făcut să primesc a-ți fi călăuză, iar dacă ea nu se împlinește, acolo o să ne găsim moartea, nu aici, din pricina iernii și a primejdiilor sălbăticiiei.

-Nu mai cobîi atîta. În sălbăticiie, moartea vine oricum; dar, cu toate cele spuse de tine, mă îndoiesc că ne vom găsi moartea la Poartă. Du-mă mai departe.

Leghe după leghe au mers ei tot așa, înainte cu greu peste pietrele Rîului Secat, pînă cînd n-au mai putut face un pas, iar seara a adus cu sine întunericul în defileul adînc; s-au cățarat afară de acolo, pe malul răsăritean, și au văzut că ajunseseră la îngrămădeala de dealuri de la poalele munților. Ridicînd privirile, Tuor a văzut că aceștia se înălțau cu totul altfel decît toți munții pe care-i văzuse:

68 POVEȘTI NETERMINATE

fețele lor erau ca niște ziduri netede așezate unul în spatele celuilalt, fiecare mai înalt decît cel din față, ca și cînd ar fi fost pilaștrii urieșești ai unei cascade cu nenumărate terase. Dar ziua se stinsese, pămînturile din jur deveniseră surii și încețoșate, iar Valea Sirionului era învăluită în umbre. Voronwe l-a dus pe Tuor la o grotă nu foarte adîncă, în coasta unui deal, din gura căreia se vedeau pripoarele singuratice ale ținutului Dimbar; s-au furișat înăuntru și acolo au rămas ascunși; au mîncat ultimele firimituri din hrana ce-o aveau la ei; erau înfrigurați, istoviți, dar n-au închis ochii. Astfel au ajuns Tuor și Voronwe în amurgul celei de-a optsprezecea zile a lui Hisime, a treizeci și șaptea a călătoriei lor, la bastioanele munților Echoriath și la pragul regatului lui Turgon, și mulțumită puterii lui Uimo au scăpat și de Osîndă, și de Răutate.

Cînd primele luciri ale zilei au străpuns cenușii negurile lui Dimbar, s-au tîrît înapoi în albia Rîului Secat, care curînd a apucat-o spre răsărit, șerpuind pînă sub abruptul munților; chiar în fața călătorilor s-a ivit dintr-odată peretele unei prăpăstii, ce se

înălța drept în sus la capătul unei pante foarte înclinate, acoperită de un hățiş de mărăciniş. În acest hățiş a pătruns albia pietroasă; acolo înăuntru încă era noapte; s-au oprit călătorii, pentru că mărăcinii creşteau pînă departe pe pereții albiei, iar rămurişul încilcit o acoperea ca o boltă, dar atît de jos, încît Tuor și Voronwe erau nevoiți să se tîrască, asemenea unor fiare ce se întorc în birlog.

S-au chinuit ei ce s-au chinuit, însă pînă la urmă tot au ajuns la poala stîncii, unde au găsit o deschizătură, parcă era gura unui tunel săpat în stîncă dură de ape curgînd din miezul muntelui. Au intrat, și cu toate că acolo nu pătrundea nici o rază de lumină, Voronwe a mers mai departe, urmat de Tuor care se ținea cu o mîină de umărul lui, aplecați puțin de spate amîndoi, din pricina tavanului scund. Astfel au înaintat o vreme orbește, pas după pas, pînă cînd au simțit că stîncă de sub picioare nu mai era înclinată, nici bolovani răzleți nu le mai stăteau în cale. Abia acum s-au oprit, au tras adînc aer în piept și și-au încordat auzul. Aerul părea proaspăt și prielnic, iar tunelul parcă se lărgise în acel loc și se înălțase; liniștea însă era adîncă, nici măcar un picur de apă nu se auzea. Tuor a simțit că

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 69

Voronwe părea să stea în cumpănă, cuprins de neliniște, așa că l-a întrebat în șoaptă:

— Unde este Poarta Străjuită? Sau te pomenești că am trecut de ea?

— Asta nu. Ciudat mi se pare că niște străini se furișează aici fără să fie opriți. Mă tem să nu fim atacați în beznă.

Dar șoaptele lor au trezit ecourile adormite ale tunelului, care le-au repetat sporindu-le și înmulțindu-le, încît se auzeau acum în pereții nevăzuți și în tavan, murmurînd și șuierînd precum zvonul multor voci tainice. Și cînd ecourile s-au stins în piatră, Tuor a auzit de undeva din inima întunericului o voce care grăia cu graiul elfilor: mai întîi în Graiul Nobil al noldorilor, pe care Tuor nu-l cunoștea; apoi în graiul din Beleriand, care suna oarecum ciudat în urechile lui, pîrînd al unui neam despărțit de rubedeniile sale.²⁶

— Stați pe loc! a zis vocea. Nu vă clintiți! Sau veți muri, dușmani de sînteți, ori prieteni.

— Prieteni sîntem, a zis Voronwe.

— Atunci faceți precum am zis, le-a cerut vocea.

Ecoul glasurilor lor s-a preschimbat în tăcere. Voronwe și Tuor au rămas neclintiți; și clipele treceau încete și multe, așa i se părea lui Tuor, a cărui inimă a fost cuprinsă de o spaimă pe care nici una din primejdiile drumului nu i-o trezise înainte. Apoi s-a auzit câl- cătura unor pași, tot mai tare, preschimbându-se în bufnituri, de-ai fi zis că o întreagă oștire de căpcăuni mărșăluia în peștera aceea. Dintr-odată s-a ivit un lămpaș elfesc, și raza sa puternică s-a îndreptat asupra lui Voronwe, care se afla în fața lui Tuor, dar altceva nu se zărea, doar o stea scăpărătoare în întuneric; Tuor știa că, atîta vreme cît îl țintuia raza aceea, nu se putea mișca, nici să o rupă la fugă înapoi, nici să țîșnească înainte.

Preț de-o clipă au stat ca pironiți de ochiul de lumină, apoi vocea a vorbit din nou, spunînd:

— Arătați-vă chipurile!

Voronwe și-a dat gluga la o parte și chipul lui a strălucit în lumină, neînfricat și senin, parcă cioplit în piatră; l-a privit Tuor și tare s-a minunat să vadă cît de frumos era. Apoi Voronwe a vorbit mîndru, spunînd:

70 POVEȘTI NETERMINATE

- Oare nu știi pe cine ai în fața ochilor? Sînt Voronwe, fiul lui Aranwe, din Casa lui Fingolfin. Sau am și fost dat uitării în țara mea, după numai cîțiva ani? Tare departe am călătorit, unde gîndul celor din Pămîntul de Mijloc nici nu poate ajunge, dar glasul tău, Elemmakil, mi-l amintesc.

- Atunci Voronwe își va aminti și de legile acestei țări, a zis vocea. Dacă prin poruncă a plecat, drept are să se întoarcă. Dar nu să călăuzească îcoace pe-un venetic. Făcînd aceasta, nu-i mai este îngăduit a se întoarce, astfel că trebuie dus ca prizonier în fața regelui care-l va judeca. Cît despre venetic, el va fi răpus, ori luat prizonier — străjerii vor hotărî ce și cum. Adu-l îcoace, ca să pot lua o hotărîre.

Atunci Voronwe l-a dus pe Tuor spre lumină și, cînd s-au apropiat, mulți noldori înzăuați și înarmați s-au ivit din beznă și i-au înconjurat, cu săbiile scoase din teci. Iar Elemmakil, căpitanul străjerilor, cel care ținea lămpașul luminos, s-a uitat îndelung și scrutător la ei.

- E ceva ciudat la tine, Voronwe, a zis el. Am fost prieteni multă vreme, tu și cu mine. Atunci de ce mă pui cu atîta cruzime să aleg între pravilă și prietenia noastră? Dacă ai fi adus cu tine

pe-un nepoftit din una din casele noldorilor, ar mai fi fost cum ar fi fost. Dar tu dezvălui taina Drumului unui om muritor — căci după ochi îi recunosc seminția. Liber nu va mai putea nicicînd pleca, după ce-a aflat taina; iar pentru cutezanța de-a veni pînă aici, cu toate că e de altă seminție, ar trebui să-1 ucid — chiar dacă ți-e prieten și drag inimii tale.

- Elemmakil, în lumea largă de afară, cu multe lucruri ciudate te poți întîlni, și îndatoriri nebănuite ți se pot cere, a zis Voronwe. Iar călătorul se poate întoarce altfel decît cum a pornit la drum. Am făcut ce am făcut pentru că am primit o poruncă mult mai mare decît pravila Străjerilor. Numai Regele poate să ne judece pe mine și pe cel care a venit cu mine.

Atunci Tuor a vorbit, fără să se mai teamă:

- Am venit cu Voronwe, fiul lui Aranwe, pentru că el mi-a fost dat drept călăuză de către Domnul Apelor. Pentru această misie a
DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 71
fost slobozit din ghearele Mării furioase și de sub Osînda valarilor. Căci o solie a lui Uimo am a-i duce fiului lui Fingolfin, și numai lui i-o voi spune-o.

Auzindu-1, Elemmakil 1-a privit cu mirare pe Tuor.

— Cine ești tu, atunci? Și dincotro vii?

— Sînt Tuor, fiul lui Huor, din Casa lui Hador și din neamul lui Hurin, și, din cîte știu, aste nume nu-s neștiute în Regatul Ascuns. Din Nevrast am venit, trecînd prin multe primejdii, ca să-1 găsesc.

— Din Nevrast? a întreat Elemmakil neîncrezător. Dar se zice că nimeni nu mai trăiește acolo de cînd a plecat poporul nostru.

— Adevărat se zice, a răspuns Tuor. Pustii și reci sînt curțile din Vinyamar. Și totuși eu de acolo vin. Du-mă acum la cel care a clădit în străvechime acele săli.

— Nu-s îndrituit eu să judec asemenea porunci mărețe, a zis Elemmakil. Te voi scoate, prin urmare, la lumină, unde vor ieși la iveală și alte taine, și te voi da în grija Păzitorului de la Poarta cea Mare.

La porunca sa, doi străjeri înalți s-au pus în fața lui Tuor și a lui Voronwe, iar trei în spatele lor; cu căpitanul în frunte, au părăsit grota Străjii Exterioare și au pătruns, din cît se părea, într-un coridor drept prin care au mers multă vreme, pe o podea netedă, pînă cînd undeva în față a început să mijească o lumină palidă. În sfîrșit au ajuns la un arc larg, sprijinit de-o parte și de

alta de pilaștri înalți, tăiați în stîncă, iar între ei se găsea un grilaj mare, făcut din drugi de lemn încrucișați, minunat sculptați și bătuți în cuie de fier.

Elemmakil doar 1-a atins cu mîna, și grilajul s-a ridicat fără zgomot; au trecut de el și atunci Tuor a văzut că se găseau la capătul unei trecători cum nu-i mai fusese dat vreodată să vadă, nici măcar să-și închipuie în gîndurile sale, cu toate că bătuse multe drumuri în munții sălbatici de la Miazănoapte; căci pe lîngă Orfalach Echor, Cirith Ninniach părea un biet făgaș în stîncă. Dar aici, în străvechile războaie de la începutul lumii, mîinile valarilor înșiși despicaseră în două marii munți, iar pereții trecătorii erau atît de drepți, încît păreau tăiați cu barda, și se avîntau pînă în înalțuri nebănuite. Undeva, sus de tot, se zărea o geană de cer, și pe

72 POVEȘTI NETERMINATE

albastrul lui adînc se desenau țăncuri negre și creste zimțate, îndepărtate dar neîndurătoare, fioroase precum vîrfurile de sulii. Prea înalți erau pereții aceia pentru ca soarele iernii să răzbească pînă jos și, cu toate că se făcuse de mult dimineață, deasupra vîrfurilor încă mai licăreau slab cîteva stele, iar acolo în vale, în afară de lumina palidă a lămpașelor, așezate de-a lungul clinei drumului, totul era cufundat în întuneric. Fundul trecătorii urca abrupt, spre răsărit; în partea stîngă, Tuor a zărit un drum larg, pavat cu piatră, ce urma albia pîriului, șerpuiind în sus pînă se pierdea în umbră.

- Ați trecut de Prima Poartă, Poarta de Lemn, le-a spus Elemmakil. Drumul e cel din față. Să ne grăbim.

Cît de departe ducea acel drum, Tuor nu avea de unde ști și, în timp ce privea de-a lungul lui, o mare oboseală a pus stăpînire pe el, asemenea unui nor. Un vînt rece șuiera pe fețele stîncilor, făcîndu-1 pe Tuor să-și strîngă mantia în jurul trupului.

- Rece mai suflă vîntul dinspre Regatul Ascuns! a spus el.

- Așa este, cu adevărat, a zis Voronwe. Cel străin de locurile astea ar putea gîndi că mîndria i-a făcut nemiloși pe slujitorii lui Turgon. Lungi și grele par leghele celor Șapte Porți aceluia flămînd și ostenit de drum.

- Dacă pravila noastră ar fi fost mai îngăduitoare, demult s-ar fi strecurat pînă la noi viclenia și ura, și ne-ar fi nimicit. Știi asta foarte bine, a zis Elemmakil. Fără milă însă nu sîntem. Aici nu avem de mîncare, iar cel străin nu poate să se întoarcă prin

poarta prin care a trecut. Mai rabdă puțin, pînă la a Doua Poartă, cînd ți se va ostoi suferința, i-a mai spus el lui Tuor.

- Așa voi face, a zis Tuor și a pornit la drum, cum i se ceruse.

Uitîndu-se peste umăr după o vreme, a văzut că numai Elemmakil și Voronwe veneau în urmă-i.

- Nu mai e nevoie de străjeri, a zis Elemmakil, citindu-i gîndul. Din Orfalach nimeni n-are cum scăpa, de-i elf ori om, și nici drum de întoarcere nu-i.

Astfel au mers mai departe, pe drumul povîrnit, uneori urcînd trepte lungi, alteori pe cline șerpuite, sub umbra priveghetoare a

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 73

stîncii, pînă cînd, la vreo jumătate de leghe de Poarta de Lemn, Tuor a văzut că drumul era închis de un mare zid durat dintr-un perete în altul al trecătorii, cu trainice turnuri de piatră de o parte și de alta a lui. În zidul acela se găsea o boltă larg arcuită, chiar deasupra drumului, dar părea că zidarii o îmfundaseră cu un singur bolovan, mare cît toate zilele. Cînd s-au apropiat, fața lui neagră și șlefuită a lucit în lumina unui lămpaș alb ce atîrna deasupra pietrei de boltă.

— Aici se află a Doua Poartă, Poarta de Piatră, a zis Elemmakil.

Apropiindu-se, s-a proptit ușor în ea. Poarta s-a rotit pe un pivot nevăzut, pînă cînd muchia ei a ajuns în dreptul lor; drumul era acum deschis și de-o parte și de cealaltă a ei; au trecut și au ajuns într-o curte unde se găseau mulți străjeri înarmați și înveșmîntați în haine cenușii. Fără ca nimeni să rostească vreun cuvînt, Elemmakil și-a dus captivii într-o încăpere de sub turnul dinspre miazănoapte; acolo li s-au adus merinde și băutură și li s-a îngăduit să-și tragă sufletul.

— Ți-o fi pârînd sărăcăcioasă masa, i-a zis Elemmakil lui Tuor. De se va dovedi că adevărat este tot ce-ai spus, răsplata va fi pe măsură.

— Mi-e de ajuns, i-a răspuns Tuor. Slabă e inima ce și-ar dori mai multă tămăduire.

Și într-atît l-au înviorat pe Tuor băutura și bucatele noldorilor, încît curînd s-a arătat gata de plecare.

După puțin timp au ajuns la un alt zid, mai înalt și mai trainic decît cel dinainte, și-n el se afla a Treia Poartă, Poarta de Bronz; o poartă măreață, cu două aripi, acoperită cu scuturi și plăci de

bronz în care erau gravate multe chipuri și semne ciudate. Pe zid, deasupra pragului de sus, erau trei turnuri pătrate, cu acoperișurile și pereții înveliți cu plăci de cupru, care, prin cine știe ce măiestrie știută de făurari, erau luminate tot timpul și străluceau asemenea focului în razele lămpașelor roșii aranjate ca niște torțe de-a lungul zidului. Și iarăși fără să scoată un cuvânt au trecut de poartă și în curtea de spatele ei au zărit o companie încă și mai numeroasă de străjeri, înzăuați în cămași ce luceau asemenea focului aproape

74 POVEȘTI NETERMINATE

stins; tăișurile securilor erau roșii. Din neamul sindarilor din Nevrast erau cei mai mulți dintre paznicii acestei porți.

Dar acum urma partea cea mai grea a drumului, căci în mijlocul trecătorii Orfalach povîrnișul era abrupt de tot și, în timp ce-1 urcau, Tuor a văzut semețindu-se întunecați deasupra lui cei mai falnici pereți din cîți îi fusese dat să vadă. Cu greu au ajuns în cele din urmă la a Patra Poartă, Poarta de Fier Bătut în Foc. Înalt și negru era zidul, neluminat de nici un lămpaș. Deasupra lui se înălțau patru turnuri de fier, iar între cele două turnuri interioare fusese așezat un vultur mare, turnat în fier, asemenea la înfățișare cu însuși Thorondor Regele Vulturilor, și care poposea din înaltul văzduhului pe un munte. Dar cum stătea Tuor în fața porții, i s-a părut că privește printre ramurile și tulpinile unor copaci nepieritori și că zărește un luminiș în care coborîse Luna — și tare s-a minunat de această priveliște. Căci o lumină venea prin dantelăriile porții, lucrute și bătute în forma unor copaci cu rădăcini zgîrcite și ramuri împletite, grele de frunze și flori. Dar trecînd prin această poartă, a înțeles cum fusese făcută lucrătura; zidul era foarte gros, iar poarta, în loc de un singur grilaj, avea trei, așezate unul în spatele celuilalt, astfel încît fiecare forma o poartă în sine; cît despre lumina văzută de Tuor, nu era altceva decît lumina zilei.

Căci urcaseră pe o înălțime aflata mult deasupra fundului trecătorii de unde porniseră, iar în spatele Porții de Fier drumul înainta aproape drept. Trecuseră și de inima munților Echoriath, iar de-acum șancurile se făceau tot mai mici, coborînd spre dealurile interioare, iar trecătoarea se deschidea mai largă, între pereți mai puțin prăpăstioși. Costișele lungi erau învelite în zăpadă albă, și lumina cerului, răsfrîntă în zăpadă, se întrezărea albă ca razele lunii într-un abur licăritor ce umplea văzduhul.

Mergeau acum printre șirurile de Străjeri de Fier, aliniați în spatele Porții; negre le erau mantiile, și cămășile de zale, și scuturile lungi; viziere în formă de cioc de vultur le acoperea chipurile. Elemmakil a luat-o înainte, iar Voronwe și Tuor l-au urmat în lumina palidă. Tuor a văzut o pajiște smălțuită de flori albe, ca niște stele, purtând numele de uilos, Veșnicuțe, ce nu au habar de trecerea

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 75

anotimpurilor și nu se veștejesc niciodată;²⁷ uimit de ce vedea și cu inima tot mai ușoară, Tuor a ajuns la Poarta de Argint.

Zidul celei de-a Cincea Porți era durat din marmură albă, nu foarte înalt, dar lat, iar drept parapet avea o leasă de argint prinsă între cinci globuri mari de marmură; sus stăteau mulți arcași în veșminte albe. Poarta arăta ca un cerc din care se tăiasă un sfert, și era făcută din argint și perle din Nevrast, ca să semene cu Luna; dar deasupra Porții, pe globul din mijloc, se afla un copac, aidoma lui Telperion, Copacul Alb, făurit din argint și malahit, cu florile tăiate în perle mari aduse din Balar.²⁸ Dincolo de Poartă, într-o curte încă și mai largă, cu caldarîm din marmură, stăteau arcași înzăuați în argint și purtând pe cap coifuri cu panaș alb, cîte o sută de o parte și de alta a curții. Elemmakil i-a dus pe Tuor și pe Voronwe printre rîndurile lor tăcute și au ajuns la un drum lung și alb ce înainta pînă la a Șasea Poartă; pe măsură ce mergeau, pajiștea se lărgea, și printre albele stele uilos se deschideau nenumărate floricele ca niște ochi de aur.

Astfel s-au pomenit și în fața Porții de Aur, ultima dintre străvechile porți ale lui Turgon, făurite înainte de bătălia Nirnaeth; arăta aproape la fel ca Poarta de Argint, doar că zidul era durat din marmură galbenă, iar globurile și parapetul turnate din aur roșu; șase la număr erau globurile, iar în mijloc, pe o piramidă de aur, se înălța copacul asemenea lui Laurelin, Copacul Soarelui, cu flori din topaz înșirate în ciorchini lungi pe lanțuri de aur. Iar Poarta însăși avea drept podoabe discuri de aur, bogate în raze, la fel ca Soarele, și-n jurul lor erau încrustate granate, topaze și diamante galbene. În curtea din spatele porții se înșirau trei sute de arcași cu arcuri lungi, cămășile de zale le erau aurite și creste înalte de aur le împodobeau coifurile; scuturile mari și rotunde erau roșii ca para focului.

Soarele lumina drumul mai departe, de-acum povîrnișurile dealurilor se micșoraseră de ambele părți, și numai crestele le

stăteau ascunse sub căciuli de zăpadă; spre poale însă erau înierbate; Elemmakil a grăbit pasul, căci drumul era scurt pînă la a Șaptea Poartă, numită cea Mare, Poarta de Oțel pe care o făurise Maeglin, după ce se întorsese din bătălia Nirnaeth, pentru a acoperi intrarea spre Orfalach Echor.

76 POVEȘTI NETERMINATE

Nici un zid nu se găsea acolo, doar două turnuri rotunde, amețitor de înalte, cu multe ferestre, care se îngustau cu fiecare din cele șapte etaje, pînă spre vîrfuri unde fiecare avea cîte un foisor de oțel strălucitor; iar între cele două turnuri se întindea un gard uriaș, din oțel ce nu ruginea, ci lucea rece și alb. Șapte mari pilaștri de oțel mai erau acolo, la fel de înalți și de groși precum tulpinile copacilor tineri, dar vîrfurile li se terminau în țepușe la fel de ascuțite ca niște ace; între pilaștri erau șapte drugii de oțel, așezați pe orizontală, și încă de șapte ori cîte șapte drugii de oțel puși pe verticală, care se terminau cu vîrfuri de sulită. Dar chiar deasupra pilastrului din mijloc, care era și cel mai înalt, se afla un coif aidoma coifului regesc al lui Turgon, Coroana Regatului Ascuns, încrustată cu diamante.

Nici poartă, nici ușă nu vedea Tuor în gardul acela de oțel, de netrecut; însă, apropiindu-se de el, i s-a părut că printre drugii pătrundea o lumina orbitoare, astfel că și-a dus mîna streășină la ochi și a rămas țintuit locului, înmărmurit și înspăimîntat. Dar Elemmakil a mers mai departe, fără ca vreo poartă să se deschidă la atingerea lui; a fost de ajuns să lovească un drug, și gardul a rîsunat asemenea unei harpe cu multe corzi, picurînd note limpezi și melodioase care s-au prelins de la un turn la celălalt.

În clipa următoare, din turnuri au ieșit călăreți, iar în fruntea celor din turnul dinspre miazănoapte se afla un călăreț pe un cal alb; a descălecat călărețul și s-a îndreptat cu pași mari spre ei. Mîndru și nobil arăta Elemmakil, dar Echtelion îl întrecea în măreție și maiestuozitate — Seniorul Fîntînilor era el, la acea vreme Păzitorul Marii Porți.²⁹ În argint era înveșmîntat din cap pînă-n picioare, și pe coiful strălucitor se înălța un vîrf de oțel, ce se termina cu un diamant; și cînd scutierul i-a luat scutul, a scînteiat acesta de-ai fi zis că-i acoperit cu boabe de rouă, căci astfel păreau cele o mie de ținte de cristal.

L-a salutat Elemmakil și a spus:

— Ți l-am adus aici pe Voronwe Aranwion, care s-a înturnat din Balar; iar acesta este străinul pe care l-a adus cu sine, și care

cere să-1 vadă pe Rege.

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN 77

Atunci Echtelion s-a răsucit spre Tuor, dar cînd l-a privit, și-a înfășurat strîns mantia în jurul trupului și a rămas tăcut; și i s-a părut lui Voronwe că un abur îl împresura pe Tuor și că arăta mai înalt la stat, încît vîrful glugii sale întrecea coiful seniorului elf, parcă era creasta unui val cenușiu al mării, gonind către uscat. Dar Echtelion și-a aplecat privirea luminoasă asupra lui Tuor și, după ce a mai tăcut o vreme, a vorbit cu voce adîncă, spunînd:³⁰

— Ai ajuns la Ultima Poartă. Află dar că nici un străin care trece de ea nu va mai ieși vreodată, decît prin poarta morții.

— Nu cobî! Dacă solul Domnului Apelor trece prin poarta aceea, atunci toți cei care sălășluiesc aici îl vor urma. Senior al Fîntînilor, nu-i sta în cale pristavului trimis de Domnul Apelor!

Atunci Voronwe și toți cei aflați în preajmă l-au privit cu uimire sporită pe Tuor, minunîndu-se de vorbele și vocea lui. Iar Voronwe ar fi zis că auzise o voce măreață, dar venită parcă de undeva de departe. Lui Tuor însă îi părea că s-ar fi ascultat pe sine vorbind, parcă altcineva grăia cu gura lui, și nu el.

O vreme, Echtelion a rămas tăcut, uitîndu-se la Tuor, și încet chipul i-a fost cuprins de venerație și teamă, ca și cum zărea în umbra cenușie a mantiei lui Tuor vedenii iscate în depărtări necuprinse. Apoi a făcut o plecăciune, s-a apropiat de gard și și-a pus mîinile pe el, și porți s-au deschis spre înăuntru, de-o parte și de alta a pilastrului Coroanei. Și Tuor a trecut, ajungînd la o pajiște înaltă, de unde se vedea valea de la poalele ei, și de acolo a văzut Tuor Gondolinul, înconjurat de nea albă. Era atît de vrăjit de priveliștea aceea, încît multă vreme nu și-a putut întoarce privirile în altă parte; căci, în sfîrșit, în fața ochilor lui se întruchipa dorința lui născută din visuri pline de alean.

A stat el acolo și nu a scos un cuvînt. La fel de tăcute stăteau, la stînga și la dreapta lui, două companii ale armiei din Gondolin; flamurile tuturor celor șapte regi ai celor șapte Porți se găseau acolo; iar căpitanii și căpeteniile stăteau călare pe cai, albi și suri. Și în vreme ce ei îl priveau pe Tuor, minunîndu-se, mantia i-a căzut de pe umeri și el li s-a înfățișat în mărețul veșmînt din Nevrast. Și printre cei aflați acolo, mulți erau cei care-1 văzuseră cu ochii lor pe

78 POVEȘTI NETERMINATE

Turgon însuși agățînd de peretele din spatele înaltului Tron din

Vinyamar ceea ce purta Tuor acum.

Și-atunci Ehtelion a spus într-un târziu:

— De-acum nu mai e nevoie de nici o altă dovadă; și chiar și numele pe care spune că-1 are, ca fiu al lui Huor, cîntărește cu mult mai puțin decît acest limpede adevăr, anume că vine trimis de Uimo însuși.³¹

NOTE

- 1 în Silmarillion, pg. 277, se spune că atunci cînd Limanurile Brithombar și Eglarest au fost distruse în anul ce-a urmat bătăliei Nirnaeth Arnoediad, acei elfi din Falas care au scăpat l-au urmat pe Ci'rđan în Insula Balar. „Aici au durat ei un loc de refugiu pentru toți cei care ar fi venit mai târziu; și mai aveau ei un loc al lor, la Gurile Sirionului, unde ascunseseră corăbii ușoare și iuți, în micile estuare și în golfuri năpădite de stuf des ca o pădure.”
- 2 Lâmpașele cu lumină albastră ale elfilor noldorini sînt pomenite în altă parte, deși nu apar în textul tipărit al volumului Silmarillion. În versiuni anterioare ale poveștii lui Turin, Gwindor, elful din Nargothrond care a scăpat din Angband și a fost găsit de Beleg în pădurea Taur-nu-Fuin, avea un asemenea lămpaș (poate fi văzut în desenul făcut de tatăl meu, care înfățișează acea întîlnire, vezi Pictures by JJRH. Tolkien [Ilustrații de J.R.R. Tolkien], 1979); și prin rotirea și dezvelirea lămpașului lui Gwindor, pentru ca razele lui să poată lumina, Turin a văzut chipul lui Beleg, cel pe care-1 ucisese. într-o notă la povestea despre Gwindor sînt numite „lâmpașele feano-riene”, al căror secret nici măcar noldorii nu-1 știau; sînt descrise drept „cristale atîrnate într-o plasă fină de inele, care lucesc etern cu o radiere albastră ce vine din lăuntrul lor”.
- 3 „Soarele va străluci asupra drumului tău” — în povestea mult mai scurtă redată în Silmarillion, nu se spune cum a găsit Tuor Poarta Noldorilor și nu se face nici o referire la elfii Gelmir și Arminas. Ei apar totuși în povestea lui Turin (Silmarillion) drept solii care au venit în Nargothrond cu avertismentul lui Uimo; acolo se spune despre ei ca se trag din poporul lui Angrod, fiul lui Finarfin, care,

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

împreună cu Cirdan Făuritorul de Corăbii. într-o versiune mai lungă a poveștii despre venirea lor în Nargothrond, Arminas îl compara pe Turin, în defavoarea lui, cu rubedenia lui și spune că l-a întâlnit pe Tuor „în pustietatea Dor-lomin”; vezi pg. 227.

4 în Silmarillion, pag. 121, se spune că atunci când Morgoth și Ungoliant s-au luptat în această regiune pentru a pune mâna pe silmarili, „Morgoth a scos un strigăt cumplit, ce a umplut munții de ecou. Din aceasta pricină, acel meleag a fost numit Lammoth; căci ecourile vocii sale au rămas pentru veșnicie între munți, trezindu-se ori de câte ori cineva se apuca să strige prin locurile acelea, și toată pustietatea dintre culmi și mare se umplea cu un vuiet ca de voci aflate în mare agonie”. Aici, pe de altă parte, ideea este că în acea regiune orice sunet se amplifică de la sine; ideea este exprimată cu claritate și la începutul capitolului 13 din Silmarillion, unde (într-un fragment foarte asemănător cu acesta) se spune: „Și chiar în clipa în care au pus noldorii piciorul pe țărâm, strigătele lor au fost purtate între înălțimile muntoase și sporite, încît o larmă ca de voci puternice făr' de număr a umplut coastele de la Miazănoapte”. Din cît se pare, conform uneia dintre „tradiții”, Lammoth și Ered Lomin (Munții Răsunători) se numeau astfel din pricina faptului că păstraseră ecourile înfiorătorului strigăt scos de Morgoth în înclăștarea cu Ungoliant; cealaltă „tradiție” spune că numele acestea descriu pur și simplu natura sunetelor din acea regiune.

5 Cf. Silmarillion, pg. 302: „Turin gonia pe drumuri, spre miazănoapte, străbătînd meleaguri pustiite, între Narog și Teiglin, și, curînd, a dat piept cu Iarna Cruntă; căci în acel an, zăpada a căzut înainte să se sfîrșească toamna, iar primăvara a venit tîrziu, cu mult frig.”

6 În Silmarillion, pg. 181, se spune că, atunci cînd Uimo i s-a arătat lui Turgon la Vinyamar și l-a rugat să plece în Gondolin, el i-a zis: „Astfel se poate întîmpla ca blestemul noldorilor să te găsească în cele din urmă și aici, iar trădarea să se înfiripe între zidurile tale. Și vor fi ele atunci în primejdie de a cădea pradă focului. Dar de va fi ca această primejdie să se apropie, un sol din îndepărtatul Nevrast va veni să te prevină și tot prin el va renaște, dincolo de prăpăd și foc, speranța pentru elfi și oameni deopotrivă. Lasă, prin urmare, în această casă un veșmînt și o sabie, pentru ca, în anii ce-o să

vină, el să le găsească și prin ele îl vei recunoaște și nu vei putea fi amăgit." Și i-a mai spus Uimo lui Turgon în ce fel trebuie să fie coiful și zalele și sabia pe care avea să le lase în urmă.

80 POVEȘTI NETERMINATE

- 7 Tuor a fost tatăl lui Eärendil, care a fost tatăl lui Elros Tar-Minyatur, primul Rege al Numenorului.
- 8 Se face referire aici la avertismentul lui Uimo, adus de Gelmir și Arminas în Nargothrond; vezi pg. 225 și urm.
- 9 Insulele Neguroase sînt foarte probabil Insulele Fermecate, descrise la sfîrșitul capitolului 11 din Silmarillion, care, la vremea Tăinuirii Valinorului, erau „legate între ele asemenea nodurilor unui năvod, de la miazănoapte pînă la miazăzi în Mările Neguroase”.
- 10 Cf. Silmarillion, pg. 277: „A ascultat Cfrdan rugămîntea lui Turgon și a făurit șapte corăbii iuți, care au pornit spre Apus; dar numai despre una singură dintre toate, cea de pe urmă, au mai ajuns vești în Balar. Mult s-au luptat marinarii de pe acea corabie cu marea și, în cele din urmă, cuprinși de disperare, au făcut cale întoarsă, dar au nimerit într-o furtună cumplită, nu departe de țărnișurile Pămîntului de Mijloc, iar corabia s-a scufundat cu ei cu tot; unul singur a scăpat de furia lui Osse, și asta mulțumită lui Uimo; valurile l-au purtat și l-au aruncat pe țărnișul Nevrastului. Voronwe se năsea el; era unul dintre solii trimiși de Turgon din Gondolin”.
- 11 Cuvintele spuse de Uimo lui Turgon apar în Silmarillion, capitolul 15, sub forma: „Nu uita că adevărata nădejde a noldorilor tot la Apus se află și de pe Mare va veni!”, și „Dar de va fi ca această primejdie să se apropie, un sol din îndepărtatul Nevrast va veni să te prevină...”
- 12 În Silmarillion nu se spune nimic despre soarta lui Voronwe după întoarcerea sa în Gondolin împreună cu Tuor; dar din povestea originală („Despre Tuor și Surghiuniții din Gondolin”), el a fost unul din cei care au scăpat din atacul asupra orașului — așa cum sugerează aici cuvintele lui Tuor.
- 13 Cf. Silmarillion, pag. 226: „[Turgon] Mai credea însă și că, dacă noldorii nu erau ajutați, sfîrșitul asediului însemna începutul decăderii lor, astfel că a trimis în taină trupe de gondolidrimi la gurile Sirionului și pe Insula Balar. Acolo au făurit ei corăbii și, urmînd porunca lui Turgon, au pornit pe mare spre Apusul cel

mai îndepărtat, în căutarea Valinorului, pentru a le cere iertare valarilor și a-i îndupleca să le vină în ajutor; drept călăuză le-au luat pe zburătoarele mării. Dar mărilor erau sălbatice, întinse cît cuprindeai cu ochii, iar în jurul lor numai neguri și vrăji; Valinorul era bine tănuit. Așa s-a făcut că nici unul dintre trimișii lui Turgon n-a ajuns în Apus, ba mulți s-au pierdut și prea puțini s-au înturnat".

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

81

Într-unui din textele care „compun” Silmarillion se spune că, deși noldorii „nu deprinseseră meșteșugul de a făuri corăbii și toate pe cîte le făcuseră se scufundau ori erau împinse îndărăt la mal de vînturi”, totuși, după bătălia Bragollach, „Turgon își păstrase un loc tainic pe Insula Balar”, și cînd, după bătălia Nirnaeth Arnoediad, Cirdan și cei din neamul său care supraviețuiseră au fugit din Brithombar și Eglarest pe insulă, „ei s-au amestecat cu cei din neamul lui Turgon, aflați acolo”. Dar acest element al poveștii a fost dat la o parte, astfel că în textul publicat al volumului Silmarillion nu se face nici o referire la întemeierea de așezări în Balar de către elfii din Gondolin.

14 Codrii Nuath nu sînt menționați în Silmarillion și nu apar pe harta ce însoțește volumul. Ei se întindeau la vest de cursul superior al râului Narog, către izvoarele râului Nening.

15 Cf. Silmarillion, pg. 295: „... numai Finduilas, fiica Regelui Orodreth, a știut cine este și i-a dat binețe; îl iubise pe Gwindor înainte de bătălia Nirnaeth, și el o iubise pentru frumusețea ei, numind-o Faelivrin, ceea ce înseamnă «Strălucirea Soarelui în apele Ivrinului»”.

16 Rîul Glithui nu este menționat în Silmarillion, iar numele său nu apare pe hartă, cu toate că e desenat: un afluent al lui Teiglin, vîr- sîndu-se în acesta ceva mai la nord de vărsarea lui Malduin în același rîu.

17 La acest drum, se face referire în Silmarillion la pg. 290: „Pe drumul străvechi au coborît, pe cel ce străbătea lungul defileu al Sirionului, trecea de insula pe care se aflase odată Minas Tirith, turnul lui Finrod, și-apoi prin ținutul dintre Malduin și Sirion și mai departe, pe la poalele codrului Brethil, pînă la Trecerea peste Teiglin”.

18 Moarte glamhothilor!” Acest nume, cu toate că nu apare nici în Silmarillion, nici în Stăpînul Inelelor, era un termen general în

limba sindarină pentru orei. Sensul este „hoarda de larmă”, „mulțime de tumult”; cf. Glamdring, numele săbiei lui Gandalf, și Tol-in-Gaur- hoth, Insula (armia) Vîrcolacilor.

19 Echoriath: Munții încercuitori, ce înconjură Gondolin. ered evnbar nfn: „munții din țara care-mi este mumă”.

20 În Silmarillion, pg. 284, Beleg din Doriath i-a spus lui Turin (cîndva, cu cîțiva ani înainte de întîmplările din povestea de față), că orcii făcuseră un drum prin Trecătoarea Anach, „iar Dimbar, un meleag liniștit pînă mai deunăzi, aproape că a ajuns sub stăpînirea Mîinii Negre”.

21 Pe acest drum au fugit Maeglin și Aredhel din Gondolin, urmăriți de Eol (Silmarillion, capitolul 16); ulterior, Celegorm și Curufin au

82 POVEȘTI NETERMINATE

pornit pe același drum cînd au fost alungați din Nargothrond (ibid). Doar în textul de față se face referire la prelungirea sa vestică, spre străvechiul sălaș al lui Turgon din Vinyamar, sub Muntele Taras; cursul său nu este însemnat pe hartă mai încolo de întretăierea sa cu vechiul drum sudic spre Nargothrond, la marginea nord-vestică a codrului Brethil.

22 Numele Brithiach conține elementul brith, „pietriș”, ca și în numele râului Brithon și în cel al limanului Brithombar.

23 În acest moment al povestirii, într-o versiune paralelă a textului, aproape sigur dată la o parte în favoarea celei tipărite, călătorii nu au traversat Sirionul pe la Vadul Brithiach, ci au ajuns la rîu cîteva leghe mai la nord de vad. „Au mers pe o potecă istovitoare, pe malul rîului, și deodată Voronwe a strigat: «Ce minune! Semn și de bine, și de rău. Sirion e înghețat, cu toate că nici o poveste nu pomenește de asemenea lucru de cînd au venit eldarii de la Răsărit. Putem, așadar, trece, scâpînd de multe leghe chinuitoare, prea lungi pentru puterile noastre. Asta însă înseamnă că și alții au trecut ori vor trece în urma noastră.»” Au trecut rîul pe gheață, neîmpiedicați de nimeni și de nimic, și „astfel sfaturile lui Uimo au înclinat ticăloșia Dușmanului în folosul lor, căci scurtaseră drumul, și la capătul oricărei speranțe și al puterilor, Tuor și Voronwe au ajuns în cele din urma la Rîul Secat, chiar la izvoarele sale de la poalele munților”.

24 Cf. Silmarillion, pag. 180: „Dar, în adînc, pe sub munți trecea o cale tăiată în beznă de apele ce curgeau apoi afară pentru a se

uni cu pîraiele Sirionului; calea aceasta a descoperit-o Turgon și astfel a ajuns el în acea vale verde dintre munți și a zărit dealul singuratec ce se înălța acolo, din piatră dură și netedă; căci valea fusese în străve- chime un lac mare".

- 25 în Silmarillion nu se spune că Vulturii cei mari își avuseseră cuiburile pe Thangorodrim. în capitolul 13 (pg. 161), Manwe „trimisese din vreme seminția Vulturilor cu poruncă să-și dureze cuiburile pe steiurile de la Miazănoapte și să vegheze asupra lui Morgoth"; în vreme ce în capitolul 18 (pg. 219), Thorondor „s-a repezit din sălașul lui dintre tancurile Crissaegrim" pentru a salva leșul lui Fingolfin din fața porților fortăreței Angband. Vezi și întoarcerea regelui, VI4: „bătrînul Thorondor care-și durase cuiburile pe țancurile de neajuns ale Munților încercuitori, în vremurile de început ale Pămîntului de Mijloc". Este foarte probabil ca ideea că Thorondor și-a avut mai întii cuiburile pe Thangorodrim, care se găsește într-un text Silmarillion anterior, să fi fost ulterior abandonată.

DESPRE TUOR ȘI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

83

- 26 în Silmarillion nu se spune nimic cu precizie referitor la graiul elfilor din Gondolin; dar acest fragment sugerează că, pentru unii din ei, Graiul Nobil (quenyan) era folosit în mod curent. într-un eseu lingvistic de dată tîrzie, tatăl meu spune că graiul quenyan era vorbit la curtea lui Turgon și a fost limba învățată de Eärendil în copilărie; dar că „pentru cei mai mulți din Gondolin devenise un grai al hrisoavelor și, asemenea celorlalți noldori, vorbeau și ei în graiul sindarin". Vezi Silmarillion, pg. 186: după legea impusă de Thingol, „Surghiuniții s-au văzut nevoiți să folosească graiul sindarin în toate îndeletnicirile lor de zi cu zi, încît Vorbirea Nobilă din Apus nu mai era rostită decît de seniorii noldorilor între ei. însă legendele și datinile în acest grai au fost lăsate urmașilor noldori, peste tot unde a viețuit acest neam".
- 27 Erau florile care înfloreau din abundență pe gorganele Regilor din Rohan, sub Edoras, și pe care Gandalf le numea în graiul rohirrimilor (după cum a fost tradus în engleza veche), anume simbelmyne, „Veș- nicuțe", „căci înfloresc în toate anotimpurile anului și cresc pe unde se odihnesc morții" (Cele două turnuri, III 6). Numele elfic, uilos, este folosit doar în acest fragment, dar cuvîntul este întîlnit și în Amon Uilos, după cum a fost

tradus în sindarină numele quenyan Oiolose („Albeața nepieritoare”, Munții lui Manwe). În „Cirion și Eorl”, floarea este numită cu un alt nume elfic, alfirin.

28 În Silmarillion, pg. 137, se spune că Thingol i-a răsplătit pe gnomii din Belegost cu multe perle: „Pe acestea le primise... de la Cirdan, care le găsea în număr mare în apele puțin adânci din jurul Insulei Balar”.

29 Ehtelion de la Fîntînă este menționat în Silmarillion drept unul din căpitaniii lui Turgon, care a apărat flancurile armatei din Gondolin în timpul retragerii pe Sirion la vale din bătălia Nirnaeth Arnoediad, și drept cel care l-a răpus pe Gothmog, căpetenia balroghilor, de care el însuși a fost răpus în timpul atacului asupra orașului.

30 În acest punct se sfîrșește manuscrisul scris cu îngrijire, deși modificat, restul fiind scris în grabă, pe o bucată de hîrtie.

31 Aici se încheie povestirea, tot ceea ce urmează fiind cîteva însemnări grăbite, indicînd desfășurarea mai departe a poveștii: Tuor a întrebat care era numele orașului, și i s-au spus cele șapte nume. (De menționat că numele de Gondolin nu este folosit decît o singură dată în poveste, la sfîrșit - fără îndoială că așa a vrut autorul; mereu i se spune Regatul Ascuns sau Orașul Ascuns.) Ehtelion a poruncit atunci să se dea semnalul și trîmbițele au răsunit pe turnurile

85 POVEȘTI NETERMINATE

Porții celei Mari, umplînd munții de ecou. S-au adus cai (pentru Tuor un cal sur); și au pornit spre Gondolin.

Ar fi urmat o descriere a Gondolinului, a treptelor care duceau pînă sus, la intrare, și a porții sale mărețe; a colinelor (cuvîntul nu se descifrează corect) cu mallorni, mesteceni și copaci cu frunza mereu verde; a Lacului Fîntînii, a turnului Regelui pe o arcadă sprijinită pe pilaștri, a casei regale și a stindardului lui Fingolfin. Acum urma să apară Turgon însuși, „mai înalt decît toți Copiii Lumii, fără doar de Thingol care-l întrecea”, cu o sabie albă și aurie într-o teacă făcută din os de ruel (fildes) și să-i ureze bun-venit lui Tuor. Maeglin avea să fie văzut stînd la dreapta tronului, iar Idril, fiica Regelui, așezată la stînga lui; iar Tuor urma să transmită mesajul lui Uimo fie „în auzul tuturor”, fie în „camera sfatului”.

Alte însemnări fără legătură unele cu altele indică faptul că ar fi urmat o descriere a orașului Gondolin așa cum îl văzuse Tuor de

departe; că mantia lui Uimo avea să dispară cînd Tuor îi spunea lui Turgon mesajul Domnului Apelor; că urma să se explice de ce nu exista o Regină în Gondolin; și că avea să se explice, fie cînd Tuor va fi zărit-o prima oară pe Idril, fie înainte de acel moment, faptul că la viața lui cunoscuse ori văzuse puține femei. Cele mai multe femei și toți copiii din obștea lui Annad din Mithrin erau trimiși în sud; iar ca sclav, Tuor le văzuse numai pe mîndrele femei barbare ale Răsăritenilor, care-1 tratau ca pe o sălbăticiune, sau pe nefericitele sclave silite să trudească din fragedă pruncie, și pentru care nu simțea decît milă.

Trebuie notat că menționarea ulterioară a copacilor mallorn în Numenor, Lindon și Lothlorien nu sugerează, dar nici nu neagă, existența acestora în Gondolin, în Zilele de Odinioară, și că soața lui Turgon, Elenwe, a pierit înainte de trecerea strîmtorii Helcaraxe de către armia lui Fingolfin (Silmarillion, pag. 133).

II

NARNIHÎN HURIN

Povestea copiilor lui Hurin

Copilăria lui Turin

Hador Capaurit era un senior al edainilor, mult îndrăgit de eldari. Cîte zile a avut, le-a trăit sub cîrmuirea lui Fingolfin, care i-a dăruit pămînturi întinse în acea parte a ținutului Hithlum numit Dor-lomin. Fiica lui, Gloredhel, l-a luat de soț pe Haldir, fiul lui Halmir, seniorul oamenilor din Brethil; la același ospăț, fiul său Galdor cel înalt a luat-o de soață pe Hareth, fiica lui Halmir.

Galdor și Hareth au avut doi fii, pe Hurin și pe Huor. Hurin era cu trei ani mai mare decît fratele său, dar mai scund decît toți ceilalți bărbați din neamul său; statura o moștenise de la neamul mamei sale, dar în toate celelalte semăna cu Hador, bunicul său, deschis la piele, cu părul bălai, cu trup vînjos și fire aprigă. Focul din el ardea neconținut, iar voința îi era de fier. Dintre toți oamenii de la Miazănoapte, el știa mai tot ceea ce hotărau noldorii între ei. Fratele său, Huor, era înalt, cel mai înalt dintre toți edainii, fără doar de propriul său fiu, Tuor, și foarte iute de picior; dar dacă se luau la întrecere și alergarea se dovedea lungă și grea, tot Hurin ajungea primul, pentru că el alerga la fel de repede la început ca și la sfîrșit. Tare se mai iubeau frații și arareori s-au despărțit la anii tinereții.

86 POVEȘTI NETERMINATE

Hurin s-a însurat cu Morwen, fiica lui Baragund, fiul lui

Bregolas din Casa lui Beor; astfel ca Morwen era rubedenie apropiată a lui Beren Ciungul. Avea părul negru, era înaltă, și cu o strălucire în ochi și o frumusețe pe chip pentru care oamenii o porecliseră Eledhwen, frumoasa-elfă; dar la fire era aspră și mîndră. Necazurile ce loviseră Casa lui Beor îi întristau inima; căci ea venise în Dor-lomin ca surghiunită din Dorthonion, după înfrîngerea din bătălia Bragollach.

Turin era numele celui mai mare copil al lui Hurin și al lui Morwen; se născuse în anul în care Beren venise în Doriath și o găsisese pe Luthien Tinuviel, fiica lui Thingol. Morwen i-a mai născut și o fată lui Hurin, pe nume Urwen; dar toți cei care-au cunoscut-o pe fata lor în scurta ei viață au numit-o Lalaith, care înseamnă Riset.

Huor s-a însurat cu Rian, verișoara lui Morwen; ea era fiica lui Belegund, fiul lui Bregolas. Nemiloasă a fost soarta cu ea, lăsînd să fie adusă pe lume în asemenea vremuri, căci ea avea suflet blînd și nu-i plăceau nici vînătoarea, nici războiul. Ea iubea copacii și florile sălbatice și-i plăcea să cînte și să născocească cîntece noi. Doar două luni a fost soția lui Huor, înainte ca el să i se alătore fratelui său în bătălia Nirnaeth Arnoediad, și de atunci nici că l-a mai văzut¹.

În anii ce-au urmat bătăliei Dagor Bragollach și pieirii lui Fingolfin, umbra amenințării lui Morgoth s-a lungit și mai mult. Dar în anul patru sute șazeci și nouă de la întoarcerea noldorilor în Pămîntul de Mijloc, elfii și oamenii parcă au prins să aibă din nou o brumă de speranță; auziseră și ei de faptele lui Beren și ale lui Luthien și de rușinea ce-o pățise Morgoth chiar pe tronul din Ang-band, și unii spuneau că Beren și Luthien încă mai trăiau, sau se întorseseră dintre Morți. În acel an aproape că luaseră sfîrșit marile sfaturi de la curtea lui Maedhros și, mulțumită reînnoitei puteri a eldarilor și edainilor, înaintarea lui Morgoth fusese oprită, iar orcii alungați din Beleriand. Apoi unii au început să vorbească despre victoriile ce aveau să vină și despre răsturnarea soartei în bătălia Bragollach, căci Maedhros avea să se afle în fruntea armii unite și cu toții îl vor alunga pe Morgoth sub pămînt și vor pecetlui Porțile Angbandului.

NARN I HÎN HtFRIN 87

Dar înțelepții încă nu-și găsiseră liniștea, temîndu-se că Maedhros își arătase prea curînd puterea sporită, și astfel îi dădea timp lui Morgoth să-și pregătească atacul împotriva lui.

— în Angband se va pune la cale o nouă ticăloșie, ce va întrece închipuirea elfilor și a oamenilor, spuneau ei.

În toamna aceluia an, parcă pentru a le întări spusele, un vînt rău s-a iscat la Miazănoapte, suflînd pe sub văzduhurile plumbuite. Răsuflarea Rea, așa a fost numit, pentru că aducea cu sine miasme puturoase; și mulți au fost loviți de boală și au murit în toamna aceluia an în ținuturile de la miazănoapte, ce se învecinau cu pustii - ciunea Anfauglith, mai cu seamă copiii ori flăcăii și fetișcanele din casele oamenilor.

În acel an, Tuor, fiul lui Hurin, avea cinci ani, iar Urwen, sora lui, împlinise trei la începutul primăverii. Părul ei era asemenea crinilor galbeni în iarba, așa părea cînd copila alerga pe cîmpuri, iar rîsul ei amintea de susurul veselului pîrîiaș care cobora dintre dealuri și trecea pe lîngă zidurile casei părintești. Nen Lalaith se numea acest pîrîiaș, și după numele său toți cei ai casei au numit-o pe copilă Lalaith, iar inimile lor se bucurau s-o aibă în preajmă.

Turin însă nu era tot atît de îndrăgit ca și ea. Avea părul negru al mamei sale și chiar și la fire dădea semne că-i va semăna; căci nu era un copil vesel, nici vorbăreț, cu toate că învățase să vorbească de la o vîrstă fragedă și întotdeauna arătase mai mare decît anii pe care-i avea. Cu greu uita vreo nedreptate ori batjocură: dar în el mocnea și focul din tatăl său, drept care nu arareori izbucnea nestăpînit. Mila îl cuprindea la fel de repede, iar durerile și amărăciunile lumii îi aduceau lacrimi în ochi; pînă și în asta semăna cu tatăl său, Morwen fiind mai curînd aspră cu sine și cu alții. Își iubea mama, căci vorba ei era întotdeauna sinceră și simplă; pe tătîne-său îl vedea cînd și cînd, Hurin fiind adeseori dus de-a- casă, cu armia lui Fingon, ce păzea hotarele răsăritene ale ținutului Hithlum, iar cînd venea acasă, zisa lui repezită, cu vorbe ciudate și snoave și înțelesuri doar pe jumătate rostite, îl umplea de uimire pe Turin și-l făcea să se simtă stingherit. La acea vreme, toată căldura pe care o simțea în inimă se răsfrîngea asupra surorii lui, Lalaith;

88 POVEȘTI NETERMINATE

dar arar se juca împreună cu ea, mai mult îi plăcea să stea și să o păzească nevăzut, să o urmărească atunci cînd hoinărea pe pajiștea verde, printre copaci, cînd cînta cîntecele făcute de copiii edainilor în vremuri de demult, pe cînd graiul elfilor încă era nou pe buzele lor.

— Frumoasă ca o copilă de elf este Lalaith, îi spunea Hiirin lui Morwen, dar, vai! prea curînd se va trece. Și poate cu atît mai frumoasă, din astă pricină, ori poate mai dragă.

Iar Turin, auzind aceste vorbe, a stat să cumpănească la ele, dar nu le-a priceput tîlcul. Căci nu văzuse niciodată o odraslă elfă. Eldari nu viețuiau pe pămînturile lui tătine-său la acea vreme, iar de văzut, îi văzuse doar o dată, cînd Regele Fingon și mulți dintre seniorii săi străbătuseră călare ținutul Dor-lomin și trecuseră podul peste Nen Lalaith, sclipind în veșmintele lor argintii și albe.

Dar mai înainte să se încheie anul, tîlcul vorbelor rostite de tatăl său s-a adevărit; căci Răsuflarea Rea s-a abătut asupra Dor-lomi- nului și Turin a căzut la pat, zăcînd multă vreme pradă fierbințelii și viselor negre. Și cînd s-a întremat — așa îi fusese lui scris, iar viața din el se dovedise mai puternică — a întreat de Lalaith. Atunci dădaca lui i-a spus:

— De Lalaith să nu mai pomenești, fiu al lui Hurin; ci întreat-o pe mama ta despre soarta surorii tale Urwen.

Iar cînd Morwen a venit la el, Turin i-a spus:

— Nu mai sînt bolnav și tare-aș vrea s-o văd pe Urwen; dar de ce nu mi se mai îngăduie să pomenesc de Lalaith?

— Pentru că Urwen a murit, și rîsetul a pierit din această casă, a răspuns ea. Tu însă trăiești, fiu al lui Morwen; și la fel trăiește și Dușmanul care ne-a lovit astfel.

N-a încercat să-1 aline mai mult decît se alina pe sine; ea și-a îndurat durerea în tăcere, cu inima înghețată. Dar Hurin a jelit fără să se ferească și și-a luat harfa cu gînd să pună pe strune un cîntec de jale; n-a putut însă, și-atunci și-a spart harfa și, ieșind din casă, și-a înălțat brațele spre Miazănoapte și a strigat:

NARN I HÎN HtFRIN 89

— Ruinătorule al Pămîntului de Mijloc, ne-om întîlni noi odată față-n față, și-o să te schilodesc așa cum te-a schilodit seniorul meu Fingolfin!

Turin a plîns amar singur în noapte, iar față de Morwen n-a mai rostit nicicînd numele surorii sale. Unui singur prieten și-a deschis el sufletul în acea vreme, numai lui i-a vorbit de tristețea lui și de pustiul din casă. Sador se numea prietenul acesta, un servitor al lui Hurin; era șchiop de-un picior și mic la stat. Fusese pădurar, dar ceasul rău, ori poate vreo stîngăcie în mînuirea toporului să fi fost pricina pentru care și-a retezat laba dreaptă,

iar piciorul schilodit s-a zgîrcit și mai mult; Turin îl poreclise Labadal, ceea ce înseamnă „Hopalabă”, dar lui Sador îi plăcea porecla asta, căci îi fusese dată din milă, nu a batjocură. Sador muncea la acareturi, meșterea ori dregea mărunțișuri trebuincioase în gospodărie, pricepîndu-se el cît de cît la tîmplărie; Turin îi aducea ba una, ba alta, ca să-i cruțe piciorul, iar uneori șterpelea cîte o unealtă ori vreo bucată de lemn uitată cine știe pe unde, gîndind că prietenul său o avea nevoie de ele. Sador zîmbea, dar îl ruga să ducă darurile înapoi de unde le luase.

— Dăruiește tot ce vrei, dar dăruiește numai ce-i al tău, îi spunea el.

Răsplătea cum putea bunătatea copilului, îi cioplea în lemn figuri de oameni și sălbăticiuni; dar cel mai mult îi plăcea lui Turin să-l asculte pe Sador povestind - era tînăr cînd se dăduse bătălia Bragollach, iar acum își amintea cu drag de scurtul răstimp al bărbăției sale dinainte de-a rămîne olog.

— Aia a fost o bătălie măreață, așa se zice, fiu al lui Hurin. Mi s-a spus să-mi părăsesc îndeletnicirile mele obișnuite și să mă duc în pădure, unde era nevoie de noi în acel an; n-am luptat în bătălia Bragollach și, de-aș fi făcut-o, măcar m-aș fi ales cu beteșugul ăsta cu mai multă onoare. Dar noi am ajuns prea tîrziu, nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să aducem înapoi năsălia seniorului ăl bătrîn, Hador, care-a căzut apărîndu-l pe regele Fingolfin. După aia m-am dus ca soldat, în Eithel Sirion, marea fortăreață a regilor elfi, și-am stat acolo mulți ani; așa-mi pare acum, iar anii întunecați scurși de atunci nu-s prin nimic însemnați. Mă aflam în Eithel Sirion cînd ne-a atacat Regele Negru, dar Galdor, tătînele lui tătîne-tău, era

90 POVEȘTI NETERMINATE

căpitan acolo, ținea locul Regelui. În atacul acela a fost răpus; și l-am văzut pe tătîne-tău luîndu-i locul în fruntea obștii și a oștirii, cu toate că abia împlinise vîrsta bărbăției. Mocnea în el un foc ce înfierbînta pînă și sabia din mîna lui, așa se zicea. Pe el l-am urmat și i-am împins pe orei în pustie; și din acea zi spurcăciunile nici că s-au mai apropiat de ziduri. Dar, vai! cum mi s-a stins dragostea de bătălie, atîta sînge vărsat și răni am văzut de să-mi ajungă pentru o viață întreagă; mi s-a îngăduit să mă întorc în codrul după care tînjeam. Și acolo m-am ales cu beteșugul; așa pățește omul care fuge de frica sa, se pomenește că a luat-o doar

pe-o scurtătură, ca să dea nas în nas tot cu ea.

Așa-i vorbea Sador lui Turin; iar Turin, care se făcea tot mai mare, a început să-i pună întrebări la care lui Sador îi venea tot mai greu să răspundă, gîndind că s-ar fi convenit ca rubedeniile băiatului să se îngrijească de învățătura lui. într-o bună zi, Turin i-a spus:

— Oare chiar a fost Lalaith ca o copilă de elf, așa cum a zis tatăl meu? Și ce-a vrut să spună cînd a zis că prea curînd se va trece?

— Ca o copilă de elf, cu adevărat așa arăta, căci în fragedă pruncie copiii oamenilor și ai elfilor par să se înrudească îndeaproape. Numa' că ai oamenilor cresc mai repede, iar tinerețea le trece prea curînd; așa ne e nouă scris.

— Cum adică ne e scris?

— Cît despre ce le e scris oamenilor, întreabă pe cineva mai înțelept decît Labadal. Vedem însă cu toții că ne sleim iute și murim; iar unii au nenorocul să se stingă înainte de vreme. Elfii însă nu se sleiesc și nu mor decît dacă sînt vătămați rău de tot. De rănile și durerile ce-i răpun pe oameni elfii se tîmăduiesc adesea; și chiar dacă trupurile le sînt rău betegite, într-o bună zi ei iar se întorc. Cu noi nu se întîmplă așa.

— înseamnă că Lalaith n-o să se întoarcă? Unde s-a dus?

— N-o să se întoarcă. Dar unde s-a dus, nici un om nu poate ști; eu unul nu știu.

— Așa a fost din totdeauna? Ori poate că avem de îndurat un blestem trimis asupra noastră de Regele cel rău, așa cum a fost Răsuflarea Rea?

NARN I HÎN HtFRIN 91

— Nu știu. în urmă-ne întuneric se află, din el puține povești au ajuns pînă la noi. Poate că părinții părinților noștri au avut multe de spus, dar nu le-au spus. Pînă și numele lor au fost uitate. Munții s-au înălțat între noi și viața din care au venit ei, fugind de ceva ce nimeni nu știe.

— De teamă au fugit? a întrebat Turin.

— Poate că da, a răspuns Sador. Poate că noi am fugit de teama de întuneric, și ne-am trezit cu întunericul în fața noastră, iar de aici nu avem unde fugi, decît pe mare.

— Dar noi nu ne mai temem. Nu toți. Tata nu se teme, iar mie n-o să-mi fie teamă; sau o să-mi fie, dar n-o să arăt, așa cum face și mama.

Lui Sador i s-a părut atunci că ochii lui Turin nu arătau ca ochii unui copil, și-n sinea lui și-a spus: „Durerea-i ca un spin pentru o minte puternică”. Dar cu glas tare a zis:

— Fiu al lui Hurin și Morwen, ce va fi în inima ta, Labadal nu are cum ghici; dar arar și puținora le vei arăta ce-i înăuntru.

Atunci Turin i-a spus:

— Poate că-i mai bine să nu vorbești despre ceea ce-ți dorești, atunci când nu-ți poți împlini vrerea. Dar îmi doresc, Labadal, să fiu un eldar. Atunci Lalaith s-ar întoarce și eu aș mai fi aici, chiar dacă ea a lipsit multă vreme. Voi pleca soldat cu un rege al elfilor, de cum voi fi împlinit vârsta, așa cum ai făcut și tu, Labadal.

— De la ei ai multe de învățat, a oftat Sador. Sînt un neam frumos și minunat și au putere asupra inimilor oamenilor. Și totuși, uneori mă gîndesc că ar fi fost poate mai bine să nu-i fi întîlnit niciodată, ci să fi rămas noi acolo unde ne era locul. Căci învățăturile lor sînt străvechi, iar felul lor de a fi, mîndru și răbdător. În lumina lor noi pălim, ori focul din noi arde prea repede, iar povara ursitei noastre ne apasă cu mult mai rău.

— Dar tatăl meu îi îndrăgește, a zis Turin, și nu e fericit fără ei. Cică aproape tot ceea ce știm de la ei am învățat, și prin asta am devenit și noi mai nobili, așa spune tata; și mai spune că oamenii care au venit în ultima vreme de peste Munți sînt făcuți cam din aceeași plămadă ca și orcii.

92 POVEȘTI NETERMINATE

— Cîțiva dintre noi cu adevărat sînt din aceeași plămadă. Dar urcușul e dureros, iar din locurile înalte ușor se poate cădea pînă jos de tot.

La acea vreme, Turin avea aproape opt ani, după socoteala edainilor, îi împlinea în luna Gwaeron a aceluia an ce nu poate fi dat uitării. Printre ai lui se vorbea cum că armile ar fi fost chemate să se strîngă la o mare adunare, despre care Turin nu auzise nimic; iar Hurin, știindu-și soața curajoasă și cu buzele ferecate atunci cînd trebuia, îi spunea adesea lui Morwen despre planurile regilor elfi și despre ce avea să se întîmple dacă izbîndeau ori dacă dădeau greș. Sufletul îi era plin de speranță, nu se temea cîtuși de puțin că bătălia ar fi putut fi pierdută; căci el nu socotea că se afla în Pămîntul de Mijloc vreo forță în stare să înfrîngă puterea și măreția eldarilor.

— Ei au văzut Lumina la Apus, îi spunea Hurin, și în cele din urmă întunecimea va fi silită să fugă din calea lor.

Morwen nu-i tăgăduia spusele; cînd se afla lîngă Hurin, cum-păna înclina totdeauna de partea speranței. Dar printre cei de-un neam cu ea, istoriile elfilor nu erau necunoscute, astfel că în sinea ei își zicea: „Dar oare nu au părăsit ei Lumina și nu le este zăgăzuită calea spre ea? Cine știe dacă Domnii Apusului nu și-au luat cumva gîndul de la ei; și oare cum vor putea Copiii mai Mari să înfrîngă pe una dintre Puteri?”

Nici măcar umbra vreunei îndoieli nu-l înnegura pe Hurin Thalion; cu toate acestea, într-o dimineață din primăvara aceluian, s-a trezit ca dintr-un somn neliniștit și parcă un nor se lăsase peste seninătatea lui; iar seara numai ce-a spus deodată:

— Cînd voi fi chemat, Morwen Eledhwen, voi lăsa în grija ta pe moștenitorul Casei lui Hador. Viețile oamenilor sînt scurte, și multe ghinioane îi pasc în răstimpul ăsta, chiar și pe vreme de pace.

— întotdeauna a fost așa, a răspuns ea. Dar ce să înțeleg din vorbele tale?

— Prevenire, nu îndoială, a răspuns Hurin, care totuși nu era în apele sale. Dar cine privește înainte, asta trebuie să vadă: că lucrurile nu vor rămîne așa cum au fost. încercarea de-acum va fi

NARN I HÎN HtFRIN
93

mare și una din părți va cădea mai jos decît se află acum... De va fi să cadă regii elfilor, edainilor le va merge tare rău; unde mai pui că sălașurile noastre sînt cele mai aproape de Dușman. Dar dacă se va întîmpla cu adevărat ce e mai rău, nu-ți voi spune: Nu te teme! Căci teamă îți este doar de ceea ce trebuie să te temi, de nimic altceva; iar teama nu te aruncă în deznădejde. Ci îți voi spune: Nu aștepta! Mă voi întoarce la tine cum voi putea, dar nu aștepta! Pornește spre miazăzi cît poți de repede; iar eu te voi urma și te voi găsi, chiar de-ar fi să răscolesc tot Beleriandul.

— Beleriandul e lung și lat și nu-i adăpostește pe surghiuniți, a zis Morwen. încotro să fug și cîți să iau cu mine, mulți sau puțini?

Hurin a căzut pe gînduri o vreme.

— Rubedeniile mamei mele trăiesc în Brethil, a zis el. La vreo treizeci de leghe de aici, în linie dreaptă.

— Dar de-ar fi să vină vremuri atît de ticăloase, ce sprijin mai pot găsi la oameni? a întrebat Morwen. Casa lui Beor a căzut. Dacă și marea Casă a lui Hador va cădea, în ce văgăuni se va

putea tîri micul Popor al lui Haleth?

— Puțini sînt, și neștiutori, dar să nu te îndoiești de vitejia lor, i-a spus Hurin. În alta parte unde mai găsești nădejde?

— Nu zici nimic de Gondolin.

— Nu, căci numele acesta n-a fost nicicînd rostit de buzele mele, a zis Hurin. Dar ce-ai auzit vorbindu-se e adevărat: am fost acolo. Și-ți voi mărturisi acum ceea ce n-am spus nimănui și nu voi spune vreodată: nu știu unde se află.

— Bănuiești însă, și bănuiești bine, așa-mi vine să cred.

— Poate că da, a zis Hurin. Dar pînă ce Turgon nu mă dezleagă de jurămîntul pe care i l-am făcut, nu pot spune ce bănuiesc, nici măcar ție; astfel că ai căuta în van. Și chiar dacă, spre rușinea mea, ar fi să-ți spun, n-ai izbuti decît să ajungi cel mult la o poartă zăvorîtă; dacâ Turgon nu iese la război, lucru despre care nu s-a auzit nimic și nici nădejde nu este, nimeni nu va pătrunde acolo.

— Atunci, dacâ neamul tău nu ne ajută, iar prietenii te reneagă, înseamnă că singură va trebui să iau o hotărîre; și uite că-mi vine în gînd Doriath. Brîul lui Melian va ține piept dușmanului pînă în

94 POVEȘTI NETERMINATE

ultima clipă, eu așa socot; iar Casa lui Beor nu va fi disprețuită în Doriath. Doar sînt de-același sînge cu regele, știi bine. Căci Beren, fiul lui Barahir, nepot i-a fost lui Bregor, la fel ca tatăl meu.

— Thingol nu-i apropiat sufletului meu, a zis Hurin. N-a trimis pe nimeni în ajutorul Regelui Fingon; și nu știu de ce mă adumbresc atunci cînd aud de Doriath.

-La fel cum mă adumbresc eu cînd aud de Brethil, a zis Morwen.

Deodată, Hurin a izbucnit în rîs.

-Uite cum stăm noi aici și vorbim despre lucruri dincolo de puterea noastră de înțelegere și despre umbre ce izvorăsc din visele noastre. Nu va fi chiar atît de rău; dar de-o fi să fie, atunci las totul în seama curajului și înțelepciunii tale. Să faci așa cum te îndeamnă inima. Numai să nu zăbovești. Iar dacă ne vom vedea împlinite nădejdale, atunci regii elfilor vor da fără doar și poate înapoi urmașilor Casei lui Beor tot ceea ce a fost al lor odată; și astfel fiul nostru va deveni stăpîn peste o mare moștenire.

În acea noapte, Turin s-a trezit pe jumătate și i s-a părut că tatăl și mama lui stăteau lîngă patul lui și-l priveau în pîlpîirea

luminărilor pe care le țineau în mâini; dar el nu le vedea chipurile.

În dimineața zilei în care Turin împlinea opt ani, Hurin i-a dat fiului său în dar un cuțit făurit de elfi; plăselele și teaca erau argintii și negre; și i-a vorbit spunându-i:

— Moștenitor al Casei lui Hador, iată darul pentru ziua ta de naștere. Dar să fii cu băgare de seamă! Tăișul e neiertător, iar oțelul îl slujește numai pe acela care se pricepe să-l mînuiască. Îți va tăia mîna una-două, ca și cînd nu ar fi a ta. L-a așezat pe Turin pe masă, l-a sărutat și a adăugat: Uite că m-ai și întrecut, fiu al lui Morwen; curînd o să fii la fel de înalt și cînd vei sta în picioare. Și cînd va veni acea zi, mulți se vor teme de tăișul tău.

Apoi Turin a fugit din încăpere și a pornit de unul singur; își simțea inima caldă, așa cum soarele încălzește pămîntul rece și-l face să dea iarăși rod. Își repeta vorbele pe care i le spusese tătîne-său: Moștenitorul Casei lui Hador; dar și alte vorbe îi veneau în minte: Dăruiește tot ce vrei, dar dăruiește numai ce-i al tău. S-a dus atunci la Sador și i-a strigat:

NARN I HÎN HtFRIN 95

— Labadal, azi e ziua mea de naștere, ziua de naștere a moștenitorului Casei lui Hador! Și ți-am adus un dar, ca să ții minte această zi. Uite-aici un cuțit, întocmai cel de care ai nevoie; va tăia tot ce vrei, la fel de ușor ca pe-un fir de pâr.

Sador s-a tulburat, pentru că știa că Turin primise cuțitul în acea zi; dar oamenilor le vine greu să refuze ceva dăruit din toată inima, oricine ar fi cel care dăruiește. Așa că i-a spus cu voce gravă:

— Te tragi dintr-un neam mărinimos, Turin, fiu al lui Hurin. Nu am făcut nimic să merit darul tău și nu am nici o nădejde să fiu mai breaz în zilele care mi-au mai rămas de trăit; dar tot ce îmi va sta în puteri să fac, voi face.

A tras Sador cuțitul din teacă și a spus:

— E un dar cu adevărat minunat: tăiș din oțel elfic. Ce dor mi-a fost să-l ating.

N-a trecut mult pînă cînd Hurin a băgat de seamă că Turin nu purta cu sine pumnalul; l-a întrebat dacă nu cumva vorbele ce i le spusese îl făcuseră să se teamă de el.

— Nu, a răspuns Turin, i l-am dat lui Sador tîmplarul.

— Înseamnă că disprețuiești darul tatălui tău? a întrebat Morwen; la care Turin i-a răspuns:

— Nu; dar îl iubesc pe Sador și-mi este milă de el.

Auzindu-1, Hurin a spus:

— Toate trei darurile erau ale tale, Turin, și liber ai fost să le dăruiești: dragostea, mila, și pumnalul, cel mai neînsemnat dintre ele.

— Nu sînt sigură că Sador îl merită, a zis Morwen. Singur s-a ologit, din pricina nepriceperii sale, și e tare încet la treabă, căci își pierde vremea cu nimicuri fără rost.

— Aibi milă de el, a sfătuit-o Hurin. O mîină cinstită și o inimă curată mai pot nimeri și pe de lături; iar răul pricinuit astfel poate fi mai greu de îndurat decît lucrătura unui dușman.

— Acum ai de așteptat pînă o să primești un pumnal nou, i-a zis Morwen lui Turin. Și va fi un dar pe care-1 vei cîștiga prin propriile tale puteri.

După aceea, Turin a băgat de seamă că ai săi se purtau mult mai frumos cu Sador, și chiar i-au cerut să facă un jilț mare în care să se așeze stăpînul în încăperea lui.

96 POVEȘTI NETERMINATE

Într-o bună dimineață, în luna Lothron, Turin a fost trezit brusc de sunet de trîmbițe; alergînd la ușă, a văzut în curte oameni înghe- suindu-se, dintre care unii erau călări, toți înarmați pînă-n dinți, ca pentru război. Hurin se afla și el acolo, vorbindu-le oamenilor și dînd porunci; astfel a aflat Turin că în acea zi plecau cu toții spre Barad Eithel. Oamenii aceia erau garda lui Hurin și servitorii casei; dar la arme fuseseră chemați toți bărbații din țară. Unii plecaseră înainte, împreună cu Huor, fratele lui Hurin; mulți alții aveau să i se alătore Seniorului din Dor-lomin pe drum, și sub stindardul său aveau să meargă la marea adunare a Regelui.

Morwen și-a luat rămas-bun de la Hurin fără să verse o lacrimă, ci spunîndu-i:

— Voi păzi ceea ce lași în grija mea, și ceea ce este, și ceea ce va veni.

Iar Hurin i-a zis:

— Rămii cu bine, Doamnă a Dor-lominului; plecăm acum cu nădejdi mult mai mari decît am avut vreodată înainte. Să ne gîndim doar că la mijlocul iernii acesteia sărbătoarea va fi mai veselă decît în oricare alt an și că o primăvară netemătoare îi va urma! Apoi l-a ridicat pe Turin pe umăr și a strigat către oamenii săi: Arătați-i moștenitorului Casei lui Hador lumina săbiilor voastre!

Atunci soarele a scăpărat pe cincizeci de tăişuri scoase iute din teci, și curtea a răsunit de strigătul de luptă al edainilor de la Miazănoapte: Lacho calad! Drego morn! Aprinde-te, Lumină! Piei, Noapte!

În sfârșit, Hurin a sărit în șa și stindardul lui aurit s-a deschis în vînt și trîmbițele au răsunit din nou în dimineață; astfel a pornit Hurin Thalion spre bătălia Nirnaeth Arnoediad.

Dar Morwen și Turin au rămas nemișcați în prag. Pînă cînd din depărtare vîntul le-a adus glasul unui singur corn: Hurin trecuse peste culmea dealului, din spatele căruia nu-și mai putea zări casa.

Vorbele lui Hurin și ale lui Morgoth

Multe cîntece sînt cîntate și multe povești sînt povestite de elfi despre Nirnaeth Arnoediad, Bătălia Lacrimilor Făr' de Număr, în care a căzut răpus Fingon și floarea eldarilor s-a ofilit. De-ar fi să fie

NARN I HÎN HtFRIN 97

toate re-povestite, viața unui om n-ar ajunge pentru a le asculta²; aici însă se va povesti numai despre ce s-a întîmplat cu Hurin, fiul lui Galdor, Seniorul din Dor-lomin, cînd într-un sfârșit a fost prins viu lîngă pîriul Rivil, după cum poruncise Morgoth, și dus în Angband.

Hurin a fost adus în fața lui Morgoth, căci Morgoth știa, mulțumită vrăjitoriilor și iscoadelor sale, că Hurin se bucura de prietenia Regelui din Gondolin; astfel că se gîndea să-1 facă să mărturisească doar prin puterea ochilor săi. Dar Hurin nu putea fi supus cu una cu două, ci l-a înfruntat pe Morgoth. Atunci Morgoth a poruncit să fie pus în lanțuri și să fie schingiuit încetul cu încetul; după o vreme a venit la el și i-a spus să aleagă între a pleca liber oriunde vroia, și a i se da putere și a fi uns mai mare peste toți căpitanii lui Morgoth — pentru aceasta nu i se cerea altceva decît să dezvăluie unde anume își avea Turgon fortăreața și tot ce mai știa despre planurile Regelui. Dar Hurin Neclintitul i-a rîs în nas:

— Orb ești, Morgoth Bauglir, și orb vei rămîne pe vecie, numai întunecime ai în fața ochilor. N-ai habar cărei pravile se supun inimile oamenilor și, chiar de-ai ști, nu ești în putere s-o dai. Nebun e acela care ar primi vreun dar de la Morgoth. Întii iei prețul, după care te faci că uiți de făgăduială; eu m-aș alege doar cu moartea dacă ți-aș spune ceea ce vrei să afli.

Auzindu-l, Morgoth a izbucnit în rîs și i-a spus:

— O să te rogi tu mult și bine să-ți dăruiesc moartea.

Apoi l-a luat pe Hurin și l-a dus sus pe Haudh-en-Nirnaeth, gorganul ce abia fusese ridicat, și duhoarea morții stăruia peste el; în vârful gorganului l-a pus Morgoth pe Hurin și l-a poftit să privească spre apus, unde se găsea Hithlum, și să se gîndească la soața și la fiul său și la toate celelalte rubedenii ale sale.

— Căci de-acum în regatul meu sălășluiesc ei, i-a spus Morgoth, și la mila mea se află.

— Milă nu ai, a răspuns Hurin. Iar prin ei tot nu vei ajunge la Turgon; ei nu-i cunosc tainele.

Cuprins de furie, Morgoth i-a zis:

98 POVEȘTI NETERMINATE

— Dar pot să ajung la tine și la toată blestemata aia de casă a ta; voința mea vă va înfrînge, chiar dacă din oțel ați fost făcuți cu toții.

A luat o sabie lungă ce se afla acolo și a frînt-o în fața ochilor lui Hurin; o așchie i-a crestat lui Hurin obrazul, dar el nici măcar n-a clipit. A întins atunci Morgoth brațul spre Dor-lomin și i-a blestemat pe Hurin și Morwen și toate vlăstarele lor, spunînd:

— Ia aminte! Umbra gîndului meu se va întinde peste ei, oriunde s-ar duce, iar ura mea îi va urmări pînă la capătul lumii.

— In pustiu vorbești, a zis Hurin. Din depărtare nu-i poți vedea și nici stăpîni; și n-o poți face atîta vreme cît îți păstrezi alcătuirea asta și încă mai dorești a fi un Rege în carne și oase pe acest pămînt.

— Nebunule, s-a răsucit Morgoth spre Hurin, năpîrstoc ce ești printre oameni, seminția asta de nimic printre cele care au glas să vorbească! I-ai văzut cumva pe valari, ori ți-ai măsurat puterea cu Manwe sau Varda? Știi pînă unde poate ajunge gîndul lor? Sau poate îți închipui că asupra ta se oprește și te poate apăra din depărtare?

— Nu știu. Dar ar putea fi și așa, dacă ei ar vrea. Căci Regele mai Bătrîn nu va fi dat jos de pe tron cîtă vreme dăinuie Arda.

— Tu ai spus-o, nu s-a lăsat Morgoth. Eu sînt Regele mai Bătrîn: Melkor, întiul și cel mai puternic dintre toți valarii, cel care a fost încă dinainte de a fi lumea pe care el a făcut-o. Umbra vrerii mele se întinde peste Arda, și tot ce se află în ea se supune încet și nesmintit voinței mele. Dar asupra celor pe care tu îi iubești gîndul meu va apăsa ca un nor al Destinului necruțător și-

i va arunca în întunecime și deznădejde. Oriîncotro se vor duce, vor semăna râul. Ori de cîte ori vor vorbi, păcătoase sfaturi vor aduce vorbele lor. Orice vor face, împotrivă-le se va întoarce. Fără speranță vor muri, blestemînd viață și moarte deopotrivă.

Dar Hurin i-a răspuns:

— Uîți cui spui toate astea? La fel le-ai spus și străbunilor noștri; dar uite că noi am scăpat de sub umbra ta. Acum știm cine ești, pentru că am privit chipurile celor care au văzut Lumina și-am auzit vocile celor care i-au vorbit lui Manwe. Înainte de Arda ai apărut tu, dar și alții așijderea; nu tu ai făurit Arda. Și nu ești nici cel mai puternic; căci ți-ai irosit forțele asupra ta însuși și ți le-ai

NARN I HÎN HtFRIN 99

risipit în propria ta goliciune. Nu mai ești acum decît un sclav fugit de-al valarilor, lanțul lor încă te mai așteaptă.

— Văd că ai învățat bine lecțiile pe care ți le-au dat stăpînii tăi, a spus Morgoth. Dar povești din astea copilărești nu-ți vor fi de ajutor, căci de-acum cu toții au fugit.

— Doar atît îți voi mai spune, sclavule Morgoth, a zis Hurin, și ceea ce-ți voi spune nu vine de la învățăturile eldarilor, ci din inima mea, în chiar ceasul acesta. Nu ești Seniorul oamenilor și nicicînd nu vei fi, chiar de-ar fi ca toată Arda și întregul Menel să cadă sub stăpînirea ta. Dincolo de Cercurile Lumii nu-i vei putea urma pe aceia care te alungă.

— Dincolo de Cercurile Lumii nu-i voi urma. Căci dincolo de Cercurile Lumii nu este nimic. Dar în aceste Cercuri nimeni nu-mi va scăpa pînă vor intra cu toții în Nimicnicie.

— Minți, a zis Hurin.

— Singur vei vedea și singur vei recunoaște că nu mint, a spus Morgoth.

Ducîndu-1 pe Hurin înapoi în Angband, 1-a așezat într-un jilț de piatră sus de tot, pe Thangorodrim, de unde putea vedea în depărtare țara Hithlum, la apus, și pămînturile Beleriandului, la miazănoapte. Acolo sus a fost el țintuit de puterea lui Morgoth; iar Morgoth, stînd lîngă el, 1-a blestemat încă o dată și și-a pogorît puterea sa asupra lui, pentru ca Hurin să nu se poată clinti din acel loc și să nu poată nici muri, pînă cînd Morgoth nu-1 va fi eliberat.

— Aici să șezi, a zis Morgoth, și de aici să privești spre pămînturile unde râul și deznădejdea se vor abate asupra celor pe care

i-ai dat pe mîna mea. Căci ai cutezat să mă iei în derîdere și ai pus la îndoială puterea lui Melkor, Stăpînul ursitelor de pe Arda. Prin urmare, cu ochii mei vei vedea și nimic nu-ți va rămîne ascuns.

Plecarea lui Turin

Numai trei oameni au găsit în cele din urmă drumul înapoi prin Taur-nu-Fuin, un drum tare păcătos; și cînd Glorethel, fiica lui Hador, a auzit de moartea lui Haldir, a jelit pînă a murit.

100 POVEȘTI NETERMINATE

În Dor-lomin nu a ajuns nici o veste. Rfan, a lui Huor soată, a fugit în sălbăticie, cuprinsă de deznădejde; dar Elfii Cenușii din Munții Mithrim au venit în ajutorul ei, și cînd s-a născut fiul ei, Tuor, ei l-au luat în grija lor. Rian însă s-a dus la gorganul Haudh-en-Nirnaeth și acolo s-a pus jos și a murit.

Morwen Eledhwen a rămas în Hithlum, amuțită de durere. Fiul ei Turin abia împlinise nouă ani, iar ea era din nou grea. Negre îi erau zilele. Răsăritenii năvăliseră în țară în număr mare; se purtau cu cruzime față de poporul lui Hador, îi jefuiau de tot ce aveau și-i înrobeau. Pe toți cei de pe pămînturile lui Hurin care puteau munci ori puteau fi folositori în orice alt chip îi luau în sclavie, chiar și pe fetișcane și flăcăiandri, iar pe bătrîni îi omorau ori îi lăseau să piară de foame. Însă de Doamna din Dor-lomin încă nu îndrăzniseră să se atingă și nici s-o alunge din casa ei nu cutezau; se zvonise printre ei că femeia asta era primejdioasă, o vrăjitoare, nici mai mult, nici mai puțin, care uneltea cu vrăjmașii cei albi: așa îi numeau ei pe elfi, pe care îi urau din tot sufletul, dar mai aprig se temeau de ei.³ Aceasta era pricina pentru care nu se apropiau de munți, unde se refugiaseră mulți dintre eldari, mai ales în partea de miazăzi a țării; iar după ce-au jefuit și au pustiit totul, Răsăritenii s-au retras spre miazănoapte. Casa lui Hurin se găsea în partea de sud-est a ținutului Dor-lomin, nu departe de munți; Nen Lalaith își avea originea într-un izvor din umbra vârfului Amon Dearthir, dincolo de al cărui umăr se găsea o trecătoare rîpoasă. Cine se încumeta putea trece pe aici munții Ered Wethrin și, coborînd pe lîngă izvoarele rîului Glithui, ajungea în Beleriand. Dar acest drum nu le era cunoscut Răsăritenilor, și nici Morgoth încă nu aflase de el; căci atîta vreme cît dura Casa lui Fingolfin, întregă acea țară era bine păzită și nici măcar vreun slujitor de-al lui Morgoth nu izbutise vreodată să pătrundă acolo. Fingolfin socotea că Ered Wethrin era un zid de netrecut,

atît de către cei care, fugind de la miazănoapte, căutau să se adăpostească aici, cît și de orice atac venit dinspre miazăzi; și cu adevărat un alt loc de trecere între Serech și capătul dinspre apus, unde Dor-lomin se unea cu Nevrast, nu mai era pentru cei care nu aveau aripi să zboare.

NARN I HÎN HtFRIN

101

Așa s-a întîmplat că, după primele atacuri, Morwen a fost lăsată în pace, cu toate că pădurile din preajmă viermuiau de oameni și era tare primejdios să umbli pe drumurile țării. Împreună cu Morwen rămăseseră la adăpostul casei Sador, tîmplarul, și cîțiva bătrîni, femei și bărbați, precum și Turin, căruia nu i se dădea voie să iasă din curte. Dar gospodăria lui Hurin a căzut curînd în paragină și, cu toate că Morwen se spetea muncind, tot săracă rămînea și ar fi pierit fără doar și poate, de n-ar fi fost Aerin, rubedenia lui Hurin, s-o ajute în taină; un Răsăritean, pe nume Brodda, o silise pe Aerin să-i devină soață. Greu îi venea lui Morwen să primească de pomană, dar o făcea totuși de dragul lui Turin și a pruncului încă nenăscut, și pentru că, spunea ea, venea din partea cuiva din neamul ei. Brodda nu era altul decît cel care îi luase în robie pe oamenii din țara lui Hurin și-i dusesese, dimpreună cu tot avutul și vitele ce le aveau, în locul unde-și avea el sălașurile. Era un bărbat sfruntat, dar fără nici un rang printre ai săi înainte de a fi venit în Hithlum; cum însă voia să se înavuțească, era gata să pună mîna pe pămînturi la care ceilalți nu rîvneau. Pe Morwen o văzuse o singură dată, cînd năvălise călare în gospodăria lui Hurin, cu gînd de prădăciune; dar dînd cu ochii de ea, l-a cuprins o mare spaimă. Parcă privea în ochii sălbatici ai unui vrăjmaș alb, așa i se păruse lui, năpădit deodată de o teamă soră cu moartea, la gîndul că un rău neștiut se va abate asupra lui; încît nu i-a jefuit casa și astfel nu l-a descoperit pe Turin, altfel scurtă într-adevăr ar fi fost viața moștenitorului adevăratului senior.

Brodda i-a înrobit pe Capete de Paie, cum îi numea el pe cei din poporul lui Hador, și i-a pus să-i ridice o casă de lemn pe pămîntul aflat la miazănoapte de casa lui Hurin; sclavii erau ținuți într-o îngrăditură, mînați precum vitele într-un ocol, dar nepăziți. Și printre aceștia încă se mai găseau cîțiva netemători, gata oricînd să-i vină în ajutor Doamnei din Dor-lomin, chiar cu riscul de a-și pierde viața; de la ei primea Morwen în taină vești

despre ce se întîmpla în țară, cu toate că nici una dintre ele nu era dătătoare de speranță. Pe Aerin însă Brodda o luase de soață, nu de sclavă, neamul său avînd puține femei printre atîția bărbați, și nici una nu se asemăna cu fiicele

102 POVEȘTI NETERMINATE

edainilor; năzuia Brodda, pasămite, să devină stăpîn al țării aceleia și să aibă un moștenitor care să-i urmeze la cîrmă.

Despre ce se petrecuse și ar fi putut să se petreacă în zilele ce aveau să vină Morwen nu i-a destăinuit aproape nimic lui Turin; iar el se temea să-i tulbure tăcerea cu întrebări. Cînd Răsăritenii au venit întîiași dată în Dor-lomin, Turin s-a dus la mama sa.

— Cînd se întoarce tata, să-i alunge pe hoții ăștia urîți? a vrut el să afle. De ce nu se întoarce?

— Nu știu, i-a răspuns Morwen. Poate că a căzut răpus, ori poate a fost luat prizonier; sau o fi fost alungat departe și n-are cum veni înapoi printre toți dușmanii ăștia care ne-nconjoară.

— îmi vine să cred că a murit, a zis Turin, înghițindu-și lacrimile în fața mamei sale; căci dacă ar fi viu, nimeni nu l-ar împiedica să vină înapoi să ne ajute.

— Eu, fiul meu, nu cred așa ceva, i-a spus Morwen.

Pe măsură ce vremea trecea, tot mai mult se întuneca inima lui Morwen de teamă pentru fiul ei, Turin, moștenitorul ținuturilor Dor-lomin și Ladros; îl și vedea luat sclav de Răsăriteni, încă înainte de-a împlini vîrsta bărbăției. Și-ntr-o bună zi i-a venit în minte ce vorbise ea cu Hurin și gîndul i s-a îndreptat din nou spre Doriath; într-un tîrziu, s-a hotărît să-l trimită pe Turin de acasă, în taină dacă putea, și să-l roage pe Regele Thingol să-l adăpostească. Și stînd ea așa, cumpănind cum să facă și să dreagă, a auzit în mintea ei vocea limpede a lui Hurin, spunîndu-i: Pleacă repede! Nu mă aștepta! Numai că sorocul pruncului nenăscut se apropia, drumul avea să fie greu și plin de primejdii; și cu cît zăbovea mai mult, cu atît se împuținau sorții de evadare. Unde mai pui că inima încă o amăgea cu o speranță căreia nu îndrăznea să-i dea glas: în străfundul sufletului ei, simțea că Hurin nu pierise, iar în nopțile în care veghea fără somn aștepta să-i audă pașii ori se trezea încredințată că auzise în ogradă nechezatul lui Aixoch, armăsarul lui Hurin. Pe lîngă asta, cu toate că nu se împotriva defel obiceiului vremii, anume de a-și trimite fiul spre a crește la curtea unui alt senior, nu era încă pregătită să-și calce în picioare mîndria și să devină ea însăși un oaspete

milog, nici măcar la curtea unui rege. Astfel că a alungat din minte vocea lui Hurin, ori doar amintirea acelei voci, pecetluind astfel prima jurubiță a ursitei lui Turin.

Toamna Anului Jelirii aproape că începuse, înainte ca Morwen să fi luat o hotărîre; apoi a trebuit să facă totul în grabă. Nu prea mai era timp pentru o călătorie atît de lungă, dar pe de altă parte se temea că, dacă aștepta să treacă iarna, Turin avea să fie luat de Răsăritenii care dădeau tîrcoale gospodăriei, iscodind casa.

Așa că într-o bună zi, pe neașteptate, i-a spus lui Turin:

— Tatăl tău nu vine. Tu trebuie să pleci, cît mai curînd cu putință. Asta ar fi dorința lui.

— Să plecăm? a strigat Turin. Unde să plecăm? Peste Munți?

— Da, peste Munți, spre miazăzi. La miazăzi s-ar putea să mai fie o nădejde. Dar eu nu am spus că noi plecăm, fiul meu. Ci numai tu; eu trebuie să rămîn.

— Nu pot să plec singur! Nu te las aici. De ce să nu mergem împreună?

— Eu nu pot să plec. Dar nu vei merge singur. O să-1 trimit pe Gethron cu tine, și poate și pe Grithnir.

— Dar pe Labadal?

— Nu, pentru că Sador este șchiop, iar drumul va fi greu. Și pentru că tu ești fiul meu și vremurile sînt întunecate, nu te voi cruța ascunzîndu-ți adevărul: s-ar putea să mori pe drum. Este tîrziu în an. Dar dacă zăbovești aici, vei ajunge și mai rău: or să te înrobească. Dacă vrei să fii bărbat cînd vei împlini vîrsta bărbăției, atunci fâ așa cum te rog eu, și fii curajos.

— Dar asta înseamnă să te las doar cu Sador și Ragnir cel orb, și cu bătrînele. N-a zis oare tata că eu sînt moștenitorul lui Hador? Moștenitorul trebuie să stea în casa lui Hador și s-o apere. Ah, ce mi-aș dori să mai am pumnalul acela.

— Moștenitorul trebuie să stea, numai că nu poate, a zis Morwen. Dar cine știe dacă nu se va întoarce într-o bună zi. Hai, fii curajos! Te voi urma și eu dacă pe-aici va fi mai rău ca acum; numai să pot.

104 POVEȘTI NETERMINATE

— Dar cum ai să mă găsești, cine știe pe unde-oi fi în sălbăticie? a întreat Turin și dintr-odată a simțit că-1 părăsește curajul și a izbucnit în plîns, fără să se mai ferească.

— Dacă te văicărești, or să fie alții care te vor găsi înaintea

mea, i-a zis Morwen. Dar eu știu încotro vei merge, iar dacă vei ajunge acolo și dacă vei rămîne acolo, te voi găsi, dac-oi putea. Căci te trimit la Regele Thingol, în Doriath. Nu vrei să fii mai curînd oaspetele unui rege, decît un sclav?

— Nu știu. Nu știu ce e aia un sclav.

— Te trimit de aici ca să nu fii nevoit să afli, a răspuns Morwen. L-a așezat pe Turin în fața ei și l-a privit în ochi, ca și cînd vroia să citească în ei o taină. într-un tîrziu i-a vorbit: E greu, Turin, fiul meu. Nu-i numai pentru tine greu. Mi-e greu și mie, în zilele astea ticăloșite, să judec ce e mai bine de făcut. Dar fac așa cum cred că e mai bine; căci altfel de ce m-aș despărți de singura ființă care mi-a mai rămas și care mi-e atît de dragă?

N-au mai vorbit despre asta, dar Turin a rămas tare îndurerat și descumpănit. A doua zi dimineăța, s-a dus să-l caute pe Sador; l-a găsit tăind lemne pentru foc — pînă și astea abia le ajungeau, căci nu îndrăzneau să se aventureze în pădure după altele. Sador s-a sprijinit în cîrjă și s-a uitat la jilțul cel mare al lui Hurin, care fusese uitat într-un colț, neisprăvit.

— Trebuie să-l tai, a zis el. în zilele astea nu putem să ne ngrijim decît de nevoile cele mai simple.

— Mai lasă-l, i-a cerut Turin. Poate că odată și odată tot se va întoarce acasă, și-atunci o să-i pară bine să vadă ce-ai făcut pentru el cît a fost plecat.

— Speranțele deșarte sînt mai primejdioase decît temerile și nu ne vor ține de cald în iarna asta. Sador și-a trecut degetele peste ciopliturile în lemnul scaunului și a oftat. Mi-am pierdut vremea, cu toate că atunci mi s-a părut că timpul trece mai plăcut. Dar toate astea au viață scurtă; iar bucuria pe care o simți cînd le faci este singurul lor rost adevărat, așa-mi vine să cred. Acum pot să-ți dau înapoi darul pe care mi l-ai făcut.

Turin a întins mîna, dar în clipa următoare și-a tras-o îndărăt.

NARN I HÎN HtFRIN 105

— Un bărbat nu ia înapoi ceea ce a dăruit, a zis el.

— Dar dacă este al meu, nu pot să-l dăruiesc cui vreau eu? a întrebat Sador.

— Oricui vrei, însă nu mie. Dar de ce vrei să-l dai?

— Nu mai am speranță să-mi trebuiască pentru ceva folositor. În vremurile ce vor urma, Labadal n-o să mai aibă parte decît de muncă de sclav.

— Ce-i aia un sclav? a întrebat Turin.

— Un om care a fost om, dar care acum e socotit drept animal. I se dă de mîncare cît să nu moară de foame, e ținut în viață doar ca să se spetească muncind, și se spetește doar de teama durerii ori a morții. Iar de la jefuitorii ăștia un sclav se alege cu durere ori cu moarte numai pentru că așa le place lor. Am auzit că pe cei iuți de picior îi pun să fugă și apoi îi vînează cu cîinii. Au deprins obiceiurile orcilor mai cu sîrg decît le-am deprins noi pe ale Semînției Frumoase.

— Abia acum încep să înțeleg, a zis Turin.

— Mare păcat că ești nevoit să înțelegi asemenea lucruri la vîrsta asta, a zis Sador; dar văzînd expresia ciudată de pe chipul lui Turin, l-a întrebat: Ce anume înțelegi acum?

— De ce mă trimite mama de-aici.

Ochii lui Turin s-au umplut de lacrimi.

— Aha! a făcut Sador, apoi a mormăit pentru sine: De ce-o fi amînat atîta! S-a răsucit către Turin și i-a zis: Ce-mi zici nu-mi pare să merite lacrimile astea. Dar despre ce gînduri are mama ta nu trebuie să vorbești cu Labadal, și nici cu nimeni altcineva. Toate zidurile și toți pereții au urechi în ziua de azi, urechi ce nu cresc pe capete frumoase.

— Trebuie să vorbesc cu cineva! Ție întotdeauna ți-am spus totul. Nu vreau să te părăsesc, Labadal. Nu vreau să părăsesc casa asta, și nici pe mama.

— Dacă n-o faci, i-a spus Sador, curînd Casa lui Hador se va sfîrși pe vecie, cred că înțelegi acest lucru acum. Labadal nu vrea să pleci; dar Sador, servitorul lui Hurin, va fi mai fericit cînd va ști că Răsăritenii nu-l mai pot atinge pe fiul lui Hurin. Asta e, n-avem

106 POVEȘTI NETERMINATE

ce face: trebuie să ne despărțim. Acum n-ai să iei cuțitul, ca dar de despărțire?

— Nu! a spus Turin. O să mă duc la elfi, la Regele din Doriath, așa zice mama. Acolo poate că am să primesc alte cuțite, asemănătoare cu ăsta. Numai că de-acolo n-o să-ți pot trimite nici un dar, Labadal. O să fiu tare departe și tare singur.

Și Turin a izbucnit în plîns; dar Labadal i-a spus:

— Hei! Unde-i fiul lui Hurin? Nu de mult l-am auzit spunînd: Voi pleca soldat cu un rege al elfilor, de cum voi fi împlinit vîrsta.

— Prea bine, a spus Turin înghițindu-și lacrimile, dacă astea au fost cuvintele fiului lui Hurin, atunci trebuie să și le

împlinescă și să plece. Dar de câte ori zic că voi face una sau alta, altfel arată totul când vine vremea să le fac. Acum nu mai vreau să plec. Trebuie să am grijă să nu mai spun asemenea lucruri.

— Ar fi mai bine, cu adevărat, a consimțit Sador. Mulți sînt gata să dea lecții, puțini sînt dornici să învețe. Ce va fi să se întîmple se va întîmpla. Eu mă mulțumesc cu ce este astăzi.

Turin era gata de drum; și-a luat rămas-bun de la mama sa și a plecat în taină, însoțit de cei doi tovarăși de drum. Dar când ei i-au spus să se întoarcă și să mai privească o dată la casa părintească, chinul despărțirii l-a lovit precum tăișul unei săbii și Turin a strigat:

— Morwen, Morwen, când te voi mai vedea?

Morwen, care stătea în prag, a auzit ecoul aceluia strigăt rostogolindu-se printre munții împăduriți; și-a încleștat mîna de ușorul ușii și a strîns pînă a simțit că degetele i se jupoaie.

Aceasta era prima dintre durerile pe care avea să le îndure Turin.

La începutul anului care a urmat plecării lui Turin, Morwen a dat naștere unei fete și i-a pus numele de Nienor, adică Bocirea; Turin era foarte departe când ea a venit pe lume. Lung și plin de primejdii îi era drumul, căci puterea lui Morgoth se întindea mult dincolo de hotarele țării sale; dar Turin îi avea drept călăuze pe Gethron și pe Grithnir, care fuseseră tineri pe vremea lui Hador, și, cu toate că îmbătrîniseră între timp, erau tare viteji și cunoșteau

NARN I HÎN HtFRIN

107

bine locurile, pentru că pe vremuri străbătuseră adesea Beleriandul. Avînd soarta de partea lor și inimi curajoase, au trecut Munții Umbroși, au coborît în Valea Sirionului și de acolo au pătruns în Codrul Brethil; într-un tîrziu, istoviți și sălbăticiți la înfățișare, au ajuns la hotarele Doriathului. Dar aici n-au mai știut pe unde s-o ia, prinși în labirinturile Reginei, încît au rătăcit printre copaci, fără să găsească vreo potecă, pînă când li s-a isprăvit și ultima fărîmă de mîncare. Și ar fi murit toți trei, căci iarna venise cu ger mare de la Miazănoapte; numai că lui Turin nu-i era menit să aibă o soartă atît de ușoară. Cum stăteau ei cuprinși de deznădejde, numai ce-au auzit o chemare de corn. Beleg Arcul Puternic vîna prin părțile acelea; dintotdeauna își

avusese sălaşul la hotarul Doriathului și cunoștea pădurea ca nimeni altul în acele vremuri. Auzindu-le strigătele, a venit la ei și, după ce le-a dat să mănânce și să bea, a aflat cum se numeau și de unde veneau și tare s-a minunat și s-a înduioșat. S-a uitat la Turin și i-a plăcut chipul lui, căci moștenise frumusețea mamei sale și ochii tatălui său, și arăta zdravăn la trup și vînjos.

— Ce-ai vrea tu să-i ceri Regelui Thingol? l-a întrebat Beleg pe băiat.

— Să fiu unul din cavalerii lui și să lupt împotriva lui Morgoth, ca să-mi răzbun tatăl, a răspuns Turin.

— Se prea poate să fie așa, după ce vei mai fi crescut un pic, i-a zis Beleg. Încă ești mic, dar dai de pe acuma semne că te vei face un bărbat viteaz, demn de a fi fiul lui Hurin Neclintitul.

Din vorbele lui era limpede că numele lui Hurin se bucura de cinstire pe toate meleagurile locuite de elfi. Așa că Beleg i-a călăuzit bucuros, ducîndu-i la un sălaş unde stătea el în zilele acelea împreună cu alți vînători, și i-a găzduit acolo, trimițînd în același timp un sol la Menegroth. Iar cînd solul s-a întors cu vestea că Thingol și Melian îi așteptau pe fiul lui Hurin și pe însoțitorii săi, Beleg i-a călăuzit din nou, pe poteci tainice, pînă în Regatul Ascuns.

Astfel a ajuns Turin la marele pod peste Esgalduin și a trecut prin porțile ce dădeau în sălile lui Thingol; cu ochi mari s-a uitat copilul la minunile din Menegroth, pe care nici un muritor nu le mai văzuse înaintea lui, în afară de Beren. Apoi Gethron le-a repetat lui Thingol și lui Melian ce-l rugase Morwen să spună; Thingol i-a primit cu

108 POVEȘTI NETERMINATE

bunătate și l-a așezat pe Turin pe genunchii săi, în onoarea părintelui său Hurin, cel mai măreț dintre toți oamenii, și a lui Beren, rubedenia sa. Cei de față s-au mirat, căci era semn că Thingol îl primea pe Turin ca pe fiul său vitreg; lucru care, în acele vremuri, regii nu-l făceau, și nici un alt senior elf n-a mai făcut-o de atunci cu vreo odraslă de-a oamenilor. Apoi Thingol i-a spus:

— Aici va fi casa ta, fiu al lui Hurin; și cît vei trăi vei fi socotit drept fiul meu, chiar dacă ești om. Înțelepciune vei primi mai multă decît orice alt muritor, iar în mîini ți se vor pune armele elfilor. Poate că va veni timpul cîndva să iei înapoi pămînturile pe care tatăl tău le-a avut în Hithlum; pînă atunci, aici vei sălășlui,

înconjurat de iubirea noastră.

Astfel a început viața lui Turin în Doriath. O vreme, Gethron și Grithnir au rămas cu el, purtându-i de grijă, cu toate că tînjeau să se întorcă la Doamna lor din Dor-lomin. Dar vîrsta înaintată și suferința trupească l-au covîrșit pe Grithnir, astfel că el a rămas cu Turin pînă cînd i s-au sfîrșit zilele; Gethron însă a plecat, iar Thingol a trimis cu el o escortă, care să-l păzească și să-l călăuzească, și totodată să-i ducă lui Morwen o solie din partea Regelui. într-un tîrziu au ajuns la casa lui Hurin, și cînd Morwen a aflat că Turin a fost primit cu cinstire de către Thingol, a simțit că durerea i se mai îndulcește. Elfii aduseseră daruri bogate din partea lui Melian, care o ruga, prin acești soli, să vină dimpreună cu ei în Doriath. înțeleaptă era Melian și-avea puterea prevestirii, încît nădăjduia că astfel va putea să împiedice răul clocit de mintea lui Morgoth. Dar Morwen nu vroia cu nici un chip să plece și să-și lase casa, căci ceea ce simțea în inima ei nu se schimbase și nici mîndria nu o părăsise; pe lîngă asta, Nienor era încă mult prea mică. Așa că le-a mulțumit elfilor din Doriath fără multă vorbă și le-a dăruit ultimele lucrșoare de aur ce-i mai rămăseseră, ascunzîndu-și astfel sārăcia; și i-a rugat să-i ducă lui Thingol Coiful lui Hador. în tot acest timp, Turin aștepta nerăbdător întoarcerea solilor lui Thingol; și cînd aceștia s-au întors fără mama lui, a fugit în pădure și a izbucnit în

NARN I HÎN HtFRIN

109

plîns — știa de rugămîntea lui Melian și nădăjduise că Morwen va veni. Aceasta a fost a doua durere a lui Turin.

Cînd solii au spus ce răspuns le dăduse Morwen, Melian a fost cuprinsă de milă, înțelegîndu-i gîndul; a înțeles atunci că soarta pe care o prezisese ea nu putea fi abătută cu una cu două.

Lui Thingol solii i-au dat Coiful lui Hador. Era făcut din oțel cenușiu, împodobit cu aur, avînd gravate pe el runele victoriei. Coiful avea puterea de a-1 feri pe cel care-1 purta de orice rană ori de moarte, căci de-1 lovea vreo sabie, aceasta se frîngea, iar săgeata țintită asupra lui își abătea zborul. Fusese făurit de Telchar, fierarul din Nogrod, vestit pentru lucrările sale. Avea și o vizieră (asemănătoare cu acelea pe care le purtau gnomii în fierăriile lor pentru a-și feri ochii), iar chipul ascuns în spatele ei băga frica în inimile tuturor celor care-1 priveau, fiind la rîndul său ferit de atingerea săgeții ori a focului. în vîrfurile coifului era

așezat a sfidare un cap aidoma celui al dragonului Glaurung; căci coiful fusese făcut la scurtă vreme după ce dragonul ieșise pe porțile fortăreței lui Morgoth. Adeseori Hador, iar mai apoi Galdor au purtat coiful în război; iar oștenii din Hithlum își simțeau inimile îmbărbătate când îl vedeau în bătălie, mai înalt decît toate celelalte, și strigau:

— Mai de preț e Dragonul din Dor-lomin decît viermele de aur din Angband!

Adevărul e că acest coif nu fusese făcut pentru a fi purtat de oameni, ci anume pentru Azaghâl, seniorul din Belegost, cel care a fost răpus de Glaurung în Anul Jelirii.⁴ Azaghâl însuși i l-a dăruit lui Maedhros, ca răsplată pentru că i-a salvat viața și comoara, atunci cînd Azaghâl a căzut în capcana pregătită de orei pe Drumul Gnomilor, în Beleriandul Răsăritean.⁵ Iar mai tîrziu, Maedhros l-a trimis în dar lui Fingon — ei doi nu arareori își făceau daruri, în semn de prietenie —, ca dovadă că-și amintea cum Fingon îl alungase pe Glaurung înapoi în Angband. Dar în tot ținutul Hithlum nu s-au găsit vreun cap sau umeri într-atît de puternici încît să nu se în- covoaiie sub apăsarea coifului gnomilor, în afara celor ai lui Hador și ai fiului său Galdor. Prin urmare, Fingon l-a dăruit lui Hador, atunci cînd acesta a fost uns cîrmuitor în Dor-lomin. Ghinionul a

110 POVEȘTI NETERMINATE

făcut ca Galdor să nu- l poarte în timpul apărării fortăreței Eithel Sirion, căci atacul se petrecuse pe neașteptate, iar el a fugit cu capul descoperit la ziduri și o săgeată orcească i-a străpuns ochiul. Lui Hurin însă îi venea greu să poarte Coiful Dragonului, și în fapt nici nu vroia.

— Vreau să-mi privesc dușmanul cu chipul meu adevărat, spunea el.

Dar coiful se număra printre moștenirile cele mai de preț ale casei sale.

în Menegroth, Thingol avea în adîncuri cămări pline de arme scumpe: fiare lucrute asemenea solzilor de pește și lucind precum apa sub clar de lună, săbii și topoare, scuturi și coifuri, făurite de însuși Telchar sau de cel care-i fusese dascăl într-ale meșteșugului, bătrînul Gamil Zirak, sau de încă și mai pricepuții fierari elfi. Unele arme le primise în dar din Valinor, fiind turnate de Feanor, meșterul mai mare decît oricare altul de cînd fusese lumea făcută. Cu toate acestea, Thingol s-a uitat la Coiful lui

Hador, pe care-l ținea în mâini, ca și cînd propriul său arsenal era nimic pe lîngă acesta, și cu vorbe de curtenie a spus:

— Mîndru a fost capul care-a purtat acest coif, pe care l-au purtat și strămoșii lui Hurin.

Vorbind astfel, un gînd i-a venit dintr-odată și, chemîndu-l pe Turin, i-a zis că Morwen trimisese fiului său un lucru măreț, lăsat moștenire de străbunii săi.

— Ia Capul Dragonului de la Miazănoapte, i-a zis el, și cînd va veni vremea, poartă-l cu noroc.

Dar Turin încă era prea mic să ridice coiful, iar pentru că sufletul îi era atît de îndurerat, nici n-a vrut să se uite la el.

Turin în Doriath

în toți anii în care Turin și-a petrecut copilăria în regatul Doriath, Melian nu l-a scăpat din ochi nici o clipă, cu toate că el arareori o vedea. Însă în pădure trăia o fecioară, pe nume Nellas; la rugămîntea lui Melian, fata îl urmărea pe Turin de cîte ori acesta se

NARN I HÎN HtFRIN 111

rătăcea printre copaci și adeseori îi ieșea în cale, ca din întîmplare. De la Nellas a aflat Turin multe despre potecile și sălbăticiunile din Doriath, și tot ea l-a învățat să vorbească graiul sindarin al străvechiului regat, mai bogat în cuvinte alese și frumoase, și mai vechi decît erau cele ale graiului de-acum.⁶ O vreme, Turin s-a mai luminat la chip și la suflet, dar n-a trecut mult și iarăși i s-au adumbrit gîndurile, și prietenia lor a trecut asemenea unei dimineți de primăvară. Căci Nellas nu se ducea la Menegroth, nevoind să pășească sub acoperișuri de piatră; iar Turin creștea și, odată cu sfîrșitul copilăriei sale, gîndurile i se îndreptau tot mai mult spre faptele pe care le făceau bărbații; tot mai rar s-a întîlnit cu fata, pînă cînd, într-o bună zi, n-a mai vrut s-o vadă. Dar Nellas a continuat să-i păzească pașii, fără să i se mai arate vreodată.⁷

Nouă ani a sălășluit Turin în Menegroth. Sufletul și gîndurile i se întorceau mereu la ai săi și uneori primea vești despre ei, ceea ce pentru el era o mîngiere. Thingol trimitea soli la Morwen ori de cîte ori putea, iar ei îi aduceau lui Turin mesaje din partea mamei lui; astfel a aflat Turin că Nienor, sora lui, se făcea tot mai frumoasă pe măsură ce creștea, o adevărată floare în cenușiul de la Miazănoapte, iar chinul lui Morwen se mai ușurase. Turin creștea și el; s-a făcut mai înalt decît cei din seminția oamenilor;

forța și bărbăția lui ajunseseră vestite în regatul lui Thingol. În acei ani a învățat multe povești și legende, plăcându-i mai cu seamă istoriile despre vremurile străvechi; devenea gînditor și scump la vorbă. Adesea Beleg Arcul Puternic venea la Menegroth, să-l caute, apoi plecau amîndoi departe, iar Beleg îl învăța să vîneze, să tragă cu arcul și să mînuiască sabia (asta îi plăcea lui Turin cel mai mult); dar meșteșugurile le deprindea mai greu, din pricină că încă nu-și știa puterea și adeseori cu o lovitură neașteptată strica ceea ce făcuse pînă atunci. Dar nici în alte privințe soarta nu se arăta prietenoasă cu el — adesea, ceea ce plănuia se ducea pe apa sîmbetei, și ce-și dorea nu se împlinea; prieteni nu-și făcea ușor și, pentru că nu era vesel din fire, rîdea arar, iar tinerețea îi era întunecată ca de o umbră. Cu toate acestea, cei care-l cunoșteau bine îl prețuiau și-l îndrăgeau; iar ca fiu vitreg al Regelui, se bucura de multă cinstire.

112 POVEȘTI NETERMINATE

Dar era cineva care-l pizmuia pentru asta și, pe măsură ce se apropia de vîrsta bărbăției, pizma creștea: Saeros era acesta, fiul lui Ithilbor. Se trăgea din neamul nandorilor, fiind unul dintre cei care se refugiaseră în Doriath, după răpunerea seniorului lor Denethor pe Amon Ereb, în prima bătălie din Beleriand. Acești elfi sălășluiau mai cu seamă în Arthorien, între Aros și Celon, la răsărit de Doriath; uneori treceau râul Celon și hălăduiau prin sălbăticiile ce se întindeau pe malul celălalt; nu legaseră prieteșug cu edainii de cînd străbătuseră Ossiriandul și se statorniciseră în Estolad. Dar Saeros trăia mai mult în Menegroth, bucurîndu-se de prețuirea regelui; era un elf tare mîndru, purtîndu-se trufaș cu aceia pe care-i socotea mai prejos ca el și mai neînsemnați. Era priceput în arta cîntului și de aceea s-a împrietenit cu Daeron bardul⁸; pe oameni nu-i avea deloc la inimă, și cel mai puțin pe cei care se înrudeau cu Beren Erchamion.

- Nu e oare ciudat că țara asta își deschide porțile pentru încă unul din neamul acela de nimic? întreba el. N-a pricinuit celălalt destul rău Doriathului?

Pe Turin, prin urmare, îl privea chiondorîș, luînd în deridere tot ce făcea el, dar cu șiretenie, ascunzîndu-și răutatea. Cînd însă îl întîlnea pe Turin singur, își dădea arama pe față, vorbindu-i de sus și purtîndu-se disprețuitor; încet, încet, lui Turin i s-a făcut lehamite de el, cu toate că răspundea cu tăcere la vorbele lui ticăloase, căci Saeron era de rang înalt printre locuitorii din

Doriath și sfetnic al Regelui. Dar tăcerea lui Turin îi displăcea lui Saeros la fel de mult ca vorbele lui.

În anul în care Turin a împlinit șaptesprezece ani, durerea ce-o avea în suflet i-a sporit și mai mult, din pricină că nu mai primea nici o veste de acasă. Cu fiecare an care trecuse, puterea lui Morgoth crescuse și mai mult, iar ținutul Hithlum fusese acoperit de umbra lui. Neîndoios că știa cam tot ce făcea neamul lui Hurin, dar pînă acum nu le pricinuisese nici un rău, așteptînd să i se împlinească planul ticluit; dar acum, tocmai pentru această împlinire a pus să fie păzite toate trecătorile din Munții Umbroși, ca nimeni să nu poată

NARN I HÎN HtFRIN

113

ieși din Hithlum ori intra, decît primejduindu-și viața, iar orcii erau peste tot la izvoarele Narogului și Teiglinului și pe valea Sirionului dinspre Munte. Astfel s-a întîmplat că odată solii lui Thingol nu s-au mai întors, iar regele nu a vrut să trimită alții. Nu-i plăcuse niciodată cînd cei din regatul său se aventurau dincolo de hotarele bine păzite, încît un semn mai mare de prețuire față de Hurin și de neamul său nici că putea fi ca acela de a-și trimite solii la Morwen, pe drumurile împînzite de primejdii, ce duceau pînă în Dor-lomin.

Turin își simțea inima tot mai grea, neștiind ce rău se abătuse asupra țării sale și temîndu-se ca nu cumva Morwen și Nienor să fi pățit ceva; stătea tăcut cu zilele, cu gîndul mereu la pieirea Casei lui Hador și a oamenilor de la Miazănoapte. Într-o bună zi și-a luat inima-n dinți și s-a dus să-1 caute pe Thingol; 1-a găsit șezînd cu Melian sub ramurile lui Hfrilorn, fagul cel mare din Menegroth.

Thingol s-a uitat mirat la Turin, căci în fața lui apăruse dintr-odată nu fiul său adoptiv, ci un bărbat străin parcă, înalt, cu părul negru, care-1 privea cu ochii aceia și mai adînci din pricina albeții chipului. Fără altă vorbă, Turin 1-a rugat pe Thingol să-i dea o cămașă de zale, o sabie și un scut, și a mai cerut și Coiful Dragonului din Dor-16min; regele i-a îndeplinit rugămintea, spunîndu-i:

— Îți voi da un loc printre cavalerii săbiei: căci sabia va fi întotdeauna arma ta. Împreună cu ei vei putea să te lupți la hotare, dacă asta-ți este vrerea.

Dar Turin i-a spus:

- Inima mă îndeamnă să trec dincolo de hotarele Doriathului: vreau să-1 atac pe Dușman, nu să păzesc hotarele.

- Atunci singur va trebui să te duci, a zis Thingol. Când și cum va intra poporul meu în războiul împotriva Angbandului eu hotărâsc, după cum socot eu că-i mai bine, Turin, fiu al lui Hurin. La această vreme nu trimit nici o armie din Doriath; și nici în altă vreme, din cât pot eu să prezic.

— Dar tu ești liber să pleci când voești, fiu al lui Morwen, a zis Melian. Briul lui Melian nu-i împiedică să plece pe cei care au pătruns aici cu voia noastră.

114 POVEȘTI NETERMINATE

— Dar poate te va ține în loc un sfat înțelept, a mai spus Thingol.

— Ce mă sfătuiești, domnia ta? a vrut să știe Turin.

— Ca un bărbat arăți la trup, a răspuns Thingol, dar încă n-ai ajuns la vârsta deplină a bărbăției. Va veni și acea vîrstă, și poate că atunci vei putea să-ți amintești de neamul tău: dar mică e nădejdea ca împotriva Seniorului întunecimii un singur om să izbîndească altceva decît să-i ajute pe seniorii elfi în apărarea lor, cît s-o mai putea și asta.

— Beren, rubedenia mea, a izbîndit mai mult.

— Beren și Luthien, a zis Melian. Te întreci cu măsura vorbind astfel părintelui lui Luthien. Nu cred că destinul tău e într-atît de mare, Turin, fiu al lui Morwen, chiar dacă soarta ți se împletește cu cea a seminției elfilor, la bine sau la rău. Ia seama și păzește-te, altfel rău îți va fi. A tăcut Melian o vreme, apoi a vorbit din nou, spunând: Du-te acum, fiu al nostru adoptiv; și ascultă de sfatul regelui. Cu toate că nu-mi vine a crede că vei mai zăbovi mult printre noi după ce-ai împlinit vârsta bărbăției. Dacă în zilele ce vor veni îți vei aminti de vorbele lui Melian, bine îți va fi: teme-te de fierbințeala și de înghețul din inima ta.

Turin a făcut o plecăciune în fața lor și a plecat. Dar curînd după aceea și-a pus pe cap Coiful Dragonului, și-a luat armele și a plecat la hotarele dinspre miazănoapte. Acolo s-a alăturat celor unsprezece războinici care se luptau fără încetare cu orcii și toți slujitorii și toate făpturile lui Morgoth. Abia dacă-i mijise mustața, și iată-1 pe Turin făcînd fapte de vitejie și dovedindu-și puterea: amintindu-și de suferințele pe care le îndura neamul său, era mereu primul la fapte care cereau cutezanță, și cu multe răni s-a ales de pe urma sulițelor ori săgeților ori tășurilor încovoiate ale

orcilor. Dar soarta ce-i fusese pregătită îl ferea de moarte; iar prin codri se dusesse vestea, pînă departe, dincolo de Doriath, că vestitul Coif al Dragonului din Dor-lomin era iarăși văzut pe cîmpul de luptă. S-au mirat mulți auzind aceasta și s-au întrebat: NARN I HÎN HtFRIN

115

- Să se fi întors din moarte duhul lui Hador ori al lui Galdor cel înalt? Sau cu adevărat Hurin din Hithlum o fi scăpat din văgăunile Angbandului?

Unul singur îl întrecea pe Turin în putere și vitejie printre străjuitorii lui Thingol la hotare, și acela era Beleg Cuthalion; iar Beleg și Turin se avîntau cot la cot în fiecă primejdie și străbăteau împreună în lung și-n lat neîmblînziții codri.

Astfel au trecut trei ani, timp în care Turin arar s-a întors în sălile lui Thingol; nu-i mai păsa de cum arăta la înfățișare ori la veșminte, încît părul îi stătea nepieptănat, iar peste za purta o manta cenușie, roasă de vreme. În cea de-a treia vară, cînd Turin avea douăzeci de ani, s-a întîmplat ca el să se întoarcă pe neașteptate la Menegroth, în faptul serii — voia să-și ia un răgaz de odihnă și să-și meșteruiască armele la fierărie. Și a intrat el în sala tronului. Thingol nu era acolo, fiind dus împreună cu Melian în crîngul verde, așa cum îi plăcea lui uneori să facă în miez de vară. Turin s-a dus să se așeze într-un jilț, fără să ia seama la cei din jur, într-atît era de istovit de drum și de adîncit în gînduri; ghinionul a făcut să nimerească printre bătrînii regatului, tocmai în jilțul unde ședea de obicei Saeros. Intrînd ceva mai tîrziu, Saeros s-a mîniat, crezînd că Turin se așezase acolo din trufie și pentru a-l desfide pe el; iar mînia i-a sporit și mai tare cînd a înțeles că nimeni din preajmă nu-l dojenise pe Turin pentru aceasta, ba chiar îl întîm- pinaseră cu binețe.

O vreme, Saeros s-a prefăcut a se bucura că-l vede și s-a așezat de partea cealaltă a mesei, chiar în fața lui Turin.

— Arareori străjerul hotarului ne face onoarea de a fi printre noi, a zis el; sînt bucuros să-i dau locul meu și să mai stăm puțin de povești.

I-a mai spus și altele lui Turin și l-a întrebat despre ce se mai întîmpla la hotare și despre faptele sale pe cele meleaguri sălbatice; dar cu toate că vorbele îi păreau frumoase, batjocura din glasul său era vădită pentru toată lumea. Lui Turin i s-a făcut lehamite să-i mai răspundă și s-a uitat în jur, simțind în suflet

amărăciunea

116 POVEȘTI NETERMINATE

surghiunului; căci cu toată lumina și hohotele de rîs ce umpleau sălile elfești, gîndul lui tot la Beleg se înturna, și la viața lor în codri, iar de acolo mai departe, la Morwen în Dor-16min, în casa părintelui său; s-a încruntat din pricina gîndurilor sale întunecate și nu i-a mai răspuns lui Saeros. Dar Saeros a bănuț că încruntarea aceasta împotriva lui era îndreptată, astfel că nu și-a mai înfrînat mînia; a scos un pieptene de aur și l-a aruncat pe masă, în fața lui Turin, spunînd:

— Neîndoiș, omule din Hithlum, că ai venit la masa aceasta în graba, așa că te iertăm pentru mantaua ferfenițită; dar nu e nevoie să-ți lași capul neîngrijit; parcă-i un rug de muri. Și poate că dacă nu ți-ar fi acoperite urechile, ai auzi mai bine cînd ți se vorbește.

Fără să rostească un cuvînt, Turin și-a întors privirile spre Saeros și întunecimea lor a scăpărat. Dar lui Saeros nu i-a păsut de scipirea aceasta prevestitoare, ci i-a întors privirea cu dispreț, zicînd astfel ca toți să audă:

— Dacă bărbații din Hithlum arată atît de sălbatici și de fioroși, ce soi or fi femeile din țara aia? Umblă precum ciutele, cu trupurile acoperite doar de păr?

Atunci Turin a luat o carafă de pe masă și i-a aruncat-o în fața lui Saeros, care s-a prăvălit pe spate, lovindu-se rău de tot; Turin a scos sabia și s-ar fi repezit la el, dacă nu l-ar fi oprit Mablung Vinătorul, care ședea lîngă el. Saeros s-a ridicat de jos, a scuipat sînge pe masă și a vorbit printre buzele sparte:

— Cît o să-1 mai găzduim aici pe woseul ăsta al pădurii? Cine-i stăpîn aici în astă-seară? Pravila regească nu-i blîndă cu aceia care-i atacă pe seniori în sala tronului; iar pentru cei care scot sabia aici, surghiunul este soarta cea mai ușoară. În afara zidurilor sînt gata să-ți răspund la zădărire, Woseule al pădurii!⁹

Dar cînd Turin a văzut sîngele de pe masă, chipul i-a devenit ca de piatră; s-a smuls din strînsoarea lui Mablung și a părășit sala fără un cuvînt.

— Ce streche te-a apucat în astă-seară? l-a întrebat Mablung pe Saeros. Pentru răul de-acum pe tine te învinovățesc; și nu m-ar

NARN I HÎN HtFRIN 117

mira ca Regele să judece că buzele tale sparte sînt o dreaptă pe-

deapsă pentru vorbele-ți de ocară.

— Dacă țingăul are a se plînge de ceva, să i-o spună Regelui și s-aștepte dreapta lui judecată, a răspuns Saeros. Dar nici o pricină nu îngăduie a se scoate săbiile aici. În afara zidurilor, dacă necioplitul mă întărită, îl scurtez de zile.

— Nu-mi prea vine a crede, nu s-a lăsat Mablung; aş zice însă că oricare dintre voi ar cădea răpus, tot mîrșav ar fi, o faptă potrivită mai curînd pentru Angband decît pentru Doriath, și fapta asta ar duce la altele și mai rele. Și-aș mai zice că în seara asta ne-a atins o umbră de la Miazănoapte. Fii cu băgare de seamă, Saeros, fiu al lui Ithilbor, dacă nu vrei, în trufia ta, să împlinești vrerea lui Morgoth, și adu-ți aminte că ești un eldar.

— Nu uit asta, a răspuns Saeros; mînia însă nu și-a potolit-o, iar în timpul nopții răutatea i-a devenit și mai aprigă, sporindu-i simțămîntul că fusese nedreptățit.

A doua zi dimineața, cînd Turin a plecat din Menegroth ca să se întoarcă la hotarul de la miazănoapte, Saeros l-a atacat pe drum, ajungîndu-l din urmă cu sabia scoasă și scutul prins de braț. Dar Turin, pe care sălbăticia îl învățase să stea cu toate simțurile la pîndă, l-a văzut cu coada ochiului și, ferindu-se într-o parte, și-a tras iute sabia din teacă și s-a răsucit către vrăjmașul său.

— Morwen! a strigat el. Acum cel care te-a batjocorit va plăti pentru disprețul său!

Cu o lovitură a despicat scutul lui Saeros, apoi s-au luptat în săbii iuți ca fulgerul. Turin însă avusese dascăli neîndurători, încît devenise la fel de sprinten ca un elf și cu mult mai puternic. Curînd l-a dovedit pe Saeros; rănit la mîna ce ținea sabia, Saeros s-a pomenit la mila lui Tuor care și-a pus piciorul pe sabia scăpată de elf.

— Saeros, ai cale lungă de alergat, a zis Turin. Hainele or să te încurce; părul o să-ți fie de-ajuns.

Și dintr-odată, trîntindu-l la pămînt, l-a despuiat de veșminte. I-a simțit Saeros forța neînchipuit de mare și abia atunci i s-a făcut frică. Dar Turin l-a ridicat de jos.

118 POVEȘTI NETERMINATE

— Fugi! i-a strigat el. Fugi! Și dacă nu fugi iute ca o căprioară, o sa simți în dos ascuțișul săbiei mele.

A rupt-o la fugă Saeros în pădure, strigînd după ajutor; Turin însă îl urmărea ca un ogar, și oricît fugea Saeros de tare ori pe căi

ocolite, sabia lui Turin era în urma lui, îmboldindu-l cu vârful.

Auzindu-i strigătele, mulți alții au pornit și ei pe urmele lui, dar numai cei mai iuți de picior izbuteau să se țină după cei doi. Mablung era în frunte, tulburat de gânduri, căci dacă zeflemeaua i se păruse nefastă, „răutatea ce se trezește dimineața este prilej de bucurie pentru Morgoth înainte de-a se însera”; încă și mai dureros era că un elf ajunsese de rușine din pricina propriei îndărătnicii, fără ca sămînța zizaniei să fie deslușită și judecată. Nimeni nu știa atunci că Saeros îl atacase primul pe Turin și că l-ar fi ucis fără să stea pe gânduri.

— Oprește-te, Turin, stai pe loc! a strigat Mablung. Numai orcii fac ce faci tu aici, în pădure.

— Treabă orcească în pădure pentru vorbe orcești în sala tronului! a strigat Turin peste umăr și iar s-a repezit după Saeros.

Iar elful, strigînd deznădăjduit după ajutor și gîndind că sfîrșitul îi era aproape, fugea de mînca pămîntul, pînă cînd, pe neașteptate, a ajuns la o buză de rîpă în fundul căreia un pîrîu ce se vărsa în Esgal- duin curgea printre pereți înalți de stîncă ai unei strîmtori adînci și atît de late, încît nici o căprioară n-ar fi putut-o trece sărînd. Dar Saeros, înnebunit de frică, a încercat să sară; piciorul i-a alunecat de pe malul celălalt, și el s-a prăvălit pe spate, urlînd, și s-a zdrobit de un bolovan mare ce ieșea din apă. Astfel s-a sfîrșit viața lui în Doriath; și multă vreme avea Mandos să-l țină în sălile sale.

Turin s-a uitat la trupul lui rostogolit în pîrîu și în sinea lui și-a zis: „Nebun nefericit! De aici l-aș fi lăsat s-o ia domol spre Menegroth. Acum m-a împovărat cu o vină pe care nu o meritam.” S-a răsucit și i-a privit întunecat pe Mablung și pe cei care-l însoțeau; se apropiaseră și ei de marginea prăpastiei. Într-un tîrziu, Mablung a spus:

— Mare păcat! Dar acum, Turin, va trebui să te întorci cu noi, pentru ca Regele să judece aste fapte.

NARN I HÎN HtFRIN

119

— Dacă Regele ar fi drept, m-ar găsi nevinovat, a spus Turin. Oare n-a fost acesta unul din sfetnicii lui? De ce și-ar alege un rege drept un suflet ticălos să-i fie prieten? îi desfid pravila și judecata.

— Neînțelepte vorbe ai spus, i-a zis Mablung, cu toate că-n suflet îi era milă de Turin. Nu vreau s-apuci pe calea pribegiei. Îți

cer, ca un prieten ce-ți sînt, să te întorci cu mine. Martor am fost, și sînt și alții. Cînd Regele va afla adevărul, poți să te aștepți la iertare din partea sa.

Dar Turin se săturase de sălașurile elfilor, iar în sufletul său se cuibărise teama că va fi aruncat în temnița, astfel că i-a zis lui Mablung:

— N-am să-ți dau ascultare. N-am să aștept iertare din partea regelui Thingol, fără a fi vinovat; și voi merge acum unde osînda lui nu mă poate ajunge. Alege: fie mă lași să plec, fie mă râpui, dacă așa sună legea voastră. Căci sînteți prea puțini să mă prindeți viu.

În ochii lui au citit adevărul spuselor sale, așa că i s-au dat la o parte din cale.

— O moarte e de-ajuns, a zis Mablung.

— N-am vrut-o, dar nu o plîng, a mai spus Turin. Fie ca Mandos să-l judece cu dreptate, dar, de-o fi să se întoarcă vreodată în lumea celor vii, poate se va arăta mai înțelept. Rămâneți cu bine!

— Ești liber să pleci, căci asta-ți este vrerea, i-a zis Mablung. Dar nu mă aștept la nimica bun dacă pleci astfel. Inima ți-e întunecată de o umbră. Să nu fie și mai întunecată cînd ne-om întîlni din nou.

Turin nu i-a mai răspuns, ci, întorcîndu-le spatele, s-a îndepărtat cu pas iute spre oareunde.

Se povestește că, atunci cînd Turin nu s-a întors la hotarul de miazănoapte a Doriathului și nici vești despre el nu s-au auzit, Beleg Arcul Puternic a venit el însuși la Menegroth, să-l caute; pe măsură ce auzea ba una, ba alta despre faptele și fuga lui Turin, inima i se îngreuna tot mai mult. Curînd după aceea, Thingol și Melian s-au întors acasă, căci vara era pe sfîrșite; și cînd Regele a aflat ce se întîmplase, s-a așezat pe tronul său, în sala cea mare din

120 POVEȘTI NETERMINATE

Menegroth, și-n jurul lui s-au strîns toți seniorii și sfetnicii din Doriath.

Veștile au fost răsucite pe toate fețele și răspovestite, pînă la ultimele cuvinte de despărțire ale lui Turin; într-un tîrziu, Thingol a oftat și a spus:

— Vai și-amar! Cum s-a putut furișa umbra asta în regatul meu? Credincios și înțelept îl credeam pe Saeros; de-ar trăi, ar

simți mînia mea, căci sfruntarea lui a fost mîrșavă, și pe el îl socotesc vinovat pentru cele petrecute aici în sală. Pînă aici, pe Turin îl iert. Dar rușinarea lui Saeros și hărțuirea care i-a adus moartea au fost păcate mai mari decît ocară pe care i-a adus-o el lui Turin, și peste ele nu pot trece. Ele arată o inimă crudă și trufie. Thingol a tăcut, apoi a vorbit din nou, cu glas plin de tristețe: Un fiu vitreg nerecunoscător, un om prea trufaș pentru rangul lui. Cum să mai găzduiesc pe cineva care mă batjocorește și-mi nesocotește pravila, cum să iert pe cineva care nu se căiește? Astfel că îl voi izgoni pe Turin, fiul lui Hurin, din regatul Doriath. De va căuta să intre aici, în fața mea să fie adus, să-l judec; și pînă nu-și va cere iertare în genunchi, la picioarele mele, nu-l mai privesc drept fiu. Dacă cineva aici de față socotește că n-am judecat cu dreptate, să vorbească.

S-a lăsat tăcerea în sală, și Thingol și-a înălțat mîna, pentru a consfinți osînda. Dar în acea clipă Beleg s-a năpustit în sală și a strigat:

— Domnia ta, mai pot vorbi?

— Vii tîrziu, a spus regele. N-ai fost poftit odată cu ceilalți?

— Așa e, domnia ta, a răspuns Beleg, dar a trebuit să zăbovesc pe drum încoace. Am căutat pe cineva pe care-l cunosc de mult. Iată că am adus cu mine un martor care trebuie ascultat ce are de spus, înainte să dai osînda.

— Toți cei care au avut ceva de spus au fost chemați aici, a zis Regele. Ce-ar putea spune martorul tău, care să aibă mai multă greutate decît cei pe care i-am ascultat pînă acum?

— Singur vei judeca, după ce-l vei fi auzit, a răspuns Beleg. Dacă sînt demn de grația domniei tale, îngăduie-i să vorbească.

— O fac pentru tine, s-a înduplecat Regele.

NARN I HÎN HtFRIN

121

Atunci Beleg a ieșit și s-a întors cu fecioara Nellas, care sălășluia în pădure și care nu pășea niciodată în Menegroth; s-a înspăimîntat ea văzînd sala aceea uriașă, cu pilaștri și cu tavanul de piatră, și văzînd toți ochii aceia îndreptați asupra ei. Iar cînd Thingol a poftit-o să vorbească, ea a zis:

- Domnia ta, ședeam într-un copac... dar glasul i-a tremurat, căci se pierduse cu firea în fața Regelui, și n-a mai putut vorbi.

- Au mai făcut-o și alții, a zîmbit Regele, dar n-au simțit nevoia să mi se destăinuie.

- Așa e, a spus fata. Zîmbetul Regelui îi dădea curaj. Chiar și Luthien a stat! Tocmai la ea mă gîndeam în dimineața cu pricina, și la Beren Omul.

Thingol n-a scos un cuvînt; zîmbetul i s-a șters de pe chip. Aștepta ca Nellas să vorbească mai departe.

- Căci Turin îmi amintea de Beren, a spus ea în sfîrșit. Sînt înrudiți, așa mi s-a spus, unii bagă de seamă acest lucru — cei care privesc cu luare-aminte.

Regele își pierdea răbdarea.

- Așa o fi, a zis el. Dar Turin, fiul lui Hurin, a plecat în semn de dispreț față de mine și nu-l vei mai vedea ca să știi cu cine se-nru- dește. Căci acum îi voi rosti osînda.

- Domnia ta! a strigat fata. Fii îngăduitor cu mine și lasă-mă să vorbesc mai întii. Stăteam într-un copac, să-l văd pe Turin cum pleacă; și l-am văzut pe Saeros ivindu-se din pădure cu sabie și scut și năpustindu-se pe neașteptate asupra lui Turin.

La aceste vorbe, sala s-a umplut de murmur; Regele și-a înălțat mîna și a spus:

- îmi aduci vești mai tulburătoare decît mi-am închipuit. Ai grijă ce-mi spui; pentru că aici te găsești într-o sală de judecată.

- Așa mi-a zis și Beleg, a răspuns ea, și numai de aceea am îndrăznit să vin, pentru ca Turin să nu fie judecat cu nedreptate. E viteaz, dar și îndurător. Stăpine, s-au luptat cei doi pînă cînd Turin l-a lăsat pe Saeros și fără sabie, și fără scut; dar nu l-a răpus. Și de aceea gîndesc că nu i-a dorit moartea. Dacă Saeros a fost umilit, umilire a și meritat.

122 POVEȘTI NETERMINATE

— Eu judec faptele, a spus Thingol. Dar ceea ce mi-ai zis va atîrna greu în balanță.

Regele a descusut-o pe Nellas cu de-amănuntul; în cele din urmă s-a întors spre Mablung:

— Ciudat îmi pare că Turin nu ți-a vorbit despre toate astea.

— Și totuși n-a făcut-o, s-a apărut Mablung. De mi-ar fi zis, altele mi-ar fi fost cuvintele la despărțire.

— Și alta îmi va fi hotărîrea acum, a spus Thingol. Ascultați! îl iert pe Turin de orice păcat, socotind că a fost nedreptățit și zădărit. Și întrucît cu adevărat unul dintre sfetnicii mei — cum a zis și Turin — a fost cel care s-a purtat astfel cu el, nu trebuie să-și mai ceară el iertare, ci eu o să-i cer să mă ierte, oriunde s-ar afla; și-l voi ruga să se întoarcă în casa mea, cu cinstirea ce i se

cuvine.

După ce Regele a rostit aceste cuvinte, Nellas a izbucnit în plîns.

— Unde poate fi găsit? a întrebat ea. A plecat din țara noastră, și lumea e mare.

— îl vom căuta, a zis Thingol.

S-a ridicat Regele de pe tron, iar Beleg a luat-o pe Nellas și a însoțit-o afară din Menegroth.

— Nu plînge, a rugat-o el. Căci dacă Turin mai e în viață ori pribegește prin lumea largă, eu îl voi găsi, chiar dacă toți ceilalți vor da greș.

A doua zi, Beleg s-a înfățișat la Thingol și Melian, iar Regele i-a spus:

— Dă-mi un sfat, Beleg, căci sînt tare îndurerat. L-am primit pe fiul lui Hurin drept fiu al meu, și așa va rămîne, fără doar dacă se întoarce Hurin dintre umbre să-mi ceară înapoi ce-i al său. Nu vreau să umble vorba că l-aș fi alungat pe nedrept pe Turin în sălbăticie; bucuros l-aș primi înapoi pentru că mi-a fost tare drag.

Atunci Beleg i-a zis:

— îl voi căuta pe Turin pînă-l voi găsi și, de-oi putea, îl voi aduce înapoi în Menegroth; și mie mi-e drag.

NARN I HÎN HtFRIN

123

A plecat Beleg; în lungul și-n latul Beleriandului a căutat în zadar să afle vești despre Turin, și multe primejdii a-nfruntat; astfel a trecut iarna, apoi și primăvara.

Turin printre proscriși

Povestea se întoarce acum din nou la Turin. Crezîndu-se un proscris căruia regele avea să-i ia urma, Turin nu s-a mai dus la Beleg, la hotarul de la miazănoapte, ci s-a îndreptat spre apus și, ieșind în taină din Regatul Străjuit, a pătruns în ținuturile împădurite aflate la miazăzi de Teiglin. Înainte de bătălia Nirnaeth, acolo-și avuseseră nenumărați oameni gospodăriile, risipite carencotro; cei mai mulți dintre ei țineau de poporul lui Haleth, dar nu aveau nici un stăpîn. Ca să-și ducă zilele, vînau, creșteau porci pe lîngă casă și plugăreau poieni în păduri, pe care apoi le înconjurau cu garduri, să le ferească de sălbăticiuni. Puțini mai rămăseseră dintre ei, ceilalți pierind răpuși ori fugind în Brethil, și toată acea regiune trăia cu spaima de orei și de proscriși. Căci în acele vremi de prăpăd, oameni ajunși fără adăpost și

deznădăjduiți o apucau unde vedeau cu ochii: erau cei care scăpaseră din bătălii și înfrîngeri, ori fuseseră alungați de pe pămînturile pustiite; alții fugiseră în sălbăticie din pricina nelegiuirilor. Se hrăneau din ce vîneau și din ce izbuteau să culeagă din pădure; dar iarna, mușcați de colții foamei, deveneau ca lupii de sîngeroși, iar cei care încă își apărau avuturile se temeau cumplit de ei și-i numeau gaurwaithi, adică oamenii-lupi. Vreo cincizeci din acești oameni se uniseră într-o bandă care pribegea prin pădurile aflate dincolo de hotarele apusene ale Doriathului; sălășluitorii acelor meleaguri îi urau aproape la fel de mult ca pe orei, și asta pentru că unii proscriși își aveau sufletele încrîncenate, dușmânindu-și semenii. Cel mai neîndurător dintre ei era unul pe nume Androg, gonit din Dor-lomin pentru că ucisese o femeie; mai erau cîțiva veniți din același ținut, bătrînul Algund, cel mai împovărat de ani dintre ei, care fugise din Nirnaeth, și Forweg, cum singur se numise, căpetenia cetei, un bărbat cu păr bălai și ochi scăpărători care iscodeau în toate părțile, mătăhălos și îndrăzneț, dar

124 POVEȘTI NETERMINATE

care se îndepărtase mult de felul de-a fi al edainilor din poporul lui Hador. Deveniseră cu toții prevăzători, mereu puneau pe cîte unul dintre ei de strajă, și cînd umblau, și cînd se odihneau; astfel că au prins iute de veste că Turin se apropiase de birlogul lor. I-au luat urma și l-au împresurat; dintr-odată, cînd Turin a ajuns într-o poiană, lîngă un pîrîu, s-a pomenit în mijlocul unui cerc de oameni care-și încordaseră arcurile și-și scosese răscumperele din teci.

Turin s-a oprit locului, dar nu dădea semn că i-ar fi fost frică.

— Cine sînteți? a întreat el. Credeam că numai orcii îi atacă pe oameni; dar văd că am greșit.

— Amarnic ai să te căiești pentru greșeala asta, a zis Forweg; aici sînt locurile noastre de sălășluire și nu lăsăm pe nimeni să se apropie. Drept pedeapsă pentru cel care-o face, îi luăm viața, fără doar dacă are cum să și-o răscumpere.

Turin a izbucnit în rîs, auzind acestea.

— N-o să vă alegeți cu nici o răscumpărare de la unul ca mine, proscris și surghiunit. N-aveți decît să mă scotociți cînd oi fi mort, dar vă va costa foarte scump dacă vreți să vedeți de-am spus adevărul ori nu.

Moartea însă părea să-i fie aproape, cu toate săgețile acelea

puse în arcuri, așteptînd doar o vorbă de la căpetenie; și nici unul dintre vrăjmași nu stătea îndeajuns de aproape ca, dintr-un salt, Turin să-l poată răpune cu sabia. Dar zărind niște pietre chiar la picioarele sale, pe malul pîriiașului, el s-a aplecat dintr-odată; în aceeași clipă, unul dintre bărbați, mîniat de vorbele lui Turin, a tras o săgeată. Numai că aceasta a zburat peste capul lui Turin care, în clipa următoare, a sărit în picioare, aruncînd o piatră drept în arcaș, nimerindu-l din plin; arcașul s-a prăvălit la pămînt cu țeasta crăpată.

— V-aș putea fi mult mai de folos viu, în locul nenorocosului ăstuia, a zis Turin; răsucindu-se spre Forweg, a adăugat: Dacă tu ești căpetenia, n-ar trebui să le îngădui oamenilor tăi să tragă fără poruncă.

— Nu le îngădui, a zis Forweg; ăsta și-a primit pedeapsa destul de iute. Te voi lua pe tine în locul lui, dacă-mi vei da mai multă ascultare decît el.

NARN I HÎN HtFRIN 125

Doi dintre proscriși, dintre care unul — Ulrad pe nume — era prieten cu cel căzut, au strigat la Forweg, împotrivindu-se, și Ulrad a zis:

-Ciudat fel de a-ți cîștiga dreptul să intri într-o frăție, răpunîndu-l pe unul dintre cei mai buni.

-Nu fără temei, a spus Turin. Dar veniți! O să vă țin piept la amîndoi o dată, ne batem în arme, dacă vreți, ori ne luăm la trîntă; atunci o să vedeți dacă-s potrivit să iau locul unuia din cei mai buni de-ai voștri.

Din doi pași a fost lîngă ei; dar Ulrad s-a tras îndărăt, nevrînd să lupte. Celălalt și-a aruncat arcu la pămînt și l-a măsurat pe Turin din cap pînă-n picioare; Androg era omul ăsta, din Dorlomin de loc.

-Nu mă pot măsura cu tine, a zis el în cele din urmă, clătînd din cap. Și nu gîndesc că-i vreunul printre noi s-o facă. Din partea mea, ni te poți alătura. Dar nu-ș' ce mi se pare ciudat la tine; ești un om primejdios. Cum zici că te cheamă?

- Neithan, Nedreptățitul, așa mi-e numele, a zis Turin, și Neithan i-a rămas mai apoi numele printre proscriși; dar cu toate că le-a spus că fusese nedreptățit (și de atunci Turin și-a aplecat urechea la oricine se plîngea de nedreptate), n-a vrut să le mai zică nimic altceva legat de viața ori locul lui de baștină. Era limpede totuși pentru ei că odată fusese de rang înalt și că, deși

nu avea altceva la el decît armele, acestea erau făcute în fierării elfești. N-a trecut mult și toți au ajuns să-l laude, pentru că era puternic și viteaz și se descurca mult mai bine în pădure decît ei; aveau încredere în el pentru că nu se lăcomea și nu se gîndea în primul rînd la sine; dar se și temeau de el, din pricina răbufnirilor sale de mînie, pe care arareori le înțelegeau. În Doriath, Turin nu se putea întoarce, ori poate mîndria îl oprea să se întoarcă. În Nargothrond, după căderea lui Felagund, nimeni nu avea cum pătrunde. La micul popor al lui Haleth, din Brethil, nu găsea de cuviință să se ducă; iar în Dor-lomin nu îndrăznea, căci ținutul era împresurat din toate părțile și un om singur nu avea nădejde, la acea vreme, să poată răzbate prin trecătorile Munților Umbrei — așa gîndea Turin. Așa că a rămas cu proscrișii, pentru că îi venea mai ușor să îndure sălbăticia în tovărășia altor oameni. Iar pentru că dorea să trăiască

126 POVEȘTI NETERMINATE

și nu putea să fie tot timpul în sfadă cu ei, nu făcea mai nimic să-și abată de la fărâdelegile pe care le puneau la cale. Uneori însă mila și rușinea se deșteptau în el, și atunci mînia ce-l cuprindea se dovedea primejdioasă. Astfel a trăit el pînă la sfîrșitul aceluși an, și a îndurat frigul și foamea din timpul iernii, pînă ce-a venit Dezmortîrea și apoi o primăvară minunată.

Așa cum s-a mai povestit, în pădurile de la miazăzi de Teiglin se mai găseau cîteva gospodării ale unor oameni care se dovedeau pe cît de temerari, pe atît de prevăzători, mai cu seamă că erau puțini la număr. Nu-i aveau cîtuși de puțin la inimă pe proscriși și nu le era milă de ei, cu toate acestea, în iernile crunte, se lipseau de merindele ce le prisoseau și le așezau în locuri unde bănuiau ei că oamenii-lupi le vor putea găsi; astfel nădăjduiau să se pună la adăpost de atacurile cetelor de flămînzi. Dar mai curînd le arătau recunoștința păsările și sălbăticiunile, decît proscrișii de care îi apărau cîinii și gardurile. Căci pămînturile le erau împrejmuite cu garduri de scaieți înalte și dese, iar în jurul caselor săpaseră șanțuri și ridicaseră palisade; de la o gospodărie la alta bătuseră poteci și, cînd aveau nevoie de ajutorul vecinilor, suflau din corni.

Dar cînd venea primăvara, pentru gaurwaithi era primejdios să se apropie prea mult de casele Pădurenilor care puteau să se strîngă și ei în cete și să-i vîneze. Lucru ce-l făcea pe Turin să se întrebe mirat de ce oare Forweg nu-și ducea fîrtații din locurile

celea. Doar la miazăzi, unde nu se mai afla picior de om, ar fi găsit și hrană mai multă, și sălbăticiuni. într-o bună zi, Turin nu i-a mai văzut pe Forweg și pe prietenul său Androg; cînd a întrebat unde se duseseră, firtații au rîs.

— Au ei treburile lor, așa cred, a răspuns Ulrad. N-or să lipsească mult, și-atunci o s-o luăm cu toții din loc. Poate că în grabă; mare noroc de n-or veni cu tot stupul după ei.

Soarele strălucea, frunzele tinere erau de-un verde crud; sătul pînă-n gît de tabăra sărăcicioasă a proscrișilor, Turin a pornit de unul singur prin pădure. Fără să vrea, gîndurile i s-au întors la Regatul Ascuns și i se părea că aude numele florilor din Doriath ca niște ecouri ale unei limbi străvechi, aproape uitate. Dar pe
NARN I HÎN HtFRIN

127

neașteptate chiar a auzit țipete și dintr-un aluniș numai ce a văzut ieșind în fugă o femeie tînără, cu hainele toate sfîșiate de spini; atît de înspăimîntată era, încît s-a împiedicat și a căzut la pămînt. Dintr-un salt, Turin a și ajuns la desiş și, scoțînd sabia, a înfipt-o fără să stea pe gînduri într-un bărbat care se repezise dintre copaci pe urmele femeii; dar în aceeași clipă a văzut că omul pe care-l răpusese nu era altul decît Forweg.

Și cum stătea el și se uita uluit la sîngele ce se scurgea în iarbă, din aluniș a ieșit Androg. S-a oprit locului la fel de uluit.

— Rea treabă, Neithan! a strigat el, scoțînd sabia.

Dar Turin l-a privit cu ochi de gheață și l-a întrebat:

— Ei? Unde-s orcii? Să-nțeleg că le-ați luat-o înainte ca s-o ajutați pe femeie?

— Orei? a pufnit Androg. Neghiobule! Și mai zici că ești proscris. Singura pravilă a proscrișilor sînt nevoile lor. Vezi-ți de-ale tale, Neithan, și lasă-ne pe noi să ne vedem de-ale noastre.

— Așa voi face, a zis Turin. Dar azi potecile noastre s-au încrușat. Ori mi-o lași pe femeia asta, ori te trimit alături de Forweg.

Androg a izbucnit în rîs.

— Dacă așa voiești, așa să fie, a spus el. Singur nu-ți pot ține piept; dar firtații n-or să privească răpunerea noastră cu ochi buni.

Atunci femeia s-a ridicat în picioare și și-a pus o mîină pe brațul lui Turin. S-a uitat la sînge, apoi la Turin, și-n ochii ei se citea că era bucuroasă de ceea ce vedea.

— Omoară-1, domnul meu! a zis ea. Omoară-1 și pe el! Și-apoi

vino cu mine. Dacă le aduci capetele, Larnach, tatăl meu, se va bucura. Pentru două „capete de lupi” i-a răsplătit pe oameni cu prisosință.

Dar Turin l-a întrebat pe Androg:

— Cît e pînă la casa ei?

— Vreo milă și ceva, a răspuns acesta; gospodăria aia împrejmuită, care se vede colo. Femeia ieșise de una singură.

— Du-te iute înapoi, s-a întors Turin către femeie. Spune-i tatălui tău să te păzească mai bine. Dar nu-mi voi scurta de cap firtații ca să-i cîștig bunăvoința ori să fiu răsplătit. Apoi, bîgînd sabia în

128 POVEȘTI NETERMINATE

teacă, i-a zis lui Androg: Vino! Ne vom întoarce la ai noștri. Dar de vrei să-ți îngropi căpetenia, o vei face de unul singur. Și cît mai iute, să nu ne pomenim că se dă alarma. Adu-i și armele!

Și cu aceste vorbe Turin și-a văzut de drumul său. Androg s-a uitat în urma lui încruntat, ca și cînd se străduia să dezlege o ghicitoare.

Intorcîndu-se la bîrlogul proscrisilor, Turin i-a găsit cuprinși de neastîmpăr și neliniște; stătuseră prea mult într-un singur loc, prea aproape de gospodăriile bine păzite, și-acum cîrteau între ei împotriva lui Forweg.

— Se joacă cu focul pe pielea noastră, ziceau ei; or să plătească alții pentru plăcerile lui.

— Atunci alegeți-vă o căpetenie nouă! a zis Turin, oprindu-se în fața lor. Forweg nu vă mai poate conduce; e mort.

— De unde știi? a vrut să afle Ulrad. Ai căutat miere în același stup? L-au înțepat albinele?

— Nu, a răspuns Turin. O singură înțepătură a fost de-ajuns. Eu l-am răpus. Dar l-am cruțat pe Androg, care o să fie aici în curînd.

Apoi le-a povestit tot ce se întîmplase, avînd numai cuvinte de ocară pentru toți cei care făceau asemenea lui Forweg; încă nu terminase ce avea de spus, cînd s-a întors și Androg, aducînd armele fostei lor căpetenii.

— Vezi, Neithan! a strigat el. N-a dat nimeni alarma. Poate că femeia gîndește că te va întîlni oarecîndva.

— Dacă mă iei peste picior, a spus Turin, o să-mi pară rău că nu i-am dat scăfirlia ta. Hai, îndrugă-ți povestea, dar nu te lungi cu vorba.

Androg le-a zis cele petrecute, fără să se abată prea mult de la adevăr.

— Acum stau și mâ-ntreb ce treabă avea Neithan prin locurile alea, a spus el la urmă. Alta decît a noastră, aş zice eu. Căci atunci cînd am apărut eu, Forweg zăcea mort de mîna lui. Tare i-a mai plăcut femeii ce vedea și l-a chemat cu ea pe Neithan, cerînd capetele noastre drept preț pentru a-i deveni femeie. Dar Turin n-o dorea

NARN I HÎN HtFRIN

129

pe femeie și i-a zis să-și ia tîlpășița de-acolo. Așa că ce-o fi avut de împărțit cu căpitanul nostru, nu pot pricepe. Mi-a lăsat capul pe umeri și pentru asta-i sînt recunoscător, dar nu mă dumiresc.

- Atunci nu te mai cred că te tragi din Poporul lui Hador, l-a înfruntat Turin. Mai curînd ești dintr-ai lui Uldor Blestematul și-ar trebui să te duci să slujești în Angband. Dar acum ascultați-mă bine! a strigat Turin ca să-l audă toți. Vă pun să alegeți. Ori mă luați drept căpetenie în locul lui Forweg, ori mă lăsați să plec. Ori conduc frăția de-acum încolo, ori o părăsesc. Dar de vreți să mă răpuneți, dați-i bătaie! Mă lupt cu voi toți pînă cad mort — ori cădeți voi.

Auzindu-l, mulți bărbați au pus mîna pe arme, dar Androg le-a strigat:

- Nu! Capul cruțat nu-i chiar prost. Dacă ne luptăm, mai mulți de unul or să piară fără rost, înainte să apucăm să-l răpunem pe cel mai bun dintre noi.

Apoi a izbucnit în rîs.

- Așa a fost și cînd ni s-a alăturat. Ucide ca să-și facă loc. Dacă a dovedit prima dată că a avut dreptate, la fel poate să se întîmple și acum; și poate că ne va duce spre o soartă mai bună decît aceea de a răscoli prin bălegarul altora.

- Cel mai bun dintre noi, a zis și bătrînul Algund. A fost o vreme cînd și noi am fi făcut la fel, dacă am fi îndrăznit; dar de-atunci multe am dat uitării. Poate că pînă la urmă ne va duce înapoi la casele noastre.

La aceste vorbe, un gînd i-a venit lui Turin, anume că din această ceată mică ar putea să-și alcătuiască o obște liberă, sub cîr- muirea sa. I-a privit pe Algund și pe Androg și a zis:

- La casele voastre, ziceți voi? înalți și friguroși vă taie calea Munții Umbrei. Dincolo de ei se află neamul lui Uldor, iar

împrejurul lor oștirile din Angband. Dacă toate acestea nu vă înspăimîntă pe voi, de șapte ori cîte șapte, atunci v-aș putea duce pînă la casele voastre. Dar cît de departe am ajunge, înainte să pierim?

Tăceau cu toții. Iar Turin le-a vorbit din nou:

- Vreți să vă fiu căpitan? Atunci vă voi duce mai întîi în sălbăticie, departe de locurile de sălășluire ale oamenilor. Poate om da

130 POVEȘTI NETERMINATE

acolo de-o soartă mai bună, poate nu; batăr ne vom alege cu mai puțină ură din partea semenilor noștri.

Atunci toți cei care se trăgeau din Poporul lui Hador s-au strîns în jurul său și l-au ales drept căpetenie; ceilalți n-au avut încotro, au trebuit și ei să se supună. Și fără să mai zăbovească, Turin i-a scos din acea țară.¹⁰

Mulți soli fuseseră trimiși de Thingol ca să dea de urma lui Turin între hotarele Doriathului și pe meleagurile vecine; dar în anul fugii sale l-au căutat zadarnic, căci nimeni nu știa sau nu se gîndea că s-ar fi putut alătura proscrișilor și dușmanilor oamenilor. Iar cînd a venit iarna, s-au întors cu toții, în afară de Beleg. El singur a rămas să-l caute mai departe.

Dar în Dimbar și de-a lungul hotarelor de la miazănoapte, lucrurile mergeau din ce în ce mai rău. Coiful Dragonului nu mai fusese zărit în luptă; se simțea și lipsa Arcului Puternic; au prins astfel curaj servitorii lui Morgoth, care-și sporeau numărul și se făceau tot mai îndrăzneți. Iarna a venit și a trecut, și, odată cu primăvara, și-au întetit și ei atacurile: Dimbar a fost cucerit, iar în oamenii din Brethil se cuibărise spaima, din pricină că răul ajunsese de-acum chiar la hotarele meleagului lor, fără doar de partea dinspre miazănoapte.

Trecuse aproape un an de cînd fugise Turin, iar Beleg încă îl căuta, cu nădejde tot mai mică de a-l găsi. În peregrinările sale a apucat-o spre miazănoapte, unde se găsea Trecerea peste Teiglin, dar acolo, auzind veștile rele despre o nouă năvală a orcilor dinspre Taur-nu-Fuin, s-a întors din drum; întîmplarea a făcut să ajungă la gospodăriile Pădurenilor la scurtă vreme după ce Turin părăsise acel meleag. De la Pădureni i-a fost dat să audă o poveste ciudată. Un om înalt, de stirpe aleasă, ori poate un războinic elf — spuneau unii —, apăruse în pădure și-l răpusese pe unul dintre gaurwaithi, salvînd-o pe fiica lui Larnach, pe care aceștia o

urmăreau.

— Mîndru mai era, i-a spus lui Beleg fiica lui Larnach, cu ochi luminoși care se fereau să mă privească. Cu toate acestea, spunea
NARN I HÎN HtFRIN

131

că oamenii-lupi erau tovarășii săi și n-a vrut să-1 răpună pe altul care stătea acolo și care îi zicea pe nume. Neithan, așa-i zicea.

— Poți să deslușești taina asta? l-a întrebat Larnach pe elf.

— Pot, din păcate, a răspuns Beleg. Omul despre care-mi vorbiți este cel pe care-1 caut.

Mai mult nu le-a spus el Pădurenilor despre Turin; dar i-a prevenit că la hotarul de la miazănoapte se strîngea răul.

— Curînd orcii vor năvăli în țara asta, și vor fi atît de mulți, încît voi nu veți putea să le țineți piept, le-a spus el. Anul ăsta vă veți pierde fie libertatea, fie viața. Duceți-vă în Brethil, cît mai aveți vreme!

Apoi Beleg a plecat în mare grabă pe drumul său, căutînd ascunzișurile proscrișilor și orice semn care i-ar fi putut arăta încotro o apucaseră. Pînă la urmă a găsit asemenea semne; dar Turin se găsea acum la cîteva zile depărtare; înainta cu repeziciune, temîndu-se să nu fie urmărit de Pădureni, și folosea toate viclesugurile pe care le cunoștea pentru a zăpăci ori a amăgi pe oricine încerca să se ia după ei. Arar rămîneau două nopți într-o tabără și lăsau puține urme ale zăbovirii ori înaintării lor. Astfel s-a făcut că pînă și Beleg i-a căutat în zadar. Luîndu-se după semne pe care le putea desluși ori după zvonurile despre trecerea proscrișilor, aflate de la sălbăticiunile ale căror graiuri le înțelegea, Beleg se apropia adesea de ei, dar de cîte ori ajungea la birlog, îl găsea părăsit; căci proscrișii puneau de strajă dintre ei, zi și noapte, și cînd prindeau de veste despre apropierea cuiva, pe loc strîngeau tabăra și o luau din loc.

— Vai și-amar! striga Beleg. Prea bine l-am deprins pe puiul ăsta de om cu tainele pădurii și ale șesului! Mai că-mi vine să cred că urmăresc o ceată de elfi.

Cît despre proscriși, ei au înțeles că aveau de-a face cu un urmăritor ce nu cunoștea oboseala, pe care nu-1 puteau vedea, dar de care nici nu se puteau descotorosi cu una cu două; și i-a cuprins neliniștea.¹¹

Nu mult după aceea, temerile lui Beleg s-au adeverit: orcii au trecut rîul Brithiach, dar, fiind stăviliți în înaintarea lor de Handir

din Brethil și de toți cei pe care acesta reușise să-i cheme la arme, orcii au apucat-o spre miazăzi, pe la Trecerea peste Teiglin, cu gând să prade tot ce găseau în cale. Mulți dintre Pădurenii au urmat sfatul lui Beleg și și-au trimis soațele și copiii să ceară adăpost în Brethil. Astfel au scăpat ei și toți cei care-i însoțeau, luînd-o la timp înaintea orcilor, pe la Trecere; dar bărbații înarmați, care veneau în urma lor, s-au pomenit față în față cu orcii, care i-au biruit. Cîțiva bărbați s-au luptat cu îndîrjire și au izbutit să răzbească pînă în Brethil, dar cei mai mulți au căzut răpuși ori au fost luați în captivitate; după care orcii au ajuns la gospodăriile lor și le-au jefuit și le-au pîrjolit. Fără să mai piardă vremea, au apucat-o către apus, căutînd Drumul, căci acum vroiau să se întoarcă pe meleagurile de la miazănoapte cît mai repede cu putință, dimpreună cu prăzile și cu captivii.

Numai că iscoadele proscrișilor i-au mirosit la vreme; și cu toate că nu se prea sinchiseau de captivi, tîlhăria Pădurenilor le-a ațîțat lăcomia. Turin gîndea că era primejdios a se arăta orcilor, înainte de a ști cîți numărau aceștia; dar proscrișii n-au vrut să-i dea ascultare — aveau trebuință de multe lucruri acolo în sălbăticie, iar unora dintre ei începuse să le pară rău că-1 aleseseră pe Turin drept căpetenie. Așa s-a făcut că Turin a pornit înainte, luîndu-și-1 doar pe Orleg drept tovarăș, ca să iscodească oastea orcilor; lăsîndu-1 pe Androg drept căpetenie în lipsa lui, l-a dăscălit ca în tot acest timp să nu-i lase să se răzlețească unii de alții și să stea bine ascunși.

Oștirea orcilor întrecea cu mult ceata proscrișilor, dar se afla pe un meleag unde rareori cutezaseră să vină, și mai știau și că dincolo de Drum se afla Talath Dirnen, Cîmpia Străjuita, unde stăteau de pază iscoadele din Nargothrond; mirosindu-le a primejdie, erau cu ochii-n patru, iar propriile lor iscoade se furișau printre copaci, de-o parte și de alta a șirurilor care înaintau. Astfel au dat ei peste Tiirin și Orleg, cînd trei iscoade s-au împiedicat de cei doi pitiți la pîndă; și cu toate că doi dintre orei au căzut răpuși, al treilea a scăpat fugind, și-n timp ce fugea a strigat Golug! Golug! Așa-i numeau ei pe noldori. Pe neașteptate, pădurea s-a umplut de orei, împrăștiată

NARN I HÎN HtFRIN

aveau puțină nădejde să scape, Turin s-a gândit că măcar să-i amăgească și să-i îndepărteze de birlogul alor săi; înțelegînd din strigătul orcului că aceștia se temeau de iscoadele din Nargothrond, a rupt-o la fugă împreună cu Orleg, spre apus. Hăitașii s-au luat de îndată după ei, pînă cînd, tot cătînd și ferindu-se din calea lor, Turin și Orleg au ieșit din pădure; acolo au fost de îndată zăriți și, tocmai cînd să treacă Drumul, Orleg a căzut doborît de nenumărate săgeți. Turin însă a scăpat mulțumită cămășii de zale elfești și a fugit de unul singur în sălbăticiile de dincolo de Drum. Iute și viclean cum era, a izbutit să-i ducă de nas pe dușmani, adîncindu-se într-un meleag ce-i era străin. Iar orcii, care se temeau să nu-i stîrnească pe elfii din Nargothrond, i-au rîpus pe captivi și au pornit în grabă spre Miazănoapte.

După ce-au trecut trei zile fără ca Turin și Orleg să se întoarcă, unii proscriși au vrut să iasă din peștera în care stătuseră ascunși; dar Androg nu i-a lăsat. Și tocmai cînd se sfădeau ei din această pricină, numai ce se ivește în fața lor o arătare cenușie. Beleg îi descoperise în cele din urmă. S-a apropiat fără să aibă vreo armă la el, cu palmele întoarse spre ei; dar ei au sărit cuprinși de teamă, iar Androg, venind pe la spate, a aruncat în jurul lui un laț și a smucit, legîndu-i astfel brațele.

- Dacă n-aveți poftă de oaspeți, ar trebui să vă păziți mai bine, a zis Beleg. De ce mă primiți astfel? Eu vin ca un prieten, ca să-mi caut prietenul. Am auzit că voi îi ziceți Neithan.

- Nu-i aici, a spus Ulrad. Dar cum se face că-i știi numele? Doar nu ne-ai iscodit?

- Ba ne-a iscodit, și-ncă de mult, a zis Androg. Asta-i umbra care s-a ținut după noi. Acum poate vom afla care-s adevăratele lui gînduri.

Apoi le-a cerut ortacilor săi să-l lege pe Beleg de-un copac, lîngă peșteră; și după ce l-au legat fedeleș de miini și de picioare, l-au luat la întrebări. Dar la toate întrebările lor, Beleg dădea un singur răspuns:

134 POVEȘTI NETERMINATE

— Prieten i-am fost lui Neithan ăsta, de cînd l-am întilnit prima oară în codru, era pe-atunci un copilandru. îl caut cu iubire, pentru a-i aduce vești bune.

— Să-l ucidem, să scăpăm de iscodirile sale, a izbucnit mînios Androg, uitîndu-se la arcul cel mare al lui Beleg și rîvnind la el,

căci el însuși era arcaș.

Dar cițiva mai cu suflet i s-au împotrivit, iar Algund i-a spus:

— Căpitanul o să se întoarcă; și-atunci o să te căiești dacă o afla că l-ai lăsat și fără prieten și fără veștile cele bune.

— Nu-mi vine a crede în povestea elfului ăstuia, a zis Androg. E-o iscoadă de-a Regelui din Doriath. Dar dacă are cu adevărat vești, ni le va spune nouă; iar noi vom judeca dacă ele sînt destulă pricină pentru a-l lăsa în viață.

— îl voi aștepta pe căpitanul vostru, a spus Beleg.

— Acolo ai să rămii, pînă vorbești, l-a amenințat Androg.

Apoi, întăritați de Androg, proscrișii l-au lăsat pe Beleg legat de copac, fără hrană ori apă, iar ei s-au așezat în preajma lui, ca să mănînce și să bea; dar el nu a mai scos nici un cuvînt. Și au mai trecut două zile și două nopți, în același fel, și proscrișii au fost cuprinși de teamă și totodată de mînie, și tare ar fi vrut să plece de acolo; mulți se arătau dornici să-l omoare pe elf. La lăsarea nopții, s-au strîns cu toții în jurul lui și Ulrad a adus un tăciune aprins din focul mic ce ardea în gura peșterii. Dar chiar în clipa aceea s-a întors Turin. Apropiindu-se încet, după cum îi era obiceiul, s-a oprit în umbrele din spatele cercului de oameni și, în lumina tăciunelui, a văzut chipul supt al lui Beleg.

Parcă l-a lovit o săgeată în acea clipă și, ca și cînd o gheață s-ar fi topit brusc, lacrimi de mult înfrîinate i-au umplut ochii. S-a repezit la copac.

— Beleg! Beleg! a strigat el. Cum ai ajuns aici? Și de ce ești legat astfel?

De îndată a tăiat frînghia ce-l pironea pe prietenul său și Beleg s-a prăbușit în față, în brațele lui Turin.

Auzind tot ceea ce avuseseră de spus ciracii săi, mînia și durerea l-au cuprins pe Turin; dar mai întii s-a îngrijit de Beleg. Și-n timp

NARN I HÎN HtFRIN

135

ce-i ostoia suferința cum se pricepea el mai bine, s-a gîndit la viața lui în pădure, și mînia i s-a îndreptat asupra lui însuși. Adesea străinii care se apropiaseră prea mult de bîrlogurile proscrișilor fuseseră uciși ori atrași în capcană, iar el nu-i împiedicase niciodată să facă astfel; ba mai mult, nu o dată îi ponegrise pe Regele Thingol și pe Elfii Cenușii, încît își avea și el partea lui de vină dacă aceștia erau socotiți dușmani.

-Ați fost cruzi, s-a întors el cu amărăciune spre proscriși, cruzi fără să fie nevoie. Pînă acum încă n-am chinuit niciodată un prizonier; dar pricina pentru asemenea purtare orcească este însăși viața pe care o ducem. Nelegiuite și sterpe ne-au fost toate faptele noastre, numai la noi ne-am gîndit, umplîndu-ne inimile de ură.

-Păi, la cine să ne gîndim, dacă nu la noi? I-a luat Androg în răspăr. Pe cine să iubim, dacă toți ne urăsc?

-Batăr eu unul nu voi mai ridica nicicînd mîna împotriva elfilor sau a oamenilor, a zis Turin. Angbandul are și așa destui slujitori. Dacă nu vreți să jurați alături de mine, voi merge de aici încolo de unul singur.

Atunci Beleg a deschis ochii și și-a înălțat capul.

-Singur nu! a zis el. Acum pot în sfîrșit să-ți spun veștile cele bune. Nu ești proscris și Neithan e un nume ce nu ți se potrivește. Ești slobozit de orice învinuire ce ți s-a adus. De un an de zile ești căutat pentru a fi dus înapoi cu cinstire și pentru a-i fi de ajutor regelui. Prea mult timp am simțit lipsa Coifului Dragonului.

Dar Turin nu s-a arătat bucuros la auzul acestor vești, ci a stat îndelung fără să scoată o vorbă; căci cele spuse de Beleg readuseseră o umbră în sufletul lui.

-Să lăsăm noaptea asta să treacă, a zis el într-un tîrziu. Mîine îți voi spune ce-am hotărît. Dar oricare ar fi hotărîrea mea, mîine trebuie să părăsim ascunzătoarea asta; căci nu toți cei care ne caută ne vor și binele.

-Ba chiar nimeni, a zis Androg, aruncînd o privire haină lui Beleg.

136 POVEȘTI NETERMINATE

A doua zi dimineața, Beleg, care, asemenea elfilor din străvechime, se întremase iute de pe urma chinurilor îndurate, l-a tras pe Turin deoparte, pentru a-i vorbi între patru ochi.

— Mă așteptam ca veștile mele să te bucure, i-a zis el. Te ve întoarce în Doriath, nu-i așa?

Cu cerul și pămîntul l-a implorat pe Turin să facă astfel; dai cu cît stăruia el mai mult, cu atît Turin bătea în retragere. Totuș a vrut să afle de la Beleg cu de-amănuntul cum îl judecase Thingol. Iar Beleg i-a spus tot ce știa, și în cele din urmă Turin a spus:

— înțeleg că Mablung s-a dovedit cu adevărat a-mi fi prieten așa cum părea odată?

— Prietenul adevărului, aș zice eu, a răspuns Beleg, și pînă li urmă a fost mai bine așa. Dar, Turin, de ce nu i-ai spus nimic

despre cum te atacase Saeros? Cu totul altfel s-ar fi petrecu lucrurile atunci. Și — a adăugat el, privind la bărbății întinși pe jos în gura peșterii — ți-ai fi ținut încă la rang înalt coiful, n-ai fi căzu atât de jos, ca acum.

— Așa o fi, dacă tu numești asta cădere, a zis Turin. Așa o fi. Dar așa a fost să fie; vorbele nu-mi ieșeau cu nici un chip pe gură în ochii lui am citit dojana, fără să-mi fi pus vreo întrebare, pentru o faptă pe care n-o făcusem. Inima mea de om a fost mîndră, așfel cum a zis regele elf. Și încă mai este așa, Beleg Cuthalion. încă nu mă lasă să mă întorc în Menegroth și să îndur privirile lor pline de milă și îngăduință, ca pentru un băietan iertat pentru năbădăile sale, Eu ar trebui să iert, nu să fiu iertat. Și nu mai sînt băietan, ci bărbat, după socoteala seminției mele; și soarta m-a făcut să fiu un bărbai neiertător.

Beleg l-a privit plin de tulburare.

— Și-atunci, ce vei face?

— O să-mi văd de drumul meu în libertate. Asta mi-a îngădui! Mablung să fac la despărțire. Și mă gîndesc că iertarea lui Thingol nu-i chiar atât de mare, încît să-i încapă pe toți acești tovarăși ai mei întru cădere; nu mă voi despărți de ei acum, dacă ei nu vor să se despartă de mine. îi îndrăgesc în felul meu, cîte

NARN I HÎN HtFRIN

137

puțin chiar și pe cei mai netrebnci dintre ei. Sînt din seminția mea și-n fiecare zace ascuns ceva bun, care ar putea da rod. Cred că-mi vor sta alături.

— Tu privești cu alți ochi decît mine, a spus Beleg. Dacă încerci să-i lecuiești de rău, nu vei izbîndi. N-am încredere în ei, mai cu seamă în unul dintre ei.

— Cum poate un elf să-i judece pe oameni?

— Așa cum judecă toate faptele, oricine le-ar fi făptuit, a răspuns Beleg fără să spună mai mult, așa că nu i-a vorbit despre răutatea lui Androg, din a cărui pricină mai cu seamă îndurase el atîtea; înțelegea simțămintele lui Turin și se temea că nu-i va da crezare și că, spunînd prea multe, va dăuna vechii lor prietenii, făcîndu-1 pe Turin să se întorcă la nelegiuirile sale.

— Să-ți vezi de drum în libertate, Turin, prietene. Ce vrei să zici cu asta?

— îi voi conduce pe oamenii mei și mă voi război așa cum cred eu de cuviință, a răspuns Turin. Dar ceva tot s-a schimbat de-

acum în sufletul meu: mă căiesc pentru toate loviturile pe care le-am dat, fără doar de cele asupra Dușmanului oamenilor și al elfilor. Și mai presus de toate, aș vrea să te am alături. Rămii cu mine!

— De-ar fi să rămîn alături de tine, din dragoste aș face-o, nu din înțelepciune, a zis Beleg. Inima-mi spune că mai bine ar fi să ne înturnăm în Doriath.

— Eu acolo nu mă duc, orice-ar fi, i-a spus Turin.

Beleg a încercat încă o dată să-l înduplece să se întoarcă și să-l slujească pe Regele Thingol, spunîndu-i că de forța și de vitejia lui era mare nevoie la hotarele de la miazănoapte ale Doriathului; i-a spus chiar și despre cum năvăleau orcii, coborînd din Taur-nu-Fuin, prin Trecătoarea Anach, și cum pătrundeau în Dimbar. Dar toate vorbele lui au fost zadarnice și în cele din urmă i-a spus:

— Ai zis că ești un bărbat neiertător, Turin. Și așa ești, și îndărătnic pe deasupra. Acum e rîndul meu. Dacă voiești cu adevărat să-l ai pe Arcul Puternic alături de tine, atunci vino în Dimbar, de mâ caută; căci eu acolo mâ întorc.

138 POVEȘTI NETERMINATE

Turin a rămas tăcut, luptîndu-se cu mîndria din el, care nu-l lăsa să se întoarcă; și gîndul i-a zburat la anii ce trecuseră. Deodată, scuturîndu-se de gînduri, i-a spus lui Beleg:

— Ai pomenit de fecioara aceea elfă: îi rămîn dator pentru că mi-a fost martoră tocmai cînd trebuia; dar nu mi-o amintesc. De ce mă urmărea?

Beleg l-a măsurat cu o privire ciudată.

— Cum adică, de ce te urmărea? a zis el. Turin, oare chiar trăiești mereu cu sufletul și cu jumătate din mințile tale în altă parte? Doar ai hălăduit ca băietan împreună cu Nellas prin pădurile din Doriath.

— Asta a fost demult. Așa-mi pare acum copilăria mea, și parcă-i învăluită în ceață — nu-mi amintesc decît de casa tatălui meu din Dor-lomin. Dar de ce hălăduiam eu cu fecioara elfă?

— Poate ca să deprinzi ceea ce te putea ea învăța, a răspuns Beleg. Vai, vai, vlăstar al oamenilor! Alte suferințe îndură Pămîntul de Mijloc, nu pe ale tale, iar rănile sale nu de arme-s pricinuite. Chiar că încep să cred că elfii și oamenii n-ar trebui să se întîlnească ori să se amestece unii cu alții.

Fără să spună un cuvînt, Turin l-a privit îndelung pe Beleg, ca

și cînd ar fi vrut să deslușească pe chipul lui înțelesul tainic al vorbelor sale. Dar lui Nellas din Doriath nu i-a mai fost dat să-l vadă pe Turin, și umbra lui a părăsit-o.¹²

Despre Mîm Gnomul

După plecarea lui Beleg (asta se întîmpla în a doua vară de la fuga lui Turin din Doriath),¹³ proscrișii au început s-o ducă rău. Ploua cînd se așteptau mai puțin, iar orcii, mai mulți decît oricînd înainte, veneau de la miazănoapte, de-a lungul vechiului Drum spre Miazăzi, trecînd rîul Teiglin și tulburînd toți codrii de la hotarul apusean al Doriathului. Proscrișii nu prea mai aveau unde să se ascundă fără teamă, nici măcar răgaz de odihnă nu mai găseau, căci se preschimbaseră din vînători în vînat.

NARN I HÎN HtFRIN 139

Într-o noapte, pe cînd stăteau la pîndă în întunericul neluminat de foc, Turin și-a cernut în minte viața și și-a spus în sinea lui că nu i-ar fi stricat s-o facă nițel mai bună. „Trebuie să găesc o ascunzătoare ferită de primejdii”, gîndea el, „și-acolo să strîng provizii pentru cînd vor veni iarna și foametea”; astfel că a doua zi și-a dus oamenii din acel loc, mai departe ca niciodată de Teiglin și de hotarul Doriathului. Și-au mers ei fără odihnă trei zile încheiate, și abia la sfîrșitul celei de-a treia s-au oprit la poala apuseană a pădurilor din Valea Sirionului. Acolo pămînturile erau mai uscate și mai sterpe, căci începeau să urce spre platourile acoperite cu iarbă-rea.

Nu mult după aceea, s-a întîmplat că la ceasul la care prinsese să pălească lumina unei zile ploioase, Turin și oamenii săi s-au adăpostit într-un desiș de stejari-de-piatră; dincolo de desiș, copacii dispăreau, lăsînd locul multor bolovani uriași, rezemați unui de alții ori prăbușiți de-a valma. Peste tot tăcerea era stăpîină, nu se auzea decît picurul ploii de pe frunze. Dintr-odată, pîndarul a scos un strigat; sărînd în picioare, proscrișii au zărit trei forme înglugate și învelite în mantii cenușii, care se furișau printre bolovani. Fiecare ducea în cîrcă un sac greu, dar, în ciuda poverilor, se mișcau cu sprinteneală.

Turin le-a strigat să se oprească, iar oamenii au țîșnit pe urmele lor ca niște ogari; dar formele și-au văzut mai departe de drum. Și cu toate că Androg a tras cîteva săgeți asupra lor, două s-au făcut nevăzute în umbrele serii. A treia rămăsese ceva mai în urmă, poate din pricină că era mai înceată în mișcări ori mai împovărată decît celelalte; curînd, proscrișii au ajuns-o și au

trîntit-o la pămînt, pironind-o acolo cu mîinile lor neîndurătoare, cu toate că vietatea se zbătea și mușca asemenea unei sălbăticiuni. Apropiindu-se, Turin s-a stropșit la oameni, întrebîndu-i:

— Ce-ați prins acolo? De ce sînteți atît de firoși? E o ființă bătrînă și mică. Ce rău v-a făcut?

-Mușcă, i-a răspuns Androg, arătîndu-și mîna însîngerată. E-un orc sau vreo spurcăciune de soiul ăsta. Să-l omorîm!

140 POVEȘTI NETERMINATE

— O merită din plin, pentru că ne-a dus de nas, a zis altul care luase sacul. N-are aici decît rădăcini și pietriș.

— Ba uite că are barbă, a zis Turin. E-un gnom, așa cred. Ridi- cați-1 și lăsați-1 să vorbească.

Astfel a apărut Mîm în Povestea Copiilor lui Hurin. S-a ridicat cu greu în genunchi, la picioarele lui Turin, și l-a rugat să-i cruțe viața.

— Sînt bătrîn și sărac. Sînt un biet gnom, așa cum ai zis, nu-s orc. Mîm este numele meu. Stăpîne, nu-i lăsa să mă răpună fără pricină, așa ca orcii.

Cu toate că i se făcuse milă de ființa asta, Turin i-a zis:

— Cu adevărat pari sărac, Mîm, cu toate că tare ciudat e lucrul ăsta la un gnom; dar îmi vine să cred că noi sîntem și mai săraci: oameni fără adăpost și fără prieteni. Dacă ți-aș spune că nu cruțăm numai din milă, căci la mare ananghie sîntem, ce ne-ai da drept răscumpărare?

— Nu știu ce v-ar trebui, stăpîne, a zis Mîm prevăzător.

— La ceasul ăsta, nu mare lucru, i-a răspuns Turin uitîndu-se amărît în jur, în timp ce ploaia îi cădea în ochi. Un loc ferit de primejdii, unde să putem dormi și astfel să scăpăm de pădurile astea mustind de apă. Nu mă îndoiesc că tu ai un asemenea loc, unde te adăpostești.

Mîm s-a codit.

— Am, numai că nu-1 pot da drept răscumpărare. Sînt prea bătrîn ca să trăiesc sub cerul liber.

— Te-ai mătorit destul. Androg a făcut un pas înainte, cu un cuțit în mîna nevătămată. Pe loc îți scurtez zilele.

— Stăpîne! a strigat Mîm înspăimîntat peste poate. De-mi pierd eu viața, s-a dus și adăpostul vostru; fără Mîm, n-o să-1 găsiți în veci. Să-1 dau, mi-e peste poate, dar l-oi împărți cu voi. E mai încăpător acum, decît a fost odată, atîția s-au dus pentru

totdeauna.

Spunînd acestea, gnomul s-a pus pe plîns.

— Ți cruț viața, Mîm, a hotărît Turin.

— Măcar pînă ajungem la birlogul lui, nu s-a lăsat Androg.

NARN I HÎN HtFRIN 141

Dar Turin s-a răsucit spre el și i-a zis:

— Dacă Mîm ne duce la casa lui fără vicleşuguri, și casa e bună, înseamnă că și-a răscumpărat viața; și nu va fi răpus de nici un om care mă urmează pe mine. Jur.

Atunci Mîm l-a cuprins pe Turin pe după genunchi și a spus:

— Mîm va fi prietenul tău, stăpîne. Am crezut întîi că ești elf, așa mi s-a părut după cum ți-e vorba și glasul; dar de ești om, cu atît mai bine. Mîm nu-i iubește pe elfi.

- Și unde, mă rog frumos, e casa aia a ta? a dorit să știe Androg. Dacă e ca Androg s-o împartă cu un gnom, trebuie să fie o casă bună. Pentru că lui Androg nu-i plac gnomii. Neamul meu venit din Răsărit n-a prea avut lucruri bune de povestit despre seminția asta.

- Judecă singur după ce vei fi văzut-o, i-a zis Mîm. Numai că aveți nevoie de lumină pe drum, oameni împiedicați ce sînteți. Mă duc și mâ-ntorc cît ai clipi, ca să vă călăuzesc într-acolo.

- Nu, nu! a strigat Androg. Doar n-o să-l lași să facă asta, căpitane? N-o să-l mai vezi pe pișicherul ăsta bătrîn.

— Se-ntunecă, a zis Turin. Să zicem că ne lasă ceva drept zălog. Tu ce zici, Mîm, rămîne sacul ăsta la noi, cu tot ce-i în el?

Dar la aceste vorbe, gnomul a căzut din nou în genunchi, vădit tulburat, și le-a spus:

- Dacă Mîm n-ar avea de gînd să se întoarcă, nu s-o întoarce după un sac plin cu rădăcini. O să mă întorc. Lăsați-mă să plec!

— Nu te las, i-a retezat-o Turin. Dacă nu vrei să te desparți de sacul tău, atunci rămîi aici cu el. Poate că, dacă-ți petreci o noapte cu noi sub frunziș, o să ne plîngi și tu de milă.

Dar lui Turin nu-i scăpase, cum nu le scăpase nici celorlalți, că Mîm punea pe povara lui un preț mult mai mare decît părea să merite la o primă vedere.

L-au dus pe bătrînul gnom la tabăra lor jalnică, și-n timp ce mergeau l-au auzit bolborosînd într-un grai ciudat, ce părea înăsprit de o ură străveche; dar cînd i-au legat picioarele, Mîm a tăcut dintr-odată. Iar cei care au stat de strajă în noaptea aceea l-au văzut cum a șezut

tot timpul tăcut și nemișcat ca o stană, doar ochii fără somn îi sclipeau cercetînd neliniștiți întunericul.

Înainte să se crape de ziuă, ploaia a încetat și vîntul a tulburat frunzișul. Zorile au venit mai strălucitoare decît în multe alte dimineți din urmă și suflări ușoare de la Miazăzi au limpezit cerul care arăta palid și senin în așteptarea răsăritului. Mîm continua să șadă neclintit, de-ai fi zis că-i mort; căci acum pleoapele lui grele coborîseră peste ochi, iar lumina dimineții îl făcea să apară zbîrcit și sfrijit de bătrînețe. Turin s-a apropiat și a privit în jos spre el.

— Acum e destulă lumină, i-a zis el.

Atunci Mîm a deschis ochii și a arătat spre legături; iar cînd i le-au scos, s-a stropșit la ei:

— Țineți minte ce vă spun, descreieraților! Niciodată să nu-1 legați pe-un gnom! N-o să v-o ierte. Nu vreau să mor. Dar pentru ce mi-ați făcut, inima mea clocotește. Mă căiesc pentru ce v-am făgăduit.

— Eu nu mă căiesc, i-a întors-o Turin. Mă vei duce la casa ta. Pînă atunci, nu mai vorbim de moarte. Așa voiesc eu.

Și-a ațintit privirile în ochii gnomului, dar acesta nu le-a putut îndura; puțini erau cei care puteau înfrunta privirile lui Turin cînd își punea în gînd ceva ori cînd era mînios. Gnomul și-a ferit ochii și s-a ridicat în picioare.

— Urmează-mă, stăpîne! a zis el.

— Prea bine! Dar întii să-ți mai spun ceva: îți înțeleg mîndria. Mai bine mori, decît să mai fi legat vreodată.

Mîm i-a dus pînă la locul unde-1 prinseseră cu o seară înainte și a arătat spre apus.

— Acolo-i casa mea! Aș zice că ați văzut-o adesea, pentru că este înaltă. îi ziceam Sharbhund, înainte ca elfii să fi schimbat numele la toate cele.

Atunci au văzut că gnomul arăta spre Amon Rudh, Dealul Pleșuv, al cărui creștet golaș străjuia peste multe leghe ale pustiei.

— L-am zărit, dar niciodată atît de aproape, a zis Androg. Ce sălaș neprimejdios se poate găsi acolo? Apă e? Sau orice altceva de

— Uneori e mai bine să privești pînă departe, decît să pîndești de-aproape, a zis Turin. Amon Rudh vede în lung și-n lat. Ei bine, Mîm, voi veni să văd și eu ce-ai să-mi arăți. Cît ne va lua nouă, oamenilor ăstora împiedicați, să ajungem acolo?

— Ziua-ntreagă, pînă-n înserare, a răspuns Mîm.

Ceata a pornit spre apus. Turin mergea în frunte, cu Mîm lîngă el. După ce au ieșit din pădure, au mers cu fereală, dar ținutul era pustiu și tăcut. Au trecut peste bolovanii rostogoliți și au început să urce; Amon Rudh se găsea la marginea răsăriteană a înaltului podiș cuprins între văile Sirionului și Narogului, iar de la bărăganul pietros de la poale, pînă-n creștet măsura mai bine de o mie de picioare. Pe partea sa răsăriteană, clina hîrtopită urca încet spre crestele înalte, printre pîlcuri de mesteceni și scoruși; mărăcini vechi de cînd lumea atîrnau din stîncă, spînzurați în rădăcinile lor. Spre poale, povîrnișurile dealului erau împrejmuite cu desișuri de aeglos; dar capul cenușiu și abrupt nu era acoperit decît de sere- gonul roșu care învelea stîncă.¹⁴

În după-amiaza tîrzie, proscrișii au ajuns aproape de poalele dealului. Veneau dinspre miazănoapte, așa-i dusesese Mîm; lumina soarelui aflat la scăpătat cădea pe creștetul Amon Rudhului, iar sere gonul era înflorit.

— Ia uitați-vă! Sus e numai sînge, a strigat Androg.

— încă nu, a zis Turin.

Soarele apunea, lumina dispărea din vîlcele. Dealul se semețea acum înaintea și deasupra capetelor lor; proscrișii se întrebau ce rost avea o călăuza, cînd ținta era chiar acolo, în fața ochilor. Dar pe măsură ce urcau ultimele povîrnișuri abrupte, avîndu-1 pe Mîm în frunte, au băgat de seamă că gnomul urma o anumită potecă pe care o deslușea după semne tainice sau poate după deprinderi străvechi. Ba o lua într-o parte, ba în cealaltă, și, privind în jur, proscrișii vedeau că în dreapta și-n stînga lor se căscau vîlcele și

144 POVEȘTI NETERMINATE

strungi întunecate, sau că pripoarele se prăvăleau în grohotișuri de bolovani mari, iar prăpăstiile și rupturile se ascundeau sub rugi și mărăcinișuri. Fără călăuză, s-ar fi opintit și s-ar fi cățărat zile întregi, ca să dea de-un drum.

Într-un tîrziu au ajuns la o pantă mai abruptă, dar mai netedă. Au trecut pe sub umbra unor scoruși bătrîni, apoi prin crînguri de aeglos tîrîtori: umbrele de-aici erau pline de-o aromă dulce.¹⁵

Pe neașteptate, s-au pomenit în fața unui perete de stîncă, drept, neted, înălțîndu-se mult deasupra lor în amurg.

- Asta-i ușa casei tale? a întrebat Turin. Se spune că gnomii iubesc piatra.

S-a dat mai aproape de Mîm, ca nu cumva gnomul să-i păcălească tocmai acum.

— Nu-i ușa casei, ci poarta ogrăzii, a răspuns Mîm.

Apoi a luat-o la dreapta, spre piciorul stîncii, și după douăzeci de pași s-a oprit brusc; Turin a văzut o crăpătură, în așa fel tăiată de mîna cuiva ori de trecerea timpului, încît cele două fețe ale peretelui se încălecau, iar între ele se găsea o despicătură ce se adîncea în stîncă, înspre stînga. Intrarea era acoperită de plante care atîrnau prinse în spărturile de deasupra, dar înăuntrul deschizăturii o potecă de piatră urca abrupt în beznă. Se auzea picurînd apa, iar aerul era jilav. Înaintau în șir. În partea de sus, poteca a cotit la dreapta, apoi spre miazăzi, scoțîndu-i printr-un hățîș de mărăcini, pe un platou verde, unde se pierdea în umbre. Ajunseseră la casa lui Mîm, Bar-en-Nibin-noeg¹⁶, de care numai străvechile povești din Doriath și Nargothrond mai aminteau și pe care nici un om n-o văzuse vreodată. Dar noaptea cădea, la răsărit cerul se umpluse de stele, încît proscrișii nu-și puteau da seama ce formă avea acest loc ciudat.

Amon Rudh avea un creștet: un ditamai dealul, ce se asemăna cu o căciulă de piatră înaltă, cu vîrfurile teșite și golașe. În partea dinspre miazănoapte, din el se desprindea un fel de prag, drept și aproape pătrat, ce nu putea fi văzut de jos. În spatele pragului, creștetul dealului arăta ca un zid, iar de la marginile sale de la apus și răsărit porneau în jos stînci prăpăstioase. Aici sus se ajungea ușor

NARN I HÎN HtFRIN

145

doar dinspre miazănoapte, așa cum veniseră ei, și numai cei care cunoșteau drumul puteau s-o facă.¹⁷ Poteca ce pornea de la crăpătură dădea curînd într-o pădurice de mesteceni pitici care creșteau în jurul unui iaz limpede, adunat într-o copaie scobită în stîncă. Iazul își primea apa de la un pîrîiaș izvorînd din peretele din spatele pragului, și printr-un canal se vărsa asemenea unui fir alb de tort peste buza apuseană a pragului. Dincolo de cortina copacilor, aproape de pîrîiaș, între două steiuri înalte, se găsea o peșteră. Părea o grotă micuță, nimic altceva, cu o intrare joasă

arcuită și crăpată; dar dincolo de prag fusese adâncită și sfredelită, mult înăuntru dealului, de mîinile migăloase ale Gnomilor Scundaci, în lungii ani în care viețuiseră acolo, netulburați de Elfii Cenușii din păduri.

Prin noaptea adîncă, Mîm i-a dus pe proscriși lîngă iazul în care, printre umbrele ramurilor de mesteceni, prinseseră a se oglindi stelele. La gura peșterii, s-a întors și a făcut o plecăciune în fața lui Turin.

— Intrați, i-a poftit el. Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării; căci astfel se va numi de-acum încolo.

Turin însă nu s-a lăsat convins cu una cu două.

— Poate că așa se va numi. Mai întîi să arunc o privire.

A intrat împreună cu Mîm, iar ceilalți, vîzîndu-și căpitanul netemător, i-au urmat, chiar și Androg, cel care avea cel mai puțin încredere în gnom. Curînd, întunericul a devenit ca de smoală; dar Mîm a bătut din palme și pe loc a apărut o luminiță, venind de după un colț: dintr-un coridor din spatele grotei de la intrare, s-a ivit un alt gnom, aducînd o torță mică.

— Ha! a făcut Androg. Nu l-am nimerit. De-asta m-am temut!

Dar Mîm a schimbat cîteva vorbe cu celălalt gnom, în graiul acela aspru al lor, și, pârînd mînios ori tulburat de cele auzite, s-a repezit spre coridor și a dispărut. Androg a dat să se ia după el.

— Atacați primii! a strigat el. O fi vreun viespar aici, de ființe din astea; noroc că-s mici.

— Eu zic că-s numai trei, a spus Turin și a pornit în urma lui Mîm; în spatele lui, proscrișii înaintau bijbîind și pipăindu-și drumul cu mîinile pe pereții aspri. Erau nevoiți s-o ia brusc ba într-o

146 POVEȘTI NETERMINATE

parte, ba în cealaltă, pînă cînd, în cele din urmă, o lumină palidă a lucit în față, și iată-i ajunși într-o sală mică, dar înaltă, slab luminată de felinare ce aninau de lanțuri subțiri atîrnînd din umbra tavanului. Mîm nu era acolo, numai vocea i se auzea și, luîndu-se după ea, Turin a dat de ușa unei încăperi aflate în partea cealaltă a sălii. A privit înăuntru și l-a văzut pe Mîm îngenuncheat pe podea. Lîngă el stătea tăcut gnomul cu torța; pe lavița de piatră lipită de peretele opus zăcea un al treilea.

— Khîm, Khîm, Khîm! se tînguia bătrînul gnom, smulgîndu-și barba.

— Văz că nu toate săgețile ți s-au pierdut în vînt, i-a zis Turin

lui Androg. Doar că n-ai nimerit unde trebuia. Prea ușor te descotorosești de săgeți; poate că n-ai să trăiești îndeajuns de mult să apuci să înveți să fii înțelept.

Intrînd încet, Turin s-a oprit în spatele lui Mîm și i-a vorbit:

— Care-i necazul, Mîm? Mă pricep cît de cît să tîmăduiesc. Îți pot fi de folos?

Mîm și-a răsucit capul spre el; în ochi îi ardea o lumină roșie.

— Numai dacă dai timpul înapoi și apoi reteza mîinile crude ale oamenilor tăi, a răspuns el. Acesta e fiul meu, străpuns de-o săgeată. Acum nu mai poate vorbi. A murit la apusul soarelui. Legăturile voastre m-au împiedicat să-l pot tîmădui.

Din nou mila de mult împietrită a năvălit în inima lui Turin, asemenea apei din stîncă.

— Vai, vai! Dacă mi-ar sta în puteri, aș opri din zbor săgeata. De-acum, casa aceasta cu adevărat se va numi Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării. De-o fi sau nu să ne statornicim aici, eu îți rămîn îndatorat; și dacă va fi vreodată să strîng avere, voi răscumpăra cu aur greu moartea fiului tău și durerea ta, cu toate că aurul nu-ți va mai bucura inima.

S-a ridicat Mîm și l-a privit pe Turin îndelung. Într-un tîrziu a spus:

— Să fie precum spui! Vorbești ca un senior gnom din străvechime; și tare mă minunez. Mi s-a răcorit inima, chiar dacă nu e bucuroasă. Eu unul îmi voi plăti răscumpărarea: puteți sălășlui aici, dacă voiți. Un singur lucru cer: acela care a slobozit săgeata să-și

NARN I HÎN HtFRIN

147

frîngă arcul și săgețile și să le pună la picioarele fiului meu; și nicicînd să nu mai pună mina pe vreo săgeată ori să poarte arc. De-o va face, de ele să piară. Astfel îl blestem.

L-a cam luat cu frig pe Androg auzind blestemul; fără nici o tragere de inimă, și-a rupt arcul și săgețile și le-a pus la picioarele gnomului mort. Dar cînd a ieșit din încăpere, a aruncat o privire rea lui Mîm și a mîriit:

— Blestemul unui gnom nu piere niciodată, așa se zice; dar și omului o să-i vină apa la moară. Fie ca gnomul să moară cu o săgeată în grumaz!¹⁸

În acea noapte s-au culcat în sală și au dormit chinuit, din pricina vaierelor lui Mîm și ale lui Ibun, celălalt fiu al său. Cînd

au încetat acestea, n-ar fi putut spune; dar cînd s-au trezit în cele din urmă, gnomii dispăruseră și încăperea avea un bolovan pus în dreptul ușii. Ziua era senină și-n soarele dimineții proscrisii s-au îmbăiat în iaz și au pregătit ceva de-ale gurii, din merindele pe care le aveau; și-n timp ce mîncau, numai ce apare Mîm în fața lor.

Gnomul a făcut o plecăciune în fața lui Turin.

— L-am dus de-aici și-am împlinit toate datinile, a zis el. Acum zace alături de străbunii săi. Ne întoarcem la viața ce ne-a mai rămas, măcar că scurte-s zilele ce ne stau dinainte. Vă place sălaşul lui Mîm? Răscumpărarea e plătită și primită?

— Da, a răspuns Turin.

— Atunci totul e al vostru, statorniciți-vă aici după cum vă este voia. Un singur lucru vă cer: nimeni n-are voie să deschidă încăperea închisă, în afară de mine.

— Sâ fie precum spui, a zis Turin. Din cît îmi pare mie, aici sîntem în siguranță; nu ne-ar prisosi însă niște hrană și încă niște lucruri. Cum vom putea ieși? Dar mai ales, cum ne vom putea întoarce?

Spre neliniștea lor, Mîm a scos un hohot de rîs gîlgîit, din fundul gîtlejului.

— Te pomenești că vă temeți că v-ați luat după un paianjen pînă în mijlocul plasei lui? a întreat el. Mîm nu mănîncă oamenii! Și un paianjen ar avea mult de furcă de s-ar înfrunta cu treizeci de viespi

148 POVEȘTI NETERMINATE

în același timp. Vedeti doar că voi sînteți înarmați, cîtă vreme eu stau aici cu mîinile goale. Nu, voi și cu mine trebuie să împărțim sălaşul, hrana, focul și poate că și alte lucruri. Casa, gîndesc eu, o veți păzi și păstra drept o taină pentru binele vostru, chiar și cînd veți ști să ieșiți și să veniți înapoi. Cu timpul, veți învăța drumurile. Pînă una-alta, vă va fi călăuză Mîm ori Ibun, fiul său.

Turin a consimțit; i-a mulțumit lui Mîm și mulți dintre ciracii săi au fost bucuroși; căci în soarele dimineții, și cu vara în toi, sălaşul gnomului părea de-a dreptul frumos. Numai Androg era neîmpăcat.

— Cu cît ne vom cunoaște drumurile mai repede, cu atît va fi mai bine, a spus el. Nicicînd n-am luat cu noi în aventurile noastre un prizonier care să se fiție atîta.

în acea zi s-au odihnit, și-au curățat armele, și-au cîrpit

veșmintele; merinde mai aveau pentru o zi sau două, plus ce mai punea și Mîm dintr-ale sale. Le-a dat trei oale mari și lemne de foc; a mai scos și un sac din peșteră.

— Pleavă, a zis el. Nu merită nici măcar să le șterpelești. Rădăcini sălbătice, nimic altceva.

Dar după ce le-au gătit, rădăcinile s-au dovedit bune de mîncat, aveau gust de piine; s-au bucurat proscrisii, pentru că de multă vreme nu mai puseseră gura pe piine, doar ce mai apucaseră să șterpelească de ici de colo.

— Elfii Sălbatici nu știu de ele; Elfii Cenușii încă nu le-au descoperit; iar âia de peste Mare, care se țin mîndri, sînt prea mîndri să le caute, a zis Mîm.

— Care le e numele? a vrut să știe Turin.

Mîm l-a privit chiondorîș.

— N-au nume decît în graiul gnomilor, pe care nu-l dezvăluim nimănui. Iar pe oameni nu-i învățăm cum să dea de ele, căci oamenii sînt lacomi și necumpătați și nu s-ar opri din cules decît după ce vor fi pierit toate; cîtă vreme acum, cînd merg, trec pe lîngă ele ca orbeții prin pustie. Alta nici că mai aflați de la mine; dar vă puteți înfrupta din prada mea, numai să vorbiți frumos și să nu

NARN I HÎN HtFRIN

149

iscodiți sau să nu șterpeliți. Din nou a scos hohotul acela gîlgiit din gitlej. Sînt neprețuite, a mai zis el. Mai de preț ca aurul în iarna flămîndă, căci pot fi puse la păstrare precum alunele în scorbura veveriței, iar noi tocmai începusem să ne facem provizii din cele care au apucat să se coacă. Numai că voi sînteți neghiobi de vă închipuiți că n-o să mă lipsesc de un tain mic, de-ar fi ca astfel să-mi salvez pielea.

- I-auzi, a spus Ulrad, care scotocise în sac cînd Mîm fusese luat captiv. Da' cînd a fost s-o faci, n-ai făcut-o; vorbele tale mă minunează cu atît mai mult.

Mîm s-a răsucit spre el și l-a ațintit cu priviri întunecate.

— Tu ești unul dintre neghiobii după care primăvara n-ar jeli dacâ ai pieri iarna, i-a spus el. Eu făcusem o făgăduială, prin urmare trebuia să mă întorc, de bunăvoie sau nu, cu sac sau făr' de el, și un om fără de lege și fără de credință n-are decît să creadă ce-o vrea! Dar nu-mi place ca un ticălos să mă despartă cu forța de ce-i al meu — chiar și de-i numai o nojiță. Crezi că nu-mi

aduc aminte că mîinile tale au fost printre cele care m-au legat, împiedicîndu-mă să mai pot vorbi cu fiul meu? De cîte ori voi lua pîinea pămîntului din proviziile mele, tu nu vei fi pus la socoteală, iar de vei mînca, o vei face din tainul tovarășilor tăi, nu din al meu.

Zicînd acestea, Mîm a plecat; dar Ulrad, care se pierduse cu firea în fața mîiniei lui, atît a așteptat ca să spună:

— Ce vorbe mărețe! Numa' că pișicherul ăsta bătrîn are și altele în sacul ăla al lui, asemenea la formă cu rădăcinile, dar mai tari și mai grele. Te pomenești că s-o mai găsi în sălbăticiie și altceva pe lîngă pîinea pămîntului, nedescoperit de elfi și despre care oamenilor nu le este îngăduit să afle!¹⁹

-Poate, a zis Turin. Măcar un lucru tot l-a spus adevărat gnomul, anume că ești neghiob. De ce trebuie să dai glas gîndurilor tale? Dacă vorbele frumoase îți stau în gît, mai de folos ne este la toți să-ți ții gura.

Ziua a trecut liniștită, fără ca vreunul dintre proscriși să do-rească să se depărteze de sălaș. Turin s-a tot plimbat pe pajiștea verde a pragului, măsurînd-o dintr-o margine în alta; se uita ba spre răsărit, ba spre apus, ba spre miazănoapte, minunîndu-se de cît de

150 POVEȘTI NETERMINATE

departe puteau desluși privirile sale în văzduhul acela limpede. La miazănoapte cînd căta, zărea codrul Brethil acoperind cu verdeața sa pantele dealului Amon Obel, aflat în mijlocul său; într-acolo îi erau atrase mereu privirile, fără să știe de ce: căci inima lui tînjea, mai curînd, după meleagurile aflate ceva mai la apus, unde i se părea că, la multe leghe depărtare, unde cerul se îngemăna cu pămîntul, deslușește Munții Umbrei, zidurile casei sale. În amurg, Turin și-a întors privirile către apus, la ceasul în care soarele se rostogolea roșu peste coastele îndepărtate, iar Valea Narog se adîin- cea în neguri.

Astfel a început viața lui Turin, fiul lui Hurin, în sălile lui Mîm, în Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării.

NARN I HÎN HtFRIN 151

Pentru povestea lui Turin, de la venirea sa în Bar-en-Danwedh și pînă la căderea fortăreței Nargothrond, vezi Silmarillion, pp. 288—302, și Anexa la Narn i Hîn Hurin, pg. 214 mai jos. întoarcerea lui Turin în Dor-lomin

într-un tîrziu, istovit de graba cu care mersese și de drumul

lung (patruzeci de leghe — poate chiar mai multe — străbătuse fără odihnă), Turin a ajuns odată cu primele înghețuri ale iernii la iazurile Ivrin, unde se tîmăduise înainte. Acum se preschimbaseră într-o mlaștină înghețată, din care nu mai putea să-și stîmpere setea.

Și a mers mai departe, pînă la curmăturile ce duceau în Dorlomin;²⁰ ninsoarea cădea nemiloasă dinspre Miazănoapte, drurmurile erau toate primejdioase și înghețate. Cu toate că trecuseră douăzeci și trei de ani de cînd străbătuse pentru prima oară acea cale, îi rămăsese adînc întipărită în inimă, atît de mare fusese durerea ce-i îngreunase fiecare pas care-l dusesese tot mai departe de Morwen. Iată că acum se întorcea în sfîrșit pe meleagurile copilăriei sale. Pustii și neprimitoare i s-au înfățișat; puținii oameni care mai trăiau acolo erau neciopliți; vorbeau graiul aspru al Răsăritenilor, pe cînd vechiul grai era vorbit doar de slugi ori de dușmani.

Turin mergea cu băgare de seamă, ursuz, cu gluga trasă peste ochi; într-un tîrziu, a ajuns la casa pe care o căuta. Rece și întunecată era; prin preajmă, nici țipenie; căci Morwen plecase, iar Brodda Veneticul (cel care o luase cu de-a sila de soață pe Aerin, rubedenia lui Hurin) îi prădase casa, luînd tot ce mai rămăsese din avutul lui Morwen și din servitori. Casa lui Brodda se găsea în vecinătatea vechii gospodării a lui Hurin, și-ntr-acolo s-a îndreptat Turin, sfîrșit de drumul lung și de amărăciune, și a cerut găzduire; a fost primit, căci Aerin izbutise să mai păstreze ceva din vechile obiceiuri ale omeniei. I s-a făcut loc lîngă un foc, printre servitori și printre cîțiva pribegi aproape la fel de mohorîți la chip și de istoviți ca și el; iar Turin i-a întrebat ce se mai întîmpla prin țară.

152 POVEȘTI NETERMINATE

La aceasta, oamenii au tăcut, cîțiva s-au retras mai la o parte, privindu-l chiondorîș pe străin. Numai un pribeg, care se sprijinea într-o cîrjă, i-a zis:

- Jupîne, dacă ai poftă să vorbești în graiul străvechi, fă-o mai încet și nu cere să afli ce se întîmplă. Vrei să te alegi cu o coto-nogea pe cînte, ca orice pungaș, ori să fii luat drept iscoadă și să atîrni în laț? După cum arăți, poți fi și una, și alta. Adicătelea - a continuat bătrînul, apropiindu-se și susurîndu-i lui Turin în ureche - unul din acel neam cumsecade de demult, care a venit dimpreună cu Hador în zilele de aur, înainte ca scâfiriile să fie

acoperite de pâr de lup. Sînt p-aici și din ăștia, e drept c-au ajuns cerșetori și sclavi, și de n-ar fi Doamna Aerin, n-ar avea parte nici de focul ăsta, nici de un coltuc de pîine. Dar mata de unde vii, și ce vești ai vrea să afli?

- Era pe vremuri o domniță, se numea Morwen, a răspuns Turin, pe-atunci locuiam în casa ei. După ce-am bătut pămîntul în lung și-n lat, m-am întors, așteptîndu-mă să fiu întîmpinat cu bucurie, și uite că n-am mai găsit nici foc, nici suflet de om.

- De mai bine de-un an nu mai e urmă de viață acolo, a răspuns bătrînul. Dar și focul, și oamenii s-au împutînat în casa aia de cînd cu războiul nimicitor; domnița se trăgea din neamu' ăla vechi - mă îndoiesc că știi asta -, văduva lui Hurin, fiul lui Galdor, era ea. De ea n-au îndrăznit să se atingă, atît de tare îi înspăimînta; mîndră și frumoasă ca o regină, înainte ca durerea să o macine. Ziceau despre ea că-i vrăjitoare și se fereau din calea ei. Auzi vorbă, vrăjitoare: care va să zică, „prietena elfilor”, așa s-ar numi asta în graiul cel nou. Dar au prădat-o. Nu o dată ar fi flămînzit ea și fiica ei, de n-ar fi fost Doamna Aerin. Ea le-a ajutat în taină, așa se povestește, și de multe ori a fost snopită în bătai de necioplitul Brodda, bărbatul ei cu de-a sila.

- Iar de-un an și mai bine încoace? a întrebat Turin. Au murit, au fost luate în robie, sau ce? Le-au atacat orcii?

- Prea bine nu se știe, a răspuns bătrînul. A plecat cu fiica ei; dar Brodda ăsta i-a prădat casa și-a luat tot ce-a mai găsit. Pînă și pe ultimul cîine l-a luat, iar mîna de oameni ce mai rămăsese din neamul ei au căzut în robie; fără doar de aceia care-au apucat-o pe

NARN I HÎN HtFRIN

153

drumul bejeniei, așa ca mine. Ani fără număr am slujit-o, iar mai înainte, pe Stăpînul cel Mare, eu Sador Ologul: de n-ar fi fost un topor blestemat în pădure, de mult de tot, aș zăcea și eu acum în Gorganul cel Mare. Parcă ieri a fost ziua în care băiatul lui Hurin a fost trimis de-acasă, și cum mai plîngea; și ea la fel, după ce-a plecat băiatul. S-a dus în Regatul Ascuns, așa se zice.

Dintr-odată bătrînul a tăcut, aruncîndu-i o privire neîncrezătoare lui Turin.

— Sînt bătrîn, a zis el. Nu mă lua în seamă! O fi plăcut să stau la taclale în graiul de demult cu cineva care-1 vorbește la fel de frumos ca-n vremurile apuse, dar cele de-acum sînt ticăloase, și

trebuie să fim cu ochii-n patru. Nu toți cei care vorbesc graiul cel frumos au și inimile frumoase.

— Așa e, a zis Turin. Inima mi-e încrîncenată. Dar de te temi c-oi fi vreo iscoadă de la Miazănoapte sau de la Răsărit, înseamnă că nu te-ai înțeleptit cîtuși de puțin, Sador Labadal.

Bătrînul l-a privit cu gura căscată; apoi, tremurînd tot, i-a spus:

— Să ieșim! E mai frig, dar mai sigur. Vorbești prea tare, iară eu prea mult, pentru încăperea unui Răsăritean.

Ajunși în ogradă, bătrînul l-a prins pe Turin de mantie.

— Zici că ai trăit în casa aceea cu mult timp în urmă. Stăpîne Turin, fiu al lui Hurin, de ce-ai venit înapoi? Mi s-au deschis ochii, la fel și urechile, în sfîrșit; ai vocea tatălui dumitale. Numai băietanul Turin îmi spunea așa, Labadal. Dar nu în batjocură: eram prieteni buni și veseli la acea vreme. Ce caută el aici, acum? Puțini am rămas; sîntem bătrîni, arme n-avem. Mai fericiți sînt cei din Marele Gorgan.

— N-am venit cu gînd de bătălie, a spus Turin, cu toate că vorbele tale, Labadal, mă-ndeamnă să mă gîndesc la asta. Bătălia însă mai trebuie să aștepte. Am venit să le caut pe Doamna Morwen și pe Nienor. Ce poți să-mi spui? Iute!

— Puține, stăpîne, a răspuns Sador. Au plecat pe-ascuns. Se zvonea printre noi că le-a trimis vorbă Stăpînul Turin; căci nu ne îndoiam că în toți anii ce trecuseră ajunsese înalt în rang, rege sau senior undeva pe meleagurile de la miazăzi. Dar, din cîte vîd, nu-i așa.

154 POVEȘTI NETERMINATE

— Nu-i așa. Am fost senior într-o țară de la miazăzi, acum sînt doar un pribeag. Însă nu eu am trimis vorbă să vină la mine.

— Atunci nu știi ce să-ți spun. Mă gîndesc c-o ști Doamna Aerin. Ea știe de toate planurile mamei dumitale.

— Cum pot să ajung la ea?

— Nici asta nu știi. Chiar de i-am putea trimite vorbă, ar plăti scump dacă ar fi prinsă sușotind în prag cu un vagabond pribeag din neamul celor asupriți. Iar un cerșetor ca tine n-ajunge prea departe, de vrea să străbată sala spre masa stăpînilor, c-au și pus Răsăritenii labele pe el și-l bat de-i zboară fulgii, dacă nu și mai rău.

Turin s-a aprins de mînie auzind acestea.

— Spui că nu-i îngăduit să străbat sala lui Brodda și c-or să

mă ciomăgească? a strigat el. Ia, hai să vedem!

A intrat în sală, și-a dat jos gluga de pe cap și, îmbrîncind tot ce-i stătea în cale, s-a îndreptat spre masa la care ședeau stăpînul casei și soața lui, dimpreună cu alți mai-mari Răsăriteni. Unii dintre ei s-au repezit să-l prindă, însă el i-a trîntit la pămînt și a strigat:

— Nu-i nimeni stăpîn aici, ori e-o vizuină de orei? Unde-i stăpînul?

Atunci Brodda s-a ridicat furios.

— Eu conduc această casă.

Dar înainte să apuce să mai spună ceva, Turin i-a zis:

— înseamnă că n-ai deprins datina omeniei, pe care-o avea această țară înainte să vii tu. Așa-i obiceiul bărbaților în ziua de azi, să-și lase slugile să batjocorească rubedeniile soațelor lor? Căci eu rubedenie sînt, și-am o solie pentru Doamna Aerin. Mă lași să mă apropii slobod, ori mă apropii cum voi crede de cuviință?

— Apropie-te, a zis Brodda, muștrîndu-și supușii; dar Aerin a pălit dintr-odată.

Turin s-a apropiat cu pași mari de masă, s-a oprit în fața ei și a făcut o plecăciune.

— Cu iertare să-mi fie, doamnă Aerin, că vin așa, pe nepusă masă; dar solia mea nu poate să mai aștepte și drum lung am bătut pentru ea. Le caut pe Morwen, Doamna din Dor-16min, și pe Nienor, copila ei. Le-am găsit casa pustie și jefuită. Ce-mi poți spune?

NARN I HÎN HtFRIN

155

— Nimic, a zis Aerin, cuprinsa de o teamă cumplită, căci Brodda n-o scăpa din ochi. Nimic mai mult decît că a plecat.

— Nu cred, a zis Turin.

Atunci Brodda s-a repezit de după masă, roșu de furie aghesmuită.

-De-ajuns! a strigat el. N-am să îngădui ca vorbele soției mele să fie tăgăduite de-un cerșetor care vorbește graiul slugilor. Nimeni n-a auzit de vreo Doamnă din Dor-lomin. Cît despre Morwen, era una din neamul ăla de sclavi, și-a fugit așa cum fug sclavii: fă și tu la fel, repejor, dacă nu vrei s-ajungi în ștreang.

Turin a sărit la Brodda, și-a tras din teacă sabia neagra, l-a prins pe Brodda de pâr și i-a smucit capul pe spate.

— Nimeni să nu se clinească, a spus el, altfel unde-i stau picioarele acolo o să-i stea și capul! Doamnă Aerin, îți mai cer încă o dată iertare dacă mi-a putut trece prin minte că necioplitul ăsta s-a purtat vreodată cu tine altfel decît rău. Acum spune-mi, și nu-mi ascunde nimic! Oare nu-s eu Turin, Seniorul din Dor-lomin? Vrei să-ți poruncesc?

-Poruncește-mi, a răspuns ea.

— Cine a prădat casa lui Morwen?

-Brodda.

-Cînd a fugit Morwen, și-ncotro?

- Au trecut un an și trei luni de-atunci, a zis Aerin. Stăpînul Brodda și alți cîțiva venetici de la Răsărit, care se află aici, au asuprit-o fără milă. De multă vreme fusese rugată să plece în Regatul Ascuns; în cele din urmă a plecat. Căci meleagurile pînă acolo fuseseră ferite o vreme de rău, se zice că mulțumită vitejiei Săbiei Negre din țara aceea de la miazăzi; dar acum s-a sfîrșit. S-a dus să-și caute fiul care o aștepta acolo. Dar dacă tu ești acela, atunci mă tem că totul e anapoda.

Turin a izbucnit într-un rîs amar.

— Anapoda? Anapoda? a strigat el. Că bine zici: la fel de sucit ca și Morgoth!

Și dintr-odată l-a cuprins o furie neagră; ochii i s-au limpezit și ultimele fire ale vrajei lui Glaurung, ce-l ținuseră legat, s-au slobozit, iar Turin a priceput minciunile cu care fusese îmbrobodit.

156 POVEȘTI NETERMINATE

— Am fost oare momit să vin înapoi ca să-mi găsesc o moarte rușinoasă, tocmai eu care puteam măcar să mor vitejește în fața Porților fortăreței Nargothrond?

Și din noaptea ce înconjură casa i s-a năzărit că aude strigătele lui Finduilas.

— N-o să pier eu primul aici! a strigat Turin.

L-a înșfăcat pe Brodda și, cu forța ce i-o dădeau suferința sa cumplită și mînia, l-a ridicat în văzduh și l-a scuturat ca pe un cîine.

— Morwen din neamul sclavilor, așa ai zis? Pui de venetic, banditul, sclav al sclavilor!

L-a azvîrlit pe Brodda cu capul înainte, de-a latul mesei, chiar în fața unui Răsăritean care se ridicase să-l atace pe Turin.

În cădere, Brodda și-a frînt gîtul; iar Turin s-a repezit după

servitorii lui și a mai răpus trei care, prinși fără arme, se făcuseră mici de frică. S-a iscat zarvă mare în sală. Răsăritenii care se aflau acolo l-ar fi înfruntat pe Turin, dar se mai găseau acolo mulți alții, dintre vechii locuitori ai Dor-lominului: vreme îndelungată fuseseră slugi supuse, dar acum și-au părăsit locurile, strigînd răzvrătiți. Curînd, în sală s-a încins lupta, și cu toate că răzvrătiții nu aveau la ei decît cuțite de carne și alte asemenea unelte pe care apucaseră să pună mîna ca să se apere de pumnale și săbii, mulți au pierit curînd și dintr-o tabără și din cealaltă, înainte ca Turin să sară între ei și să-i căsăpească pe ultimii Răsăriteni rămași în sală.

Istovit, Turin s-a rezemat de un pilastru; focul furiei sale se transformase în cenușă. Dar bătrînul Sador s-a tîrît pînă la el și i-a cuprins genunchii. Era rănit de moarte.

— De trei ori cîte șapte ani, dacă nu și mai mult, au trecut, lungă mi-a fost așteptarea pentru această clipă, a spus el. Dar acum te du, stăpîne, te du! Te du și nu te mai întoarce, decît dacă aduci armie cu tine. Or să ridice întreaga țară împotriva ta. Mulți au scăpat de-aici cu fuga. Te du, altfel aici vei sfîrși. Cu bine!

Atît a mai apucat să spună, apoi a alunecat pe podea și și-a dat sufletul.

— Adevărul vorbelor de pe urmă, a zis Aerin. Ai aflat ce-ai vrut să știi. Acum dispari repede! Dar mai întîi du-te la Morwen, să-i

NARN I HÎN HtFRIN

157

aduci mîngîiere, altfel nu-ți voi ierta niciodată prăpădul pe care l-ai făcut aici. O fi fost viața mea rea, dar, din pricina nestăpînirii tale, zilele mele sînt de-acum numărate. Veneticii s-or răzbuna pentru astă noapte pe toți care am fost aici. Pripite îți sînt faptele, fiu al lui Hurin, de parcă ai fi tot copilandrul pe care-l știam eu.

- Și slabă ești de inimă, Aerin, fiică a lui Indor, așa cum erai și pe vremea cînd îți spuneam mătușă și cînd te speria pînă și un cîine burzuluiit. Ar fi trebuit să trăiești într-o lume mai blîndă. Dar vino cu mine! Te voi duce la Morwen.

— Zăpada acoperă pămîntul, îmi trece de cap de adîncă ce e, a răspuns ea. Aș pieri în sălbăticiie cu tine, la fel de iute ca și de mîinile sălbaticilor Răsăriteni. Nu poți îndrepta ce-ai stricat. Te du! De râmîi, o să fie și mai rău, și-o vei îndurera și mai mult pe Morwen, fără nici un rost. Te du, din suflet te rog!

Turin a făcut o plecăciune adîncă în fața ei, s-a răsucit pe

călcîie și a părăsit sala lui Brodda; în urma lui au pornit de îndată toți răsculații care se mai simțeau în putere. Au fugit în munți, căci unii dintre ei cunoșteau bine potecile din pustie, și au binecuvîntat zăpada ce cădea și le acoperea urmele. Astfel, cu toate că vînarea lor a început destul de curînd după aceea, oameni și cîini și nechezături de cai umplînd locurile și văzduhul, fugarii au reușit să scape în munții de la miazăzi. Uitîndu-se mai apoi în urmă, au zărit o lumină roșie în depărtare, în țara pe care o părăsiseră.

- Au dat foc la casă, a zis Turin. De ce oare au făcut asta?

— Au dat foc? Nu, stăpîne: ea trebuie să fi fost, a răspuns un fugar, pe nume Asgon. Mulți războinici nu știu să citească ce zace în spatele răbdării și tăcerii. Ea ne-a făcut mult bine, plătind scump pentru aceasta. Inima nu-i era cîtuși de puțin slabă, iar răbdarea are și ea un sfîrșit în cele din urmă.

Cîțiva dintre cei mai voinici, care puteau îndura iarna, au rămas cu Turin și l-au dus, pe cărări doar de ei știute, la un adăpost în munți, o peșteră a proscrișilor și a fugarilor; de aceea se găseau acolo și provizii din belșug. Au așteptat în peșteră pînă s-a potolit ninsoarea, după care i-au dat lui Turin merinde și l-au dus la o trecătoare aproape neumblată, ce ducea spre miazăzi, în Valea

158 POVEȘTI NETERMINATE

Sirionului, unde zăpada nu ajunsese. Pe drumul de coborîre și-au luat rîmas-bun unii de la alții.

- Râmii cu bine, Senior al Dor-lominului, a zis Asgon. Dar să nu ne dai uitării. De-acum vom fi vînați fără răgaz; iar neamul oamenilor-lupi va fi și mai sîngeros, din pricina venirii tale. Așa că du-te și nu te mai înturna, fără doar dacă vii cu armie, să ne eliberezi. Cu bine!

Sosirea lui Turin în Brethil

Iar Turin a coborît spre Sirion, cu mintea chinuită de gînduri. I se părea lui că, dacă înainte avusese de ales între două rele, acum erau trei, la cele vechi adăugîndu-se și poporul său asupra care-l chema și căruia el nu făcuse altceva decît să-i sporească suferința. O singură mîngiere avea Turin: nu se mai îndoia că Morwen și Nienor ajunseseră de mult în Doriath, iar drumul le fusese ferit de primejdii numai mulțumită vitejiei Săbiei Negre din Nargothrond. În sinea lui își spunea: „Unde în alt loc mai bun le-aș fi putut adăposti, dacă aș fi ajuns mai din vreme? De s-o frînge

și Brîul lui Melian, atunci totul se va sfîrși. Mai bine așa cum s-au brodit acum lucrurile; căci prin furia și pripeala mea nu fac decît să aduc înnegurare oriunde m-aș afla. Să le țină Melian la ea! Ci eu le voi lăsa în pace, ferite de umbră, măcar o vreme."

Dar prea tîrziu s-a pornit Turin s-o caute pe Finduilas, răscolind codrii de la poalele munților Ered Wethrin, sălbăticit și pîndar asemenea unei fiare; toate drumurile le-a cercetat, care duceau spre miazănoapte, la Trecătoarea Sirion. Prea tîrziu. Urmele fuseseră spălate de ploi și zăpadă. Dar așa s-a făcut că, luînd-o de-a lungul rîului Teiglin la vale, Turin s-a întîlnit cu cîțiva dintre oamenii Poporului lui Haleth, din Codrul Brethil. Războiul îi secerase, împruținîndu-le rîndurile, iar cei rîmași, o mînă de suflete, trăiau neștiuți de nimeni la adăpostul unei palisade, pe Amon Obel, în inima codrului. Ephel Brandir se numea acel loc; căci Brandir, fiul lui Handir, era acum căpetenia lor, după ce tatăl lui pierise răpus. Brandir nu era un om potrivit pentru războaie, din pricină că era

NARN I HÎN HtFRIN 159

olog de un picior pe care și-l frînsese în copilărie, într-o împrejurare nefericită; avea și o fire tare blîndă, iubind mai degrabă lemnul și nu fierul, și știința despre tot ceea ce creștea sub pămînt, mai curînd decît despre orice altceva.

Dar unii dintre pădurenii aceștia încă îi vînau pe orei la hotarele ținutului lor; așa s-a făcut că atunci cînd Turin a ajuns în acele locuri, a auzit zvon de încleștare. A grăbit pasul, s-a furișat cu băgare de seamă printre copaci și a văzut o ceată mică de oameni, înconjurată de orei. Oamenii se apărau cu disperare, stînd cu spatele la un pîlc de copaci care creșteau stingheri, în mijlocul unei poieni; dar orcii erau mulți la număr, încît bieții pădureni nu prea aveau cum să scape dacă nu-i ajuta cineva. Pitit în desiș, fără să-1 vadă careva, Turin s-a apucat să facă o hărmălaie cumplită, cu bufnituri de picioare și trosnet de crengi rupte, ca apoi să strige în gura mare, de-ai fi zis că se afla în fruntea unei adevărate armii.

— Aha! Aici mi-erai! Veniți după mine! La atac, ucideți tot ce puteți!

Auzindu-1, mulți dintre orei s-au uitat peste umăr, cuprinși de spaimă; dintr-un salt, Turin a fost în poiană, făcînd semn cu mîna ca pentru a-i îndemna și pe ceilalți din urmă, iar tăișurile Săbiei Gurthang au scăpărat asemenea unei flăcări în mîna lui. Prea

bine cunoșteau orcii lama aceea, încît, înainte ca Turin să ajungă în mijlocul lor, ei s-au și împrăștiat și au rupt-o la fugă. Pădurenii i s-au alăturat și împreună i-au vînat pe orei, împingîndu-i în rîu: puțini au izbutit să iasă pe malul celălalt.

în cele din urmă, oamenii s-au oprit pe mal și Dorlas, căpetenia pădurenilor, a spus:

— Iute ești la vînătoare, jupîne; dar ciracii nu se grăbesc să te urmeze.

— Altfel stă treaba, i-a răspuns Turin: alergăm cu toții ca și cînd am fi unul singur și cu nici un chip nu ne despărțim.

Oamenii din Brethil au început să rîdă.

— Păi, unul singur de-alde tine face cît o armie întreagă. Îți sîntem datori mii de mulțumiri. Dar cine ești tu, și ce faci aici?

160 POVEȘTI NETERMINATE

— îmi fac treaba pe care o știu face, adică să rîpun orei, a zis Turin. Și sălășluiesc acolo unde am treabă. Sînt Sălbaticul din Păduri.

— Atunci vino de sălășluiește cu noi, au zis ei. Căci noi în păduri ne avem sălașurile și ne trebuie oameni pricepuți. Vei fi primit cu brațele deschise!

Turin le-a aruncat o privire ciudată și a zis:

— Să mai fi rămas suflete pe lumea asta, care să nu se teamă că voi pogorî umbra peste ușile lor? Prieteni, mai am o misie dureroasă de îndeplinit: s-o caut pe Finduilas, fiica lui Orodreth din Nargothrond, sau măcar să aflu ce s-a ales de ea. Vai și-amar! Multe săptămîni au trecut de cînd a fost luată din Nargothrond, dar tot trebuie să mă duc și s-o caut.

Oamenii l-au privit cu milă, iar Dorlas a spus:

— Nu o mai căuta. Căci o oaste de orei a venit dinspre Nargothrond spre Trecerea peste Teiglin: aflasem despre ea cu mult înainte, din pricină că înaintau foarte încet, ducînd cu ei mulți prizonieri. Atunci ne-am gîndit să dăm și noi micul nostru atac în război, astfel că i-am înconjurat pe orei din toate părțile, cu toți arcașii pe care izbutisem să-i strîngem, nădăjduind să-i putem elibera pe prizonieri. Dar, vai! de cum au fost atacați, orcii aceia ticăloși i-au ucis pe captivi, întîi pe femei, iar pe fiica lui Orodreth au pironit-o de-un copac, cu o suliță.

Turin a rămas ca trăsnet.

— De unde știți că ea era? a întrebat el.

— Pentru că mi-a vorbit, înainte să moară, a răspuns Dorlas.

Era limpede că privirea ei căuta pe cineva pe care-l aștepta și mi-a zis așa: „Mormegil. Spuneți-i lui Mormegil că Finduilas este aici”. Altceva n-a mai spus. Acelea fiind ultimele ei cuvinte, am înmormintat-o acolo unde a murit. Zace într-un gorgan, lângă Teiglin. Să fi trecut o lună de-atunci.

— Duceți-mă acolo, le-a cerut Turin; și ei l-au dus la o colină în apropiere de Trecerea peste Teiglin. S-a întins Turin pe pământ și o întunecime l-a cuprins, încît oamenii l-au crezut mort. Dorlas s-a

NARN I HÎN HtFRIN 161

aplecat asupra lui, l-a privit cu băgare de seamă, apoi s-a întors către oamenii săi și a spus:

— Prea tîrziu! Mare păcat. Aici zace însuși Mormegil, marele căpitan din Nargothrond. După sabie ar fi trebuit să-l recunoaștem, așa cum au făcut orcii.

Căci Săbiei Negre de la Miazăzi i se dusesese faima în lung și-n lat, pînă și în inima codrului.

L-au ridicat cu venerație și l-au purtat pînă la Ephel Brandir; iar Brandir a ieșit în întîmpinarea lor și s-a minunat de năsălia pe care-l duceau. Dar cînd a dat la o parte acoperămîntul de pe trup, s-a uitat la chipul lui Turin, fiul lui Hurin; și o umbră întunecată i-a cuprins inima.

-Vai, oameni cruzi ai lui Haleth! a strigat el. De ce ați împiedicat moartea să-l ia pe omul ăsta? V-ați chinuit să aduceți pînă aici ultimul blestem al neamului nostru.

Dar pādurenii i-au zis:

— Nicidecum, acesta este Mormegil din Nargothrond²¹, un mare casap de orei, și de mult folos ne va fi dacă va trăi. Și chiar de n-ar fi așa, cum am putea lăsa leșul unui om lovit de durere să zacă de izbeliște?

-Cu adevărat n-ați putea, a consimțit Brandir. Soarta a vrut să fie altfel.

Și l-a luat pe Turin în casa lui și l-a îngrijit.

Dar cînd Turin a izbutit într-un tîrziu să alunge întunecimea, venise primăvara; s-a trezit și a văzut soarele luminînd mugurii verzi. Și dintr-odată s-a redeșteptat în el curajul Casei lui Hador, și s-a ridicat Turin în capul oaselor, spunînd în sinea lui: „Toate faptele mele și zilele de odinioară mi-au fost întunecate și pline de ticăloșie. Iată că a venit o zi nouă. Aici mă voi statornici în pace și mă voi lepăda și de nume, și de neam; și voi lăsa în urmă umbra,

sau măcar voi încerca să n-o arunc peste cei pe care-i iubesc."

Astfel că și-a luat un nume nou, zicîndu-și Turambar, care în graiul Elfilor Nobili însemna Stăpînul Destinului; și a trăit el printre pădureni, fiind iubit de ei, iar el i-a rugat să-i dea uitării numele de odinioară și să-1 socotească drept unul dintre ei, născut

162 POVEȘTI NETERMINATE

în Brethil. Numai că schimbîndu-și numele n-a însemnat și că își schimbase năravul pe de-a-ntregul, ori că uitase de vechile lui păsuri împotriva servitorilor lui Morgoth; cînd și cînd pornea la vînătoare de orei, însoțit de cîțiva care gîndeau asemenea lui, cu toate că treaba asta nu-i plăcea defel lui Brandir. Căci el dorea să păzească obștea mai curînd tînuind-o și fără zarvă.

- Mormegil nu mai este, spunea el, dar teamă mi-e ca semeția lui Turambar să nu stîrnească mînia dușmanilor împotriva codrului Brethil!

Așa că Turambar și-a pus sabia neagră deoparte și nu a mai luat-o cu sine la luptă, mînuind de-acum numai arcul și săgeata. Pe orei însă nu-i lăsa nicicum să se apropie de Trecerea peste Teiglin ori de măgura în care zăcea Finduilas. Haudh-en-Elleth a fost numită acea măgură, Gorganul Fecioarei Elfe, și curînd orcii s-au învățat să se teamă de acel loc și să-1 ocolească. Dar Dorlas i-a spus lui Turambar:

- Ți-ai lepădat numele, tu însă tot Sabia Neagră ai rămas; oare nu-i adevărat ce se zvonește, cum că Sabia Neagră era fiul lui Hurin din Dor-lomin, senior al Casei lui Hador?

Turambar i-a răspuns:

- Așa am auzit și eu. Dar nu o spune și altora, te rog mult, ca pe un prieten ce-mi ești.

Călătoria lui Morwen și a lui Nienor în Nargothrond

După trecerea Iernii Crunte, în Doriath au sosit noi vești despre Nargothrond. Le aduseseră cîțiva care scăpaseră din atacul asupra fortăreței și reușiseră să supraviețuiască iernii în sălbăticie, iar acum veniseră să caute adăpost la Thingol și străjerii de la hotare îi aduseseră în fața Regelui. Unii spuneau că toți dușmanii se retrăseseră la miazănoapte, alții că Glaurung încă mai sălășluia în sălile lui Felagund; mai erau cei care ziceau că Mormegil fusese răpus; cîțiva vorbeau cum că Mormegil fusese vrăjit de Dragon și rămăsese în fortăreață, preschimbat în stană. Dar cu toții spuneau

că în Nargothrond se știuse tot timpul că Sabia Neagră nu era altcineva decît Turin, fiul lui Hurin din Dor-lomin.

Auzind aceasta, Morwen și Nienor au fost cuprinse de o spaimă și o durere cumplite. Și a spus Morwen:

- Îndoiala asta este lucrarea lui Morgoth! Oare nu ne e dat să aflăm adevărul și astfel să știm la ce ne putem aștepta mai rău?

Chiar și Thingol dorea să afle mai multe despre soarta fortăreței Nargothrond și se gîndea să trimită într-acolo cîteva iscoade, numai că el credea că Turin fusese ucis, ori, dacă nu murise, nimeni nu l-ar mai fi putut salva; și nu vroia cu nici un chip să trăiască ceasul în care Morwen ar fi aflat crudul adevăr dincolo de orice îndoială. Astfel că i-a spus:

- Treaba asta e tare primejdioasă, Doamnă din Dor-lomin, trebuie să cumpănim. Îndoiala poate într-adevăr fi lucrarea lui Morgoth, vrînd să ne facă să ne pripim.

Dar Morwen, pradă deznădejzii, i-a strigat:

- Pripeală, domnul meu! Dacă fiul meu rătăcește flămînd prin codri, dacă zace în lanțuri undeva, dacă leșul lui a rămas neînmormîntat, atunci crede-mă că mă voi pripri. N-aș irosi nici o clipă ca să mă duc să-l caut.

- Doamnă din Dor-lomin, a zis Thingol, fiul lui Hurin nu și-ar dori așa ceva. El s-ar gîndi că aici ești mai la adăpost decît în oricare alt meleag de pe acest pămînt, aici, în grija lui Melian. De dragul lui Hurin și al lui Turin, nu te voi lăsa să rătăcești cine știe pe unde în vremurile astea pline de primejdii.

- Pe Turin nu l-ai împiedicat să dea piept cu primejdia, dar pe mine vrei să mă ții departe de el, a țipat Morwen. În grija lui Melian! Da, o prizonieră a Brîului. Multă vreme am pregetat pînă să pășesc înăuntrul Brîului, iar acum mă căiesc.

- Doamnă din Dor-lomin, i-a zis Thingol, dacă astfel ți-e vorba, atunci să știi: Brîul este deschis. Liberă ai venit aici, liberă vei sta — ori vei pleca.

Melian, care tăcuse în tot acest timp, i-a spus:

- Nu te duce, Morwen. Adevărat ai spus: îndoiala aceasta de la Morgoth vine. Dacă pleci, pleci pentru că așa vrea el.

164 POVEȘTI NETERMINATE

— Teama de Morgoth nu mă va opri să urmez chemarea neamului meu, a răspuns Morwen. Dar dacă te temi pentru viața mea, atunci, domnul meu, dă-mi pe cîteva dintre slujitorii domniei

tale sâ mâ însoțească.

— Ție nu-ți spun ce să faci, i-a răspuns Thingol. Alor mei însă le spun. Li voi trimite atunci cînd cred eu de cuviință.

Morwen n-a mai spus nimic; izbucnind în plîns, a plecat din fața Regelui. Thingol își simțea inima grea, căci i se părea că Morwen își pierduse mințile, și a întrebat-o pe Melian dacă puterile ei n-o puteau împiedica să plece.

— Ca să împiedic răul să intre, pot să fac multe, a răspuns ea. Dar nu și împotriva celor care vor să iasă. Asta numai ție îți stă în puteri. Dacă e să fie ținută aici, trebuie s-o ții cu forța. Doar așa o vei face sâ se răzgîndească.

Morwen s-a dus la Nienor și i-a spus:

— Râmi cu bine, fiică a lui Hurin. Eu plec să-mi caut fiul, ori măcar să aflu ce i s-a întîmplat cu adevărat; aici toți se codesc să facă ceva, și-or să se codească pînă va fi prea tîrziu. Tu așteaptă-mă, nădăjduiesc să mă întorc curînd.

Cuprinsă de teamă și deznădejde, Nienor a încercat s-o oprească, dar Morwen n-a mai scos un cuvînt, ci s-a întors în camera ei; iar cînd a venit dimineța, a încălecat și dusă a fost.

Thingol dăduse poruncă să nu stea nimeni în calea lui Morwen. Dar de cum a plecat, regele i-a chemat la sine pe cei mai voinici și mai pricepuți dintre străjeri, iar pe Mablung l-a numit căpetenia lor.

— Plecați acum fără zăbavă, le-a zis el, dar să nu știe că o urmăriți. Iar cînd o ajunge în pustie, de-o fi s-o amenințe ceva, arătați-vă; dacă nu se întoarce cu voi, păziți-o cum puteți mai bine. Însă pe cîțiva dintre voi îi voi ruga s-o ia înainte cît pot ei de repede, să afle tot ce se poate afla.

Așa s-a întîmplat că Thingol a trimis mai mulți străjeri decît avusese de gînd, iar printre ei se aflau și zece Cavaleri care duceau de dîrlogi alți cîțiva cai. Au pornit pe urmele lui Morwen care a apu- cat-o spre miazăzi, străbătînd ținutul Region, și astfel a ajuns la

NARN I HÎN HtFRIN 165

malul rîului Sirion, mai sus de Heleşteiele Amurgului; acolo s-a oprit ea, căci Sirionul era lat și vijelios, și Morwen nu știa pe unde s-o apuce. Străjerii au fost nevoiți să se arate; iar Morwen le-a spus:

— Thingol vrea să mă oprească din drum? Ori poate abia acum îmi trimite ajutorul pe care nu voise să mi-l dea?

— Și una, și alta, a răspuns Mablung. Nu vrei să te întorci?
-Nu!

— înseamnă că va trebui să te ajut, cu toate că o fac împotriva inimii. Aici Sirionul e lat și adânc, nu poate fi trecut înot nici de noi, nici de cai.

— Atunci duceți-mă dincolo, pe unde trec elfii, i-a zis Morwen, altfel voi încerca să-1 trec înot.

Și Mablung a dus-o la Heleșteiele Amurgului. Pe acel mal răsăritean, în micile estuare și în desișul de stuf, elfii țineau ascunse și bine păzite bărci, pentru ca solii care-i aduceau lui Thingol vești despre rubedeniile sale din Nargothrond²² să poată trece dintr-o parte în cealaltă. Acum au așteptat să treacă noaptea luminată de stele și abia în cețurile albicioase dinaintea zorilor au traversat râul. Iar la vremea când soarele apăruse roșu de după Munții Albaștri și vântul dimineții sufla cu putere, împrăștiind ceața, străjerii au urcat malul apusean, lăsînd în urmă Brîul lui Melian. Elfi înalți din Doriath erau străjerii aceștia, cu veșminte cenușii și cu mantii peste cămășile de zale. De pe ponton, Morwen îi privea cum trec în tăcere pe lângă ea, și dintr-odată a scos un țipăt.

— Acela de unde a apărut? a întrebat ea, arătînd spre coada companiei. De trei ori zece erați cînd ați venit la mine. Iar acum urcați țărmlul de trei ori cîte zece și încă unul!

Atunci s-au întors și ceilalți și cu adevărat au văzut că soarele lumina un cap auriu: căci Nienor era nou-venitul; din pricina vîntului, gluga îi căzuse de pe cap. Astfel au descoperit că ea se luase după străjeri și li se alăturase în întuneric, înainte să înceapă traversarea râului. Străjerii s-au înspăimîntat, dar mai speriată era Morwen.

— Du-te înapoi, i-a strigat ea. întoarce-te! îți poruncesc.

Dar Nienor i-a răspuns:

166 POVEȘTI NETERMINATE

— Dacă soața lui Hurin poate să plece împotriva tuturor sfa-turilor, pentru că o cheamă glasul sîngelui, la fel poate și fiica lui Hurin. Mi-ai dat numele de Bocirea, numai că nu voiesc a jeli de una singură după tată, după frate și după mamă. Voi sînteți tot ce am și vă iubesc mai presus de orice. Și dacă tu nu te temi, nici eu nu mă tem.

Și cu adevărat, pe chipul ei nu se citea nici urmă de teamă. Nienor părea înaltă și puternică; semăna cu cei din casa lui

Hador, înalți la stat, iar cu veșmintele acelea elfești pe care le purta, nu se deosebea de străjeri, fiind doar cu puțin mai scundă decît cel mai înalt dintre ei.

— Și-acum, ce-ai de gînd să faci? a întreat-o Morwen.

— Sâ merg încotro vei merge și tu. Ai de ales. Fie mă duci înapoi și mă dai în siguranță în grija lui Melian; căci nu e înțelept să nu-i ascuți sfatul. Fie, dacă tu vei apuca-o pe drumul primejdiei, vei ști că te urmez pe același drum.

Adevărul e că Nienor venise pînă aici în nădejdea că, de teamă pentru viața fiicei ei și din dragoste pentru ea, Morwen se va întoarce; iar Morwen nu știa cum să se împartă.

— Una e sâ nu dai ascultare unui sfat, a răspuns Morwen. Cu totul alta sâ nu te supui poruncii pe care ți-o dă mama ta. Du-te înapoi!

— Nu, s-a împotrivit Nienor. De mult nu mai sînt copil. Am și eu vrerea mea și o minte care judecă singură, cu toate că pînă acum nu a judecat altminteri decît a ta. Merg cu tine. Mai curînd în Doriath, ca semn de cinstire pentru cei care-l cîrmuiesc; dar de nu voiești astfel, atunci spre apus. Și dacă tot vorbim despre cine sâ meargă mai departe, mai degrabă eu ar trebui să fiu aceea, fiind în deplinătatea puterilor mele.

Privindu-și fiica, Morwen a văzut, în ochii ei cenușii, încâpăținarea lui Hurin; mai că i-ar fi dat ascultare, dar nu-și putea înfrînge mîndria — ar fi părut, în ciuda vorbelor meșteșugite, că se lasă dusă înapoi de Nienor, ca o femeie bătrînă care-a dat în mintea copiilor.

— îmi voi urma drumul, așa cum am plănuit, i-a răspuns ea. Dacă vrei sâ vii, vino, dar fără consimțămîntul meu.

NARN I HÎN HtFRIN

167

- Așa sâ fie, a zis Nienor.

Atunci Mablung le-a spus străjerilor:

- E limpede acum că nu din lipsă de curaj, ci de prevedere, aduce poporul lui Hurin nenorociri asupra altora! Așa s-a întîmplat și cu Turin; dar nu și cu strămoșii lui. Cei de-acum sînt toți cu mințile rătăcite, unul mai rău ca celălalt, și asta nu-mi place defel. Mai tare mă tem de-această misie ce ne-a dat-o Regele, decît de a-1 vîna pe Lup. Ce-i de făcut?

Dar Morwen, care urcase și ea pe țarm și se apropiase de ei, a auzit ultimele cuvinte.

- Faceți așa cum v-a rugat regele, le-a spus ea. Căutați să aflați vești despre Nargothrond și despre Turin. Pentru asta am venit cu toții pînă aici.

- Ehei, mai e drum lung de străbătut, și presărat de primejdii, i-a zis Mablung. Dacă e să mergeți mai departe, trebuie să urcați în șei și să călăriți alături de ceilalți călăreți, fără să vă depărtați nici un pas de ei.

Se luminase bine de ziuă cînd au pornit mai departe și au ieșit, fără să se grăbească și cu ochii-n patru, din ținutul trestiiilor și al sălciilor pitice, ajungînd la poalele pădurilor cenușii care acopereau mare parte din cîmpia de la miazăzi de Nargothrond. Cît a fost ziua de lungă au mers tot spre apus, fără să vadă în jur altceva decît pustiiciune și fără să audă vreun zgomot; meleagul era tăcut, parcă sub stăpînirea unei spaime mari, așa i s-a părut lui Mablung. Pe același drum apucase și Beren, cu mulți ani înainte, apoi pădurile se umpluseră de ochii ascunși ai vînătorilor; dar acum toți cei care sălășluiseră de-a lungul râului Narog plecaseră, și nu se vedea nici un semn că orcii s-ar fi încumetat atît de departe spre miazăzi. În acea noapte și-au așezat tabăra în pădurea cenușie, fără să aprindă vreun foc, nici măcar cît de-o torță.

Următoarele două zile și-au continuat călătoria; în seara celei de-a treia zile de cînd traversaseră Sirionul, au ajuns în partea cealaltă a cîmpiei, de unde nu mai era mult pînă la țărnul răsăritean al Nargothrondului. Dintr-odată, pe Mablung l-a cuprins o asemenea tulburare, încît a rugat-o pe Morwen să nu meargă mai departe. Dar ea a rîs și a spus:

168 POVEȘTI NETERMINATE

— Din cît mi se pare, în curînd vei scăpa de noi și-atunci o să poți răsufla ușurat. Dar pînă atunci va trebui să ne mai rabzi puțin. Aproape am ajuns, n-o să mă întorc tocmai acum doar pentru că mi-e teamă.

— Sînteți nebune de legat și nesăbuite amîndouă, i-a strigat Mablung. Mai mult ne împiedicați decît ne ajutați să aflăm vești. Ascultați-mă bine ce vă spun! Am fost rugat să nu stăm cu voi cu de-a sila; dar am fost rugat și să vă apăr, cum oi putea mai bine. În trecătoarea asta nu pot face decît un singur lucru, să vă păzesc. Mîine vă voi duce la Amon Ethir, Dealul Iscoadelor, care nu e departe de-aici; acolo veți rămîne sub strajă și nu vă veți mai clinti din loc atîta vreme cît sînt eu căpetenie aici.

Amon Ethir era un gorgan mare cît un deal, care, cu multă vreme în urmă, la porunca lui Felagund fusese ridicat cu trudă pe cîmpia din fața Porților fortăreței sale, la o leghe spre răsărit de Narog. De atunci, crescuseră copaci pe el, golaș rămăsese numai creștetul de unde se putea vedea în toate părțile. Se zăreau drumurile care duceau la marele pod al Nargothrondului și plaiurile împrejmuitoare. La acest deal au ajuns ei tîrziu dimineța, și l-au urcat dinspre răsărit. Apoi, privind de-acolo de sus spre Platoul Faroth, cafeniu și golaș dincolo de rîu²³, Mablung a văzut cu ochii lui de elf terasele fortăreței Nargothrond, pe abruptul malului apusean; ca o gaură mică și neagră în zid se deslușeau Porțile lui Felagund. Dar Mablung nu izbutea să prindă nici un zvon și nu zărea nici urmă de dușman ori de Dragon, în afară de semnele de foc din jurul Porților, pe care le pricinuiseră Dragonul cînd prădase fortăreața. Totul zăcea în nemișcare sub un soare palid.

După cum spusese că o să facă, Mablung le-a poruncit celor zece Cavaleri să le țină pe Morwen și pe Nienor în vîrfurile dealului, și nu care cumva să se clintească de acolo pînă nu se întorcea el, decît dacă se ivea vreo primejdie cumplită; și dacă totuși se ivea, atunci Cavalerii trebuiau să le înconjoare pe mamă și fiică și să fugă, cît puteau ei de repede, spre răsărit, spre Doriath, trimițînd pe unul dintre ei înainte, ca să dea de veste și să ceară ajutor.

Apoi Mablung i-a luat cu sine pe ceilalți tovarăși de drum și împreună au coborît dealul; cînd au ajuns în cîmpia apuseană, unde

NARN I HÎN HtFRIN

169

copacii erau rari, s-au împrăștiat și, cu îndrăzneală dar și cu fereală, fiecare a apucat-o pe alt drum, îndreptîndu-se spre malul rîului Narog. Mablung însuși a luat-o pe drumul din mijloc, ce ducea spre pod, și astfel a ajuns la capătul lui de pe malul cestălalt, și l-a găsit dărîmat; jos, în albia adîncă, rîul curgea vijelios, umflat de ploile căzute departe la miazănoapte, înspumat și vuind printre pietrele prăvălite.

Dar Glaurung se afla acolo, zăcînd în umbra marelui coridor ce ducea de la Porțile sfărîmate pînă în inima fortăreței; prinsese de mult de veste de venirea iscoadelor, cu toate că puțini ochi din Pămîntul de Mijloc le-ar fi zărit. Dar căutătura ochilor lui ticăloși era mai ageră decît cea a vulturilor, întrecînd-o chiar și pe cea

departe-văzătoare a elfilor; știa și că unii rămăseseră în urmă, sus, pe creștetul pleșuv al dealului Amon Ethir.

Astfel, pe cînd Mablung se strecura printre bolovani, cercînd să treacă riul dezlănțuit pe pietrele podului năruit, numai ce iese Glaurung, scuișind foc, și se tîrăște jos în rîu. Dintr-odată s-a auzit un sfîrșit cumplit și din ape s-au înălțat vălătuci de neguri; Mablung și ceilalți străjeri care pîndeau în apropiere s-au pomenit învăluți într-un abur orbitor și-ntr-o miasmă grețoașă; cei mai mulți au rupt-o la fugă, mai curînd nimerind decît găsind drumul înapoi spre Dealul Iscoadelor. Dar în timp ce Glaurung trecea riul Narog, Mablung s-a tras deoparte și s-a ascuns sub o stîncă, rămînînd pitit acolo; căci socotea că misia lui încă nu se încheiase. Acum știa dincolo de orice îndoială că Glaurung sălășluia în Nargothrond, dar încă nu aflase nimic despre soarta fiului lui Hurin; inima lui vitează îi dădea ghes să traverseze riul de cum dispărea Glaurung și să cerceteze sălile lui Felagund. Își spunea că făcuse tot ce-i stătea lui în puteri să le apere pe Morwen și Nienor; fără doar și poate că străjerii vor fi prins de veste că Glaurung se apropia, iar Cavalerii vor fi pornit în galop înapoi spre Doriath.

Așa s-a făcut că Glaurung a trecut pe lîngă Mablung - o formă urieșească înconjurată de aburi; înainta cu repeziciune, căci o fi fost el un Vierme mare, dar era și sprinten. Mablung a trecut la rîndul său Narogul, pe malul celălalt, nu fără să-și primejduiască viața; de sus de pe Amon Ethir, străjile l-au văzut pe Dragon ieșind,

170 POVEȘTI NETERMINATE

și s-au înspăimîntat. N-au mai stat o clipă pe gînduri, ci le-au rugat pe Morwen și pe Nienor să încalece și s-au pregătit să fugă spre răsărit, așa cum le spusese căpetenia lor. Dar chiar cînd lăsaseră în urmă clina dealului și porniseră în galop pe cîmpie, un vînt rău a împins asupra lor aburii și o miasmă pe care nici un cal n-a putut-o îndura. Orbiți de negură și înnebuniți de groaza ce le-o stîrnise duhoarea Dragonului, caii n-au mai fost de stăpînit, încît au rupt-o la fugă care-ncotro; străjerii n-au mai știut unii de alții, ci se izbeau de copaci sau orbecăiau zadarnic în căutarea tovarășilor lor. Nechezaturile cailor și strigătele călăreților au ajuns la urechile lui Glaurung și tare i-a plăcut ce auzea.

Unul dintre elfii călăreți, care-ncerca să-și strunească armăsarul în ceață, a văzut-o pe Doamna Morwen trecînd pe lîngă

el, un duh cenușiu pe un cal înnebunit; în clipa următoare a dispărut, strigînd Nienor, și de atunci dusă a fost.

Cînd groaza aceea oarbă a pus stăpînire pe călăreți, calul lui Nienor, care gonea sălbatic, s-a împiedicat, aruncînd-o pe fată din șa. A căzut în iarba moale, așa că nu s-a rănit, dar, ridicîndu-se în picioare, a văzut că rămăsese singură: pierdută în ceață, fără cal și fără străjeri. Nu s-a înspăimîntat cîtuși de puțin, ci a cumpănit ce era mai bine de făcut: n-avea nici un rost, și-a zis ea, să se ia după un strigăt sau altul, căci, chiar dacă răsunau peste tot în jurul ei, strigătele păreau să devină tot mai slabe. Mai înțelept era să încerce să se întoarcă la deal: cu siguranță că acolo avea să vină și Mablung înainte de a se îndrepta spre Doriath, măcar pentru a vedea dacă nu cumva rămăsese cineva în urmă.

Așa că Nienor a pornit în direcția în care simțea că se înalță pămîntul sub picioarele ei și, cu adevărat, în scurt timp a ajuns la deal, apoi a luat-o încet pe poteca ce ducea dinspre latura răsăriteană spre vîrf. Pe măsură ce urca, ceața se subția, iar cînd a ajuns pe culme, soarele scâldea creștetul golaș. Nienor a mai făcut cîțiva pași și a privit spre apus. Și chiar acolo, în fața ei, se găsea capul cel mare al lui Glaurung care tocmai atunci se tîrîse pînă sus din partea cealaltă a dealului; înainte ca fata să se dumirească ce se

NARN I HÎN HtFRIN 171

întîmpla, ochii ei au privit în cumpliții ochi ai Viermelui, plini de spiritul ticălos al lui Morgoth, stăpînul lui.

Nienor, care nu se pierdea cu firea cu una cu două, s-a împotrivit căutăturii din ochii lui Glaurung; dar dragonul a coplesit-o cu puterea lui.

- Ce cauți aici? a întrebat-o el.

Fără voia ei, fata a răspuns:

- Îl caut pe unul numit Turin, care a sălășluit aici o vreme. Dar poate că a pierit.

- Nu am de unde ști, a zis Glaurung. A fost lăsat aici să le apere pe femei și pe nevolnici; dar cînd am venit eu, el i-a părăsit pe toți și a rupt-o la fugă. Un fanfaron și-un fricos fără pereche, așa-mi pare. De ce-l cauți tocmai pe unul de teapa lui?

- Minți, a zis Nienor. Copiii lui Hurin nu-s fricoși, așa să știi. Nu ne temem de tine.

Glaurung a izbucnit într-un rîs răutăcios: fiica lui Hurin se dăduse de gol.

- înseamnă că sînteți nebuni, și tu, și fratele tău, a zis el. Iar lăudăroșenia voastră se va pierde în pustiu. Căci eu sînt Glaurung!

Atunci el i-a înlănțuit privirea în privirea lui și voința ei s-a risipit ca fumul. Lui Nienor i s-a părut că soarele pălește și că totul în jur devine nedeslușit; încet, o mare întunecime a pogorît peste ea și în acea întunecime era doar un gol uriaș; Nienor n-a mai știut nimic și n-a mai auzit nimic și nu și-a mai amintit nimic.

Multă vreme a cercetat Mablung încăperile fortăreței Nargothrond, înfruntînd bezna și duhoarea; dar nu a mai dat peste nici un suflet viu acolo: nimic nu se mișca printre oase, strigătele lui nu primeau nici un răspuns. În cele din urmă, copleșit de grozăvenia aceluia loc și temîndu-se ca un cumva Glaurung să se întoarcă, s-a îndreptat înapoi spre Porți. Soarele cobora spre asfințit; în spate, Faroth își arunca umbrele negre peste terase și peste rîul dezlănțuit din vale; dar în depărtare, sub Amon Ethir, ochii lui păreau să deslușească forma blestemată a Dragonului. Mai grea și mai primejdioasă a fost acum traversarea Narogului pe malul celălalt, căci

172 POVEȘTI NETERMINATE

pasul nu-i era doar grăbit, ci și nesigur din pricina fricii; abia a apucat Mablung să pună piciorul pe malul răsăritean și să se furișeze la adăpostul stîncii, că Glaurung și ajunsese pe buza rîpei. Doar că acum se mișca leneș și parcă furișat; focurile din el mocneau; își irosise multă putere, iar acum nu dorea decît să se odihnească și să doarmă în întuneric. Așa că și-a tîrît trupul prin apă și apoi în sus, spre Porți, ca un șarpe uriaș, cenușiu ca cenușa, mînjind pămîntul cu scursura lipicioasă a pîntecelui său.

Dar înainte să dispară dincolo de Porți, și-a întors privirea spre răsărit, și din el a răsunat hohotul de rîs al lui Morgoth, abia auzit, dar cumplit, un ecou al răutății venit din îndepărtatele abisuri negre. Hohotului i-a urmat vocea sa, rece și coborîtă:

— Te-ai pitit ca un șoarece sub mal, Mablung slăvitule! Prost te-ai priceput să îndeplinești misiile ce ți le-a dat Thingol. Grăbește-te să ajungi pe deal ca să vezi ce s-a ales din ceea ce ți s-a dat în grijă.

Și cu aceasta Glaurung s-a furișat în bîrlogul lui, soarele a asfințit și înserarea cenușie a coborît rece peste pămînt. Mablung însă a rupt-o la fugă spre Amon Ethir; iar cînd a început să urce

poteca, stelele prinseseră să scapere la răsărit. în lumina lor a zărit el o siluetă întunecată, stînd în picioare nemișcată, parcă cioplită în piatră. Astfel stătea Nienor, fără să audă ce-i spunea el și fără să-i adreseze vreo vorbă. Dar cînd el a luat-o de mînă, ea a tresărit și s-a lăsat dusă de acolo; cît o el ținea de mînă, ea îl urma, cînd îi dădea drumul, ea se oprea locului.

Amărăciunea și nedumerirea l-au coplesit pe Mablung; nu avea de ales — trebuia s-o ducă pe Nienor pe lungul drum răsăritean, fără ca nimeni dintre ai săi să-l însoțească ori să-l ajute. Parcă erau somnambuli, așa mergeau amîndoi, și astfel au ajuns pe cîmpia cufundată în noapte. Iar cînd a venit dimineața, Nienor s-a împiedicat și a căzut și acolo a rămas, nemișcată; iar Mablung s-a așezat lîngă ea, cuprins de disperare.

— Nu zadarnic m-am temut eu de misia asta, a murmurat el ca pentru sine. Dar din cît mi se pare, va fi și ultima. Alături de nefericita asta de odraslă de om voi pieri și eu în pustietate, iar numele îmi va ajunge de batjocură în Doriath - de va ajunge pînă
NARN I HÎN HtFRIN 173

acolo vreo veste despre soarta noastră. Fără doar și poate că toți ceilalți au fost răpuși, numai ea a fost cruțată, dar nu din milă.

Astfel au fost ei găsiți de trei dintre străjerii care fugiseră de pe malul rîului Narog cînd ieșise Glaurung din bîrlogul lui; rătăciseră vreme îndelungată, dar după ce se risipise ceața se întorseseră pe deal, unde nu mai găsiseră pe nimeni, drept care nu le mai rămăsese decît să caute drumul înapoi spre casă. În sufletul lui Mablung s-a retrezit speranța; au pornit cu toții, apucînd-o mai întîi spre miazănoapte, apoi spre răsărit, căci spre miazăzi nu era nici un drum care să-i ducă pînă în Doriath, iar de cînd căzuse fortăreața Nargothrond, nimeni nu mai putea folosi podul plutitor ca să pătrundă în Regatul Ascuns, ci numai ca să iasă.

Tare încet înaintau, ca și cînd ar fi dus cu ei un copil sleit de puteri. Dar pe măsură ce se depărtau de Nargothrond și se apropiau de Doriath, Nienor își recăpăta puterile — mergea ore întregi, ascultătoare, dusă de mînă. Numai că ochii ei larg deschiși nu vedeau nimic, urechile ei nu auzeau nici un cuvînt, buzele ei nu rosteau nici o vorbă.

După multe zile de mers, au ajuns într-un tîrziu la hotarul apusean al Doriathului, undeva la miazăzi de Teiglin; se gîndiseră să treacă de împrejurimile micului regat al lui Thingol dincolo de Sirion și astfel să ajungă la podul păzit, aflat în apropiere de locul

de vărsare a râului Esgalduin. Acolo s-au oprit o vreme; au întins-o pe Nienor pe un pat de iarbă, iar ea a închis ochii, lucru pe care nu-l făcuse pînă atunci; părea că se cufundase în somn. Elfii s-au așezat și ei să se odihnească; erau atît de osteniți, încît au uitat să pună o strajă. Deodată, au fost atacați de o ceată de vînători orei, una din multele care cutreierau în cele vremuri hotarele și îndrăzneau chiar să se apropie de împrejurimile Doriathului. În toiul încăierării care a urmat, Nienor a sărit brusc în picioare din culcușul ei de iarbă, ca unul trezit din somn de o alarmă în miez de noapte, și cu un strigăt s-a repezit în pădure. Zărind-o, orcii s-au luat după ea; iar elfii după orei. Dar cu Nienor se petrecuse la fel de neașteptat o schimbare, căci acum era mai iute de picior decît toți, fugind ca o căprioară printre copaci, cu pârul fluturîndu-i în vînt, atît de repede gonea. Mablung și tovarășii săi i-au ajuns pe orei și i-au răpus pînă la

174 POVEȘTI NETERMINATE

ultimul, după care au pornit din nou pe urmele lui Nienor. Dar pe Nienor parcă o înghițise pămîntul; n-au mai dat de ea, nici măcar de vreo urmă a ei, cu toate că au căutat-o zile întregi.

Pînă la urmă, Mablung a trebuit să se întoarcă în Doriath, gîrbovit de amărăciune și rușine.

— Stăpîne, alege-ți o alta căpetenie pentru vînători, i-a spus el Regelui. Eu m-am făcut de rîs.

Dar Melian i-a spus:

— Nu ai dreptate, Mablung. Ai făcut tot ce ți-a stat în puteri, nici un alt slujitor al Regelui n-ar fi izbutit mai mult. Din nefericire, ai fost nevoit să înfrunți o putere mult prea mare pentru tine: prea mare pentru toți cei care sălășluiesc în Pămîntul de Mijloc.

— Te-am trimis să afli vești, și ai aflat, a zis și Thingol. Nu este vina ta că aceia pentru care veștile aveau cea mai mare însemnătate nu le mai pot auzi. Cu adevărat dureros este acest sfîrșit pentru neamul lui Hurin, dar nu tu ești cel vinovat.

Ca și cînd n-ar fi fost de ajuns că Nienor se pierduse în sălbăticie, cu mințile rătăcite, Morwen dispăruse și ea. Nici atunci și nici mai tîrziu, despre soarta ei nu s-a mai aflat nimic sigur în Doriath ori în Dor-lomin. Dar Mablung nu-și găsea liniștea, astfel că, însoțit de cîțiva din tovarășii săi, a plecat în sălbăticie, și timp de trei ani a bătut hotarele în lung și-n lat, de la Ered Wethrin pînă la gurile Sirionului, căutînd urme sau vești despre cele care

se pierduseră.

Nienor în Brethil

Cît despre Nienor, ea a fugit și a tot fugit prin pădure, auzind în spate strigătele următorilor; în timp ce fugea, și-a sfișiat veșmintele, unul cîte unul, pînă cînd a rămas goală; o zi întregă a fugit, ca o sălbăticiune vînată care-și dă duhul de oboseală, dar nu îndrăznește să se oprească să-și tragă sufletul. Dintr-odată, la apusul soarelui, nebunia a părăsit-o pe Nienor. S-a oprit preț de o clipă, buimacă parcă, apoi, cuprinsă de o sfirșeală soră cu moartea, s-a prăbușit ca răpusa într-un desiș de ferigi. Și-acolo, printre ferigile bătrîne și

NARN I HÎN HtFRIN

175

lăstarele fragede ale primăverii, a rămas ea adîncită într-un somn greu, fără să mai știe de nimic.

S-a trezit a doua zi dimineța, bucuroasă de lumina din jur, asemenea unei ființe care deschide pentru prima oară ochii asupra lumii; totul în jurul ei i se părea necunoscut și ciudat, nu știa numele lucrurilor pe care le vedea. Căci în urma ei nu era altceva decît o întunecime goală, prin care nu răzbătea nici o'amintire despre ceea ce cunoscuse vreodată, nici un ecou al vreunui cuvînt. Nu-și amintea decît de umbra fricii, din care pricină era mereu cu ochii la pîndă, căuta tot timpul locuri unde să se ascundă: se cățara în copaci, se furișa în tufărișuri, la fel de iute ca o veveriță sau o vulpe, ori de cîte ori auzea vreun zgomot sau o înspăimînta vreo umbră; și din ascunziș pîndea multă vreme printre frunze, înainte să iasă la lumină.

Astfel și-a continuat ea drumul, tot înainte, pînă ce a ajuns la rîul Teiglin, unde și-a stîmpărat setea; dar hrană nu găsea și nu știa nici cum să și-o găsească; foamea o chinuia, la fel și frigul. Și cum copacii de pe malul celălalt păreau mai deși, mai umbroși (așa și erau, aflîndu-se la poalele codrului Brethil), ea a trecut rîul într-acolo și a ajuns la un dîmb verde, unde s-a lăsat să cadă, sfir- șită de puteri: i se părea că întunecimea aceea o ajungea din urmă și soarele însuși se înnegura.

În fapt, o furtună cumplită se apropia dinspre miazăzi, grea de fulgere și ploaie groasă; Nienor a rămas pe dîmbul acela, chincindu-se de groază de cîte ori bubuia tunetul, iar ploaia îi biciuia goliciunea.

Întîmplarea a făcut ca, tocmai la acel ceas, niște pădureni din

Brethil să se întoarcă de la vânătoare de orei, traversînd în grabă Trecerea peste Teiglin și îndreptîndu-se spre un adăpost aflat în apropiere; un trăsnet a luminat dintr-odată cerul, învăluind Haudh-en-Elleth într-o flamă albă. Turambar, care se afla în fruntea cetei, s-a dat înapoi cutremurat și și-a acoperit ochii; i se năzărise că văzuse duhul unei fecioare răpuse, zăcînd pe mormîntul lui Finduilas.

Dar unul dintre oameni s-a repezit spre gorgan și l-a strigat pe Turambar:

- Aici, stăpîne! O femeie tînără zace aici, e încă în viață!

176 POVEȘTI NETERMINATE

Turambar s-a apropiat și a luat-o în brațe; apa șiroia din părul ei; fata a închis ochii, un fior a părut s-o scutură, apoi a rămas nemișcată. Mirat de goliciunea ei, Turambar a învelit-o în mantia lui și a dus-o la adăpostul din pădure al vînătorilor. Acolo au făcut focul și au acoperit-o pe fată cu pături, iar ea a deschis ochii și i-a privit; cînd l-a văzut pe Turambar, fața i s-a luminat; a întins o mîină spre el, căci i se părea că în sfîrșit găsise ceva ce căutase în întunecime, și s-a simțit cuprinsă de o mare liniște. Turambar i-a luat mîina într-ale sale, a zîmbit și i-a spus:

— Ei bine, domniță, n-ai vrea acum să ne spui care ți-e numele, din ce neam te tragi și ce nenorocire s-a abătut asupra ta?

Ea a clătinat din cap și nu a spus nimic, ci a început să plîngă; așa că n-au mai iscodit-o, ci au lăsat-o să mîînince hulpav tot ceea ce i-au pus dinainte. După ce a isprăvit de mîncat, fata a oftat și l-a luat din nou pe Turambar de mîină, iar el i-a spus:

— Cu noi n-ai de ce te teme. Odihnește-te în noaptea asta, iar mîine te vom duce la sălașurile noastre, sus, în pădure. Dar am vrea să-ți aflăm numele și neamul din care te tragi, ca să-i putem găsi pe-ai tăi și să le dăm de știre despre tine.

Nici de data asta n-a răspuns, ci s-a pornit pe plîns.

— Nu te necăji! i-a zis Turambar. O fi prea tristă povestea ca să ne-o spui acum. Pînă una-alta, îți dau eu un nume, îți voi spune Nfniel, Fecioara Lacrimilor.

Auzind numele acesta, ea și-a ridicat privirile, a clătinat din cap, dar a spus: Nfniel. Era primul cuvînt pe care îl rostea după întunecime, și de atunci așa s-a numit ea printre pădureni.

A doua zi dimineața, au dus-o pe Nfniel spre Ephel Brandir, pe drumul care urca abrupt, spre Amon Obel, pînă ce au ajuns la un

loc unde trebuiau să traverseze apele vijelioase ale pîriului Celebros. Un pod de lemn fusese construit acolo, sub el pîriul trecea peste un prag de stîncă, mîncat de ape, și cădea pe multe trepte înspumate, într-o copaie de piatră, aflată departe jos; văzduhul era plin de stropi, de-ai fi zis că ploua tot timpul. În capul cascadei se întindea o pajiște verde, înconjurată de mesteceni, dar de partea cealaltă a podului se deschidea o priveliște largă spre ravinele Teiglinului, la vreo două
NARN I HÎN HtFRIN 177

mile depărtare. Acolo aerul era răcoros, tocmai bun ca drumeții să se oprească vara pentru a se odihni și a bea din apa rece. Dimrost, Scara Ploioasă, astfel se numea cascada, dar din ziua aceea avea să fie numită Nen Girith, Apa Tremurătoare; pentru că Turambar și oamenii săi s-au oprit acolo, dar Nfniel, de cum a ajuns, s-a înfiorat dintr-odată și a început să tremure; iar ei nu au putut nici s-o încălzească și nici s-o liniștească.²⁴ Astfel că au luat-o repede din loc; și încă înainte de a ajunge la Ephel Brandir, Nfniel aiura, cuprinsă de fierbințeală.

Multă vreme a zăcut ea bolnavă; Brandir și-a folosit toată știința sa ca s-o tămăduiască, iar soațele pădurenilor au stat de veghe la căpătîiul ei zi și noapte. Dar numai cînd se așeza Turambar lîngă ea, fata își găsea liniștea ori dormea fără să mai geamă; cît a durat fierbințeala, cu toate că adesea era tulburată, fata n-a murmurat o vorbă în nici una din limbile oamenilor ori ale elfilor. Iar după ce s-a întremat încetul cu încetul și a prins din nou să umble și să mînințe, femeile din Brethil au trebuit s-o învețe ca pe un copil să cuvinte, vorbă de vorbă. Dar Nfniel deprindea iute graiul, tare-i plăcea, ca și cînd redescoperea comori mari și mici pe care le crezuse pierdute; iar cînd, în sfîrșit, învățase destul cît să poată vorbi cu prietenii ei, ea întreba:

- Care e numele lucrului ăstuia? Căci l-am rătăcit în întunecimea mea.

Începînd ea să umble iarăși pe afară, se ducea acasă la Brandir; voia să afle numele tuturor vietăților, iar el le știa pe cele mai multe; și se preumblau împreună prin grădini și poieni.

Astfel a ajuns Brandir să prindă drag de ea; după ce s-a întremat deplin, Nfniel îi dădea brațul ca el să se sprijine în șonticăiala lui, și-1 numea fratele ei. Însă inima și-o dăruise lui Turambar, și numai cînd îl vedea pe el venind, zîmbea și ea, iar numai cînd vorbea el vesel izbucnea și ea în rîs.

într-una din serile toamnei aceleia aurite, ședeau ei împreună, iar soarele scâldea în lumină coasta dealului și casele din Ephel Brandir, și peste tot era o liniște adîncă. Atunci Nfniel i-a zis lui Turambar:

178 POVEȘTI NETERMINATE

— Am întrebat de numele tuturor lucrurilor, numai de numele tău n-am întrebat. Cum ți se spune ție?

— Turambar, a răspuns el.

Ea a tăcut, parcă ascultînd un ecou; apoi a spus:

— Și ce înseamnă asta, ori este doar numele tău?

— înseamnă Stăpînul Umbrei întunecate. Pentru că, Nfniel, și eu am avut parte de întunecime, în care am pierdut lucruri dragi mie; dar acum socotesc că am trecut peste asta.

— Și ai fugit și tu de întunecimea ta, pînă ce-ai ajuns în pădurile astea frumoase? a întrebat ea. Și cînd ai scăpat de ea, Turambar?

— Așa e, a răspuns el, am fugit timp de mulți ani. Și am scăpat cînd ai scăpat și tu. Era întuneric atunci cînt ai apărut tu, Nfniel, dar de atunci a fost numai lumină. Și e ca și cînd ceea ce am căutat îndelung și în van în sfîrșit a ajuns la mine.

Iar cînd s-a îndreptat spre casa lui, în înserare, Turambar și-a spus în sinea lui: „Haudh-en-Elleth! Din gorganul verde a apărut ea. E acesta un semn, oare cum să-l citesc?”

Anul acela auriu s-a stins încet-încet într-o iarnă blîndă, după care a venit un alt an luminos. În Brethil domnea pacea, pădurenii stăteau liniștiți la gospodăriile lor, nu hălăduiau pe alte meleaguri, cît despre vești din ținuturile învecinate, nu primeau. La acea vreme, în miazăzi orcii se aflau sub puterea întunecată a lui Glaurung, ori erau trimiși să iscodească hotarele Doriathului; ocolind Trecerea peste Teiglin, se îndreptau spre apus, departe de rîu.

Tămăduită pe deplin, Nfniel se făcuse frumoasă și prinsese din nou puteri; Turambar n-a mai stat pe gînduri, ci a cerut-o de soție. Tare s-a bucurat Nfniel, dar cînd Brandir a auzit această veste, inima i s-a încrâncenat.

— Nu te pripri! i-a spus el lui Nfniel. Nu mi-o lua în nume de rău dacă te sfătuiesc să mai aștepți.

— Nimic din ce faci tu nu-i făcut cu gînd rău, i-a răspuns ea. Atunci de ce mă sfătuiești astfel, înțeleptul meu frate?

— Frate înțelept? s-a mirat el. Frate neputincios, mai degrabă, neiubit și fără vino-ncoace. N-aș ști să-ți spun de ce. Dar asupra omului ăstuia adastă o umbră de care mă tem.

— O umbră a fost, a zis Nfniel, așa mi-a spus el. Dar a scăpat de ea, cum am scăpat și eu. Oare nu merită el iubirea? Chiar dacă acum stă la casa lui, în liniște și pace, n-a fost el oare cel mai mare căpitan din fața căruia fugeau toți dușmanii noștri?

— Cine ți-a spus asta?

— Dorlas. N-a spus adevărul?

— Ba da, a zis Brandir, fără să-i placă ce-a auzit, deoarece Dorlas era căpetenia celor care doreau să pornească război împotriva orcilor. Totuși, căuta pricini s-o oprească pe Nfniel să se mărite, astfel că i-a spus: Adevărul, dar nu pe de-a-ntregul; căci el a fost Căpitanul din Nargothrond, iar înainte de asta a venit de la Miazăzi și a fost (din cât se zice) fiul lui Hurin din Dor-lomin, din Casa războinică a lui Hador. Văzînd înnegurarea ce se așternuse peste chipul fetei, dar neînțele- gîndu-i tîlcul, Brandir a adăugat: Așa e, Nfniel, că bine gîndești: mai devreme sau mai tîrziu unul ca el va pleca din nou la război, poate departe de meleagul ăsta. Și de-o fi să se întîmple astfel, cum vei îndura singurătatea? Fii cu băgare de seamă, căci presimt că, dacă Turambar se va duce din nou la bătălie, nu el va izbîndi, ci Umbra.

— Greu îmi va veni să îndur, a răspuns ea, dar nu-mi va fi mai ușor nemăritată, decît măritată. Iar o nevastă poate că mai curînd îl va înfrîna și va ține Umbra la depărtare.

Cu toate acestea, vorbele lui Brandir au tulburat-o, astfel că l-a rugat pe Turambar să mai aibă răbdare. S-a mirat Turambar și s-a mîhnit; apoi a aflat de la Nfniel că Brandir o sfătuisese să aștepte, și nu i-a plăcut defel.

Și a venit și următoarea primăvară și atunci i-a spus lui Nfniel:

— Timpul trece. Am așteptat pînă acum, nu vreau să mai aștept. Fă așa cum te îndeamnă inima, prea dragă Nfniel, dar ascultă-mă bine: am de ales între a mă întoarce la război, în sălbăticie, și a mă însura cu tine și a nu mai merge niciodată la luptă — decît pentru a te apăra pe tine, de-o fi să se abată vreun râu asupra casei noastre.

180 POVEȘTI NETERMINATE

S-a bucurat din nou Nfniel de vorbele astea și a primit pe data, iar la mijlocul verii au făcut nunta; ospăț mare au pregătit

pădurenii și le-au dăruit o casă frumoasă pe care o construiseră anume pentru ei, sus pe Amon Obel. Acolo au trăit ei fericiți; numai Brandir era tulburat, umbra ce i se lăsase peste inimă se adâncise și mai mult.

Venirea lui Glaurung

Puterea și răutatea lui Glaurung sporeau; creatura se îngroșa la trup, îi strîngea pe orei în jurul său și cîrmuia ca un rege dragon, și întregul ținut care fusese odată regatul Nargothrond se afla sub stăpînirea lui. Dar înainte să se sfîrșească anul, al treilea de cînd Turambar trăia printre pădureni, Glaurung a pornit atacul împotriva meleagului lor în care, de o vreme încoace, domniseră liniștea și pacea; și asta pentru că și Glaurung, și stăpînul său știau prea bine că în Brethil încă sălășluia o obște de oameni liberi, singurii care mai rămăseseră din cele Trei Case ce se împotriviseră puterii de la Miazănoapte, și acest lucru nu puteau ei răbda, căci gîndul lui Morgoth era acela de a supune întregul Beleriand și de a-i scotoci fiecă cotlon, pentru ca nimeni să nu rămînă în viață fără a-i fi lui sclav. Astfel că, dacâ Glaurung a ghicit unde se ascundea Turin, sau dacâ (așa cum spun unii) la acea vreme Turin scăpase de ochiul Râului care-l urmărea, are prea puțină însemnătate. Căci, în cele din urmă, sfaturile lui Brandir trebuiau să se dovedească zadarnice, iar Turambar nu avea de ales decît fie să stea fără să facă nimic, pînă cînd va fi fost descoperit și va fi fost vînat ca un șobolan, fie să plece la luptă și astfel să se arate dușmanului.

Dar cînd în Ephel Brandir au ajuns primele vești despre venirea orcilor, Turambar nu s-a dus să lupte, ci a ascultat de rugile lui Nfniel, care îi spunea:

— Gospodăriile noastre încă nu sînt atacate, și tu așa mi-ai spus. Se mai zice că orcii nu-s mulți. Iar Dorlas mi-a spus că, înainte să fi venit tu, asemenea atacuri se întîmplau adesea, dar pădurenii le țineau piept.

NARN I HÎN HtFRIN

181

Numai că de data asta pădurenii au fost înfrînți, pentru că orcii aștia erau de-un soi tare rău, fioroși, vicleni; și veniseră cu gîndul limpede de-a invada Codrul Brethil, nu doar de a-i da ocol pe la margini, cum făceau alte dăți, minăți de treburile lor sau cînd vînau în cete mari. Acum Dorlas și oamenii săi au fost puși pe fugă și au pierdut mulți dintr-ai lor, iar orcii au trecut rîul

Teiglin și au pătruns adânc în codru. Dorlas a venit la Turambar, i-a arătat rănile cu care se alesese și i-a spus:

— Vezi, stăpîne, acum chiar că sîntem la restrîște mare, iar pacea a fost doar o amăgire, întocmai așa cum am presimțit eu. Ne-ai zis odată să te socotim unul de-ai noștri, și nu un străin? Primejdia asta nu te amenință și pe tine? Căci gospodăriile noastre nu vor rămîne nedescoperite, dacă orcii vor mai înainta pe meleagul nostru.

Așa că Turambar s-a ridicat, și-a luat din nou sabia, pe Gurthang, și a plecat la bătălie; și aflînd pādurenii despre aceasta, au prins curaj și s-au strîns în jurul lui, pînă au alcătuit o armie de multe sute. Și au pornit vînătoarea în codru și i-au răpus pe toți orcii care se furișaseră acolo, spînzurîndu-i de copaci, lîngă Trecerea peste Teiglin. Și cînd o nouă oștire i-a atacat, ei au împresurat-o, iar cînd orcii s-au trezit înconjurați de atîția pādureni și s-au pomenit față în față cu Sabia Neagră care se întorsese, au ieșit din ascunzători și atunci au fost măcelăriți unul după altul. După care pādurenii au înălțat ruguri mari pe care au ars mormanele de leșuri ale soldaților lui Morgoth; fumul răzbunării lor s-a înălțat negru spre înaltul cerului, iar vîntul l-a purtat spre apus. Cîțiva dintre orei tot au scăpat și s-au întors în Nargothrond, ducînd aceste vești.

S-a înfuriat peste poate Glaurung auzind veștile; dar o vreme nu s-a clintit din loc, ci a stat și a cugetat la cele auzite. Astfel a trecut iarna, în pace, și oamenii spuneau:

- Măreață este Sabia Neagră din Brethil, căci toți dușmanii noștri au fost răpuși.

Nfniel era mulțumită, îi plăcea că Turambar al ei era atît de vestit; numai el stătea adîncit în gînduri, și-n sinea lui își spunea: „Zarurile au fost aruncate. Acum urmează încercarea, în care fie îmi dovedesc renumele, fie dau greș cu totul. Nu voi mai fugi. Voi

182 POVEȘTI NETERMINATE
fi Turambar și prin propria mea voință și vitejie îmi voi învinge soarta — ori voi cădea. Fie că ajung pe scut, fie sub scut, pe Glaurung tot îl voi răpune.”

Fără să-și poată alunga neliniștea, Turambar a trimis drept iscoade pe cîțiva oameni dintre cei mai curajoși, căci, cu toate că nimeni nu vorbise despre acest lucru, el porunca în dreapta și-n stînga după cum socotea ca-i mai bine, ca și cînd el ar fi fost stăpîn în Brethil, și nimeni nu-i mai da ascultare lui Brandir.

Primăvara a venit plină de speranță, oamenii munceau și cântau. Dar în acea primăvară Nfniel a rămas grea; chipul îi era palid și tras, iar fericirea îi dispăruse. Curînd au început să se audă zvonuri ciudate, aduse de oamenii care trecuseră dincolo de Teiglin, cum că în depărtări se vedeau focuri în pădurile de pe cîmpia dinspre Nargothrond, și pădurenii se-ntrebau ce semn putea fi acesta.

N-a trecut mult și alte vești au ajuns la urechile lor: anume că focurile se întindeau spre miazănoapte, iar cel care le stîrnea era însuși Glaurung. Căci el părăsise fortăreața Nargothrond și iarăși bîntuia meleagurile cu treburi numai de el știute. Cei mai nesocotiți și mai încrezători dintre oameni spuneau:

— Oastea lui a fost distrusă, și-acum i-a venit mintea la cap și se-ntoarce de unde a venit.

Iar alții ziceau:

— Să nădărdum că va trece de noi și ne va lăsa în pace.

Dar Turambar nu nutrea asemenea speranțe, el știa că Glaurung venea să-l caute pe el. Astfel că, deși își ferea gîndurile de Nfniel, cumpănea zi și noapte ce să facă și cum să dreagă; iar primăvara a trecut și a venit vara.

Intr-o bună zi, doi oameni s-au întors în Ephel Brandir aproape morți de spaimă, căci îl văzuseră cu ochii lor pe Viermele cel Mare. Și i-au spus lui Turambar:

— Stăpîne, nu-ncape nici o îndoială că se apropie de Teiglin, nu ne ocolește. L-am văzut întins în mijlocul unui pîrjol mare, copacii fumegau peste tot în jurul lui. Duhoarea ce iese din trupul lui este greu de îndurat. Și brazda ticăloasă pe care-a tîrșit-o atîtea leghe

NARN I HÎN HtFRIN 183

lungi de la Nargothrond ni s-a părut că nu se abate nici măcar de-un pas, ci țintește drept spre noi. Ce-i de făcut?

- Prea puțin, a răspuns Turambar, dar chiar și la puținul acesta am cumpănit. Veștile pe care mi le-ați dat mai curînd mă umplu de speranță, decît de teamă; dacă el cu adevărat înaintează drept, așa cum spuneți voi, și nu se abate, atunci m-am și gîndit la ceva demn de cei cu inima vitează.

Oamenii au rămas pe gînduri, căci mai mult n-a vrut să le spună; cu toate acestea, văzîndu-l că nu se pierde cu firea, parcă au prins și ei mai mult curaj.²⁵

Astfel arăta albia Teiglinului: rîul cobora din Ered Wethrin, la

fel de tumultuos ca și Narog, dar la început între maluri joase, pînă după Trecere, strîngîndu-și puterea din apele altor rîuri, ca sâ poată sfredeli pe la poalele podișului pe care se întindea codrul Brethil. După care curgea prin defileuri adînci, ai căror pereți înalți erau ca niște ziduri de stîncă; la picioarele lor însă, albia era sugrumată, încît apele curgeau vijelioase și urlînd. O strîmtoare din aceasta, nu cea mai adîncă, dar cea mai îngustă, se afla acum tocmai în calea lui Glaurung, la miazănoapte de locul unde Celebros se vărsa în Teiglin. Astfel că Turambar a trimis trei bărbați viteji să urmărească de pe buza strîmătorii toate mișcările Dragonului; el însuși avea să se îndrepte spre Nen Girith, cascada cea înaltă; acolo veștile puteau să ajungă la el iute, iar el putea să vadă pînă departe.

Dar înainte de a porni, i-a strîns pe pădurenii din Ephel Brandir și le-a vorbit, spunîndu-le:

- Oameni din Brethil, o primejdie de moarte s-a abătut asupra noastră, căreia numai o vitejie fără seamăn îi poate ține piept. Cîți sîntem la număr are prea puțină însemnătate; ci arma noastră trebuie sâ fie viclenia, și să avem nădejde în noroc. Dacă am porni împotriva Dragonului cu toate forțele noastre, ca și cînd am înfrunța o oștire de orei, n-am face decît să ne aruncăm cu toții în brațele morții, lăsîndu-ne soașele și rubedeniile fără apărare. Așa că eu vă spun să rămîneți aici și să vă pregătiți să fugiți. Căci de-o fi să vină Glaurung, atunci va trebui să părăsiți acest loc și să vă

184 POVEȘTI NETERMINATE

risipiți care unde vede cu ochii; astfel unii dintre voi vor izbuti să scape cu viață. N-am nici o îndoială că, de va putea, el va veni la fortăreața și sălașul nostru și-l va face una cu pămîntul, răpunînd tot ce mișcă; dar nu va rămîne aici. În Nargothrond se află comoara lui, acolo sînt încăperile cele adînci în care zace și-n care crește el fără teamă.

Oamenii l-au ascultat abătuți, cuprinși de mare deznădejde, pentru că aveau încredere în Turambar și se așteptaseră să audă de la el vorbe dătătoare de mai multă speranță. Dar el le-a mai spus:

— Țsta e răul cel mai mare care se poate întîmpla. Dar dacă planul meu se dovedește bun și norocul e de partea mea, nu se va ajunge aici. Căci eu unul nu cred că Dragonul e de neînvins, cu toate că puterea și răutatea lui sporesc odată cu trecerea anilor. Îl cunosc într-o oarecare măsură. Puterea i se trage mai curînd din

spiritul ticălos ce sălășluiește în el, decît din forța trupului, oricît de mare i-ar fi acesta. O să vă zic o poveste pe care și eu am auzit-o de la cei care au luptat în anul bătăliei Nirnaeth, cînd eu și cei mai mulți care mă ascultați acum eram copii. Pe acea cîmpie, gnomii i-au ținut piept și Azaghâl din Belegost l-a străpuns atît de adînc, încît dragonul a fugit înapoi în Angband. Dar aici am un ghimpe mult mai ascuțit și mai lung decît pumnalul lui Azaghâl.

Turambar a scos sabia Gurthang din teacă și a străpuns cu ea văzduhul de deasupra capului, iar celor care-l priveau li s-a părut că văd o limbă de foc țîșnind din mîna lui Turambar, spre înaltul cerului. Și atunci au strigat ei:

— Ghimpele Negru din Brethil!

— Ghimpele Negru din Brethil, a spus și Turambar. Ar face bine să se teamă de el. Căci să știți de la mine: astfel este ursita Dragonului ăstuia (și, din cît se zice, a prășilelor sale), încît, oricît de falnică i-ar fi platoșa de solzi cornoși, mai tari ca fierul, sub ea pîn- tecele tot de șarpe îi este. Prin urmare, oameni din Brethil, plec acum să caut, cum oi ști și oi putea, pîntecele lui Glaurung. Cine vrea să vină cu mine? Mi-s de ajuns cîțiva cu braț vînos și inimi viteze.

Atunci Dorlas a ieșit în față și a spus:

NARN I HÎN HtFRIN 185

— Merg cu tine, stăpîne; căci mai bine înaintez, decît să aștept să vină dușmanul la mine.

Ceilalți însă nu s-au grăbit să răspundă chemării, prea mare fiindu-le spaima de Glaurung, iar povestea iscoadelor care-l zăriseră trecuse din gură în gură și sporise în grozăvenie.

— Ascultați, oameni din Brethil, a strigat Dorlas, se vedește acum că toate sfaturile lui Brandir nu-s de nici un folos în fața răului din vremea noastră. Nu avem cum scăpa ascunzîndu-ne. Oare nici unul dintre voi nu vrea să ia locul fiului lui Handir, pentru a nu face de rîs Casa lui Haleth?

Vorbe de ocară erau acestea, îndreptate împotriva lui Brandir care cu adevărat ședea în jilțul mai-marelui sfatului, dar nimeni nu lua seamă la el, și tare s-a încrîncenat inima sa auzindu-le; mai cu seamă că Turambar nu l-a muștrat pe Dorlas pentru ele. Unul dintre bărbați s-a ridicat totuși în picioare, Hunthor era acesta, rubedenia lui Brandir, spunînd:

— Râu faci, Dorlas, cînd batjocorești cu astfel de vorbe pe stăpînul tău, ale cărui mădulare din pricina sorții nefericite nu

pot să dea ascultare vrerii inimii sale. Ferește-te ca nu cumva tu însuși să te dovedești altfel decât ți-e zisa! Și cum poți spune că sfaturile sale au fost în zadar, când niciodată nu le-am urmat? Tu însuși, vasalul său juruit, le-ai nesocotit. Vă spun că Glaurung vine la noi acum, așa cum s-a dus și-n Nargothrond, din pricină că faptele noastre ne-au trădat — iar Brandir tocmai de asta s-a temut. Dar dacă năpasta s-a abătut asupra noastră, cu voia ta, fiu al lui Handir, mă voi duce în numele Casei lui Haleth.

— Trei mi-s de-ajuns! a spus Turambar. Pe voi doi vă iau cu mine. Dar, stăpîne, eu unul nu te disprețuiesc. Înțelege! Trebuie să ne grăbim, treaba ce-o avem de îndeplinit cere mădulare vînjoase. Socot că locul ți-e alături de obștea ta. Ești înțelept și știi să tîmăduiești; mă tem că în puțină vreme va fi trebuință de înțelepciune și putere de tîmăduire.

Frumoase vorbe, dar care n-au făcut decât să-l amărăscă și mai mult pe Brandir, care i-a spus lui Hunthor:

186 POVEȘTI NETERMINATE

- Te du, atunci, însă fără învoirea mea. Căci asupra omului ăstuia adastă o umbră care te va duce spre rău.

Turambar nu mai avea vreme de pierdut, dar cînd s-a dus la Nfniel să-și ia rămas bun, ea s-a agățat de el, plîngînd îndurerată.

-Nu pleca, Turambar, ascultă-mi ruga! Nu te înfrunța cu umbra de care ai fugit! Nu, nu, mai bine fugi și ia-mă cu tine, cît mai departe!

- Nfniel, draga mea dragă, a răspuns el, nu mai putem fugi, tu și cu mine. Sîntem împrejmuiți în țara asta. Și chiar dacă aș pleca și i-aș părăsi pe oamenii care ne-au primit în mijlocul lor cu prietenie, n-aș putea decât să te duc în sălbăticie, unde n-avem nici un adăpost și unde ai pieri, tu și pruncul nostru. O sută de leghe ne despart de orice meleag la care Umbra nu poate ajunge. Dar nu-ți pierde cumpătul, Nfniel. Căci asta îți spun: nici tu, nici eu nu vom fi răpuși de Dragonul ăsta ori de vreun alt dușman de la Miazănoapte.

Nfniel s-a oprit din plîns și n-a mai spus nimic, dar sărutul ei de despărțire a fost rece.

Apoi Turambar cu Dorlas și Hunthor au pornit întins spre Nen Girith și, cînd au ajuns acolo, soarele cobora spre asfințit și umbrele se lungiseră; ultimele două iscoade îi așteptau acolo.

- Ați sosit tocmai la timp, stăpîne, au zis ei. Dragonul a venit, iar cînd am plecat noi el ajunsese la malul Teiglinului, privea pe

partea cealaltă a râului. Se mișcă numai noaptea, așa că ne putem aștepta la un atac chiar mâine, înainte de ivirea zorilor.

Turambar a privit peste cascada Celebros și a văzut soarele scăpătînd și sulite negre de fum ridicîndu-se la malul râului.

- N-avem timp de pierdut, a spus el, însă veștile sînt bune. Mă temusem că o să mișune în dreapta și-n stînga; dacă o apuca spre miazănoapte și ajungea la Trecere și de acolo la vechiul drum de la șes, n-ar mai fi fost nici o nădejde. Acum însă furia stîrnită de trufie și răutate îl împinge înainte. Dar chiar în timp ce spunea acestea, în gîndul său cumpănea îndoit: „Te pomenești că o creatură atît de ticăloasă și de haină se ferește de Trecere, la fel ca orcii? Haudh-en-Elleth! Oare Finduilas încă adastă între mine și destinul meu?”

NARN I HÎN HtFRIN 187

S-a răsucit spre însoțitorii săi și a spus:

- Iată ce avem de făcut. Trebuie să mai așteptăm o vreme; pripeala poate fi la fel de rea acum ca și zăbava. Cînd s-o lăsa întunericul, o să ne furișăm pînă jos la rîu. Dar să fiți cu mare băgare de seamă! Căci urechile lui Glaurung aud la fel de bine pe cît de bine îi văd ochii — iar ochii îi sînt ucigători. Dacă ajungem la rîu fără să ne simtă, trebuie să coborîm în strungă, să trecem rîul și astfel ajungem la poteca pe care o va urma el cînd va porni.

- Dar cum poate el veni pe acolo? a întrebat Dorlas. O fi el sprinten, însă e un Dragon urieșesc, și cum o putea să coboare o stîncă și s-o urce pe cealaltă, cînd partea din față trebuie să urce înainte ca a din spate să fi apucat să coboare? Și dacă o face totuși, la ce ne slujește că ne aflăm în apele dezlănțuite de sub el?

- O fi așa cum spui, a răspuns Turambar, și dacă într-adevăr așa va face, va fi vai și-amar de noi. Dar eu trag nădejde, din ceea ce știm despre el și după locul în care se află acum, că altele îi sînt gîndurile. A ajuns la marginea strungii Cabed-en-Aras, pe care, după cum mi-ați povestit voi, odată o căprioară a trecut-o dintr-un salt, fugind de vînătorii lui Haleth. E atît de mare acum Dragonul, încît gîndesc că va căuta să se arunce pe malul celălalt. Asta este nădejdea noastră, și-n ea trebuie să ne încredem.

Auzindu-1 ce spune, Dorlas a simțit că-l părăsește curajul, căci el cunoștea mai bine decît toți întregul ținut Brethil, și cu adevărat Cabed-en-Aras era un loc cumplit. Pe malul răsăritean, o stîncă dreaptă, de vreo patruzeci de picioare înălțime, golașă pînă aproape de buza unde creșteau copaci; pe partea cealaltă, malul

era mai puțin prăpăstios și mai puțin înalt, acoperit de copaci și tufăriș care atârnavă în rădăcini, dar jos în vale apa curgea vijeliosă printre bolovani, și chiar dacă un bărbat curajos și sigur pe picioarele sale putea să-1 treacă în timpul zilei, era primejdios să se încumete pe acolo în timpul nopții. Dar acesta era planul lui Turambar și era zadarnic să i se împotrivescă.

Astfel că au pornit la lăsarea întunericului, dar nu spre locul unde se afla Dragonul, ci mai întâi au apucat-o pe poteca ce ducea spre Trecere; apoi, înainte să ajungă acolo, au luat-o spre miazăzi, 188 POVEȘTI NETERMINATE

pe o cărăruie care i-a dus pînă la marginea pădurilor ce umbreau Valea Teiglin.²⁶ Și pe măsură ce se apropiau de Cabed-en-Aras, pas cu pas, oprindu-se adesea ca să asculte, au simțit miros de arsură și o duhoare care i-a îngreșat. Altfel, peste tot nemișcare de moarte, nimic nu se clintea în văzduh. Primele stele au licărit la Răsărit, în spatele lor, și săgeți palide de fum se înălțau drepte, neșovăitoare pe cerul apusean încă luminat.

După plecarea lui Turambar, Nfniel a rămas tăcută și împietrită; dar Brandir a venit la ea și i-a spus:

-Nfniel, nu te teme de pe-acum de ce-i mai rău. Oare nu te-am sfătuit să aștepti?

-Ba da, a răspuns ea. Dar la ce mi-ar mai folosi acum? Căci dragostea nu trece și nu îndură mai puțin dacă nu te măriți.

— Știu asta, a zis Brandir. Dar nici nu te măriți doar ca să fii măritată.

-De două luni sînt grea cu pruncul lui. Și nu-mi pare că din pricina asta mi-e mai greu să îndur teama de a-1 pierde. Nu înțeleg ce vrei să spui.

— Nici eu nu mă mai înțeleg. Știu doar că mi-e teama.

-Halal mîngiere îmi aduci! a izbucnit ea. Brandir, prietene, ascultă-mă: fie că-s măritată sau nemăritată, fie că-s mamă sau fecioară, mi-e peste puteri să mai îndur teama. Stăpînul Destinului s-a dus să-și înfrunte destinul ce i-a fost scris, departe de-aici, iar eu cum să stau și s-aștept să primesc vești, bune, rele, cum or fi? Poate chiar în noaptea asta se va întilni cu Dragonul, iar eu cum să stau, sau să șed, așteptînd să treacă orele astea cumplite?

— Nu știu, a răspuns Brandir, dar, cum-necum, orele trebuie să treacă, și pentru tine, și pentru soațele celor care s-au dus cu el.

— Ele n-au decît să facă ce le îndeamnă inimile lor! a strigat Nfniel. Eu însă trebuie să plec. Nu vreau ca multele leghe să mă despartă de primejdia în care se află stăpînul meu. Vreau să le ies veștilor în cale!

Vorbele lui Nfniel i-au sporit lui Brandir însutit teama, făcîndu-1 să strige:

NARN I HÎN HtFRIN 189

— Ba nu te las nici în ruptul capului să faci una ca asta. Căci astfel ai pune în primejdie tot planul nostru. Multele leghe ce vă despart îți dau răgazul să scapi, de-o fi să fie cum e mai rău.

— De-o fi să fie cum e mai rău, eu nu vreau să scap, a răspuns ea. Iar acum înțelepciunea ta e în zadar și nici n-ai să-mi stai în cale.

S-a înfățișat Nfniel în fața oamenilor care încă mai erau strînși în Ephel și a strigat:

— Oameni din Brethil! Nu voi aștepta aici. Dacă stăpînul meu dă greș, atunci orice nădejde este o amăgire. Țara și pădurile voastre vor fi preschimbate în cenușă și nimeni, nimeni nu va scăpa. De ce, atunci, sâ mai zăbovim aici? Eu plec să aflu veștile și soarta ce ne așteaptă. Cei care gîndesc la fel ca mine sâ mă însoțească!

Mulți s-au arătat gata sâ plece împreună cu ea: soațele lui Dorlas și Hunthor, din pricină că aceia pe care-i iubeau erau duși cu Turambar; altele, din milă față de Nfniel și din dorința de a se împrieteni cu ea; și-au mai fost și alții din cei atrași de ceea ce se povestea despre Dragon, și, mînați de vitejie ori nesăbuintă (neștiind ei prea multe despre râu), gîndeau că vor fi martori la fapte ciudate și glorioase. Căci, în mintea lor, Sabia Neagră ajunsese atît de măreață, încît puțini își puteau închipui că Glaurung o va înfrînge. Așa s-a făcut că în scurtă vreme și în mare grabă s-au pornit la drum, o mulțime numeroasă, îndreptîndu-se spre o primejdie pe care nu o pricepeau; și mergînd aproape fără să se oprească, au ajuns în cele din urmă, la miez de noapte, frînți de oboseală, la Nen Girith; însă Turambar plecase, chiar dacâ nu cu mult înaintea sosirii lor. Noaptea e un sfetnic cu mintea limpede, și mulți dintre ei s-au mirat de propria lor pripeală; iar cînd au auzit de la pîndarii rîmași acolo cît de aproape se afla Glaurung și ce disperat era planul lui Turambar, au simțit cum îi părăsește curajul și n-au mai îndrăznit să meargă mai departe. Unii au privit cu ochi temători spre Cabed-

en-Aras, dar nimic nu izbuteau să zărească și nu auzeau altceva decît glasul rece al cascadei. Nfniel stătea de una singură, scuturată de un tremur cumplit.

După plecarea lui Nfniel și a însoțitorilor ei, Brandir le-a spus celor rămași:

190 POVEȘTI NETERMINATE

— Priviți cît sînt de disprețuit și cum mi se nesocotesc sfaturile! Fie ca Turambar să vă cîrmuiască de-acum încolo, căci mi-a luat puterea ce-o aveam de drept. Eu unul mă lepăd și de cîrmuire, și de obște. Și nimeni să nu mai vină la mine după sfaturi ori pentru tămăduire!

Zicînd acestea, și-a rupt toiagul și în sinea lui și-a spus: „De-acum nimic nu mi-a mai rămas, decît doar iubirea pentru Nfniel: prin urmare, unde se duce ea, din înțelepciune ori din nesăbuiță, și eu trebuie să mă duc. În ceasul acesta întunecat, nimic nu se întrevede; dar cine știe de n-aș putea-o feri cît de cît de rău, dacă aș fi lîngă ea.”

Astfel că și-a încins la brîu o sabie scurtă, cum rareori făcuse înainte, și-a luat toiagul și a plecat din Ephel, cît de repede putea, cu mersul lui șchiopătat, apucînd-o în urma celorlalți pe lungă potecă ce ducea la hotarul apusean al codrului Brethil.

Moartea lui Glaurung

Intr-un tîrziu, la ceasul cînd noaptea învăluiseră pămînturile, Turambar și însoțitorii săi au ajuns la Cabed-en-Aras, bucuroși de vuietul asurzitor al cascadei; căci, cu toate că le dădea de veste despre primejdiile ce-i așteptau în fundul văii, acoperea orice alt zgomot. Dorlas i-a dus puțin mai spre miazăzi, pînă într-un loc de unde, printr-un hom, au coborît pînă la poalele stîncii; dar acolo jos curajul l-a pârâsit pe Dorlas, din pricina multelor stînci și bolovanilor nenumărați îngrămădiți în apele ce curgeau în jurul lor dezlănțuite și scrișnitoare.

— Mai sigur drum spre moarte nici că se poate, a zis Dorlas.

-Dar e singurul, fie spre moarte, fie spre viață, a zis Turambar; iar zăbava nu-l va face să pară mai plin de nădejde. Așa că, după mine!

Și cu acestea Turambar a luat-o înainte; cu pricepere și curaj, ori poate cu ajutorul sorții, a trecut dincolo și-n întunericul negru ca smoala s-a răsucit să vadă cine-l urma. O siluetă și mai întunecata stătea lîngă el.

-Dorlas? a întrebat Turambar.

- Nu, eu sînt, a răspuns Hunthor. Dorlas n-a cutezat să treacă. Chiar de  ndr ge te războiul, un bărbat se poate teme de multe lucruri.  ade tremur nd pe mal, a a bănui; rușine să-i fie pentru vorbele ce i le-a spus rubedeniei mele.

Turambar  i Hunthor s-au așezat să- i tragă sufletul, dar curînd noaptea i-a pătruns cu frigul ei, amîndoi fiind uzi p n  la piele, a a că s-au apucat să caute o potecă de-a lungul r ului, spre miazănoapte, unde poposise Glaurung. Valea se îngusta  i întunericul se ad ncea încă  i mai mult, dar pe măsură ce înaintau orbecăind, Turambar  i Hunthor au zărit un licăr deasupra lor, ca de la un foc mocnit,  i au auzit m riitul Marelui Vierme în somnul său p nditor. Atunci cei doi au încercat să găsească o cale care să-i ducă în sus, până sub buza peretelui; numai astfel nădăjduiau ei să se apropie de dușman fără ca acesta să-i simtă. Dar duhoarea era atât de cumplită,  nc t au simțit că-i apucă ame eala,  i mai mult alunecau în jos dec t urcau. Se ag tau de trunchiurile copacilor, ma ele li se întorceau pe dos,  i-n deznădejdea ce-i st p nea uitaseră de orice frică, în afară de groaza de a nu se pr bu i în col ii Teiglinului.

- Ne irosim proste te bruma de putere ce-o mai avem. Până nu vom  ti pe unde va trece Dragonul, zadarnic urcăm, a zis Turambar.

La care Hunthor i-a spus:

- Iar când vom afla, n-o să mai avem vreme să căutăm o cale de-a ie i din str mtur .

- A a e. Numai că singur norocul ne poate veni în ajutor,  i-n el trebuie să ne-ncredem.

S-au oprit, prin urmare,  i au a teptat,  i din defileul întunecat au privit cum o stea albă  i îndepărtată străbătea palida fi ie de cer de deasupra lor; apoi Turambar a alunecat încet într-un vis în care se făcea că întreaga sa voin  se încorda pentru a rămîne ag tat, în vreme ce un val negru  i zbea  i-i rodea mădularele.

Dintr-odată a r sunat un mare vuiet  i pereții defileului s-au cutremurat  i au răspuns cu ecou. Turambar s-a scuturat din mrejele visului  i i-a spus lui Hunthor:

- Se urnește. A sosit ceasul. Să love ti ad nc, pentru că doi trebuie să lovească tot atât de v rtos ca trei!

Și astfel a început atacul lui Glaurung asupra codrului Brethil; și multe s-au întimplat așa cum sperase Turambar. Dragonul își țira greutatea spre marginea stîncii, fără să se abată într-o parte sau alta, ci pregătindu-se să sară peste prăpastie cu uriașele lui labe dinainte, iar apoi să-și tragă trupul mătăhălos. Mișcarea lui i-a băgat în sperieți pe pîndarii de dedesubt, și asta pentru că nu-și pregătea săritura chiar deasupra lor, ci puțin mai la miazănoapte, încît din locul unde se aflau ei zăreau acum umbra capului de vierme desenîndu-se pe bolta înstelată; fâlcile îi stăteau căscate, lăsînd la vedere șapte limbi de foc. Apoi a scuipat o pâlălaie, încît prăpastia s-a umplut de-o lumină roșietică și umbre negre au prins să dănțuiască printre stînci; copacii din fața lui s-au zgîrcit și s-au preschimbat în fum, bucăți de stîncă s-au prăvălit în rîu. Apoi Dragonul s-a azvîrlit în față și cu ghearele lui vînjoase s-a prins de celălalt perete stîncos și a început să se tragă peste hău.

Acum era nevoie de curaj și iuțeală, căci, cu toate că Turambar și Hunthor scăpaseră neatinși de pala de foc, neaflîndu-se chiar în drumul lui Glaurung, trebuiau totuși să ajungă la el, înainte ca dragonul să apuce să treacă peste ei, altfel nu mai aveau nici o nădejde. Fără să-i mai pese de primejdie, Turambar s-a tîrît de-a lungul malului, ca să ajungă sub trupul viermelui; dar acolo fierbințeala și miasma erau atît de cumplite, încît Turambar s-a pierdut cu firea și ar fi căzut fără doar și poate, dacă Hunthor, care îl urma bărbătește, nu l-ar fi prins de braț și nu l-ar fi ținut.

- Vitează inimă! i-a zis Turambar. Norocul mi te-a ales drept tovarăș!

Dar chiar în timp ce spunea acestea, un pietroi cît toate zilele s-a rostogolit de sus și i-a căzut lui Hunthor drept în cap, prăvălindu-l în apă, și astfel și-a găsit sfîrșitul unul dintre cei mai neînfricați din Casa lui Haleth.

— Vai și-amar! a strigat Turambar. Numai nenorociri se-abat asupra celor care merg în umbra mea! De ce am căutat ajutor? Acum ai rămas singur, Stăpîn al Destinului, așa cum ar fi trebuit să știi că se va întimpla. Singur vei învinge!

NARN I HÎN HtFRIN

193

Și-a adunat el întreaga voință și ura toată ce-o nutrea pentru Dragon și Stăpînul acestuia, și dintr-odată i-a părut că inima și trupul îi sînt cuprinse de-o putere pe care n-o cunoscuse pînă

atunci; a urcat stîncă, din piatră în piatră, din rădăcină în rădăcină, pînă cînd, în cele din urmă, s-a apucat de-un copac subțirel ce creștea chiar sub buza rîpei, și cu toate că vîrfurile fuseseră pîrjolit, trunchiul se ținea bine înfipt în rădăcini. Tocmai cînd s-a sprijinit în furca făcută de cîteva crengi, partea de mijloc a trupului Dragonului a ajuns deasupra lui și s-a lăsat în jos, tras de propria-i greutate, cît pe ce să atingă creștetul lui Turambar, înainte ca Glaurung să și-l poată trage în sus. Spălăcite și zbîrcite îi erau dedesubturile trupului, jilăvite de o scursoare cenușie de care se lipiseră scîrnăvii de tot felul, care acum se desprindeau și cădeau; duhoarea ce-o răspîndeau era ca de moarte. Atunci Turambar și-a tras din teacă Sabia Neagră a lui Beleg și a avîntat-o în sus, cu toată puterea brațului și a urii sale, iar lama ucigașă, lungă și lacomă, a pătruns în pîntecele Dragonului pînă la plăsele.

Glaurung a simțit mușcătura morții și a scos un țipăt care a cutremurat codrii dintr-o poală în alta, iar cei care priveau de la Nen Girith au simțit că li se oprește răsufierea în piept. Turambar s-a clătinat ca lovit și a alunecat, iar sabia i s-a smuls din strînsura mîinii, rămînînd înfipta în pîntece. Căci Glaurung dintr-odată s-a smucit spasmodic. Și-a răsucit în sus huiduma de trup și s-a aruncat cu totul peste hâu; prăvălindu-se în partea cealaltă, a prins să se zvîrcolească, țipînd, izbind și răsucindu-se în agonie, pînă cînd a făcut una cu pămîntul tot ce se afla în jurul său; în cele din urmă, a rămas nemișcat, în mijlocul pîrjolului, învăluit în fum.

Turambar s-a agățat de rădăcinile copacului, mut și năuc. Încet, și-a strîns din nou puterile și, pe jumătate alunecînd, pe jumătate coborînd din rădăcină-n piatră și din piatră-n rădăcină, a ajuns din nou jos la rîu și s-a încumetat să-l treacă înapoi, iarăși înfruntînd primejdia, tîrîndu-se în patru labe, agățîndu-se de bolovani, orbit de ploaia de stropi, pînă a pus piciorul pe malul celălalt și de acolo, istovit peste poate, a urcat prin hornul prin care coboriseră ei înainte. Astfel a ajuns în cele din urmă la locul unde trăgea să moară

194 POVEȘTI NETERMINATE

Dragonul; fără urmă de milă și-a privit dușmanul rănit și s-a bucurat.

Glaurung zăcea acolo, cu fălcile căscate; dar focurile din el se stinseseră, ochii săi ticăloși îi erau închiși. Zăcea întins cît era el

de lung, răsturnat pe o parte, iar din Gurthang, înfiptă în pîntecele lui, nu se vedeau decît plăselele. Lui Turambar i-a crescut inima-n piept văzînd aceasta, căci, cu toate că Dragonul încă răsufila, el avea să-și ia înapoi sabia pe care o prețuisese și înainte, dar acum era mai presus decît toate comorile din Nargothrond. Adevărate se dovedeau vorbele ce fuseseră rostite la făurirea ei, anume că nimic din ce era măreț sau mărunț nu avea să supraviețuiască mușcăturii sale.

Așa că Turambar s-a apropiat de dușman, și-a pus un picior pe pîntecele lui și, apucînd plăselele săbiei, a tras de ele cu toată puterea, și i-a strigat a batjocură lui Glaurung, îngînîndu-i cuvintele ce le spusese în Nargothrond:

- Slavă, Vierme al lui Morgoth! Bine-mi pare de-ntîlnire! Crăpi acum și întunecimea să te-nghită! Astfel s-a răzbunat Turin, fiul lui Hurin!

Și-a smuls sabia și, în aceeași clipă, din tăietură a țîșnit un suvoi de sînge negru care i-a căzut lui Turambar pe mînă, frigîndu-i carnea cu veninul său. Turambar a urlat de durere. Iar Glaurung a tresărit, a deshis ochii funești și i-a ațintit asupra lui Turambar cu atît răutate, încît Turambar s-a simțit ca străpuns de o săgeată; din pricina ochilor și a durerii de la mînă, a căzut fără simțire, zăcînd ca mort lîngă Dragon, cu sabia sub trup.

Țipetele lui Glaurung au ajuns pînă la oamenii de la Nen Girith, umplîndu-i de groază; și cînd iscoadele au zărit în depărtare prăpădul și pîrjolul pe care-l făcea Dragonul în zvîrcolirile sale, au crezut că dihania îi călca în picioare și-i nimicea pe aceia care-l atacaseră. Și-au dorit atunci ca multele leghe ce-i despărțeau de Dragon să fie și mai multe; dar nu îndrăzneau să părăsească înălțimea pe care se strînseseră, căci își aminteau de vorbele lui Turambar, anume că, dacâ Glaurung ieșea victorios, spre Ephel Brandir avea să se îndrepte. Astfel că se uitau plini de teama, așteptînd să-l vadă mișcîndu-se, dar

NARN I HÎN HtFRIN 195

nici unul nu era îndestul de curajos ca să coboare și să se ducă pînă la locul bătăliei, să vadă ce se întîmplă acolo. Iar Nfniel ședea fără să se clinească, neputînd să-și miște mădularele și nici să-și stă- pînească tremurul trupului; și-asta pentru că atunci cînd a auzit glasul lui Glaurung, inima i s-a oprit în piept, iar ea a simțit cum o împresoară din nou întunecimea.

Așa a găsit-o Brandir. Căci într-un tîrziu a ajuns și el la podul

peste Celebros, abia tîrîndu-se de ostenit ce era; şchiopătînd şi sprijinindu-se în toiagul lui, bătuse atîta amar de drum, cinci leghe şi mai bine de la el de-acasă. Teama pentru soarta lui Niniel îl minase înainte, iar veştile pe care le auzea acum erau întocmai aşa cum se temuse că vor fi.

— Dragonul a trecut rîul, îi spuneau oamenii. Sabia Neagră a pierit, fără doar şi poate, la fel şi cei care au mers cu el.

Brandir s-a oprit lîngă Nfniel, ghicindu-i deznădejdea, şi tare ar mai fi alinat-o; dar în sinea lui şi-a spus: „Sabia Neagră a murit, Nfniel însă trăieşte”. S-a cutremurat ca de-un fior, căci dintr-odată a simţit că se face frig lîngă apele rîului Nen Girith; şi-a scos mantia şi a învelit-o pe Nfniel în ea. Ce să-i spună, nu ştia; iar Nfniel era mută.

Timpul trecea, dar Brandir a rămas tăcut lîngă ea, scrutînd întunericul nopţii şi ascultînd; nu vedea însă nimic, cît despre auzit, nici un sunet nu desluşea în afara de vuietul cascadei Nen Girith. „Fără doar şi poate că Glaurung a plecat de-acolo şi a pătruns în Brethil”, şi-a spus în gîndul său. Dar nu-i mai părea rău de oamenii lui, neghiobi care-i nesocotiseră sfaturile şi-l batjocoriseră. „N-are decît Dragonul să se ducă pînă la Amon Obel; o să am atunci răgaz s-o iau pe Nfniel de-aici.” încotro să se îndrepte, habar n-avea, căci nicicînd nu se depărtase de Codrul Brethil.

în cele din urmă, s-a aplecat şi a atins-o pe Nfniel pe braţ, spunînd:

- Trece timpul, Nfniel! Vino! E vremea să mergem. Dacă mă laşi, o să te duc de-aici.

Tăcută, ea s-a ridicat şi l-a luat de mînă, apoi au trecut amîndoi podul şi au coborît pe cărarea ce ducea la Trecerea peste Teiglin.

196 POVEŞTI NETERMINATE

Dar cei care i-au zărit mişcîndu-se ca nişte umbre prin întuneric nu ştiau cine ar putea fi, şi nici nu le păsa. Au mers ei aşa o bucată de drum printre copacii nefoşnitori şi dintr-odată luna s-a înălţat în spatele dealului Amon Obel, umplînd luminişurile pădurii cu o lumină cenuşie. Atunci s-a oprit Nfniel şi l-a întrebat pe Brandir:

— Acesta este drumul?

Iar el a răspuns:

— Care drum anume? Căci în Brethil nu mai avem nici o

nădejde. Drum altul nu mai avem, decît acela care ne scapă de Dragon și pe care putem fugi de el cît mai departe cu puțință și cît mai avem răgaz.

Nfniel l-a privit uimită.

— Nu la el ai zis că mă duci? l-a întrebat ea. Sau ai vrut să mă amăgești? Sabia Neagră a fost iubitul meu, bărbatul meu, și nu merg decît în căutarea lui. Cum de-ți închipui altceva? De-acum, n-ai decît să faci cum socotești, dar eu sînt în mare grabă.

Brandir a rămas ca năuc preț de cîteva clipe, dar ea s-a și depărtat iute de el.

— Stai, Nfniel! Nu te duce singură! a strigat el în urmă-i. Nu știi ce-ai să găsești acolo. Vin cu tine!

Dar ea nu l-a luat în seamă, ci și-a văzut de drum, ca și cînd clocotea în ea sîngele care înainte îi fusese înghețat; și cu toate că el a urmat-o cît de repede îi stătea în puteri, ea s-a făcut nevăzută. Și-a blestemat Brandir soarta și nevolnicia, dar nu s-a întors din drum.

Luna urca albă pe boltă, era aproape plină, și cînd Nfniel a început să coboare spre pămînturile ce mărgineau rîul, i s-a părut că-și amintește de apele sale, și a cuprins-o spaima. Căci ajunsese la Trecerea peste Teiglin, Haudh-en-Elleth se găsea acolo, în fața ei, ca o fantasmă în lumina lunii, cu o umbră neagră de-a curmezișul lui; și din gorganul acela se înălța o mare amenințare.

Scoțînd un țipăt, Nfniel i-a întors spatele și-a rupt-o la fugă spre miazăzi, de-a lungul rîului, lepădîndu-și mantia în timp ce fugea, ca și cînd s-ar fi lepădat de-o umbră ce se agăța de ea; veșmîntul îi era alb, iar luna îl făcea să lucească în timp ce Nfniel fugea printre copaci. Așa s-a făcut că Brandir a zărit-o de sus, de pe coasta dealului, și pe loc a apucat-o și el spre miazăzi, cu gînd să-i taie calea, dacă izbutea;

NARN I HÎN HtFRIN 197

printr-un noroc a găsit o cărăruie, tocmai cea pe care o urmase și Turambar, care se desprindea din drumul ceva mai umblat și cobora abrupt spre rîu; pe acesta a coborît și Brandir, ajungînd din nou aproape de Nfniel, doar că în spatele ei. A strigat-o, dar ea nu s-a sinchisit, ori poate nu-l auzise, fapt este că n-a trecut mult și iar s-a depărtat de el; astfel s-au îndreptat ei spre pădurile aflate chiar lîngă Cabed-en-Aras și lîngă locul unde Glaurung se dădea de ceasul morții.

Luna se găsea pe cerul de la Miazăzi, neumbrită de nici un nor, iar lumina îi era clară și rece. Ajungînd la marginea pîrjolului pricinuit de Glaurung, Nfniel i-a văzut trupul prăvălit acolo, și pîtecele cenușiu sub sclipirea lunii; dar lîngă el zăcea un om. Uitînd de frică, Nfniel s-a repezit printre ciaturile arzînd mocnînd și s-a apropiat de Turambar. Căzuse pe-o parte, cu sabia sub el; în lumina lăptoasă, chipul îi era pierit, ca atins de moarte. Nfniel s-a aruncat peste trupul lui și a-nceput să plîngă și să-l sărute; i s-a părut că încă mai respiră, dar s-a gîndit că-i doar o amăgire a unei speranțe deșarte, căci trupul bărbatului era rece și nemișcat, iar gura îi rămînea mută la strigătele ei. În timp ce-l mîngîia, a descoperit că mîna îi era înnegrită, parcă fusese pîrlită pe foc; i-a spălat-o cu lacrimile ei și i-a înfășat-o cu o bucată ruptă din veșmîntul ei. Dar el tot nemișcat rămînea, în ciuda mîngîierilor ei; l-a sărutat Nfniel încă o dată și a strigat:

— Turambar, Turambar, vino-ți în simțiri! Auzi-mă! Trezește-te! Sînt eu, Nfniel. Dragonul a murit, a murit, numai eu sînt aici lîngă tine.

Dar el nu răspundea.

Brandir i-a auzit strigătul, căci ajunsese și el la marginea pămîntului pîrjolit; dar tocmai cînd să facă un pas spre Nfniel, s-a oprit locului și a rămas stană. La strigătul lui Nfniel, Glaurung a tresărit pentru ultima oară, iar trupul i s-a cutremurat ca de un fior; și-a întredeschis ochii funești în care s-a oglindit luna și a horcăit:

- Slavă, Nienor, fiică a lui Hurin. Ne mai întîlnim o dată pînă să se sfîrșească totul. Mă gîndesc că te bucuri că ai izbutit să-ți găsești fratele. Acum vei cunoaște cine este: cel care împlîntă pumnalul în întuneric e viclean cu dușmanii, își trădează prietenii și e un adevărat

198 POVEȘTI NETERMINATE

blestem pentru neamul său, Turin, fiul lui Hurin! Dar, dintre toate faptele sale, pe cea mai ticăloasă o vei simți chiar în tine.

Nienor a rămas ca împietrită, dar Glaurung și-a dat duhul; și odată cu moartea lui, vâlul aruncat asupra ei de răutatea lui i s-a ridicat de pe ochii și întreaga ei aducere aminte i s-a limpezit dintr-odată, zi cu zi, mai mult chiar, și-a amintit și de tot ceea ce i se întîmplase de cînd zăcuse pe Haudh-en-Elleth. Și întreg trupul ei s-a cutremurat de groază și durere. Iar Brandir, care auzise totul, s-a rezezat fără vlagă de un trunchi.

Pe neașteptate, Nienor a sărit în picioare, a stat palidă ca o nălucă în lumina lunii, a privit în jos la Turin și a strigat:

- Rămii cu bine, ooo, Tu, cel de două ori iubit! A Turin Turambartturun' ambartanen: stăpîn al destinului, destinului sclav! Ferice de tine că ai murit!

Copleșită de atîta nenorocire și de groaza ce-o cuprinsese, a rupt-o la fugă.

- Stai! Așteaptă, Nfniel! a strigat Brandir, pornind șchiopătat după ea.

S-a oprit o clipă Nfniel și s-a uitat în urmă cu ochi sticloși.

- Să aștept? a strigat la rîndul ei. Să aștept? Așa mi-ai spus mereu. De te-aș fi ascultat! Acum e prea tîrziu. De-acum n-am să mai aștept pe Pămîntul de Mijloc.

Și cu acestea s-a făcut nevăzută.²⁷

În cîteva clipe a ajuns la marginea strîmtorii Cabed-en-Aras; s-a oprit, s-a uitat la apa volburoasă și a strigat:

- Apă, apă! Ia-o acum pe Nfniel Nienor, fiica lui Hurin; Bocirea, Bocirea, fiica lui Morwen! Ia-mă și du-mă pînă la Mare!

Astfel zicînd, s-a aruncat în gol: o străfulgerare albă înghițită de hăul negru, un țipăt pierdut în urletul rîului.

Apele Teiglinului și-au continuat curgerea, dar Cabed-en-Aras nu mai era: Cabed Naeramarth aveau s-o numească oamenii; și-asta pentru că nici o ciută n-o mai trecea sărînd și toate ființele vii o ocoleau și nici un om nu mai umbla pe malurile ei. Ultimul dintre oameni care a privit în întunecimea ei a fost Brandir, fiul lui Handir; iar el și-a ferit îngrozit fața, inima i s-a strîns de frică și, cu

NARN I HÎN HtFRIN 199

toate că i se urîse dintr-odată de viață, n-a putut să se arunce în brațele morții pe care și-o dorea.²⁸ Apoi gîndul i s-a întors către Turin Turambar.

— Te urîsc oare, ori îți plîng de milă? a strigat Brandir. Dar tu ești mort. Nu-ți sînt dator mulțumiri, ție, hrăpăreț a tot ce-am avut sau aș fi putut avea. Neamul meu însă are să-ți plătească o datorie. Se cuvine ca de la mine s-o afle.

Astfel că a pornit cu mersul lui șchiopătat înapoi spre Nen Girith, ocolind cu scîrbă întinderea pîrjolită de Glaurung; în timp ce urca poteca abruptă, a dat peste un om care iscodea printre copaci și zărindu-l a făcut un pas îndărăt. Într-o rază a lunii care scăpăta i-a deslușit chipul.

— Hei, Dorlas! a strigat el. Ce vești îmi poți da? Și cum se face că ai scăpat viu? Rubedenia mea unde-i?

— Nu știi, a răspuns ursuz omul.

— Mare ciudățenie, a spus Brandir.

— De chiar vrei să știi, a spus Dorlas, Sabia Neagră ne-a pus să trecem pe întuneric Teiglinul clocotitor. Ce-i ciudat că n-am putut? Sînt mai priceput decît mulți să mînuiesc toporul, da' n-am mădulare de ciută.

— Să înțeleg că s-au dus fără tine să-1 înfrunte pe Dragon? a întrebat Brandir. Dar cum, cînd zici că a trecut rîul? Măcar de-ai fi stat prin preajmă, ca să vezi ce se-ntîmplă.

La aceasta Dorlas n-a mai răspuns, ci sta și-1 privea cu ură pe Brandir. Și a priceput Brandir dintr-odată că omul ăsta își părăsise tovarășii și, copleșit de rușine, se ascunsese în pădure.

— Rușine să-ți fie, Dorlas! i-a spus el. Vinovat ești de toate nenorocirile noastre: ai ațîțat Sabia Neagră, l-ai adus pe Dragon înoace, asupra noastră, m-ai botjocorit, l-ai atras pe Hunthor spre moarte și-apoi fugi ca un codaci, să te pitești în pădure! în timp ce spunea acestea, un alt gînd i s-a ivit lui Brandir în minte și s-a stropșit la Dorlas cu mînie: De ce n-ai venit să ne aduci veștile? Măcar atît puteai face ca să-ți ispășești vinovăția. De-ai fi făcut-o, Doamna Nfniel n-ar mai fi trebuit să vină să le afle singură. N-ar mai fi trebuit să vadă Dragonul. Ar fi fost în viață acum. Dorlas, te urâsc!

200 POVEȘTI NETERMINATE

-Păstrează-ți ura pentru tine! Jalnica este, ca și sfaturile tale. De n-aș fi fost eu, ar fi venit orcii și te-ar fi agățat ca pe-o sperietoare chiar în grădina ta. Cît despre codaci, cine spune ăla e!

Zicînd acestea, iute la mînie cum era din pricina rușinii, și-a pregătit pumnul uriaș să-1 pocnească pe Brandir - și așa l-a surprins moartea, înainte ca uimirea să i se șteargă de pe față: căci Brandir și-a scos sabia și l-a răpus cu o lovitură. Preț de o clipă, Brandir a rămas tremurînd, îngrețoșat de sînge; aruncîndu-și sabia cît colo, s-a-ntors și și-a văzut de drum, aplecat peste toiagul său.

Cînd a ajuns la Nen Girith, luna palidă apusese, noaptea era pe sfîrșite; dimineața se deschidea la Răsărit. Oamenii care încă stăteau chirciți lîngă pod l-au zărit pe Brandir venind asemenea unei umbre cenușii în prima lumină a zorilor, și cîțiva i-au strigat

uimiți:

- Unde ai fost? Ai văzut-o? Căci Doamna Nfniel s-a dus.

— Da, s-a dus, a zis el. S-a dus, s-a dus și nicicînd nu se va mai întoarce! Eu însă am venit să vă aduc vești. Ascultați acum, oameni din Brethil, și să-mi spuneți voi de-ați auzit vreodată o poveste ca aceasta pe care o să v-o zic eu! Dragonul a murit, dar mort e și Turambar, lîngă el. Astea-s veștile cele bune: da, bune-s amîndouă.

Oamenii au prins sâ murmure, mirîndu-se de vorbele lui, și unii au zis că fără doar și poate își pierduse mințile; dar Brandir a strigat:

— Ascultați-mă pînă la capăt! Nfniel este moartă și ea, Nfniel cea frumoasă, pe care voi o îndrăgeați, pe care eu o îndrăgeam mai presus de orice. S-a aruncat de pe marginea prăpastiei Săritura Căprioarei²⁹, iar colții Teiglinului au înhățat-o. S-a dus, făcîndu-i-se lehamite de lumina zilei. Căci iată ce-a aflat înainte de-a fugi: copiii ai lui Hurin erau amîndoi, soră și frate. Mormegil i se spunea lui, Turambar își spunea singur, astfel ascunzîndu-și trecutul: Turin, fiul lui Hurin. Nfniel îi spuneam ei, neștiindu-i trecutul: Nienor era ea, fiica lui Hurin. în Brethil și-au adus umbra întunecatei lor ursite. Aici li s-a împlinit soarta, și de durere acest meleag nu va mai scăpa nicicînd. Nu-1 mai numiți Brethil, nici țara halethrimilor, ci Sarch ni a Hîn Hurin, Mormîntul Copiilor lui Hurin!

Cu toate că nu înțelegeau cum de se petrecuse acest rău, oamenii au început să plîngă și cîțiva au spus:

NARN I HÎN HtFRIN 201

— Un mormînt se află în Teiglin pentru Niniel cea preaiubita, și un alt mormînt i se va face lui Turambar, cel mai viteaz dintre oameni. Izbăvitorul nostru nu va fi lăsat sâ zacă sub cerul liber. Sâ mergem dară la el.

Moartea lui Turin

Pe cînd Nfniel fugea, Turin s-a trezit și i s-a năzărit că în bezna adîncă în care se cufundase a auzit glasul ei chemîndu-1 de undeva de departe; dar în clipa în care Glaurung a murit, leșinul negru ce-1 cuprinsese a dispărut ca prin farmec, și Turin a tras cu nesaț aer în piept, a oftat și a picat într-un somn pricinuit de o mare sfirșeală. Dar pe măsură ce se apropiau zorii, s-a lăsat un frig mușcător; Turin s-a răsucit în somn și plâselele lui Gurthang i s-au înfipt în coapsă, astfel că el s-a trezit brusc. Noaptea era pe

sfârșite, în văzduh se simțea adierea dimineții; Turin a sărit în picioare și pe loc și-a amintit de victorie și de veninul arzător de pe mînă. Și-a ridicat mîna, s-a uitat la ea și s-a mirat. Era legată cu o fișie de pînză albă, dar pielea îi arăta proaspătă și nu-l durea; în sinea lui și-a spus: „Cine m-a oblojit astfel și totuși m-a lăsat să zac aici, în frig, în mijlocul prăpădului și lingă duhoarea dragonului? Ce lucruri ciudate s-au petrecut?”

A strigat atunci, dar nimeni nu i-a răspuns. Totul era negru și pustiit în jurul lui și în văzduh plutea duhoarea morții. S-a aplecat, și-a ridicat sabia și a văzut că era întregă, iar tăișurile ei luceau la fel ca înainte.

— Cumplit a fost veninul lui Glaurung, a zis el, dar tu ești mai puternică decît mine, Gurthang! Ești lacomă de sînge. A ta e victoria. Dar, să mergem! Trebuie să caut ajutor. Trupul mi-e istovit și simt că frigul mi-a pătruns în oase.

Apoi a întors spatele lui Glaurung, lăsîndu-l să putrezească acolo; dar cu cît se depărta de locul acela, pașii îi deveneau tot mai grei, și-n gîndul lui și-a spus: „Poate că la Nen Girith m-o aștepta una din iscoade. Ah, de-aș ajunge odată în casa mea, să simt mîinile blînde ale lui Nfniel și să am parte de priceperea de tămăduire a lui

202 POVEȘTI NETERMINATE

Brandir!” Și astfel, abia tîrîndu-se sprijinit în Gurthang, a ajuns într-un tîrziu, prin lumina cenușie a primelor ceasuri ale dimineții, la Nen Girith; tocmai cînd oamenii dădeau să pornească în căutarea leșului său, el le-a apărut dinainte.

S-au tras oamenii îndărăt înspăimîntați, gîndind că duhul lui neliniștit li se arăta, iar femeile s-au pus pe bocit și și-au acoperit ochii. Dar Turin le-a spus:

— Nu, să nu plîngeți, ci bucurați-vă! Uitați-vă! Sînt viu, nu-i așa? Și oare nu l-am răpus pe Dragonul de care vă temeati?

Atunci oamenii s-au răsucit spre Brandir și au strigat:

— Neghiobule, cu poveștile tale scornite, ziceai c-a murit. Nu ți-am spus că ești nebun?

Brandir stătea cu gura căscată și se holba la Turin cu teamă în ochi, fără să poată rosti un cuvînt.

Dar Turin l-a întrebat:

— înseamnă că tu ai fost acolo, de mi-ai oblojit mîna? îți mulțumesc. Dar bag seamă că nu te pricepi chiar atît de bine, dacâ nu poți osebi leșinul de moarte. Iar oamenilor le-a spus: Voi

să nu-i vorbiți astfel, neghiobi ce sînteți. Care dintre voi ar fi făcut mai mult? Măcar el a avut curajul să vină pînă la locul bătăliei, în timp ce voi ați stat și ați bocit!

Haide, fiu al lui Handir, a mai zis el, întorcîndu-se spre Brandir. Vreau să aflu mai multe. De ce te afli aici, împreună cu toți oamenii ăștia pe care i-am lăsat la Ephel? Dacă eu îmi pun pielea la bătaie de hatîrul vostru, oare nu mi se poate da ascultare cît sînt plecat? Și unde-i Nfniel? Măcar atîta nădejde sâ am, că n-ai adus-o și pe ea cu tine, ci ai lăsat-o acolo unde i-am spus să rămînă, în casa mea, cu oameni de nădejde care s-o apere.

Dar cum nimeni nu-i răspundea, el a strigat:

— Haideți, spuneți-mi unde-i Nfniel? Pentru că pe ea vreau s-o văd; și ei îi voi spune mai întii povestea celor întîmplate în noaptea asta.

Oamenii și-au ferit chipurile; într-un tîrziu, Brandir i-a spus:

— Nfniel nu este aici.

— Atunci e bine, a zis Turin. Prin urmare, mă duc acasă. Aveți vreun cal aici? O targă ar fi și mai bună. Simt că mă prăbușesc de sfîrșeală.

NARN I HÎN HtFRIN 203

— Nu, nu! a strigat deznădăjduit Brandir. Casa ta e pustie. Nfniel nu e acolo. E moartă.

Dar una dintre femei — soața lui Dorlas, care nu-1 avea la inimă pe Brandir — a țipat:

— Nu lua seamă la el, stăpîne! Căci și-a pierdut mințile. A venit aici strigînd că ai pierit, și-a zis că asta-i veste bună. Și uite că trăiești. Atunci de ce-ar fi adevărată povestea lui despre Nfniel: cum că ar fi moartă, și-asta ar fi vestea cea rea?

Atunci Turin s-a repezit la Brandir:

— Carevasăzică, moartea mea era veste bună? a strigat el. Da, de la început ai avut pică pe mine din pricina lui Nfniel, știi asta. Acum zici că-i moartă. Asta e vestea rea? Ce minciună ai scornit în ticăloșia ta, Șontorogule? Vrei să ne faci de petrecanie cu vorbe mișelești, dacă nu poți mînuî armele?

Mînia ce l-a cuprins pe Brandir i-a alungat din inimă orice urmă de milă.

— Eu mi-am pierdut mințile? Nu, tu ți le-ai pierdut pe-ale tale, Sabie Neagră a Soartei negre! Tu și toți becisnicii ăștia. Eu nu mint! Nfniel e moartă, moartă, moartă! În Teiglin s-o cauți!

Turin a rămas ca împietrit și fără vlagă.

— De unde știi? a întrebat el încet. Ce-ai pus la cale?

— Eu știu pentru că am văzut-o cum s-a aruncat, a răspuns Brandir. Iar tu ai pus totul la cale. De tine a fugit, Turin, fiu al lui Hurin, și în Cabed-en-Aras s-a aruncat, pentru a nu te mai vedea niciodată. Nfniel! Niniel? Ba Nienor, fiica lui Hurin.

Atunci Turin l-a apucat de umeri și l-a scuturat pe Brandir; căci în acele vorbe i se părea că aude pașii destinului ajungându-l din urmă; dar în groaza și furia ce-l cuprinseseră inima lui se împotriva vorba, asemenea unei sălbăticiuni rănite de moarte, care vrea să ucidă tot ce-i stă în preajmă, înainte de a-și da sufletul.

— Da, sînt Turin, fiul lui Hurin, a strigat el. De mult ai ghicit asta. Despre sora mea Nienor nu știi însă nimic. Nimic! Se află în Regatul Ascuns, teafără. E o minciună a minții tale mîrșave și-așa cum ai încercat s-o smintești pe soața mea, încerci acum și cu mine. Nemernic olog — vrei să ne-mpingi pe amîndoi la moarte?

204 POVEȘTI NETERMINATE

Dar Brandir s-a smuls din mîinile sale.

— Nu mî atinge! i-a spus el. Și pune-ți frîu nebuniei. Cea pe care o numești soața ta a venit la tine și te-a oblojit, iar tu nu ai răspuns chemărilor ei. A răspuns altcineva în locul tău. Glaurung Dragonul, care îmi vine să cred că v-a vrăjit pe amîndoi, spre nenorocirea ta. Și-așa i-a vorbit, înainte să moară: „Nienor, fiică a lui Hurin, iată-l pe fratele tău: viclean cu dușmanii, trădător al prietenilor, blestem pentru neamul său, Turin, fiu al lui Hurin". Dintr-odată, Brandir a izbucnit într-un rîs dement. Se zice că pe patul de moarte oamenii spun adevărul, a chicotit el. Chiar și un Dragon, pare-mi-se! Turin, fiu al lui Hurin, un blestem pentru neamul tău și pentru toți cei care te găzduiesc!

Turin și-a încheștat mîna pe Gurthang și o sclipire sîngeroasă i-a apărut în ochi.

— Iar despre tine ce-ar fi de zis, Șontorogule? a întrebat el. Cine i-a șușotit ei în ureche, pe la spatele meu, adevăratu-mi nume? Cine-a adus-o la ticălosul de Dragon? Cine-a stat de-o parte și-a lăsat-o să moară? Cine-a venit încoace și s-a grăbit să trîmbițeze grozăvenia? Hai, spune repede.

Văzîndu-și moartea pe chipul lui Turin, Brandir a rămas nemișcat, fără să se ferească din fața lui, cu toate că nu avea nici o armă prinsă la brîu; și a vorbit, spunînd:

— Tot ce s-a petrecut e o poveste prea lungă să fie spusă, iar

mie mi s-a urît de tine. Dar tu, fiu al lui Hurin, mă ponegrești. Pe tine te-a ponegрит Glaurung? Dacă-mi iei viața, toți vor vedea că nu te-a ponegрит. Dar teamă nu mi-e sâ mor, căci astfel mă voi duce s-o gădesc pe Nfniel pe care am iubit-o, și poate o voi regăsi dincolo de Mare.

— S-o cauți pe Nfniel! a strigat Turin. Ba pe Glaurung ai să-l găsești, ca să scorniți minciuni. Cu Viermele ai să dormi, fratele tău de suflet, și-n aceeași întunecime veți putrezi!

A înălțat-o pe Gurthang, a prăvălit-o peste Brandir și dintr-o lovitură l-a trimis în brațele morții. Oamenii și-au ferit privirile de la astă faptă, iar cînd el s-a răsucit pe călcîie și a plecat de la Nen Girith, i-au fugit din cale îngroziți.

Turin a umblat ca buimac prin codrii sălbateci, acum blestemînd Pămîntul de Mijloc și întreaga viață a oamenilor, acum strigînd-o pe

NARN I HÎN HtFRIN 205

Niniel. Dar cînd, în cele din urma, nebunia durerii s-a risipit, s-a așezat o vreme să cumpănească la toate faptele sale și s-a auzit strigînd: „Se află în Regatul Ascuns, teafârâ!” Și s-a gîndit că acum, cînd din întreaga lui viață nu se mai alegea nimic, într-acolo trebuia și el să se îndrepte; căci toate minciunile lui Glaurung îi îndreptaseră mereu pașii în altă parte. Așa că s-a ridicat și a pornit spre Trecerea peste Teiglin și, ajungînd în dreptul gorganului Haudh-en-Elleth, a strigat:

— Amar am plătit, ooo, Finduilas!, că am ascultat de Dragon. Trimite-mi acum un sfat!

Dar tocmai cînd striga el așa, a zărit doisprezece oameni bine înarmați, vînători de-ai lui Thingol.

— Turin! a strigat Mablung drept salut. în sfîrșit, ne întîlnim. Te caut și-s tare bucuros să te văd în viață, chiar dacă anii au lăsat semne grele pe chipul tău.

— Grele! a zis Turin. Da, asemenea labelor lui Morgoth. Dar de te bucuri sâ mă vezi în viață, ești ultimul din Pămîntul de Mijloc care-o face. Oare de ce?

— Pentru că te-ai bucurat de mare cinstire printre noi, a răspuns Mablung, și chiar dacă ai scăpat din multe primejdii, tot m-am temut pentru tine. Am urmărit înaintarea lui Glaurung și mă gîndeam că și-a împlinit misia mîrșavâ și-acum se-nturna la stăpînul său. Dar a luat-o spre Brethil, și tot atunci am aflat de la cei care străbăteau țara că Sabia Neagră din Nargothrond apăruse

din nou pe cele meleaguri și orcii se fereau de hotarele țării ca de moarte. M-a cuprins spaima și mi-am spus în sinea mea: „Vai și-amar! Glaurung se duce acolo unde orcii lui nu cutează, ca să-l caute pe Turin”. Astfel că am venit înapoi cît am putut de iute, să te previn și să te ajut.

— Iute, dar nu îndeajuns, a zis Turin. Glaurung e mort.

Elfii l-au privit cu uimire.

— L-ai ucis pe Viermele cel Mare! Lăudat întru veșnicie fie numele tău printre elfi și oameni!

— Nu-mi pasă, a zis Turin. Căci și inima mi-e răpusă. Dar dacă tot ați venit din Doriath, dați-mi vești despre rubedeniile mele. Căci mi s-a spus în Dor-lomin că ar fi fugit în Regatul Ascuns.

Elfii nu i-au răspuns; într-un tîrziu, Mablung a vorbit, spunînd:

206 POVEȘTI NETERMINATE

— Cu adevărat așa au făcut, în anul dinaintea venirii Dragonului. Dar, vai! Acum nu mai sînt acolo.

Lui Turin i s-a oprit inima în piept, auzind cum îl urmăresc pașii destinului pînă în ultima clipă.

— Spune tot! a strigat el. Și iute!

— Au plecat în sălbăticie, să te caute, a continuat Mablung. Toți le-au spus altminteri; dar ele au ținut morțiș să se ducă la Nargothrond atunci cînd s-a aflat că tu erai Sabia Neagră; iar Glaurung a ieșit din fortăreața și oștenii care le apărau s-au risipit în cele patru vînturi. Pe Morwen nimeni n-a mai zărit-o din acea zi; iar Nienor a fost învăluita într-o vrajă ce i-a amorțit mintea, și a fugit spre miazănoapte, în codri, asemenea unei căprioare sălbatice, și i s-a pierdut urma.

Spre mirarea elfilor, Turin a izbucnit în hohote răsunătoare și pițigăiate.

— Nu-i cumva o glumă? a strigat el. Ah, frumoasa Nienor! Prin urmare, a fugit din Doriath pînă la Dragon, și de la Dragon la mine. Ce dulce milostivire a sorții! Ochi ca mura, negru-i părul; mică și firavă, ca o copilă de elf, nimeni n-o putea lua drept altcineva!

Mablung l-a privit cu ochi mari.

— Și totuși vorbești despre altcineva, i-a spus el. Nu astfel arăta sora ta. Era înaltă, cu ochi albaștri, cu părul ca spicul griului, aidoma tăti- nelui ei, Hurin, doar că avea trup de femeie.

N-ai avut cum s-o vezi!

— N-am avut, zici tu, Mablung, că n-am avut? a strigat Turin. Și cum să fi avut! Vezi doar că sînt orb! Nu știai? Orb, orb, bijbîind încă din pruncie în negura întunecata a lui Morgoth! Așa că lasă-mă! Du-te, du-te! Intoarce-te în Doriath, și fie ca iarna să-1 veștejească! Blestemat fie Menegroth! Blestemată să-ți fie și solia! A fost ultima picătura. De-acum se pogoară noaptea.

Și a rupt-o la fugă de acolo, ca vîntul de iute; iar elfii au privit în urma lui înmărmuriți și plini de teamă. Dar Mablung a spus:

— S-a petrecut ceva ciudat și înspăimîntător, despre care noi nu știm. Să-1 urmăm și să-1 ajutăm, de-om putea; căci acum e cu mîntea tulbure.

Dar Turin alerga mai iute ca ei; ajungînd la Cabed-en-Aras, s-a oprit dintr-odată; și a auzit vuietul apei și a văzut că toți copacii de

NARN I HÎN HtFRIN 207

aproape și de departe se veștejiseră și frunzele lor ofilite cădeau a jale, ca și cînd iarna se abătuse asupra lor în chiar primele zile ale verii.

- Cabed-en-Aras, Cabed Naernamarth! a strigat el. Nu-ți voi spurca apele care au dus-o pe Nfniel. Căci toate faptele mele au fost ticăloase, și ultima a fost cea mai rea dintre toate.

Și-a scos sabia din teacă și a spus:

- Slavă, Gurthang, fier al morții, doar tu mi-ai mai rămas! Dar ce alt stăpîn și altă credință cunoști, fără doar de mîna ce te mînuiește? Sîngele nimănui nu te va face să dai îndărăt! Vei vrea atunci să iei viața lui Turin Turambar? Vei vrea să mă râpui fără zăbavă?

Și din tăișul săbiei s-a auzit răspunzînd un glas rece:

— Da, îți voi bea sîngele, ca să uit de sîngele lui Beleg, stăpînul meu, și de sîngele lui Brandir, pe nedrept ucis. Fără zăbavă te voi ucide.

Atunci Turin a înfipt plăselele în pămînt și el s-a aruncat cu pieptul în vîrfurile ascuțite al lui Gurthang, iar lama neagră i-a luat viața.

Cînd a sosit acolo Mablung, s-a uitat la stîrvul hidos al lui Glaurung și s-a uitat la trupul lui Turin, și tare s-a îndurerat, gîndindu-se la Hurin așa cum îl văzuse în bătălia Nirnaeth Arnoediad, și la cumplita soartă a neamului său. Și-n timp ce elfii stăteau acolo, au venit și oamenii de la Nen Girith, ca să se uite la

Dragon, și cînd au zărit cum se sfîrșise viața lui Turin Turambar, au început să plîngă; aflînd ce tîlc avuseseră vorbele pe care li le spusese Turin, elfii au rămas împietriți de uimire. Iar Mablung a spus cu amărăciune:

— Și eu am avut partea mea de vină în soarta Copiilor lui Hurin, și cu veștile mele l-am ucis pe cel pe care-l iubeam.

Apoi l-au ridicat pe Turin de acolo și au văzut că tăișul săbiei lui se frînsese. Astfel s-au sâvîrșit toate cele ce odată fuseseră ale lui.

Cu truda multor mîini au adunat laolaltă lemne și le-au pus unele peste altele, făcînd un rug uriaș pe care au ars leșul Dragonului, pînă ce din el n-au mai rămas decît cenușă neagră și oase preschimbate-n colb, iar locul unde s-a înălțat rugul avea să fie pentru totdeauna sterp și pustiu. Dar pe Turin l-au așezat într-un gorgan mare, durat chiar pe locul unde își dăduse ultima suflare, iar alături au pus frînturile lui Gurthang. După ce au isprăvit toate acestea, barzii elfilor și ai oamenilor au cîntat cîntece de jelanie, amintind de vitejia lui Turambar și de

208 POVEȘTI NETERMINATE

frumusețea lui Nfniel; și au adus o piatră mare cenușie pe care au așezat-o pe gorgan; iar pe ea elfii au gravat cu runele din Doriath:

TURIN TURAMBAR DAGNIR GLAURUNGA iar dedesubt:
NIENOR NINIEL

Dar ea nu se afla acolo și nimeni n-a știut vreodată unde au dus-o apele reci ale rîului Teiglin.

Astfel se sfîrșește Povestea Copiilor lui Hurin, cea mai lungă dintre toate baladele din Beleriand.

NOTE

Într-o notă introductivă, existentă în mai multe variante, se spune că, deși compusă în graiul elfic și împletind în ea numeroase elemente elfice, mai ales din Doriath, Narn i Hîn Hurin a fost opera unui poet de spiță omenească, Dfrhavel, care a trăit la Limanurile Sirionului în vremea lui Eărendil, unde a strîns toate informațiile despre Casa lui Hador, pe care le-a putut afla de la oameni sau elfi, supraviețuitori sau fugari din Dor-lomin, din Nargothrond, din Gondolin sau din Doriath. Într-o versiune a acestei note, se spune că însuși Dfrhavel se trăgea din Casa lui Hador. Această baladă, cea mai lungă dintre toate baladele din Beleriand, a fost singura compusă de el, dar s-a bucurat de mare trecere printre eldari, deoarece Dfrhavel a folosit graiul Elfilor

Cenușii, pe care-l cunoștea foarte bine. Versul elfic ales de el este cel numit *Minlamed thent / estent*, destinat din vechime tipului de balada narn (o poveste în versuri, menită a fi spusă, nu cîntată). Dŕrhavel a pierit în atacul Fiilor lui Feanor asupra Limanurilor Sirion.

1 în acest punct al textului Narn, există un pasaj care descrie șederea lui Hurin și a lui Huor în Gondolin. Se bazează în mare măsură pe povestea spusă într-unui din „textele constitutive” ale scrierii *Silmarillion* — într-o asemenea măsură, încît este practic o variantă, astfel

NARN I HÎN HtFRIN 209

că nu am mai repetat-o aici. Povestea poate fi citită în *Silmarillion*, la pp. 224-225.

2 în textul Narn există un pasaj în care se relatează despre *Nirnaeth Arnoediad*, pe care l-am eliminat din același considerent ca la Nota 1; vezi *Silmarillion*, pp. 272—276.

3 într-o alta versiune a textului se spune limpede că *Morwen* avea într-adevăr legături cu eldarii care își construiseră sălașuri tainice în munții aflați în apropierea casei ei. „Dar ei nu-i puteau da vești. Nici unul nu-l văzuse pe Hurin pierind. «Nu era cu *Fingon*», spuneau ei; «a fost alungat spre miazăzi, împreună cu *Turgon*, dar dacă vreunul dintr-ai lui a scăpat, înseamnă că se afla în urma armiei din Gondolin. Dar cine poate ști? Căci orcii au făcut un morman din toți cei uciși, a-1 căuta este în zadar, chiar de-ar îndrăzni careva sa se ducă pe *Haudh-en-Nirnaeth*.»”

4 Comparați această descriere a Coifului lui *Hador* cu măștile „ce-ți dădeau fiori”, purtate de gnomii din *Belegost* în bătălia *Nirnaeth Arnoediad*, și „astfel au putut ei să-i înfrunte pe dragoni” (*Silmarillion*, pg. 273). Mai tîrziu, și *Turin* a purtat o mască de-a gnomilor, cînd s-a dus la luptă în fața fortăreței *Nargothrond*, „și orcii au fugit din calea lui” (*ibid*, pg. 299). Vezi Anexa la Narn, pg. 214 mai jos.

5 Este singurul loc unde se pomenește despre raidul orcilor în *Beleriandul Răsăritean*, în timpul căruia *Maedhros* l-a salvat pe *Azaghâl*.

6 în altă parte, tatăl meu făcea observația că graiul vorbit în *Doriath* de Rege sau de ceilalți din acea țară era chiar și pe vremea lui *Turin* mult mai vechi decît cel folosit în alte părți; de asemenea, și faptul că *Mîm* i-a spus lui *Turin* (fapt

neconsemnat în vreun alt text amplu despre Mîm) că una din deprinderile de care nu se lepădase Turin, în ciuda obidei nutrite față de Doriath, era graiul pe care-l învățase cît trăise acolo.

- 7 O notă marginală la unul dintre texte spune aici: „întotdeauna căuta să vadă chipul lui Lalaith în chipurile celorlalte femei”.
- 8 într-o variantă a acestui pasaj al narațiunii, se zice că Saeros ar fi fost rudă cu Daeron, iar în alta, că ar fi fost fratele lui Daeron; textul tipărit este probabil cea mai recentă variantă.

210

POVEȘTI NETERMINATE

- 9 Woodwose: „om sălbatic din păduri”, vezi nota 14 la Druedainii, pg. 531 mai jos.
- 10 într-o varianta la această secțiune a poveștii, Turin a apucat să le spună proscrișilor adevăratul său nume; le-a mai spus că, fiind de drept seniorul și judele Poporului lui Hador, avusese tot dreptul să-l ucidă pe Forweg, deoarece era un om din Dorlomin. Atunci Algund, bătrînul proscris care scăpase din bătălia Nirnaeth Arnoediad fugind pe Sirion la vale, i-a spus lui Turin că ochii lui îl făcuseră să se gîndească la cineva pe care nu și-l putea aminti, dar că-l recunoștea acum a fi fiul lui Hurin. „Numai că el era ceva mai mic de statură, scund pentru neamul lui, cu toate că firea-i era înfocată; iar părul îl avea bălai-roșcat. Tu îl ai negru și ești înalt. Dacă te privesc mai bine, o văd pe maică-ta în tine; ea se trăgea din neamul lui Beor. Tare-aș vrea să știi ce soartă o fi avut.» «Nu știi», a răspuns Turin. «De la miazănoapte nu-mi vine nici o veste.»" în versiunea respectivă, tocmai faptul că știau că Neithan era Turin, fiul lui Hurin, i-a convins pe proscrișii veniți din Dorlomin să-l accepte drept căpetenie a cetei lor.
- 11 în toate versiunile ulterioare ale acestei părți din poveste se spune că, atunci cînd a devenit căpetenia proscrișilor, Turin i-a dus departe de casele Pădurenilor, în pădurea aflată la sud de Teiglin, și că Beleg a ajuns la Pădureni curînd după ce proscrișii plecaseră; dar topografia este neclară, iar relatările despre deplasările proscrișilor, contradictorii. Ținînd cont de desfășurarea în continuare a poveștii, pare necesar să presupunem că ei au rămas în Valea Sirionului și că într-adevăr nu se aflau departe de fostele lor bîrloguri la vremea atacului orcilor asupra caselor Pădurenilor. într-o versiune de

probă, proscrisii s-au îndreptat spre miazăzi și au ajuns în țara aflată „mai sus de Aelin-uial și de Smîrcurile Sirionului”; dar cum oamenii se arătau tot mai nemulțumiți în „acea țară ce nu-i putea adăposti”, Turin s-a lăsat pînă la urmă convins să-i ducă înapoi în regiunea împădurită aflată la sud de Teiglin, acolo unde i-a întilnit pentru prima oară. Era cea mai bună variantă pentru necesitățile povestirii.

12 în Silmarillion, povestirea continuă (pp. 283-284) cu despărțirea lui Beleg de Turin, cu ciudata premoniție a lui Turin că soarta lui îl va duce pe Amon-Rudh, cu sosirea lui Beleg la Menegroth (unde a primit Sabia Anglachel de la Thingol și lembas de la Melian), și cu

NARN I HÎN HtFRIN

211

întoarcerea lui la luptele împotriva orcilor în Dimbar. Nu există nici un alt text care să completeze acest fragment, iar pasajul este omis aici.

13 Turin a fugit din Doriath în timpul verii; toamna și iarna și le-a petrecut printre proscrisi, apoi l-a omorît pe Forweg și a devenit căpetenia lor în primăvara anului următor. Evenimentele petrecute aici au avut loc în vara anului respectiv.

14 Se spune că aeglos, „ghimpe de zăpadă”, semăna cu grozama, dar era ceva mai mare și cu flori albe. Aeglos era și numele Săbiei lui Gil-galad [în Silmarillion, snowpoint — „Vîrf de zăpadă” - n.tr.]. Se-regon, „sînge de piatră”, era o plantă asemănătoare cu iarba-de-șoal- dină; avea flori de un roșu-închis.

15 Arbuștii de grozamă, cu flori galbene, peste care au dat Frodo, Sam și Gollum în Ithilien, erau și ei „scofilciți și despuiați la poale, dar cu coroane stufoase”, încît cei trei puteau merge în picioare pe dedesubtul lor, „străbătînd culoare lungi și uscate”; florile lor „scîn- teiau în întuneric, răspîndind o mireasmă dulce, suavă” (Cele două turnuri IV 7).

16 în altă parte, numele sindarin al Gnomilor Scundaci apare ca Noe-gyth Nibin (vezi Silmarillion, pg. 288), și Nibin-Nogrim. „Podișul mlăștinos cuprins între văile Sirionului și Narogului” (pg. 143 mai sus) este menționat în cîteva locuri drept Mlaștinile Nibin-noeg (sau cu variante ale acestui nume).

17 Stîncă înaltă prin care Mîm i-a dus la crăpătura pe care el o

numea „poarta ogrăzii” era (din cât se pare) marginea nordică a pragului; stîncile ce formau laturile răsăriteană și apuseană erau mult mai prăpăstioase.

- 18 Blestemul lui Androg apare și în următoarea varianta: „Fie să-i lipsească arcul la nevoie, înainte să-și găsească sfîrșitul”. Întîmplarea a făcut ca Mîm să moară de sabia lui Hurin, în fața porților Nargothrond (Silmarillion, pg. 323).
- 19 Misterul celorlalte lucruri aflate în sacul lui Mîm nu este explicat. Se mai face o singură referire la acest subiect, într-o înșeninare scrisă în grabă, ce sugerează că acestea ar fi fost lingouri de aur, mascate sub formă de rădăcini, și îl descrie pe Mîm căutînd „vechi comori într-un sălaș al gnomilor, în apropiere de «pietrele teșite»”. Fără îndoială că

212

POVEȘTI NETERMINATE

acestea erau tocmai acei „bolovani uriași, rezemați unii de alții ori prăbușiți de-a valma” (pg. 139 mai sus) în locul unde a fost prins Mîm. Dar nicăieri nu se specifică anume ce rol urma să aibă această comoară în povestea despre Bar-en-Danweth.

20 La pg. 100 se spune că trecătoarea peste vîrfurile Amon Dearthir era singura „între Serech și capătul dinspre apus, unde Dorlomin se unea cu Nevrast”.

21 în Silmarillion (pg. 305) se spune că Brandir a presimțit apropierea răului după „veștile aduse de Dorlas”, prin urmare, din cât se pare, după ce-a înțeles că omul de pe targă era Sabia Neagră din Nargothrond, despre care se zvonea că era fiul lui Hurin din Dorlomin.

22 Vezi pg. 217 mai jos, unde se zice că Orodreth comunica „pe căi tainice” cu Thingol.

23 în Silmarillion (pg. 176) Platoul Faroth, sau Taur-en-Faroth, este „un mare platou împădurit”. Descrierea făcută aici, „cafeniu și golaș”, se referă probabil la faptul că, la începutul primăverii, copacii erau încă desfrunziți.

24 Se poate presupune că abia după ce totul s-a sfîrșit, iar Turin și Nienor muriseră, oamenii și-au adus aminte de tremurul ei și i-au înțeles semnificația, astfel că Dimrost a devenit Nen Girith; dar în legendă nu este pomenit ca nume decît Nen Girith, de la început pînă la sfîrșit.

25 Dacă intenția lui Glaurung fusese cu adevărat aceea de a se întoarce în Angband, se poate presupune că ar fi urmat vechiul

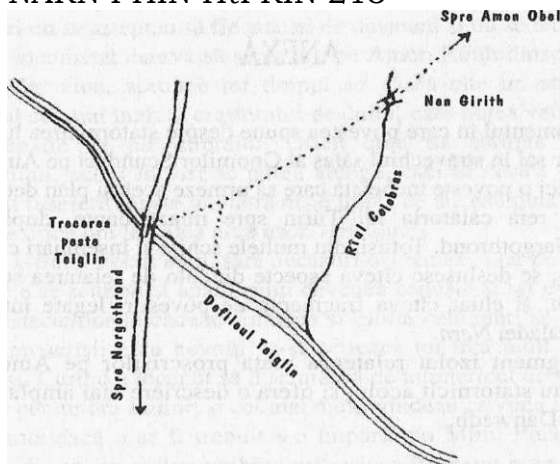
drum de la Trecerea peste Teiglin, nu foarte diferit de cel care-l adusese pînă la Cabed-en-Aras. Probabil s-a presupus că se va întoarce în Angband pe drumul pe care ajunsese la sud de Nargothrond, adică urcînd pe cursul rîului Narog pînă la Ivrin. Vezi, de asemenea, cuvintele lui Mablung (pg. 205): „Am urmărit înaintarea lui Glaurung și mă gîndeam că... se-nturna la stăpînul său. Dar a luat-o spre Brethil”.

Cînd Turambar a vorbit despre speranța lui că Glaurung va urma un drum drept și nu se va abate de la el, se referea la faptul că, dacă Dragonul urca de-a lungul Teiglinului pînă la Trecere, ar fi putut să intre în Brethil fără să fie nevoit să treacă peste defileu, unde era vulnerabil: vezi ce le spune oamenilor săi la Nen Girith, pg. 186.

26 Nu am găsit nici o hartă care să ilustreze felul cum închipuise tatăl meu topografia regiunii respective, dar schița aceasta pare cel puțin să corespundă indicațiilor din text:

27 Propozițiile „a rupt-o la fugă” și „cu acestea s-a făcut nevăzută” sugerează că între locul unde Turin zăcea lîngă leșul lui Glaurung

NARN I HÎN HtFRIN 213

și marginea defileului era o oarecare distanță. E posibil ca săritura agonizantă a lui Glaurung să-l fi dus ceva mai departe de buza malului.

28 Ceva mai departe în povestire (pg. 207), Turin însuși, înainte de-a muri, a numit locul acesta Cabed Naeramarth, și se poate presupune că de la ultimele sale cuvinte se trage și denumirea ulterioară.

Aparenta discrepantă, anume că, deși se spune (atît aici cît și

în Silmarillion) că Brandir ar fi fost ultimul care a privit în adîncul defileului Cabed-en-Aras, Turin s-a apropiat și el de margine curînd după aceea, și au mai fost și elfii și toți cei care au înălțat tumulul peste trupul lui, poate fi explicată prin aceea că textul baladei Narn este interpretat într-un sens restrîns: el a fost ultimul om care, în fapt, a „privit în jos, în întunecimea sa”. Tatăl meu intenționa să modifice povestea, astfel ca Turin să nu se sinucidă la Cabed-en-Aras, ci pe gorganul lui Finduilas, lîngă Trecerea peste Teiglin; dar intenția nu s-a concretizat în scris.

214

POVEȘTI NETERMINATE

29 De aici ar rezulta că „Săritura Căprioarei” era denumirea originală a locului și adevăratul înțeles al denumirii Cabed-en-Aras.

ANEXĂ

Din momentul în care povestea spune despre statornicirea lui Turin și a oamenilor săi în străvechiul sălaș al Gnomilor Scundaci pe Amon Rudh, nu exista nici o poveste încheiata care să urmeze același plan detaliat, pînă cînd Nam reia călătoria lui Turin spre miazănoapte, după căderea fortăreței Nargothrond. Totuși, din multele schițe și însemnări cu caracter de tatonare, se deslușesc cîteva aspecte dincolo de relatarea sumară din Silmarillion, și chiar cîteva fragmente de povestiri legate între ele pe parcursul baladei Narn.

Un fragment izolat relatează viața proscrișilor pe Amon Rudh, după ce s-au statornicit acolo, și oferă o descriere mai amplă a sălașului Bar-en-Danwedh.

O vreme îndelungată, proscrișii au dus o viață pe placul lor. De hrană nu duceau lipsă, adăpost bun aveau, cald și uscat, larg cît să le ajungă lor și să mai încapă și alții; căci au descoperit că peșterile ar fi putut găzdui, la nevoie, mai bine de o sută de suflete. În adîncul stîncii se mai afla o sală, ceva mai mică. De o parte avea o vatră, deasupra căreia un horn urca prin stîncă pînă la o răsufătoare ascunsă cu dibăcie într-o despicătură din coasta dealului. Mai erau și alte încăperi, multe la număr, ce se deschideau din săli sau din coridoarele dintre ele, unele folosite drept locuință, altele ca ateliere sau cămări. Cînd era vorba de a pune ceva la păstrare, Mîm se pricepea mai bine ca ei, și avea multe vase și cufere din piatră și lemn ce arătau a fi foarte vechi. Dar cele mai multe din încăperile astea erau goale acum: în cele

pentru arme atîrnau topoare și harnașa- mente colbuite și ruginite, rafturile și scrinurile erau goale; iar în fierării focul nu mai ardea de mult. Decît în una singură: o încăpere mică, ce dădea în holul interior și a cărei vatră împărțea hornul cu vatra din hol. Acolo lucra Mîm la răstimpuri, dar nu lăsa pe nimeni altcineva sâ între.

Cît a mai durat anul acela, proscrișii n-au mai dat iama pe nicăieri, iar dacâ totuși părăseau dealul ca să vîneze ori să caute de-ale gurii, se duceau îndeobște în cete mici. Dar aproape de fiecare data, cetele se chinuiau la întoarcere sâ regăsească drumul,

NARN I HÎN HtFRIN

215

astfel câ pînă la urmă, în afarâ de Turin, doar șase dintre ei îl nimereau fără să mai dea greș. Cu toate acestea, vîzînd cã aceia care se pricepeau la a citi urmele puteau ajunge la bîrlogul lor fără ajutorul lui Mîm, s-au hotărît să pună pîndari zi și noapte, în apropierea crăpăturii din peretele dinspre miazănoapte. Dinspre miazăzi nu se așteptau sâ fie atacați de dușmani și nu se temeau cã s-ar fi încumetat careva să se cațare pe Amon Rudh dinspre acea parte; dar ziua, aproape tot timpul se găsea cîte un străjer în punctul cel mai înalt al creștetului dealului, care putea vedea pînă hăt departe de jur împrejur. Oricît erau de abrupte pantele creștetului, acolo în vîrf se putea ajunge, căci la răsărit de gura peșterii fuseseră săpate în piatră niște trepte ce duceau pînă la cline pe care orice om le putea urca ușor, fără ajutor.

Și astfel a trecut anul, fără necazuri ori temeri. Dar pe măsură ce zilele se scurtau și apa iazului devenea cenușie și tot mai rece, iar mestecenilor le cădeau frunzele și ploile cele mari se reîntorceau, proscrișii erau nevoiți să-și petreacă tot mai mult timp în adăpost. Curînd a început să li se urască de întunericul de sub deal sau de penumbra sălilor; și cei mai mulți gîndeau cã viața ar fi fost mai bună dacâ n-ar fi trebuit s-o împartă cu Mîm. Prea adesea apărea din vreun cotlon umbros ori se ivea în vreun prag, tocmai cînd ei îl credeau a fi în cu totul altă parte: iar cînd Mîm se afla în preajma lor, le venea greu să mai vorbească între ei. Din care pricină s-au obișnuit sâ vorbească numai în șoaptă.

Cu Turin însă lucrurile stăteau taman pe dos, lucru ce lor li se părea ciudat; se arăta din ce în ce mai prietenos cu bătrînul gnom și îi urma tot mai mult sfaturile. În iarna aceea, a stat ore întregi

cu Mîm și i-a ascultat istorisirile și peripețiile vieții; iar cînd avea vorbe de ocară despre eldari, nu-l dojenea. Mîm părea pe deplin mulțumit și la rîndul său îi arăta multă bunăvoință lui Turin; numai pe el îl îngăduia în fierărie din cînd în cînd, unde stăteau de vorbă cu glasuri șoptite. Oamenii priveau cu ochi răi toată această poveste; mai cu seamă Androg, ros de gelozie cum era.

Textul preluat în Silmarillion nu oferă indicii despre felul în care a găsit Beleg drumul pînă la Bar-en-Danwedh: „S-a ivit dintr-odată" printre ei, „în amurgul unei zile de iarnă". În cîteva însemnări scurte se spune că, din pricina imprudenței proscrișilor, în acea iarnă proviziile de hrană s-au împuținat în Bar-en-Danwedh, iar Mîm nu vroia să le mai dea din rădăcinile sale, astfel că la începutul anului au plecat la vînătoare, coborînd din adăpostul lor. Beleg se apropia de Amon Rudh cînd a dat de urmele lor și s-a luat după ei fie pînă la tabăra pe care fuseseră nevoiți să

216 POVEȘTI NETERMINATE

și-o facă din pricina unei neașteptate furtuni de zăpada, fie pînă sus, la Bar-en-Danwedh, strecurîndu-se înăuntru după ce-au intrat ei.

Cam tot atunci, Androg, care vroia să găsească proviziile ascunse de Mîm, s-a pierdut în labirintul peșterii și a găsit o scară tainică ce ducea pînă sus, pe creștetul teșit al dealului Amon Rudh (pe aceeași scară au fugit cîțiva dintre proscriși din Bar-en-Danwedh, cînd sălașul a fost atacat de orei: Silmarillion, pg. 291). Și ori în timpul expediției mai sus pomenite, ori mai tîrziu, Androg, care-și făcuse un arc nou și săgeți, sfidînd blestemul lui Mîm, a fost rănit de o săgeată otrăvită — într-o singură referință, din multe existente, la acest episod se spune că ar fi fost vorba de o săgeată orcească.

Beleg a fost cel care i-a vindecat lui Androg rana, ceea ce, din cît se pare, n-a avut darul să stingă antipatia și neîncrederea pe care o nutrea omul față de elf; mai mult chiar, a încins încă și mai tare ura lui Mîm față de Beleg, pentru că l-a „dezlegat" pe Androg de blestem. „O să-l muște din nou [săgeata, n.tr.]", a zis el. Pe de altă parte, îi intrase lui Mîm în cap că, dacă mînca și el din turta lembas a lui Melian, va reîntineri și-și va recăpăta puterile; și cum nu putea să ajungă la ea pe furiș, s-a prefăcut bolnav și i-a cerut dușmanului său să-i dea și lui o bucată. Cînd Beleg l-a refuzat, ura lui n-a mai cunoscut margini, cu atît mai mult cu cît Turin îl

îndrăgea pe elf.

Putem menționa aici că atunci când Beleg a scos bucățile de lembas din legătura adusă cu sine (vezi Silmarillion, pg. 289), Turin le-a refuzat:

Frunzele de argint luceau roșii în lumina focului; și când Turin a văzut pecetea, privirile i s-au înnegurat.

— Ce-ai tu acolo? a întrebat el.

— Cel mai mare dar pe care ți-l trimit cineva care încă te mai iubește, i-a răspuns Beleg. Am aici lembas, turta eldarilor, din care încă nici un om n-a gustat.

— Coiful străbunilor mei îl iau, a spus Turin, ca semn de recunoștință pentru că ai avut grijă de el; însă nu voiesc a primi daruri din Doriath.

— Atunci trimit-te înapoi sabia și celelalte arme, a zis Beleg. Trimite înapoi și toată învățătura și grija ce ți s-a purtat în tinerețe. Și lasă-ți oamenii să moară în pustie, ca să-ți faci pe plac toanelor. Numai că turtele astea nu ție ți-au fost dăruite, ci mie, iar eu fac cu ele ce potesc. N-ai decît să nu le mănînci, dacă-ți stau în gît; dar poate că alții or fi mai flămînzi și mai puțin fuduli.

Astfel făcut de ocară, Turin și-a înghițit trufia și a primit darul.

Se mai găsesc cîteva referiri privind Dor-Cuarthol, Țara Arcului și-a Coifului, unde, o vreme, Beleg și Turin au devenit, din adăpostul de pe

NARN I HÎN HtFRIN

217

Amon Rudh, căpeteniile unei armii din ținutul aflat la sud de Teiglin („Silmarillion, pg. 203).

Turin îi primea cu bucurie pe toți cei care veneau la el, dar, sfătuit de Beleg, nu îi lăsa să urce în adăpostul său de pe Amon Rudh (care acum se numea Echad i Sedryn, Tabăra Credincioșilor); drumul pînă acolo nu-l știau decît cei din vechea lui ceată și nimănui altcuiva nu-i era îngăduit să-l urmeze. În schimb, au fost întemeiate alte tabere și forturi în jurul dealului: în pădurea de la răsărit, pe podiș, sau chiar în smîrcurile de la miazăzi, de la Me-thed-en-glad („Capătul Pădurii”), pînă la Barberib, la cîteva leghe spre miazăzi de Amon Rudh; și din toate locurile astea oamenii puteau vedea creștetul dealului Amon Rudh, și prin semnale primeau vești și porunci.

Astfel, încă înainte să se fi sfîrșit vara, ceata lui Turin s-a preschimbat într-o adevărată armie; iar puterea din Angband a

fost împinsă înapoi. Vestea a ajuns pînă în Nargothrond, și mulți din cei care sâlășluiau acolo au început să se agite, zicînd că, dacâ un Proscris putea să pricinuiască atîtea neazuri Dușmanului, Seniorul rîului Narog ar fi putut face cu mult mai mult. Dar Orodreth nu voia să-și schimbe planurile. Îi dădea ascultare numai lui Thingol, de la care primea și căruia îi trimitea solii pe căi tainice; se dovedea un senior înțelept, așa cum erau toți cei care puneau soarta popoarelor lor mai presus de orice și care se îngrijeau să-și apere cît mai mult timp viața și averile, de pofta nesătulă a puterii de la Miazănoapte. Din această pricina, nu a îngăduit nici unuia dintre supușii săi să i se alătore lui Turin, trimițîndu-i vorbă acestuia ca, în tot ceea ce făcea ori pune la cale în războiul său, să se ferească să pună piciorul pe pămîntul Nargothrondului ori să-i împingă pe orei într-acolo. Totuși, era gata să-i ajute pe cei Doi Căpitani de vor fi avut nevoie (se crede că Thingol și Melian îl sfătuiseră astfel), dar nu cu oștire.

De mai multe ori se precizează faptul că, în tot acest timp, Beleg s-a opus planurilor mărețe ale lui Turin, cu toate că l-a ajutat; i se părea că efectul pe care-l avusese Coiful Dragonului asupra lui Turin era cu totul altul decît sperase el; în plus, presimțea ce avea să se întîmple în scurtă vreme, și asta-l tulbura nespus. S-au păstrat frînturi din discuțiile lui cu Turin pe această temă. Într-un loc se povestește cum ședeau ei doi în adăpostul Echad i Sedryn, și Turin i-a zis lui Beleg:

- De ce ești amărît și gînditor? Oare nu merg toate bine de cînd te-ai întors la mine? Nu s-a adevărit bun planul meu?

218 POVEȘTI NETERMINATE

- Toate-s bune acum, a răspuns Beleg. Dușmanii noștri încă nu s-au dezmeticit și-s tot speriați. Și-n față ne stau încă zile bune; o vreme.

- Și după aceea?

- Vine iarna. Și-apoi un alt an, pentru cei ce-or mai trăi să-1 prindă.

- Și după aceea?

- Mînia Angbandului. Am ars doar vîrfurile degetelor de la Mîna Neagră — nimic mai mult. Ea nu se va retrage.

- Dar oare nu este tocmai mînia Angbandului ținta și bucuria noastră? a întrebat Turin. Ce altceva te-ai aștepta să fac?

- Știi prea bine. Dar despre acea cale m-ai oprit să mai vorbesc. Acum însă ascultă-mă bine. Căpetenia unei armii

numeroase are multe nevoi. Întîi îi trebuie un refugiu sigur; apoi avere, și mulți a căror treabă să nu fie războiul. Cînd sporește numărul oștenilor, e nevoie de hrană, mai multa decît poate fi găsită în sălbăticie; și-apoi, cu atît de mulți, se duce și vorba mai iute. Amon Rudh e un loc bun pentru o mînă de oameni — are și ochi și urechi. Dar n-are nimic împrejur și poate fi văzut de la depărtare; nu-i nevoie de cine știe ce oștire să-l împresoare.

- Orice-ai zice, eu voi fi căpetenia armiei mele, nu s-a lăsat Turin. Și dacă ea pierе, voi pieri și eu. Stau aici, în calea lui Morgoth, și cîtă vreme stau aici, el nu poate folosi drumul spre miazăzi. Pentru aceasta, cei din Nargothrond ar trebui să-mi mulțumească; și chiar să mă ajute cu cele trebuincioase.

Într-un alt paragraf scurt, Turin a răspuns astfel lui Beleg, care-i atrăgea luarea aminte asupra șubrezeniei puterii sale:

- îmi doresc să cîrmuiesc o țară; dar nu pe aceasta. Aici vreau doar să-mi strîng armie. Ci inima mea după țara tatălui meu tîn- jește, după Dor-lomin, și-acolo mă voi duce cînd voi putea.

Se spune, de asemenea, că, o vreme, Morgoth și-a înfrînat mîna, făcînd doar mici tentative de atac, „astfel ca, prin victorii ușoare, răzvrățiții ăștia să nu-și mai încapă în piele de-atîta încredere în ei; așa cum s-a și dovedit curînd”.

Androg apare din nou într-o schiță despre atacul asupra dealului Amon Rudh. Abia atunci i-a dezvăluit lui Turin existența scării interioare; el a fost unul dintre cei care au ajuns în vîrf pe calea aceea. Se spune că el s-a luptat cu mai mult curaj decît toți, dar a căzut în cele din urmă, răpus de-o săgeată; și astfel s-a împlinit blestemul lui Mîm.

NARN I HÎN HtFRIN

219

Nu mai este nimic de adăugat poveștii din Silmarillion despre călătoria lui Beleg în căutarea lui Turin, întîlnirea lui cu Gwindor în Taur-nu-Fuin, salvarea lui Turin și moartea lui Beleg, ucis de Turin. Despre faptul că Gwindor avea asupra sa unul din „lămpașele feanoriene” cu lumina lor albastră, și rolul pe care l-a jucat acest lămpaș într-o versiune a poveștii, (vezi nota 2 de la capitolul precedent).

Aș putea menționa aici că tata a intenționat să extindă istoria Coifului Dragonului din Dor-lomin pînă în perioada petrecută de Turin în Nargothrond, și chiar și după aceea; dar intenția n-a

prins formă concretă în narațiuni. În versiunile existente, coiful dispăre odată cu sfârșitul țării Dor-Cuarthol, când a fost distrusă fortăreața proscrisilor de pe Amon Rudh; totuși, urma să repara în posesia lui Turin la Nargothrond. Nu putea să ajungă acolo decât dacă fusese luat de orcii care l-au dus pe Turin în Angband; dar recuperarea lui când Turin a fost salvat de Beleg și Gwindor ar fi necesitat o digresiune în poveste în acel punct.

O însemnare izolată ne spune că în Nargothrond Turin n-a vrut să poarte din nou Coiful „ca să nu-l dea de gol”, dar că l-a purtat când s-a dus să lupte în Bătălia din Tumhalad (Silmarillion, pg. 299, unde se spune că purta masca gnomilor, pe care o găsisese în arsenalul din Nargothrond). Nota continuă astfel:

De teama aceluia coif, toți vrăjmașii se fereau de el, și astfel s-a făcut că a scăpat nevătămat de pe acel câmp al morții. Și s-a întors în Nargothrond purtând Coiful Dragonului, iar Glaurung, dorind să-l păgubească pe Turin de ajutorul și protecția coifului (el însuși temându-se de el), l-a luat în deridere, spunându-i că fără doar și poate Turin vroia să-i dea de înțeles că i-ar fi vasal și servitor, atîta vreme cît pe creasta coifului purta un chip asemănător cu al stăpînului său.

Dar Turin i-a răspuns:

- Minți, și o știi prea bine. Căci acest chip a fost făurit în semn de dispreț față de tine; și cîtă vreme va fi cineva care să-l poarte, vei fi ros de îndoială, neștiind dacă cel care-l poartă nu cumva îți va hotărî soarta.

- Atunci va trebui să aștepte un stăpîn care să aibă alt nume, a zis Glaurung, pentru că de Turin, fiu al lui Hurin, nu mă tem. Ba așa zice că alta-i pricina. Nu cutează a mă privi drept în față.

Și cu adevărat, într-atît era de mare spaima ce-o răsplinea Dragonul, încît Turin nu îndrăznea să-l privească în ochi, ci-și ținuase viziera coborîtă, proteguindu-și chipul, și cît vorbise cu el nu-și ridicase privirile mai sus de picioarele lui Glaurung. Dar fiind astfel luat în deridere, mîndru și pripit și-a ridicat viziera și s-a uitat în ochii lui Glaurung.

220 POVEȘTI NETERMINATE

Într-un alt loc, există o însemnare în care se spune că, atunci cînd Morwen a aflat în Doriath despre apariția Coifului Dragonului în Bătălia din Tumladen, a știut că povestea auzită era adevărată și că Mormegil era într-adevăr fiul ei Turin.

În sfîrșit, undeva se sugerează că Turin urma să poarte Coiful

atunci cînd l-a răpus pe Glaurung, și să-l zeflemisească pe Dragon în agonie în legătura cu ceea ce-i spusese în Nargothrond despre „stăpînul care sâ aibă alt nume”; dar nu exista nici o indicație despre cum ar fi trebuit sâ se desfășoare povestea pentru a introduce acest element.

Într-o ciornă se relatează despre natura și motivația împotrivirii lui Gwindor la strategiile lui Turin în Nargothrond, în Silmarillion menționîndu-se doar foarte scurt acest lucru (pg. 298). Textul ciornei nu a căpătat forma completă de narațiune, dar poate fi reprodus aici.

Gwindor mereu vorbea împotriva lui Turin la Sfatul Regelui, spunînd că fusese în Angband și știa cîte ceva despre oștirile lui Morgoth și despre planurile lui.

- Victoriile mărunte se vor dovedi păguboase pînă la urmă, zicea el; căci astfel Morgoth va afla unde se găsesc cei mai curajoși dintre dușmanii lui și va strînge oștire îndeajuns de mare să-i distrugă. Întreaga putere unită a elfilor și a edainilor nu va ajunge decît pentru a-l ține în loc și a se alege cu liniștea unui asediu; lung, nu-i vorba, dar numai atît de lung cît sâ-i dea rîgaz lui Morgoth să spargă asediul; și nicicînd o asemenea unire nu va mai putea fi făptuită. Tăinuirea este singura noastră nădejde. Pînă la venirea valarilor.

- Valarii! a izbucnit Turin. Pe voi v-au părăsit, iar pe oameni îi disprețuiesc. Ce rost are să privim spre apus, peste Marea fîră sfîrșit? Noi n-avem treabă decît cu un singur vala, anume cu Morgoth; și dacâ pînă la urmă nu-l putem înfrînge, batâr îl rînim și-l oprim. Victoria e victorie, oricît ar fi de mică, iar valoarea nu-i stă doar în ceea ce urmează după ea. Dar este și folositoare; căci dacâ nu faceți nimic sâ-l împiedicați, întregul Beleriand va cădea sub umbra lui, mai curînd decît gîndiți, și-atunci rînd pe rînd vâ va forța să ieșiți din vizuină. Și-apoi? Cîțiva supraviețuitori demni de milă vor fugi spre miazăzi și spre apus, și se vor tupila pe țărmurile Marii, prinși la mijloc, între Morgoth și Osse. Mai bine, atunci, sâ ne ciștigăm gloria, chiar dacâ scurtă; sfîrșitul n-are cum fi mai rîu. Vorbești de tăinuire, spui că doar în ea zace nădejdea noastră; dar chiar de-ar fi să atacați prin surprindere și să rîpuneți toate iscoadele lui Morgoth pînă la ultima, ca nici una să nu se poată întoarce vreodată cu vești în Angband, el taman astfel va afla că

NARN I HÎN HtFRIN

trăiți și va ghici și unde anume. Și vă mai spun: chiar dacă oamenii muritori au viața scurtă pe lângă cea a elfilor, mai curînd și-o petrec în bătălie, decît fugind sau supunîndu-se: nesupunerea lui Hurin Thalion este o faptă măreață; și chiar dacă Morgoth îl răpune pe făptuitor, nu poate șterge fapta ca și cînd n-ar fi fost. Chiar și stăpînii Apusului o vor cinsti; și oare nu stă scrisă în istoria Ardei, de unde nici Morgoth și nici Manwe n-o pot face să dispară?

— Vorbești de lucruri mărețe, a răspuns Gwindor, și-mi este limpede că ai trăit printre eldari. Dar de întunecime ți-e cuprinsă mintea dacă-i pui alături pe Morgoth și pe Manwe, ori dacă vorbești despre valari ca despre vrăjmașii elfilor și ai oamenilor; căci valarii nu disprețuiesc nimic, cu atît mai puțin pe Copiii lui Iluvatar. Nici n-ai habar de toate nădejdale eldarilor. Știm toți de prorocirea cum că într-o bună zi un sol din Pămîntul de Mijloc va străpunge negurile și va ajunge în Valinor, iar Manwe va auzi și Mandos se va îndupleca. Oare pentru acea vreme nu se cade să păstrăm sămînța noldorilor și a edainilor? Iar Cirdan sălășluiește acum la Miazăzi și acolo se făuresc corăbii; dar ai tu știință de corăbii și de Mare? Tu te gîndești la tine și la gloria ta, și ne îboldești să facem la fel; dar mai trebuie să ne gîndim și la alții pe lângă noi înșine, căci nu toți pot să lupte și să piară, și pe aceștia trebuie să-i ferim de război și de nimicire, atît cît mai putem.

— Atunci trimite-i la corăbiile voastre, cît mai este vreme, a zis Turin.

— Nu vor să se despartă de noi, a răspuns Gwindor, chiar dacă Cirdan i-ar putea adăposti pe toți. Trebuie să rămînem împreună cît mai îndelung cu putință și nu să ne jucăm cu moartea.

— Tocmai la asta am găsit răspuns, a zis Turin. Apărare curajoasă a hotarelor și lovituri nemiloase, înainte ca dușmanul să-și strîngă rîndurile: numai astfel aveți nădejde să rămîneți împreună multă vreme. Și oare aceia despre care vorbești cu drag, cei care se furișează prin păduri și vînează asemenea lupilor, fac mai mult decît cel care-și pune coiful și-și ia scutul și-i alungă pe vrăjmași, chiar de-s mai mulți decît întreaga lui armie? Măcar femeile edainilor nu și-au împiedicat bărbații să lupte în Nirnaeth Arnoediad.

— Dar au îndurat mai multă durere decît dacâ nu s-ar fi dus
acea bătălie, a zis Gwindor.

Iubirea lui Finduilas pentru Turin urma și ea să fie redată mai pe
larg:

Finduilas, fiica lui Orodreth, avea părul bîlai al celor din casa
lui Finarfin, iar lui Turin începuse să-i facă plăcere să o vadă și să
fie în compania ei; îi amintea de cei din neamul lui și de femeile
222 POVEȘTI NETERMINATE

din Dor-lomin, din casa părintelui său. La început o întilnea
numai cînd se afla și Gwindor prin preajmă; dar după o vreme l-a
căutat ea și astfel se întilneau uneori numai ei doi, deși de fiecare
dată părea că întîmplarea îi aducea împreună. Apoi ea a început
să-l întrebe despre edaini, din care mai văzuse și ea cînd și cînd
cîte unul, și despre țara și neamul lui.

Iar Turin îi răspundea fără ocolișuri, cu toate că nu pomenea
numele meleagului unde se născuse ori pe cele ale rubedeniilor
sale; odată i-a zis:

- Am avut o sora, Lalaith, așa-i spuneam eu; chipul tău de ea
îmi aduce aminte. Dar Lalaith era o copilită, o floare galbenă în
iarba verde a primăverii; de-ar fi trăit, poate că acum s-ar fi
veștejit de durere. Dar tu semeni cu o regină și cu un copac de
aur; mi-ar plăcea să am o soră atît de frumoasă.

- Dar și tu pari de viță regească, i-a zis ea, asemenea seniorilor
poporului lui Fingolfin; aș vrea să am un frate atît de viteaz. Și nu
cred că Agarwaen este numele tău adevărat, nici nu ți se
potrivește, Adanedhel. Am să te numesc Thurin, Taina.

Turin a tresărit auzind-o, dar a zis:

- Nu e numele meu, cu adevărat, și eu nu-s rege, căci regii
noștri dintre eldari se trag, iar eu nu-s eldar.

Acum Turin a băgat de seamă că Gwindor nu-i mai arăta
aceeași prietenie ca la început; și-l mai mira ceva: dacâ la început
suferința și groaza ce i le stîrnea Angbandul lui Gwindor se
depărtaseră de el, acum părea că iarăși îl cuprinseseră grijile și
tristețea. Și și-a zis Turin în sinea lui: o fi amărit din pricină că
mă împotrivesc sfaturilor sale și că l-am biruit; mi-aș dori să nu
fie așa. Îl îndrăgea pe Gwindor, pentru că-l călăuzise și-l
tămăduise, și-i era milă de el. Dar în acele zile, și strălucirea lui
Finduilas parcă se împuținase, pasul îi era mai zăbavnic și chipul
îngîndurat; și bîgînd de seamă toate acestea, Turin și-a spus că
fără doar și poate vorbele lui Gwindor îi strecuraseră fetei spaima

în suflet pentru ceea ce avea să vină.

Adevărul e că în Finduilas se ducea o luptă. Pe de o parte, îl prețuia pe Gwindor și-i era milă de el, și-ar fi vrut să nu-i adîncească prin nimic suferința; dar, împotriva voinței ei, iubirea ce i-o purta lui Turin sporea pe zi ce trecea, și gîndul îi zbura la Beren și la Luthien. Dar Turin nu era ca Beren! Nu o privea cu dispreț, se bucura cînd ea se găsea în preajma lui; însă Finduilas știa că el nu-i putea dăruia iubirea pe care și-o dorea ea. Mintea și sufletul lui îi erau în altă parte, hălăduind pe rîuri din primăveri de mult trecute.

Într-o buna zi, Turin i-a vorbit lui Finduilas, spunîndu-i:

NARN I HÎN HtFRIN 223

- Nu lăsa vorbele lui Gwindor să te înspăimînte. A pățimit în întunecimea din Angband; iar unui viteaz ca el îi vine greu să fie olog și neputincios din astă pricină. Are nevoie de multă alinare și de-un răgaz mai lung să se tîmăduiască.

- Știu prea bine, a răspuns ea.

- Dar mulțumită nouă va avea acest răgaz! Nargothrond nu va cădea! Nicicînd Morgoth Mișelul nu va mai ieși din Angband, doar pe servitorii săi se va mai putea bizui; sînt vorbele lui Melian din Doriath. Ei sînt degetele de la mîna lui; iar noi le vom zdrobi și le vom reteza, pînă ce-și va trage înapoi ghearele. Nargothrond nu va cădea!

- O fi cum spui, a zis Finduilas. Nu va cădea, dacă tu vei izbîndi. Dar fii cu băgare de seamă, Adanedhel; inima mi-e grea cînd te văd mergînd la bătălie, de teamă ca Nargothrond să nu te piardă.

Apoi Turin l-a căutat pe Gwindor și i-a spus:

- Gwindor, prieten drag, te cufunzi iarăși în întristare; nu trebuie! Căci tîmăduirea ți-o vei regăsi în casele celor de-un neam cu tine și-n lumina lui Finduilas.

Gwindor s-a uitat lung la Turin, dar n-a spus nimic, ci fața i s-a adumbrat.

- De ce mă privești astfel? l-a întrebat Turin. Adesea ochii tăi m-au privit ciudat de o vreme încoace. Ți-am pricinuit vreo supărare? M-am împotrivit sfaturilor tale, dar un om trebuie să vorbească după cum îl îndeamnă mintea, și nu să ascundă adevărul în care crede, dintr-o pricină doar de el știută. Mi-aș dori să putem gîndi la fel; căci îți sînt adînc îndatorat, și acest lucru nu-l voi uita.

- Așa să fie? a întrebat Gwindor. Cu toate acestea, faptele și sfaturile tale mi-au schimbat și casa, și rubedeniile. Umbra ta adastă asupra lor. De ce m-aș bucura, eu care am pierdut totul din pricina ta?

Dar Turin n-a înțeles aceste vorbe, nu se gîndea decît că Gwindor îl pizmuia pentru prețuirea de care se bucurau el și sfaturile sale în inima Regelui.

Urmează un pasaj în care Gwindor o avertiza pe Finduilas asupra iubirii ei pentru Turin, spunîndu-i cine anume era Turin, ceea ce se găsește aproape identic în textul din Silmarillion (pg. 297). Dar după ce Gwindor termină ce avea de spus, Finduilas îi dă un răspuns mai lung decît în versiunea tipărită:

- Ochii-ți sînt orbiti, Gwindor, i-a zis ea. Nu vezi și nu înțelegi ce urmează să se întîmple. Oare trebuie acum de două ori să mă acopăr de rușine, dezvăluindu-ți adevărul? Căci te iubesc, Gwindor,

224 POVEȘTI NETERMINATE

și mi-e rușine ca nu te iubesc mai mult, ci m-am lăsat cuprinsă de o iubire încă și mai mare, de care nu pot scăpa. Nu am căutat-o, și multă vreme am pus-o deoparte. Dar dacă mie mi-e milă de suferințele tale, ai și tu milă de ale mele. Turin nu mă iubește; și nu mă va iubi.

— Spui asta numai ca să iei asupră-ți vina de pe umerii celui pe care-l iubești. De ce te cauți și șade îndelung cu tine și apoi pleacă de două ori mai bucuros?

— Pentru că și el are nevoie de mîngîiere, a zis Finduilas, și duce dorul după cei de-un neam cu el. Amîndoi aveți nevoi. Dar cum rămîne cu Finduilas? Nu-i de ajuns că-ți mărturisesc că sînt neiubită, ci mai zici și tu că vorbesc astfel numai ca să amăgesc?

— Nu, o femeie nu se lasă amăgită cu una cu două cînd e vorba de iubire, a răspuns Gwindor. Și nu vei găsi mulți care să tăgăduiască iubirea ce li se arată, dacă iubirea e adevărată.

— De-ar fi ca unul din noi trei să mintă, atunci aceea-s eu: fără voia mea, însă. Dar ce-mi vei spune de soarta ta și de veștile despre Angband? Ce-mi vei spune despre moarte și nimicire?

Adanedhel e prea puternic în povestea Lumii și faima lui va ajunge chiar și pînă la Morgoth într-o bună zi.

— E trufaș, a zis Gwindor.

— Dar și îndurător. încă nu s-a trezit deplin, dar mila îi mai poate străpunge inima, lucru pe care nu-l va tăgădui vreodată. Aș

zice că mila va fi întotdeauna singura porțiță de intrare în sufletul lui. De mine însă nu-i este milă. Mă venerează, ca și când i-aș fi mama și regină în același timp!

Se prea poate ca Finduilas să fi spus adevărul, căci vedea lucrurile cu ochii pătrunzători ai eldarilor. Iar Turin, care nu știa ce vorbiseră între ei Finduilas și Gwindor, se purta cu tot mai multă blîndețe față de ea, căci i se părea tot mai tristă. Dar într-o bună zi Finduilas i-a spus:

— Thurin Adanedhel, de ce ți-ai ascuns numele de mine? De-aș fi știut cine erai, nu ți-aș fi arătat mai puțină cinstire, ci aș fi înțeles mai bine durerea ce te macină.

— Ce vrei să spui? a întrebat-o el. Cine crezi că sînt?

— Turin, fiul lui Hurin Thalion, căpitanul de la Miazănoapte.

Atunci Turin l-a muștrat pe Gwindor pentru că i-a dat în vileag numele adevărat, așa cum se povestește în *Silmarillion* (pg. 297).

Există un alt pasaj în acest punct al narațiunii, într-o versiune mai completa decît în *Silmarillion* (despre bătălia din Tumlahad și pustiirea Nargothrondului nu se povestește în nici un alt text; în vreme ce dialogul

NARN I HÎN HtFRIN

225

dintre Turin și Dragon sînt atît de ample în *Silmarillion*, încît pare puțin probabil să se mai fi pus problema lungirii lor). Textul care urmează reprezintă o relatare mai detaliată despre venirea elfilor Gelmir și Arminas în Nargothrond, în anul căderii fortăreței (*Silmarillion*, pg. 248); pentru întilnirea lor anterioară cu Tuor în Dor-lomin, la care se face referire în cele ce urmează, vezi pp. 36-39 mai sus.

În acea primăvară, au sosit doi elfi, care spuneau că sînt Gelmir și Arminas, din neamul lui Finarfin, și că aveau o solie pentru Seniorul din Nargothrond. Au fost aduși în fața lui Turin; dar Gelmir a zis:

— Lui Orodreth, fiul lui Finarfin, vrem noi să-i vorbim.

Iar cînd a venit Orodreth, Gelmir i-a spus:

— Domnia ta, din poporul lui Angrod ne tragem și îndelung am hălăduit după bătălia Dagor Bragollach; dar în ultima vreme am sălășluit în obștea lui Cirdan, lîngă Gurile Sirionului. Și-ntr-o bună zi ne-a chemat la el și ne-a rugat să venim la tine; căci Uimo însuși, Domnul Apelor, i s-a înfățișat și i-a vorbit de o mare primedie ce se apropie de Nargothrond.

Dar Orodreth, neîncrezător, i-a întrebat:

— De ce, atunci, veniți încoace dinspre Miazănoapte? Ori poate că aveți și alte misiuni de îndeplinit?

Arminas i-a răspuns:

— Domnia ta, de când s-a sfârșit bătălia Nirnaeth, am tot căutat regatul ascuns al lui Turgon, și nu l-am găsit; și mă tem că, din pricina acestei căutări, am întârziat prea mult cu solia către tine. Căci Cirdan ne-a trimis de-a lungul coastei, cu o corabie, pentru ca drumul să ne fie tăinuit și grabnic, iar pe țărm am coborât în Drengist. Dar printre marinari erau câțiva care veniseră în Miazăzi cu ani în urmă, ca trimiși ai lui Turgon, și din vorbele lor spuse cu fereală am înțeles că Turgon ar mai sălășlui la Miazănoapte, și nu la Miazăzi, așa cum mulți cred. Dar n-am găsit nici semne, nici zvonuri despre ceea ce căutam.

— De ce-l căutați pe Turgon? a vrut să știe Orodreth.

— Pentru că, din cât se spune, regatul lui va ține piept cel mai mult lui Morgoth, a răspuns Arminas.

Lui Orodreth nu i-au plăcut vorbele astea, care sunau rău prevestitoare.

— Atunci nu mai zăboviți în Nargothrond, le-a zis el, căci aici nu veți auzi vești despre Turgon. Și n-am trebuință de nimeni care să-mi spună că Nargothrond se află în primejdie.

— Să nu-ți fie cu supărare, Domnia ta, dacă-ți spunem adevărul atunci când ne întrebă, a zis Gelmir. Și de ne-am abătut de la

226 POVEȘTI NETERMINATE

drumul drept pînă aici, n-a fost chiar în zadar, căci am umblat pe unde nici cele mai îndepărtate iscoade ale tale n-au ajuns; am străbătut Dor-lominul și toate meleagurile aflate la poalele munților Ered Wethrin, și am cercetat Trecătoarea Sirion, iscodind ceea ce pune la cale Dușmanul. Pe meleagurile acelea se adună orcii și tot felul de făpturi ticăloase, iar o oștire se strînge în jurul Insulei lui Sauron.

— Știu, a zis Turin. Veștile voastre sînt vechi. Dacă solia lui Cfrdan avea un rost, ar fi trebuit să ajungă mai devreme.

- Domnia ta, măcar acum s-o auziți, i-a răspuns Gelmir lui Orodreth. Ascultați vorbele Domnului Apelor! Astfel i-a vorbit el lui Cfrdan Făuritorul de Corăbii: „Răul de la Miazănoapte a pîngărit izvoarele Sirionului, iar puterea mea se depărtează din degetele apelor curgătoare. Dar altceva și mai rău stă să vină. Ci

spune-i Seniorului din Nargothrond: Zăvorăște porțile fortăreței și nu mai ieși de-acolo. Aruncă pietrele mândriei tale în apele zgomotoase, pentru ca răul ce se furișează să nu-i mai găsească poarta."

întunecate i s-au părut lui Orodreth aceste vorbe și s-a uitat la Turin, așa cum făcea de câte ori voia un sfat. Dar Turin nu avea încredere în mesageri, astfel că a zis disprețuitor:

- Ce știe Cfrdan despre războaiele noastre, ale sâlășluitoților din preajma Dușmanului? Marinarul să aibă grijă de corăbiile sale! Dar dacă Domnul Apelor vrea cu adevărat să ne trimită un sfat, să vorbească atunci mai pe șleau. Căci altfel am zice că ne-ar prinde mai bine să ne strîngem forțele și să pornim în calea dușmanilor, înainte să se apropie ei de noi.

Atunci Gelmir a făcut o plecăciune în fața lui Orodreth și i-a spus:

— Am grăit așa cum am fost rugați, Domnia ta.

Și a dat să plece. Dar Arminas i-a zis lui Turin:

— Te tragi cu adevărat din Casa lui Hador, așa cum am auzit vorbindu-se?

- Aici mi se spune Agarwaen, Sabia Neagră din Nargothrond, a răspuns Turin. Bag seamă că te pricepi să vorbești cu fereală, Arminas prietene; așa zice că e bine că taina lui Turgon nu ți-a fost dezvăluită, altfel curînd s-ar duce vestea în Angband. Numele unui om este al lui și numai al lui, și dacă fiul lui Hurin, care vrea să rămînă ascuns, află că l-ai dat în vileag, n-are decît Morgoth să te prindă și să-ți pună limba pe foc!

Furia neagră a lui Turin l-a tulburat pe Arminas, dar Gelmir a spus:

NARN I HÎN HtFRIN

227

— De noi nu va fi trădat, Agarwaen. Oare nu ne sfătuim aici cu ușile închise, astfel că putem vorbi mai pe șleau? Iar Arminas, socot eu, a pus această întrebare din pricină că toți cei care trăiesc lîngă mare știu că Uimo îndrăgește nespus Casa lui Hador, și-s unii care spun că Hurin și Huor, fratele său, au ajuns odată în Târimul Ascuns.

— Dacă într-adevăr așa s-a petrecut, n-ar fi vorbit despre asta nimănui, mare sau umil, necum fiului său, băietan, a răspuns Turin. Carevasăzică, nu cred că Arminas mi-a pus acea întrebare cu gîndul să afle ceva despre Turgon. N-am încredere în asemenea

soli ai ticăloșiei.

— Fă bine și păstrează-ți neîncrederea pentru tine! s-a stropșit Arminas cu mînie. Gelmir m-a înțeles greșit. Am întrebat din pricină că mă îndoiam de ceea ce toți de-aici par să creadă; căci cu adevărat prea puțin te asemeni cu neamul lui Hador, oricare ți-ar fi numele.

— Ce știi tu despre ei? l-a luat Turin în răspăr.

— Pe Hurin l-am întîlnit, asemenea și pe străbunii lui. Iar în pustietatea din Dor-lomin l-am întîlnit pe Tuor, fiul lui Huor, fratele lui Hurin; el seamănă cu străbunii săi, tu însă nu.

— Așa o fi, a zis Turin, batâr că despre Tuor n-am auzit pînă acum. Dar de mi-e părul negru, și nu bălai, nu-i lucru de care să mă rușinez. Căci nu-i primul fiu care seamănă cu mama lui; iar de partea lui Morwen Eledhwen mă trag din Casa lui Beor și din neamul lui Beren Camlost.

— Nu de păr negru ori bălai vorbeam eu. Alții din Casa lui Hador au o altă fire, iar Tuor se număra printre ei. Se poartă cuviincios, ascultă de sfaturile bune, le arată cinstire Stăpînilor Apusului. Cîtă vreme tu nu ascuți decît de propria-ți minte și de sabia de la brîu; și vorbești cu trufie. Ascultă-mă ce-ți spun, soarta-ți va fi cu totul alta decît ar aștepta-o unul din Casele lui Hador și Beor.

— Cu totul alta a fost de la bun început, a răspuns Turin. Iar dacă e să îndur ura lui Morgoth din pricina vitejiei tatălui meu, atunci trebuie să îndur și zeflemeli și cobeli de parc-aș fi un vagabond, cu toate că-s os din os regesc? Ia aminte: fă bine și ten-toar- ce la malurile neprimejduite ale Mării.

Astfel au plecat Gelmir și Arminas și s-au întors la Miazăzi: dar, în ciuda zeflemelilor lui Turin, ar fi rămas bucuroși alături de cei de-o spiță cu ei, să aștepte bătaia; au plecat doar din pricină că Cirdan îi rugase, la porunca lui Uimo, să-i aducă vești din Nargothrond și despre cum își împliniseră ei solia acolo. S-a tulburat Orodreth de vorbele trimișilor, cît despre Turin, el s-a încrîncenat și mai tare: pentru nimic în lume nu voia să dea ascultare sfaturilor lui, cu atît mai puțin să dărîme podul. Măcar atît înțelesese și el din vorbele lui Uimo.

228 POVEȘTI NETERMINATE

Nu se explică nicăieri de ce Gelmir și Arminas, avînd acea solie grabnică pentru Nargothrond, au fost trimiși de Cirdan taman pînă la Fiordul Dregist. Motivul invocat de Arminas a fost cel al

geografie; dar acestea, ca aproape toată arta și toată știința din epoca de glorie a Numenorului, au dispărut odată cu Decăderea sa.

Chiar și cronicile păstrate în Gondor sau în Imladris (unde comorile regilor numenoreeni de la Miazănoapte au fost date în grija lui Elrond) au suferit pierderi ori s-au distrus, din pricină că au fost date uitării. Căci, cu toate că Supraviețuitorii din Pământul de Mijloc „tânjeau” după Akallabeth, Decăzutul, așa cum singuri spuneau, și niciodată, nici după trecerea multor evuri, n-au încetat să se socotească într-o oarece măsură drept exilați, când a devenit limpede că Țara Dorului le-a fost luată și că Numenorul dispăruse pentru totdeauna, aproape toți au gândit că a pătrunde tainele a ceea ce mai rămăsese din istoria insulei era zadarnic, nefăcînd decît să hrănească un nefolositor simțămînt de regret. Povestea lui Ar-Pharazon și a armadei sale profanatoare este tot ce a rămas cunoscut în evurile de mai tîrziu.

*

Numenor semăna la formă cu o stea cu cinci colțuri, sau o pentagramă, cu o porțiune centrală, lată de vreo două sute cincizeci

232 POVEȘTI NETERMINATE

de mile de la nord la sud, și de la est la vest, din care se întindeau cinci promontorii peninsulare mari. Promontoriile acestea erau socotite drept regiuni separate, și purtau numele de Forostar (Târîmurile de la Miazănoapte), Andustar (Târîmurile Apusene), Hyarnustar (Târîmurile de la Sud-Vest), Hyarrostar (Târîmurile de la Sud-Est) și Orrostar (Târîmurile Răsăritene). Porțiunea centrală se numea Mittalmar (Târîmurile Interioare) și nu avea nici o regiune de coastă, în afară de meleagul din jurul estuarului Romenna și din vârful acestuia. O parte mică din Mittalmar era totuși separată de restul, și se numea Arandor. În Arandor se găseau limanul Romenna, Meneltarma și Armenelos, Orașul Regilor; dintotdeauna a fost cea mai populată regiune a Numeriorului.

Mittalmar se ridica deasupra promontoriilor (nepunîndu-se la socoteală înălțimile munților și ale dealurilor acestora); era un meleag de plaiuri înierbate și de coline domoale, pe care creșteau puțini copaci. Către mijloc, se găsea un munte semeț, numit Meneltarma, Pilastrul Cerului, locul sacru unde era venerat Eru Iluvatar. Cu toate că la poale avea cline blînde, acoperite de iarbă,

muntele devenea tot mai prăpăstios, pentru ca spre vîrf sâ nu mai poată fi urcat; astfel cî a fost tăiat în el un drum ce șerpua și-l înconjura, pornind de la poala dinspre miazăzi și terminîndu-se sub buza vîrfului, pe fața dinspre miazănoapte. Vîrful era oarecum teșit, chiar scobit, încîpînd pe el o mare mulțime de oameni; dar în toată istoria Numenorului, niciodată n-a fost atins de mîna cuiva. Nici o casă ori vreun altar, nici măcar o grămadă de pietre nedăltuite nu s-a aflat vreodată acolo sus; și nici vreo altă construcție care sâ aducă a templu nu au avut numenoreenii în toate zilele bunăstării lor, pînă la venirea lui Sauron. Nimeni n-a purtat armă și n-a mînuit vreo unealtă acolo; și nimănui nu-i era îngăduit să rostească vreun cuvînt, decît doar Regelui. Doar de trei ori în fiecare an vorbea Regele, rostind o rugăciune de Erukyerme, în prima zi a primăverii, pentru anul ce urma, înălțînd laude lui Eru Iluvatar de Erulaitale, în mijlocul verii, și mulțumindu-i tot lui de Eruhantale, la sfîrșitul toamnei. În acele zile anume, Regele urca muntele pe jos, urmat de o mare mulțime de oameni, înveșmîntați în alb, purtînd ghirlande,

O DESCRIERE A INSULEI NIJMENOR 233

însă tăcuți. Oricînd altcîndva în decursul anului, oamenii erau liberi să urce pe vîrf singuri ori în grup; dar se spune că liniștea era atît de mare, încît pînă și un străin care nu cunoștea Numenorul și întreaga sa istorie, dacâ ar fi fost dus acolo, nu ar fi cutezat să vorbească tare. Nici o pasăre, în afară de vulturi, nu zbura pînă sus. Cînd cineva se apropia de vîrf, de îndată se iveau trei vulturi și se așezau pe trei stînci aflate aproape de marginea apuseană; dar atunci cînd se rosteau cele Trei Rugăciuni, ei nu coborau, ci rămîneau în văzduh, rotindu-se pe deasupra oamenilor. Erau numiți Martorii lui Manwe și se credea că fuseseră trimiși de el tocmai din Aman, pentru a străjui Muntele Sfînt și întreaga insulă.

La poale, Meneltarma se îmbina în aplecușuri domoale cu plaiul înconjurător, dar își întindea cinci muchii joase, asemenea unor rădăcini, în direcțiile celor cinci promontorii ale insulei; Tarma-sundar se numeau acestea, Rădăcinile Pilastrului. De-a lungul crestei muchiei de sud-vest, panta urcătoare a drumului ajungea pînă în apropierea muntelui; iar între această muchie și cea dinspre sud-est, terenul cobora într-o vale puțin adîncă. Se numea Noirinan, Valea Mormintelor; căci în partea dinspre munte fuseseră săpate în poalele stîncii încăperi în care se găseau

mormintele Regilor și ale Reginelor Numenorului.

Însă în cea mai mare parte a sa, Mittalmar era o regiune de pășuni. În sud-vest se înșiruiau gruiurile ierboase; acolo, în Emerie, era meleagul păstorilor.

Forostar era cel mai puțin mănos dintre toate ținuturile, pietros, copaci cîte unul ici și colo, și numai pe povîrnișurile apusene ale podișurilor înalte, acoperite de iarbă-rea, se găseau păduri de brad și zadâ. Spre Capul de la Miazănoapte, se ridicau stîncile și tot acolo marele Sorontil ieșea drept din mare, cu steiurile sale înspăimîntătoare. Aici își aveau sălașurile vulturii; și tot pe acest meleag Tar- Meneldur Elentirmo a durat un turn înalt, din care putea să cerceteze mișcarea stelelor.

Și Andustar era stîncos în părțile dinspre miazănoapte, cu păduri de brazi falnici care străjuiau întinderea mării. Trei golfuri mici se deschideau spre apus, săpate adînc în podișul înalt; dar

234 POVEȘTI NETERMINATE

stîncile nu ajungeau peste tot pînă la marginea mării, ci la poalele lor se formase un platou ce cobora în pantă ușoară. Cel mai nordic dintre golfuri se numea Golful Andunie (Apusul), cu orașul chiar pe țarm și cu multe alte așezări cocoțate pe povîrnișurile abrupte. Dar înspre miazăzi pămîntul era mănos, cu păduri mari de mesteceni și fagi în părțile sale mai înalte, iar pe văi se întindeau păduri de stejari și ulmi. Între promontoriile Andustar și Hyarnustar se găsea marele Golf Eldanna, numit astfel deoarece se deschidea spre Eressea; iar pămînturile din jurul său, protegute spre miazănoapte și mărginit de se cu mările apusene, aveau o climă caldă, de aceea și ploile erau mai dese aici. În mijlocul Golfului Eldanna se găsea cel mai frumos liman al Numenorului, Verdele Eldalonde; în zilele de început, acolo poposeau îndeobște corăbiile albe și iuți ale eldarilor din Eressea.

De jur împrejurul aceluia loc, și în sus pe pantele îndreptate spre mare, și pînă departe în interiorul uscatului, creșteau copacii mereu verzi și înmiresmați, aduși tocmai din Apus, și atît de bine le pria pe acel meleag, încît eldarii spuneau că Eldalonde era aproape la fel de frumos ca și un liman din Eressea. Copacii aceștia erau cea mai mare bucurie a numenoreenilor și multe cîntece îi aminteau chiar și după ce ei au pierit pentru totdeauna, căci prea puțini au înflorit vreodată la răsărit de Țara Darului: oiolaire și lairelosse, nesamelda, vardarianna, tanielasse și yavannamire, cu poamele sale ca niște globuri purpurii. Florile,

frunzele și scoarța copacilor acelora răspîndeau în jur arome dulci, și tot ținutul era plin de miresme amestecate, astfel că a primit numele de Nisimaldar, Copacii înmiresmați. Mulți dintre ei au fost sădiți și au crescut și în alte ținuturi ale Numenorului, cu toate că nu în același număr mare; însă numai aici creștea semețul copac auriu malinorne, ajungînd, după cinci secole, aproape la fel de înalt ca și aceia care creșteau în Eressea. Scoarța îi era argintie și netedă, ramurile îndreptate oarecum în sus, ca ale fagului; dar avea o singură tulpină. Frunzele, asemănătoare cu ale fagului, doar că mai mari, erau de un verde palid pe față, iar pe dos argintii, și luceau în soare; cînd venea toamna, nu cădeau, ci deveneau palid-aurii. Primăvara îi apăreau flori aurii în

O DESCRIERE A INSULEI NIJMENOR 235

ciorchini, ca ale cireșului, și înfloreau pînă tîrziu în vară; de cum se deschideau florile, frunzele cădeau, încît primăvara și vara crîngurile de malinorni aveau un covor auriu și un acoperiș așijderea, doar pilaștrii îi erau ca argintul fumuriu.¹ Rodul lor semăna cu o nucă argintie la coajă; cîteva i-au fost date în dar Regelui Gil-galad din Lindon, de către Tar-Aldarion, al șaselea Rege al Numenorului. în Lindon nu au prins rădăcini; dar Gil-galad, la rîndul său, a dat cîteva din roadele acestea rubedeniei sale Galadriel, și, mulțumită puterii ei, ele au crescut și au înflorit în Lothlorien, tărîmul străjuit de pe malul Rîului Anduin, pînă cînd Elfii Nobili au părăsit Pămîntul de Mijloc; dar n-au atins niciodată înălțimea sau grosimea trunchiurilor din marile crînguri ale Numenorului.

Rîul Nunduine se vărsa în mare la Eldalonde și pînă să ajungă acolo forma micul lac Nfsinen, numit astfel datorită belșugului de tufișuri și flori dulci-mirositoare, ce creșteau pe malurile sale.

în partea apuseană, Hyarnustar era un ținut muntos, cu stînci mărețe pe coastele apusene și de miazăzi; dar la răsărit se găseau podgorii întinse, căci acolo clima era caldă și pămîntul roditor. Promontoriile Hyarnustar și Hyarrostar se aflau la o depărtare mare unul de altul, iar pe țarmurile lungi dintre ele, marea și pămîntul se uneau blînd, ca nicăieri altundeva în Numenor. Aici își vărsa apele Sirii, principalul rîu al insulei (căci toate celelalte, fără doar de Nunduine, din partea de apus, erau torenți scurți și repezi, care se grăbeau să ajungă în mare), ce-și avea izvoarele la poalele muntelui Meneltarma, în valea Noirinan, și, străbătînd

ținutul Mittalmar spre miazăzi, își domolea curgerea, iar albia șerpuită i se lătea. În cele din urmă, ajungea la mare printre smîrcuri întinse și șesuri stufoase, iar numeroasele sale guri mici își croiau poteci schimbătoare printre dune mari de nisip; pe multe leghe de-o parte și de alta se găseau plaje late și prundișuri surii — aici locuiau îndeobște pescarii, în sate așezate pe peticele de pământ dintre mlaștini și heleș-teie. Cel mai mare dintre aceste sate era Nindamos.

În Hyarrostar creșteau nenumărați copaci de soiuri diferite, printre care și cel numit laurique, al cărui singur rost era de a-i încînta pe oameni cu florile sale. Numele i se trăgea tocmai de la aceste flori,

236 POVEȘTI NETERMINATE

galbene la culoare și crescînd în ciorchini lungi, atîrnători; unii oameni, care auziseră de la eldari despre Laurelin, Copacul de Aur din Valinor, credeau că laurique din acel Copac măreț se trăgea, fiind adus aici de către eldari, sub formă de sâmință; dar nu era așa. Incepînd cu domnia lui Tar-Aldarion, în Hyarrostar copacul a fost sădit pe suprafețe întinse, fiind folosit ca lemn pentru corăbii.

Orrostar era un meleag mai rece, fiind totuși apărat de vînturile dinspre nord-est de platouri ce se înălțau spre capătul promontoriului; în interior creșteau multe grîne, mai cu seamă în regiunile aflate la hotarul cu Arandor.

Întreaga insulă a Numenorului era așezată ca și cînd fusese împinsă în sus din mare și înclinată spre miazăzi și puțin spre răsărit; în afară de partea dinspre miazăzi, în aproape tot restul insulei pământul cădea spre mare în stînci abrupte. În Numenor, zburătoarele care sâlășluiau lîngă mare și înotau sau se cufundau în ea întreceau în număr orice închipuire. Marinarii spuneau că, orbi să fi fost, tot ar fi știut că li se apropia corabia de Numenor, după hărmălaia pe care o făcea păsăretul pe țărături; iar cînd se apropia o corabie, păsările de mare ce-și aveau cuiburile pe uscat se înălțau în stoluri mari și zburau pe deasupra ei, în semn de bucurie și de bun venit, căci nicicînd nu erau ucise ori vătămăte. Unele însoțeau corăbiile în călătoriile lor, chiar și pe acelea care se îndreptau spre Pământul de Mijloc. Tot atît de multe erau și păsările din interiorul insulei, de la kirinki, păsăruici la fel de mici ca panțărușii, numai că aveau penele de un roșu aprins, iar glasurile ca niște țuuturi, aproape de neauzit pentru urechea

omului, pînă la vulturii cei mari, păsările sacre ale lui Manwe, niciodată năpăstuite înainte să înceapă zilele râului și ale urii valarilor. Timp de două mii de ani, din vremea lui Elros Tar-Minyatur și pînă în vremea lui Tar-Ancalimon, fiul lui Tar-Atanamir, în vîrfurile turnului castelului regal din Armenelos s-a găsit un cuib; în acel cuib a sălășluit una și aceeași pereche, bucurîndu-se de mărinimia Regelui.

În Numenor, oamenii călătoreau dintr-o parte în alta călare; numenoreenilor, bărbați și femei deopotrivă, le plăcea să călătorească și tuturor le erau dragi caii, purtîndu-se față de ei cu respect și

O DESCRIERE A INSULEI NIJMENOR 237

găzduindu-i în adăposturi de soi. Caii erau deprinși să audă chemări de la depărtare și să le răspundă, iar în poveștile de demult se spune că oamenii își puteau chema la nevoie caii pînă și cu gîndul, atunci cînd om și animal erau legați printr-o mare iubire. Prin urmare, cele mai multe drumuri din Numenor erau nepietruite, făcute anume pentru călărie, căci trăsurile și căruțele nu prea erau de trebuință în secolele de început, cît despre încărcăturile grele, acestea erau duse pe calea apei. Drumul principal și cel mai vechi, potrivit pentru roți, pornea din marele port Romenna, în răsărit, și ducea pînă la orașul regesc Armenelos, iar de acolo pînă în Valea Mormintelor și la Meneltarma; curînd a fost prelungit pînă la Andunie, în apus. De-a lungul lui treceau care încărcate cu piatră din Tărîmurile de la Miazănoapte, avînd mare căutare în zidărie, și cu cherestea, ce se găsea cu prisosință în Tărîmurile Apusene.

Edainii au adus cu ei în Numenor tainele multor meșteșuguri, precum și meșteșugari, mulți și aceștia, care deprinseseră meseriile de la eldarii, adăugîndu-le propriilor învățături și tradiții. Cît despre materiale, prea puține au putut aduce cu ei, fără doar de uneltele trebuincioase; și multă vreme singurele metale ce s-au găsit în Numenor au fost cele prețioase. Veniseră edainii cu întregi comori de aur și argint și nestemate; așa ceva nu găseau în Numenor. Le îndrăgeau pentru frumusețea lor, și tocmai această dragoste a dat naștere lăcomiei în vremurile ce aveau să vină, cînd au căzut sub stăpînirea Umbrei și au devenit trufași și fățarnici față de neamurile mai umile din Pămîntul de Mijloc. Pe vremea prieteniei cu elfii din Eressea, căpătau de la aceștia, din cînd în cînd, daruri în aur și argint și nestemate; dar asemenea

lucruri erau rare și mult prețuite în secolele de început, pînă cînd puterea Regilor s-a întins pînă pe coastele de la Răsărit.

Multe metale se găseau și în Numenor și, cum priceperea edainilor într-ale mineritului și topitului și meșteșugitului sporea cu repeziciune, obiectele din fier și cupru se găseau de-acum la îndemîna oricui. Printre meșterii edaini erau făurarii de arme care, învățînd de la noldori, ajunseseră iscusiți în a bate săbii și tăișuri de topor și vîrfuri de sulită și cuțite. Breasla Făurarilor de Arme încă

238 POVEȘTI NETERMINATE

mai făcea săbii, pentru ca acest meșteșug să nu se piardă, cu toate că truda lor era mai curînd menită a născoci unelte trebuincioase vremurilor de pace. Regele și cele mai multe dintre marile căpetenii moșteniseră săbiile străbunilor lor;² și uneori dăruiau cîte o sabie moștenitorilor lor. O sabie nouă era făurită pentru Moștenitorul Regelui, pentru a-i fi dată în ziua în care era încoronat. Dar nici un om nu purta sabie în Numenor, și timp de ani lungi puține cu adevărat au fost armele menite războiului, care să fi fost făurite pe insulă. Aveau topoare, sulite și săgeți, numenoreenilor plăcîndu-le cu osebire să-și petreacă timpul trăgînd cu arcul, din picioare ori călare. Mult mai tîrziu, în războaiele purtate în Pămîntul de Mijloc, cele mai de temut aveau să se dovedească arcurile numenoreenilor. „Oamenii Mării”, se spunea la acea vreme, „au trimis înaintea lor un nor mare, ca o ploaie preschimbată în șerpi, ori ca o grindină neagră cu vîrfuri de oțel”; și în acele zile, marile cohorte ale Arcașilor Regelui foloseau arcuri făcute din oțel, goale pe dinăuntru, și săgeți cu pene negre, lungi de-un cot de la vîrf pînă la aripioare.

Dar timp îndelungat echipajele marilor corăbii numenoreene au venit neînmarmate printre oamenii Pămîntului de Mijloc; și cu toate că la bord aveau topoare și arcuri, ca să doboare copaci și să vîneze pentru hrană pe țărmurile sălbatice neafiate în stăpînirea nimănu, nu le purtau asupra-le cînd se duceau să-i caute pe locuitorii acelor meleaguri, și mare le-a fost tristețea cînd Umbra s-a furișat de-a lungul coastelor și oamenii cu care se împrieteniseră au devenit dușmănoși și temători, și cînd fierul a fost folosit împotriva-le tocmai de cei cărora le destăinuiseră taina lui.

Mai presus de toate îndeletnicirile lor, vînjoșilor locuitori ai Numenorului le plăcea Marea, să înoate, să se scufunde sau să se

ia la întrecere în bărci cu vîsle sau pînze. Cei mai temerari erau pescarii; pește se găsea din belșug peste tot de-a lungul coastelor, fiind dintotdeauna principala hrană în Numenor; și toate orașele, unde trăiau cei mai mulți locuitori, erau așezate în apropierea țărmurilor. Din rîndul pescarilor se trăgeau cei mai mulți marinari care, cu trecerea vremii, au devenit oameni cu greutate și la mare cinste. Se zice că atunci cînd edainii au pornit pentru prima oară pe

O DESCRIERE A INSULEI NIJMENOR 239

Marea cea Mare, călăuzindu-se după Stea pentru a poposi în Numenor, la cîrma fiecărei corăbii elfești care i-a purtat pînă acolo se găsea cîte un eldar din cei aleși de Cfrdan; iar după ce cîrmacii au plecat și au luat cu ei cele mai multe dintre corăbii, s-a scurs destul timp pînă cînd numenoreenii înșiși au cutezat să iasă departe în larg. Dar printre ei se găseau făuritori de corăbii care-și deprinseseră meșteșugul de la eldari; apoi mai învățînd de unii singuri, mai născocind una-alta, au ajuns tot mai pricepuți, pînă cînd au îndrăznit să străbată întinsurile mării pînă hăt departe. Și după ce șase sute de ani au trecut de la începutul celui de-al Doilea Ev, Veantur, Căpitanul Corăbiilor Regelui pe vremea lui Tar-Elendil, a ajuns primul în Pămîntul de Mijloc. Și-a adus corabia Entulesse (care înseamnă „întoarcerea”) în Mithlond, împins de vînturile primăvăratice ce suflau de la apus; și s-a întors în toamna anului următor. După aceea, călătoria pe mare a devenit îndeletnicirea de căpetenie prin care oamenii din Numenor își dovedeau curajul și bărbăția; iar Aldarion, fiul lui Meneldur, a cărui soată era fiica lui Veantur, a întemeiat Breasla Aventurilor, care-i cuprindea pe toți marinarii încercați ai Numenorului, așa cum se povestește în cele ce urmează.

NOTE

- 1 Această descriere a mallorn-ului seamănă mult cu descrierea pe care le-o oferă Legolas prietenilor săi în timp ce se apropie de Lothlorien (Frăția Inelului II 6).
- 2 Sabia Regelui era într-adevăr Aranruth, sabia lui Elu Thingol din Doriath, în Beleriand, care-i fusese dată lui Elros de către Elwing, mama sa. Mai erau și alte obiecte moștenite: Inelul lui Barahir; marea Secure a lui Tuor, tatăl lui Eärendil; și Arcul lui Bregor, din Casa lui Beor. Numai Inelul lui Barahir, tatăl lui Beren Ciungul, a supraviețuit Decăderii; căci a fost dat de către Tar-Elendil fiicei sale, Silmarien, și a fost păstrat în Casa

Seniorilor din Andiinie, dintre care ultimul a fost Elendil cel Credincios, care a fugit în Pământul de Mijloc, ca să scape de scufundarea Numenorului. [Nota autorului] - Povestea Inelului lui

240 POVEȘTI NETERMINATE

Barahir este redată în Silmarillion, capitolul 19, iar istoria sa ulterioară, în Stăpînul Inelelor, Anexa A (I, iii și v). „Marea Secure a lui Tuor” nu apare menționată în Silmarillion, dar este pomenită și descrisă în versiunea originală a „Căderii Gondolinului” (1916-17, vezi pg. 12, unde se spune că în Gondolin Tuor ducea cu sine o secure, nu o sabie, și că-i spunea Dramborleg, un nume din graiul locuitorilor Gondolinului. într-o listă de nume ce însoțește povestea, Dramborleg se traduce drept „Ascuțișul Bufnitor”: „securea lui Tuor, care, cînd izbea, lăsa o urmă adîncă, de măciucă, și despica totodată, ca o sabie”.

II

ALDARION ȘI ERENDIS

Soția Marinarului

Meneldur era fiul lui Tar-Elendil, al patrulea Rege al Numenorului. Era al treilea copil al Regelui, mai avînd el două surori, pe nume Silmarien și Isilme. Cea mai mare dintre ele era măritată cu Elatan din Andunie, iar fiul lor era Valandil, Seniorul din Andunie, din care s-a tras mai apoi lunga dinastie a Regilor Gondolinului și ai Amorusului, în Pământul de Mijloc.

Meneldur avea o fire blîndă și se dovedea priceput mai curînd la tainele minții, decît la faptele trupului. îndrăgea nespus tărîmul Numenorului și tot ceea ce cuprindea el, dar nu se sinchisea de Marea ce se întindea de jur împrejur; căci ochii minții lui priveau dincolo de hotarele Pământului de Mijloc: era înamorat de stele și de înalturile cerului. Cerceta cu rîvnă tot ce găsea în învățăturile eldarilor și ale edainilor despre Eă și adîncurile care împrejmuiiau Regatul Arda, cel mai mult plătîndu-i să privească la astre. Și-a durat un turn în Forostar (partea cea mai dinspre miazănoapte a insulei), unde văzduhul era limpede, și de acolo, în timpul nopții, scruta cerurile și urmărirea toate mișcările luminilor de pe boltă.¹

Cînd a primit Sceptrul, Meneldur a trebuit să părăsească ținutul Forostar, pentru a se duce să locuiască în marea casă a Regilor, din Armenelos. S-a dovedit un rege bun și înțelept, cu toate că nici o clipă n-a încetat să jinduiască după zile în care să-și poată spori știința

242 POVEȘTI NETERMINATE

despre bolta cerească. Soața lui era o femeie de o mare frumusețe, pe nume Almarian. Era fiica lui Veantur, Căpitanul Corăbiilor Regelui în vremea lui Tar-Elendil; și cu toate că ei înseși nu-i erau mai dragi corăbiile și marea, decît celor mai multor femei de pe insulă, fiul ei semăna mai curînd cu Veantur, tatăl ei, decît cu Meneldur.

Fiul lui Meneldur și al lui Almarian era Anardil, care avea să fie cunoscut printre Regii Numenorului drept Tar-Aldarion. Avea două surori, mai mici decît el: Ailinel și Almiel, dintre care cea mai vîrstnică s-a măritat cu Orchardor, descendent al Casei lui Hador, fiul lui Hatholdir, prieten apropiat al lui Meneldur; iar fiul lui Orchardor și al lui Ailinel era Soronto, despre care se va povesti ceva mai tîrziu în cele ce urmează.²

Aldarion — căci astfel este numit în toate poveștile — a crescut iute și s-a făcut un bărbat impunător, puternic și curajos atît la minte cît și la trup, cu păr bălai, ca al mamei sale, vesel și generos la fire, dar mai mîndru ca tatăl său, și făcînd mai totdeauna după cum îl tăia pe el capul. Din fragedă pruncie a îndrăgit Marea și-n mintea sa se gîndea numai la meșteșugul de a făuri corăbii. Nu-i plăcea defel meleagul de la miazănoapte și-și petrecea tot timpul pe care i-l îngăduia tatăl său pe țărmul mării, mai cu seamă lîngă Romenna, unde se găseau portul principal al Numenorului, cele mai mari ateliere de făurit corăbii și cei mai destoinici meșteri. Mulți ani tatăl său n-a căutat să-l împiedice în nici un fel, mulțumit fiind că Aldarion își punea la încercare bărbăția și la treabă mintea și mîna.

Aldarion era nespus de îndrăgit de Veantur, părintele mamei sale, și adeseori stătea în casa acestuia, în partea dinspre miazănoapte a fiordului Romenna. Casa avea un chei al său, la care erau legate multe bărci mici, căci Veantur nu mergea niciodată pe uscat dacă putea călători pe mare; acolo a învățat Aldarion încă din copilărie să vîslească, iar mai tîrziu să mînuiască pînzele. Înainte să fi ajuns la vîrsta bărbăției, se pricepea să conducă o corabie cu echipaj numeros, străbatînd marea de la un liman la altul.

Odată s-a întîmplat ca Veantur să-i spună nepotului său:
ALDARION ȘI ERENDIS 243

— Anardilya, se apropie primăvara, la fel și ziua în care vei împlini vîrsta bărbăției. (Căci în acel aprilie Aldarion avea să facă

douăzeci și cinci de ani.) M-am gândit s-o sărbătorim așa cum se cuvine. Eu te întrec cu mult în ani și nu cred că voi mai avea de multe ori curajul să las în urmă frumoasa-mi casă și binecuvîntatele țărături ale Numenorului; dar mi-aș dori să mai străbat o dată Marea cea Mare, să dau piept cu Vîntul de la Miazănoapte și să văd Răsăritul. În ăst an vei veni cu mine și ne vom duce în Mithlond, să vedem înalții munți albaștri ai Pămîntului de Mijloc, iar la poalele lor meleagul verde al eldarilor. Cu brațele deschise vei fi primit de Cfrdan Făuritorul de Corăbii și de Regele Gil-galad. Spune-i tatălui tău despre gîndul meu.³

Cînd Aldarion i-a vorbit despre aventură și i-a cerut îngăduința să plece de cum aveau să bată vînturile prielnice ale primăverii, Meneldur n-a voit să-și dea consimțămîntul. Îl cuprinsese un fel de frig, ca și cînd în inima lui simțea că în călătoria aceasta se ascundeau mai multe decît putea mintea lui să întrevadă. Dar uitîndu-se la chipul nerăbdător al fiului său, nu i-a dat de înțeles ce era în sufletul său.

- Fă precum te îndeamnă inima, onya, i-a spus el. Cumplit o să-ți duc dorul; dar cu Veantur la cîrmă și cu bunăvoința valarilor, voi trăi cu nădejdea întoarcerii tale. Numai să nu prinzi drag de Marile Pămînturi, tocmai tu, care într-o bună zi va trebui să fi Regele și Părintele acestei Insule!

Astfel s-a întîmplat că într-o bună dimineață, cu soare strălucitor și vînt alb, în frumoasa primăvară a celui de-al șapte sute douăzeci și cincilea an al celui de-al Doilea Ev, fiul Moștenitorului Regelui din Numenor⁴ a părăsit uscatul la bordul corăbiei; și, înainte ca ziua să se stingă, a văzut insula pîlpîind și scufundîndu-se în mare, și ultimul care s-a scufundat a fost vîrfurile muntelui Meneltarma, ca un deget negru desenat pe cerul apusului.

Se spune că Aldarion însuși a povestit despre toate călătoriile sale în Pămîntul de Mijloc, în cronici care s-au păstrat multă vreme

244 POVEȘTI NETERMINATE

în Romenna, dar care apoi s-au pierdut. Despre prima lui călătorie se știe puține lucruri, doar că s-a împrietenit cu Cfrdan și cu Gil-galad și că s-a dus pînă departe în Lindon și în meleagurile apusene ale Eriadorului, minunîndu-se de tot ce a văzut. Doi ani și mai bine a stat plecat, iar Meneldur l-a așteptat cu inima tot mai strînsă. Se spune că zăbava lui s-a datorat setei

ce-o avea de a învăța de la Cfrdan tot ce putea, cum se făureau corăbiile și cum se conduceau, dar și cum se durau zidurile ce se împotriveau lăcomiei mării.

Bucurie mare a fost în Romenna și în Armenelos cînd oamenii au văzut mareața corabie Numerrâmar (adică „Aripile Apusului”) apropiindu-se dinspre larg, cu pînzele aurii înroșite de soarele aflat la scăpătat. Vara aproape se destrămase, Eruhantale nu era departe.⁵ Întîmpinîndu-și fiul în casa lui Veantur, lui Meneldur i s-a părut că se mai înălțase, că ochii îi erau mai strălucitori; dar ochii lui Aldarion priveau în zare.

— Ce-ai văzut, onya, în călătoriile tale îndepărtate, ce acum trăiesc mai cu seamă în amintire?

Cu privirile ațintite spre răsărit, în noapte, Aldarion a rămas tăcut. Într-un tîrziu a răspuns, cu glas șoptit, ca unul care își vorbește sieși:

- Frumosul neam al elfilor? Țărmurile verzi? Munții învăluiți de nori? Meleagurile de ceață și umbre, ce nu pot fi deslușite? Nu știu.

A tăcut, și Meneldur a știut că nu spusese tot ce gîndea. Căci Aldarion se îndrăgostise de Marea cea Mare și de corabia călătorind singură, fără a zări uscatul, purtată de vînturi, cu spuma la prora, îndreptîndu-se spre coaste și limanuri neștiute; și acea iubire și acea dorință nu l-au mai părăsit pînă la capătul zilelor sale.

Veantur n-a mai părăsit insula; iar corabia Numerrâmar i-a dăruit-o lui Aldarion. Nici n-au trecut trei ani, și Aldarion a cerut din nou învoire să plece, de data aceasta îndreptîndu-se spre Lindon. Trei ani a rămas plecat: nu mult după întoarcere, a plecat din nou, într-o călătorie care a durat patru ani, căci, din cîte se povestește, nu-i mai era de ajuns să se ducă în Mithlond, astfel că a început să exploreze coastele de la miazăzi: a trecut de gurile

ALDARION ȘI ERENDIS 245

rîurilor Baranduin și Gwathlo și Angren și a înconjurat întunecatul cap Pas Morthil, ajungînd în marele Golf Belfalas, de unde vedea munții din țara Amroth, unde încă mai sălășluiau elfii nandorini.⁶

În al treizeci și nouălea an al vieții sale, Aldarion s-a înturnat în Numenor, aducînd tatălui său daruri de la Gil-galad; căci în anul următor, Tar-Elendil a trecut Sceptra în mîinile fiului său, așa după cum de mult hotărîse, iar Tar-Meneldur a fost înscăunat

Rege. Atunci Aldarion și-a înfrînat dorința și a rămas o vreme acasă, întru liniștea tatălui său; și-n acea vreme a folosit tot ceea ce deprinsese de la Cfrdan despre făurirea corăbiilor și, cum visa să aibă corăbii tot mai mari, i-a pus pe oameni să lărgească limanurile și cheiurile. Dar dorul de mare l-a copleșit din nou, astfel că a părăsit Numenorul, și nu numai o dată; în gîndul său plănuia aventuri ce nu puteau fi împlinite doar cu cîteva corăbii. Prin urmare, a pus temeliiile Breslei Aventurierilor, care curînd a ajuns vestită; în acea frăție intrau cei mai temerari și mai înfocați corăbieri, chiar și tineri din meleagurile numenoreene depărtate de mare căutau să fie primiți în breaslă, iar lui Aldarion îi spuneau Marele Căpitan. La acea vreme, nevrînd să trăiască pe uscat, în Armenelos, Aldarion a pus să i se facă o corabie ce urma să-i fie sălaș; astfel că i-a dat numele de Eămbar; uneori, pornea cu ea din port în port, în jurul insulei, dar cel mai adesea corabia era ancorată nu departe de Toi Uinen: o insulă mică, în golful Romenna, așezată acolo de Uinen, Doamna Mărilor.⁷ Breasla își avea șezămîntul tot pe Eămbar, și tot acolo erau păstrate cronicile marilor lor călătorii;⁸ căci Tar-Meneldur privea cu răceală tot ceea ce făcea fiul său și nu dorea să-l audă povestind despre călătoriile sale, crezînd că prin acestea Aldarion sădea semînțele frămîntărilor și ale dorinței de a cuceri alte pămînturi.

În acea vreme, Aldarion s-a înstrăinat de tatăl său și a încetat să mai vorbească deschis despre planurile și dorințele sale; dar Almarian, Regina, îl sprijinea pe fiul său în tot ce făcea, astfel că Meneldur s-a văzut nevoit să lase lucrurile în voia lor. Numărul Aventurierilor sporea, iar oamenii îi priveau cu tot mai mult respect și-i numeau uinendili, cei care o iubesc pe Uinen; cu atît mai greu

246 POVEȘTI NETERMINATE

era de înfruntat ori de oprit Căpitanul lor. Corăbiile numenoreenilor erau tot mai mari și mai iuți, încît puteau străbate mările pînă departe, ducînd cu ele echipaje și încărcături grele; iar Aldarion lipsea tot mai mult din Numenor. Tar-Meneldur se împotriva fiului său de fiecare dată și, ca să-l zădărnicească, a hotărît să curme doborîrea copacilor în Numenor, meniți făuririi corăbiilor. S-a gîndit atunci Aldarion că ar putea găsi lemnul trebuincios în Pămîntul de Mijloc, și un liman — numai să-l caute — unde să-și repare corăbiile. În timpul călătoriilor de-a lungul coastelor, privea cu uimire la pădurile întinse; iar la gura

rîului pe care numenoreenii îl numeau Gwathir, Rîul Umbrei, a pus temeliile Limanului cel Nou, Vinyalonde.⁹

Dar după ce au trecut aproape opt sute de ani de la începutul celui de-al Doilea Ev, Tar-Meneldur i-a poruncit fiului său să rămînă în Numenor și să pună capăt, o vreme, călătoriilor sale spre răsărit; vroia să-1 proclame pe Aldarion drept Moștenitorul Regelui, așa cum făcuseră și Regii dinaintea lui, cînd fiii lor împliniseră vîrsta Moștenitorului. Atunci Meneldur și fiul său s-au împăcat și o vreme a domnit pacea între ei; în toiul bucuriei și al ospețelor, Aldarion a fost proclamat Moștenitor în al o sutălea an la vieții sale, primind de la tatăl său titlul și puternicia de Stăpîn al Corăbiilor și al Limanurilor din Numenor. La ospățul ce s-a ținut la Armenelos, a venit și unul pe nume Beregar, care trăia în partea de apus a insulei, și a adus-o cu sine și pe Erendis, fiica sa. Almarian, Regina, a băgat de seamă frumusețea fetei, de-un soi arar întîlnit în Numenor; căci Beregar se trăgea din moși-strămoși din Casa lui Beor, batâr că nu din osul regesc al lui Elros, iar Erendis avea părul negru, o grație zveltă, și ochii cenușii limpezi moșteniți de la neamul său.¹⁰ Erendis s-a uitat la

Aldarion, cînd a trecut călare prin dreptul ei, și, văzîndu-i frumusețea și portul măreț, n-a mai avut ochi pentru altceva. Apoi Erendis a intrat în slujba Reginei, Regele însuși arătîndu-i multă bunăvoință; dar pe Aldarion aproape că nu-1 zărea Erendis nicăieri, căci el era dus la pădure, îngrijindu-se ca, în

ALDARION ȘI ERENDIS 247

vremurile ce aveau să urmeze, Numenorul să nu ducă lipsă de lemnul trebuincios. N-a trecut mult și corăbierii din Breasla Aventurierilor au dat semne de tulburare, nemulțumiți fiind că erau prea scurte călătoriile lor, iar comandantii niște fitecine; după scurgerea a șase ani de la ungerea Moștenitorului la tron, Aldarion a hotărît să înalțe din nou pînzele și să pornească spre Pămîntul de Mijloc. Regele i-a dat învoire cu jumătate de gură: ar fi vrut ca fiul său să rămînă în Numenor și să-și găsească o soață, dar Aldarion nu-i împlinea voia; în primăvara aceluia an, s-a pregătit de plecare, însă cînd a venit să-și ia rămas-bun de la mama lui, a zărit-o pe Erendis printre însoțitoarele Reginei; văzîndu-i frumusețea, a ghicit forța ce sta ascunsă în ființa ei.

Iar Almarian l-a întrebat:

— Trebuie să pleci din nou, Aldarion, fiul meu? Nimic nu te ține în meleagul cel mai frumos dintre toate meleagurile

pieritoare?

— încă nu, a răspuns el; dar în Armenelos se află lucrări mai frumoase decît le-ar putea găsi un bărbat în alte colțuri de lume, chiar și pe meleagurile eldarilor. Numai că marinarii sînt făpturi nehotărîte, războindu-se cu ei înșiși; iar dorința de a fi pe Mare încă mă ține în mrejele ei.

Erendis a socotit că vorbele acestea fuseseră rostite și pentru urechile ei și din acea clipă și-a dăruit inima întreagă lui Aldarion, chiar dacă fără de speranța. În acele timpuri, nici pravila, nici datina nu cereau ca vreun vlăstar din casa regală, fie el Moștenitorul Regelui, să ia drept soață odrasle din Casa lui Elros Tar-Minyatur; iar Erendis gîndea că Aldarion era de os mult prea nobil. Cu toate acestea, de atunci nici un bărbat n-a mai avut trecere la ea și orice pețitor era respins.

Șapte ani au trecut pînă ce Aldarion s-a întors, aducînd cu el argint și aur; și i-a vorbit tatălui său despre călătoria și faptele sale. Meneldur însă i-a zis:

— Mai degrabă aș vrea să te am alături de mine, decît să primesc vești sau daruri de pe Meleagurile întunecate. Treburile astea-s pentru negustori și cărturari, nu pentru Moștenitorul Regelui. Ce nevoie

248 POVEȘTI NETERMINATE

avem noi de și mai mult argint și aur, decît să ne împăunăm cu ele, măcar că alte lucruri sînt la fel de bune pentru o astfel de trebușoară? Casa unui Rege are trebuință de un bărbat care cunoaște și îndrăgește astă țară și ăst popor, peste care va cîrmui.

— Oare nu cercetez bărbații în fiecă zi ce mi-e dată? a întreat Aldarion. Pot să-i conduc și să-i cîrmuiesc după cum mi-e voia.

— Poate vrei să zici că pe aceia care gîndesc ca tine, a răspuns Regele. Mai sînt și femei în Numenor, aproape la fel de multe ca și bărbații; și-n afară de mama ta, cu care în adevăr faci ce voiești, ce știi tu despre celelalte? Cu toate acestea, într-o bună zi va trebui să-ți alegi o soață.

— într-o bună zi! Dar nu înainte să trebuiască; și chiar mai tîrziu, de va încerca oarecine să mă împingă la însurătoare cu de-a sila. Sînt alte lucruri ce musai trebuie să le fac, numai la ele îmi stă mîntea. „Rece e viața pentru soața marinarului”; iar marinarul care și-a ales să fie singur și pe care nimic nu-l leagă de țărîm călătorește și mai departe și mai bine învață cum să dea piept cu marea.

— Și mai departe, dar fără de folos, a zis Meneldur. Și nu „dai piept cu marea”, Aldarion, fiul meu. Ai uitat oare că edainii sălăș-luiesc aici prin bunăvoința Stâpînilor Apusului, că Uinen este milostivă cu noi, că Osse își înfrînează pornirile? Corăbiile noastre sînt străjuite, alte mîini le cîrmesc, nu ale noastre. Așa că nu te semeți, căci bunăvoința poate să dispară; și să nu gîndești că de ea se vor bucura și aceia care-și pun viața-n joc fără rost, printre stîncile țărmurilor necunoscute ori pe meleagurile oamenilor întunecimii.

— Atunci de ce să ne fie binecuvîntate corăbiile, dacă nu-s menite a ajunge la alte țăraturi și a căuta ceea ce nu s-a văzut pînă acum?

Nu i-a mai vorbit tatălui său despre toate acestea, ci-și petrecea zilele pe corabia Eămbar, în tovărășia Aventurierilor, îngrijindu-se de construirea unei corăbii mai mari decît oricare alta făurită pînă atunci; a numit corabia aceea Palarran, Departe-Rătăcitoarea. Acum însă o întîlnea adesea pe Erendis (mulțumită uneltirilor Reginei); iar Regele, prinzînd de veste despre întîlnirile lor, a fost cuprins de neliniște, fără însă a-i stîrni nemulțumirea.

ALDARION ȘI ERENDIS 249

-Ar fi mai înțelept să-l tămăduiești pe Aldarion de neastîmpărul său, înainte să cîștige inima unei femei, spunea Regele.

-Cum altfel să-l tămăduiești, dacă nu prin iubire? l-a întreat Regina.

-Erendis e tînără încă, a zis Meneldur.

Dar Almarian i-a răspuns:

-Neamul lui Erendis n-are parte de viața lungă ce le-a fost dăruită vlăstarelor lui Elros; iar inima ei i-a fost cîștigată mai de mult.¹¹

Meșterii isprăviseră de făurit marea corabie Palarran și Aldarion dorea să plece din nou. S-a înfuriat Meneldur aflînd aceasta, dar, la rugămințile Reginei, nu s-a folosit de puterea ce-o avea ca Rege ca să-l oprească. Aici se cuvine spus că în Numenor era obiceiul ca, atunci cînd o corabie pleca pe Marea cea Mare spre Pămîntul de Mijloc, o femeie, cel mai adesea din neamul căpitanului, să așeze la prora Ramura cea Verde a întoarcerii; aceasta era tăiată din copacul oiolaire, care înseamnă „Vară eternă” și pe care eldarii l-au dăruit numeno-reenilor¹², spunîndu-le că și ei puneau ramuri pe corăbiile lor, în semn de

prietenie față de Osse și Uinen. Frunzele copacului erau pururea verzi, lucioase și parfumate; aerul de mare le pria de minune. Dar Meneldur nu le-a îngăduit Reginei și surorilor lui Aldarion să ducă ramura de oiolaire la Romenna, unde era ancorată Palarran, zicînd că nicidecum n-avea să-i dea binecuvîntare fiului său care pleca la drum împotriva vrerii sale; iar Aldarion, auzind acestea, a spus:

- Dacă trebuie să plec fără binecuvîntare sau ramură, așa voi pleca.

S-a îndurerat Regina, dar Erendis a zis:

- Tarinya, dacă vei tăia ramura din copacul elfilor, o voi duce eu în port, cu învoirea ta; căci pe mine Regele nu m-a oprit să mă duc.

Marinarii socoteau că e un semn rău ca Aldarion, Căpitanul lor, să plece astfel; dar cînd toate cele au fost pregătite și oamenii au dat să ridice ancora, numai ce apare Erendis, cu toate că nu-i plăceau defel zgomotul și tumultul din portul cel mare și strigătul pescărușilor. Aldarion a întîmpinat-o cu uimire și bucurie.

250 POVEȘTI NETERMINATE

— Ți-am adus Ramura întoarcerii, stăpîne, din partea Reginei, i-a spus ea.

— Din partea Reginei? nu i-a venit lui Aldarion să creadă.

— Da, stăpîne, dar i-am cerut îngăduința ca să vin. Pe lîngă cei din neamul tău, mai sînt și alții care se vor bucura de întoarcerea ta, cît mai curînd cu putință.

Și atunci, pentru prima oară, Aldarion a privit-o pe Erendis cu iubire; și a stat multă vreme la pupa, uitîndu-se spre țarm, în vreme ce Palarran se îndrepta spre larg. Se povestește că el și-a grăbit întoarcerea, rămînînd departe de țară mai puțin decît avusese de gînd; și venind înapoi, a adus cu sine daruri pentru Regină și pentru doamnele de la curte, dar cel mai de preț dar i l-a adus lui Erendis, fiind acesta un diamant. Reci au fost de astă dată vorbele rostite de Rege și fiul său, cînd s-au revăzut; iar Meneldur l-a muștrat, zicînd că nu se cădea ca Moștenitorul Regelui să aducă un asemenea dar, decît dacă el era în semn de logodnă, și i-a cerut lui Aldarion să-i spună ce avea de gînd. Iar Aldarion a răspuns:

— L-am adus în semn de recunoștință pentru o inimă caldă, în mijlocul răcelii atîtor altora.

— Inimile reci nu izbutesc întotdeauna să încingă altele care

să le dea căldură atunci cînd pleacă și vin, a zis Meneldur; și din nou l-a îndemnat pe Aldarion să se gîndească la însurătoare, cu toate că n-a pomenit-o pe Erendis.

Dar Aldarion nici nu vroia s-audă de așa ceva și, cu cît îl îmboldeau mai mult cei din jur, cu atît se împotrivea mai tare; purtîndu-se față de Erendis cu mai mare răceală, a hotărît să părăsească Nume- norul și să-și ducă planurile la bun sfîrșit, în Vinyalonde. îl obosea viața pe uscat, cîtă vreme pe corabie nu era nevoit să se supună nici unei alte voințe decît a sa, iar Aventurierii care îl însoțeau nu-i arătau Marelui Căpitan decît dragoste și admirație. De data asta însă Meneldur nu i-a mai îngăduit să plece; astfel că, încă înainte ca iarna să se fi sfîrșit, Aldarion a ridicat ancorele a șapte corăbii și a pornit la drum, însoțit de cei mai mulți dintre Aventurieri, sfidînd împotrivirea Regelui. Regina n-a îndrăznit să ațîțe și mai mult mînia lui Meneldur;

ALDARION ȘI ERENDIS 251

dar la ceas de noapte, o femeie ascunsă sub o mantie cu glugă a venit în port cu o ramură pe care a pus-o în mîinile lui Aldarion, zicînd:

-Aceasta îți este trimisă de Domnița din Tărîmurile Apusene.

Căci așa i se spunea lui Erendis. Nici n-a sfîrșit bine ce avusese

de zis, și femeia s-a făcut nevăzută în întuneric.

Răzvrătirea fățișă a lui Aldarion l-a făcut pe Rege să-i retragă titlul de Stăpîn al Corăbiilor și Limanurilor din Numenor; a poruncit de asemenea ca Breasla Aventurierilor de pe Eămbar să fie închisă, la fel și atelierele din Romenna, unde se făceau corăbiile, și a oprit și doborîrea copacilor din care se făceau acestea. Au trecut cinci ani; Aldarion s-a întors cu nouă corăbii, căci două fuseseră făurite în Vinyalonde, și toate erau încărcate cu lemn bun din pădurile de pe coastele Pămîntului de Mijloc. Tare s-a mîniat Aldarion cînd a aflat ce se petrecuse în lipsa lui; iar tatălui său i-a spus:

— Dacă nu-s bine primit în Numenor, iar mîinile mele nu-și găsesc de muncă aici, și dacă în limanurile insulei nu-mi pot drege corăbiile, atunci voi pleca iarăși, cît mai curînd cu putință; căci vînturile au fost aspre¹³ și am nevoie să îndrept ce s-a stricat. Oare fiul unui Rege n-are altceva de făcut decît să cate la chipurile femeilor, pentru a-și găsi o nevestă? Am ales în viață să

am grijă de păduri, și-am fost săbuit pînă acum; în Numenor o să fie mai mult lemn înainte să mi se sfîrșească mie zilele, decît este acum, sub cîrmuirea ta.

Credincios cuvintelor sale, Aldarion a plecat din nou în același an, cu trei corăbii și cu cei mai viteji dintre Aventurierii săi, fără binecuvîntare și fără ramură; și asta pentru că, din porunca lui Meneldur, nici o femeie a casei sale sau vreuna de-a Aventurierilor nu avea voie să se apropie de corăbii, iar Romenna era înconjurată de străjeri.

De data aceasta, Aldarion a stat plecat atît de multă vreme, încît oamenii au început să se teamă pentru viața lui; chiar și Meneldur era neliniștit, în ciuda bunăvoinței valarilor care întotdeauna pro- teguiseră corăbiile Numenorului.¹⁴ După ce au trecut zece ani de la plecarea lui, Erendis însăși a fost cuprinsă de deznădejde și,

252 POVEȘTI NETERMINATE

gîndind că asupra lui Aldarion se abătuse năpasta, ori că, cine știe, poate alesese să trăiască în Pămîntul de Mijloc, și în același timp vrînd să scape de stăruințele pețitorilor, a rugat-o pe Regină să o lase să plece și, părăsind orașul Armenelos, s-a dus înapoi la rubedeniile sale din Tărîmurile Apusene. După trecerea altor patru ani, Aldarion s-a întors în sfîrșit, cu corăbiile frînte și hîrbuite de mări. Spre limanul Vinyalonde se îndreptase mai întîi, iar de acolo înaintase de-a lungul coastelor spre miazăzi, mult mai departe de orice loc atins vreodată de corăbiile numenoreenilor; dar apucînd-o apoi iarăși spre miazănoapte, trebuise să înfrunte vînturi potrivnice și furtuni cumplite și, scăpînd ca prin urechile acului de naufragiu în Harad, a ajuns din nou în Vinyalonde, pe care l-a găsit potopit de mări dezlănțuite și jefuit de neamuri dușmănoase. De trei ori a fost împiedicat să treacă Marea cea Mare de vînturi turbate venite dinspre Apus, și un trăsnet a lovit chiar corabia lui, spintecîndu-i catargul; și numai cu mare caznă și luptă cu largurile mării a ajuns în cele din urmă la liman în Numenor. A răsuflet ușurat Meneldur văzîndu-1 pe Aldarion acasă; dar l-a dojenit aspru pentru că se răzvrătise împotriva regelui și părintelui său, îndepărtîndu-și astfel protegurea valarilor și atrăgînd mînia lui Osse, nu numai asupra sa, ci și a oamenilor care i se alăturaseră cu statornicie. S-a căit Aldarion, iar Meneldur l-a iertat, numindu-1 din nou Stăpîn al Corăbiilor și Limanurilor, adăugînd la aceasta și rangul de Domn al Pădurilor.

Cînd a aflat că Erendis plecase din Armenelos, Aldarion a fost cuprins de amărăciune, dar era prea mîndru să se ducă în căutarea ei; iar dacă ar fi căutat-o, ar fi trebuit s-o ceară de soție, însă încă nu vroia să se așeze la casa lui. Așa că s-a apucat să îndrepte ceea ce se stricase în lunga lui absență; stătuse departe de casă aproape douăzeci de ani; răstimp în care oamenii începuseră să dureze în porturi, mai cu seamă în Romenna, și pentru aceasta, ca și pentru făurirea altor multe lucruri, doborîseră cu nesăbuire copaci fără număr, iar alții nu sădiseră în loc; astfel că Aldarion a străbătut în lung și-n lat Numenorul, să vadă care era soarta pădurilor.

ALDARION ȘI ERENDIS 253

Într-o bună zi, călărind prin codrii din Tărîmurile Apusene, a zărit o femeie al cărei păr negru flutura în vînt; era înveșmîntată cu o pelerină verde, prinsă la gît cu o nestemată strălucitoare; Aldarion a crezut-o din seminția eldarilor care poposeau cînd și cînd prin cele colțuri ale Insulei. Dar ea s-a apropiat, și atunci a recunoscut-o drept Erendis și a văzut că nestemata era tocmai cea pe care i-o dăruise el; și dintr-odată a știut în inima sa că o iubește și a simțit pustiiciunea zilelor sale. Dar cînd Erendis a dat cu ochii de el, s-a albit toată la chip și a vrut să se întoarcă din drum, însă el, mai iute, a prins-o din urmă și i-a zis:

— Cu vîrf și îndesat merit să fugi de mine, căci și eu am fugit atît de adesea și de departe! Mă iartă și rămii acum.

Și au pornit amîndoi călare spre casa lui Beregar, tatăl ei, și acolo Aldarion a dat răs-picat glas dorinței sale de a se însura cu Erendis; fata însă nu s-a grăbit să primească, măcar că, după obiceiurile și felul de viață al neamului ei, împlinise vîrsta mărișului. Nu că l-ar fi iubit mai puțin pe Aldarion, ori că dădea înapoi din viclenie; ci se temea în sufletul ei că în bătălia dintre ea și Mare pentru păstrarea lui Aldarion, ea va fi cea învinsă. Nici cînd nu s-ar fi mulțumit Erendis cu mai puțin, ca nu cumva să piardă tot; înspăimîntată de Mare și dușmănind toate corăbiile, era hotărîtă să înfrîngă și Marea și corăbiile, pentru a nu fi ea înfrîntă pe de-a-ntregul.

Dar Aldarion nu s-a descurajat, ci o curta pe Erendis, urmînd-o oriunde se ducea; nu-i mai păsa de limanuri și de atelierele unde se făureau corăbii, ori de grijile Breslei Aventurierilor, și nu mai doboră copaci, doar sădea alții noi, și zilele care treceau îi dăruiau mai multă bucurie decît simțise vreodată în viață, cu

toate că de lucrul acesta și-a dat seama abia mult mai târziu, când, împovărat de bătrînețe, a privit în urmă. Într-o bună zi, Aldarion a căutat s-o înduplece pe Erendis să i se alătore într-o călătorie în jurul Insulei, pe corabia Eămbar; se împliniseră o sută de ani de când Aldarion întemeiasă Breasla Aventurierilor și toate porturile Numenorului se pregăteau de sărbătoare. Erendis a consimțit, tăinuindu-și resentimentele și teama; astfel au pornit ei pe mare din Romenna și au

254 POVEȘTI NETERMINATE

ajuns în Andunie, în partea de apus a Insulei. Acolo Valandil, Seniorul din Andunie și rubedenie apropiată a lui Aldarion¹⁵, a făcut un ospăț mare; și la acel ospăț a băut în cinstea lui Erendis, numind-o Uineniel, Fiica lui Uinen, noua Domniță a Mării. Dar Erendis, care ședea lângă soața lui Valandil, a strigat:

— Nu mă numi astfel! Nu-s fiica lui Uinen: mai degrabă o socotesc vrăjmașa mea.

O vreme după aceea, iar s-a strecurat îndoiala în sufletul lui Erendis, căci Aldarion era din nou cu gândul la lucrările din Romenna și își petrecea timpul ridicând ziduri mari în calea mării și durînd un turn înalt pe Toi Uinen: Calmindon, Turnul Luminii, așa se numea. Dar după ce a isprăvit aceste treburi, Aldarion s-a înturnat la Erendis și a stăruit pe lângă ea să-1 ia de soț; însă fata îl ducea cu vorba, zicînd:

— Am călătorit cu tine pe corabie, domnul meu. Înainte de a-ți da răspunsul, nu voiești a călători cu mine pe uscat, în locurile ce mi-s dragi mie? Prea puține știi despre țara asta, pentru cel care-i va fi Rege.

Astfel au plecat ei împreună, și au ajuns în Emerie, unde se găseau gruietele verzi și locurile de pășunat pentru oile din Numenor; și au văzut ei casele albe ale țăranilor și păstorilor și au auzit behăiturile mioarelor.

Și i-a vorbit Erendis lui Aldarion, spunîndu-i:

— Aici mă simt eu acasă!

— Ca soață a Moștenitorului Regelui, vei sălășlui unde vei voi, i-a răspuns Aldarion. Iar ca Regină, în multe case arătoase, după cum îți va fi voia.

— Când vei ajunge Rege, eu voi fi bătrînă, a zis Erendis. Unde va sălășlui Moștenitorul Regelui pînă atunci?

— Cu soața lui, a zis Aldarion, atunci cînd treburile sale îi vor îngădui aceasta, dacă soața lui nu va putea să-i fie alături.

— Nu-mi voi împărți soțul cu Doamna Uinen, a răspuns Erendis.

ALDARION ȘI ERENDIS 255

— Nedreaptă vorbă. La fel aș putea zice și eu că nu vreau să-mi împart soața cu Orome, Domnul Pădurilor, din pricină că ea iubește copacii care cresc pe unde-apucă.

— Chiar că n-ai face-o, căci, dacă ar fi după tine, ai doborî toți copacii, ca să-i dăruiești lui Uinen.

— Spune-mi ce soi de copac îndrăgești și în picioare va rămîne pînă va muri, i-a promis Aldarion.

— Iubesc tot ce crește pe insula asta, a răspuns Erendis.

O vreme lungă au călărit în tăcere; iar la capătul acelei zile s-au despărțit și Erendis s-a reîntors la casa tatălui său. Lui nu i-a povestit nimic, dar mamei sale, lui Nuneth, i-a repetat tot ceea ce vorbise cu Aldarion.

— Totul sau nimic, Erendis, a zis Nuneth. Te-ai purtat ca un copil. Dar tu îl iubești pe bărbatul acesta, iar el este un om mare, fără a-i pune la socoteală rangul ce-l poartă; și nu vei alunga din inima ta iubirea prea ușor, fără a-ți pricinui suferința. Femeia trebuie să împartă dragostea ce i-o poartă soțul cu munca lui și cu focul spiritului său, altfel va face din el o ființă nedemnă de iubire. Dar gîndesc că n-ai să înțelegi niciodată acest sfat. Îndurerată mi-e inima, căci vîrsta ți-e coaptă pentru mărițiș; cum am dat naștere unei copile frumoase, trăgeam nădejde să am parte de nepoți frumoși; și nu m-aș împotrivi cîtuși de puțin dacă ar veni pe lume în Casa Regelui.

Sfatul mamei n-a făcut-o pe Erendis să se răzgîndească; cu toate acestea, simțea că nu-și poate stăpîni inima, iar zilele îi erau goale: mai goale decît în anii în care Aldarion fusese plecat. Acum el trăia în Numenor, dar uite că zilele treceau și el nu-și mai abătea pașii spre apus.

În ăst timp, Almarian Regina, care aflase de la Nuneth ce se petrecuse și se temea că Aldarion și-ar putea căuta alinarea într-o nouă călătorie pe mare (căci trecuse destul de multă vreme de cînd se întorsese pe insula), i-a trimis vorbă lui Erendis, rugînd-o să se întoarcă la Armenelos; îmboldita de Nuneth dar și de propria ei inimă, Erendis a dat ascultare Reginei. Ducîndu-se acolo, s-a

256 POVEȘTI NETERMINATE

împăcat cu Aldarion; iar în primăvara aceluia an, cînd a sosit vremea pentru Erukyernme, s-au alăturat cortegiului regal și au

urcat pînă sus pe Meneltarma, care era Muntele Venerat al numenoreenilor.¹⁶ Apoi toți au coborît de pe munte, numai Aldarion și Erendis au rămas în urmă; și privind în zare, au văzut întreaga Insulă a Apusimii, așternută verde și primăvăritică la picioarele lor, și au văzut scăpărarea luminii la Apus, unde la mare depărtare se afla Avallone¹⁷, și umbrele de la Răsărit, peste Marea cea Mare; iar Menel se întindea albastru deasupra lor. Nu și-au vorbit, căci nimeni, în afară de Rege, nu vorbea sus pe Meneltarma; dar cînd au coborît, Erendis s-a oprit preț de o clipă și s-a uitat spre Emerie, și încă și mai departe, spre pădurile meleagului ei.

— Nu îndrăgești Yozâyan? a întrebat ea.

— Ba-l îndrăgesc, a răspuns el, chiar dacă tu pari să nu mă crezi. Dar eu mă gîndesc și la ce se va alege de insula asta în vremea ce va să vină, și la nădejdea și măreția poporului ei; credința mea este că un dar nu trebuie să stea ascuns în vistierie.

Dar Erendis gîndea altminteri, astfel că a zis:

— Daruri din cele venite de la valari, și prin ei de la Unul, trebuie îndrăgite pentru ceea ce sînt, acum și în toate timpurile. Nu au fost date ca să fie tîrguite și schimbate pentru ceva mai mult sau mai bun. Edainii tot oameni muritori rămîn, Aldarion, măcar că sînt măreți: și n-o să putem viețui în vremurile ce vor veni dacă dăm ce avem acum pe o fantasmă născocită de închipuirea noastră.

Cu un gest brusc, și-a smuls nestemata de la gît și a întrebat:

— Ai vrea să dau giuvaierul ăsta pe alte lucruri pe care mi le doresc?

— Nu! a răspuns el. Dar tu nu-l închizi în vistierie. Și pui prea mare preț pe el; uite-l cum pălește în lumina ochilor tăi.

A sărutat-o Aldarion pe ochi, și-n acea clipă ea a uitat de orice teamă și a primit să-i fie soție; și s-au juruit unul altuia pe cărăruia abruptă a muntelui Meneltarma.

S-au întors în Armenelos, iar Aldarion a înfățișat-o pe Erendis lui Tar-Meneldur drept logodnica Moștenitorului Regelui; s-a bucurat Regele și orașul întreg s-a veselit și împreună cu el întreaga

ALDARION ȘI ERENDIS 257

Insulă. Drept dar de logodnă, Meneldur i-a dat lui Erendis o frumoasă întindere de pămînt în Emerie și acolo i-a înălțat o casă albă. Dar Aldarion i-a spus lui Erendis:

— în vistierie am și alte giuvaieruri, dăruite de regi de pe meleaguri îndepărtate, cărora corăbiile din Numenor le-au venit în ajutor. Am nestemate la fel de verzi precum lumina soarelui în frunzele copacilor pe care-i iubești.

— Nu! s-a împotrivit Erendis. Eu mi-am primit darul de logodnă, chiar dacă înainte de vreme. E singurul giuvaier pe care-l am sau îmi doresc să-l am; și cu atât mai mult o să-l prețuiesc.

Abia atunci a văzut el că ea pusese ca nestemata albă să fie încrustată ca o stea într-o lucrătură de argint; și, la rugămintea ei, el i-a legat-o pe frunte. Astfel a purtat-o timp de mulți ani, pînă cînd au copleșit-o nenorocirile; și astfel a ajuns ea să fie cunoscută pînă hăt departe drept Tar-Elestirne, Doamna cu Sprinceana înstelată.¹⁸ Și o vreme a fost pace și bucurie în Armenelos, în casa Regelui și în întreaga insulă, și-n cronicile străvechi stă scris că a fost tare mănoasă vara aurie a aceluia an, adică al opt sute cincizeci și optulea an al celui de-al Doilea Ev.

Singurii nemulțumiți erau marinarii din Breasla Aventurierilor. Timp de cincisprezece ani, Aldarion a rămas în Numenor, fără să mai plece spre alte meleaguri; și cu toate că se găseau printre ei și alți căpitani viteji care deprinseseră tainele mării de la Aldarion, fără averea și trecerea fiului Regelui călătoriile lor erau mai puține și mai scurte, arareori plutind ei mai departe de meleagul lui Gilgalad. Pe lîngă asta, lemnul se împutinase în atelierele din porturi, din pricină că Aldarion dăduse uitării pădurile; astfel că Aventurierii au căutat să-l înduplece să se întoarcă la treburile lui. Aldarion le-a ascultat ruga, iar la început Erendis l-a însoțit în drumurile sale prin păduri; dar o întrista să vadă cum sînt doborîți copacii fragezi încă, și-apoi cum sînt despicați cu topoarele și tăiați cu ferăstraiele. Curînd Aldarion a mers singur, și din această pricină se vedea mai rar cu Erendis.

258 POVEȘTI NETERMINATE

Și iată că a venit și anul în care oamenii așteptau nunta Moștenitorului Regelui; după cum era datina locului, o logodnă nu trebuia să țină mai mult de trei ani. într-o bună dimineață a acelei primăveri, Aldarion a pornit călare din portul Andunie, îndreptîndu-se spre drumul ce ducea la casa lui Beregar; urma să-i fie oaspete, și-ntr-acolo se îndreptase și Erendis, plecînd din Armenelos pe drumurile din interiorul țării. Cînd Aldarion a ajuns pe culmea marelui umăr de uscat ce înainta adînc în mare și apăra limanul dinspre miazănoapte, s-a răsucit ca să se uite la

apă. Bătea un vînt de la apus, cum se-ntîmpla adesea în acel anotimp, iubit de cei care doreau să se îndrepte spre Pămîntul de Mijloc, și valuri cu creste albe înaintau spre țarm. Dintr-odată, l-a coplesit dorul de mare, parcă o mîină de uriaș i se înfipse în gîtlej, și inima a prins să-i bată nebunește, iar răsufierea i s-a oprit în piept. Cu greu a reușit să-și înfrîngă simțămîntul; în cele din urmă, a întors mării spatele și și-a văzut de drum mai departe; anume a apucat-o prin pădurea în care o zărise cu cincisprezece ani în urmă pe Erendis călărind, cînd o crezuse a fi din neamul eldarilor. Aproape că se aștepta s-o întîlnească și acum, ca atunci; dar ea nu era acolo, și dorința de a-i revedea chipul l-a făcut să grăbească pasul, astfel că a ajuns la casa lui Beregar pe înserat.

Ea l-a întîmpinat bucuroasă, iar el s-a înveselit, dar n-a scos un cuvînt despre căsătorie, măcar că toți credeau că aceasta era una din pricinile ce-l aduseseră în Tărîmurile Apusene. Pe măsură că treceau zilele, Erendis a băgat de seamă că Aldarion adeseori se cufunda în tăcere cînd cei din jurul său erau veseli; și cînd căta spre el, îi surprindea privirile ațintite asupra ei. Inima lui Erendis s-a tulburat; ochii albaștri ai lui Aldarion i se păreau fetei reci și cenușii, cu toate că privirea îi era flămîndă. Adeseori înainte îi zărise acea privire și se temea de ceea ce lăsa să se înțeleagă; de spus însă nu a spus nimic Erendis. Și Nuneth, care vedea tot ce se-ntîmpla, s-a bucurat; „Cuvintele pot deschide răni”, obișnuia ea să zică. N-a trecut mult și Aldarion și Erendis au plecat împreună călare, înturnîndu-se în Armenelos, și cu cît se depărtau de mare, cu atît îi revenea lui Aldarion buna

ALDARION ȘI ERENDIS 259

dispoziție. Dar nici acum nu și-a destăinuit gîndul tulbure lui Erendis; în sufletul lui se ducea o luptă al cărei sfîrșit nu-l întrezărea.

Și anul se scurgea mai departe, iar Aldarion nu spunea nimic nici despre însurătoare, nici despre mare; se ducea însă adesea la Romenna, petrecîndu-și vremea cu Aventurierii. În cele din urmă, cînd a trecut anul vechi și a-nceput un an nou, Regele l-a chemat la sine pe Aldarion; iar dragostea ce și-o purtau unul altuia nu mai era umbrită de nici un nor.

— Fiul meu, a zis Tar-Meneldur, cînd îmi vei dărui fiica pe care mi-o doresc de-atîta vreme? Mai bine de trei ani au trecut, și socotesc că sînt de-ajuns. E de mirare pentru mine că tu poți

îndura atîta amîinare.

Aldarion a rămas o vreme tăcut. Apoi a vorbit, spunînd:

— M-a cuprins din nou, Atarinya. Optspreceze ani e un post tare lung. Abia de mai pot zace liniștit în pat, ori sâ mă țin în șa, și uscatul tare și pietros îmi rănește tălpile.

S-a îndurerat Meneldur și l-a cuprins mila pentru fiul său; dar nu-i înțelegea frămîntarea, căci el unul nu iubise nicicînd corăbiile, astfel că i-a răspons:

— Vai! Dar tu ești logodit, fiul meu. Și după pravila din Numenor și după dreapta datină a eldarilor și a edainilor, un bărbat nu poate avea două soții. Nu te poți însura cu Marea, pentru că ești juruit lui Erendis.

I s-a strîns lui Aldarion inima, căci cuvintele acestea îi aminteau de cele vorbite cu Erendis cînd trecuseră prin Eremie; și s-a gîndit că ea se sfătuisese înainte cu tatăl lui (ceea ce nu era adevărat). Așa era firea lui, ca, atunci cînd credea că alții unelteau să-l împingă pe o cale ce-o socoteau ei bună, el taman de aceea să nu le dea ascultare.

— Fierarii pot sufla în foaie, călăreții pot călări, minerii pot scormoni adîncul, chiar de-s logodiți. Atunci de ce nu pot și marinarii pleca pe mare?

— Dacă fierarii ar sta cinci ani lîngă nicovală, puține ar fi neveste de fierari, a răspons Regele. Și neveste de marinari sînt puține, și îndură ceea ce le e dat să îndure, căci astfel își cîștigă

260 POVEȘTI NETERMINATE
traiful și-și împlinesc nevoile. Menirea Moștenitorului Regelui nu e să fie marinar și nici nevoia nu-l împinge spre așa ceva.

— Bărbatul mai are și alte nevoi decît aceea de a-și cîștiga traiful, a zis Aldarion. Și anii încă n-au intrat în sac.

— Nu-i așa; tu chiar gîndești că mai poți pășui: dar viața lui Erendis e mai scurtă decît a ta și anii i se veștejesc mai iute. Ea nu se trage din spița lui Elros; și te iubește de atîția ani.

— Și-a ținut în frîu iubirea aproape doisprezece ani, în vreme ce eu ardeam de nerăbdare, a răspons Aldarion. Eu nu cer acum nici măcar a treia parte din acest răgaz.

— La vremea aceea nu-ți era logodnică. Dar acum nici tu, nici ea nu mai sînteți liberi, și dacă ea s-a înfrînat, nu mă îndoiesc că a făcut-o tocmai de teama a ceea ce stă acum să se întîmple, dacă tu nu te poți stăpîni. Cum-necum, ai izbutit să-i alungi teama; și dacă încă nu i-ai vorbit deslușit, gîndesc că ești dator s-o faci.

S-a înfuriat Aldarion.

— In loc să țin sfat prin mijlocitor, mai bine i-aș spune chiar eu logodnicei mele ce gîndesc.

Cu aste vorbe, și-a părăsit tatăl. Nu mult după aceea, i-a mărturisit lui Erendis dorința lui de a pleca din nou pe mările întinse, zicînd că nu mai avea nici somn, nici liniște dacă n-o făcea. Erendis a rămas tăcută, albă la față. Intr-un tîrziu a spus:

— Credeam că ai venit să vorbim despre nuntă.

— O voi face, a făgăduit Aldarion. Ne vom cununa de cum mă întorc. Dacă vei vrea să mă aștepți. Văzînd durerea de pe chipul ei, s-a înduioșat. Deodată i-a venit un gînd. Ne vom cununa acum, a zis el. Ne vom cununa înainte să se sfîrșească anul. Și după aceea o să fac o corabie cum n-au văzut Aventurierii niciodată, o casă pe apă pentru Regină. Și vei călători cu mine, Erendis, bucurîndu-ne de bunăvoința valarilor, a lui Yavanna și a lui Orome pe care-1 îndrăgești; vei călători spre pămînturi unde-ți voi arăta păduri cum n-ai mai văzut, unde încă și acum mai cîntă eldarii; sau păduri mai întinse decît cele din Numenor, libere și sălbatice dintotdeauna, unde mai poți auzi marele corn al lui Orome Mărețul.

ALDARION ȘI ERENDIS 261

Dar Erendis a izbucnit în plîns.

— Nu, Aldarion. Mă bucură să aud că lumea încă mai are asemenea lucruri despre care-mi vorbești; dar eu nu le voi vedea nicicînd. Pentru că nu doresc: inima mi-am dăruit-o codrilor din Numenor. Și, vai! dacă din iubire pentru tine m-aș sui pe corabie, nu m-aș mai întoarce. E dincolo de puterile mele să îndur; și aș muri de nu mi-ar mai fi dat să văd uscatul. Marea mă urăște; și iată că e răzbnată acum, căci eu te-am ținut departe de ea și totuși am fugit de tine. Du-te, domnul meu! Dar aibi milă și nu sta departe tot atît de mulți ani pe cît am irosit înainte.

Aldarion s-a rușinat auzind-o; căci iată, el îi vorbise tatălui său cu mînie nestăpînită, în vreme ce ea îi vorbea cu iubire. In acel an n-a plecat pe mare; dar nici liniște n-a avut, ori bucurie. „Departee de uscat, ea va muri!”, își spunea în sinea lui. „Curînd o să mor eu dacă mai văd uscatul multă vreme. Așa că, dacă e să ne petrecem ani împreună, trebuie să mă duc singur, și cît mai iute.” Așa că a-nceput să se pregătească în sfîrșit pentru a pleca în primăvară; Aventurierii tare s-au bucurat, singurii dintre cei de pe insulă, care știau ce se petrece. Trei corăbii au fost echipate și

toate trei au ridicat ancora de la gura râului Vfresse. Însăși Erendis a așezat ramura verde de oiolaire la prova corăbiei Palarran, înghițindu-și lacrimile pînă cînd marinarii au trecut dincolo de noile ziduri mărețe ale portului.

Mai bine de șase ani au trecut pînă cînd Aldarion s-a înturnat în Numenor. Pînă și Almarian, Regina, l-a întîmpinat mai rece, iar Aventurierii nu se mai bucurau de cinstire; oamenii de pe insulă socoteau că Aldarion se purtase rău cu Erendis. Numai că el stătuse plecat atîta vreme fără voia lui; cînd ajunsese la limanul Vinyalonde, îl găsise în ruine, iar mările furtunoase îi zădărniseră întreaga trudă de a-l reconstrui. Oamenii ce sălășluiau în apropierea coastelor începuseră să se teamă de numenoreeni, ori chiar își arătaseră fațăș dușmănia; iar Aldarion auzise zvonuri cum că un senior din Pămîntul de Mijloc îi ura pe oamenii corăbieri. Apoi, cînd vroise să se întorcă acasă, un vînt dezlănțuit pornise să sufle dinspre miazăzi, împingîndu-l departe spre miazănoapte. Aldarion zăbovise o vreme în Mithlond, dar cînd

262 POVEȘTI NETERMINATE

corăbiile sale ajunseseră încă o dată în larg, iarăși îi împinsese vîntul spre miazănoapte, prin pustietăți primejdioase din pricina ghețurilor, unde înduraseră un frig năprasnic. Într-un tîrziu, marea și vîntul se domoliseră, dar cînd, plin de dor, Aldarion privise în zare de la prora corăbiei Palarran și zărise departe vîrfurile muntelui Meneltarma, ochii îi fuseseră atrași de ramura care, verde odată, acum arăta veștejită. Îl cuprinsese deznădejdea, căci nicicînd nu se mai întîmplase una ca asta cu o ramură de oiolaire, atîta vreme cît era udată de stropii mării.

— A înghețat, Căpitane, îi spusese un marinar care stătea lîngă el. A fost frig. Tare-s bucuros că văd Pilastrul.

Odată întors, Aldarion a căutat-o pe Erendis, iar ea l-a privit adînc, dar nu i-a ieșit în întîmpinare; el a rămas nemișcat preț de cîteva clipe, neștiind ce să-i spună, ceea ce nu-i stătea în fire.

— Așază-te, domnul meu, i-a zis Erendis, și-ntîi povestește-mi despre tot ce ai făcut. Multe trebuie să fi văzut și dres în anii aceștia lungi!

Cu vorbă împiedicată, Aldarion a început să povestească, iar ea a șezut tăcută, ascultînd, în timp ce el i-a înșirat toate încercările prin care trecuse și piedicile pe care le întîmpinase; și cînd a sfîrșit, ea a spus:

— Le mulțumesc valarilor, căci numai datorită îndurării lor te-ai întors în cele din urmă. Dar le mulțumesc și pentru că nu te-am însoțit; căci m-aș fi veștejit mai iute decît orice ramură verde.

— Ramura ta verde n-a ajuns în frigul năpraznic din voia mea, a răspuns el. Acum poți să mă gonești, dacă vrei. Și gîndesc că oamenii nu te vor judeca pentru aceasta. Dar oare n-am dreptul să nădăjduiesc că dragostea ta se va dovedi mai puternică să dăinuiască chiar și decît frumoasa ramură oiolaire?

— într-adevăr, astfel se dovedește. încă n-a înghețat-o frigul morții, Aldarion. Vai! Cum aș putea să te alung, cînd mi-e dat să te văd iarăși, întors la fel de chipeș precum soarele după iarnă!

— Atunci să înceapă primăvara și vara! a zis el.

— Și să nu lăsăm iarna să vină înapoi, a mai zis ea.

Atunci, spre bucuria lui Meneldur și a lui Almarian, s-a hotărît nunta Moștenitorului Regelui pentru primăvara următoare; și așa s-a

ALDARION ȘI ERENDIS 263

și întîmplat. în cel de-al opt sute șaptezecilea an al celui de-al Doilea Ev, Aldarion și Erendis s-au căsătorit în Armenelos, și fiecare casă răsuna de muzică și pe toate străzile cîntau bărbați și femei. După aceea, Moștenitorul Regelui și mireasa lui au străbătut călare Insula, ducîndu-se unde-i îmboldea inima, pînă cînd, în mijloc de vară, au ajuns la Andunie, unde Valandil, seniorul orașului, a pregătit ultimul ospăț; toți locuitorii Țărmurilor Apusene s-au strîns acolo, din dragoste pentru Erendis și din mîndrie că o Regină a Numenorului se trăgea din rîndul lor.

în dimineața ospățului, Aldarion s-a uitat afară, pe fereastra dormitorului, care dădea spre apus și spre mare.

— Privește, Erendis! a strigat el. O corabie se apropie de liman cu pînzele umflate; nu e din Numenor, ci e o corabie din acelea pe care nici tu, nici eu nu vom pune piciorul vreodată, chiar dacă am vrea.

S-a uitat Erendis și a zărit o corabie albă înaltă, în jurul căreia păsări albe dădeau roată în lumina soarelui; pînzele sclipeau de argint în timp ce corabia înainta spre port cu prora învăluită în spumă. Astfel binecuvîntau eldarii căsătoria lui Erendis, din dragoste pentru poporul Tărmurilor Apusene, a cărui prietenie o prețuiau cel mai mult.¹⁹ Corabia le era plină de flori pentru a înfrumuseța ospățul, astfel că toți cei care se aflau acolo au primit

la lăsarea serii cîte o coroniță de elanoi²⁰ și de lissuin, floarea cea dulce a cărei mireasmă bucură inima. Și menestrelii aduceau cu ei - cîntăreți care-și aminteau de cîntece de-ale elfilor și oamenilor din vremea îndepărtată a Nargothrondului și Gondolinului; și mulți eldari nobili și chipeși s-au așezat printre oameni la mese. Dar locuitorii din Andunie, privind la comesenii lor fericiți, ziceau că, dintre toți, cea mai frumoasă era Erendis; și mai spuneau că ochii ei erau la fel de luminoși ca ai lui Morwen Eledhwen din străvechime²¹, sau chiar ca ai lui Avallone.

Și au mai adus eldarii multe daruri. Lui Aldarion i-au dat un puiet, cu coaja albă ca zăpada, cu tulpină dreaptă, puternică și mlădie, de-ai fi zis că era făcută din oțel; frunze însă încă nu-i dăduseră.

264 POVEȘTI NETERMINATE

- Mulțumesc, le-a zis Aldarion elfilor. Lemnul unui asemenea copac trebuie să fie tare prețios.

- Așa o fi; noi nu știm, au răspuns ei. Nici unul n-a fost retezat pînă acum. Frunzele-i sînt răcoroase vara, iar flori poartă iarna. De aceea îl prețuim.

Lui Erendis i-au dăruit o pereche de păsări, surii, cu ciocuri și lăbuțe aurii. Își triluiau dulce una alteia, în cadențe ce nu se repetau niciodată cît era cîntecul de lung; dar dacă una era îndepărtată de lîngă cealaltă, pe loc își luau zborul amîndouă; una fără cealaltă nu cînta.

- Cum să le țin? a întreat Erendis.

- Lasă-le să zboare, să fie libere, au răspuns eldarii. Căci noi le-am vorbit și le-am spus despre tine; și ele vor sta oriunde vei sta și tu. Se unesc pe viață, care le e foarte lungă. Poate că în grădinile copiilor tăi vor fi multe păsări precum acestea, care le vor umple de cîntec.

În acea noapte, Erendis s-a trezit și a simțit o mireasmă dulce, care pătrundea prin zăbrelele ferestrei; noaptea era luminată de luna plină coborînd spre asfințit. Dîndu-se jos din patul lor, Erendis a privit afară și a văzut cum întregul pămînt dormea scaldat în argint; cele două păsărele ședeau una lîngă alta, pe pervaz.

După ce s-au sfîrșit toate ospețele, mirii s-au întors o vreme acasă la Erendis; păsărelele stăteau cocoțate pe pervazul ferestrei de la încăperea ei. Și a sosit și clipa în care Aldarion și Erendis și-au luat rîmas-bun de la Beregar și Nuneth; apoi au pornit

amîndoi înapoi spre Armenelos; acolo dorea Regele să locuiască Moștenitorul său, și pentru ei fusese pregătită o casă, în mijlocul unei grădini pline de copaci. Acolo au plantat puietul primit de la elfi și tot acolo, pe ră-murelele copăcelului, cîntau cele două păsăruici elfești.

Doi ani mai tîrziu, Erendis a rămas grea, iar în primăvara anului ce a urmat, ea i-a dăruit lui Aldarion o fiică. Chiar de la naștere era frumoasă și frumusețea îi sporea pe zi ce trecea: cea mai frumoasă femeie, după cum spun vechile povești, care s-a născut vreodată

ALDARION ȘI ERENDIS 265

din spița lui Elros, în afară de Ar-Zimraphel, ultima dintre ele. Cînd a fost să i se dea primul nume, au numit-o Ancalime; Erendis se bucura în inima ei. „Fără doar și poate că acum Aldarion își va dori un fiu”, își zicea ea, „care să-i fie moștenitor; și asta o să-l țină încă multă vreme lîngă mine.” Căci în taină ea încă se temea de Mare și de puterea pe care o avea asupra inimii lui; și cu toate că se străduia să-și ascundă frica și vorbea adesea cu Aldarion despre aventurile de altădată și despre speranțele și planurile lui, îl urmărea cu priviri geloase de cîte ori se ducea la corabia-casă sau își petrecea mai multă vreme cu Aventurierii. Odată, Aldarion a rugat-o să-l însoțească pe Eămbar, dar citind iute în ochii ei că n-o trăgea inima, n-a mai stăruit. Și nu fără temei se temea Erendis. După cinci ani de cînd nu mai părăsise uscatul, Aldarion se apucase din nou să cerceteze pădurile, ca Stăpîn al lor ce se afla, încît stătea zile în șir plecat de acasă. Lemn se găsea din belșug în Numenor (și asta mai cu seamă datorită cumpătării sale); dar cum poporul se înmulțise, era nevoie de tot mai mult lemn pentru construcții și pentru multe alte lucruri. Căci, în acele vremuri străvechi, măcar că erau destui care se pricepeau să lucreze piatra și metalele (întrucît străbunii edaini deprinseseră astfel de meșteșuguri de la noldori), numenoreenii îndrăgeau obiectele făcute din lemn, atît cele de care se foloseau zi de zi, cît și cele pe care le admirau pentru lucrătura lor. Cu gîndul iarăși la viitor, Aldarion planta puieti în locul unde fuseseră doborîți copaci, și oriunde era loc, un pămînt potrivit pentru orice soi de copac, puneă să se sădească păduri întregi. Atunci a ajuns el să fie cunoscut de oameni drept Aldarion, și sub acest nume avea să rămînă în amintirea celor care-au ținut scepтрul Numenorului. Cu toate acestea, mulți erau

aceia care, ca și Erendis, socoteau că el nu iubea copacii ca atare, ci mai curînd lemnul lor, care avea să-l ajute să-și împlinească planurile.

Nu altfel stăteau lucrurile în ceea ce privea Marea. Căci, așa cum îi spusese Nuneth lui Erendis cu mult timp în urmă, „o fi iubind el corăbiile, fiica mea, care-s făcute de mințile și mîinile oamenilor; dar îmi vine să cred că nu vînturile ori apele cele întinse îi pîrjolesc inima,

266 POVEȘTI NETERMINATE

nici măcar vederea unor pămînturi necunoscute, ci o fierbințeală în mintea lui, sau un vis ce-l bîntuie". Și se prea poate să fi ghicit bine Nuneth; Aldarion era un om clarvăzător, cu gîndul mereu la zilele în care oamenii aveau să aibă nevoie de un cuprins mai mare și de bogăție mai multă; și fie că știa lucrul acesta cu limpezime, fie că nu, el visa la gloria Numenului și la puternicia regilor ei, și căuta capete de pod de pe care aceștia ar fi putut mai apoi să pășească spre stăpîniri și mai mari. Astfel s-a făcut că n-a trecut mult și iarăși și-a întors atenția de la păduri spre făurirea corăbiilor și în minte i-a apărut vedenia unei corăbii mărețe, asemenea unui castel, cu catarge înalte și pînze urieșești, ca niște nori, purtînd oameni și provizii cît să ajungă pentru un întreg oraș. Așa au început să nu mai aibă liniște ferăstraiile și baroasele din atelierele Romennei, în vreme ce printre sumedenia de corăbii mai mici a prins să ia formă o carenă cît toate zilele, cu multe coaste; și oamenii se minunau. I-au dat numele de Turuphanto, Balena de Lemn, dar nu astfel se numea ea.

Erendis a aflat despre ceea ce se întîmpla, cu toate că Aldarion nu-i spusese nimic, și s-a neliniștit. Astfel că într-o zi l-a întrebat:

— Ce-i cu toată forfota asta cu corăbiile, Stăpîn al Limanurilor? Nu ne-a ajuns? Cîți copaci frumoși au fost scurtați de viață în acest an?

Vocea îi era veselă, iar fața zîmbitoare.

- Bărbatul trebuie să aibă ceva de făcut pe pămînt, chiar dacă are o soată frumoasă. Răsar copaci, cad copaci. Sădesc mai mulți decît cei doborîți.

Ii răspunsese la fel de vesel, fără a o privi în față; apoi n-au mai vorbit despre aceste treburi.

Dar cînd Ancalime se apropia de vîrsta de patru ani, Aldarion i-a mărturisit în sfîrșit deschis lui Erendis dorința sa de a pleca din nou pe mare. Ea a rămas tăcută, pentru că el nu-i spunea

nimic din ceea ce ea să nu fi știut de mult; vorbele erau de prisos. El a mai zăbovit pînă la ziua de naștere a lui Ancalime, zi în care și-a răsfățat copila ca niciodată. Ancalime rîdea și era veselă, ceea ce nu se putea spune despre ceilalți din casă; și înainte de culcare, i-a spus tatălui ei:

ALDARION ȘI ERENDIS 267

— Unde o să mă duci în vara asta, tatanya? Tare-aș vrea să văd casa albă din țara oilor, de care-mi povestește mamil.

Aldarion nu i-a răspuns: a doua zi a plecat de acasă și a lipsit cîteva zile. Cînd totul a fost pregătit, s-a întors și și-a luat rămas-bun de la Erendis. Iar ochii ei s-au umplut de lacrimi, cu toate că ea încerca să și le stăpînească. S-a îndurerat Aldarion văzîndu-le, dar îl și zădărau, căci în sinea lui era de nestrămutat, astfel că nu s-a lăsat înduioșat.

— Haide, Erendis! Opt ani am rămas pe loc. Nu poți priponi pentru totdeauna în frînghii de mătase pe fiul Regelui, sînge din sîngele lui Tuor și al lui Eărendil! Doar nu merg la moarte. Mă voi întoarce curînd.

— Curînd? a suspinat ea. Dar anii sînt necruțători și nu-i vei aduce înapoi cu tine. Iar ai mei sînt mai numărați ca ai tăi. Tinerețea-mi zboară; și unde mi-s copiii, unde-i moștenitorul tău? Prea îndelung și prea adesea patul meu rămîne rece.²²

— Prea adesea am crezut în ultima vreme că-l vrei astfel, a răspuns Aldarion. Să nu ne mîniem tocmai acum, chiar dacă nu gîndim la fel. Privește-te în oglindă, Erendis. Ești frumoasă, pe chipul tău nu se întrezărește încă nici o umbră a vîrstei. Mai ai vreme să mă aștepți pînă-mi ostoiesc nevoia adîncă. Doi ani! Ațiția-ți cer, doi ani!

Dar Erendis i-a răspuns:

— Mai bine spune: „Doi ani îmi voi lua, cu voia sau fără voia ta”. Prea bine, ia-ți doi ani! Dar nu mai mulți. Un fiu de Rege, sînge din sîngele lui Eărendil, trebuie să-și respecte și cuvîntul dat.

A doua zi, Aldarion n-a mai zăbovit. A ridicat-o în brațe pe Ancalime și a sărutat-o; fetița s-a agățat de gîtul lui, dar el a pus-o iute jos și, sărind în șa, a luat-o din loc. Curînd după aceea, marea corabie a părăsit portul Romenna. Aldarion o numise Hirilonde, Descoperitorul de Limanuri; plecase însă din Numenor fără binecuvîntarea lui Tar-Meneldur; iar Erendis nu se aflase în port ca să așeze pe corabie Ramura Verde a întoarcerii și nici nu

trimisese vreuna, întunecat la chip și ros de neliniște, Aldarion stătea la prora, unde

268 POVEȘTI NETERMINATE

soața căpitanului său pusese o ramură mare de oiolaire-, dar nu și-a întors o clipă capul să se uite în urmă, decît după ce se depărtase mult spre apus.

Cît a fost acea zi de lungă, Erendis a stat singură în camera ei, copleșită de durere; dar în adîncul inimii simțea o durere nouă, pricinuită de-o mînie rece care i-a săgetat dragostea pentru Aldarion pînă-n străfundul ei. Ura Marea; și-acum nici măcar la copacii pe care-i iubise înainte nu mai vroia să se uite, căci îi aminteau de catargele marilor corăbii. Astfel că n-a trecut mult și Erendis a părăsit orașul Armenelos, îndreptîndu-se spre Emerie, în adîncul Insulei, unde vîntul mereu purta cu sine, pînă departe, behăitul oilor.

— Mai dulce răsună în auzul meu decît țipătul pescărușilor, a zis ea, stînd în pragul casei albe, primite în dar de la Rege.

Casa se afla așezată pe o coastă de deal, cu fața spre apus, și peste tot se întindeau pajiști care se contopeau, neoprite de garduri ori ziduri, cu pășunile. Aici o adusese pe Ancalime, țînîndu-și una alteia de urît. Căci Erendis nu-și dorea pe nimeni în gospodăria ei, în afară de servitoare; vroia să-și crească fata după cum socotea ea că trebuie, picurîndu-i în suflet propria ei îndîrjire împotriva spiței bărbătești. Și cu adevărat Ancalime arareori vedea vreun bărbat — Erendis nu-și ținea rangul, iar puținii servitori pe care-i avea și cei cîțiva păstori sălășluiau departe de casa ei. Doar cînd și cînd mai venea pînă acolo cîte-un trimis al Regelui; dar cum venea, cum se grăbea să plece, căci casa nu era cîtuși de puțin primitoare pentru bărbați, care se simțeau cuprinși de-un fior înghețat ce-i punea iute pe fugă, iar dacă totuși zăboveau sub acel acoperiș, parcă-i gîtuia ceva, silindu-i să vorbească mai mult în șoaptă.

într-o dimineață, curînd după sosirea în Emerie, Erendis a fost trezită de cîntec de păsări și, cînd s-a uitat spre fereastră, a văzut pe pervaz păsările elfilor, care cuibăriseră vreme îndelungată în grădina ei din Armenelos și pe care uitase să le ia cu sine.

— Prostule dragi, zburăți de-aici! le-a zis ea. Asta nu-i loc pentru o bucurie ca a voastră.

ALDARION ȘI ERENDIS 269

Păsărelele și-au curmat cîntul și și-au luat zborul peste copaci;

de trei ori au dat roată pe deasupra acoperișurilor, apoi s-au îndreptat către apus. În seara aceleiași zile, s-au așezat pe pervazul de la fereastra camerei tatălui lui Erendis, unde ea dormise cu Aldarion cînd veniseră de la ospățul din Andunie; acolo le-au găsit Nuneth și Beregar a doua zi dimineața. Dar cînd Nuneth a întins mîinile spre ele, păsărelele au zburat drept în sus și apoi s-au depărtat, iar Nuneth le-a urmărit pînă ce s-au preschimbat în două picățele în lumina soarelui, luînd-o spre mare, și de acolo spre țara de unde veniseră odată.

— E semn că el iar a plecat și a părăsit-o, a zis Nuneth.

— De ce atunci ea nu ne-a dat de veste? s-a mirat Beregar.

Sau de ce n-a venit acasă?

— Veste ne-a dat. A alungat păsările elfilor și rău a făcut. Nu-i semn bun. De ce, de ce, fiica mea? Doar știai ce soartă te așteaptă, nu-i așa? S-o lăsăm în pace, Beregar, oriunde-ar fi. Casa asta nu mai este a ei și nu aici se va tîmădui ea. El se va întoarce. Și poate că atunci valarii îi vor da și ei înțelepciune sau măcar șiretenie!

Cînd a început al doilea an după plecarea lui Aldarion, Erendis s-a supus dorinței Regelui și a dat poruncă să fie pusă în ordine și pregătită casa din Armenelos; dar ea însăși nu se gătea de întoarcere.

— Mă voi întoarce de-mi poruncești, atar aranya, i-a trimis ea răspuns Regelui. Am însă vreo îndatorire, ca să mă grăbesc? Nu va fi timp îndeajuns cînd se vor zări pînzele corăbiei lui la Răsărit?

Iar în gîndul său și-a zis: „Vrea oare Regele să mă pună să aștept la debarcarer, ca o iubită de marinar? Mi-aș dori să mai fiu, dar nu mai sînt. Rolul ăsta l-am jucat pînă la capăt.”

A trecut însă și anul acela, fără a se zări vreo pînză de corabie; anul următor a venit și el, apoi s-a făcut toamnă. Sufletul lui Erendis s-a înăsprit, și ea a devenit tăcută. A poruncit să se închidă casa din Armenelos și din acea clipă nu s-a mai depărtat de casa ei din Emerie mai mult de cîteva ceasuri de drum.

Dragostea ce-i mai

270 POVEȘTI NETERMINATE

rămăsese în suflet și-o revărsa toată asupra fiicei ei, se agăța de Ancalime și n-o lăsa să se depărteze de ea nici cît să se ducă să le vadă pe Nuneth și pe rubedeniile ei din Târîmurile Apusene. Singurul dascăl al lui Ancalime era mama ei; de la ea a deprins cititul și scrisul și graiul elfilor pe care-l vorbea cu Erendis, așa

cum îl vorbeau oamenii nobili din Numenor. Căci în Târîmurile Apusene acesta era graiul de zi cu zi în case precum a lui Beregar, iar Erendis arar vorbea graiul numenorean, mai drag lui Aldarion. Multe a aflat Ancalime despre Numenor și despre zilele străvechi, din cărțile și cronicile ce se găseau în casă și pe care ea le putea pricepe; alte povești, despre oameni și despre insulă, afla cînd și cînd de la femeile din casă, fără știrea lui Erendis. Dar femeile erau zgîrcite la vorbă față de copilă, temîndu-se de stăpîna lor; cît despre rîset, prea puțin îl auzea Ancalime în casa albă din Emerie, o casă plină de șoapte și fără muzică, de-ai fi zis că murise cineva acolo nu de mult; căci în acele vremuri, în Numenor, bărbații erau cei care cîntau la instrumente, iar muzica auzită de Ancalime în copilărie erau cîntecele femeilor în timp ce munceau în preajma casei, departe de urechile Doamnei Albe din Emerie. Dar acum Ancalime împlinise șapte ani și, de cîte ori i se îngăduia, ieșea din casă și se ducea pe pajiștile întinse, unde putea alerga în voie; uneori mergea cu cîte o ciobăniță să păzească oile și să mănînce sub cerul liber.

Intr-o zi de vară din acel an, un băietan, mai mare în vîrstă decît ea, a venit la ele acasă cu o solie de la o gospodărie îndepărtată; Ancalime a dat peste el în ograda din spatele casei, unde băietanul mîncă un codru de pîine și bea o cană de lapte. El a privit-o fără teamă și a continuat să bea. Apoi a pus cana jos.

- Holbează-te, dacă asta vrei, ochioaso! i-a zis el. Ești o fetișcană drăguță, da' cam plăpîndă. Vrei și tu o bucată? a întrebat-o, scoțînd încă un codru din traistă.

- Șterge-o, îball! a strigat o bătrînă, ieșind din lăptărie. Și ia-ți picioroangele la spinare, altfel ai să uiți ce ți-am zis pentru maică-ta, înainte s-ajungi acasă!

ALDARION ȘI ERENDIS 271

— N-are omu' nevoie de cîine de pază cînd ești mata prin preajmă, mamă Zamîn! i-a răspuns băiatul, și cu un hohot de rîs și un chiuit a sărit peste poartă și a rupt-o la fugă pe deal la vale.

Zamîn era o țarancă bătrînă, slobodă la gură, pe care nimeni n-o speria cu una cu două, nici batăr Doamna cea Albă.

— Ce-a fost arătarea aia bătoasă? a întrebat Ancalime.

— Un băiat, a răspuns Zamîn, dacă ai habar ce-i aia. Da' de unde să ai? Ăștia-s d-ăia de fac pagubă și-nfulecă toată ziua-bună ziua. Ăla de-a fugit înfulecă tot timpul — da' nu fără rost. Cînd s-ontoarce taică-su, o să găsească acasă o mîndrețe de flăcău;

numa' să se grăbească, altfel n-o să-1 mai recunoască. Și-ai putea spune asta despre mulți alții.

— Băiatul ăsta are și el tată? a întrebat Ancalime.

— Ba bine că nu, a răspuns Zamîn. Ulbar, unul dintre ciobanii seniorului ăluia mare de la miazăzi: noi îi zicem Stăpînul Oilor, e rubedenie cu Regele.

— Atunci de ce nu-i acasă tatăl băiatului?

— Păi, herinke, din pricină că a auzit de Aventurierii ceia și s-a înhăitat cu ei și a plecat cu tatăl tău, Seniorul Aldarion: numai valarii știu încotro sau de ce.

În acea seară, Ancalime a întrebat-o ca din senin pe mama ei:

— Lui tata i se spune și Seniorul Aldarion?

— I s-a spus cîndva, a răspuns Erendis. De ce mă-ntrebi?

Vocea îi era liniștită și rece, dar în sinea ei era mirată și tulburată de întrebare: căci între ele nu fusese niciodată pomenit vreun cuvînt legat de Aldarion.

— Cînd o să vină acasă? a vrut să știe copila, fără să răspundă la întrebare.

— Nu mă-ntreba pe mine! Nu știu. Poate niciodată. Dar nu te frîmînta. Ai o mamă, iar ea n-o să fugă atîta vreme cît tu o iubești.

De atunci, Ancalime n-a mai vorbit despre tatăl ei.

Zilele au trecut, aducînd încă un an, și-apoi încă unul; în primăvară, Ancalime a împlinit nouă ani. Oile au fătat și mieii creșteau; vremea tunsului a venit și a trecut, o vară fierbinte a pîrjolit iarba.

272 POVEȘTI NETERMINATE

Toamna s-a preschimbat în ploaie. Și-atunci, adusă de un vînt greu de nori de la Răsărit, Hirilonde s-a întors de peste mările cenușii, pur- tîndu-1 pe Aldarion pînă în portul Romenna; de îndată s-a trimis veste în Emerie, dar Erendis s-a făcut că n-o aude. Nimeni nu i-a ieșit în întîmpinare lui Aldarion pe chei. El a călărit prin ploaie pînă în Armenelos; acolo și-a găsit casa zăvorită. L-a cuprins neliniștea, dar n-a vrut să-ntrebe pe nimeni ce se întîmplase; înainte de toate, vroia să se ducă la Rege, care fără doar și poate avea să-i spună multe.

Regele l-a primit cu răceală, așa cum și bănuia Aldarion; și i-a vorbit Meneldur, ca un Rege nemulțumit de purtarea unui căpitan.

— Ai lipsit multă vreme, i-a spus el cu voce de gheață. Ar fi

trebuie să te întorci acum mai bine de trei ani, așa ai promis.

— Vai, da! a răspuns Aldarion. Pînă și eu m-am săturat de mare, și de multă vreme inima mi-a tot tînjit după apus. Dar nu pentru că am vrut am zăbovit: sînt multe de făcut. Și-n lipsa mea totul merge anapoda.

— Nu mă îndoiesc. Mă tem că aidoma s-a întîmplat și aici, în țara care de drept e a ta.

— Nădăjduiesc să pot îndrepta lucrurile aici, a răspuns Aldarion. Dar lumea se schimbă iarăși. Aproape o mie de ani au trecut în partea cealaltă de lume, de cînd Stăpînii Apusului și-au trimis armii împotriva Angbandului; zilele acelea au fost date uitării ori au fost învăluite în aburul legendei de către oamenii din Pămîntul de Mijloc. Tulburarea i-a cuprins din nou; și teama le dă tîrcoale. Tare-aș vrea să ne sfătuim împreună, să-ți vorbesc despre faptele mele și despre ce gîndesc eu că trebuie făcut.

— Așa să faci, a zis Meneldur. Nici nu aștept altceva. Numai că altele sînt treburile pe care le socotesc mai grabnice. E o vorbă din bătrîni: „Un rege mai întîi trebuie să-și rînduiască propria ogradă, înainte de-ai muștra pe alții”. Toți oamenii trebuie să facă astfel, nu numai regii. Îți dau un sfat, fiu al lui Meneldur. Tu ai și o viață care este numai a ta. O jumătate din tine, pe care mereu ai nesocotit-o. Astfel că acum îți spun: Du-te acasă!

Aldarion a împietrit dintr-odată și chipul i s-a înăsprit.

ALDARION ȘI ERENDIS 273

— Dacă știi, spune-mi, a zis el. Unde este casa mea?

-Acolo unde se află soața ta, a răspuns Meneldur. Ți-ai încălcat cuvîntul față de ea, fie că n-ai avut încotro, fie din alte pricini. Acum trăiește în Emerie, în casa ei, departe de mare. Într-acolo trebuie să te îndrepti fără zăbavă.

-De mi s-ar fi lăsat vorbă încotro să mă îndrept, m-aș fi dus de cum am pus piciorul pe uscat, a zis Aldarion. Batăr nu-s nevoit să aflu vești de la străini. S-a răsucit pe călcîie ca să plece, dar s-a oprit și a spus: Căpitanul Aldarion a uitat ceva ce ține de cealaltă jumătate a sa și socoate, în îndărătnicia lui, că e o treabă la fel de grabnică. Are o scrisoare, pe care trebuie să i-o înmîneze Regelui din Armenelos.

I-a dat-o lui Meneldur, a făcut o plecăciune și a părăsit încăpearea; în mai puțin de o oră, a sărit în șa și a pornit la drum, cu toate că se lăsa noaptea. Nu luase cu sine decît doi tovarăși de drum, doi bărbați de pe corabia sa: pe Henderch, din Tărîmurile

Apusene, și pe Ulbar, care era de loc din Emerie.

Călărind fără oprire, au ajuns în Emerie a doua zi, la căderea întunericului. Erau ruși de oboseală, și călăreții, și caii. Sus pe deal, casa arăta rece și albă în ultima scâpărare a apusului de sub poala unui nor. De cum a zărit-o din depărtare, Aldarion a suflat din corn.

Cînd a ajuns în ogradă, a sărit din șa, și-n aceeași clipă a văzut-o pe Erendis: înveșmîntată în alb, stătea pe treptele ce urcau pînă la pilaștrii din fața ușii. Se ținea mîndră, dar, apropiindu-se, Aldarion a băgat de seamă că era palidă și ochii îi străluceau nefiresc.

- Vii tîrziu, domnul meu, i-a spus ea. De mult am încetat să te mai aștept. Mă tem că acum nimic nu-i pregătit pentru întîmpinarea ta, așa cum a fost cînd te-am așteptat.

— Marinarii se mulțumesc cu puțin.

— Atunci e bine, a zis ea și, întorcîndu-i spatele, a intrat în casă, lăsîndu-l singur.

Atunci două femei au înaintat spre el, iar o bătrînă a coborît treptele. În timp ce Aldarion intra în casă, ea le-a spus celor doi bărbați, cu voce tare, ca să audă și stăpînul:

274 POVEȘTI NETERMINATE

— Aici nu vă puteți adăposti. Mergeți la casa de la poalele dealului!

- Nu, Zamîn, a răspuns Ulbar. Eu nu zăbovesc. Cu îngăduința Seniorului Aldarion, mă îndrept spre casa mea. Toate-s bune acolo?

- Îndeajuns de bune, a zis Zamîn. Băiatul tău atît a înfulecat, de nu-l mai recunoști. Te du însă, și află singur ceea ce dorești să afli! Ție o să-ți fie mai cald acolo decît Căpitanului tău aici.

Erendis nu a venit sâ se așeze la masa la care el mîncă o cină tîrzie, singur într-o încăpere, servit de femeile din casă. Dar înainte să-și isprăvească cina, ea a intrat și i-a spus, de față cu celelalte femei:

- Fără doar și poate că ești obosit, domnul meu, după atîta zor. Ți s-a pregătit o cameră de oaspeți, în care te poți retrage cînd vei voi. Femeile mele se vor îngriji de tot ce ai nevoie. Dacă-ți este frig, cere să se facă focul.

Aldarion n-a zis nimic. S-a retras curînd în iatac și, cum era ffînt de oboseală, s-a trîntit pe pat și un somn adînc l-a cuprins în scurt timp, făcîndu-l să uite de umbrele din Pămîntul de Mijloc și

de Numenor. Dar la primul cîntat al cocoșilor, s-a trezit tulburat și mî-nios. S-a dat jos din pat și s-a gîndit să părăsească neauzit casa: o să-l găsească pe tovarășul său, Henderch, și caii, și-o să se ducă la rubedenia sa, Hallatan, Stăpînul de oi din Hyarastorni. Mai încolo o să-i ceară lui Erendis să-i aducă fiica la Armenelos, nevrînd să se ia la hartă cu soția lui la ea acasă. Dar cînd se îndrepta spre ușă, numai ce-i apare dinainte Erendis. Nu pusese geană peste geană în acea noapte, iar acum stătea în pragul încăperii lui.

— Pleci mai iute decît ai venit, domnul meu, a zis ea. Trag nădejde că (marinar fiind) nu te-ai și săturat de casa asta plină de femei, încît o iei chiar așa din loc înainte să-ți fi isprăvit treburile. Că veni vorba, ce treburi te-au adus încoace? Pot să le aflu înainte să pleci?

— În Armenelos mi s-a spus că soția mea ar fi aici și că a luat-o și pe fiica mea cu sine, a răspuns el. Din cîte văd, am fost amăgit că-mi voi găsi soția, dar oare nu am o fiică?

ALDARION ȘI ERENDIS 275

- Cu ani în urmă ai avut una, a răspuns ea. Dar fiica mea încă nu s-a trezit.

— Atunci trezește-o, pînă îmi aduc eu calul, i-a cerut Aldarion.

Dacă ar fi fost după Erendis, s-ar fi împotrivit ca Ancalime să-l vadă pe Aldarion la acel ceas; dar se temea că, fiind prea necruțătoare, ar putea pierde bunăvoința Regelui, mai cu seamă că Sfatul²³ se arăta de multă vreme nemulțumit de felul în care era crescută copila la țară. Astfel că, atunci cînd Aldarion s-a întors călare, avîndu-l pe Henderch alături, Ancalime se afla lîngă mama ei, și nu i-a dat binețe lui Aldarion cînd acesta, descălecînd, a urcat treptele spre ea.

— Cine ești? l-a întrebat copila. Și de ce ai pus să fiu trezită atît de devreme, înaintea tuturor celor din casă?

Aldarion a privit-o cu atenție și, cu toate că fața îi era aspră, în sinea lui a zîmbit: căci vedea în copilă odrasla ce-i semăna lui, și nu lui Erendis, oricît și-ar fi dădăcit ea fiica.

- Odată ai știut cine sînt, domniță Ancalime, dar treacă de la mine. Astăzi nu sînt decît un sol din Armenelos, venit pentru a-ți aminti că ești fiica Moștenitorului Regelui; și (din cîte văd eu acum) vei fi Moștenitoarea lui, la rîndul tău. Nu vei trăi aici toata viața ta. Dar acum, domniță, întoarce-te în patul tău, dacă așa vrei, pînă se trezește slujnica ta. Eu unul mă zoresc să-l văd pe

Rege. Cu bine!

I-a sărutat mîna lui Ancalime și a coborît treptele; apoi a încălecat și a dat pînteni calului, făcînd în urmă un semn cu mîna.

Rămasă singură, Erendis l-a urmărit singură, de la fereastră, cum coboară dealul și l-a văzut apucînd-o spre Hyarastorni, nu spre Armenelos. Apoi a izbucnit în plîns, îndurerată, dar mai mult mîni- oasă. Se așteptase la căință din partea lui și s-ar fi învoit să-l ierte dacă el i-ar fi cerut-o, dar numai după ce s-ar fi stropșit la el; Aldarion se purtase însă ca și cînd ea era cea vinovată, neluînd-o în seamă în fața fiicei ei. Prea tîrziu îi veneau în minte vorbele ce i le spusese Nuneth cu mult timp în urmă, și înțelegea abia acum că Aldarion era ceva copleșitor de mare și de neîmplînzit, mînat de o voință sălbatică, mai

276 POVEȘTI NETERMINATE

primejdios după ce focul se stinsese în el. Erendis s-a ridicat și a părăsit fereastra, gîndindu-se la propriile greșeli.

— Primejdios! a spus ea. Eu sînt ca oțelul ce nu se frînge. Va afla și el asta, chiar de-ar fi Regele Numenorului.

Aldarion și-a văzut de drum spre Hyarastorni, unde sălășluia Hallatan, vărul său; plănua să rămînă acolo o vreme, ca să se odihnească și să-și dea răgaz de cumpănire. Cînd a ajuns aproape de casă, a auzit zvon de muzică și i-a găsit pe păstori veselindu-se de întoarcerea lui Ulbar, care le adusese multe povești minunate și sumedenie de daruri; iar soața lui Ulbar, gătită ca de sărbătoare, dănuia cu el în sunetul cimpoiilor. La început nimeni n-a băgat de seamă venirea lui Aldarion, astfel că el a rămas în șa, privindu-i și zîmbind; dar dintr-odată Ulbar a strigat, „Marele Căpitan!” și îbal, fiul său, s-a repezit la scara lui Aldarion.

— Domnia ta, Căpitane! a exclamat el bucuros.

— Ce-i? Sînt în grabă mare, a zis Aldarion, brusc nezîmbitor, cuprins de furie și amărăciune.

— Doar atît vreau să întreb, cît de bătrîn trebuie să fie un bărbat ca să poată să străbată mările cu o corabie, așa ca tatăl meu?

— Cît munții de bătrîn, și fără altă nădejde în viață, i-a răspuns Aldarion. Sau oricînd poftește! Dar mama ta, fiu al lui Ulbar, nu vrea să-mi dea binețe?

Cînd s-a apropiat soția lui Ulbar, Aldarion a luat-o de mînă.

— Vrei să primești acest dar de la mine? a întrebat-o el. E doar o mică răsplată pentru cei șase ani pe care mi i-ai dăruit tu

lăsându-l pe un om bun să mă ajute.

Și dintr-o tașcă de sub tunică a scos un giuvaier roșu ca focul, prins de un lanț de aur, și i l-a apăsat în palmă.

— De la Regele elfilor l-am primit, i-a zis el. Dar când îi voi spune cui l-am dat, va gândi că se află în mâini bune.

Apoi Aldarion și-a luat rămas bun de la cei aflați acolo și a plecat mai departe, nedorind să rămână în acea casă. Când Hallatan a aflat

ALDARION ȘI ERENDIS 277

despre ciudata lui venire și plecare, s-a mirat, dar curînd avea să primească vești încă și mai tulburătoare.

N-a trecut mult de când plecaseră de acolo, când Aldarion și-a oprit calul și i-a vorbit lui Henderch, tovarășul său de drum, spunîndu-i:

-Oricum vei fi primit în Apus, prietene, nu te împiedic să te duci și să descoperi singur. Pornește acum spre casă, cu mulțumirile mele. Eu simt nevoia să călăresc de unul singur.

-Nu se cuvine, domnia ta, Căpitane, a zis Henderch.

-Ai dreptate, a zis Aldarion. Dar asta-i treaba. Drum bun!

Și cu aceste vorbe, Aldarion a pornit singur spre Armenelos, și de atunci nici că a mai pus piciorul în Emerie.

După ieșirea lui Aldarion din încăpere, Meneldur s-a uitat la scrisoarea pe care i-o dăduse fiul său și a rămas mirat; căci a văzut că venea de la Regele Gil-galad, din Lindon. Purta pecetea și blazonul regal - stele albe pe un disc albastru.²⁴ Pe față stătea scris:

Data în Mithlond în mîna Seniorului Aldarion, Moștenitorul Regelui din Numenore, pentru a fi înmînată numai Regelui în Armenelos, și nimănui altcuiva.

Meneldur a rupt pecetea și a citit:

Ereinion Gil-galad, fiul lui Fingon, îl salută pe Tar-Meneldur din spița lui Eărendil: Valarii să te ocrotească și nici o umbră să nu pogoare peste Insula Regilor.

De multă vreme ți-am rămas dator cu mulțumiri, căci de atîtea ori ți-ai trimis fiul la mine, pe Anardil Aldarion: al elfilor cel mai măreț prieten care se află acum printre oameni, așa-l văd eu. De data aceasta, iertare îți cer că l-am ținut în serviciul meu mai mult decît se cuvenea; căci mare trebuință am de învățătura oamenilor și de graiurile pe care numai el le cunoaște. Prin multe primejdii a trecut pentru a veni să-mi dea sfaturi. Despre nevoile

ce mă apasă îți va vorbi el; dar habar nu are ce minunat este să fii tînăr și plin de speranță. Prin urmare, ceea ce scriu aici este numai pentru ochii Regelui din Numenore.

278 POVEȘTI NETERMINATE

O noua umbră se înalță la Răsărit. Nu-i tirania oamenilor ticăloși, cum bănuiește fiul tău; ci un servitor al lui Morgoth e cel ce se urnește, și lucruri ticăloase se trezesc încă o dată. An după an, forța îi sporește, căci cei mai mulți oameni sînt gata să-i ducă la împlinire gîndurile. După cum socotesc eu, nu-i departe ziua cînd forța asta va fi mult prea mare pentru ca eldarii să-i țină piept neajutați. De aceea, de cîte ori zăresc o corabie din cele înalte ale Regilor Oamenilor, simt o ușurare în inimă. Iar acum îndrăznesc să-ți cer ajutorul. Dacă poți să te lipsești de-o armie, trimite-o la mine, te conjur.

Dacă vei voi, fiul tău îți va desluși ce anume ne-mpinge la aceasta. În două vorbe însă, sfatul lui (întotdeauna înțelept) este ca atunci cînd va porni atacul, cum fără doar și poate se va întîmpla, noi să căutăm să apărăm Tărîmurile Apusene, unde încă mai viețuiesc eldarii, precum și oameni ai seminției tale, ale căror inimi încă nu s-au întunecat. Și nu în ultimul rînd, trebuie să apărăm Eriadorul, ce se-ntinde de-o parte și de alta a lungilor rîuri aflate la apus de munții pe care-i numim Hithae-glir și-n care ne punem toată nădejdea să ne apere. Numai că în acel zid muntos se află o spărtură uriașă, spre miazăzi, în ținutul Calenardhon; și pe acolo va pătrunde puhoiul dinspre Răsărit, încă de pe-acum dușmanul se furișează de-a lungul coastei spre ea. Ar putea fi apărută și astfel ar fi împiedicat atacul, dacă am avea un avanpost puternic pe țărmul mai apropiat de noi.

Seniorul Aldarion de mult s-a gîndit la acest lucru. La Vinyalonde, unde se varsă Gwathlo, multă vreme a trudit să întemeieze un asemenea liman, ferit de atacuri și dinspre mare, și dinspre uscat; dar mărețele lui lucrări au fost în zadar. Se pricepe de minune la asemenea treburi, căci le-a deprins tainele de la Cfrdan, și înțelege mai bine decît oricine de ce anume au trebuință corăbiile voastre mari. Dar niciodată n-a avut destui oameni să-l ajute; iar Cfrdan nu are nici meșteri și nici zidari de care să se poată lipsi.

Regele va fi știind care-i sînt nevoile; dar de va da ascultare cu îngăduință vorbelor Seniorului Aldarion și de-l va ajuta cu ce va putea, atunci nădejtile lumii vor spori. Primul Ev abia de mai

stăruie în amintirea noastră și tot ce se află pe Pământul de Mijloc devine tot mai dușmănos. Să nu lăsăm ca străvechea prietenie dintre eldari și dunedaini să se stingă și ea.

ALDARION ȘI ERENDIS 279

Ia seama! Întunecimea ce va să vină mocnește de ură împotriva-ne, dar nici voi nu sinteți feriți de ea. Marea cea Mare nu va fi îndestul de întinsă pentru aripile ei, dacă e să fie lăsată să se împlinească de tot.

Fie ca Manwe să vă țină sub ocrotirea Celui Unic și să vă trimită vînt prielnic în pînze.

Meneldur a lăsat pergamentul să-i cadă în poală. Nori negri purtați de-un vînt ce sufla dintre Răsărit au adus înnoptarea mai degrabă și luminările înalte de lîngă jilț au părut să-și împutineze flăcările în întunericul ce-a umplut încăperea.

— Fie ca Eru să mă cheme la sine înainte de-or veni vremurile celea! a strigat el. Apoi, vorbind ca pentru sine, a spus: Vai! Mîndria lui și răceala mea ne-au ținut mințile departe una de cealaltă. Dar acum, înțelepciunea mă împinge să-i las lui Sceptrul mai curînd decît statornicisem. Căci treburile astea sînt peste puterile mele.

Cînd valarii ne-au dat Țara Darului, nu ne-au pus stăpîni în locul lor: ni s-a dat Regatul Numenor, nu al lumii. Ei sînt stăpîinii. Era menit ca aici să uităm de ură și de război; războiul se isprăvise, Morgoth fusese alungat de pe Arda. Astfel gîndeam, astfel fusesem învățat.

Dar dacă este ca lumea să fie din nou cuprinsă de întuneric, Stăpîinii ar trebui să știe; ci mie nu mi-au trimis nici un semn. Doar de n-o fi acesta semnul. Și-atunci? Străbunii noștri au fost răsplătiți pentru ajutorul pe care l-au dat în înfrîngerea Umbrei celei Mari. Oare fiii lor trebuie să se țină deoparte, dacă răul își ițește încă un cap?

Prea sînt în cumpănă, ca să mai cîrmuiesc. Să mă pregătesc, ori să las lucrurile în voia lor? Să mă pregătesc de război, care încă-i doar o bănuială: să-i deprind în vreme de pace pe meșteri și pe plugari să verse sînge și să se lupte, să pun fierul în mîinile căpitanilor lacomi, dornici doar să cucerească, și să-i socotesc pe cei răpuși drept rodul gloriei lor? Îi vor zice ei oare lui Eru: Batăr dușmanii tăi s-au numărat printre cei căzuți? Sau să stau cu mîinile în sîn, în timp ce prietenii îmi pier pe nedrept: să-i las pe oameni să trăiască

280 POVEȘTI NETERMINATE

în pace oarbă, pînă cînd siluitorul ajunge la porțile noastre? Ce vor face ei atunci: se vor împotrivi cu mîinile goale fierului ucigaș și vor muri în van, ori vor fugi, lăsînd în urmă-le țipetele femeilor? îi vor spune lui Eru: Batăr eu n-am vărsat sînge?

Orice-aș alege, sînge tot se va vărsa, și-atunci la ce bun să aleg? Fie ca valarii să cîrmuiască sub Eru! Eu îi voi da Scepтрul lui Aldarion. Dar și aceasta tot o alegere este, căci știu prea bine pe ce drum va apuca el. Decît dacă Erendis...

Gîndul la Erendis și la Emerie i-a sporit neliniștea.

— Dar din partea ei am prea puțină nădejde (dacă nădejde se poate numi). Cînd la mijloc sînt treburi atît de însemnate, el nu se va îndupleca. Știu ce-ar zice ea - chiar de-ar fi să asculte pînă ar pricepe în cele din urmă. Inima ei nu are aripi să zboare dincolo de Numenor, și n-are habar care-i prețul. Dacă alegerea ei ar însemna propria-i moarte, fără teamă ar muri. Dar ce va face cu viața și cu tot ce-nseamnă ea? Valarii, ca și mine, vor trebui să aștepte pînă vor afla.

Aldarion a ajuns înapoi la Romenna în a patra zi după ce Hirilonde se întorsese în port. Era plin de colbul drumului și frînt de oboseală, astfel că s-a îndreptat fără zăbavă spre Eămbar, unde se gîndea să viețuiască de-acum încolo. Spre amărăciunea lui, a aflat că veștile i-o luaseră înainte și lumea șușotea pe la colțuri în Oraș. A doua zi a chemat la sine bărbații din Romenna și împreună cu ei s-a dus în Armenelos. Acolo i-a pus pe cîțiva să doboare toți copacii, în afară de unul singur, cel din grădina sa, și să ducă trunchiurile în atelierele din port; celorlalți le-a cerut să-i dărîme casa. Singurul copac care a scăpat neatins a fost copacul alb, dăruit de elfi; și după plecarea tăietorilor de lemne, Aldarion s-a uitat la el și abia atunci, vîzîndu-l cum se înălța în pustiiciunea aceea din jur, și-a dat seama cît de frumos era. Crescuse încet, ca orice copac elf, n-avea decît vreo douăsprezece picioare înălțime, dar tulpina îi era dreaptă, mlădie, plină de seva tinereții și florile sale iernatice înmuguriseră pe ramurile îndreptate spre cer. îi amintea de fiica lui.

ALDARION ȘI ERENDIS 281

— îți voi da numele de Ancalime, a spus el. Fie ca și tu, și ea să aveți parte de viață lungă și să rămîneți neîncovoiați de vînt ori de voința altora, și neciunțiți.

în a treia zi de cînd se întorsese din Emerie, Aldarion s-a dus

să-1 caute pe Rege. L-a găsit pe Tar-Meneldur așezat în așteptare în jilțul său. Privindu-și fiul, Meneldur a fost cuprins de teamă: Aldarion arăta schimbat; chipul îi devenise pământiu, rece, dușmănos, asemenea mării când soarele e învăluit pe neașteptate într-un nor negru. Stînd în fața părintelui său, Aldarion a început să-i vorbească, încet, cu o voce mai curînd disprețuitoare decît mînioasă:

— Ce rol ai jucat în tărășenia asta numai tu poți să știi. Dar un Rege trebuie să cumpănească la cît poate îndura un bărbat, măcar că-i este supus ori chiar fiu. De vrei să mă încătușezi pe Insulă, rele lanțuri ai ales. Căci soață nu mai am și nici iubire pentru âst pămînt nu mi-a mai rămas. Voi pleca de pe insula aceasta căzută sub vraja himerelor, unde femeile, în neobrăzarea lor, vor ca bărbații să facă sluj. Îmi voi pune viața în slujba altor nevoi, pe alte meleaguri, unde nu sînt batjocorit și unde sînt primit cu cinstire. Găsește-ți alt Moștenitor mai potrivit să joace rolul de servitor. Cît despre moștenirea mea, nu cer decît atît: corabia Hirilonde și oameni cît poate ea să ducă. Aș lua-o și pe fiica mea cu mine, de-ar fi mai mare; o voi lăsa însă în grija mamei mele. Și dacă nu ești nebun după oi, nu mă vei împiedica și nu vei îngădui ca acestei copile să-i fie schilodite mintea și sufletul, să fie crescută printre muieri mute, în neobrăzare sfidătoare și dispreț pentru neamul ei. Se trage și ea din spița lui Elros și nici un alt urmaș nu vei avea din partea fiului tău. Am zis ce-am avut de zis. Mă duc să-mi vâd de treburi mult mai folositoare.

Pînă în acea clipă, Meneldur îl ascultase răbdător, cu privirile în pămînt și fără să facă vreun semn. Dar acum a oftat și și-a ridicat ochii.

— Aldarion, fiule, a spus el trist, Regele ar zice că și tu arăți neobrăzare sfidătoare și dispreț pentru neamul tău, și că îi condamni pe alții fără a-i asculta; dar părintele tău care te iubește și e îndurerat pentru tine te va ierta. Nu sînt doar eu vinovat că pînă acum n-am înțeles care-ți erau gîndurile. Cît despre durerea ta (despre care, vai!, prea mulți

282 POVEȘTI NETERMINATE

sînt cei care vorbesc), nu am nici o vină. Pe Erendis am îndrăgit-o și, întrucît inimile noastre simt aidoma, am crezut că i-a fost dat să îndure amărăciuni greu de îndurat. Dar acum mi s-au limpezit gîndurile tale, cu toate că, dacă ești în stare să auzi și altceva

decît laude, aş zice că la început te-a îmboldit şi propria ta plăcere. Şi poate că altfel ar fi stat lucrurile, dacă ai fi vorbit mai făţiş cu mulţi ani în urmă.

— O fi avînd Regele pricină de nemulţumire, dar nu cea de care vorbeşti! a izbucnit Aldarion, mai aprins de data asta. Batăr ei i-am vorbit adesea şi îndelung: urechile însă i-au rămas nepăsătoare, fără să priceapă o iotă. Parcă aş fi fost un băiat zvăpăiat care povestea cum se caţără el în copaci, unei doici care n-avea altă grijă decît veşmintele sfişiate şi orele de masă! O iubesc, altfel nu mi-ar păsa. Voi păstra trecutul în sufletul meu; viitorul însă este mort. Ea nu mă iubeşte, şi nici pe nimeni altcineva. Se iubeşte doar pe sine, şi doar aici, în Numenor, iar pe mine mă vrea drept dulău domesticit, care să moţăie lîngă foc pînă are ea chef să iasă la preumblare pe pajiştile ei. Dar cum dulăii îi par acum prea respingători, o ţine pe Ancalime închisă în colivie, s-o audă ciripind. Dar, destul. Îmi îngăduie Regele să plec? Sau are să-mi dea vreo poruncă?

— Regele, a răspuns Tar-Meneldur, a cumpănit mult la toate acestea, în lungile zile, cum i s-au părut, ce-au trecut de cînd ai fost ultima dată la Armenelos. A citit scrisoarea lui Gil-galad, sinceră şi plină de îngrijorare. Dar, vai!, rugăminţii sale şi dorinţelor tale Regele din Numenor trebuie să spună nu. Nu poate să facă altminteri, după cum înţelege el primejdiile ce se pot ivi, oricare dintre căi ar alege: fie că se pregăteşte de război, fie că nu se pregăteşte.

Aldarion a ridicat din umeri şi a dat să plece. Dar Meneldur şi-a înălţat mîna, în semn că cere să fie ascultat mai departe, şi a zis:

— Cu toate acestea, Regele, măcar că a fost la cîrma ţării Numenor vreme de o sută patruzeci şi doi de ani, nu-i sigur că puterea lui de înţelegere este de ajuns pentru a hotărî cu dreptate în treburi atît de însemnate şi de primejdioase.

Zicînd acestea, a luat un pergament pe care-l scrisese chiar el şi, cu voce clară, i-a dat citire:

ALDARION ŞI ERENDIS 283

Prin urmare: mai intîi în semn de cinstire pentru propriul său fiu; apoi pentru o mai bună cîrmuire a regatului în treburi pe care fiul său le desluşeşte cu mai mare limpezime, Regele a hotărît: să îi înmîneze de îndată Sceptra fiului său, care din această clipă devine Tar-Aldarion, Regele.

— Prin înscăunarea ta, a mai zis Meneldur, cu toții vor afla ce gîndesc eu despre cele ce se petrec acum. Disprețul lor nu te mai atinge; și te vei putea folosi de puterile ce le ai astfel încît orice pierdere să pară mai ușor de îndurat. După ce vei fi Rege, vei răspunde scrisorii lui Gil-galad cum vei socoti că se cade din partea purtătorului Sceptrului.

Aldarion a rămas ca țintuit locului de uimire. În sinea lui, se pregătise să înfrunte mînia Regelui, pe care dinadins se străduise s-o stîrnească. Acum însă stătea buimăcit. Dintr-odată, ca pălit de-o suflare de vînt venită de unde nu se aștepta, Aldarion a căzut în genunchi, în fața tatălui său; în clipa următoare, și-a înălțat capul lăsat în piept și a izbucnit în rîs — așa cum făcea de cîte ori auzea de o faptă de mare dărnicie, căci îi bucura inima.

— Tată, roagă-1 pe Rege să-mi ierte neobrăzarea față de el. El este un Rege mare și smerenia lui e cu mult mai presus de mîndria mea. M-a cucerit: mă supun întru totul. Ca un asemenea Rege să renunțe la Sceptru cît încă este în putere și cu judecată înțeleaptă întrece orice închipuire.

— Ci astfel este statornicit, a răspuns Meneldur. Și-acum să se adune Sfatul.

Cînd, în sfîrșit, sfetnicii s-au adunat, șapte zile mai tîrziu, Tar-Meneldur le-a spus ce hotărîre luase și le-a înfățișat hrisovul. Toți au privit mirați, încă neștiind ce vroia Regele să spună cu acele căi ce trebuiau urmate; l-au rugat să-și amîne hotărîrea, doar Hallatan din Hyarastorni tăcea. De multă vreme îl prețuia cu asupra de măsură pe Aldarion, rubedenia sa, chiar dacă viața ce-o dusesese el și ceea ce-și dorea de la ea erau cu totul altele; socotea drept nobilă fapta Regelui, bine chibzuită și făcută taman la timp.

284 POVEȘTI NETERMINATE

Celor care îl sfătuiău ba de una, ba de alta, numai să stea și să mai cumpănească, Meneldur le-a răspuns:

— N-am orînduit astfel fără a fi stat să cumpănesc, și în mintea mea am cîntărit toate pricinile pe care mi le înfățișați cu atîta înțelepciune. Acum, nu mai tîrziu, este cel mai bun ceas să dau de veste despre voința mea, din pricini pe care toți trebuie să le întrezăriți, cu toate că n-au fost pomenite aici. Acest hrisov trebuie vestit tuturor, fără zăbavă. Dar, dacă voiți astfel, va fi împlinit abia în primăvară, cînd vine vremea pentru Erukyerme. Pînă atunci, Sceptrul va rămîne la mine.

Cînd s-a auzit în Emerie despre hrisov, Erendis a fost cuprinsă

de neliniște; vedea în el un semn de mustrare din partea Regelui, pe care-l crezuse a fi de partea ei. Și nu greșea gîndind astfel, cu toate că nu-și putea închipui că dincolo de mustrare era în joc ceva cu mult mai însemnat. N-a trecut mult și Erendis a primit o solie din partea lui Tar-Meneldur, în fapt o poruncă, pusă în cuvinte alese cu meșteșug. Era rugată să vină la Armenelos și s-o aducă și pe domnița Ancalime, și amîndouă să rămînă acolo măcar pînă la Erukyerme și la proclamarea noului Rege.

„Lovește cu repeziciune”, și-a spus ea în gînd. „Ar fi trebuit să mă aștept la asta. O să-mi ia totul. Dar mie n-o să-mi dea ei porunci, chiar de-ar fi să le aud din gura lui tătine-său.”

Drept care i-a răspuns lui Tar-Meneldur: „Rege și părinte, fiica mea Ancalime negreșit trebuie să vină, dacâ tu poruncești astfel. Rogu-te dară să ții seama de anii ei și să te îngrijești să fie găzduită într-un loc liniștit. Cît despre mine, iertată să-mi fie nevenirea. Aflu că mi-a fost distrusă casa din Armenelos; și n-aș dori să fiu oaspete, cu atît mai puțin pe o casă-corabie, printre marinari. Îngăduie-mi, prin urmare, să rămîn în singurătatea mea, fără doar dacâ Regele nu voiește cumva să-și ia înapoi această casă.”

Citind scrisoarea lui Erendis, Tal-Meneldur nu și-a ascuns îngrijorarea, dar nu s-a lăsat înduioșat. I-a arătat-o lui Aldarion, căci mai ales lui părea să-i fie adresată. Iar Aldarion a citit scrisoarea; privind la chipul fiului său, Regele a spus:

ALDARION ȘI ERENDIS 285

— Ești îndurerat, fără doar și poate. Dar la ce altceva te așteptai?

— Măcar nu la asta, a răspuns Aldarion. I s-a veștejit sufletul; și dacâ eu sînt pricina, neagră-mi este atunci vinovăția. Dar oare cei mari se ofilesc în vrăjmășie? Nu-i asta calea, nici măcar cînd urăști ori vrei să te răzbuni! Ar fi trebuit să ceară să i se pregătească o casă mare, să i se dea escortă regală și să vină înapoi la Armenelos, încă și mai frumoasă decît o știu, ca o regină, cu steaua legată peste frunte; cu siguranță că atunci i-ar fi vrăjit pe mai toți de pe Insula Numenor și i-ar fi atras de partea ei, iar eu aș fi apărut drept nebun și necioplît. Martori mi-s valarii că mai degrabă așa aș fi vrut să se-ntîmple; mai bine o Regină frumoasă, care să mă desfidă și să mă facă de ocară, decît libertatea de a cîrmui în vreme ce Lady Elestirne se scufundă cu de la sine vrere în propriul ei amurg.

Cu un hohot de rîs amar, Aldarion i-a dat Regelui înapoi scrisoarea.

— Atunci așa să fie, a mai zis. Dar dacă unul disprețuiește a sălășlui pe o corabie, printre marinari, altuia i se poate ierta neplăcerea de a trăi într-o gospodărie unde se cresc oi, printre slujnice. Nu vreau însă ca fiica mea să crească astfel. Măcar ea să aleagă după cum va crede de cuviință.

Astea fiind zise, s-a ridicat și a cerut îngăduința să plece.
Continuarea poveștii

Din momentul în care Aldarion citește scrisoarea lui Erendis, în care ea spune că refuză să se întoarcă la Armenelos, povestea poate fi urmărită doar fragmentar, din ceea ce reiese din însemnări și notițe: nici măcar acestea nu reprezintă fragmente ale unei povești încheiate, fiind scrise la date diferite și adeseori contrazicîndu-se.

Se pare că, după ce a devenit Regele Numenorului în anul 883, Aldarion a hotărît să plece de îndată în Pămîntul de Mijloc, astfel că a pornit spre Mithlond fie în același an, fie în cel următor. Cronicile spun că la prora corăbiei Hirilonde nu a mai pus ramura de oiolaire, ci chipul unui vultur, cu ciocul de aur și ochi de nestemate, pe care i-l dăruise Cirdan.

286 POVEȘTI NETERMINATE

Cu atîta har fusese făurit, încît stătea cocoțat acolo, ca și cînd era gata să-și ia zborul fără greș spre o țintă îndepărtată pe care o ochise.

— însemnul acesta o să ne ducă spre țelul nostru, a spus el. De întoarcerea noastră să-i lăsăm pe valari să se îngrijească — dacă faptele noastre nu-i nemulțumesc.

Se mai spune, de asemenea, că „n-a mai rămas nici o mărturie despre călătoriile de mai tîrziu ale lui Aldarion”, dar că „se știe că a străbătut și uscături multe și mări, și că a înaintat în susul Rîului Gwathlo tocmai pînă la Tharbad, și acolo a întîlnit-o pe Galadriel”. Nicăieri altundeva nu este menționată această întîlnire; dar, la acea vreme, Galadriel și Celeborn trăiau în Eregion, nu departe de Tharbad (vezi pg. 324-325).

Dar din toate strădaniile lui Aldarion s-a ales praful. Zidirile pe care le începuse în Vinyalonde n-au fost niciodată isprăvite, iar marea le-a măcinat.²⁵ Cu toate acestea, el a pus temeliiile a ceea ce avea să împlinească Tar-Minastir mulți ani mai tîrziu, în primul război cu Sauron, și de n-ar fi trudit el atunci, corăbiile

Numenorului nu ar fi putut aduce armia la ceasul și la locul potrivite — așa cum întrezărise el. Vrăjmășia sporea din ce în ce, și oameni întunecați coborau din munți și pătrundeau în Enedwaith. Dar în vremea lui Aldarion, numenoreenii nu-și doreau mai mult pământ, iar Aventurierii lui au rămas o obște mică, admirată, însă fără ucenici.

Despre continuarea alianței cu Gil-galad nu se mai vorbește, și nici despre trimiterea ajutorului pe care-l ceruse în scrisoarea către Tar-Me-neldur; doar atît se spune, că

Aldarion a ajuns prea tîrziu, sau prea curînd. Prea tîrziu: căci puterea care nutrea ură pentru Numenor apucase sâ se trezească la viață. Prea curînd: pentru că nu sosise încă ceasul ca Numenorul să-și arate puterea sau sâ se întoarcă în bătălia pentru lume.

S-a iscat oarece tulburare în Numenor cînd Tar-Aldarion a hotărît să se întoarcă în Pămîntul de Mijloc în 883 sau 884, căci nici un Rege nu

ALDARION ȘI ERENDIS 287

părăsise vreodată înainte Insula, iar Sfatul nu se mai confruntase cu o asemenea situație. Din cît se pare, lui Meneldur i s-a propus regența, dar a refuzat-o, așa că regent a devenit Hallatan din Hyarastorni, numit ori de Sfat, ori de Tar-Aldarion însuși.

Despre viața lui Ancalime în acei ani, cînd creștea, nu există nici o relatare sigură. Mai puțin îndoielnice sînt informațiile referitoare la caracterul ei întrucîtva ambiguu și la influența mamei asupra ei. Era mai puțin înfumurată ca Erendis și din fire îi plăceau fastul, giuvaierurile, muzica, sâ fie admirată și curtată; era însă capricioasă și nestatornică, și se folosea de mama ei și de casa albă din Emerie drept pretext pentru a evada. încuviința, cum s-ar zice, felul în care se purtase Erendis față de Aldarion din pricina întîrzierii lui, dar și mînia lui Aldarion, nepocăința lui și, ca urmare, izgonirea neînduplecată a lui Erendis din inima și din gîndurile lui. îi displăceau profund căsătoriile forțate și ideea de a se mărita împotriva voinței ei. Mama ei îi vorbise numai de rîu despre bărbați; și despre lecțiile pe care i le dăduse Erendis în această privință s-a păstrat un exemplu într-adevăr grăitor:

Bărbații din Numenor sînt pe jumătate elfi (spunea Erendis), mai cu seamă cei nobili; adică nu-s nici una, nici alta. Viața lungă ce le-a fost dăruită îi amăgește, și zăbovesc pe lume, cu minți de copilandri, pînă ce dă peste ei bătrînețea — și atunci mulți dintre

ei părăsesc joaca din ogradă pentru joaca din casă. își preschimbă jocurile în treburi însemnate, iar treburile însemnate în jocuri. Ar dori să fie în același timp meșteri și cărturari și eroi; pentru ei, femeile sînt doar ca focurile în vatră — alții trebuie să aibă grijă de ele, pînă ce se satură ei de joacă seara. Toate lucrurile au fost făcute pentru a-i sluji pe ei: munții, ca să aibă vînat, rîurile, ca să le dea apă ori să învîrtă roțile. Copacii, pentru scînduri, femeile, pentru nevoia trupului, ori, dacă-s frumoase, pentru a le împodobi masa și casa; iar copiii, pentru a avea pe cine sîcii atunci cînd nu-i altceva de făcut — dar mai curînd le-ar plăcea să se joace cu puii dulăilor lor. Față de toți se arată curtenitori și binevoitori, veseli ca privighetorile dimineața (cînd strălucește soarele); căci bărbații caută să nu se înfurie niciodată. Bărbații trebuie să fie veseli, zic ei, generoși precum bogătanii, darnici cu

288 POVEȘTI NETERMINATE

ceea ce le prisosește. Mînia și-o arată numai cînd se dumiresc, dintr-odată, că mai sînt și alte voințe în lume, pe lîngă ale lor. Atunci pot fi la fel de nemiloși ca vîntul mării, dacă li se pune ceva în cale. Asta este, Ancalime, și n-avem ce face. Căci bărbații au dat formă Numenorului; bărbații, eroii aceia din străvechime pe care tot ei îi slăvesc în cîntec — despre femeile lor auzim mai puține, decît că plîngeau cînd le erau răpuși bărbații. Dar cînd se satură de odihnă și de jocurile din vreme de pace, bărbații se întorc curînd la jocul lor cel mare, la uciderea semenilor și la război. Așa-i lumea: și noi stăm aici, printre ei. Dar nu trebuie să consimți. Dacă ne e drag Numenorul, să ne bucurăm de el înainte să-l distrugă ei. Și noi sîntem fiice ale celor măreți, și avem și noi voințe și curaj. Prin urmare, nu te supune, Ancalime. Puțin doar dacă te supui, te supun ei mai departe, pînă te pleci de tot. Infige-ți rădăcinile în stîncă, înfruntă vîntul, chiar dacă-ți zburătăcește toate frunzele.

Mai mult chiar, și mult mai important, Erendis o deprinsese pe Ancalime cu societatea femeilor: viața calma, liniștită, blîndă din Emerie, fără întreruperi ori îngrijorări. Băieții, asemenea lui İbal, strigau. Bărbații veneau călare, suflînd din corni la cele mai neașteptate ore, și făceau multa zarvă cînd mîncau. Făceau copii pe care-i părăseau în grija femeilor, atunci cînd deveneau sîcîitori. Și chiar dacă nașterile nu produceau necazuri și nu primejduiau viețile, Numenorul nu era „un paradis pămîntesc” și femeile nu erau iertate de istovirea pricinuită de sarcina ori de chinurile

facerii.

Asemenea tatălui ei, Ancalime era hotărâtă să ducă la bun sfârșit ce-și punea în gînd; și, la fel ca el, era îndărătnică, făcînd altminteri decît era sfătuită. Avea ceva din răceala mamei ei și din sentimentul acesteia că i se comitea o nedreptate; în adîncul inimii ei, aproape uitată dar nu tocmai, rămăsese acea neîndurare cu care Aldarion îi descleștase mîinile și o pusese jos atunci cînd se grăbise să plece. Iubea cu patimă măgurile meleagului în care crescuse și (după cum mărturisea ea) nicicînd în viața ei nu ar fi putut dormi în pace departe de zvonul oilor. Dar nu a refuzat să fie Moștenitoare și era hotărîtă ca, atunci cînd îi va veni vremea, să devină

ALDARION ȘI ERENDIS 289

și Regină Cîrmuitoare puternică; și, ca Regină, să trăiască unde și cum își va dori.

Se pare că, timp de vreo optsprezece ani după ce a urcat pe tron, Aldarion a fost adesea plecat din Numenor; în acea vreme, Ancalime și-a petrecut zilele atît în Emerie cît și în Armenelos, căci Regina Almarian ajunsese să o îndrăgească nespun și-i îndeplinea toate dorințele, așa cum i le împlinise și lui Aldarion în tinerețe. În Armenelos, toți se purtau cu respect față de ea, mai cu seamă Aldarion, și, cu toate că la început nu se simțise în apele ei, lipsindu-i spațiile deschise de acasă, cu timpul nu s-a mai fîsticit, ba chiar a băgat de seamă că bărbații se minunau de frumusețea ei care se împlinise. Și pe măsură ce înainta în vîrstă, devenea tot mai îndărătnică și o irita prezența lui Erendis care se purta ca o văduvă și nu vroia să fie Regină; dar continua să se întoarcă în Emerie, nu numai ca să se retragă din Armenelos, ci și pentru că vroia astfel să-l necăjească pe Aldarion. Era deșteaptă și răutăcioasă. Iar iubirea nu era altceva decît premiul pentru care se băteau mama și tatăl ei.

În 892, cînd Ancalime avea nouăsprezece ani, a fost proclamată drept Moștenitoarea Regelui (la o vîrstă mult mai fragedă decît fusese datina pînă atunci, vezi pg. 246); și tot ca atunci, din porunca lui Tar-Aldarion, a fost schimbată legea succesiunii în Numenor. Se menționează foarte precis că Tar-Aldarion a făcut acest lucru „din pricini personale, mai curînd decît din cele politice”, și din „îndelungata lui neclintire de-a o învinge pe Erendis”. Despre schimbarea legii se face referire în Stăpînul Inelelor, Anexa A (I i):

Al șaselea Rege a lăsat în urmă doar un vlăstar, o fiică. Ea a devenit prima Regină; căci pe atunci a dat casa regală o prăvilă, anume că cel mai mare dintre copii, fie el bărbat ori femeie, să fie cel care va primi sceptrul.

În altă parte, noua lege este formulată altfel. Cea mai completă și lămuritoare versiune spune în primul rînd că „legea veche”, cum a fost numită ulterior, nu era de fapt o „lege” numenoreană, ci un obicei moștenit, pe care circumstanțele nu impuseseră încă să fie luat în discuție; conform acestui obicei, cel mai mare dintre fiii cîrmuitorului moșteneau Sceptrul. Se subînțelegea că, dacă nu exista un asemenea fiu,

290 POVEȘTI NETERMINATE

cea mai apropiată rudă de sex masculin și descendent pe linie bărbătească al lui Elros Tar-Minyatur va fi Moștenitorul. Astfel, dacă Tar-Meneldur nu ar fi avut un fiu, Moștenitorul nu ar fi fost Valandil, nepotul său (fiul lui Silmarien, sora sa), ci Malantur, vărul său (nepotul lui Eărendur, fratele mai mic al lui Tar-Elendil). Dar, după „noua lege”, Sceptrul era moștenit de fiica (cea mai mare) a Cîrmuitorului, în cazul în care nu avea nici un fiu (ceea ce contrazice textul din Stăpînul Inelelor). La sugestia Sfatului, legea prevedea că fiica avea dreptul să refuze.²⁶ În acest caz, conform „noii legi”, moștenitorul Cîrmuitorului era cea mai apropiată rudă de sex masculin, de descendența fie pe linie bărbătească, fie femeiască. Astfel, dacă Ancalime ar fi renunțat la Sceptru, moștenitorul lui Tar-Aldarion ar fi fost Soronto, fiul surorii sale Ailinel; iar dacă Ancalime ar fi renunțat la tron sau ar fi murit fără să aibă copii, tot Soronto ar fi fost moștenitorul ei.

La propunerea Sfatului, s-a mai hotărît că o moștenitoare trebuia să renunțe la tron dacă rămînea necăsătorită pînă la o anumită vîrstă; la care Tar-Aldarion a adăugat că Moștenitorul sau Moștenitoarea Regelui nu avea voie să se căsătorească decît cu cineva din Casa lui Elros, și cine nu făcea astfel decădea din dreptul de a deveni Moștenitor. Se spune că această condiție a fost consecința directă a căsătoriei dezastruoase a lui Aldarion cu Erendis și a gîndurilor lui Aldarion legate de acest fapt; căci Erendis nu se trăgea din Casa lui Elros, prin urmare viața ei era mai scurtă, și Aldarion era convins că de aici s-au tras toate necazurile.

Nu încapă îndoială că termenii „noii legi” au fost consemnați cu atîta minuție, deoarece aveau să aibă strînsă legătură cu istoria

ulterioară a respectivelor cîrmuiri; din nefericire, prea puține se pot spune acum în această privință.

La o dată ulterioară, Tar-Aldarion a anulat condiția ca o Regină Cîrmuitoare să fie obligată să se mărite ori să renunțe la tron (și asta fîrî îndoială din pricina faptului că Ancalime a refuzat să aleagă una din alternative; dar căsătoria Moștenitorului cu un descendent al lui Elros a devenit de atunci o datină.²⁷

Cum-necum, pretendenții la mîna lui Ancalime au început curînd să apară în Emerie, și nu numai din pricină că situația ei se schimbase, ci

ii

o

^ <4

-a

£ >

5

e

—^vo

T3 C

F

J

UI

& I

îo

z

"5

-o

-Sfi-

T5 <

l

-li- <

-o c

o

c

4)

r*

rJ

t

îs >

w

S
"E

t>
6*. j"

t-
-Is-

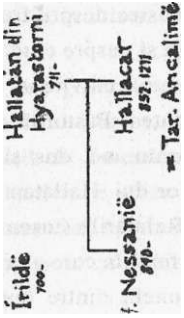
r
t»

e^s
.3

o
TJ o

^ x 4 «†

o

Si.

&

£

â

i'S-

A E * <

II

E .

c

a>

."5

li GO

£

2

T>

~JU
45 °
_ "O
-j.3—S

io
2 C~ g W
1
•I £
«1
si" »
c
.2
c
I
II- 5<
361*

292 POVEȘTI NETERMINATE

pentru că vestea despre frumusețea ei, despre indiferența și disprețul pe care le afișa și despre ciudatul fel în care fusese crescută se răspîndise în toată țara. La acea vreme, oamenii începuseră să o numească Emerwen Aranel, Prințesa Păstoriță. Ca să scape de nepoștiți, Ancalime, ajutată de bătrîna Zamîn, s-a dus și s-a ascuns într-o gospodărie de la hotarul pămînturilor lui Hallatan din Hyarastorni, unde a trăit o vreme ca păstoriță. Relatările (însemnări făcute în grabă, nimic mai mult), diferă privitor la felul în care au reacționat părinții ei la această stare de lucruri. Conform uneia dintre aceste relatări, Erendis una știa unde se afla Ancalime și era de acord cu motivul fugii ei, în vreme ce Aldarion i-a oprit pe sfetnici să se ducă s-o caute, întrucît în sinea lui gîndea că fiica lui avea tot dreptul să aibă această

purtare independentă. Însă o altă relatare o înfățișează pe Erendis îngrijorată de fuga lui Ancalime, iar pe Rege plin de mînie; se mai zice că Erendis ar fi încercat să se împace cu Aldarion, măcar din respect pentru Ancalime. Dar el a rămas neclintit, declarînd că Regele nu avea soție, ci numai o fiică și o moștenitoare; și că nu credea că Erendis era neștiutoare în privința locului în care se ascundea Ancalime.

Cert este însă că Ancalime s-a întîlnit din întîmplare cu un păstor care păștea turmele în aceeași regiune; bărbatul acesta i-a spus că se numea Mâmandil. Cîtuși de puțin obișnuită cu o prezența ca a lui, Ancalime s-a lăsat vrăjită de felul în care cînta, meșteșug la care el se pricepea de minune; iar Mâmandil îi cînta cîntece din străvechime, din vremea apusă în care edainii își pășteau turmele în Eriador, cu mult înainte să-i fi întîlnit pe eldari. Cei doi se vedeau la pășune tot mai des, iar el schimba cîntecele despre îndrăgostiții din alte evuri, adăugînd în ele numele lui Emerwen și Mâmandil; iar Ancalime se prefăcea a nu înțelege unde băteau cuvintele. În cele din urmă, el i-a mărturisit fără înconjur că o iubește, la care ea a bătut în retragere și l-a respins, spunîndu-i că ei doi nu puteau trece peste soarta ei, căci ea era Moștenitoarea Regelui. Ceea ce nu l-a făcut pe Mâmandil să-și piardă cumpătul; ci a izbucnit în rîs și i-a spus că numele lui adevărat era Hallacar și era fiul lui Hallatan din Hyarastorni, din neamul lui Elros Tar-Minyatur.

- Cum altfel ar putea un pețitor să te găsească? a mai zis el.
ALDARION ȘI ERENDIS 293

S-a supărat Ancalime pentru că o amăgise, știind de la bun început cine era ea; dar el a răspuns:

- în parte e adevărat. Mi-am pus în cap să o găsesc pe domnița al cărei fel de-a fi era atît de ciudat, încît m-a făcut curios să o cunosc mai îndeaproape. Apoi însă m-am îndrăgostit de Emerwen, și-acum nu-mi pasă cine-i ea cu adevărat. Să nu gîndești că-ți vînez rangul; cu mult mai bine mi-ar părea dacă ai fi doar Emerwen. Mă bucur însă că mă trag și eu din neamul lui Elros, căci altfel socot că nu ne-am putea căsători.

- Am putea, a răspuns Ancalime, dacă mi-ar sta mîntea la așa ceva. Aș putea să mă lepăd de originea mea regească și atunci aș fi liberă. Dar dacă aș face una ca asta, aș fi liberă să mă mărit cu oricine-aș vrea; și alesul ar fi Uner (adică „Nimeni”) care-mi place mai mult decît oricare altul.

Totuși, pînă la urmă Ancalime s-a măritat cu Hallacar. Conform uneia dintre versiuni, se pare că încăpățînarea cu care Hallacar a pețit-o, în ciuda faptului că ea îl respingea, și insistențele Sfatului de a-și alege un soț pentru liniștea Regatului au dus la căsătoria lor la doar cîțiva ani de la prima întîlnire printre turmele din Emerie. Alte versiuni susțin însă că ea a rămas nemăritată atît de mult timp, încît vărul ei Soronto, bizuindu-se pe noua lege, i-a cerut lui Ancalime sâ renunțe la titlul de Moștenitoare și atunci ea s-a căsătorit cu Hallacar, numai ca sâ-i facă în ciudâ lui Soronto. într-o notă scurtă se sugerează că ea s-ar fi măritat cu Hallacar după ce Aldarion a înlăturat această condiție din lege, pentru a pune capăt speranțelor lui Soronto de a deveni Rege dacâ Ancalime murea fără sâ fi avut copii.

Oricare ar fi adevărul, povestea nu lasă loc de îndoială asupra faptului că Ancalime nu dorea iubire și nici să dea naștere unui fiu; „Să ajung ca Regina Almarian, sâ nu mai pot de dragul lui?” întreba ea. Viața ei alături de Hallacar a fost nefericită și nu l-a iertat că i-a dăruit un fiu, pe Anârion, după a cărui naștere între cei doi soți au început certurile. Ea căuta sâ-l îngenuncheze pe Hallacar, zicînd că era stăpînâ peste pămînturile lui și interzicîndu-i sâ trăiască acolo, căci, după cum zicea ea, nu vroia sâ aibă drept soț un țărănoi. De atunci datează și ultima poveste despre aceste fapte nefericite. Ancalime nu le dădea voie slujnicelor ei sâ se căsătorească și cu toate că, de teama ei, multe

294 POVEȘTI NETERMINATE

s-au supus, ele erau de loc din ținuturile învecinate și aveau iubiți cu care doreau sâ se mărite. Dar Hallacar a pregătit în taină o nuntă pentru toate aceste slujnice și a dat sfoară în țară că vroia sâ mai facă o ultimă petrecere la el acasă, înainte de a pleca de tot din ea. La această petrecere a poftit-o și pe Ancalime, zicînd că era casa neamului său și că s-ar cuveni sâ-și ia și ea rămas-bun, în semn de respect pentru rubedeniile lui.

Ancalime a venit însoțită de întregul cortegiu de slujnice, căci nu-i plăcea să fie slujita de bărbați. A găsit casa luminată de sus pînă jos, împodobită ca pentru un ospăț măreț, și plină de bărbați purtînd ghirlande, ca și cînd se gătiseră de propria lor nuntă, și fiecare ținînd în mînă cîte o ghirlanda, pentru o mireasă.

— Veniți! le-a poftit Hallacar. Nunțile sînt pregătite, iatacurile

mire- selor așijderea. Dar cum nici cu gîndul nu putem gîndi a-
cere lui Lady Ancalime, Moștenitoarea Regelui, sâ doarmă cu un
țărănoi, va trebui, vai!, sâ doarmă singură în noaptea aceasta.

Ancalime s-a vâzut nevoită sâ rămînă acolo în acea noapte,
fiind prea departe sâ călărească înapoi acasă, iar neînsoțită nu s-
ar fi dus nici în ruptul capului. Nici bărbații, nici femeile nu și-au
ascuns zîmbetele; Ancalime n-a vrut sâ vină la ospăț, ci a stat în
pat, ascultînd hohotele de rîs îndepărtate și gîndind că de ea se
rîdea. A doua zi a plecat călare, cuprinsă de o furie rece, iar
Hallacar a trimis trei bărbați drept escortă. Astfel s-a răzbunat el,
iar Ancalime nu s-a mai dus niciodată în Emerie, unde pînă și oile
păreau s-o ia în batjocură. Din acea zi, n-a mai simțit decît ură
pentru Hallacar.

Despre viața de mai tîrziu a lui Tar-Aldarion nimic nu e de
spus, decît doar că, din cît se pare, și-a continuat călătoriile în
Pămîntul de Mijloc și nu numai o dată a lăsat-o pe Ancalime drept
regent. Ultima sa călătorie a avut loc spre sfîrșitul primului
mileniu al celui de-al Doilea Ev; și în 1075 Ancalime a devenit
prima Regină Cîrmuitoare a Numenorului. Se spune că, după
moartea lui Tar-Aldarion în 1098, Tar-Ancalime a dat uitării toate
rînduielile tatălui său și nu l-a mai ajutat pe Gil-galad în Lindon.
Fiul ei Anârion, care mai tîrziu a devenit al optulea Cîrmuitor al
Numenorului, a avut mai întii două fiice. Acestea n-o plăceau pe
Regină și se temeau de ea, și

ALDARION ȘI ERENDIS 295

au refuzat sâ devină Moștenitoare, rămînînd necăsătorite,
deoarece Regina, din răzbunare, nu le-a îngăduit sâ se mărite.^
Fiul lui Anârion, Surion, s-a născut ultimul, devenind al nouălea
Cîrmuitor al Numenorului.

Despre Erendis se spune că, atunci cînd a ajuns la vîrstă
bătrînetii, uitată de Ancalime și trăind într-o singurătate amară, a
fost cuprinsă de dor după Aldarion; și aflînd că el era dus din
Numenor în ceea ce avea sâ se dovedească a fi ultima sa călătorie,
dar a cărui întoarcere era așteptată curînd, a plecat în sfîrșit din
Emerie și s-a dus necunoscută și neștiută de nimeni pînă în
Romenna. Pare-se că acolo și-a găsit moartea; dar numai
cuvintele „Erendis a pierit în apă în anul 985” dau de înțeles ce
anume s-a întîmplat.

NOTE

Cronologie

Anardil (Aldarion) s-a născut în anul 700 al celui de-al Doilea Ev, și prima sa călătorie spre Pământul de Mijloc a avut loc în 725-727. Meneldur, tatăl său, a devenit Rege al Numenorului în 740. Breasla Aventurierilor a luat ființă în 750, iar Aldarion a fost proclamat Moștenitorul Regelui în 800. Erendis s-a născut în 771. Călătoria de șapte ani a lui Aldarion (pg. 247) s-a petrecut între 806-813, prima călătorie a corăbiei Palarran (pg. 249) în 816-820, călătoria a șapte corăbii în semn de sfidare față de Tar-Meneldur (pg. 250) în 824-829, iar călătoria de 14 ani care i-a urmat (pg. 251) în 829-843.

Aldarion și Erendis s-au logodit în 858; anii în care Aldarion a întreprins călătoria de după logodnă (pg. 261) au fost 863-869, iar căsătoria a avut loc în 879. Ancalime s-a născut în primăvara lui 870. Hirilonde a ridicat ancora în primăvara lui 877, iar întoarcerea lui Aldarion, urmată de despărțirea de Erendis, a avut loc în 882; a primit Sceptrul Numenorului în 883.

1 în „O descriere a Insulei Numenor” (pg. 233), i se mai spune și Tar-Meneldur Elentirmo (Privitorul la stele). Vezi de asemenea articolul despre el în „Casa lui Elros” (pg. 303).

296 POVEȘTI NETERMINATE

2 Rolul lui Soronto în poveste poate fi doar întrezărit; vezi pg. 293.

3 în „O descriere a Insulei Numenor” (pg. 239), Veantur a fost cel care a reușit prima călătorie spre Pământul de Mijloc, în anul 600 al celui de-al Doilea Ev (el s-a născut în 451). în Povestea Anilor, Anexa B la Stăpînul Inelelor, la consemnarea anului 600 se spune: „Primele corăbii ale numenoreenilor apar în dreptul coastelor”.

într-un articol filologic de dată tîrzie este descrisă prima întîlnire a numenoreenilor cu oamenii din Eriador, petrecută la acea vreme. „Trecuseră șase sute de ani de la plecarea supraviețuitorilor din rîndul atanielor (edainilor) peste mare, spre Numenor, cînd o corabie a venit pentru prima oară din Apus spre Pământul de Mijloc și a străbătut Golful Lhun. Căpitanul și marinarii au fost primiți cu brațele deschise de Gil-galad; și astfel au început prietenia și alianța Numenorului cu eldarii din Lindon. Vestea s-a răspîndit cu repeziciune și oamenii din Eriador au fost cuprinși de mirare. Cu toate că în Primul Ev sălășluiseră la Răsărit, zvonurile despre cumplitul război «de dincolo de Munții Apuseni» [adică Ered Luin] ajunseseră pînă la ei; dar tradițiile lor

nu păstraseră nici o relatare clară despre război, încît credeau că toți oamenii care trăiau în ținuturile de peste munți fuseseră nimiciți ori pieriseră înecați în marile răscoliri de foc și mari ce înghițiseră uscatul. Dar cum încă se mai vorbea printre ei că acei oameni fuseseră, în evuri de mult uitate, rubedenii de-ale lor, i-au trimis solii lui Gil-galad, cerînd îngăduința să-i întilnească pe corăbierii «care se întorseseră din moartea din adîncurile Mării». Astfel s-a întîmplat că s-au întîlnit unii cu alții pe Dealurile Turnului; și la acea întîlnire cu numenoreenii au venit doisprezece bărbați din Eriador, nobili la suflet și curajoși, căci cei mai mulți din neamul lor se temeau că nou-veniții nu erau altceva decît duhuri primejdioase ale morților. Dar cînd i-au privit pe corăbieri, teama le-a dispărut, deși o vreme au stat muți de uimire; căci oricît ar fi fost ei socotiți drept cei mai măreți ai neamului lor, corăbierii aduceau mai curînd cu seniorii elfi, decît cu oameni muritori, atît în felul în care se purtau, cît și la înfățișare. Cu toate acestea, nu se îndoiau de străvechea lor legătură de rudenie; corăbierii, la rîndul lor, i-au privit cu mirare bucuroasă pe oamenii din Pămîntul de Mijloc, crezînd ei pînă atunci, în Numenor, că oamenii ce rămăseseră în urmă descin-deau din spița ticăloșită a celor care, în ultimele zile ale războiului împotriva lui Morgoth, fuseseră chemați de către acesta de la Răsărit. Iar acum priveau la niște chipuri neîntunecate de Umbră, la oameni care ar fi putut umbla prin Numenor fărâ a fi socotiți străini, decît prin veșmintele și armele pe care le purtau. Dintr-odată, după tăcere, atît numenoreenii cît și oamenii din Eriador au rostit vorbe de bună întîmpinare și s-au

ALDARION ȘI ERENDIS 297

salutat în graiurile lor, ca și cînd s-ar fi adresat unor prieteni și rubedenii după o lungă despărțire. La început au fost dezamăgiți, pentru că nici una dintre părți n-a înțeles-o pe cealaltă; dar apropiindu-se unii de alții cu prietenie, au descoperit că aveau multe cuvinte în comun, care încă puteau fi recunoscute, iar altele pe care le recunoșteau dacă erau cît de cît atenți, încît puteau, chiar dacă ezitînd, să vorbească despre treburi simple." într-un alt paragraf al aceluiași eseu se explica faptul că acești oameni trăiau în preajma Lacului Amurgului, în Gruiriile de la Miazănoapte și în Dealurile Vremii, și pe pămînturile dintre acestea, pînă hăt departe în Viniac, la apus de care adesea se avîntau, cu toate că nu sâlășluiau acolo. Erau prietenoși cu elfii, dar îi și venerau; se

temeau de Mare, într-atît încît nici măcar nu se uitau la ea. Din cît se pare, la origine se trăgeau din aceeași spiță ca și Popoarele lui Beor și Hador, care nu trecuseră Munții Albaștri în Beleriand, în Primul Ev.

4 Fiul Moștenitorului Regelui: Aldarion, fiul lui Meneldur. Tar-Elendil nu i-a cedat Scepstrul lui Meneldur decît după alți cincisprezece ani.

5 Eruhantale: „Recunoștință lui Eru”, sărbătoarea toamnei în Numenor; vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 232.

6 (Sir) Angren era numele elfic al râului Isen. Ras Morthil, un nume care nu apare sub o altă formă, trebuie să fie marele promontoriu la capătul brațului nordic al Golfului Belfalas, numit și Andrast (Capul Lung).

Referința la „țara Amroth, unde încă mai sâlășluiau elfii nando-rini” poate fi înțeleasă ca sugerînd că povestea lui Aldarion și Erendis a fost scrisă în Gondor înainte de plecarea ultimei corăbii din portul Elfilor Pădureni, lângă Doi Amroth, în anul 1981 al celui de-al Treilea Ev; vezi pg. 332 și urm.

7 Pentru Uinen, soața lui Osse (Maiarul Mării), vezi Silmarillion, pg. 55. Acolo se spune că „Numenoreenii au trăit multă vreme sub oblăduirea ei și îi arătau același respect ca și tuturor valarilor”.

8 Se spune că locul de adunare al Breslei Aventurierilor „a fost sechestrat de Regi și mutat în portul apusean Andunie; toate izvoadele sale au pierit” (anume în Decăderea Numenorului), inclusiv hărțile exacte ale insulei. Dar nu se specifică momentul cînd a avut loc confiscarea corăbiei Eămbar.

9 Rîul a fost ulterior numit Gwathlo, sau Torentul Cenușiu, iar limanul, Lond Daer; vezi pg. 361 și urm.

298 POVEȘTI NETERMINATE

10 Vezi Simarillion, pg. 211: „Neamul ăsta [adică al lui Beor] avea părul negru ori castaniu și ochi cenușii”. Conform unui arbore genealogic al Casei lui Beor, Erendis descindea din Bereth, sora lui Baragund și Belegund, prin urmare mătușa lui Morwen, mama lui Turin Turambar, și a lui Rfan, mama lui Tuor.

11 Despre diferitele durate ale vieților numenoreenilor, vezi Nota 1 de la „Casa lui Elros”, pg. 310.

12 Despre copacul oiolaire, vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 234.

13Trebuie înțeles drept semn rău.

14Vezi și Akailabeth (Silmarillion, pg. 379), unde se spune că, pe vremea lui Ar-Pharazon, „tot mereu câte o corabie de-a numenoreenilor se rătăcea și nu se mai întorcea la țărnm - o durere pentru cei râmași acasă, pe care n-o mai cunoscuseră de când răsărise Steaua”.

15Valandil era vărul lui Aldarion, fiind fiul lui Silmarien, fiica lui Tar-Elendil și sora cu Tar-Meneldur. Valandil, primul dintre Seniorii din Andunie, a fost strămoșul lui Elendil cel înalt, tatăl lui Isildur și Anârion.

16Erukyerme: „Rugăciune lui Eru”, sărbătoarea Primăverii în Numenor, vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 232.

17În Akailabeth (Silmarillion, pg. 361-362), se spune că „uneori, când văzduhul era limpede iar soarele se afla la răsărit, cătau în zare și deslușeau la apus un oraș lucind alb pe un țărnm îndepărtat, un port mareț și un turn. Căci pe atunci ochii numenoreenilor vedeau departe; și totuși, numai ochii cei mai ageri erau în stare să deslușească acea vedenie și numai de pe Meneltarma, ori de pe vreun catarg înalt al unei corăbii aflate în largul țărnmului lor apusean... Dar cei mai înțelepți dintre ei știau că acel pămînt îndepărtat nu era însuși Târî- mul Binecuvîntat al Valinorului, ci Vallone, limanul eldarilor, pe Insula Eressea, la răsărit de Meleagurile Nepieritoare”.

18Din cît se spune, așa au ajuns mai apoi Regii și Reginele să poarte drept stea o nestemată albă deasupra sprîncenelor, în loc de coroană. [Nota autorului]

19În Târîmurile Apusene și în Andunie, graiul elfic [sindarina] era vorbit și de cei nobili și de popor. Cu acest grai a crescut Erendis, dar Aldarion vorbea graiul numenorean. Cu toate că, asemenea tuturor celor de spiță aleasă din Numenor, cunoștea și graiul din Beleriand. [Nota autorului] - în altă parte, într-o notă despre limbile vorbite în

ALDARION ȘI ERENDIS 299

Numenor, se spune că folosirea limbii sindarine de aproape toți locuitorii părții de nord-vest a Insulei se datora faptului că acele ținuturi erau populate îndeobște de oameni de descendență „beorniană”; iar Poporul lui Beor renunțase destul de timpuriu la propriul lor grai, adoptînd sindarina. (Despre acest fapt nu se vorbește în Silmarillion, deși se spune acolo [pg. 210] că în Dorlomin, în vremea lui Fingolfin, poporul lui Hador nu și-a uitat

graiul „din care, mai apoi, s-a ivit limba comună a Numenorului".) în alte regiuni ale Numenorului, limba maternă a locuitorilor era adunaica, cu toate că și sindarina era cunoscută într-o oarecare măsură de aproape toți; iar în casa regală, ca și în majoritatea caselor celor nobili sau învățați, sindarina era îndeobște limba maternă, pînă după domnia lui Tar-Atanamir. (în povestirea de față, la pg. 270, se spune că Aldarion prefera graiul numenorean; probabil datorită faptului că pe acesta îl știa foarte bine.) Conform acestei note, deși sindarina, așa cum era folosită de o lungă perioadă de timp de către oamenii muritori, părea să înceapă să se împartă în dialecte divergente, procesul era în mare măsură ținut sub control în Numenor, cel puțin printre nobili și cărturari, ca urmare a contactului cu eldarii din Eressea și Lindon.

Quenyana nu se vorbea în Numenor. Era cunoscută doar de cei învățați și de familiile de descendență nobilă, care o deprindeau din fragedă copilărie. Era folosită în documentele oficiale menite a fi păstrate, precum Pravilele și Izvodul și Hronicele Regilor (vezi și Akallabeth, pg. 368: „în Izvodul Regilor, numele apare drept Herunumen, în graiul Elfilor Nobili"), și adesea în texte mai misterioase ținînd de învățături străvechi. Era, de asemenea, mult folosită în toponimie: numele oficiale ale tuturor locurilor, regiunilor, formelor de relief aveau forma quenyana (deși aveau de obicei și nume locale, în general cu același sens, fie în sindarina, fie în adunaică). Numele, mai ales cele oficiale și publice, ale tuturor membrilor casei regale, și în general ale celor din Casa lui Elros, erau date în formă quenyana.

în Anexa F I (secțiunea „Despre oameni") din Stăpînul Inelelor, unde se face referire la aceste chestiuni, se sugerează ceva despre locul oarecum diferit al limbii sindarine printre celelalte graiuri din Numenor: „Dintre toate semințiile oamenilor, numai dunedainii cunoșteau și vorbeau o limbă elfică; fiindcă străbunii lor învățaseră graiul sindarin, pe care îl transmiseseră mai departe copiilor lor prin învățătura datinilor, schimbînd prea puține odată cu trecerea vremii".

20 Elanor era o floare mică, aurie, de forma unei stele; creștea și pe colina Cerin Amroth din Lothlorien (Frăția Inelului II 2).

Sam Gamgee i-a dat fiicei sale numele florii, la sugestia lui Frodo (întoarcerea Regelui VI9).

300 POVEȘTI NETERMINATE

21 Vezi nota 10 mai sus, pentru descendența lui Erendis din

Bereth, sora lui Baragund, tatăl lui Morwen.

- 22 Se spune că numenoreenii, asemenea eldarilor, evitau să zămislească dacă întrezăreau vreo despărțire posibilă între soți, în intervalul de timp între conceperea copilului și cel puțin primii lui ani de viață. Aldarion a stat în casa lui o perioadă foarte scurtă de timp după ce s-a născut fiica lui, conform ideii numenoreenilor despre buna-cu-viință a lucrurilor.
- 23 Într-o notă despre „Sfatul Sceptului” la momentul respectiv din istoria Numenorului, se spune că acest sfat nu avea puteri asupra Regelui, neputînd decît să-i dea povețe; nici măcar nu se doreau asemenea puteri, cu atît mai puțin se socotea că ar fi fost necesare. Sfatul era compus din membri ai fiecărui ținut al Numenorului; Moștenitorul Regelui devenea membru din momentul în care era proclamat moștenitor, ca să poată învăța cum se cîrmuiește țara, iar pe unii membri însuși Regele îi numea, ori cerea să fie aleși, dacă aveau cunoștințe speciale în privința chestiunilor aflate în dezbatere. La momentul acesta, numai doi membri ai Sfatului (în afară de Aldarion) se trăgeau din spița lui Elros: Valandil din Andunie, pentru Andustar, și Hallatan din Hyarastorni, pentru Mittalmar; dar ei își datorau poziția nu descendenței sau bogăției, ci respectului și dragostei de care se bucurau în ținuturile lor. (în Akailabeth, pg. 369, se spune că Seniorii din Andunie „erau sfetnicii de credință ai Sceptului”.)
- 24 Cronicile spun că Ereinion a primit numele de Gil-galad, „Steaua Strălucirii”, „pentru că zalele și coiful lui, și scutul îmbrăcat în argint și avînd încrustat un blazon de stele albe, străluceau pînă departe, asemenea unui astru, în lumina soarelui ori a lunii, și puteau fi zărite de ochii elfilor de la mare depărtare, dacă [el] stătea pe o înălțime”.
- 25 Vezi pg. 366.
- 26 Un moștenitor legitim, pe de altă parte, nu putea refuza; dar cum un Rege putea oricînd să cedeze Sceptul, un moștenitor putea să renunțe imediat la tron în favoarea propriului său moștenitor. Se considera atunci că și el domnise cel puțin un an; acesta a fost cazul (singurul caz) al lui Vardamir, fiul lui Elros, care n-a urcat pe tron, ci a dat Sceptul fiului său Amandil.
- 27 În altă parte se spune că regula aceasta de „căsătorie regală” n-

a constituit niciodată o lege în sine, ci a fost o chestiune de mândrie: „un semn al creșterii Umbrei, căci a ajuns să fie impusă numai atunci

ALDARION ȘI ERENDIS 301

cînd deosebirea între Casa lui Elros și alte familii, în privința lungimii vieții, a vigoriei sau puterii, s-a micșorat sau chiar a dispărut cu desăvîrșire".

28 Un lucru ciudat, deoarece Anârion a fost Moștenitor în timpul vieții lui Ancalime. în „Casa lui Elros" (pg. 305), se spune doar că fiicele lui Anârion „au refuzat sceptrul".

III

CASA LUI ELROS: REGII NUMENORULUI

De la întemeierea Orașului Armenelos, pînă la Decădere

Din cît se știe, Regatul Numenor a fost întemeiat în cel de-al treizeci și doilea an al celui de-al Doilea Ev, cînd Elros, fiul lui Eărendil, a urcat pe tron în Orașul Armenelos, avînd el la acea vreme nouăzeci de ani. De atunci încolo, a fost cunoscut în Hronicul Regilor drept Tar-Minyatur; astfel era datina Regilor, de a-și numi rangul în que- nyană sau în graiul Elfilor Nobili, fiind cel mai ales grai al lumii, și datina aceasta a dăinuit pînă în vremea lui Ar-Adunakhor (Tar-He- runumen). Elros Tar-Minyatur a cîrmuit peste numenoreeni timp de patru sute zece ani. Căci numenoreenilor le fusese dăruită o viață lungă și trăiau, fără a se veșteji, de trei ori mai mulți ani decît oamenii muritori din Pămîntul de Mijloc; dar fiului lui Eărendil i-a fost dăruită cea mai lungă viață dintre toți oamenii, iar urmașii săi, cu toate că le fusese sortită o viață mai scurtă, tot au trăit mai mult decît alții, chiar și decît numenoreenii; și astfel a rămas rînduit pînă la venirea Umbrei, cînd anii numenoreenilor au început să se împuțineze.¹

I Elros Tar-Minyatur

S-a născut cu cincizeci și opt de ani înainte să înceapă cel de-al Doilea Ev: a rămas în putere pînă la vîrsta de cinci sute de ani, cînd a renunțat la viață în anul 442, după ce a cîrmuit 410 ani.

CASA LUI ELROS: REGII NUMENORULUI 303

II Vardamir Nolimon

S-a născut în anul 61 al celui de-al Doilea Ev și a murit în 471. A fost numit Nolimon datorită pasiunii pe care o avea pentru legendele și datinile din străvechime, pe care le strîngea de la elfi și oameni. După pieirea lui Elros, fiind el atunci în vîrstă de 381

de ani, nu s-a suit pe tron, ci a dat fiului său sceptrul. Cu toate acestea, este socotit drept al doilea Rege, care se zice că a domnit un an.² De atunci și pînă la Tar-Atanamir, s-a păstrat datina ca Regele să dea urmașului său sceptrul înainte de a muri; iar Regii mureau de buna lor voie, cît încă își mai păstrau vioiciunea minții.

III Tar-Amandil

A fost fiul lui Vardamir Nolimon și s-a născut în anul 192. A domnit timp de 148 de ani,³ renunțînd la sceptru în 590; a murit în 603.

IV Tar-Elendil

A fost fiul lui Tar-Amandil, născîndu-se în anul 350. A cîrmuit timp de 150 de ani, cedînd sceptrul în 740; a murit în 751. A fost cunoscut și sub numele de Parmaite, deoarece cu propria lui mînă a scris multe cărți și legende din istorisirile strînse de bunicul său. S-a însurat tîrziu în viață, iar primul său copil a fost o fiică, Silmarien, născută în anul 521⁴, al cărei fiu a fost Valandil. Din Valandil s-au tras mai apoi Seniorii din Andunie, ultimul dintre aceștia fiind Amandil, tatăl lui Elendil cel înalt, care a venit în Pămîntul de Mijloc după Decădere. În timpul domniei lui Tar-Elendil, au sosit în Pămîntul de Mijloc primele corăbii ale numenoreenilor.

VTar-Meneldur

A fost singurul fiu și al treilea copil al lui Tar-Elendil, și s-a născut în 543. A domnit timp de 143 de ani, cedînd sceptrul în 883; a murit în 942. Numele său „prin naștere” era Irimon; și-a luat titlul de Meneldur din dragoste pentru învățătura despre stele. S-a însurat cu Almarian, fiica lui Veantur, Căpitanul Corăbiilor în timpul lui Tar-Elendil. A fost înțelept, dar și blînd și răbdător. A renunțat la

i

304 POVEȘTI NETERMINATE

tron în favoarea fiului său, pe neașteptate și cu mult înainte de vreme, o manevră strategică în fața tulburărilor ce se anunțau și ca răspuns la îngrijorarea lui Gil-galad din Lindon, în clipa în care a înțeles că un spirit rău, ostil eldarilor și dunedainilor, se punea în mișcare în Pămîntul de Mijloc.

VITar-Aldarion

A fost primul copil și singurul fiu al lui Tar-Meneldur, născut în anul 700. A domnit timp de 192 ani, lăsînd sceptrul fiicei sale

în 1075; a murit în 1098. Numele său „prin naștere" era Anardil; dar încă din tinerețe a fost cunoscut drept Aldarion, deoarece grija lui principală erau copacii, sădind păduri întregi pentru a avea lemn în atelierele de făurit corăbii. A fost un marinar neîntrecut și un mare făuritor de corăbii; adesea a străbătut mările pînă în Pămîntul de Mijloc unde a devenit prietenul și sfetnicul lui Gil-galad. îndelungile sale călătorii pe meleaguri străine au mîniat-o pe soția sa Erendis, ducînd la despărțirea lor în 882. Singurul său vlăstar a fost o prea frumoasă fiică, Ancalime. Pentru ea, Aldarion a schimbat legea succesiunii la tron, astfel că fiica unui Rege (cea mai mare) putea să-l urmeze la tron, dacă acesta nu avea fii. Schimbarea nu a fost pe placul urmașilor lui Elros, mai cu seamă al moștenitorului de drept, Soronto, nepotul lui Aldarion, fiul surorii lui mai mari, Ailinel.⁵

VII Tar-Ancalime

A fost singurul copil al lui Tar-Aldarion și prima Regină Cîrmuitoare a Numenorului. S-a născut în anul 873 și a domnit timp de 205 ani, mai mult decît orice alt cîrmuitor după Elros; a renunțat la sceptru în 1280 și a murit în 1285. Multă vreme a rămas nemăritată; dar pentru că Soronto o forța să renunțe la tron, în anul 1000 s-a măritat cu Hallacar, fiul lui Hallaton, un urmaș al lui Vardamir, numai ca să-i facă în ciudă lui Soronto.⁶ După nașterea fiului ei Anârion, a început zîzania între Ancalime și Hallacar. Ea era o femeie mîndră și încăpățînată. După moartea lui Aldarion, nu i-a mai păsat de strategiile acestuia și nu l-a mai ajutat pe Gil-galad.

CASA LUI ELROS: REGII NtJMENORULUI 305

VIII Tar-Anârion

A fost fiul lui Tar-Ancalime și s-a născut în anul 1003. A domnit timp de 114 ani, renunțînd la sceptru în 1394; a murit în 1404.

IX Tar-Surion

A fost al treilea copil al lui Tar-Anârion; surorile lui au refuzat sceptrul.⁷ S-a născut în 1174 și a domnit timp de 162 ani; a renunțat la sceptru în 1556 și a murit în 1574.

X Tar-Telperien

A fost a doua Regină Cîrmuitoare în Numenor. A avut o viață lungă (căci femeile numenoreenilor trăiau mai mult ori renunțau mai greu la viață) și nu a vrut să se mărite cu nici un bărbat. Astfel că, după domnia ei, sceptrul a trecut în mîinile lui

Minastur; el era fiul lui Isilmo, al doilea copil al lui Tar-Surion.⁸ Tar-Telperien s-a născut în anul 1320; a domnit vreme de 175 de ani, pînă în 1731, an în care a și murit.⁹

XI Tar-Minastir

Numele acesta l-a primit pentru că a construit un turn înalt pe dealul Oromet, în apropiere de Andunie și țărmurile apusene, și acolo își petrecea mare parte din zile, privind către apus. Căci inimile numenoreenilor tînjeau tot mai aprig. îi iubea pe eldari, dar îi și pizmuia. El a fost cel care a trimis o flotă numeroasă în ajutorul lui Gil-galad, în primul război împotriva lui Sauron. S-a născut în anul 1474 și a domnit timp de 138 ani; a renunțat la sceptru în 1869 și a murit în 1873.

XII Tar-Ciryantan

S-a născut în anul 1634 și a domnit timp de 160 de ani; a renunțat la sceptru în 2029 și a murit în 2035. A fost un Rege puternic, dar lacom de avuție; a construit o numeroasă flotă de corăbii regale și servitorii lui îi aduceau grămezi de metale și nestemate; pe oamenii din Pămîntul de Mijloc îi asuprea. Batjocorea năzuințele părintelui său și-și domolea neastîmpărul inimii călătorind spre răsărit și miazănoapte și miazăzi, pînă cînd a luat sceptrul. Din cît se povestește, l-ar

306 POVEȘTI NETERMINATE

fi silit pe tatăl său să i-l dea, mai înainte ca acesta să renunțe la el de bună voie. Se zice că acesta ar fi fost semnul primei scoborîri a Umbrei peste fericirea Numenorului.

XIII Tar-Atanamir cel Mare

S-a născut în anul 1800 și a domnit timp de 192 de ani, pînă în 2221, anul în care a și murit. Multe se spun despre acest Rege în Hronicele care au supraviețuit Decăderii. Căci era leit taică-său în înfumurare și lăcomie după avuție, iar numenoreenii care-l slujeau storceau dări grele de la oamenii de pe coastele Pămîntului de Mijloc. În vremea sa, Umbra s-a abătut asupra Numenorului; iar Regele și cei care-i urmau povețele nu se sfiau să se ridice împotriva Opreliștii Valarilor, dușmănindu-i în sufletele lor pe valari și pe eldari; dar înțelepciunea nu li se întunecase de tot, încît se temeau de Domnii Apusului și nu-i desfideau. Lui Atanamir i se mai spune și Nesupusul, pentru că a fost primul dintre Regi care a refuzat să renunțe la viață sau la sceptru; și a trăit pînă l-a luat moartea cu de-a sila, cînd dăduse în mintea copiilor.¹⁰

XIV Tar-Ancalimon

S-a născut în anul 1986 și a domnit timp de 165 ani, pînă la moartea sa în 2386. În vremea sa, prăpastia între Oamenii Regelui (cei mai mulți) și cei care și-au păstrat străvechea prietenie cu eldarii s-a adîncit. Mulți dintre Oamenii Regelui au început să renunțe la a mai vorbi graiurile elfilor și să nu-și mai deprindă copiii cu ele. Dar titlurile regale tot în quenyana se dădeau, mai curînd din pricină că era o datină străveche, nu pentru că le-ar fi fost drag acest grai, și din pricină că se temeau a pune capăt acestui vechi obicei, ca să nu le aducă ghinion.

XV Tar-Telemmaite

S-a născut în anul 2136 și a domnit timp de 140 de ani, pînă la moartea sa, în 2526. De acum încolo, Regii vor cîrmui cu numele de la moartea părinților lor pînă la propria lor moarte, cu toate că puterea ca atare va fi adesea trecută fiilor ori sfetnicilor lor; iar zilele urmașilor lui Elros se vor împuțina din ce în ce sub stăpînirea Umbrei.

CASA LUI ELROS: REGII NtJMENORULUI 307

Acest Rege a fost numit astfel din pricina patimii sale pentru argint, punîndu-și mereu slujitorii să-i caute mithril.

XVI Tar- Vanimelde

A fost a treia Regină Cîrmuitoare, născută în 2277; a domnit timp de 111 ani, pînă la moartea ei în 2637. Nu prea se sinchisea ea de cîrmuire, mai curînd plâcîndu-i muzica și dansul; astfel că fiii ei le ținea soțul ei, Herucalmo, mai tînăr ca ea, dar fiind și el urmaș al lui Tar-Atanamir. Herucalmo a luat sceptrul la moartea soției sale, numindu-se Tar-Abducal, și nu și-a lăsat fiul, pe Alcarin, să urce pe tron; cu toate acestea, unii nu pe el îl socotesc drept al șaptesprezecelea în Dinastia Regilor, ci pe Alcarin. Tar-Anducal s-a născut în anul 2286 și a murit în 2657.

XVII Tar-Alcarin

S-a născut în 2406 și a domnit timp de 80 de ani, pînă în 2737, cînd a murit.

XVIII Tar-Calmacil

S-a născut în 2516 și a domnit timp de 88 de ani, pînă în 2825, cînd a murit. Și-a luat numele acesta datorită faptului că în tinerețe a fost un mare căpitan care a cucerit întinderi mari de pămînt de-a lungul coastelor Pămîntului de Mijloc. Astfel a stîrnit el ura lui Sauron, care însă s-a retras din calea lui și și-a întărit puterea la Răsărit, departe de țărături, în așteptarea clipei

prielnice. În vremea lui Tar-Calmacil, numele Regelui a fost pentru prima oară rostit în graiul adunaic; Oamenii Regelui îl numeau Ar-Belzagar.

XIX Tar-Ardamin

S-a născut în 2118 și a cîrmuit timp de 74 de ani, pînă în 2899, anul morții sale. Numele său în adunaică a fost Ar-Abattârik.¹¹

XXAr-Adunakhor (Tar-Herunumen)

S-a născut în 2709 și a domnit timp de 63 de ani, pînă la moartea sa în 2962. A fost primul Rege care a luat sceptrul, avînd un titlu în graiul adunaic; deși, din teamă (după cum s-a spus mai

308 POVEȘTI NETERMINATE

înainte), în Hronice a fost menționat sub un nume quenyan. Dar Credincioșii considerau asemenea titluri drept o blasfemie, căci însemnau „Stăpîn al Apusului”, titlu prin care obișnuiau să-l desemneze doar pe unul din marii valari, îndeobște pe Manwe. În timpul domniei sale, graiurile elfice n-au mai fost folosite și nimeni nu mai avea voie să le învețe, doar Credincioșii au continuat să le vorbească în taină; iar de atunci, corăbiile din Eressea n-au mai venit decît arareori și pe ascuns pînă la țărmurile apusene ale Numenorului.

XXI Ar-Zimrathdn (Tar-Hostamir)

S-a născut în anul 2798 și a domnit 71 de ani, pînă la moartea sa în 3033.

XXII Ar-Sakalthdr (Tar-Falassion)

S-a născut în anul 2876 și a domnit timp de 69 de ani, pînă la moartea sa în 3102.

XXIII Ar-Gimilzor (Tar-Telemnar)

S-a născut în 2960 și a domnit 75 de ani, pînă în 3177, cînd a murit. A fost cel mai mare vrăjmaș din toate timpurile al Credincioșilor; a interzis cu desăvîrșire graiurile eldarine și n-a îngăduit nici unui eldar să vină pe insulă, pedepsindu-i pe aceia care-i primeau cu brațele deschise. N-a venerat pe nimeni și nimic și niciodată nu s-a dus la Sanctuarul lui Eru. S-a însurat cu Inzilbeth, o domniță din neamul lui Tar-Calmacil;¹² în taină, ea făcea parte dintre Credincioși, căci mama ei era Lindorie, din Casa Seniorului din Andunie, încît cei doi soți nu se prea aveau la inimă, iar fiii lor se dușmăneau. Inzi-ladun¹³, fiul cel mare, care gîndea aidoma mamei sale, era îndrăgît de aceasta, cîtă vreme

mezinul, Gimilkhâd, era fiul tatălui, și pe el ar fi vrut Ar-Gimilzor să-l numească drept Moștenitor, dacă i-ar fi îngăduit legea.

Gimilkhâd s-a născut în 3044 și a murit în 3243.¹⁴

XXIV Tar-Palantir (Ar-Inziladun)

S-a născut în 3035 și a domnit timp de 78 de ani, pînă la moartea sa în 3255. Tar-Palantir s-a căit pentru felul în care se purtaseră Regii

CASA LUI ELROS: REGII NtJMENORULUI 309

dinaintea lui și tare ar fi vrut să reînnoade prietenia cu eldarii și Stăpîinii Apusului, Numele de Inziladun și l-a luat pentru că vedea pînă departe, atît cu ochii cît și cu mintea, și chiar și aceia care-l urau se temeau de vorbele lui, ca de ale unui clarvăzător. Își petrecea, de asemenea, multe zile în Andunie, intrucît Lindorie, bunica din partea mamei, se trăgea din neamul Seniorilor, fiind chiar soră cu Eărendur, al cincisprezecelea Senior și bunic al lui Numendil, care a fost Senior în Andunie în vremea lui Tar-Palantir, vărul său; iar Tar-Palantir urca adesea în străvechiul turn al Regelui Minastir, privind cu alean spre apus, nădăjduind să vadă vreo pînză apropiindu-se dinspre Eressea. Dar nicicînd n-a mai venit vreo corabie din Apus, din pricina sfruntării Regilor și din pricină că inimile celor mai mulți dintre numenoreeni erau încă încrîncenate. Căci Gimilkhâd i-a călcat pe urme lui Ar-Gimilzor și a devenit mai-marele Taberei Regelui și s-a împotrivit voinței lui Tar-Palantir, cît a îndrăznit el de fățiș, dar mai mult în taină. Totuși, o vreme, Credincioșii au avut parte de liniște; Regele urca la Sanctuar, sus pe Meneltarma, după cum cerea datina, iar Copacul Alb s-a bucurat iarăși de îngrijire și cinstire. Și asta deoarece Tar-Palantir profetise că atunci cînd Copacul avea să moară, dinastia Regilor avea să piară și ea.

Tar-Palantir s-a însurat tîrziu și n-a avut fii, doar o fiică, pe care a numit-o Mfriel, în graiul elfic. Dar după moartea Regelui, ea a fost luată de soție de Pharazon, fiul lui Gimilkhâd (care murise și el), împotriva voinței ei și împotriva pravilei din Numenor, ca fiind copila fratelui tatălui său. Apoi Pharazon a luat sceptrul în mîinile sale și și-a dat numele de Ar-Pharazon (Tar-Calion); iar Mfriel a fost numită Ar-Zimraphel.¹⁵

XXV Ar-Pharazon (Tar-Calion)

Cel mai puternic și ultimul Rege al Numenorului. S-a născut în anul 3118 și a domnit timp de 64 de ani, pierind odată cu Decăderea Numenorului, în anul 3319, după ce a uzurpat-o de

sceptru pe

310 POVEȘTI NETERMINATE

Tar-Miriël (Ar-Zimraphel)

Ea s-a născut în anul 3117 și a pierit odată cu Decăderea. Despre faptele lui Ar-Pharazon, despre gloria și nesăbuinta lui se povestesc mai multe în Decăderea Numenorului, scrisă de Elen-dil și păstrată în Gondor.¹⁶

NOTE

1 Pe lângă ce se spune în povestea lui Aldarion și Erendis, există mai multe referințe la viața mai lungă a descendenților lui Elros, decât a oricărui alt numenorean. Astfel, în Akailabeth (Silmarillion, pg. 360) se spune că toți urmașii lui Elros „au avut vieți lungi, chiar și după socoteala numenoreenilor”; într-o notă izolată, diferența în longevitate este cuprinsă între limite precise: „sfârșitul vigorii” pentru descendenții lui Elros se manifesta (înainte să înceapă să li se scurteze viețile) cam în al patru sutelele an, sau puțin mai devreme, în timp ce, pentru cei care nu făceau parte din această casă, se manifesta spre al două sutelele an, sau puțin mai târziu. Se poate observa ca aproape toți Regii, de la Vardamir la Tar-Ancalimon, au trăit pînă la vîrsta de patru sute de ani, sau puțin mai mult, iar cei trei care n-au trăit atît au murit doar cu un an sau doi înainte.

Dar în cea mai recentă scriere pe această temă (care datează totuși cam din aceeași perioadă ca și ultimul text despre povestea lui Aldarion și Erendis), distincția privitoare la longevitate este mult diminuată. Numenoreenilor luați ca popor le este atribuită o viață cam de cinci ori mai lungă decât a celorlalți oameni (deși acest fapt este în contradicție cu ceea ce se spune în Stăpînul Inelelor, Anexa A [I, i], anume că numenoreenilor le-a fost dată o viață „la început de trei ori mai lungă decât a oamenilor de rînd”, afirmație care se repetă și în prefața la textul de față); iar diferența în această privință între Casa lui Elros și alții este mai puțin un semn distinctiv și un atribut, cît o simplă tendință de a trăi pînă la o vîrstă mai înaintată. Deși sînt menționate cazul lui Erendis și viețile oarecum mai scurte ale „beorienilor” din Apus, nu se sugerează aici, așa cum se întîmplă în povestea lui Aldarion și Erendis, că diferența în lungimile vieților

CASA LUI ELROS: REGII NtJMENORULUI

311

lor era și foarte mare, și ținînd de ceva din natura destinelor lor,

recunoscut ca atare.

În această relatare, doar lui Elros i s-a acordat o longevitate deosebită, și tot aici se spune că el și fratele său Elrond nu se deosebeau în ceea ce privea potențialul fizic de viață, ci doar că, întrucât Elros alesese să facă parte din seminția oamenilor, el a păstrat trăsăturile caracteristice oamenilor, deosebite de cele ale quendilor: „câtînd spre altundeva”, cum ziceau eldarii, „istovirea” sau dorința de a părăsi lumea. Se spune mai departe că lungimea vieții numenoreenilor s-a datorat asimilării felului lor de viață cu acela al eldarilor: cu toate că fuseseră anume preveniți că nu deveniseră eldarii, ci că rămăseseră oameni muritori, și că li se dăduse doar o prelungire a perioadei de vigoare a trupului și a minții. Astfel (asemenea eldarilor), creșteau cam în același ritm ca și ceilalți oameni, dar cînd ajungeau la „maturitate”, îmbătrîneau sau „se istoveau” cu mult mai încet. Cînd îi cuprindea pentru prima oară „istovirea de lume” era pentru ei un semn că perioada lor de vigoare se apropia de sfîrșit. Iar cînd ajungea la sfîrșit, dacă ei țineau cu tot dinadinsul să mai trăiască, urma șubrezenia, care, la fel ca și creșterea, se petrecea în același ritm ca și la ceilalți oameni. Astfel, un numenorean trecea repede, în cel mult zece ani, de la sănătatea și vigoarea minții, la decrepitudine și senilitate. Cei din primele generații nu se „agățaseră de viața”, ci renunțaseră la ea de bunăvoie. „A se agăța de viață” și astfel, în cele din urmă, a muri de nevoie și involuntar au fost una din schimbările pricinuite de Umbră și de răscoala numenoreenilor; în același timp, lungimea firească a vieții li s-a scurtat.

2 Vezi pg. 300, nota 26.

3 148 - mai curînd decît 147 - trebuie să reprezinte anii cît a cîrmuit efectiv Tar-Amandil, fără a ține seama de anul teoretic al cîrmuirii lui Vardamir.

4 Nu se pune la îndoială că Silmarien a fost cel mai mare copil al lui Tar-Elendil; data nașterii ei este de mai multe ori menționată ca fiind 521 în cel de-al Doilea Ev, în vreme ce fratele ei Tar-Meneldur s-a născut în 543. Totuși, în Povestea Anilor (Anexa B la Stăpînul Inelelor), data nașterii lui Silmarien este trecută la anul 548; o dată care își are originea în primele variante ale textului respectiv. Sînt convins că este o scăpare de revizuire.

- 5 Nu concordă cu descrierea legilor anterioare și a celor ulterioare referitoare la succesiune, așa cum apare la pg. 289-290, conform căreia Soronto devenea moștenitorul lui Ancalime (dacă ea murea fără a avea copii) prin virtutea noii legi, căci era descendent pe linie maternă. — „Sora lui mai mare" înseamnă fără îndoială „cea mai mare dintre cele două surori ale lui".
- 6 Vezi pg. 293.
- 7 Vezi pg. 294 și nota 28 de la pg. 301.
- 8 Este ciudat faptul că sceptrul a trecut la Tar-Telperien când Tar-Surion a avut un fiu, Isilmo. Se prea poate ca în acest caz succesiunea să fi depins de textul noii legi, după cum apare în Stăpînul Inelelor, anume pur și simplu dreptul primului născut, indiferent de sex (vezi pg. 289), mai degrabă decît moștenirea titlului de către o fiică doar în cazul în care Cîrmuitorul nu avea nici un fiu.
- 9 Anul 1731 menționat aici pentru sfîrșitul cîrmuirii lui Tar-Telperien și urcarea pe tron a lui Tar-Minastir contrazice în mod ciudat datarea, în multe surse, a primului război împotriva lui Sauron; căci marea flotă numenoreană trimisă de Tar-Minastir a ajuns în Pămîntul de Mijloc în anul 1700. Nu pot nicicum explica discrepanța.
- 10 în Povestea Anilor (Anexa B la Stăpînul Inelelor) apare următoarea mențiune: „2251 Tar-Atanamir preia sceptrul. încep răscoalele și discordiile între numenoreeni". Ceea ce contrazice textul de față, conform căruia Tar-Atanamir a murit în 2221. Totuși, acest an, 2221, este în sine o modificare față de 2251. Prin urmare, același an apare în texte diferite atît ca dată a urcării pe tron, cît și ca dată a morții lui; întreaga structură a cronologiei arată limpede că urcarea pe tron este datată greșit. Mai mult, în Akailabeth (Silmarillion, pg. 366) se spune că în timpul domniei lui Ancalimon, fiul lui Atanamir, numenoreenii s-au împărțit în două tabere. Prin urmare, nu mă îndoiesc de faptul că mențiunea din Povestea Anilor ar trebui citită astfel: „2251 Moartea lui Tar-Atanamir. Tar-Ancalimon preia sceptrul. încep răscoalele și discordiile între numenoreeni". Dar, în acest caz, rămîne ciudat că data morții lui Atanamir a fost schimbată în „Casa lui Elros", după ce a fost stabilită prin menționarea în Povestea Anilor.
- 11 în lista Regilor și Reginelor Numenorului din Anexa A (I, i) la Stăpînul Inelelor, cîrmuitorul care i-a urmat lui Tar-Calmacil

(al optsprezecelea)

CASA LUI ELROS: REGII NtJMENORULUI

313

a fost Ar-Adunakhor (al nouăsprezecelea). În Povestea Anilor, Anexa B, se spune ca Adunakhor a luat sceptrul în 2899; și bazându-se pe acesta, dl. Robert Foster menționează în The Complete Guide to Middle-earth drept dată a morții lui Tar-Calmacil anul 2899. Pe de altă parte, ceva mai târziu în înșiruirea cîrmuitorilor Numenorului din Anexa A, Ar-Adunakhor este menționat drept al douăzecilea rege; iar în 1964 tatăl meu a răspuns astfel la o scrisoare în care i se cereau lămuriri asupra acestui aspect: „Conform genealogiei, ar trebui să fie numit drept al șaisprezecelea rege și al nouăsprezecelea cîrmuitor. Al nouăsprezecelea trebuie înțeles drept al douăzecilea; dar este posibil și să se fi sărit peste un nume”. Explica mai departe că nu putea fi sigur, deoarece în momentul în care scria răspunsul nu avea la dispoziție materialele referitoare la acest subiect.

Cînd am editat Akallabeth, am modificat textul astfel: „Cînd al douăzecilea rege a luat sceptrul străbunilor săi și a urcat pe tron, și-a dat numele de Adunakhor”, în loc de „cînd al nouăsprezecelea...” (Silmarillion, pg. 368), și similar „douăzeci și patru” în loc de „douăzeci și trei” (ibid., pg. 370). La acea dată, nu observasem că în „Casa lui Elros” cîrmuitorul ce i-a urmat lui Tar-Calmacil nu a fost Ar-Adunakhor, ci Tar-Ardamin; dar acum pare foarte limpede - din simplul fapt că data morții lui Tar-Ardamin este menționată aici ca fiind 2899 — că a fost omis din greșeală de pe lista din Stăpînul Inelelor.

Pe de altă parte, este un fapt certificat de tradiție (afirmat în Anexa A, în Akallabeth și în „Casa lui Elros”) că Ar-Adunakhor a fost primul Rege care a luat sceptrul și totodată un nume în graiul adunaic. Pornind de la presupunerea că Tar-Ardamin a fost omis din greșeala de pe lista din Anexa A, surprinde faptul că schimbarea în stilul numelor regale este atribuită primului cîrmuitor după Tar-Calmacil. E posibil ca un context mult mai complex să explice acest lucru, decît simpla omisiune din greșeală.

12 în două tabele genealogice, tatăl ei este menționat drept

Gimilzagar, al doilea fiu (născut în 2630) al lui Tar-Calmacil, ceea ce este categoric imposibil: Inzilbeth este cu siguranță o descendentă mult mai îndepărtată a lui Tar-Calmacil.

13 Există un desen floral extrem de laborios, făcut de tatăl meu, asemănător ca stil cu acela înfățișat în *Pictures by J.R.R. Tolkien*, 1979, nr. 45, dreapta jos, care poartă titlul *Inziladun*, iar dedesubt este

314 POVEȘTI NETERMINATE

scris și cu litere feanoriene, și transliterat drept *Numellote* [„Floarea Apusului”].

14 După cum este menționat în *Akailabeth* (*Silmarillion*, pg. 370) *Gi- milkād* „a murit cu doi ani înainte de a împlini două sute de ani (socotită o moarte timpurie pentru cineva din spița lui *Elros*, chiar și acum, când era în declin)”.

15 După cum este notat în *Anexa A la Stăpînul Inelelor*, *Mfriel* ar fi trebuit să fie a patra *Regină Cîrmuitoare*.

O ultimă contradicție între „*Casa lui Elros*” și *Povestea Anilor* apare în privința datelor lui *Tar-Palantir*. Se spune în *Akailabeth* (pg. 369) că atunci „cînd a ajuns *Inziladun* pe tron, și-a luat din nou nume în graiul elfilor, ca în *strâvechime*, spunîndu-și *Tar-Palantir*”; iar în *Povestea Anilor* apare următoarea menționare: „3175 *Căința lui Tar-Palantir. Război civil în Numenor*”. Ar părea aproape sigur din aceste afirmații că 3175 a fost anul urcării sale pe tron; fapt care decurge din aceea ca în „*Casa lui Elros*” data morții tatălui său, *Ar-Gimilzor*, a fost menționată inițial ca fiind 3175, doar ulterior fiind modificată în 3177. Ca și în cazul anului morții lui *Tar-Atanamir* (nota 10 mai sus), este greu de înțeles de ce a fost operată această mică modificare, în contradicție cu *Povestea Anilor*.

16 Menționarea lui *Elendil* drept autorul lui *Akailabeth* apare doar aici. În altă parte se mai spune că povestea lui *Aldarion* și *Erendis*, „una dintre puținele istorii detaliate păstrate din *Numenor*”, și-a datorat supraviețuirea faptului că *Elendil* s-a arătat interesat de ea.

IV

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

și a lui *Amroth*, Regele *Lodenului*

Nici un alt capitol din istoria Pămîntului de Mijloc nu este mai plin de probleme ca povestea lui *Galadriel* și *Celeborn*, și trebuie să recunosc faptul că există inconsecvențe serioase, „adînc sădite în tradiții”; sau, pentru a privi chestiunea dintr-o altă perspectivă, că rolul și importanța lui *Galadriel* s-au conturat foarte încet și că povestea ei a suferit reformulări continue.

Astfel, încă de la început, este cert că, în varianta inițială, Galadriel a părăsit singură Beleriandul și s-a îndreptat spre răsărit, trecînd munții, înainte de-a se sfîrși Primul Ev, iar pe Celeborn 1-a întîlnit în țara lui, în Lorien; acest lucru este afirmat explicit în scrieri nepublicate, și aceeași idee stă la baza a ceea ce-i spune Galadriel lui Frodo în Frăția Inelului II 7, cînd zice despre Celeborn că el „viețuiește în Apus de cînd s-au ivit primii zori al lumii, iar eu alături îi sînt de ani făr' de număr; încă înainte de a pieri Nargothrondul sau Gondolinul, am străbătut eu munții și de atunci ne împotrivim, prin evurile lumii, îndelungatei înfrîngerii". Foarte probabil că, în această variantă, Celeborn era un elf nandorin (adică unul dintre telerii care au refuzat să treacă Munții Cețoși în Marea Călătorie din Cuivienen).

Pe de altă parte, în Anexa B la Stăpînul Inelelor, apare o versiune ulterioară a poveștii; în ea se spune că la începutul celui de-al Doilea Ev, „în Lindon [...], la miazăzi de Lune, a trăit o vreme Celeborn, înrudit cu Thingol; soața lui era Galadriel, cea mai minunată dintre femeile elfe". Iar

316 POVEȘTI NETERMINATE

în notele la *The Road Goes Ever On** (1968, pg. 60), se spune că Galadriel „a trecut Munții Eredluin împreună cu soțul ei Celeborn (unul dintre sindari) și s-a îndreptat spre Eregion".

în *Silmarillion* se pomenește despre întîlnirea dintre Galadriel și Celeborn în Doriath și despre înrudirea lui Celeborn cu Thingol (pg. 167); și despre faptul că se numărau printre eldarii care au rămas în Pămîntul de Mijloc după sfîrșitul Primului Ev (pg. 352).

Faptul că Galadriel a rămas în Pămîntul de Mijloc are diferite motive și explicații. în fragmentul mai sus citat din *The Road Goes Ever On* se spune clar: „După înfrîngerea lui Morgoth la sfîrșitul Primul Ev, [lui Galadriel] nu i s-a mai îngăduit să se întoarcă, iar ea, mîndră, a răspuns că nici nu dorea să facă astfel". în Stăpînul Inelelor nu există nici o referire explicită în această privință, dar într-o scrisoare din 1967, tatăl meu declara:

Exilaților li s-a îngăduit să se întoarcă — în afara cîtorva capi ai răzvrătirii, din care, la vremea celor întîmplăte în Stăpînul Inelelor, numai Galadriel rămăsese. în vremea Tînguirii ei în Lorien, ea credea că opreliștea îi va fi eternă, atît cît va dura Pămîntul. De aceea ea își încheie tînguirea cu dorința sau rugăciunea ca lui Frodo să i se acorde, ca o favoare specială, un popas de ispășire (nu și punitiv) în Eressea, insula solitară ce se

zărea din Aman, cu toate că pentru ea drumul este închis. Rugăciunea i s-a împlinit - dar și ei i s-a ridicat interdicția, drept răsplată pentru ajutorul dat împotriva lui Sauron, și mai cu seamă pentru că a rezistat tentației de a lua Inelul atunci cînd i s-a oferit. Astfel că la sfîrșit o vedem urcîndu-se pe corabie.

Această declarație, pozitivă în sine, nu demonstrează totuși că în perioada în care fusese scris capitolul „Rămas-bun, Lorien”, cu mulți ani

* „Drumul merge tot mai departe” (n.tr.)

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

317

înainte, exista intenția de interdicție în privința întoarcerii lui Galadriel în Apus; și îmi vine să cred că nici nu exista (vezi pg. 324).

Într-un eseu de dată foarte tîrzie, de factură în primul rînd filosofică, scris cu certitudine după ce a fost publicat *The Road Goes Ever On*, povestea sună cu totul altfel:

Galadriel și fratele ei, Finrod, erau copiii lui Finarfin, al doilea fiu al lui Indis. Finarfin aducea cu mama sa la minte și la trup, avînd părul bălai al vanyarilor, firea lor nobilă și blîndă și nutrinde aceași iubire pentru valari. Pe cît putea, se ținea departe de certurile dintre frații săi și de înstrăinarea lor de valari, și adesea își căuta liniștea printre teleri, a căror limbă o învățase. S-a însurat cu Eorwen, fiica Regelui Olwe din Alqualonde, copiii lui fiind astfel înrudiți cu Regele Elu Thingol al Doriathului, din Beleriand, căci el era fratele lui Olwe; iar această înrudire a înrîurit hotă- rîrea de a se alătura Surghiunului, lucru ce avea să capete o mare însemnătate mai tîrziu în Beleriand. Finrod se asemăna cu tatăl său la frumusețea chipului, la părul bălai și la bunătatea și dărnicia inimii, cu toate că moștenise curajul sublim al noldorilor, iar în tinerețe nerăbdarea și spiritul lor neliniștit; de la mama sa telerină avea dragostea de mare și visurile legate de pămînturi îndepărtate pe care niciodată nu le văzuse. Galadriel era cea mai măreață dintre noldori, poate doar Feanor o întrecea, măcar că ea era mai înțeleaptă decît el, iar înțelepciunea ei sporea pe măsură ce treceau anii cei lungi.

Mama ei îi dăduse numele de Nerwen („fecioara-băr- bat”),¹ și crescînd ea s-a făcut înaltă, mai înaltă decît toate femeile noldorilor; era vînjoasă la trup, cu o minte și o voință puternice, luîndu-se oricînd la întrecere cu cărturarii și cu cei mai voinici

dintre eldari în zilele tinereții lor. Chiar și printre eldari era socotită drept frumoasă, și toți se minunau peste poate de părul ei. Era auriu, asemenea părului tatălui ei și al bunicii ei Indis, dar mult

318 POVEȘTI NETERMINATE

mai bogat și mai strălucitor, căci auriul său avea ceva din argintiul sclipitor ca stelele al părului mamei ei; eldarii spuneau că pletele ei furaseră din lumina celor Doi Copaci, Laurelin și Telperion. Mulți credeau că aceste vorbe l-au făcut întâi și-ntii pe Feanor să se gîndească la întemnițarea și împreunarea luminii Copacilor, care mai tîrziu a luat în mîinile sale forma silmarililor. Căci Feanor se uita la părul lui Galadriel cu minunare și încîntare. De trei ori a rugat-o să-i dea o șuviță, dar Galadriel n-a vrut să-i dăruiască nici măcar un fir. Și de atunci a început dușmănia dintre rubedeniile acestea două, cele mai mărețe din neamul eldarilor din Valinor.

Galadriel s-a născut în fericitul Valinor, dar n-a trecut mult — după cum era măsurat timpul în Tărîmul Binecuvîntat — pînă cînd această fericire a început să se stingă; iar Galadriel nu și-a mai găsit liniștea acolo. Căci în acele vremuri încercate, în mijlocul vrajbei dintre noldori, ea era trasă ba într-o parte, ba în cealaltă. Galadriel era mîndră, puternică și îndărătnică, asemănîndu-se cu toți urmașii lui Finwe și Finarfin; ca și fratele ei Finrod, din tot neamul cel mai drag inimii ei, visa și ea la pămînturi îndepărtate și la ținuturi ce-ar fi putut deveni ale ei spre a le cîrmui cum socotea ea de cuviință, fără a se mai supune nimănui. Dar mai adînc în ființa ei se înrădăcinaseră spiritul nobil și generos al vanyarilor, și un respect față de valari, pe care nu-l putea da uitării. încă din fragedă pruncie avusese uimitoarea putere de a citi gîndurile semenilor, dar îi judeca întotdeauna cu îngăduință și înțelegere și tuturor le arăta bunăvoință, fără doar lui Feanor. în el ghicea o întunecime pe care o ura și de care se temea, cu toate că nu simțea că umbra aceluiași rău înnegurase mințile tuturor noldorilor și chiar și pe a ei.

Așa s-a făcut că atunci cînd lumina s-a stins în Valinor — pentru totdeauna, după cum credeau noldorii —, ea s-a

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 319

alăturat răzvrătirii împotriva valarilor care le porunceau să nu plece; și odată ce a pășit pe calea surghiunului, n-a mai dat

înapoi și n-a ascultat de ultima solie a valarilor, astfel că și asupra ei s-a abătut Blestemul lui Mandos. Nici măcar după atacul nemilos împotriva telerilor și răpirea corăbiilor lor, Galadriel nu s-a întors din drum, cu toate că a luptat cu îndârjire împotriva lui Feanor, pentru a apăra neamul mamei ei. Mîndria n-o lăsa să se întoarcă învinsă și rugîndu-se a fi iertată; dimpotrivă, ardea de nerăbdare să-1 urmărească pe Feanor cu mînia ei, indiferent pe ce uscături ar fi ajuns, și să i se pună de-a curmezișul în toate felurile. Iar la capătul Zilelor de Odinioară, după ce Morgoth a fost în sfîrșit biruit, tot mîndria a făcut-o să refuze iertarea dată de către valari tuturor celor care luptaseră împotriva Dușmanului și a rămas în Pămîntul de Mijloc. Abia după trecerea altor două evuri lungi, cînd iată că putea dobîndi tot ce-și dorise în tinerețe - Inelul Puterii și, prin el, visata stăpînire asupra Pămîntului de Mijloc —, înțelepciunea i s-a copt și Galadriel n-a vrut să ia Inelul; trecînd astfel și de ultima încercare, ea a plecat pentru totdeauna din Pămîntul de Mijloc.

Această ultimă frază este strîns legată de scena din Lothlorien, cînd Frodo i-a oferit lui Galadriel Inelul Măreț (.Frăția Inelului II 7): „Și iată-1 cum vine singur la mine. îmi oferi Inelul de bună-voie! în locul Seniorului întunecimii, așezi o regină.”

în Silmarillion (pg. 125) se spune că, la vremea răzvrătirii noldorilor în Valinor, Galadriel ținea morțiș să plece. Nu jurase alături de ceilalți, dar ceea ce spusese Feanor despre Pămîntul de Mijloc îi pusese inima pe jar, căci tinjea să vadă acele tărîmuri întinse și nestrăjuite și să cîrmuiască acolo peste un regat numai al ei și după cum credea ea de cuviință.

320 POVEȘTI NETERMINATE

în textul de față sînt totuși cîteva elemente care nu apar în Silmarillion: înrudirea copiilor lui Finarfin cu Thingol, ca factor ce influențează decizia lor de a lua parte la răzvrătirea lui Feanor; antipatia deosebită și neîncrederea manifestate de la bun început de Galadriel față de Feanor și efectul pe care l-a avut ea asupra lui; și lupta dintre noldori, la Alqualonde — Angrod i-a spus lui Thingol în Menegroth doar că neamul lui Finarfin nu se făcea vinovat de uciderea telerilor (Silmarillion, pg. 185). Dar cel mai important aspect în fragmentul citat este afirmația explicită că Galadriel a refuzat iertarea valarilor la sfîrșitul Primului Ev.

în același eseu se spune mai departe că, deși mama ei o numea

Nerwen, iar tatăl ei Artanis („femeie nobilă”), ea și-a ales un nume sindarin, Galadriel, „căci era cel mai frumos dintre toate numele ei și-i fusese dat de iubitul ei, Teleporno din neamul telerilor, pe care l-a luat de soț mai târziu, în Beleriand”. Teleporno este Celeborn, care își are și el istoria sa, după cum se va vedea mai jos (pg. 322); despre nume ca atare, vezi Anexa E, pg. 367.

O cu totul altă poveste, schițată, dar niciodată dezvoltată, despre felul în care s-a comportat Galadriel în timpul răzvrătirii noldorilor apare într-o notă de dată foarte târzie, în parte ilizibilă: ultimul text scris de tatăl meu pe marginea subiectului Galadriel și Celeborn și probabil ultimul despre Pământul de Mijloc și Valinor, pus pe hîrtie în ultima lui lună de viață. Aici el subliniază cum și-a impus Galadriel personalitatea, încă pe cînd se afla în Valinor, faptele ei egalîndu-le pe ale lui Feanor, chiar dacă erau de altă natură; și tot aici se spune că, în afară de faptul că i s-a alăturat lui Feanor în răzvrătire, în toate celelalte privințe era exact opusul lui. E adevărat că dorea să părăsească Valinorul și să plece în lumea largă pentru a-și dovedi harurile; căci „avînd o minte sclipitoare și fiind aprigă în tot ce făptuia, deprinsese de la o vîrstă frageda tot ce fusese în stare din învățăturile pe care valarii socotiseră potrivite a le împărtăși eldarilor”, încît se simțea ca întemnițată sub supravegherea din Aman. Din cît se pare, dorința lui Galadriel îi era cunoscută lui Manwe care n-o împiedicase să și-o împlinească; dar nici nu-i dăduse îngăduința să plece. Cumpănind la ce ar fi putut să facă, Galadriel și-a amintit de corăbiile telerilor, astfel că, o vreme, s-a dus să locuiască împreună cu rudele mamei ei, în Alqualonde. Acolo l-a cunoscut pe Celeborn, care apare din nou ca prinț telerin și al cărui bunic era Olwe din Alqualonde, fiind prin aceasta înrudit

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

321

îndeaproape cu Galadriel. împreuna au plănuit să făurească o corabie și să plece la bordul ei spre Pământul de Mijloc; tocmai vroiau să ceară valarilor îngăduința de a face această călătorie, cînd Melkor a fugit din Valmar și, întorcîndu-se împreună cu Ungoliant, a distrus lumina Copacilor. în răzvrătirea lui Feanor, care a urmat după Tăinuirea Valinorului, Galadriel n-a jucat nici un rol; dimpotrivă, ea și Celeborn s-au luptat eroic pentru a apăra Alqualonde împotriva atacului noldorilor, corabia lui Celeborn scăpînd de furia lor. Pierzîndu-și orice speranță în Valinor și

îngrozită de violența și cruzimea lui Feanor, Galadriel a ridicat ancora și a pornit în întunecime, fără a mai aștepta consimțământul lui Manwe, care neîndoielnic nu și l-ar fi dat în acel ceas, oricît ar fi fost de îndreptățită dorința ei. Astfel că și asupra ei s-a abătut opreliștea impusă tuturor celor care plecau, și Valinorul și-a închis și pentru ea porțile. Dar împreună cu Celeborn, ea a ajuns în Pămîntul de Mijloc ceva mai repede decît Feanor, și a aruncat ancora în portul al cărui stâpîn era Cirdan. Au fost primiți cu bucurie, ca fiind de-un neam cu Elwe (Thingol). În anii care au urmat, nu au luat parte la războiul împotriva Angbandului, socotind că, dată fiind opreliștea valarilor și lipsa oricărui ajutor din partea acestora, războiul n-avea sorți de izbîndă; planul lor era de a se retrage din Beleriand și de a-și întări forțele la răsărit (unde se temeau că Morgoth își va trimite întăriri), împrietenindu-se cu Elfii întunecimii și cu oamenii din acele meleaguri și împărtășindu-le din știința lor. Dar cum acest plan nu putea fi pe placul elfilor din Beleriand, Galadriel și Celeborn au plecat, trecînd munții Ered Lindon, încă înainte de a se sfîrși Primul Ev; iar cînd valarii le-au îngăduit să se întoarcă în Apus, ei au ales să rămînă în Pămîntul de Mijloc.

Această poveste, în care Galadriel este absolvită de orice asociere cu răzvrătirea lui Feanor, pînă acolo încît este arătată plecînd separat (doar cu Celeborn) din Aman, se deosebește fundamental de tot ceea ce se relatează în alte scrieri. La bază stau considerente „filosofice” (mai degrabă decît „istorice”), referitoare la natura exactă a nesupunerii lui Galadriel în Valinor, pe de o parte, și la statutul și puterea ei în Pămîntul de Mijloc, pe de alta. Este evident că acest lucru ar fi necesitat modificări considerabile în povestea cuprinsă în Silmarillion; ceea ce tatăl meu intenționa să facă, fără doar și poate. Ar trebui menționat aici că Galadriel nu apărea în povestea originală a răzvrătirii și fugii noldorilor, datată cu mult înaintea

322 POVEȘTI NETERMINATE

existenței lui Galadriel; de asemenea, desigur că după introducerea ei în poveștile Primului Ev, faptele ei încă mai puteau fi transformate radical, deoarece Silmarillion nu fusese publicat. Totuși, varianta publicată a fost alcătuită din narațiuni complete, încît n-am putut lua în considerare simple intenții de revizuire.

Pe de altă parte, identificarea lui Celeborn ca elf telerin din

Aman contrazice nu numai afirmații din Silmarillion, ci și cele citate mai înainte (pp. 315-316) din *The Road Goes Ever On* și din Anexa B la Stăpînul Inelelor, în care Celeborn este un elf sindarin din Beleriand. La întrebarea de ce anume a fost făcută această schimbare fundamentală în poveste, se poate răspunde prin aceea că s-a impus datorită noului element narativ al plecării lui Galadriel din Aman separat de armile noldorilor răzvrățiți; dar Celeborn este deja transformat într-un elf telerin în textul citat la pg. 319, în care Galadriel a luat parte la răzvrătirea lui Feanor și la plecarea acestuia din Valinor, și unde nu se spune nimic despre cum a ajuns Celeborn în Pămîntul de Mijloc.

Povestea inițială (fără aspectele opreliștii și iertării) la care fac referire afirmațiile din Silmarillion, *The Road Goes Ever On* și Anexa B la Stăpînul Inelelor este destul de deslușită: Galadriel, venind în Pămîntul de Mijloc ca unul dintre capii celei de-a doua armii a noldorilor, l-a întilnit pe Celeborn în Doriath, iar mai tîrziu s-a măritat cu el; Celeborn era nepotul lui Elmo, fratele lui Thingol — o figură obscură, despre care nu se spune nimic altceva decît că a fost fratele mai mic al lui Elwe (Thingol) și al lui Olwe, și că era „îndrăgit de Elwe, alături de care a rămas”. (Fiul lui Elmo s-a numit Galadhon, iar fiii lui au fost Celeborn și Galathil; Galathil a fost tatăl lui Nimloth, care s-a măritat cu Dior, Moștenitorul lui Thingol, și a fost mama lui Elwing. Conform acestei genealogii, Celeborn era înrudit cu Galadriel, nepoata lui Olwe din Alqualonde, dar gradul de rudenie nu era într-atît de apropiat ca acela ce decurgea din faptul că Olwe a devenit totodată și bunicul lui Celeborn.) Se poate presupune că Celeborn și Galadriel au fost de față la distrugerea Doriathului (într-un loc se zice că Celeborn „a scăpat din atacul asupra Doriathului”), și probabil au ajutat-o pe Elwing să fugă în Limanul Sirion, ducînd cu ea silmarilul - dar despre asta nu se pomenește nicăieri. În Anexa B la Stăpînul Inelelor se spune că Celeborn a locuit o vreme în Lindon, la sud de

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

323

Lune;² dar la începutul celui de-al Doilea Ev, ei au trecut munții și au ajuns în Eriador. Din acest punct, povestea lor este relatată în scurta narațiune care urmează.

Cu privire la Galadriel și Celeborn

Textul care poartă acest titlu este o schiță scurtă și expeditivă,

neredactată, totuși singura sursă narativă pentru evenimentele din partea de apus a Pământului de Mijloc, pînă la înfrângerea și alungarea lui Sauron din Eriador, în anul 1701 al celui de-al Doilea Ev. În afara acestui text, nu mai există decît niște consemnări scurte și sporadice în Povestea Anilor și relatarea mult mai generalizată și selectivă din Despre Inelele Puterii și al Treilea Ev (publicată în Silmarillion). În mod sigur textul de față a fost conceput după publicarea Stăpînului Inelelor, dovadă stînd referința la aceasta carte și faptul că despre Galadriel se spune că este fiica lui Finarfin și sora lui Finrod Felagund. Textul a suferit numeroase modificări și în multe locuri este greu de stabilit ce anume ține de perioada în care a fost conceput manuscrisul, și ce a fost adăugat ulterior. Este cazul referințelor la Amroth, conform cărora el ar fi fiul lui Galadriel și Celeborn; dar în privința momentului în care au fost introduse aceste referințe, sînt aproape sigur că au fost concepute ulterior, mult după scrierea Stăpînului Inelelor, deoarece, dacă el ar fi fost fiul lor la vremea respectivă, fără îndoială că faptul ar fi apărut menționat în Stăpînul Inelelor.

Trebuie observat nu numai că în text nu se face referire la interdicția impusă întoarcerii lui Galadriel în Apus, dar chiar că, din cît lasă să se înțeleagă un fragment de la începutul relatării, nici măcar nu era vorba de vreo interdicție; iar mai tîrziu în decursul poveștii, rămînerea lui Galadriel în Pământul de Mijloc, după înfrîngerea lui Sauron în Eriador, este motivată prin aceea că ea a considerat ca fiind de datoria ei să nu plece, atîta vreme cît înfrîngerea lui nu era definitivă. Acest fapt vine în sprijinul opiniei (ezitante) exprimate mai sus (pp. 316-317), anume că povestea opreliștii a fost concepută după ce a fost scris Stăpînul Inelelor; vezi în acest sens și un pasaj din povestea nestematei Elessar, de la pg. 345.

Urmează textul repovestit, cu unele comentarii introduse în paranteze drepte.

324 POVEȘTI NETERMINATE

Galadriel era fiica lui Finarfin și sora lui Finrod Felagund. În Doriath a fost primită cu brațele deschise, întrucît mama ei, Eorwen, fiica lui Olwe, era telerină la origine și nepoată a lui Thingol, iar poporul lui Finarfin nu luase parte în Alqualonde la Răpunerea Rubedeniilor; astfel s-a împrietenit ea cu Melian. În Doriath l-a întîlnit pe Celeborn, nepot al lui Elmo, fratele lui

Thingol. Din dragoste pentru Celeborn, care nu vroia să părăsească Pământul de Mijloc (și poate și din propria ei mândrie, căci se numărase printre cei nerăbdători să se aventureze pe acele meleaguri), nu s-a întors în Apus după înfrângerea lui Melkor, ci a trecut munții Ered Lindon dimpreună cu Celeborn, ajungând în Eriador. Au intrat în acel ținut urmați de mulți noldori, alături de care se aflau și Elfii Cenușii, precum și Elfi Verzi; și o vreme au sălășluit în tărâmul ce înconjura Lacul Nenuial (Lacul înserării, la miazănoapte de Comitat). Celeborn și Galadriel au ajuns să fie priviți drept Seniorul și Doamna eldarilor din Eriador, între care se numărau și mulțimile rătăcitoare de obârșie nandorină, care nu trecuseră niciodată munții Ered Lindon spre apus, ci se îndreptaseră spre Ossiriand [Silmarillion, pg. 139]. în răstimpul șederii lor în apropiere de Nenuial, cândva între anii 350 și 400, s-a născut fiul lor Amroth. [Anul și locul nașterii lui Celebrían, acum și aici, sau mai târziu în Lorien, rămân neclare.]

Dar, într-un târziu, Galadriel a început să-și dea seama că Sauron fusese încă o dată dat uitării, așa cum se întâmplase și în vremea de demult a captivității lui Melkor [vezi Silmarillion, pg. 102]. Sau mai curînd, întrucît Sauron nu avea deocamdată un singur nume, iar uneltirile sale nu erau socotite a fi scornite de un singur spirit al răului, cel mai important servitor al lui Melkor, ea simțea că în lumea largă din afara fruntariilor se afla o voință ce stăpînea răul și care părea să-și aibă originea departe în Răsărit, dincolo de Eriador și de Munții Cețoși.

Astfel s-a făcut că Celeborn și Galadriel s-au îndreptat spre răsărit, cam în preajma anului 700 al celui de-al Doilea Ev, punînd temelile regatului noldorin Eregion (cel mai însemnat, dar nicidecum singurul). Se prea poate ca Galadriel să fi ales acel ținut din pricină că avea cunoștință de gnomii din Khazad-dum (Moria). în partea de răsărit a munților Ered Lindon^ gnomii sălășluiseră dintotdeauna, chiar dacă nu mai rămăseseră decît cîțiva, căci acolo se găsiseră prea-străvechile orașe Nogrod și Belegost - nu departe de Nenuial; dar cei mai mulți dintre ei se mutaseră în Khazad-dum. Celeborn nu-i avea la inimă pe gnomi, din oricare neam s-ar fi tras (după cum i-a

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

325

dovedit lui Gimli în Lothlorien), și nu i-a iertat nicicînd pentru că luaseră parte la distrugerea Doriathului; dar în acel atac se găsiseră

doar armia din Nogrod, care a pierit în bătălia de la Sarn Athrad (Silmarillion, pg. 328). Gnomii din Belegost au fost cuprinși de deznădejde în fața acestei nenorociri și la gândul a ceea ce avea să urmeze, astfel că au luat-o din loc cît au putut ei de repede spre răsărit, unde se afla Khazad-dum.⁴ Se poate bănui, prin urmare, că gnomii din Moria nu s-au făcut vinovați de ruinarea Doriathului și nu-i dușmăneau pe elfi. Oricum, Galadriel vedea mult mai departe în timp decît Celeborn în aceasta privință; de la bun început a înțeles că Pămîntul de Mijloc nu putea fi salvat de „rămășițele râului” lăsate de Morgoth în urmă-i, decît numai prin unirea tuturor neamurilor care i se împotriveau în fel și chip. Galadriel îi măsura pe gnomi cu ochiul unui comandant, văzînd în ei cei mai buni războinici care-și puteau măsura forța cu orcii. Unde mai pui că ea ținea de spița noldorilor, încît din fire nutrea simpatie pentru felul lor de a gîndi și pentru dragostea lor pătimașă pentru meșteșuguri, o simpatie mult mai mare decît aceea dovedită de mulți dintre eldari: gnomii erau „Copiii lui Aule”, iar Galadriel, ca și alți noldori, fusese ucenica lui Aule și a Yavannei în Valinor.

Galadriel și Celeborn erau însoțiți de un făurar noldorin, pe nume Celebrimbor. [Se zice aici că el ar fi fost unul din supraviețuitorii din Gondolin și unul dintre cei mai mari făurari ai lui Turgon; dar textul a fost corectat pentru a corespunde versiunii ulterioare, în care apare ca descendent al lui Feanor, așa cum se menționează în Anexa B la Stăpînul Inelelor, și mult mai detaliat în Silmarillion (pg. 249, 391), unde se spune că ar fi fost fiul lui Curufin, al cincilea fiu al lui Feanor, care s-a înstrăinat de tatăl său și a rămas în Nargothrond atunci cînd Celegorm și Curufin au fost mînați înainte.] Celebrimbor avea „o patimă aproape «ca de gnom» în privința meșteșugurilor”; curînd a ajuns mai-marele făurarilor în Eregion, legînd o strînsă prietenie cu gnomii din Khazad-dum, dintre care cel mai bun prieten al său era Narvi. [în inscripția de pe poarta apuseană a Moriei, Gandalf a citit următoarele cuvinte: Im Narvi hain echant: Celebrimbor o Eregion teithant i thiw hin: „Eu, Narvi, le-am făcut. Celebrimbor din Hol- lin a încrustat aceste semne.” Frăția Inelului II 4.] Atît elfii cît și gnomii au tras multe foloase de pe urma acestei prietenii: încît Eregion a devenit

326 POVEȘTI NETERMINATE

cu mult mai puternic, iar Khazad-dum cu mult mai frumos, decît

dacă fiecare seminție s-ar fi străduit de una singură.

[Aceasta relatare despre originea ținutului Eregion corespunde cu ceea ce se spune în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 390) dar nici acolo și nici în scurtele menționări din Anexa B la Stăpînul Inelelor nu se face referire la prezența lui Galadriel și a lui Celeborn; în Anexa B, Celebrimbor este numit Seniorul din Eregion.]

Înălțarea celui mai însemnat oraș din Eregion, Ost-in-Edhil, a început cam prin anul 750 al celui de-al Doilea Ev [data indicată în Povestea Anilor pentru întemeierea Eregionului de către noldori]. Zvonuri despre faptele acestea au ajuns la urechile lui Sauron, sporindu-i teama de venirea numenoreenilor în Lindon și pe coastele dinspre miazăzi, și de prieteșugul lor cu Gil-galad; mai auzise el vorbindu-se și despre Aldarion, fiul lui Tar-Meneldur, Regele din Numenor, cum că ar fi devenit mare făuritor de corăbii și că-și aducea corăbiile taman pînă în limanurile din Harad. Din această pricină, Sauron a dat o vreme uitării Eriadorul și și-a ales tărîmul Mordor, după cum avea să fie numit mai apoi, drept fortăreață împotriva amenințătoarei invazii numenoreene [acest fapt este situat în jurul anului 1000 în Povestea Anilor], După ce s-a simțit pus la adăpost, a trimis mesageri în Eriador, ca în cele din urmă, în anul 1200 al celui de-al Doilea Ev, să vină el însuși, purtînd cea mai frumoasă înfățișare pe care și-o putea născoci.

Dar, între timp, puterea lui Galadriel și a lui Celeborn sporise iar Galadriel, ajutată fiind de prietenia cu gnomii din Moria, luase legătura și cu ținutul Lorinand, aflat de cealaltă parte a Munților Cețoși.⁵ Acolo trăiau acei elfi care renunțaseră la Marea Călătorie a Eldarilor plecați din Cuivienen și se statorniciseră în codrii din Valea Anduinului [Silmarillion, pg. 139]; ținutul cuprindea codrii de pe ambele maluri ale Rîului cel Mare, chiar și tărîmul unde avea cîndva să se afle Doi Guldur. Elfii aceștia n-aveau nici prinți, nici cîrmuitori și-și duceau traiul feriți de griji, cîtă vreme puterea lui Morgoth se făcea simțită doar în partea de nord-vest a Pămîntului de Mijloc;⁶ „dar mulți sindari și noldori au venit să viețuiască printre ei și astfel a început «sindarizarea» lor sub înrîurirea culturii beleriandice”. [Nu este limpede cînd a avut loc această mutare în Lorinand; e posibil ca ei să fi venit din Eregion prin Khazad-dum și sub protecția lui Galadriel.] în Lorinand, Galadriel a izbutit să zădărnicească

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

uneltirile lui Sauron; în acest timp, Gil-galad îi oprea la hotarele Lindonului pe solii lui Sauron și chiar pe Sauron însuși [acest fapt este relatat mai pe larg în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 391)]. Dar Sauron a avut mai mult noroc cu noldorii din Eregion, mai cu seamă cu Celebrimbor care, în sufletul său, dorea să-l întrecă pe Feanor în pricepere și faimă. [Despre ademenirea făurarilor din Eregion de către Sauron și despre cum și-a luat el numele de Annatar, Seniorul Darurilor, se povestește în Inelele Puterii, fără însă a fi menționata Galadriel.]

În Eregion, Sauron s-a dat drept sol al valarilor, trimis de către aceștia în Pământul de Mijloc („anticipându-i astfel pe istari”), sau primind poruncă de la ei să rămână acolo și să-i ajute pe elfi. Și-a dat seama din prima clipă că Galadriel va fi principalul său adversar și obstacol, astfel că a încercat s-o îmblânzească, îndurându-i disprețul cu nespusă blîndețe și curtenie. [În acest text schițat în grabă, nu se explică de ce Galadriel îl disprețuia pe Sauron — se poate doar presupune că vedea ce se ascunde sub masca lui — și nici de ce i-a îngăduit să rămână în Eregion, dacă într-adevăr i-a intuit natura adevărată.^] Sauron și-a folosit toate șiretlicurile ca să-i îmbrobodească pe Celebrimbor și pe firtații săi făurari, care alcătuiseră o societate sau o frăție, foarte puternică în Eregion, numită Gwaith-i-Mfrdain; dar Sauron ticluia totul în taină, fără știrea lui Galadriel și a lui Celeborn. N-a trecut mult și Gwaith-i-Mfrdain se afla sub puterea lui, căci la început făurarii avuseseră numai de câștigat de pe urma învățăturilor ce li le dăduse el și a tainelor meșteșugului lor, ce li le dezvăluise.^ Atît de mare ajunsese înrîurirea lui asupra frăției, încît cu timpul i-a convins să se răzvrătească împotriva lui Galadriel și a lui Celeborn și să pună mîna pe putere în Eregion; asta s-a întîmplat cîndva între 1350 și 1400, în cel de-al Doilea Ev. Și-atunci Galadriel a părăsit Eregionul și, trecînd prin Khazad-dum, a ajuns în Lorinand, luîndu-i cu ea pe Amroth și pe Celebrian; Celeborn însă nu a vrut să pătrundă în sălașurile gnomilor, astfel că a rămas în Eregion, neluat în seamă de Celebrimbor. În Lorinand, Galadriel a ajuns la cîrma țării, pregătind apărarea împotriva lui Sauron.

Sauron însuși a plecat din Eregion în jurul anului 1500, după ce frăția Mfrdain începuse să făurească Inelele Puterii. Celebrimbor nu se lăsase într-atît de amăgit încît să-și vîndă

sufletul și să uite de loialitatea sa, ci îl luase pe Sauron drept ceea ce se arătase a fi; dar cînd, într-un tîrziu, a descoperit existența Inelului Suprem, s-a răzvrătit împotriva lui Sauron și

I I I

328 POVEȘTI NETERMINATE

s-a dus în Lorinand, pentru a se mai sfătui o dată cu Galadriel. Atunci ar fi trebuit ei să distrugă Inelele Puterii, însă „n-au găsit în ei forța s-o facă”. Sfatul lui Galadriel a fost să nu fie folosite cele Trei Inele ale elfilor niciodată, ci să fie ascunse fiecare în alt loc, departe de Eregion, unde credea Sauron că s-ar afla. Atunci l-a primit ea pe Narya, Inelul Alb, de la Celebrimbor, și, prin puterea acestuia, Lorinand a sporit și el în putere și în frumusețe; dar inelul și-a răsfrînt puterea și asupra lui Galadriel, în feluri nebănuite dinainte, căci i-a stîrnit mai aprig mocsnitul dor de Mare și de întoarcere în Apus, încît bucuria ce-o simțea în Pămîntul de Mijloc i s-a împuținat.[^] Celebrimbor i-a urmat sfatul ca Inelul de Aer și Inelul de Foc să fie trimise undeva departe de Eregion; astfel că i le-a dat în grijă lui Gil-galad, în Lindon. (Se spune aici că imediat după aceea Gil-galad l-a dat pe Narya, Inelul Roșu, lui Cfrdan, Seniorul Limanurilor, dar ceva mai departe în povestire, într-o notă marginală, este menționat faptul că l-a păstrat pentru sine, pînă cînd a plecat la Războiul Ultimei Alianțe.)

Aflînd Sauron despre căința și revolta lui Celebrimbor, și-a lepădat masca, arătîndu-și întreaga mînie; și strîngînd el o oștire numeroasă, a străbătut ținutul Calenardhon (Rohan) și a cotropit Eriadorul în 1695. Cînd veștile despre această fapta au ajuns la Gil-galad, el a trimis într-acolo o armie, în frunte cu Elrond Celpe-jumătate-elf; dar Elrond avea cale lungă de străbătut, iar Sauron și-a întors forțele spre miazănoapte și, fărâ nici o zăbavă, a pornit-o spre Eregion. Cercetașii și avangarda lui Sauron mai aveau puțin pînă la hotare, cînd Celeborn i-a atacat pe neașteptate cu oștenii lui, obligîndu-i să se retragă; cu toate că a reușit să-și unească forțele cu ale lui Elrond, nu a putut să se întoarcă în Eregion, din pricină că oastea lui Sauron era cu mult mai mare decît a lor, într-atît de mare încît i-a ținut și pe ei la distanță și a împresurat și Eregionul. În cele din urmă, atacatorii au năvălit în Eregion, lăsînd în urma lor numai ruine și prăpăd, și au cucerit ținta principală a atacului lui Sauron, Casa Mfrdai-nilor, unde se găseau fierăriile și comorile lor. Deznădăjduit, Celebrimbor i-a ținut piept de unul singur lui Sauron, pe treptele

intrării cele mari a Mfrdainilor; dar a fost prins și luat prizonier, iar Casa a fost jefuita. Sauron a luat cele Nouă Inele și alte lucrături mai puțin prețioase ale Mfrdainilor, dar pe cele Șapte și pe cele Trei nu a reușit să le găsească. L-au supus la cazne pe Celebrimbor și astfel a aflat Sauron unde fuseseră ascunse; le-a spus Celebrimbor, pentru că mare preț nu punea el pe cele

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

329

Șapte sau pe cele Nouă, așa cum punea pe cele Trei; cele Șapte și cele Nouă fuseseră făurite cu ajutorul lui Sauron, câtă vreme pe cele Trei singur le făurise Celebrimbor, dăruindu-le altă putere și hărăzindu-le altui țel. [Aici nu se spune de fapt că, la acea vreme anume, Sauron ar fi intrat în posesia celor Șapte Inele, cu toate că se sugerează clar acest lucru. în Anexa A (III) la Stăpînul Inelelor se menționează faptul că gnomii care făceau parte din Poporul lui Durin credeau că Inelul lui Durin al II-lea, Regele din Khazad-dum, i-a fost dat acestuia de înșiși făurarii elfi, și nu de către Sauron; dar în textul de față nu se spune nimic despre felul în care cele Șapte Inele au ajuns în posesia gnomilor.] Despre cele Trei Inele, Sauron nu a putut afla nimic de la Celebrimbor; astfel că a pus să fie omorît. Adevărul însă tot l-a ghicit, anume că cele Trei au fost date în paza elfilor: fără îndoiala lui Galadriel și lui Gil-galad.

Negru de furie, Sauron s-a reîntors la bătălie; ducînd drept stindard leșul lui Celebrimbor înfipt într-o prăjină și străpuns de săgeți orcești, s-a năpustit asupra armiiilor lui Elrond. Elrond strînsese în jurul său pe puținii elfi care scăpaseră din Eregion, dar nu avea destui oșteni să țină piept asaltului. Și ar fi fost învins, dacă oastea lui Sauron n-ar fi fost atacată din spate; căci Durin trimisese oștirea gnomilor din Khazad-dum, iar acesteia i s-au alăturat elfii din Lorinand, conduși de Amroth. Elrond a reușit să scape, dar a fost obligat să se îndrepte spre miazănoapte, și aceea a fost vremea [anul 1697, conform Poveștii Anilor] cînd a întemeiat refugiul și fortăreața în Imladris (Vilceaua Despîcată). Sauron și-a chemat îndărăt oștenii ce-l urmăriseră pe Elrond și i-a atacat pe gnomii și pe elfii din Lorinand, silindu-i să se retragă; dar Porțile Moriei erau închise, astfel că acolo nu a putut pătrunde. De atunci a dăinuit ura lui Sauron împotriva Moriei și toți orcii au primit poruncă să-i hărțuiască pe gnomi ori de cîte ori li se ivea prilejul.

Pînă una-alta, Sauron vroia să supună Eriadorul; Lorinand putea să mai aștepte. Așa că s-a pus pe pustiit pămînturile, ucigînd sau alungînd micile obști de oameni și vîinîndu-i pe elfii care mai rămăseseră; numai că aceia care fugeau din calea lui îngroșau oastea lui Elrond, aflată la miazănoapte. Următoarea țintă a lui Sauron era să cucerească Lindon, unde credea el că va putea pune mîna pe unul sau pe toate cele Trei Inele. Astfel că a dat poruncă să se adune toți oștenii săi risipiți care-ncotro și în fruntea lor a pornit spre apus, spre țara lui Gil-galad, pustiind totul în cale.

330 POVEȘTI NETERMINATE

Dar oastea lui era acum îpuținată, din pricină că fusese nevoit să lase în urmă o bună parte a ei pentru a-1 ține în loc pe Elrond și a-1 împiedica să-i atace ariergarda.

Vreme de mulți ani, numenoreenii își aduseseră corăbiile la Limanurile Cenușii, unde fuseseră întotdeauna primiți cu brațele deschise. De cum a început Gil-galad să se teamă că Sauron va veni cu gînduri de război în Eriador, a trimis solii în Numenor; astfel că pe țărmurile Lindonului, numenoreenii au început să-și strîngă oaste și să-și aducă provizii pentru luptă. În 1695, cînd Sauron a invadat Eriadorul, Gil-galad a cerut ajutor Numenorului. Atunci Regele Tar-Minastir a trimis o oștire numeroasă; dar avînd de înfruntat multe obstacole pe drum, aceasta a ajuns în Pămîntul de Mijloc abia în anul 1700. între timp, Sauron pusese stăpînire pe întregul Eriador, fără doar de asediatul Imladris, și ajunsese pînă la Riul Lhun. Chemase forțe noi, care se apropiau dinspre sud-est și se aflau de-acum în Enedwaith, la Vadul Tharbad, unde paza era slabă. Gil-galad și numenoreenii se luptau cu disperare să apere rîul Lhun, pentru a împiedica înaintarea dușmanului spre Limanurile Cenușii, cînd taman la timp s-a ivit marea oaste a lui Tar-Minastir; oștirea lui Sauron a suferit o înfrîngere grea, fiind alungată. Amiralul mimenorean Ciryatur a trimis atunci o parte din corăbiile sale spre miazăzi, pentru a apăra coastele din acea parte.

După cumplitul măcel de la Vadul Sarn (trecerea peste Baranduin), Sauron a fost alungat spre sud-est; și cu toate că a primit întăriri la Tharbad, s-a pomenit iarăși atacat de la spate de o armată numenoreană, căci Ciryatur adusese o armie puternică pe țărm, la gurile rîului Gwathlo (Torentul Cenușiu), „unde se găsea un mic port mimenorean”. [E vorba de Vinyalonde, al lui

Tar-Aldarion, numit mai apoi Lond Daer; vezi Anexa D, pg. 361.] în bătălia de la râul Gwathlo, Sauron a fost complet înfrînt, el însuși abia scâpînd cu viață. Oștirea lui, cîtă mai supraviețuise, a fost atacată la răsărit de Calednardhon, iar el, însoțit doar de o escorta, s-a refugiat în regiunea numită mai apoi Dagorlad (Cîmpia Bătăliei), de unde, umilit și distrus, s-a întors în Mordor, jurînd să se răzbune pe Numenor. Oștirea care asedia Imladris a fost prinsă între Elrond și Gil-galad și distrusă pînă la ultimul oștean. Eriador a fost curățat de dușmani, dar ținutul era mai mult o ruină.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

331

La această vreme, s-a ținut primul Sfat,¹⁰ la care s-a hotărît ca la răsărit de Eriador elfii să-și păstreze o fortificație în Imladris, și nu în Eriador. Tot la această vreme Gil-galad i 1-a dat pe Vilya, Inelul Albastru, lui Elrond pe care l-a numit viceregentul său în Eriador; a păstrat însă pentru sine Inelul Roșu, pînă i 1-a dat lui Cirdan, atunci cînd a plecat din Lindon, în zilele Ultimei Alianțe.¹¹ Timp de mulți ani, Tărîmurile Apusene au avut parte de pace, un răgaz pentru a-și vindeca rănile, dar nume-noreenii prinseseră gustul puterii în Pămîntul de Mijloc, și de atunci [în Povestea Anilor, „circa 1800"] au început să-și întemeieze așezări statornice pe coastele apusene, devenind atît de puternici, încît multă vreme Sauron s-a ferit să iasă din Mordor și să se îndrepte spre apus.

În pasajul de încheiere, povestirea se reîntoarce la Galadriel, spunînd că ea tînjea tot mai mult după mare, astfel că a hotărît să părăsească Lorinandul (cu toate că socotea de datoria ei să rămînă în Pămîntul de Mijloc cîtă vreme Sauron nu era învins definitiv) și să trăiască lingă mare. În locul ei, la cîrma Lorinandului l-a pus pe Amroth și, trecînd din nou prin Moria împreună cu Celebrfan, a ajuns în Imladris, unde l-a căutat pe Celeborn. Găsindu-l (din cît se pare), au rămas împreună acolo multă vreme; acum a vîzut-o Elrond pentru prima oară pe Celebrfan și s-a îndrăgostit de ea, dar n-a spus un cuvînt despre iubirea lui. Iar Sfatul despre care am pomenit mai sus tot acum s-a ținut, cît s-a aflat Galadriel în Imladris. Dar după o vreme [nu există nici un indiciu asupra datei], Galadriel și Celeborn, împreună cu Celebrfan, au plecat din Imladris, îndreptîndu-se spre ținuturile puțin locuite dintre gura râului Gwathlo și Ethir Anduin. Au trăit în Belfalas, în locul numit apoi Doi Amroth; acolo

ii vizita din cînd în cînd fiul lor Amroth, iar cu timpul li s-au alăturat elfi nandorini din Lorinand. Abia mult după ce a început cel de-al Treilea Ev și după ce Amroth, a pierit, iar Lorinand se afla în primejdie, s-a întors Galadriel în această țară, în anul 1981. Aici se sfîrșește textul „Despre Galadriel și Celeborn”.

E de menționat aici că absența vreunei informații contrare în Stăpînul Inelelor i-a condus pe comentatori la concluzia firească, anume că Galadriel și Celeborn și-au petrecut a doua jumătate a celui de-al Doilea

332 POVEȘTI NETERMINATE

Ev și întregul Ev al Treilea în Lothlorien; ceea ce nu este adevărat, cu toate că poveste lor, așa cum a fost schițată în „Despre Galadriel și Celeborn”, a suferit ulterior modificări semnificative ulterior, lucru care se va vedea în cele ce urmează.

Amroth și Nimrodel

Am spus mai devreme (pg. 323) că, dacă Amroth ar fi fost într-adevăr considerat fiul lui Galadriel și Celeborn, atunci cînd a fost scris Stăpînul Inelelor, o asemenea legătură importantă n-ar fi putut trece neconsemnată. Dar dacă a fost sau nu fiul lor, acest aspect al descendenței sale a fost ulterior înlăturat. În cele ce urmează, redau o povestire (din 1969 sau de dată mai tîrzie), intitulată „Fragment din Legenda lui Amroth și Nimrodel, repovestită pe scurt”.

Amroth era Regele Lorienului, după ce tatăl său Amdxr a fost răpus în Bătălia de la Dagorlad [în anul 3434 al celui de-al Treilea Ev]. Țara sa a cunoscut pacea timp de mulți ani după înfrîngerea lui Sauron. În ciuda descendenței sale sindarine, trăia asemenea Elfilor Pădureni și sălășluia în copacii înalți de pe o colină mare și verde, numită începînd de atunci Cerin Amroth. Trăia astfel din iubire pentru Nimrodel. O iubea de multă vreme și, din pricină că ea nu vroia să se mărite cu el, nu-și luase altă soată. Și ea îl iubea, nu-i vorbă, căci era un bărbat chipeș, chiar și pentru cineva din spița eldarilor, și viteaz și înțelept; dar ea ținea de neamul Elfilor Pădureni și nu se bucura de venirea Elfilor din Apus care (zicea ea) aduceau cu ei războaie și distrugeau pacea străveche. Nu vroia să vorbească decît în graiul Pădurenilor, deși poporul din Lorien îl dăduse uitării¹²; trăia singură, în apropiere de cascada rîului Nimrodel, care de la ea își căpătase numele. Dar cînd spaima s-a răsîndit din Moria și gnomii au fost alungați de acolo și în locul lor s-au aciuit orcii, Nimrodel a fugit deznădăjduită, de

una singură, spre miazăzi, în meleagurile
ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 333

pustii de acolo [în anul 1981 al celui de-al Treilea Ev], Amroth a urmat-o și, într-un târziu, a găsit-o la poala codrului Fangorn care, în acele vremuri, se întindea mai mult spre Lorien.¹³ Nu îndrăznise să intre în codru, din pricină că, zicea ea, se simțea amenințată de copaci, și unii chiar se mișcau pentru a i se pune în cale.

Acolo au stat îndelung de vorbă Amroth și Nimrodel; în cele din urmă, s-au juruit unul altuia.

— Cu credință îți vorbesc acum, a zis ea, și soață îți voi fi atunci cînd mă vei duce într-o țară în care este pace.

De dragul ei, Amroth a jurat să-și părăsească poporul, chiar și la acel ceas de restriște, și să pornească împreună cu ea în căutarea unei asemenea țări.

— Dar nu-i nici una acum în Pămîntul de Mijloc, i-a spus el, și nicicînd nu va mai fi vreuna pentru poporul elfilor. Va trebui să găsim o cale de a trece Marea cea Mare, spre străvechiul Apus.

I-a povestit el atunci despre limanul de la miazăzi, unde poposiseră mulți din neamul său în vremuri de demult.

— Puțini au mai rămas, cei mai mulți au ridicat ancorele și s-au dus în Apus; ci aceia care mai sînt acolo încă făuresc corăbii și sînt gata să-i ducă peste Mare pe toți din neamul lor care vin la ei, sătui de Pămîntul de Mijloc. Se zice că îngăduința pe care ne-au dat-o valarii să trecem Marea o au acum și aceia care au făcut Călătoria cea Mare, chiar dacă, în evurile de demult, n-au ajuns la țarm și n-au văzut niciodată Târîmul Binecuvîntat.

Nu e locul aici să povestim despre călătoria lor pînă în Gondor. S-a întîmplat în vremea Regelui Eärnil al Doilea, penultimul dintre regii Târîmului de la Miazăzi, cînd meleagurile sale erau cuprinse de tulburare. [Eärnil II a domnit în Gondor între 1945-2043.] în altă parte se spune [dar nu în vreun text care să se fi păstrat] cum s-au despărțit cei doi și cum, după ce a căutat-o în zadar pe Nimrodel,

334 POVEȘTI NETERMINATE

Amroth a ajuns în limanul elfilor și a aflat că numai puțini elfi mai rămăseseră acolo. Mai puțini decît ar fi încăput pe o corabie; cît despre corăbii, în una singură își puneau nădejdea să poată înfrunta marea. Tocmai se pregăteau să plece și să lase în urmă Pămîntul de Mijloc. I-au urat bun-venit lui Amroth, bucuroși fiind

câ mica lor ceată sporea cu încă un viteaz; pe Nimrodel însă nu vroiau s-o mai aștepte, căci venirea ei li se părea dincolo de orice speranță.

- Dacă ar veni prin ținuturile așezate ale Gondorului, spuneau ei, n-ar păți nimic, ba chiar ar primi ajutor; oamenii din Gondor sînt buni și au drept cîrmuitori vlăstare ale Prietenilor Elfilor din străvechime, care încă mai cunosc oareșcum graiul nostru; dar prin munți bîntuie mulți oameni neprietenosi și multe făpturi ticăloase.

Zilele se micșorau pe măsura ce se apropia toamna, în scurtă vreme aveau să se pornească vînturile cele mari, dușmănoase și primejdioase, chiar și pentru corăbiile elfești, atîta timp cît zăboveau în Pămîntul de Mijloc. Dar atît de aprigă era durerea lui Amroth, încît și-au amînat plecarea multe săptămîni; și-n acest timp au trăit pe corabie, casele lor fiind de-acum goale și pustii. Apoi, în toamnă, într-o noapte s-a dezlănțuit furtuna, una dintre cele mai cumplite din istoria Gondorului. A venit din Pustiul înghețat de la Miazănoapte, urlînd peste Eriador și năpustindu-se asupra pămînturilor Gondorului, prăpădind totul în cale; Munții Albi s-au dovedit un scut neputincios împotriva ei, și multe corăbii de-ale oamenilor au fost împinse în Golful Belfalas, dispărînd pentru totdeauna. Ușoara corabie elfică a fost ruptă din odgoane și mînată în apele turbate, spre coastele din Umbar. Despre ea nu s-a mai auzit nimic în Pămîntul de Mijloc; dar corăbiile elfilor, făurite anume pentru călătoria pe mare, nu se scufundau, prin urmare fără îndoială că ea a

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 335

părăsit Cercurile Lumii și în cele din urmă a ajuns în Eressea. Pe Amroth însă nu l-a dus pînă acolo. Furtuna a lovit coastele Gondorului la ceasul la care zorii străpungeau norii gonitori; dar cînd s-a trezit Amroth, corabia se îndepărtase mult de țarm.

Strigînd cu disperare „Nimrodel!”, el a sărit în mare și a înotat spre țarmul ce aproape că nu se mai zărea. Cu ochii lor elfești, marinarii l-au văzut vreme îndelungată luptîndu-se cu valurile, pînă cînd soarele ce răsărea a scăpărat printre nori și în zare i-a luminat părul bălai, ca o scînteie de aur. Ochii nici unui elf sau om nu l-au mai întîlnit în Pămîntul de Mijloc. Cît despre ce s-a întîmplat cu Nimrodel, nu se spune nimic aici, cu toate că soarta ei e pomenită în multe legende.

Narațiunea de mai sus a fost în fapt compusă ca o derivație

dintr-un comentariu etimologic privind toponimele câtorva râuri din Pământul de Mijloc, în acest caz Gilrain, un râu din Lebennin în Gondor, care se vărsa în Golful Belfalas, la apus de Ethir Anduin; o altă fațetă a legendei lui Nimrodel apare din analizarea elementului rain. Probabil că acesta deriva din rădăcina ran-, „a hoinări, a se rătăci, a urma un curs nesigur” (ca în numele Mithrandir și în toponimul Râna, dat Lunii).

Acesta nu ar părea potrivit pentru nici un râu din Gondor; dar numele râurilor pot adesea să se refere doar la anumite părți din cursul lor, la izvor, sau la cursul inferior, sau la alte caracteristici frapante pentru exploratorii care le-au botezat. Totuși, în acest caz, fragmentele din legenda lui Amroth și Nimrodel oferă o explicație. Gilrain se prăvălea din munți, asemenea altor râuri din acea regiune; dar când ajungea la capătul coamei ce se desprindea din Ered Nimrais și îl despărțea de Celos, albia lui străbătea o depresiune largă și puțin adâncă. Rătăcea o vreme pe aici, formînd un heleșteu mic la capătul sudic, înainte să-și taie drum printr-o creastă și să curgă iarăși cu repeziciune,

|

II

336 POVEȘTI NETERMINATE

pentru a se uni cu Serni. Când Nimrodel a fugit din Lorien, se spune că, în timp ce căuta calea spre mare, s-a rătăcit în Munții Albi, pînă cînd, în cele din urmă (pe ce potecă ori drum, nu se știe) a ajuns la un râu care-i amintea de pîriul ei din Lorien. Răsufînd ușurată, s-a așezat lîngă un iaz și a privit la stelele care se răsfrîngeau în apele sale întunecate și a ascultat zvonul cascadei în care se prăvălea râul pentru a-și continua drumul spre mare. Acolo, din pricina istovirii, a cuprins-o un somn adînc și a dormit atît de mult, încît n-a mai apucat să ajungă în Belfalas înainte ca furtuna să fi împins corabia lui Amroth în largul mării și înainte ca Amroth să fi pierit în ape, încercînd să se întoarcă înot la țărnul Belfalasului. Legenda aceasta era bine cunoscută în Dor-en-Ernil (Țara Prințului)¹⁴, și fără îndoială că numele râului în memoria ei a fost dat.

Eseul continua cu o scurta explicație a legăturii dintre Amroth, ca Rege al Lorienului, și cîrmuirea lui Celeborn și Galadriel în aceeași țară:

Locuitorii din Lorien erau chiar și atunci [adică la vremea la care a pierit Amroth] în mare măsură la fel ca și la sfîrșitul celui

de-al Treilea Ev: Elfi Pădureni la obârșie, dar cîrmuiți de prinți de origine sindarină (astfel era regatul lui Thranduil în părțile nordice ale Codrului întunecat; cu toate că acum nu se știe dacă Thranduil și Amroth erau sau nu înrudiți).¹⁵ Se amestecaseră însă destul de mult cu noldorii (vorbitori ai graiului sindarin), care au trecut prin Moria după distrugerea Eregionului de către Sauron, în anul 1697 al celui de-al Doilea Ev. La acea vreme, Elrond a plecat spre apus [sic; probabil însemnînd ca nu a trecut Munții Cețoși] și a întemeiat refugiul din Imladris; dar Celeborn s-a dus mai întîi în Lorien și a fortificat țara împotriva oricăror alte încercări ale lui Sauron de a traversa Anduinul. Cînd totuși Sauron

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

337

s-a retras în Mordor și nu-i mai păsă decît de cuceriri spre Răsărit (după cum s-a mai spus), Celeborn s-a reîntîlnit cu Galadriel în Lindon.

Lorien a cunoscut apoi lungi ani de pace, sub domnia propriului său rege, Amdfr, fără a mai fi băgat în seamă de dușman, pînă la Decăderea Numenorului și la reîntoarcerea neașteptată a lui Sauron în Pămîntul de Mijloc. Amdfr a dat ascultare chemării lui Gil-galad și s-a alăturat Ultimei Alianțe cu toată armia pe care a putut-o strînge, dar a fost răpus în Bătălia de la Dagorlad, și dimpreună cu el au pierit și cei mai mulți oșteni ai săi. Amroth, fiul său, a devenit rege.

Această relatare se deosebește în mare măsură de cea cuprinsă în „Despre Galadriel și Celeborn”. Amroth nu mai este fiul lui Galadriel și Celeborn, ci al lui Amdfr, un prinț de origine sindarină. Povestea mai veche privind legătura lui Galadriel și Celeborn cu Eregionul și Lorienul pare să fi fost modificată în multe aspecte importante, dar cît din ea ar fi fost păstrat într-o poveste scrisă de la cap la coadă nu se poate spune. Legătura lui Celeborn cu Lorienul este acum plasată mult mai devreme (în schimb în „Despre Galadriel și Celeborn” se spune că el nu s-a dus niciodată în Lorien pe tot parcursul celui de-al Doilea Ev); mai aflăm aici că mulți elfi noldorini au trecut prin Moria spre Lorien după ce Eregionul a fost distrus. Într-o relatare anterioară, nu se face nici o aluzie la acest fapt, iar mutarea elfilor „beleriandici” în Lorien s-a petrecut în condiții de pace, cu mulți ani înainte (pg. 326). Ceea ce sugerează fragmentul de mai sus este că, după

căderea Eregionului, Celeborn s-a aflat în fruntea acestei migrații spre Lorien, în vreme ce Galadriel i s-a alăturat lui Gil-galad în Lindon; în altă parte însă, într-un text scris în aceeași perioadă cu acesta, se spune în mod explicit că amîndoi „au trecut prin Moria, urmați de mulți exilați noldorini; și au trăit ani îndelungați în Lorien". Nici nu se afirmă categoric, nici nu se neagă în aceste scrieri de dată tîrzie că Galadriel (sau Celeborn) au avut vreo legătură cu Lorienul înainte de 1697, și nu există alte referințe, în afară de textul „Despre Galadriel și Celeborn", privind răzvrătirea lui Celebrimbor (petrecută cîndva între 1350 și 1400) împotriva cîrmuirii lor în Eregion, ori referitoare la plecarea lui Galadriel, în acel timp,

338 POVEȘTI NETERMINATE

spre Lorien și la preluarea de către ea a puterii în acea țară, vreme în care Celeborn a rămas în Eregion. În relatările de dată tîrzie, nu este limpede unde și-au petrecut Galadriel și Celeborn anii cei lungi ai celui de-al Doilea Ev, după înfrîngerea lui Sauron în Eriador; în orice caz, alte referiri la extrem de îndelungatul lor popas în Beleriand (pg. 331) nu există. Comentariul despre Amroth continuă:

Dar în cel de-al Treilea Ev, Galadriel a fost cuprinsă de presimțiri, astfel că, însoțită de Celeborn, s-a dus în Lorien și a stat acolo multă vreme împreună cu Amroth, fiind mai cu seamă dornică să afle toate noutățile și zvonurile despre umbra tot mai întinsă din Codrul întunecat și despre mohorîta fortăreață din Doi Guldur. Dar poporul era mulțumit de Amroth; era viteaz și înțelept, iar micul său regat încă propășea și era frumos. Astfel că, după călătorii lungi în Rhovanion, pentru a afla vești, și din Gondor și de la hotarele Mordorului, pînă la Thranduil, la miazănoapte, Celeborn și Galadriel au trecut munții în Imladris, și acolo au mas ani fără număr; căci Elrond era rubedenia lor, de cînd la începutul celui de-al Treilea Ev [în anul 109, conform Poveștii Anilor] s-a însurat cu fiica lor, Celebrfan.

După prăpădul din Moria [în anul 1980] și după nenorocirile prin care trecuse Lorien, care rămăsese acum fără cîrmuitor (căci Amroth se înecase în mare, în Golful Bel-falas, și nu lăsase nici un moștenitor), Celeborn și Galadriel s-au întors în Lorien, fiind primiți cu brațele deschise de popor. Acolo au trăit ei cît a durat cel de-al Treilea Ev, fără să-și ia titlul de Rege sau de Regină; spuneau ei că nu erau altceva decît păzitorii acestui regat mic dar

frumos, ultimul avanpost spre răsărit al elfilor.

În altă parte, există o referire la călătoriile pe care le-au făcut în acei ani:

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 339

Celeborn și Galadriel s-au întors de două ori în Lorien, înaintea Ultimei Alianțe și a sfârșitului celui de-al Doilea Ev; iar în cel de-al Treilea Ev, când umbra revenirii lui Sauron a început să se înalțe, au sălășluit iarăși acolo timp îndelungat. Înțeleaptă fiind, Galadriel a înțeles că Lorien avea să fie o fortăreață și un centru al puterii menite să împiedice Umbra să treacă Anduinul, în războiul ce trebuia fără doar și poate să pornească înainte ca ea, Umbra, să fie din nou înfrântă (dacă era posibil acest lucru); dar că avea nevoie de o cîrmuire mult mai puternică și mai înțeleapă decît a poporului pădurean. Cu toate acestea, abia cînd s-a petrecut prăpădul din Moria și cînd, pe căi cu neputință de ghicit de Galadriel, puterea lui Sauron a trecut de fapt Anduinul și Lorien s-a aflat în mare primejdie, regele său pierind, iar poporul fugind și mai mult ca sigur lăsînd țara pustie, numai bună să fie ocupată de orei, abia atunci Galadriel și Celeborn au hotărît să rămînă pentru totdeauna în Lorien și să ia în mîinile lor cîrmuirea. Nu însă și titlul de Rege ori Regină, ci au rămas doar păzitorii care, în cele din urmă, au scos țara nepîngărită din Războiul Inelului.

Într-un alt comentariu etimologic din aceeași perioadă, numele de Amroth este explicat drept un pseudonim, derivînd din faptul că el își avea sălașul pe un talan sau un flet înalt, genul acela de platformă de lemn construită sus, în copacii înalți din Lothlorien, în care trăiau galadhrimii (vezi Stăpînul Inelelor II 6): înseamnă „cățărător, cel care urcă la înălțime”. Se spune aici că deprinderea de a trai în copaci nu era un obicei al Elfilor Pădureni în general, ci a fost impusa treptat în Lorien de natura și condițiile țării: un ținut plat, fără piatră bună de construcție, în afară de aceea care putea fi scoasă din munții aflați la apus și adusă cu mare greutate pe Rîul Argintului la vale. Principala sa bogăție erau copacii, rămășițe ale marilor codri din Zilele de Odinioară. Dar sălășluitul în copaci nu era universal nici măcar în Lorien, telainii ori fleturile fiind la origine fie locuri de refugiu, folosite în caz de atacuri, fie, cel mai adesea (mai cu seamă cele așezate sus de tot în

340 POVEȘTI NETERMINATE

copacii mari), posturi de pază de unde țara și hotarele sale puteau

fi supravegheate de ochii elfilor: căci, după primul mileniu al celui de-al Treilea Ev, Lorien a devenit un tărîm greu de păzit, iar Amroth cu siguranță că trăia într-o mereu sporită neliniște, de cînd fusese durat Doi Guldur în Codrul întunecat.

Un asemenea post de pază, folosit de străjerii hotarelor de la miazănoapte, era fletul pe care și-a petrecut Frodo noaptea. Sălașul lui Celeborn în Caras Galadhon avea aceeași origine: fletul cel mai de sus, pe care Frăția Inelului nu l-a văzut, era cel mai înalt punct din țară. Înainte vreme, îl întrecuse în înălțime fletul lui Amroth, în vârful marelui gorgan - sau colinei - Cerin Amroth, ridicat acolo cu truda multor mîini, pentru a supraveghea fortăreața Doi Guldur, aflată pe malul celălalt al Anduinului. Transformarea acestor telaini în sălașuri permanente a avut loc mai tîrziu, și numai în Caras Galadhon erau mai numeroase. Dar Caras Galadhon era el însuși o fortăreață, și doar o mică parte dintre galadhrimi trăia între zidurile sale. A locui în asemenea case aflate la înălțime a fost fără îndoială socotit la început un lucru remarcabil și probabil că Amroth a fost primul care și-a ales un asemenea adăpost. Prin urmare, foarte probabil ca numele său - singurul pomenit mai tîrziu în legende - să i se tragă de la faptul că își avea sălașul pe un talan înalt.

O notă la propoziția „și probabil că Amroth a fost primul care și-a ales un asemenea adăpost” spune următoarele:

Dacă nu cumva a fost Nimrodel. Motivele ei erau cu totul altele. Ea iubea apele și cascada Nimrodel, de care nu vroia să fie despărțită mult timp; dar pe măsură ce vremurile deveneau tot mai întunecate, pîriul se afla mult prea aproape de hotarul de la miazănoapte, și în plus într-o regiune unde mai trăiau puțini galadhrimi. Poate că de la

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

341

Nimrodel i-a venit și lui Amroth gîndul să-și facă sălașul pe un flet înalt.¹⁷

Întorcîndu-ne acum la legenda lui Amroth și a lui Nimrodel, ce era „limanul de la miazăzi” unde Amroth a așteptat-o pe Nimrodel și unde (așa cum îi spusese el) „popsisera mulți din neamul său în vremuri de demult” (pg. 333)? Două fragmente din Stăpînul Inelelor au legătură cu aceasta întrebare. Unul este în Frăția Inelului II 6, în care Legolas, după ce cîntă cîntecul despre Amroth și Nimrodel, vorbește despre „Golful Belfalas, de unde au

pornit pe mare elfii din Lorien". Al doilea se găsește în întoarcerea Regelui V 9, unde Legolas, privind la Prințul Imrahil din Doi Amroth, a văzut „o ființă prin venele căreia cu adevărat curgea sînge elfesc”, și i-a spus: „Multă vreme a trecut de cînd poporul lui Nimrodel a părăsit ținuturile împădurite ale Lorienului, cu toate acestea, din cît se poate vedea, nu toți au pornit peste mare, spre apus, din limanul lui Amroth". La care Prințul Imrahil i-a răspuns: „Cu adevărat așa spun legendele țării mele".

Note ulterioare și fragmentare încearcă întrucîtva să explice aceste aluzii. Astfel, într-un comentariu (datînd din 1969 sau mai tîrziu) despre interdependențele lingvistive și politice din Pămîntul de Mijloc, se face în treacăt referire la faptul că, în vremea primelor așezări din Numenor, țărmurile Golfului Belfalas încă erau pustii, „cu excepția unui port și a unei mici așezări a elfilor, la sud de confluența rîurilor Morthond și Inglo" (adică puțin mai la nord de Doi Amroth).

Conform legendelor din Doi Amroth, aceasta [așezarea - n.tr.] a fost ridicată de sindarii marinari din limanurile apusene ale Beleriandului, care au fugit în trei corăbii mici cînd puterea lui Morgoth i-a copleșit pe eldari și pe atani; dar mai tîrziu ea s-a mărit prin venirea aventurierilor din rîndul Elfilor Pădureni care urmaseră rîul Anduin la vale, în căutarea mării.

Elfii Pădureni (se specifică aici) „n-au scăpat niciodată de o stare de neastîmpăr și de dorul de Mare, care uneori îi mîna pe unii din ei departe de casele lor". Pentru a face legătura între aceste „trei corăbii mici" și

342 POVEȘTI NETERMINATE

tradițiile consemnate în Silmarillion, ar trebui probabil să pornim de la presupunerea că ei au scăpat din Brithombar sau Eglarest (Limanurile din Falas, pe coasta vestică a Beleriandului), cînd acestea au fost distruse la un an după Bătălia Nirnaeth Arnoediad (Silmarillion, pg. 277), dar că, în vreme ce Cîrdan și Gil-galad s-au refugiat în Insula Balar, cei aflați pe cele trei corăbii au plutit mult mai departe spre Miazăzi, de-a lungul coastelor, pînă în Belfalas.

Dar o cu totul altă versiune, conform căreia limanul elfilor a apărut mult mai tîrziu, se găsește într-o ciornă neterminată despre originea numelui Belfalas. Aici se spune că, în vreme ce elementul Bel- este în mod cert derivat dintr-un nume prenumenorean, originea sa este de fapt sindarină. Nota se încheie înainte de a se mai da vreo informație despre Bel-, dar

explicația originii sale sindarine este aceea că „exista un detaliu mic, însă important în Gondor, de un gen cu totul excepțional: o așezare sindarină”. După prăbușirea muntelui Thangorodrim, elfii din Beleriand fie au urcat pe corăbii și au plecat pe Marea cea Mare, fie au rămas în Lindon, fie au apucat-o spre răsărit, peste Munții Albaștri, ajungând în Eriador; cu toate acestea, se pare că a existat un grup de sindari care, la începutul celui de-al Doilea Ev, au apucat-o spre sud. Sindarii aceștia se trăgeau din fostul popor din Doriath și încă mai aveau un dinte împotriva noldorilor; după ce au poposit o vreme în Limanurile Cenușii, deprinzând acolo meșteșugul de a făuri corăbii, „în decursul anilor au pornit să-și caute un loc unde să-și clădească propria lor viață și în cele din urmă s-au așezat la gura râului Morthond. Au găsit acolo un amărît de port al unei obști de pescari care, de teama eldarilor, au fugit și s-au ascuns în munți”.

Într-o notă scrisă în decembrie 1972 sau mai târziu, fiind unul dintre ultimele texte ale tatălui meu referitoare la Pământul de Mijloc, este consemnată o discuție despre vina elfică la oameni, ce poate fi observată în lipsa bărbii la cei care se trăgeau din elfi (una din trăsăturile elfilor era aceea că nu aveau barbă); se specifică aici, în legătură cu dinastia princiară din Doi Amroth, că „această spiță avea o trăsătură specifică elfilor, după cum povesteau și legendele lor” (făcându-se referire la schimbul de cuvinte între Legolas și Imrahil în întoarcerea Regelui V 9, citat mai sus).

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 343

Menționarea de către Legolas a numelui Nimrodel indică faptul că exista un port elfic străvechi în apropiere de Doi Amroth, și o mică așezare, tot acolo, a Elfilor Pădureni veniți din Lorien. Legenda spiței princiare spune că unul dintre străbunii lor a luat de soție o fecioară elfă: în unele versiuni chiar se zicea că ar fi fost vorba de Nimrodel însăși (improbabil, desigur). În alte povești, și mult mai probabil, a fost una dintre însoțitoarele lui Nimrodel, care se pierduse prin văioagele de sub creasta muntelui.

Această versiune mai târzie a legendei apare în formă mai detaliată într-o nota adăugată unei genealogii nepublicate a dinastiei din Doi Amroth, începând cu Angelimar, al douăzecilea prinț, tatăl lui Adrahil care era tatăl lui Imrahil, prinț în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului:

Conform tradiției casei sale, Angelimar era al douăzecilea în descendență neîntreruptă din Galador, primul Senior din Doi

Amroth (c. 2004-2129, al Treilea Ev). Conform aceluiași tradiții, Galador era fiul lui Imrazor Numenoreanul, care trăia în Belfalas, și al doamnei elfe Mithrellas. Ea a fost una din însoțitoarele lui Nimrodel, care, printre mulți alți elfi, a fugit pe coastă în jurul anului 1980 al celui de-al Treilea Ev, cînd râul s-a stîrnit în Moria; iar Nimrodel și fecioarele ei s-au risipit care-ncotro pe înălțimile împădurite și s-au pierdut. Dar în această poveste se spune că Imrazor a găzduit-o pe Mithrellas și a luat-o de soție. Ea însă, după ce i-a dăruit un fiu, pe Galador, și o fiică, pe Gilmith, s-a furișat afară în timpul nopții și de atunci Imrazor n-a mai văzut-o. Cu toate că Mithrellas se trăgea din spița mai umilă a Pădurenilor (și nu din cea a Elfilor Nobili sau a Elfilor Cenușii), întotdeauna s-a considerat că dinastia și neamul Seniorilor din Doi Amroth era de sînge nobil, căci erau frumoși la chip și deschiși la minte.

344 POVEȘTI NETERMINATE

Elessar

Scrierile nepublicate nu prea mai conțin nimic referitor la povestea lui Celeborn și Galadriel, în afară de un manuscris rămas în ciornă, nu mai lung de patru pagini și intitulat „Elessar”. Se află în prima fază de concepere, dar conține cîteva modificări făcute cu creionul; alte versiuni nu există. Iată povestea, cu cîteva mici corecturi editoriale:

Trăia în Gondolin un giuvaiergiu pe nume Enerdhil, cel mai mare dintre meșterii giuvaiergii printre noldori, după moartea lui Feanor. Enerdhil iubea tot ce era verde și creștea, și cea mai mare bucurie a lui era să vadă lumina soarelui printre frunzele copacilor. Și a simțit el în inima sa dorința să facă o nestemată în care să prindă lumina soarelui, dar piatra să fie verde precum frunzele. Și a făcut-o, stîrnind pînă și mirarea noldorilor la vederea ei. Căci se spunea că aceia care priveau prin nestemată vedeau lucruri veștejite ori pîrjolite arătînd tămăduite ori cu farmecul redobîndit al tinereții lor, și că miinile celui care o ținea aduceau tuturor celor pe care-i atingeau ușurarea de suferință. Această nestemată a dăruit-o Enerdhil lui Idril, fiica Regelui, iar ea o purta la piept; și astfel a scăpat piatra de pîrjolul ce-a mistuit Gondolinul. Și înainte ca Idril să pornească pe mare, i-a spus lui Eärendil, fiul său:

- Ție ți-o las pe Elessar, căci cumplite răni are de îndurat Pămîntul de Mijloc și poate că tu fi-vei merit să le tămăduiești. Ci

numânui altcuiva să n-o încredințezi.

Și cu adevărat, în Limanul Sirion multe râni erau de tămăduit, ale oamenilor și ale elfilor, dar și ale sălbăticiunilor care fugeau într-acolo din calea grozăveniei de la Miazănoapte; și cîtă vreme Eărendil a trăit acolo, toți s-au întremat și au propășit, și o vreme totul a fost verde și frumos. Dar cînd Eărendil și-a început marile călătorii pe Mare, și-a atîrnat-o pe Elessar la piept, căci orice ar fi căutat

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 345

el, gîndul care stăruia în mintea lui acesta era: poate-poate o va găsi pe Idril din nou; și prima lui amintire despre Pămîntul de Mijloc era cu nestemata verde atîrnată la pieptul ei, în timp ce Idril cînta, aplecata peste leagănul lui, în Gondolinul încă măreț. Și dusă a fost Elessar, cînd Eărendil nu s-a mai întors nicicînd în Pămîntul de Mijloc.

Evuri mai tîrziu, a mai fost o nestemată Elessar, despre care două lucruri se spun, dar care dintre ele este și adevărat, ar ști să spună doar înțelepții, numai că ei au pierit. Unii zic, pasă-mi-te, că a doua nestemată nu era altceva decît prima înturnată, prin grația valarilor; și că Olorin (cunoscut în Pămîntul de Mijloc drept Mithrandir) ar fi adus-o cu sine din Apus. Cică ar fi venit odată Olorin la Galadriel, care sălășluia acum sub arborii Marii Păduri Verzi; și au stat ei îndelung la sfat. Căci anii surghiunului începuseră s-o apese grei pe Doamna noldorilor, iar ea tînjea să afle vești despre neamul ei și despre binecuvîntatul tărîm unde se născuse, cu toate acestea nu vroia să părăsească Pămîntul de Mijloc [această propoziție a fost schimbată astfel: dar încă nu i se îngăduia să părăsească Pămîntul de Mijloc]. Iar după ce Olorin i-a înșirat toate veștile, ea a oftat și a zis:

— Mihnită sînt în Pămîntul de Mijloc, din pricina frunzelor care cad și a florilor care se ofilesc; inima-mi jinduie cînd își amintește de copacii și iarba ce nu pier. Tare-aș dori să le am în casa mea.

Și Olorin a întrebat-o:

— Atunci ai vrea s-o ai pe Elessar?

— Unde s-o găsi acum Piatra lui Eărendil? Dus este și Enerdhil, cel care-a făurit-o.

— Cine poate ști?

— Fără doar și poate că au trecut Marea, cum trece tot ce e frumos, a spus Galadriel. Oare Pămîntul de Mijloc trebuie să se

veștejească și să piară pentru totdeauna?

346 POVEȘTI NETERMINATE

- Asta îi este ursita, a zis Olorin. Dar poate că, pentru o vreme, soarta poate fi îmbunătățită, dacă Elessar ar fi din nou aici. O vreme scurtă, pîn-or veni Zilele Oamenilor.

- Dacă... Și totuși, cum s-ar putea întîmpla aceasta? a întrebat Galadriel. Căci valarii au plecat de mult, iar Pămîntul de Mijloc e departe de gîndurile lor și o umbră stăruie asupra tuturor celor care încă se mai agață de el.

- Greșești vorbind astfel, a zis Olorin. Peste ochii lor nu s-a lăsat nici un vâl și inimile nu le-au împietrit. Drept mărturie, privește aici!

Și i-a arătat nestemata Elessar, iar Galadriel a privit-o și s-a minunat.

- De la Yavanna ți-o aduc, a zis Olorin. Folosește-o cum crezi de cuviință și pentru o vreme vei face din tărîmul pe care sălășluiești cel mai frumos loc din Pămîntul de Mijloc. Dar nu ți-o dau pentru a rămîne a ta. O vei încredința altcuiva, cînd va veni vremea. Căci înainte să istovești și să părăsești în cele din urmă Pămîntul de Mijloc, va veni cel căruia îi este hărăzit să o primească, și numele său va fi cel al pietrei: Elessar se va numi el.¹⁹

Cealaltă poveste sună astfel: Cică de mult de tot, înainte ca Sauron să-i fi amăgit pe făurarii din Eregion, Galadriel s-a dus acolo și i-a spus lui Celebrimbor, mai-marele făurarilor elfi:

- Mihnită sînt în Pămîntul de Mijloc, din pricină că frunzele și florile pe care eu le iubesc se scutură și se ofilesc, și din pricină că tărîmul în care sălășluiesc se tînguie că Primăvara nu poate ține o veșnicie.

- Cum altfel ar putea fi pentru eldari, dacă țin cu tot dinadinsul să rămînă în Pămîntul de Mijloc? a întrebat-o Celebrimbor. Ai vrea poate să treci Marea?

- Ba, a răspuns ea. Angrod a pierit, pierit-a și Aegnor, Felagund nici el nu mai este. Dintre copiii lui Finarfin ultima am rămas.²⁰ Dar inima mi-am păstrat-o mîndră. Cu

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 347

ce a greșit aurita casă a lui Finarfin pentru ca eu să cer iertare valarilor, sau sa mă mulțumesc o insulă în mare, pe mine cea al cărei tărîm de baștină a fost Aman Bine- cuvîntatul? Aici eu sînt stăpîină.

- Și-atunci, ce-ai vrea? a întrebat-o Celebrimbor.
- Aș vrea să am copaci și iarbă în jurul meu, care să nu piară — aici, pe meleagul care este al meu, a răspuns ea. Ce s-a ales de măiestria eldarilor?

Iar Celebrimbor i-a răspuns:

- Unde se află acum Piatra lui Eärendil? Enerdhil, cel care-a făcut-o, dus este și el.

- Au trecut Marea, a zis Galadriel, luînd cu ei aproape tot ce-a fost frumos. înseamnă oare că Pămîntul de Mijloc să se veștejească și să piară pentru totdeauna?

- Aceasta îi este ursita, gîndesc eu, a răspuns Celebrimbor. Ci tu știi că eu te îndrăgesc (chiar dacă tu te-ai însoțit cu Celeborn al Copacilor) și pentru dragostea asta voi face tot ce-mi stă în putință, dacă măiestria mea poate să-ți aline suferința.

Dar el nu i-a spus lui Galadriel că și el trăise în Gondolin cu mult timp în urmă și că era prieten cu Enerdhil, chiar dacă prietenul său îl întrecuse în mai tot ce făcuse. Și dacă Enerdhil n-ar fi fost, Celebrimbor ar fi ajuns mai vestit. Astfel, a stat el și a cumpănit și s-a apucat de o treabă migăloasă și îndelungată, și pentru Galadriel a făurit cea mai măreață lucrătură a sa (fără doar de cele Trei Inele). Se zice că nestemata verde făurită de el era cu mult mai măiestrit lucrată și mai străvezie decît a lui Enerdhil, numai lumina sa era mai palidă. Căci în vreme ce a lui Enerdhil era luminată de Soarele aflat la tinerețe, trecuseră de-atunci ani fără număr pînă ce s-a apucat Celebrimbor de nestemata sa, și nicăieri în Pămîntul de Mijloc nu mai era lumina atît de limpede precum fusese, pentru că o fi fost el Morgoth azvîrlit în Nimicnicie, de unde nu se mai putea

348 POVEȘTI NETERMINATE

întoarce, însă umbra lui adăsta asupra Pămîntului de Mijloc. Și totuși strălucea Elessar cea făurită de Celebrimbor; apoi a încrustat-o într-o mare pafta de argint, asemenea unui vultur ce se înălța cu aripile întinse.²¹ Mulțumită lui Elessar, în jurul lui Galadriel toate au devenit frumoase, pînă cînd Umbra a venit peste Pădure. Dar mai tîrziu, cînd Celebrimbor i l-a trimis pe Ninya, cel mai măreț dintre Cele Trei²², Galadriel n-a mai avut trebuința de Elessar (așa gîndea ea), astfel că i-a dat-o lui Celebrfan, fiica ei, și astfel a ajuns la Arwen și la Aragorn, căruia i s-a dat numele de Elessar.

La sfîrșitul poveștii stă scris:

Elessar a fost făurită în Gondolin de către Celebrimbor, și astfel a ajuns la Idril și apoi la Eärendil. Dar piatra aceasta a pierit. A doua Elessar a fost făurită tot de Celebrimbor, în Eregion, la rugămintea Doamnei Galadriel (pe care el o iubea), și nu s-a aflat sub puterea Inelului Suprem, căci a fost făurită înainte ca Sauron să redevină puternic.

Aceasta povestire concordă cu „Despre Galadriel și Celeborn” în anumite privințe, fiind probabil scrisă cam la aceeași vreme sau poate puțin mai înainte. Celebrimbor este aici din nou giuvaiergiul din Gondolin, și nu unul dintre feanorienii (cf. pg. 325; iar despre Galadriel se spune că nu vroia să părăsească Pământul de Mijloc (cf. pg. 323) — cu toate că mai târziu textul a fost modificat și s-a introdus ideea de opreliște, iar mai încolo în poveste Galadriel vorbește despre iertare din partea valarilor.

Enerdhil nu apare în nici un alt text; cuvintele care încheie textul de față arată că Celebrimbor îl va înlocui ca făuritor al lui Elessar în Gondolin. Despre iubirea lui Celebrimbor pentru Galadriel nu se vorbește nicăieri în altă parte. În „Despre Galadriel și Celeborn” se sugerează că el ar fi venit în Eregion împreună cu ei (pg. 325); dar în textul respectiv, ca și în Silmarillion, Galadriel l-a întâlnit pe Celeborn în Doriath, încât este greu de înțeles de ce spune Celebrimbor „dar tu te-ai însoțit cu Celeborn

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

349

al Copacilor”. La fel de neclara este menționarea faptului că Galadriel trăia „sub arborii Marii Păduri Verzi”. Ar putea fi luată ca o întrebuintare cu caracter mai general (și care nu apare nicăieri altundeva) a toponimului, pentru a include pădurile din Lorien de pe celălalt mal al Anduinului; dar „venirea Umbrei peste Pădure” se referă neîndoielnic la înstăpânirea lui Sauron în Doi Guldur, care în Anexa A (III) la Stăpînul Inelelor este numită „Umbra din Pădure”. Ceea ce poate să însemne că puterea lui Galadriel se întindea la un moment dat pînă în părțile sudice ale Marii Păduri Verzi; un argument în acest sens poate fi găsit în „Despre Galadriel și Celeborn”, pg. 326, unde se zice că regatul Lorinand (Lorien) „cuprindea codrii de pe ambele maluri ale Rîului cel Mare, chiar și tărîmul unde avea cîndva să se afle Doi Guldur”. E, de asemenea, posibil ca aceeași idee să se fi aflat la baza afirmației din Anexa B la Stăpînul Inelelor, în preambulul la

Povestea Anilor, cel de-al Doilea Ev: „...mulți din seminția sindarilor au purces spre răsărit și unii au întemeiat regate în păduri îndepărtate. Cel mai mareț dintre aceștia era Thranduil, în partea de miazănoapte a Marii Păduri Verzi, iar Celeborn în partea ei de miazăzi”, în ediția revizuită, această referire la Celeborn a fost omisă, în schimb se menționează că trăia în Lindon (citată mai sus, pg. 315).

în fine, se poate observa că puterea tămăduitoare în Limanurile Sirion, atribuită aici nestematei Elessar, îi este conferită silmarilului în Silmarillion (pg. 329).

NOTE

- 1 Vezi Anexa E, pg. 367.
- 2 într-o notă dintr-un material nepublicat despre elfii din Harlindon, sau Lindon, la sud de Lune, se spune că aceștia erau îndeobște de origine sindarina, iar regiunea era un teritoriu aflat sub stăpînirea lui Celeborn. în mod firesc, această afirmație poate fi asociată cu cea din Anexa B, deși ar putea să fi fost formulată ulterior, deoarece călătoriile întreprinse de Celeborn și Galadriel și locurile unde au trăit după căderea Eregionului în 1697 sînt extrem de vagi.

350 POVEȘTI NETERMINATE

- 3 Cf. Frăția Inelului I 2: „Străvechiul Drum de la Soare-Răsare la Soare-Apune traversa Comitatul pînă la capătul acestuia, înspre Limanurile Cenușii, iar gnomii îl folosiseră întotdeauna cînd se îndreptau spre minele din Munții Albaștri.”
- 4 în Anexa A (III) la Stăpînul Inelelor se spune că străvechile orașe Nogrod și Belegost au fost distruse cînd s-a prăbușit muntele Thangorodrim; dar în Povestea Anilor din Anexa B: „c. 40 Mulți gnomi ce-și părăsesc vechile lor orașe din Ered Luin se duc în Moria, înmulțind numărul celor aflați acolo”.
- 5 într-o notă la text se explica faptul că Lorinand era numele nandorin al acestei regiuni (numită apoi Lorien și Lothlorien), avînd în componența sa cuvîntul elfic ce însemna „lumină aurie”: „valea de aur”. Forma quenyană ar fi Laurenande, cea sindarină Glornan sau Nan Laur. Atît aici cît și în alte părți, sensul numelui este explicat prin referire la copacii-mallorn aurii din Lothlorien; dar ei au fost aduși aici de Galadriel (pentru povestea originii lor, vezi pg. 234-235, iar într-un comentariul ulterior se menționează că numele Lorinand era el însuși o transformare, după aducerea mallornilor, al unui

nume încă și mai vechi, Lindorinand, „Valea Țării Cîntăreților". Deoarece elfii din această țară erau la origine teleri, fără îndoială că acest nume conține și acela pe care și-l dăduseră telerii înșiși, anume Lindar, „Cântăreții". Din multe alte comentarii legate de numele Lothlorien, într-o oarecare măsură contradictorii, rezultă că toate numele ulterioare s-au datorat lui Galadriel însăși, și combinau diferite elemente: laure, „aur", nau(d), „vale", ndor, „țară", lin, „a cînta"; și în Laure-nindorinan, „Valea Aurului Cîntător" (numele inițial, după cum le-a spus Arborebârbos hobbiților), repetînd în mod deliberat numele Copacului de Aur care creștea în Valinor și pentru care „era limpede ca lumina zilei că aleanul lui Galadriel sporea an de an, preschim- bîndu-se, în cele din urmă, într-un dor sfișietor".

Înșuși toponimul Lorien era la origine denumirea quenyană a unei regiuni în Valinor, folosit adesea drept numele vala-ului (Irmo) căruia îi aparținea acea regiune: „un loc de odihnă, cu copaci umbroși și fîntini, un loc de refugiu din fața grijilor și durerilor". Următoarea schimbare din Lorinand, „Valea Aurului", în Lorien „se datorează probabil lui Galadriel însăși", deoarece „asemănarea nu poate fi întîmplătoare. Se străduise să facă din Lorien un refugiu și o

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

351

insulă de pace și frumusețe, ca o aducere aminte a zilelor străvechi, dar acum era plin de regrete și presimțiri rele, știind că visul de aur se grăbea să se preschimbe într-o trezire cenușie. De notat faptul că Arborebârbos a talmăcit Lothlorien drept «Floarea Visului»."

În „Despre Galadriel și Celeborn" am păstrat toponimul Lorinand pe tot parcursul poveștii, cu toate că, la data scrierii ei, Lârinand a fost gîndit ca numele nandorin original și străvechi al regiunii, iar povestea despre aducerea mallornilor de către Galadriel nu fusese concepută încă.

6 Aceasta este o modificare ulterioară; în versiunea originală, se spunea că Lârinand era cîrmuit de prinți băștinași.

7 într-o notă izolată și imposibil de datat se spune că, deși numele de Sauron este folosit mult mai devreme, în Povestea Anilor, numele în sine, care implică identificarea cu marele locotenent al lui Morgoth în Silmarillion, n-a fost cunoscut de

fapt decît în jurul anului 1600 al celui de-al Doilea Ev, la vremea cînd a fost făurit Inelul Suprem. Misterioasa forță a dușmăniei față de elfi și edaini s-a făcut simțită curînd după anul 1500, iar dintre numenoreeni primul care a devenit conștient de ea a fost Aldarion, către sfîrșitul secolului VIII (cam la vremea la care a pus temeliile limanului Vinyalonde, pg. 246). Dar nu se cunoștea centrul de unde emana. Sauron s-a străduit sâ tragă un hotar limpede între cele două fețe ale sale: cea de dușman, și cea de ispitor. Cînd și-a făcut apariția printre noldori, s-a înfățișat sub o formă deosebit de chipeșă (un fel de anticipare simulată a istarilor de mai tîrziu) și și-a luat un nume frumos: Artano, „făurarul suprem”, sau Aulendil, însemnînd cineva care este devotat slujirii vala-ului Aule. (în Despre Inelele Puterii, pg. 391, numele pe care și l-a luat Sauron la acel moment a fost Annatar, Seniorul Darurilor; dar acest nume nu este menționat aici.) Nota continuă prin a spune că Galadriel nu s-a lăsat amăgită, căci știa că acest Aulendil nu făcea parte din suita lui Aule din Valinor; „ceea ce nu e concludent, deoarece Aule exista încă înainte de «Facerea lui Arda», și este probabil ca Sauron sâ fi fost de fapt unul dintre maiarii auleani, schimbat în rîu de Melkor «înainte de începutul lui Arda»". A se compara cu primele propoziții Am Despre Inelele Puterii: „în străvechime a fost Sauron, din spița maiarilor... Cînd Arda a fost la început, Melkor l-a ademenit pe Sauron în slujba sa".

352 POVEȘTI NETERMINATE

8 într-o scrisoare din septembrie 1954, tatăl meu spunea: „La începutul celui de-al Doilea Ev, el [Sauron] era încă frumos la înfățișare, sau încă își putea lua o formă vizibilă frumoasă - și nu era întru totul rîu, în măsura în care nu toți «reformatorii» care se grăbesc să «reconstruiască» și să «reorganizeze» sînt pe de-a-ntregul răi, înainte să-i macine orgoliul și pofta de a-și exercita propria voință. Ramura Elfilor Nobili luată în discuție, noldorii sau învățații, era întotdeauna vulnerabilă în ceea ce privea «știința și tehnologia», ca să spunem așa: ei vroiau să aibă aceleași cunoștințe pe care le stăpînea Sauron, astfel că cei din Eregion au refuzat să asculte de avertismentele lui Gilgalad și Elrond. «Dorința» deosebită a elfilor din Eregion - o «alegorie», dacă vreți, a pasiunii pentru mașinării și instalații tehnice — este de asemenea simbolizată de prietenia lor

specială cu gnomii din Moria."

- 9 Galadriel nu s-ar fi putut folosi de puterile inelului Ninya decît mult mai tîrziu, după ce se va fi pierdut Inelul Suprem; dar trebuie să recunoaștem că textul nu sugerează cătuși de puțin acest lucru (cu toate că mai sus tocmai îl sfătuiseră pe Celebrimbor să nu folosească niciodată Inelele Elfice).
- 10 Textul a fost modificat pentru a se citi „primul Sfat Alb”. în Povestea Anilor, formarea Sfatului Alb este menționată la anul 2463 în cel de-al Treilea Ev; dar e posibil ca denumirea Sfatului din cel de-al Treilea Ev să-l repete în mod intenționat pe cel al Sfatului ținut cu mult timp în urmă, mai cu seamă că unii dintre membrii lui de frunte au participat și la primul.
- 11 Ceva mai devreme în povestire (pg. 328), se spune că Gil-galad l-a dat pe Narya, Inelul Roșu, lui Cfrdan, de îndată ce el l-a primit la rîndul său de la Celebrimbor, ceea ce corespunde cu afirmația din Anexa B la Stăpînul Inelelor și din Despre Inelele Puterii, anume că Cfrdan l-a avut asupra sa de la bun început. Afirmația din textul de față, contrar celorlalte, a fost adăugată într-un marginal.
- 12 Despre Elfii Pădureni și graiul lor, vezi Anexa A, pg. 355.
- 13 Vezi Anexa C, pg. 359-360, despre hotarele Lorienului.
- 14 Originea toponimului Dor-en-Emil nu este menționată nicăieri; singurul loc unde mai apare este pe harta Rohanului, Gondorului și

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 353

Mordorului în Stăpînul Inelelor. Pe harta respectiva este plasat vizavi de Doi Amroth, pe partea cealaltă a munților, dar menționarea sa în contextul de față sugerează că Emil era Prințul din Doi Amroth (ceea ce, de altfel, poate fi presupus).

- 15 Vezi Anexa B, pg. 356, despre prinții sindarini din neamul Elfilor Pădureni.
- 16 Explicația presupune că primul element din numele Amroth este același cuvînt elfic ca în quenyanul amba, „sus”, găsit și în sindarinul amon, un deal sau un munte cu pereți abrupti; în vreme ce al doilea element derivă din rădăcina rath-, însemnînd „a urca” (de unde și substantivul rath, care în sindarina numenoreană folosită în Gondor în toponime și antroponime era aplicată tuturor drumurilor și străzilor mai lungi din Minas Tirith, dintre care aproape toate se găseau pe cîte o pantă: de exemplu Rath Dfnen, Strada Tăcută, care

cobora din Citadelă pînă la Mormintele Regilor).

- 17 în „Fragment din Legenda lui Amroth și Nimrodel, repovestită pe scurt”, se spune că Amroth sâlâșluia în Copacii din Cerin Amroth „din iubire pentru Nimrodel” (pg. 332).
- 18 Locul unde să găsea limanul elfic din Belfalas este marcat cu toponimul Edhellond, („Limanul Elfilor”, vezi Anexa la Silmarillion, la articolele edhel și londe), pe harta Pămîntului de Mijloc făcută de Pauline Baynes; altă menționare a acestui toponim nu am găsit. Vezi Anexa D, pg. 361. Cf. The Adventures of Tom Bombadil [, Aventurile lui Tom Bombadil” - n.tr.], ed. 1962, pg. 8: „Pe Țărmlul Vechi și în Doi Amroth multe tradiții erau legate de străvechile așezări elfice și de limanul la gurile riului Morthond, de unde «corăbiile cu destinația soare-apune» își ridicaseră ancorele încă de pe vremea decăderii Eregionului, în cel de-al Doilea Ev.”
- 19 Aceasta rimează cu fragmentul din Frăția Inelului II 8, în care Galadriel, dîndu-i piatra verde lui Aragorn, îi spune: „în acest ceas ai să iei numele ce ți-a fost prorocit, Elessar, Piatra Elfă din Casa lui Elendil!”
- 20 Aici, și imediat mai jos, textul conține numele de Finrod, pe care eu l-am schimbat cu Finarfin, pentru a evita confuzia. înainte să fie publicată ediția revizuită a Stăpînului Inelelor, în 1966, tatăl meu a schimbat numele de Finrod cu Finarfin, în vreme ce fiul

354

POVEȘTI NETERMINATE

acestuia, numit anterior Inglor Felagund, a devenit Finrod Felagund. Doua fragmente din Anexele B și F au fost modificate corespunzător pentru ediția revizuită. - Merită menționat faptul că Orodreth, Regele din Nargothrond după Finrod Felagund, nu este pomenit aici de către Galadriel printre frații ei. Dintr-un motiv necunoscut mie, tatăl meu l-a mutat pe al doilea Rege al Nargothrondului în rîndul membrilor aceleiași familii, dar cu o generație mai tîrziu; totuși, această modificare, cît și schimbările genealogice rezultînd de aici nu au fost niciodată incluse în povestirile din Silmarillion.

- 21 Cf. modul în care este descrisă Piatra Elfă în Frăția Inelului II 8: „Din poală [Galadriel] ridică o piatră mare, de un verde-străveziu, într-o lucrătură de argint de forma unui vultur cu aripile întinse; ținînd-o așa ridicată, nestemata scapără

precum o rază de soare scăpată printre frunzele primăverii." 22 Dar în întoarcerea Regelui VI 9, unde Inelul Albastru este zărit pe degetul lui Elrond, i se spune „Vilya, cel mai măreț dintre cele Trei”.

ANEXE

ANEXA A ELFII PĂDURENI ȘI GRAIUL LOR

După cum se spune în Silmarillion (pg. 139), unii dintre nandori, elfii telerini care au abandonat marșul eldarilor în partea de răsărit a Munților Cețoși, au „viețuit ani îndelungați în codrii din Valea Riului cel Mare” (în vreme ce alții, se spune mai departe, au coborât de-a lungul râului pînă la gurile sale, ori au pătruns în Eriador; din aceștia din urmă s-au tras Elfii Verzi din Ossiriand).

Într-o discuție etimologică de dată tîrzie, cu privire la numele de Galadriel, Celeborn și Lorien, Elfii Pădureni din Codrul întunecat și din Lorien sînt identificați în mod clar ca fiind descendenți ai elfilor telerini care au rămas în Valea Anduinului: ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

355

Elfii Pădureni (Tawarwaith) erau teleri la origine, prin urinare rude mai îndepărtate ale sindarilor, cu toate că despărțiți încă și de mai îndelungă vreme de ei decît telerii din Valinor. Erau urmașii acelor teleri care, în timpul Marii Călătorii, s-au înspăimîntat de Munții Cețoși și au zăbovit în Valea Anduinului, încît n-au mai ajuns niciodată în Beleriand ori la Mare. Astfel că se înrudeau mai îndeaproape cu nandorii (numiți și Elfii Verzi) din Ossiriand, care în cele din urmă au trecut munții și au ajuns în Beleriand.

Elfii Pădureni s-au ascuns în fortificații durate în regiunile împădurite de dincolo de Munții Cețoși, devenind un neam împrăștiat la număr și împrăștiat, greu de deosebit de avari;

dar încă își aminteau că erau eldari la origine, ținînd de cel de-al Treilea Clan, și-i primeau cu brațele deschise pe acei noldori și în special pe sindarii care nu treceau Marea, ci migrau spre răsărit [la începutul celui de-al Doilea Ev]. Sub cîrmuirea acestora, neamul lor și-a strîns din nou rîndurile și a sporit în înțelepciune. Thranduil, tatăl lui Legolas, unul din cei Nouă Peregrini, avea obîrșie sindarină, și graiul sindarin era vorbit în casa lui, cu toate că nu de toți cei din neamul său.

În Lorien, unde mulți se trăgeau din sindari sau din noldori, supraviețuitori din Eregion (vezi pg. 336), sindarina a devenit

graiul tuturor. Nu se mai știe prin ce se deosebea sindarina lor de formele vorbite în Beleriand - vezi Frăția Inelului II 6, unde Frodo spune că graiul neamului Elfilor Pădureni, pe care aceștia îl vorbeau între ei, nu se aseamăna cu acela din Apus. Probabil că nu se deosebea cu mult mai mult decât în ceea ce azi se numește îndeobște „accent”: în principal, diferențe în felul de pronunțare a vocalelor și în intonație, dar suficient pentru a induce în eroare pe cineva care, asemenea lui Frodo, nu era foarte familiarizat cu sindarina mai curată. E posibil, desigur, să fi existat și cuvinte locale ori alte caracteristici datorate influenței exercitate de un grai pădurean anterior. Lorien era de multă vreme izolat de lumea exterioară. În mod cert anumite nume păstrate din trecut, precum Amroth și Nimrodel, nu pot fi explicate în întregime pe temeiul graiului sindarin, cu toate că i se potrivesc în privința formei. Caras pare a fi un cuvânt vechi pentru o fortăreață înconjurată cu un șanț

356 POVEȘTI NETERMINATE

cu apă, inexistent în sindarină. Lorien este probabil o modificare a unui nume mai vechi, pierdut între timp [cu toate că anterior s-a spus că toponimul original pădurean sau nandorin era Lorinand; vezi pg. 350 nota 5].

Să se compare aceste observații despre numele pădurene cu Anexa F (1) la Stăpînul Inelelor, secțiunea „Despre elfi”, nota de picior.

O altă observație generală privitoare la graiul Elfilor Pădureni apare într-o analiză lingvistico-istorică, datînd din aceeași perioadă tîrzie ca și cea citată mai sus:

Cu toate că dialectele vorbite de Elfii Pădureni, în momentul în care și-au reunit neamurile îndelung despărțite, se depărtaseră într-atît de mult de limba sindarină, încît aproape că nu mai erau înțelese, nu era nevoie de prea multă cercetare pentru a constata că se înrudeau ca limbi eldarine. Deși învățații, mai cu seamă cei de obîrșie noldorină, se arătau foarte interesați să compare dialectele sindarine cu propriul lor grai, prea puține se știu în ziua de azi despre elfica pădureană. Elfii Pădureni nu inventaseră nici o formă de scriere, iar cei care au deprins această artă de la sindari scriau în sindarină atît cît se pricepeau. Către sfîrșitul celui de-al Treilea Ev, limbile pădurene probabil că încetaseră a mai fi vorbite în cele două regiuni care au jucat un rol important la vremea cînd a avut loc Războiul Inelului: Lorien și regatul lui

Thranduil, în Codrul întunecat de la miazănoapte. Tot ce a mai rămas din ele în izvoade au fost câteva cuvinte și mai multe nume de persoane și toponime.

ANEXA B

PRINȚII SINDARINI AI ELFILOR PĂDURENI

În Anexa B la Stăpînul Inelelor, în preambulul la Povestea Anilor din cel de-al Doilea Ev, se spune că „înainte să se fi construit Barad-dur, mulți din seminția sindarilor au purces spre răsărit și unii au întemeiat regate în păduri îndepărtate, unde viețuiau mai cu seamă Elfii Pădureni.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

357

Unul dintre aceștia era Thranduil, rege în partea de miazănoapte a Marii Păduri Verzi".

Despre istoria acestor prinți sindarini ai Elfilor Pădureni se spune ceva mai mult în scrierile filologice de dată tîrzie ale tatălui meu. Astfel, într-un eseu se zice despre regatul lui Thranduil că s-ar fi

întins în pădurile ce înconjurau Muntele Singuratec și se lățea pe malurile apusene ale Lacului cel Lung, înainte de venirea gnomilor alungați din Moria și de atacul Dragonului. Poporul elf din acest regat migrase din sud, fiind înrudit cu elfii din Lorien și vecini ai acestora; dar ei sălășluiseră în Marea Pădure Verde, la răsărit de Anduin. În cel de-al Doilea Ev, regele lor Oropher [tatăl lui Thranduil care, la rîndul său, era tatăl lui Legolas] se retrăsese spre mare, dincolo de Cîmpiile Stînjeneilor. Făcuse astfel pentru a scăpa de dominația și atacurile gnomilor din Moria care devenise între timp cel mai mare șalș al gnomilor cunoscut vreodată în istorie; nu-i plăceau nici aparițiile nedorite ale lui Celeborn și Galadriel în Lorien. Dar la acea vreme nu prea erau pricini de temere între Pădurea Verde și Munți, iar supușii săi aveau multe legături cu neamurile lor de peste Rîu, și asta pînă la Războiul Ultimei Alianțe.

În ciuda dorinței Elfilor Pădureni de a se amesteca pe cît de puțin cu puțință în treburile noldorilor și ale sindarilor, sau ale oricăror alte seminții, fie că erau gnomi, oameni sau orei, Oropher a avut înțelepciunea să prevadă că pacea nu se va întoarce pînă nu va fi învins Sauron. Prin urmare, a strîns o armie mare dintre supușii săi care între timp sporiseră la număr și, unindu-se cu armia mai puțin numeroasă a lui Malgalad din Lorien, a dus

armata Elfilor Pădureni la război. Elfii Pădureni erau viteji, neînfricați, dar nu aveau nici armurile, nici armele eldarilor de la Apus; în plus, aveau firi independente, nevoind din această cauză să se supună comenzii supreme a lui Gil-galad. Astfel, pierderile suferite de ei au fost mult mai grele decât ar fi trebuit să fie, chiar și în acel război crâncen. Malgalad și mai mult de jumătate din oștenii săi au pierit în marea Bătălie de la Dagorlad, fiind ruși de restul armatei și împinși în Smîrcurile Morților: Oropher a fost răpus în primul atac asupra Mordorului, avîntîndu-se în fruntea celor mai viteji războinici ai săi, înainte

358 POVEȘTI NETERMINATE

ca Gil-galad să fi dat semnalul de atac. Thranduil, fiul său, a supraviețuit, dar cînd s-a sfîrșit războiul și Sauron a fost ucis (din cît se părea), el s-a întors acasă cu mai puțin de o treime din armata cu care pornise la război.

Malgalad din Lorien nu mai apare nicăieri altundeva și nu se spune aici că ar fi tatăl lui Amroth. Pe de altă parte, despre Amdîr, tatăl lui Amroth, se spune de două ori (la pg. 332 și 337) că ar fi pierit în Bătălia de la Dagorlad; se pare, prin urmare, că Malgalad e una și aceeași ființă cu Amdîr. Dar nu aș putea spune care nume l-a înlocuit pe celălalt. Eseul continua astfel:

A urmat o pace lungă, în care Elfii Pădureni au sporit din nou la număr; erau însă fără astîmpăr și neliniștiți, simțind schimbarea pe care avea s-o aducă în lume cel de-al Treilea Ev. Oamenii, și ei, deveneau tot mai numeroși și mai puternici. Stăpmîrea regilor numenoreeni din Gondor se întindea spre miazănoapte, spre hotarele Lorienului și ale Pădurii Verzi. Oamenii Liberi de la Miazănoapte (numiți astfel de către elfi, deoarece nu se găseau sub cîrmuirea dunedainilor și doar pentru scurtă vreme ajunseseră să fie supuși de Sauron sau de servitorii lui) se rîspîndeau spre miazăzi, mai cu seamă în răsăritul Pădurii Verzi, cu toate că unii se așezau la poalele pădurii și pe plaiurile verzi ale Văii Anduinului. Mai rău prevestitoare erau zvonurile ce veneau din îndepărtatul Răsărit: Oamenii Sălbatici dădeau semne de frămîntare. Foști servitori ai lui Sauron, închinîndu-se acestuia, fuseseră eliberați de sub tirania lui, dar nu și de râul și întunericul pe care le aciuase el în inimile lor. Războaie crâncene au izbucnit între ei, din care unii se retrăgeau spre miazănoapte, cu mințile încate în ură, socotind că tot ceea ce sâlășluia în Apus le era dușman și trebuia răpus și prădat. Dar în inima lui

Thranduil se pitise o umbrire încă și mai adîncă. El văzuse groznicia Mordorului și n-o putea uita. De cîte ori se uita spre miazăzi, amintirile sale întunecau lumina Soarelui, și, cu toate că știa că între timp Mordorul căzuse în ruină și zăcea părăsit, sub atenta supraveghere a Regilor oamenilor, teama din inimă îi șoptea că acesta nu fusese înfrînt pentru totdeauna: avea să renască.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

359

într-un alt fragment, scris la aceeași data ca și cel de sus, se spune ca, după ce din cel de-al Treilea Ev trecuseră o mie de ani, iar Umbra căzuse asupra Marii Păduri Verzi, Elfii Pădureni cîrmuiți de Thranduil

s-au retras din fața ei pe măsură ce ea se întindea spre miazănoapte, pînă cînd, în cele din urmă, Thranduil și-a întemeiat regatul la nord-est de pădure, sâpînd sub pămînt o fortăreață și săli mari. Oropher era sindar de origine și fără îndoială că Thranduil, fiul său, urma străvechiul exemplu al Regelui Thingol din Doriath, cu toate că sălile sale nu se asemănau cîtuși de puțin cu cele din Menegroth. Nu avea nici dibăcia, nici bogăția, nici ajutorul gnomilor; în comparație cu elfii din Doriath, poporul său pădurean era înapoiat și barbar. Oropher sosise în mijlocul său doar cu o mîină de sindari, care curînd s-au amestecat cu Elfii Pădureni, însușindu-și graiul lor și luîndu-și nume după felul și forma celor pădurene. Așa a fost voia lor; căci ei (și alți aventurieri dați uitării în legende ori pomeniți ici și colo după nume) veneau din Doriath după distrugerea acestuia și nu aveau nici o dorință să părăsească Pămîntul de Mijloc și nici să se amestece cu alți sindari din Beleriand, care se aflau sub înriurirea Surghiuniților noldorini pe care poporul din Doriath nu-i prea avea la inimă. Vroiau într-adevăr să devină elfi pădureni și să se întoarcă, spuneau ei, la viața simplă dusă de elfi înainte să o fi tulburat chemarea valarilor.

Nicăieri (cred eu) nu se lămurește cum se potrivește adoptarea graiului pădurean de către cîrmuitorii sindarini ai Elfilor Pădureni din Codrul întunecat — după cum se spune mai sus - cu afirmația de la pg. 356, anume că, spre sfîrșitul celui de-al Treilea Ev, graiul elfic pădurean a încetat să mai fie vorbit în regatul lui Thranduil.

Vezi mai departe nota 14 la „Prăpădul de pe Cîmpiile

Stînjeneilor", pg. 386.

ANEXA C HOTARELE LORIENULUI

în Anexa A (I iv) la Stăpînul Inelelor, se spune că regatul Gondor se întindea, în culmea gloriei sale, sub domnia Regelui Hyarmendacil I (al

360 POVEȘTI NETERMINATE

Treilea Ev, 1015-1149), „în nord [...] pînă la Celebrant și la poalele sudice ale Codrului întunecat". în mai multe rînduri tatăl meu a atras atenția asupra formulării greșite: corect este să se citească „pînă la Cîmpia Celebrant". Conform lucrării sale de dată tîrzie despre limbile Pămîntului de Mijloc,

Rîul Celebrant (Rîul Argintului) se găsea între hotarele ținutului Lorien, iar hotarul real al regatului Gondor în partea sa de nord (la vest de Anduin) era rîul Lumina Fugară. întreaga întindere de pășuni între Rîul Argintului și Lumina Fugară, în care pătrundeau pe vremuri pădurile din Lorien, mult mai departe spre sud, erau cunoscute în Lorien drept Parth Celebrant (altfel spus, cîmpia, sau pajiștea împrejmuată, a Rîului Argintului), fiind considerate ca parte a ținutului, cu toate că poporul elfilor din Lorien nu sălășluia mai departe de poalele pădurilor. în vremurile de mai tîrziu, Gondorul a construit un pod peste cursul superior al Rîului Argintului și adeseori ocupa fișia îngustă dintre cursul inferior al Rîului Argintului și Anduin ca ținînd de fortificațiile sale răsăritene, deoarece coturile largi ale Anduinului (acolo unde curgea vijelios pe lîngă Lorien și pătrundea pe pămînturile joase și netede, înainte de a se prăbuși în cascada Emyrn Muil), avea multe vaduri și locuri largi, cu ape puțin adînci, pe unde vrăjmași hotărîți și bine înarmați puteau forța trecerea cu plute sau pe poduri plutitoare, mai cu seamă la cele două coturi spre apus, cunoscute drept Neadîncurile de la Miazănoapte și de la Miazăzi. Acestui tărîm i s-a dat în Gondor numele de Parth Celebrant; de unde și folosirea sa pentru a desemna străvechiul hotar nordic. în vremea la care a avut loc Războiul Inelului, cînd întregul tărîm la nord de Munții Albi (în afară de Anorien) și pînă la Lumina Fugară fusese inclus în Regatul Rohan, denumirea Parth (Cîmpia) Celebrant era folosită doar pentru a desemna marea bătălie în care Eorl cel Tînăr i-a nimicit pe invadatorii Gondorului [vezi pg. 413].

într-un alt eseu, tatăl meu nota că, în vreme ce ținutul Lorien se mărginea la răsărit și la apus cu rîul Anduin și cu munții (și nu

pomenește nimic despre vreo întindere a țării Lorien pe malul celălalt al râului Anduin, vezi pg. 349), hotarele de la miazănoapte și de la miazăzi nu erau bine definite.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

361

Din străvechime, galadhrimii au ținut să aibă în stăpînirea lor pădurile pînă la cascada Rîului Argintului, unde a fost spălat Frodo; spre miazăzi, stăpînirea lor se întindea mult după Rîul Argintului, spre tărîmuri mai deschise, cu păduri de copaci mai mici, care se uneau cu Codrul Fangorn, deși inima ținutului acestuia se găsește întotdeauna în unghiul dintre Rîul Argintului și Anduin, unde se afla Caras Galadhon. Nu există hotare vizibile între Lorien și Fangorn, dar nici enții, nici galadhrimii nu le trecuseră vreodată. Legenda spune că Fangorn însuși se întîlnise în vremuri de demult cu Regele galadhrimilor, și Fangorn spusese:

- Eu știu ce-i al meu, tu știi ce-i al tău; fie ca nici o parte să nu stingherească ceea ce-i al celeilalte. Dar de vreun elf va dori să se preumbe de plăcere pe tărîmul meu, va fi binevenit; iar de vreun ent va fi zărit pe pămîntul tău, teamă să nu ai de rău.

Cu toate acestea, ani lungi au trecut fără ca elfii sau enții să pună piciorul în cealaltă țară.

ANEXA D PORTUL LOND DAER

în „Despre Galadriel și Celeborn” se spunea că în războiul împotriva lui Sauron, purtat în Eriador la sfîrșitul secolului XVII al celui de-al Doilea Ev, amiralul numenorean Ciryatur a adus o armie puternică la gura râului Gwathlo (Torentul Cenușiu), unde se găsea un mic port numenorean” (pg. 330). Pare să fie prima referire la acel port, despre care se spun multe în scrieri ulterioare.

O relatare amplă se găsește în eseul filosofic despre toponimele rîurilor, din care s-a citat în legătură cu legenda lui Amroth și Nimrodel (pg. 353). În acest eseu, toponimul Gwathlo este comentat după cum urmează:

Rîul Gwathlo este tradus drept „Torentul Cenușiu”. Dar gwath este un cuvînt sindarin pentru „umbră”, în sensul de lumină palidă din pricina ceții sau a norilor, sau cum este lumina din văile adînci. Nu pare să se potrivească spațiului geografic respectiv. Pămînturile întinse, despărțite de Gwathlo în regiunile denumite de numenore- eni Minhiriath („între Rîuri”, Baranduin și Gwathlo) și Enedwaith

362 POVEȘTI NETERMINATE

(„Poporul din mijloc”) erau mai cu seamă cîmpii, deschise, nemuntoase. în punctul de confluență al râurilor Glanduin și Mitheithel [Izvorul Brumat], terenul era aproape drept, apele deveneau leneșe și mai curînd se transformau în mlaștini.* Dar la cîteva sute de mile mai jos de Tharbad, panta se înclina mai mult. Totuși, Gwathlo nu își grăbea curgerea și corăbiile mai mici puteau cu ușurință să înainteze cu ajutorul pînzelor ori a vîslelor în susul râului, pînă la Tharbad.

Originea toponimului Gwathlo trebuie căutată în trecut. La vremea la care a avut loc Războiul Inelului, pămînturile erau încă pe alocuri împădurite, în special în Minhiriath și la sud-est de Enedwaith; dar cele mai multe șesuri erau acoperite de iarbă. După Marea Molimă din anul 1636 al celui de-al Treilea Ev, Minhiriath a fost aproape complet părăsit, cu toate că în păduri mai trăiau în taină cîteva obști de vînători. în Enedwaith, dunlendingii care se mai găseau acolo trăiau în partea de răsărit, între dealurile de la poalele Munților Cețoși; iar un neam de pescari, destul de numeros, însă barbar, viețuia între gurile râurilor Gwathlo și Angren (Isen).

Dar în zilele de altădată, la vremea la care numenoreenii explorau pentru prima oară aceste pămînturi, lucrurile stăteau cu totul altfel. Minhiriath și Enedwaith erau acoperite de o pădure întinsă și aproape neîntreruptă, cu excepția regiunii centrale a Marilor Smîrcuri. Schimbările care s-au petrecut mai apoi s-au datorat în mare măsura acțiunilor lui Tar-Aldarion, Regele Marinar, care a legat prietenie cu Gil-galad, formînd cu acesta o alianță. Aldarion avea nevoie de cît mai mult lemn, dorind să facă din Numenor o mare putere navala; tăierea copacilor în Numenor, poruncită de el, a stîrnit discordie. în călătoriile sale de-a lungul coastelor, a privit cu uimire la codrii întinși, astfel că a ales estuarul

* Rîul Glanduin („rîul-hotar”) curgea din Munții Cețoși la sud de Moria, pentru a se uni cu Mitheithel, mai sus de Tharbad. Pe harta originala la Stăpînul Inelelor, toponimul nu era specificat (apare o singura dată în carte, în Anexa A [I, iii]). Se pare ca, în 1969, tatăl meu i-a comunicat domnișoarei Pauline Baynes cîteva toponime suplimentare care sa fie incluse în harta Pămîntului de Mijloc întocmita de ea: „Edhellond” (menționat mai sus, pg. 353, nota 18), „Andrast”, „Dniwaith laur (Vechiul Meleag al Pukelilor)”,

„Lond Daer (ruine)", „Eryn Vorn", „R. Adom", „Gîrla Lebedelor" și „R. Glanduin". Ultimele trei toponime au fost înscrise pe harta originala care însoțește cartea, dar de ce s-a procedat astfel nu am reușit să descopăr; și în vreme ce „R. Adom" este plasat corect, „Gîrla Lebedelor" și „Rîul Glandin" [sic] sînt plasate eronat pe cursul superior al Isenului. Pentru interpretarea corectă a relației între toponimele Glanduin și Gîrla Lebedelor, vezi pp. 364-366.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

363

rîului Gwathlo drept loc pentru a construi un liman nou, pe care să-l stăpînească numai numenoreenii (la acea vreme, Gondorul încă nu exista). Și s-a apucat de lucrări mărețe care au continuat și după ce el nu a mai fost. Această poartă de intrare în Eriador s-a dovedit mai tîrziu extrem de importantă în războiul împotriva lui Sauron (al Doilea Ev 1693—1701); dar la origine a fost un port pentru chereștea și pentru construirea de corăbii. Populația băștinașă era destul de numeroasă și războinică, însă trăia în păduri, în comunități risipite, fără o cîrmuire centrală.

Comunitățile acestea nutreau o teamă respectuoasă față de numenoreeni, nearătîndu-se dușmănoase decît în momentul în care doborîrea copacilor a început să se dovedească un dezastru. Astfel că îi atacau prin surprindere pe numenoreeni de cîte ori aveau prilejul, iar numenoreenii, considerîndu-i dușmani, s-au apucat și mai vîrtos să doboare copaci, fără nici un gînd de a lucra pămîntul ori de a replanta pădurile. La început tăiau copacii de pe ambele maluri ale rîului Gwathlo, ducînd buștenii pe rîu la vale, pînă în port (Lond Daer); acum însă, numenoreenii tăiau drumuri late prin pădurile de la nord și sud de rîu, iar populația băștinașă care supraviețuise s-a refugiat din Minhiriath în codrii întunecați ai marelui Cap Eryn Vorn, la sud de gura de vărsare a rîului Baranduin, pe care nu au îndrăznit să-l traverseze, chiar dacă ar fi putut, de teama elfilor. Din Enedwaith s-au refugiat în munții răsăriteni, unde mai tîrziu avea să fie întemeiată Țara Murgă; n-au trecut Isenul și nici nu s-au refugiat pe marele promontoriu dintre Isen și Lefnui, care forma brațul nordic al Golfului Belfalas [Ras Morthil sau Andrast: vezi pg. 297], din pricina „Oamenilor-Pukel"... [pentru continuarea acestui fragment, vezi pg. 526],

Dezastrul pricinuit de numenoreeni a fost uriaș. Timp de ani lungi, aceste pămînturi au reprezentat sursa lor principală de

cherestea, nu numai pentru atelierile unde se construiau corăbii, din Lond Daer și din alte părți, ci și pentru numenoreeni. Nenumărate corăbii încărcate cu lemn traversau marea spre apus. Despădurirea a sporit în timpul războiului din Eriador; căci băștinașii surghiuniți îl primeau cu brațele deschise pe Sauron și nădăjduiau în victoria lui asupra Oamenilor Mării. Sauron știa ce importanță aveau pentru dușmanii săi Marele Liman și atelierile de acolo, astfel că îi folosea pe băștinașii clocotind de ură împotriva Numenorului drept

364 POVEȘTI NETERMINATE

iscoade și călăuze pentru cetele lui de atacatori. Nu avea destulă armată să-și îngăduie să atace forturile din Liman sau de pe malurile râului Gwathlo, dar cetele lui de atacatori făceau un adevărat prăpăd, provocând incendii în păduri și dând foc stocurilor de bușteni ale numenoreenilor.

Pînă ce Sauron să fie în sfîrșit învins și alungat spre răsărit, dincolo de hotarele Eriadorului, cea mai mare parte a bătrînilor codri fusese distrusă. Gwathlo curgea acum printr-un ținut pustiit, cît vedeai cu ochii pe ambele maluri, fără copaci și lăsat de izbeliște. Nu astfel arătase cînd își primise dintîiul nume de la neînfricații exploratori de pe corabia lui Tar-Aldarion, care se aventuraseră în susul râului, în bărci mici. De cum se termina regiunea de coastă, cu aerul ei sărat și vînturile puternice, pădurea înainta pînă pe malul râului și, chiar dacă albia era lată, copacii uriași aruncau umbre pe măsură deasupra râului, la adăpostul cărora bărcile aventurierilor înaintaseră fără zgomot în adîncul țărmlului necunoscut. Astfel că primul nume pe care i l-au dat a fost „Rîul Umbrei”, Gwath-hîr, Gwathir. Mai tîrziu au înaintat mult spre miazănoapte, pînă unde începeau marile ținuturi ale smîrcurilor; dar avea să mai treacă multa vreme pînă cînd se va fi ivit nevoia sau vor fi avut destui oameni să se apuce să sece smîrcurile și să ridice un stăvilar pentru a pune temeliele unui port mare pe locul unde avea să se afle Tharbad în vremea celor Două Regate. Cuvîntul sindarin pe care-l foloseau ei pentru smîrcuri era Io, anterior loga [din rădăcina log-, însemnînd „ud, muiat, mlăștinos”]; la început au crezut că de aici izvora rîul pădurii, necunoscînd încă rîul Mitheithel care cobora din munții aflați la miazănoapte și, strîngîndu-și apele din Rîul Urșilor [Apa Zgomotoasă] și Glanduin, se revărsa tumultuos peste cîmpie. Toponimul Gwarthir s-a preschimbat astfel în Gwathlo, rîul

umbros din smîrcuri.

Gwathlo a fost unul din puținele toponime care a ajuns să fie cunoscut și de alte neamuri în afară de marinarii din Numenor, și să primească un echivalent în adunaică - Agathurush.

Istoria limanului Lond Daer și a orașului port Tharbad este menționată în acest eseu și într-o analiză a toponimului Glanduin:

Glanduin înseamnă „rîul-hotar”. Așa a fost numit la început (în cel de-al Doilea Ev), deoarece forma hotarul sudic al Eregionului, ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

365

dincolo de care trăiau neamuri prenumenoreene și în general neprietenoase, de exemplu strămoșii dunlendingilor. Mai târziu, împreună cu Gwathlo, ce se forma din unirea sa cu Mitheithel, a marcat hotarul sudic al Regatului de la Miazănoapte. Dincolo de acest hotar, pămîntul cuprins între Gwathlo și Isen (Sîr Angren), se numea Enedwaith („Poporul din mijloc”); nu ținea de nici unul din regate și nici nu s-a întemeiat acolo vreo așezare statornică de oameni de origine numenoreană. Dar marele Drum de la Miazănoapte la Miazăzi, principala rută de comunicare între cele Două Regate, în afară de căile pe mare, îl traversa de la Tharbad la Vadurile Isen (Ethraid Engrin). Înainte să decadă Regatul de la Miazănoapte și să se abată nenorocirile asupra Gondorului, adică înainte de Marea Molimă din cel de-al Treilea Ev, 1636, amîndouă regatele își îndreptau atenția deasupra acestei regiuni și împreună au construit și s-au îngrijit de Podul Tharbad și de lungul zăgaz pe care drumul se întindea de ambele părți ale râurilor Gwathlo și Mitheithel, traversînd astfel smîrcurile din cîmpiile Minhiriath și Enedwaith.* O garnizoană numeroasă, formată din marinari și constructori, a fost ținută acolo pînă în secolul XVII al celui de-al Treilea Ev. Dar după aceea, regiunea a decăzut cu repeziciune; și cu mult înainte de vremea Stăpînului Inelelor a devenit din nou o regiune de smîrcuri. Cînd Boromir a făcut lunga lui călătorie din Gondor pînă în Vilceaua Despicata — curajul și efortul cerute de o atare întreprindere nu sînt pe deplin recunoscute în poveste —, Drumul de la Miazănoapte nu mai exista, fără doar de rămășițele fărîmi- cioase ale zăgazului pe care se putea ajunge, nu fără primejdii, pînă la Tharbad unde nu mai era de găsît altceva decît ruine pe colnice tot mai mici și un vad primejdios, format lîngă ceea ce mai rămăsese din pod, de netrecut dacă rîul n-ar fi curs

acolo încet și puțin adînc — însă lat.

* în zilele de început ale celor două regate, cea mai rapidă rută între ele (care nu putea fi folosită de oștiri numeroase) era pe mare, pînă la vechiul port aflat la capătul estuarului format de râul Gwathld, și de acolo la portul fluvial Tharbad, apoi pe drum. Vechiul port maritim și cheiurile sale impunătoare căzuseră în ruină, dar cu trudă multă s-a construit un port la Tharbad, unde puteau acostă și corăbiile ce traversau marea, precum și o fortăreață, cu mari fortificații de pămînt pe ambele maluri ale râului, pentru a păzi Podul Tharbad, atît de faimos odată. Străvechiul port era unul dintre primele porturi durate de numenoreeni, ale cărui lucrări fuseseră începute de vestitul rege-marinar Tar-Aldarion, iar mai tîrziu a fost extins și fortificat. Se numea Lond Daer Enedh, Marele Liman de la Mijloc (din pricină ca se afla între Lindon, la miazănoapte, și Pelargir, de pe Anduin). [Nota autorului]

366 POVEȘTI NETERMINATE

Dacă-și mai amintea cineva numele Glanduin, aceasta nu se întîmpla decît în Vilceaua Despicață; iar numele se referea numai la cursul superior al râului, unde încă mai curgea cu repeziciune, pentru ca nu mult după aceea să se piardă în cîmpii și să dispară în smîrcuri: un labirint de mlaștini, iazuri și ostroave, locuite doar de stoluri de lebede și multe alte păsări de apă. Dacă râul avea vreun nume, acesta era în graiul dunlendingilor. în întoarcerea Regelui VI 6, râul (și nu Rîul) care curgea în Nîn-in-Eilph, „Tărîmul de ape al Lebedelor"*, se numea Gîrla Lebedelor.

Tatăl meu a intenționat să introducă, într-o hartă revizuită din Stăpînul Inelelor, toponimul Glanduin ca nume al cursului superior al râului, și să indice și smîrcurile ca atare, cu numele Nîn-in-Eilph (sau Gîrla Lebedelor). S-a dovedit că intenția lui a fost înțeleasă greșit, deoarece, pe harta lui Pauline Baynes, cursul inferior este numit „R. Gîrla Lebedelor", în vreme ce pe harta din carte, după cum am spus mai sus (pg. 362), toponimele sînt indicate la alt rîu.

Trebuie menționat că despre Tharbad se spune că este „un oraș ruinat", în Frăția Inelului II 3 —, iar în Lothlorien Boromir a spus că își pierduse calul la Tharbad, încercînd să treacă Torentul Cenușiu pe la vad (ibid, II 8). în Povestea Anilor, ruina și părăsirea orașului-port Tharbad sînt indicate în dreptul anului 2912 al celui de-al Treilea Ev, cînd mari revărsări de ape au

devastat Enedwaith și Minhiriath.

Din aceste comentarii, se poate observa că portul numenorean de la gura râului Gwathlo a evoluat, de când a fost scris „Despre Galadriel și Celeborn”, de la „un mic port numenorean”, la Lond Daer, Marele Liman. Este desigur vorba de Vinyalonde, sau Noul Liman, din „Aldarion și Erendis” (pg. 246), deși acest toponim nu apare în comentariile citate mai sus. În „Aldarion și Erendis” (pg. 286), se spune că lucrările începute de Aldarion în Vinyalonde, după ce a devenit Rege, „n-au fost niciodată isprăvite”. Ceea ce probabil nu înseamnă altceva decât că n-au fost isprăvite de el; căci istoria ulterioară a portului Lond Daer presupune că limanul a fost pînă la urmă reconstruit și fortificat împotriva furiei mării, * Sindarinul alph, lebădă, plural eilph, quenyanul alqua, în Alqualonde. Ramura telerina a graiului eldarin a schimbat kw original în p (p-ul original a ramas neschimbat). Sindarina vorbita în Pâmîntul de Mijloc, care a suferit multe schimbări, a transformat consoanele mute în spirante după l și r. Astfel, alkwa original a devenit alpa în telerină și alf (transcris alph) în sindarină.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN

367

și într-adevăr, același pasaj din „Aldarion și Erendis” continuă prin a spune că Aldarion „a pus temeliiile a ceea ce avea să împlinescă Tar-Minastir mulți ani mai tîrziu, în primul război cu Sauron, și, de n-ar fi trudit el atunci, corăbiile Numenorului nu ar fi putut aduce armia la ceasul și la locul potrivite - așa cum întrezărise el”.

Afirmația din comentariul de mai sus referitor la Glanduin, anume că portul a fost numit Lond Daer Enedh, „Marele Liman de la Mijloc”, deoarece se afla între Lindon, la miazănoapte, și Pelargir pe Anduin, se refera cu siguranța la un timp mult după intervenția numenoreenilor în războiul împotriva lui Sauron, în Eriador, căci, conform Poveștii Anilor, Pelargir a fost construit abia în anul 2350 al celui de-al Doilea Ev și a devenit limanul principal al Numenoreenilor Credincioși.

ANEXA E

NUMELE LUI CELEBORN ȘI GALADRIEL

Într-un eseu despre obiceiurile eldarilor din Valinor în privința prenumelor, se spune că ei aveau doua „nume date” (essi), din care unul era dat la naștere, de către tată; de obicei, acesta

amintea de numele tatălui, asemănându-se acestuia ca sens și fomiă, sau putea fi chiar același nume, la care ulterior se adăuga eventual un prefix distinctiv atonei când copilul atingea vîrstă adultă. Al doilea nume era dat mai tîrziu, uneori mult mai tîrziu, alteori imediat după naștere, de către mamă; aceste nume materne aveau o mare semnificație, deoarece mamele eldarilor aveau o mare intuiție privind caracterul și capacitățile copiilor lor, și unele chiar aveau darul profeției. În plus, oricare dintre eldari putea primi un epesse („nume ulterior”), căpătînd nu neapărat de la rudele sale, o poreclă — în general în semn de admirație sau ca titlu de onoare; acest epesse putea deveni numele folosit îndeobște și pomenit în cîntece și în cronici (cum a fost, de exemplu, cazul lui Ereinion, cunoscut întotdeauna sub epesse-ul Gil-galad).

Astfel, numele Alatâriel, care, conform versiunii ultime a poveștii despre relația lor (pg. 320) i-a fost dat lui Galadriel de către Celeborn în Aman, era un epesse (în privința etimologiei sale, vezi Anexa la Silmarillion, articolul kal-), pe care ea l-a ales pentru a-l folosi în Pămîntul de Mijloc, redat în sindarină drept Galadriel, în defavoarea „numelui patern” Artanis, sau a „numelui matern” Nerwen.

368 POVEȘTI NETERMINATE

Desigur că doar în ultima versiune Celeborn apare cu un nume în graiul Elfilor Nobili, și nu în sindarină: Teleporno. Se afirmă că, de fapt, forma este telerină; rădăcina străveche a cuvîntului elfic pentru „argint” era Kyelep-, care a devenit celeb în sindarină, telep-, telpe în telerină, și tyelep-, tyelpe în quenyană. Dar în quenyană s-a impus forma telpe sub influența graiului telerin; deoarece telerii prețuiau argintul mai presus de aur, iar măiestria lor în prelucrarea argintului era recunoscută pînă și de noldori. Astfel, Telperion era mult mai des folosit decît Tyelperion, drept numele Copacului Alb din Valinor. (Alatâriel era și el telerin; forma quenyană era Al tăriei).

Numele de Celeborn a fost gîndit la început cu sensul de „Copacul de Argint”; era, de asemenea, numele Copacului din Toi Eressea (Silmarillion, pg. 94). Rudele apropiate ale lui Celeborn aveau „nume de copaci” (pg. 322): Galadhon, tatăl lui, Galathil, fratele lui, și Nimloth, nepoata lui, care purta același nume cu al Copacului Alb din Numenor. Totuși, în scrierile de dată tîrzie ale tatălui meu, înțelesul de „Copac de Argint” a fost abandonat: al

doilea element din Celeborn (ca nume de persoană) deriva mai curînd din forma adjectivală străveche omâ, „înălțare, înalt”, decît din substantivul înrudit orng, „copac”. (La origine, orng se referea la copaci cu tulpini mai drepte și mai zvelte, precum mestecenii, în vreme ce copacii mai viguroși, cu rămuriș mai bogat, precum stejarii și fagii, erau numiți în limba străveche galadâ, „crescut măreț”; dar în quenyanâ nu era respectată cu strictețe această distincție, ea dispărînd cu totul în sindarinâ, limba în care toți copacii au ajuns să fie numiți galadh, iar om n-a mai fost nici el folosit, supraviețuind doar în versuri și cîntece, și în multe nume de persoane și de copaci.) Celeborn era înalt, fapt menționat într-un comentariu despre Măsurile de lungime numenoreene, pg. 394.

Despre confuzia creată uneori între numele lui Galadriel și cuvîntul galadh, tatăl meu scria următoarele:

Cînd Celeborn și Galadriel au devenit cîrmuitori ai elfilor din Lorien (Elfi Pădureni la origine, care-și spuneau galadhrimi), numele lui Galadriel a fost asociat cu copacii, contribuind la aceasta și numele soțului ei, care, și el, părea să conțină un cuvînt referitor la copac; astfel că, în afara hotarelor Lorienului, printre aceia a căror amintire despre zilele de odinioară și despre istoria lui Galadriel începuse să pălească, numele ei era adesea schimbat în Galadhriel. Ceea ce nu se întîmpla în Lorien.

ISTORIA LUI GALADRIEL ȘI CELEBORN 369

Se poate menționa aici că numele elfilor din Lorien se scrie corect galadhrim, iar al orașului, Caras Galadhon. Inițial, tatăl meu a schimbat forma sonoră a lui th (ca în then, din engleza modernă), din numele elfice, în d, deoarece (scria el) dh nu este folosit în engleză și ar părea straniu. Ulterior s-a răzgîndit asupra acestui aspect, însă Galadrim și Caras Galadon au rămas necorectate pînă după publicarea ediției revizuite a Stăpînului Inelelor (în edițiile recente s-a operat corectura). Numele acestea sînt scrise greșit la articolul aida din Indicele la Silmarillion*

* în ediția din 1999 a volumului Silmarillion, care a stat la baza versiunii românești, cele doua nume sînt scrise corect, (n.tr.)

PARTEA A TREIA

AL TREILEA EV

va Aa JĪ3OT ia

I PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

După căderea lui Sauron, Isildur, fiul și moștenitorul lui Elendil, s-a reîntors în Gondor. Acolo și-a pus însemnul de Rege al Amorelui, nestemata Elendilmir¹, și și-a proclamat cîrmuirea suverană peste toți dunedainii de la Miazănoapte și de la Miazăzi; căci era un om tare mîndru și puternic. A rămas un an în Gondor, punînd din nou ordine în țară și așezînd hotarele;² dar grosul oștirii din Arnor a venit înapoi în Eriador pe drumul numenorean ce ducea de la Vadurile Isenului la Fornost.

Cînd în sfîrșit a simțit că poate să se ducă înapoi în țara sa, era în mare grabă și dorea să meargă mai întii în Imladris; acolo își lăsase soața și pe fiul său cel mai mic;³ pe lîngă asta, avea neapărată nevoie să ceară sfatul lui Elrond. Astfel că s-a hotărît să o ia pe la miazănoapte de Osgiliath, în sus pe Valea Anduinului, pînă la Cirith Forn en Andrath, înalta trecătoare de la Miazănoapte, prin care se cobora spre Imladris.⁴ Cunoștea bine ținutul, căci adeseori călătorise prin acele părți înainte de Războiul Alianței, și tot pe acolo mersese la luptă, cu bărbații din Amorul răsăritean, în compania lui Elrond.⁵

Era o călătorie lungă, dar celălalt drum, spre apus, apoi spre miazănoapte, pînă la răsrucea din Arnor, de unde cotea spre răsărit, pînă în Imladris, era cu mult mai lung.⁶ Poate că, pentru cine mergea călare, era la fel de iute, dar Isildur nu avea nici un cal

374 POVEȘTI NETERMINATE

bun de călărie;⁷ și poate că în alte vremuri drumul acela fusese mai sigur, dar acum Sauron fusese înfrînt, iar sâlășluitarii Văii luptaseră alături de Isildur în această victorie. Nu se temea de nimic, doar de vremea rea și de oboseală, dar acestea trebuiau îndurate de cei pe care nevoia îi trimitea într-o zare sau alta a Pămîntului de Mijloc.⁸

Așa s-a făcut, și așa se spune și în legendele de mai tîrziu, că al doilea an al celui de-al Treilea Ev se apropia de sfîrșit cînd Isildur a pornit la drum din Osgiliath, în primele zile ale lunii Ivanneth⁹, socotind să ajungă în Imladris în patruzeci de zile, pe la mijlocul lunii Narbeleth, înainte ca iarna să se aștearnă la Miazănoapte. într-o dimineață senină, la Poarta Răsăriteană a Podului, Meneldil¹⁰ și-a luat rămas bun de la el, spunîndu-i:

- Iute să-ți fie drumul și fie ca Soarele de la începutul călătoriei tale să nu înceteze să-ți lumineze drumul!

împreună cu Isildur mergeau cei trei fii ai săi, Elendur, Aratan și Ciryon¹¹, și Garda lui formata din două sute de cavaleri și oșteni, bărbați neînfricați din Arnor, căliți în războaie. Despre călătoria lor nu se știe nimic, înainte să fi trecut peste Dagorlad, de unde și-au continuat drumul spre miazănoapte, peste pămînturile întinse și pustii la miazăzi de Marea Pădure Verde. în cea de-a douăzecea zi, au zărit în zare pădurea, învăluind șesul dinaintea lor în îndepărtata lucire de roșu și auriu a lunii Ivanneth, cînd deodată cerul s-a acoperit și dinspre Marea Rhun a prins să sufle un vînt întunecat și greu de ploaie. Patru zile a ținut ploaia; încît, atunci cînd au ajuns la intrarea în Vale, între Lorien și Amon Lanc¹², Isildur nici nu s-a mai apropiat de Anduin ale cărui ape erau umflate și vijelioase, ci a apucat-o în sus, pe prapoarele abrupte de pe malul răsăritean, cu gînd să ajungă la căile străvechi ale Elfilor Pădureni, de-a lungul poalei pădurii.

Și uite așa, în după-amiaza tîrzie a celei de-a treizecea zi a călătoriei lor, au trecut hotarele de miazănoapte ale Cîmpiilor Stînjeneilor¹³, urmînd o potecă ce ducea în regatul din acele timpuri al lui Thranduil¹⁴. Ziua senină se stîngea în înserare;

departe, peste munți, se strîngeau norii, înroșiți de soarele cețos care cobora spre

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR 375

ei; adîncul văii se cufundase de-acum în umbră surie. Dunedainii cîntau, căci marșul din acea zi se apropia de capăt, iar în urmă lăsaseră trei sferturi din lungul drum spre Imladris. În dreapta, Pădurea se înălța deasupra lor, în vîrfurile pantelor pieptișe ce se lăsau pînă în potecă, de la care panta spre fundul văii era mai domolită.

Dintr-odată, tocmai cînd soarele s-a prăvălit în spatele norilor, au auzit strigătele înfiorătoare ale orcilor și-n clipa următoare i-au zărit ieșind din Pădure și coborînd pantele spre ei, scoțînd urletele lor războinice.¹⁵ În lumina tot mai stinsă, nu-și puteau da seama de numărul lor, dar era limpede că-i întreceau cu mult pe dunedainii, chiar de zece ori. De îndată Isildur a ordonat să se formeze un thangail¹⁶, un zid de scuturi în două rînduri strînse ce puteau să se retragă la ambele capete dacă erau luate prin flanc și la nevoie chiar să formeze un cerc. Dacă terenul ar fi fost drept ori panta în favoarea lui, Isildur și-ar fi dispus compania într-un dîrnaith¹⁶ și i-ar fi atacat pe orei, în speranța că marea forță a dunedainilor săi și armele pe care le aveau ar fi reușit să taie drum printre dușmani și să-i împrăștie în cele patru zări; numai că tocmai asta nu putea face acum. Și inima i-a fost cuprinsă de o presimțire întunecată.

- O fi Sauron mort, dar răzbunarea lui e încă vie, i-a spus el lui Elendur care stătea lîngă el. Atacul ăsta a fost ticluit cu viclesug și socoteală! N-avem nici o nădejde să primim ajutor: Moria și Lorien au rămas mult în urmă, iar pînă la Thranduil ar mai fi patru zile de mers.

- Unde mai pui că ducem cu noi poveri al căror preț nici cu mîntea nu-l putem gîndi, a zis Elendur, care știa ce taină ascundea tatăl său.

Orcii se apropiau. Isildur s-a răsucit spre scutierul său:

- Ohtar¹⁷, iată ce-ți dau ție spre păstrare - și cu aceste vorbe i-a dat măreața teacă și frînturile lui Narsil, sabia lui Elendil. Fă tot ce poți, numai să nu cadă în mîinile dușmanilor; chiar și cu prețul de-a fi socotit laș pentru că m-ai părăsit. Ia-l și pe prietenul tău cu tine și fugiți! Dispăreți! Vă poruncesc!

376 POVEȘTI NETERMINATE

Atunci Ohtar a îngenunchat, i-a sărutat mîna și cei doi tineri

au rupt-o la fugă spre fundul întunecat al văii.¹⁸

Dacă orcii, cu ochii lor ageri, au băgat de seamă fuga celor doi, nu s-au sinchisit de ea. S-au oprit câteva clipe, ca să-și pregătească atacul. Intii au slobozit o ploaie de săgeți; dintr-odată, cu un strigăt cumplit, au făcut ceea ce ar fi făcut și Isildur, anume au năpustit la vale, pe ultimul povârniș, o armie întregă din cei mai voinici războinici ai lor, chitind să spargă zidul de scuturi al dunedainilor. Dar zidul nu s-a clintit. Nici săgețile nu izbutiseră să pătrundă prin armurile numenoreene. Staturile mărețe ale oamenilor îi întreceau în înălțime pînă și pe cei mai înalți dintre orei, iar săbiile și sulițele lor erau cu mult mai ucigătoare decît armele vrăjmașilor. Atacatorii s-au oprit năuci, au rupt rîndurile și s-au retras, lăsîndu-i pe cei atacați aproape neatînși, neclintiți din locul lor și cu mormane de orei răpuși la picioare.

Isildur ar fi zis că dușmanii se retrag spre Pădure. S-a uitat în urmă. Pleoapa roșie a soarelui care cobora în spatele munților a scăpărat printre nori; încă puțin și se-annopta. Isildur a dat poruncă să pornească din nou la drum, fără zăbavă, dar să o apuce în jos, unde pămîntul era mai drept și mai neprielnic pentru orei.¹⁹ își zicea că poate, după atacul ăsta care-i costase scump, vrăjmașii or să bată în retragere, chiar dacă iscoadele lor or să-i urmărească în timpul nopții și-or să le pîndească tabăra. Știa cam ce le poate pielea orcilor care adeseori își pierdeau cumpătul cînd prada lor izbutea să se răsucescă și să muște.

De data asta însă, Isildur a greșit socoteala. Atacul nu fusese făcut doar cu vicleșug, ci și cu o ură sălbatică și neostoită. Orcii din Munți erau întăriți de poruncile primite de la neîndurătorii servitori din Barad-dur, trimiși cu mult timp înainte să vegheze tre- cătorile²⁰, iar Inelul, tăiat de pe mîna lui Sauron cu doi ani în urmă, încă mai purta cu sine voința ticăloasă a acestuia și îi chema în ajutor pe toți servitorii săi — lucru pe care dunedainii nu-l știau. Abia dacă merseseră preț de o milă, cînd orcii s-au pus din nou în mișcare. N-au mai atacat ca prima dată, ci le-au ieșit în față cu toată

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR 377

oștirea lor. Au coborît cîtă frunză și iarbă, linia frontului întinzîndu-se la dreapta și la stînga, pentru ca apoi să se arcuiască și curînd să se închidă într-un cerc de nepătruns, în jurul dunedainilor. Nu scoteau nici un strigăt și se țineau la

distanță de temutele arcuri de oțel din Numenor²¹, cu toate că lumina zilei pălea cu repeziciune, iar Isildur avea cu mult mai puțin arcași decît i-ar fi trebuit.²² Isildur și dunedainii săi s-au oprit locului.

O vreme, totul a fost nemișcare, deși cei cu vedere mai bună dintre dunedaini spuneau că orcii se apropiau pe furiș, pas cu pas. Elendur s-a dus la tatăl său, care stătea singur, înnegurat la chip, pierdut parcă în gânduri.

—Atarinya, i-a zis el, ce-i cu puterea aceea care ar băga în sperieți făpturile astea scîrbavnice și le-ar porunci să-ți dea ascultare? Nu-i de trebuință acum?

— Vai, nu, senya. N-o pot folosi. Mi-e teamă de durerea ce mi-ar pricinui-o atingerea ei.²³ Și încă nu am găsit în mine tăria s-o fac să mi se supună. E nevoie de cineva cu mult mai mareț decît mine, așa cum mă știu că sînt. Mîndria mi-e la pămînt. Puterea aceasta la Păstrătorii celor Trei ar trebui să ajungă.

În acea clipă a izbucnit un sunet neașteptat de corni și orcii s-au strîns în jurul lor din toate părțile, năpustindu-se asupra dunedainilor cu o sălbăticie cruntă. În noaptea care se lăsase, orice nădejde pierise. Oamenii se prăbușeau; asupra celor mai mari dintre ei se azvîrleau cîte doi orei deodată și, fie că erau uciși pe loc, fie că rămîneau vii, cu greutatea lor orcii îi puneau la pămînt pe dunedaini, pentru ca alte gheare să-i tragă afară și să-i sfîșie. Pentru un dunedain mureau cinci orei, și tot era prea puțin. Astfel a pierit Ciryon, iar Aratan a fost rănit de moarte, încercînd să-l salveze.

Elendur, încă teafăr, îl căuta pe Isildur. Acesta îi încuraja pe oamenii din flancul răsăritean, unde atacul era mai crîncen, căci orcii încă se temeau de nestemata Elendilmir ce o purta Isildur deasupra sprîncenei, și-l ocoleau. Cînd Elendur l-a atins pe umăr, el s-a răsucit cu furie, crezînd că un orc se strecurase în spatele lui.

378 POVEȘTI NETERMINATE

— Regele meu, i-a spus Elendur, Ciryon a pierit, iar Aratan e pe moarte. Ultimul tău sfetnic trebuie să te sfătuiască, ba nu, să-ți poruncească, așa cum tu i-ai poruncit lui Ohtar. Te du! Ia-ți povara și, cu orice preț, du-o la Păstrători! Chiar cu prețul de a-ți părăsi oamenii și pe mine!

— Fiu al Regelui, a răspuns Isildur, știam că astfel trebuie să fac; dar m-am temut de durere. Și nu puteam pleca fără învoirea

ta. Mă iartă și iartă-mi și mîndria care v-a sortit acestui sfîrșit.²⁴

Elendur l-a sărutat, spunîndu-i:

— Te du! Acum să te duci!

Isildur s-a răsucit spre apus și, scoțînd Inelul pitit într-o punguliță prinsă în jurul gîtului cu un lanț subțire, și l-a pus pe deget cu un strigăt de durere, și de atunci nici un ochi nu l-a mai văzut în Pămîntul de Mijloc. Dar nestematei Apusului, Elendilmir, nu-i putea fi stinsă strălucirea, astfel că dintr-odată a scăpărat cu o lumină roșie și mînioasă, ca o stea arzătoare. Oameni și orei deopotrivă s-au ferit din calea ei, cuprinși de teamă, iar Isildur, trăgîndu-și gluga peste cap, a pierit în noapte.²⁵

Despre ce s-a ales de dunedaini atît s-a aflat mai tîrziu: în scurtă vreme, toți zăceau morți, în afară de unul singur, un tînăr scutier, năucit, îngropat sub oamenii căzuți. Astfel a pierit Elendur, care, după cum ziceau toți cei care îl cunoscuseră, ar fi trebuit să ajungă Rege, și încă unul dintre cei mai măriți, date fiind vigoarea și înțelepciunea lui, și noblețea lui netrufașă, cel mai mîndru din spița lui Elendil, neîndoielnic urmaș al străbunilor săi.²⁶ Despre Isildur se spune că îl chinuia o mare durere și inima-i era strînsă ca de un clește, dar la început a fugit asemenea unui cerb hăituit de ogari, pînă a ajuns în fundul văii. Acolo s-a oprit, ca să vadă dacă nu cumva era urmărit; căci orcii puteau lua urma unui fugar în întuneric după miros, fără să aibă nevoie de vederea ochilor. Apoi și-a continuat drumul cu băgare de seamă; în fața lui, în beznă, se întindeau pămînturi hîrtopite, lipsite de cărări, cu multe capcane pentru picioarele pribege.

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR 379

Astfel s-a făcut că, într-un tîrziu, a ajuns la malurile Anduinului, în puterea nopții, frînt de oboseală; mersese la fel de mult și tot atît de iute cît ar fi mers și dunedainii de-ar fi străbătut acel ținut fără oprire și la lumina zilei.²⁷ Rîul curgea cu volburi iuți și întunecate prin fața lui. O vreme, Isildur a stat locului, singur și deznădăjduit. Apoi, în grabă, și-a lepădat armura și armele, păstrînd doar o sabie scurta, prinsă la brîu²⁸, și s-a aruncat în apă. Era un om cu o forță și o voinicie cu care puțini dintre dunedainii de vîrsta lui s-ar fi putut lăuda, dar nădejde să ajungă pe malul celălalt nu avea. N-a apucat să se depărteze prea mult, cînd s-a văzut silit să înoate aproape spre miazănoapte, împotriva curentului; oricît ar fi înotat el de vîrtos, apa îl împingea în jos, spre smîrcurile Cîmpiilor Stînjeneilor. Erau

mai aproape decît își închipuise el²⁹, și tocmai cînd simțea că rîul își domolea curgerea, și aproape că ajunsese pe malul celălalt, s-a pomenit că trebuie să se lupte cu plauri de trestii și buruieni lipicioase. Dintr-odată, și-a dat seama că Inelul dispăruse. Din întîmplare, sau pentru că așa a fost să fie, îi părăsise mîna și dispăruse unde nu mai avea vreo nădejde să-l găsească. La început, într-atît l-a copleșit simțămîntul pierderii lui, încît nici nu s-a mai luptat, și fără doar și poate s-ar fi scufundat și s-ar fi înecat. Dar, pe cît de repede îl cuprinsese acel simțămînt, tot atît de repede a și trecut. Durerea pierise și ea. Isildur se eliberase de o povară cumplită. Picioarele au atins fundul rîului, iar el, ridicîndu-se din mîl, și-a croit drum printre trestii și a ajuns la o insuliță mocirloasă, în apropiere de malul apusean. Acolo a ieșit din apă: un biet muritor, o creatură măruntă, pierdută și părăsită în sălbăticia Pămîntului de Mijloc. Dar pentru orei, ai căror ochi vedeau și noaptea și care stăteau pitiți acolo, de strajă, el a părut să se înalțe deasupra lor ca o monstruoasă umbră a fricii, cu un singur ochi asemenea unei stele. Și-au slobozit săgețile otrăvitoare spre ea și au rupt-o la fugă. De prisos, căci Isildur, lipsit de armură, a fost străpuns în inimă și-n gît, și fără țipăt s-a prăvălit înapoi în apă. Nici o urmă a trupului său n-a mai fost găsită de elfi ori oameni. Astfel a pierit prima victimă a răutății Inelului ce nu avea stăpîn:

380 POVEȘTI NETERMINATE

Isildur, al doilea Rege al tuturor dunedainilor, stăpîn al Amorusului și Gondorului, și ultimul în acel ev al Lumii.

Sursele legendei privitoare la moartea lui Isildur

La această întîmplare au fost și martori. Ohtar și tovarășul său scăpaseră, purtînd asupra lor frînturile săbiei Narsil. Povestea pomenește de un tînăr care a supraviețuit măcelului: era scutierul lui Elendur, numit Estelmo, care a căzut la pămînt printre ultimii, năucit de o lovitură de bîtă, dar n-a fost răpus, astfel că a fost găsit în viață sub trupul lui Elendur. Auzise ce-și spusese ră Isildur și Elendur la despărțire. Salvatorii veniseră la locul bătăliei, dar prea tîrziu, și totuși la vreme să-i împiedice pe orei să mutileze leșurile; unii Pădureni îi trimiseseră vești lui Thranduil prin pristavi, și chiar și ei strînseseră o armie ca să-i atace pe orei — i-au pus pe fugă și i-au împrăștiat în cele patru zări, căci, cu toate că orcii ieșiseră victorioși, pierduseră mulți dintre ai lor, și aproape toți cei mari căzuseră: timp de mulți ani după aceea nici

că au mai încercat un asemenea atac.

Povestea ultimelor ceasuri ale lui Isildur și a morții lui s-a alcătuit din presupuneri care n-au fost departe de adevăr. În forma ei completă, legenda a fost compusă abia în timpul domniei lui Elessar, în cel de-al Patrulea Ev, când s-au descoperit și alte dovezi. Pînă atunci, se știau, întii, că Isildur avea Inelul și că fugise spre Rîu; în al doilea rînd, că zalele, coiful, scutul și marea sabie ce le purtase (altceva însă nimic) fuseseră găsite pe mal, nu departe de Cîmpiile Stînjeneilor; în al treilea rînd, că orcii lăsaseră străjeri pe malul apusean, înarmați cu arcuri, pentru a-i prinde pe aceia care ar fi putut scăpa din bătălie și ar fi fugit spre Rîu (se găsiseră urme ale taberei lor, una în apropiere de marginea Cîmpiilor Stînjeneilor); și în al patrulea rînd, că Isildur și Inelul, separat sau împreună, pieriseră mai mult ca sigur în Rîu, căci dacă Isildur ar fi ieșit pe malul apusean purtînd Inelul, ar fi scăpat de străjeri, și e greu de crezut că un om de o asemenea voinicie n-ar fi izbutit să ajungă în Lorien

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR 381

sau în Moria înainte să se prăbușească. Cu toate că drumul era lung, fiecare dunadan purta într-o tașcă pecetluită, prinsă la brîu, o sticlută plină cu o licoare întăritoare, și turte dintr-un soi de patla- gină, menite a-l ține în viață multe zile — nu chiar ca licoarea numită miruvoi³⁰ sau turtele de lembas ale eldarilor, totuși asemănătoare, căci arta tămăduirii și alte taine ale Numenorului mai erau încă folosite, nefiind uitate. Dar printre armele lepădate de Isildur nu se găsiseră nici brîul, nici tașca.

Mult mai tîrziu, pe măsură ce al Treilea Ev al Lumii Elfilor se săvîrșea și Războiul Inelului se apropia, la Sfatul din casa lui Elrond s-a dezvăluit că Inelul fusese găsit, scufundat nu departe de hotarul Cîmpiilor Stînjeneilor, lîngă malul apusean; dar nu se descoperiseră urme ale trupului lui Isildur. Tot atunci, cei prezenți la Sfat și-au dat seama că și Saruman căutase în taină prin aceleași locuri; el nu găsisese Inelul (care fusese dus de acolo cu mult timp înainte), dar cei de la Sfat nu știau încă dacă nu cumva Saruman dăduse peste altceva.

Însă Regele Elessar, după ce a fost încoronat în Gondor, s-a apucat să facă ordine în regatul său, și unul dintre primele lucruri pe care le-a făcut a fost să repare turnul Orthanc unde își pusese în gînd să reașeze palantîrul, recuperat de la Saruman. Atunci au fost căutate toate secretele turnului. S-au găsit multe

lucruri de preț, giuvaieruri de-ale lui Eorl și obiecte moștenite de el, furate din Edoras cu ajutorul lui Limbă de Vierme în vremea slăbiciunii dovedite de Regele Theoden, și alte asemenea lucruri, încă și mai vechi și frumoase, din gorgane și morminte din toate colțurile lumii. Pornit pe drumul pribegiei, Saruman nu se preschimbase în dragon, ci în cioară. într-un tîrziu, în spatele unei uși ascunse pe care nu ar fi putut-o găsi ori deschide dacă lui Elessar nu i-ar fi venit Gimli Gnomul în ajutor, au dat peste o cămăruță de oțel. Poate că rostul ei fusese acela de a adăposti Inelul; în ea nu se găsea aproape nimic. într-un sipet de pe un raft înalt se aflau două lucruri. Unul era o cutioară de aur, prinsă de un lanț frumos; goală, fără a avea gravat pe ea vreo literă sau un însemn, dar nu încăpea

382 POVEȘTI NETERMINATE

îndoială că pe vremuri purtase în ea Inelul și atîrnase la gîtul lui Isildur. Lîngă ea, o comoară neprețuită, deplînsă îndelung, căci se crezuse a fi pierdută pe vecie: însăși Elendilmir, steaua albă din cristal elfesc, legată într-o plasă fină de mithril³¹, moștenită de Elendil de la Silmarien și pe care el o luase ca însemn al regalității în Regatul de la Miazănoapte.³² Regii, fiecare în parte, și toate căpeteniile ce i-au urmat în Arnor au purtat nestemata Elendilmir, ajungînd astfel pînă la Elessar însuși; dar cu toate că era un giuvaier de mare frumusețe, făcut de făurarii elfi în Imladris pentru Valandil, fiul lui Isildur, nu avea nici vechimea și nici puterile celei care se pierduse cînd Isildur a fugit în întunecime și nu s-a mai întors.

Elessar a luat nestemata cu venerație și, cînd s-a reîntors pe meleagurile de la Miazănoapte și a urcat pe tronul Amozului ca Rege de drept, Arwen i-a legat-o deasupra sprîncenei și oamenii au rămas muți de uimire vîzîndu-i întreaga splendoare. Dar Elessar nu a mai primejduit-o, ci o purta numai în zile de mare sărbătoare ale Regatului de la Miazănoapte. în toate celelalte zile, la veșmîntul regal își lega nestemata Elendilmir pe care el însuși o moștenise.

— Și aceasta merită venerația noastră, spunea el, chiar mai multă decît mi se arată mie; patruzeci de capete au purtat-o înaintea mea.³³

Cumpănind mai îndeaproape la toată această comoară ascunsă, oamenii au fost cuprinși de tulburare. Li se părea ca lucrurile acelea, și neîndoielnic Elendilmir, nu ar fi putut fi găsite

decît dacâ s-ar fi aflat asupra lui Isildur atunci cînd a cãzut rãpus în apã; dar dacâ aceasta s-a întîmplat într-un loc adînc, unde curentul era iute, cu timpul ar fi fost duse de apã. Prin urmare, cel mai probabil Isildur a cãzut nu în loc adînc, ci undeva unde apa micã nu-i trecea de umeri. Atunci de ce nu se gãsise nici o urmã din osemintele lui, chiar dacâ trecuse un Ev? Sã le fi gãsit Saruman și, ca sã-și arate disprețul, le arsese în bãtaie de joc în unul din cuptoarele iui? Dacâ într-adevãr astfel se întîmplase, rușinoasã-i era fapta; dar nu și cea mai rea.

PRÁPÁDUL DE PE CÍMPIILE STÎNJENEILOR

383

NOTE

- 1 Nestemata Elendilmir este numita astfel într-o notã de subsol în Anexa A (I, iii) la Stãpînul Inelelor: Regii din Arnor nu purtau coroanã, „ci numai o singura nestematã albã, Elendilmir se numea, Steaua lui Elendil, legatã peste sprîncene cu o plasã finã de argint". Aceastã notã este valabilã și pentru alte menționãri ale Stelei lui Elendil în decursul poveștii. De fapt, n-a fost o singurã nestematã cu acest nume, ci douã; vezi pg. 382.
- 2 Dupã cum se relateazã în Povestea lui Cirion și Eorl, inspirîndu-se din istorii mai vechi, în mare parte pierdute, pentru a înfãțișa faptele care au dus la Jurãmîntul lui Eorl și la alianța Gondorului cu rohirrimii. [Nota autorului] - Vezi pg. 424.
- 3 Cel mai mic dintre fiii lui Isildur era Valandil, al treilea Rege al Amozului; vezi „Despre Inelele Puterii" în Silmarillion, pg. 402. în Anexa A (I, ii) la Stãpînul Inelelor se spune cã s-a nãscut în Imladris.
- 4 Trecãtoarea aceasta poartã nume elfic numai aici. Mult mai tîrziu, în Vîlceaua Despicatã, Gloin Gnomul a numit-o Trecãtoarea înaltã: „Dacã n-ar fi fost beorningii, de mult nu s-ar mai fi putut trece dinspre Ținutul de Jos cãtre Vîlceaua Despicatã. Ei sînt bãrbați viteji și țin deschise Trecãtoarea înaltã și Vadul Carrock" (Frãția Inelului II 1). în aceastã trecãtoare au fost prinși de cãtre orei Thorin Scut de Stejar și compania lui (Hobbitul, capitolul 4). Fãrã îndoialã cã Andrath înseamnã „urcuș lung": vezi pg. 353 nota 16.
- 5 Cf. Despre Inelele Puterii în Silmarillion, pg. 401: „[Isildur] a pornit-o spre miazãnoapte, pe drumul pe care venise Elendil".

6 Mai bine de trei sute de leghe [adică pe drumul pe care intenționa Isildur să meargă], și în cea mai mare parte fără cărări bătute; în acele vremuri, singurele drumuri mimenoreene erau drumul cel mare ce unea Gondorul de Arnor, prin Calenardhon, apoi spre nord, peste Gwathlo la Tharbad, și în sfârșit ajungea la Fornost; și Drumul de la Răsărit la Apus, de la Limanurile Cenușii la Imladris. Aceste drumuri se întretaiau la un moment dat [în Bree], la vest de Amon Sul (Țancul Vremii), trei sute nouăzeci și două de leghe depărtare de

384 POVEȘTI NETERMINATE

Osgiliath, după măsurătoarea numenoreană, și apoi la răsărit de Imladris, la o sută șaisprezece leghe: în total cinci sute opt leghe. [Nota autorului] — Vezi Anexa despre Măsurile de lungime numenoreene, pg. 392.

7 În țara lor, numenoreenii aveau cai pe care-i prețuiau foarte mult [vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pp. 236-237]. Dar nu-i foloseau la război, deoarece au purtat toate războaiele pe uscaturile de peste mare. De asemenea, erau înalți și puternici, iar soldații lor, când aveau asupra lor tot echipamentul de luptă, erau obișnuiți să poarte armuri și arme grele. În așezările lor din Pământul de Mijloc, și-au făcut rost de cai, pe care-i creșteau, dar nu-i foloseau prea mult pentru călărie, decât la întreceri și la plimbările de plăcere. În război, caii erau călăriți doar de soli și de arcașii care aveau armament ușor (și care adesea nu erau numenoreeni). În Războiul Alianței, au pierdut mulți cai, dintre cei pe care i-au folosit, iar în Osgiliath rămăseseră prea puțini. [Nota autorului]

8 Pe tărîmurile acelea fără adăpost trebuiau să ducă lucruri și provizii cu ei; nu se așteptau să dea peste așezări de elfi sau oameni înainte să ajungă în regatul lui Thranduil, ceea ce însemna aproape de capătul călătoriei lor. Pe drum, fiecare om ducea cu el provizii pentru două zile (pe lângă „tașca de ananghie”, pomenită în text [pg. 381]), restul de provizii și lucrurile trebuincioase erau transportate de cai mici și voinici, din aceia — din cât se spunea — ce fuseseră găsiți, trăind liberi și sălbatici, pe cîmpiile întinse din sudul și estul Pădurii Verzi. Fuseseră domesticiți; dar cu toate că puteau duce în spinare poveri mari (mergînd la pas), nu se lăsau încălecați de nimeni. Din acest soi nu aveau decât zece cai. [Nota autorului]

9 Yavannie 5, conform „Răbojului Regelui" din Numenor, păstrat cu mici modificări în Calendarul din Comitat. Yavannie (Ivanneth) corespundea lunii Halimath, septembrie al nostru; iar Narbeleth, lunii octombrie. Ajungeau patruzeci de zile (pînă pe 15 Narbeleth), dacâ nu se întîmpla nimic. Pînă la destinație făceau cel puțin trei sute opt leghe în marș; dar oștenii dunedaini, bărbați înalți, extrem de vînjoși și de căliți, erau deprinși să străbată, înarmați pînă-n dinți, opt leghe pe zi „cu ușurință": opt etape a cîte o leghe, făcînd o pauză scurtă după fiecare leghe (Jar, în sindarină daur, însemnînd la origine oprire sau pauză), și o oră întregă la amiază. Ceea ce însemna un

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

385

„marș" de aproximativ zece ore și jumătate, din care mergeau efectiv opt ore. Puteau menține ritmul acesta perioade lungi de timp, dacâ aveau proviziile trebuincioase. Cînd nevoia o cerea, puteau merge și mai iute, douăsprezece leghe pe zi (sau chiar și mai multe, dacâ nevoia era foarte mare), dar pentru perioade mai scurte de timp. Cînd s-a întîmplat dezastrul, la latitudinea la care se afla Imladris (de care se apropiau), ziua-lumină măsura cel puțin unsprezece ore în regiunea de șes; în mijlocul iernii, mai puțin de opt ore. Totuși, în regiunile nordice și la vreme de pace, nu se făceau călătorii lungi între începutul lunii Hithlui (Hisime, noiembrie) și sfîrșitul lui Ninui (Nonime, februarie). [Nota autorului] — O descriere detaliată a Calendarelor folosite în Pămîntul de Mijloc se găsește în Anexa D la Stăpînul Inelelor.

' O Meneldil era nepotul lui Isildur, fiul fratelui mai mic al lui Isildur, Anârion, răpus în asediul împotriva turnului Barad-dur. Isildur îl numise pe Meneldil Rege al Gondorului. Era un om plin de bunătate, dar cu puterea previziunii, astfel că nu-și mărturisea gîndurile. De fapt, îi părea bine că Isildur și fiii săi plecaseră și spera că treburile din meleagurile de la Miazănoapte îi vor ține ocupați multă vreme. [Nota autorului] — în hronicul privind Moștenitorii lui Elendil, încă nepublicat, se spune că Meneldil era al patrulea vlăstar al lui Anârion, că s-a născut în anul 3318 al celui de-al Doilea Ev și că a fost ultimul om care s-a născut în Numenor. Nota citată mai sus este singura care se referă la caracterul lui.

11 Toți trei luptaseră în Războiul Alianței, dar Aratan și Ciryon n-

au luat parte la invazia Mordorului și la asediul turnului Barad-dur, deoarece Isildur îi trimisese să păzească fortăreața Minas Ithil, în cazul în care Sauron ar fi scăpat de Gil-galad și de Elendil și ar fi încercat să forțeze drumul prin Cirith Duath (ulterior numit Cirith Ungol) și să se răzbune pe dunedaini înainte să cadă înfrânt. Elendur, moștenitorul lui Isildur, mult îndrăgit de către acesta, și-a însoțit tatăl pe tot parcursul războiului (în afară de ultima confruntare pe Oro-druin), iar Isildur avea deplină încredere în el. [Nota autorului] — în hronicul menționat în nota anterioară se afirmă că fiul cel mai mare al lui Isildur s-a născut în Numenor, în anul 3299 al celui de-al Doilea Ev (Isildur însuși s-a născut în 3209).

386 POVEȘTI NETERMINATE

12 Amon Lanc, „Dealul Golaș”, era cel mai înalt punct al podișului din cornul sud-vestic al Pădurii Verzi, fiind numit astfel deoarece nici un copac nu creștea pe creștetul lui. Mult mai târziu a fost numit Doi Guldur, prima fortificație a lui Sauron după reparația lui. [Nota autorului]

13 Cîmpiile Stînjeneilor (Loeg Ningloron). în Zilele de Odinioară, cînd Elfii Pădureni s-au stabilit pentru prima oară pe acel meleag, cîmpiile acestea erau un lac format într-o depresiune adîncă, în care Anduinul își vărsa apele, venind de la Miazănoapte, pe porțiunea cea mai rapidă a cursului său, o coborîre lungă de vreo șaptezeci de mile, și acolo se unea cu torentul Rîului Stînjeneilor (Sîr Ninglor) care se prăvălea din Munți. Lacul fusese mai întins la vest de Anduin, deoarece partea estică a văii era mai abruptă; dar la răsărit se întindea probabil pînă la poalele lungilor povîrnișuri pornite din Pădure (împădurite și ele la acea vreme), iar malurile sale pline de stufăriș erau formate de panta ceva mai lină aflata chiar sub drumeagul pe care-l urma Isildur. Lacul a devenit o mlaștină întinsă, prin care rîul se strecura printre insulițe sălbatice și plauri mari de stuf și trestie și mulțimi de stînjenei galbeni mai înalți de-un stat de om, de la care se trăgea și numele întregii regiuni și a rîului din Munți - căci de-a lungul cursului său inferior creșteau cele mai multe flori din acestea. Dar mlaștina se retrăsese spre răsărit și de la baza pantelor mai line porneau acum șesuri întinse, acoperite de iarba și trestii mici, pe care oamenii le puteau străbate cu piciorul. [Nota autorului]

14 Cu mult înainte să fi avut loc Războiul Alianței, Oropher,

Regele Elfilor Pădureni din partea de răsărit a Anduinului, fiind tulburat de veștile primite despre puterea tot mai mare a lui Sauron, a părăsit străvechile lor așezări din jurul dealului Amon Lanc, peste rîu de așezările rubedeniilor lor din Lorien. De trei ori s-a mutat tot mai spre miazănoapte, iar la capătul celui de-al Doilea Ev se stabilise în strungile munților Eryn Duir, iar poporul său numeros trăia în codrii și văile dinspre apus, bătînd potecile aceluiașinut pînă la malul Anduinului, la nord de străvechiul Drum al Gnomilor (Men-i- Naugrim). Oropher s-a alăturat și el Alianței, dar a fost răpus în timpul atacului asupra Părților Mordorului. Thranduil, fiul său, s-a întors cu ceea ce mai rămăsese din oastea Elfilor Pădureni, cu un an înainte de marșul lui Isildur.

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

387

Eryn Duir (Munții întunecați) erau un grup de munți înalți, la nord-est de Pădure, astfel numiți din pricina pădurilor dese de brazi ce creșteau pe coastele sale; dar încă nu-și căpătaseră renumele. Mai tîrziu, cînd Umbra lui Sauron a cuprins Marea Pădure Verde, schimbîndu-i numele din Eryn Galen în Taur-nu-Fuin (tradus drept Codrul întunecat), Eryn Duir au devenit un cuibar pentru cele mai becisnice creaturi ale lui Sauron, fiind numiți Eryn-nu-Fuin, Munții Codrului întunecat. [Nota autorului] — în legătură cu Oropher, vezi Anexa B la „Istoria lui Galadriel și Celeborn”. Într-unui din pasajele citate acolo, retragerea lui Oropher spre miazănoapte, în Pădurea Verde, este pusă pe seama dorinței sale de a se depărta de teritoriul gnomilor din Khazad-dum și al lui Celeborn și Galadriel din Lorien.

Numele elfice ale Munților Codrului întunecat nu sînt menționate nicăieri altundeva. În Anexa F (II) la Stăpînul Inelelor, numele elfic al Codrului întunecat este Taur-e-Ndaedelos, „Pădurea Cumplitei Spaime”; numele dat aici, Taur-nu-Fuin, „Pădurea de sub Umbra Noptii”, avea să fie numele pentru Dorthonion, podișul împădurit la hotarul nordic al Beleriandului, în Zilele de Odinioară. Folosirea aceluiași nume, Taur-nu-Fuin, atît pentru Codrul întunecat cît și pentru Dorthonion, este notabilă, ținînd cont de strînsa analogie între reprezentările lor grafice, închipuite de tatăl meu: vezi Pictures by J. R. R. Tolkien, 1979, nota la nr. 37. - După sfîrșitul Războiului Inelului, Thranduil și Celeborn au schimbat încă o dată numele Codrului

întunecat, numindu-l Eryn Lasgalen, Pădurea Frunzelor Verzi (Anexa B la Stăpînul Inelelor.)

Men-i-Naugrim, Drumul Gnomilor, este Vechiul Drum al Pădurii, descris în Hobbitul, cap. 7. într-o primă ciornă a acestei secțiuni din povestirea de față, există o notă care se referă la „străvechiul Drum al Pădurii, care ducea în jos de la Trecătoarea Imladris și traversa Anduinul pe un pod (care fusese lărgit și fortificat pentru a putea fi trecut de armatele Alianței), apoi străbătea valea răsăriteană și pătrundea în Pădurea Verde. Peste Anduin nu se putea construi un pod altundeva mai jos; la câteva mile în aval de Drumul Pădurii, terenul devenea abrupt iar râul tumultuos, pînă ce ajungea în marele bazin al Cîmpiilor Stînjeneilor. Dincolo de Cîmpii, își grăbea din nou curgerea, devenind un adevărat puhoi în care se vărsau multe pîraie ale căror nume s-au uitat, în afară de ale celor mai mari: Rîul Stînjeneilor (Sîr Ninglor), Rîul Argintului (Celebrant) și Lumina Fugară (Limlaith)". în Hobbitul, Drumul Pădurii traversa

388 POVEȘTI NETERMINATE

marele rîu pe la Vechiul Vad; nu se menționează că ar fi existat vreodată un pod acolo.

15 O altă versiune a întîmplării - conținută în legende - apare într-o scurtă relatare din Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 401-2): „Numai că în Munții Cețoși Isildur a fost atacat de o oștire de orei, care-l aștepta acolo. L-au împresurat pe nepusă masă, în tabăra pe care și-o așezase între Pădurea Verde și Rîul cel Mare, în apropiere de Loeg Ningloron, gîndind că toți dușmanii săi fuseseră răpuși."

16 Thangail, „gardul de scuturi", astfel se numea această dispunere a oștenilor în limba sindarină vorbită îndeobște de poporul lui Elendil; denumirea oficială quenyană era sandastan, „bariera de scuturi", derivată din străvechiul thandâ, „scut" și stama-, „a bara, a exclude". în cuvîntul sindarin al doilea element era diferit: caii, un gard sau o palisadă de sulite și pari ascuțiți. în forma străveche kegl, acest element deriva din rîdâcina keg, „piedică, cîrlig", găsit și în cuvîntul străvechi kegyâ, „gard", de unde sindarinul cai (cf. Morgai, în Mordor).

Dîrnaith, în quenyană nernehta, „om-vîrf de lance", era o formație în formă unghiulară, care ataca pe distanță scurtă un dușman care își strîngea rîndurile, dar încă nu se așezase în linie

de bătaie, sau împotriva unei formațiuni defensive, pe teren deschis. În quenyană nehte, în sindarina naith, se folosea pentru orice structură sau proeminență care se termina cu un vîrf ascuțit: vîrf de lance, clin, unghi, promontoriu îngust (rădăcina nek, „îngust”); cf. Naith în Lorien, pămîntul din locul unde Celebrant și Anduin se uneau în unghi, care la punctul propriu-zis de unire a rîurilor era mai îngust și mai ascuțit decît se poate reprezenta pe o hartă la scară mică. [Nota autorului]

17 Ohtar este singurul nume folosit în legende; probabil că este doar titlul de adresare folosit de Isildur în acest moment tragic, ascun- zîndu-și sentimentele în spatele unei adresări ceremonioase. Ohtar, „luptător, oștean”, era titlul tuturor celor care, deși deplin instruiți și căliți, nu fuseseră încă primiți în rîndul roquenilor, adică al „cavalerilor”. Dar Isildur îl îndrăgea pe Ohtar, care îi era și rudă. [Nota autorului]

18 În versiunea anterioară, Isildur i-a spus lui Ohtar să ia doi însoțitori cu el. în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 402) și în Frăția

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

389

Inelului II 2 se spune că „numai trei dintre oamenii lui s-au întors din munți”. În textul redat aici, se subînțelege că al treilea a fost Estelmo, scutierul lui Elendur, care a supraviețuit bătăliei (vezi pg. 380).

19 Trecuseră de depresiunea adîncă a Cîmpiilor Stînjeneilor, dincolo de care terenul de pe malul răsăritean al Anduinului (care curgea printr-o albie adîncă) era mai tare și mai uscat, deoarece avea o altă configurație. Începea să urce spre miazănoapte pînă cînd, în apropiere de Drumul Pădurii și de țara lui Thranduil, era aproape la același nivel cu streășină Pădurii Verzi. Lucru pe care Isildur îl cunoștea bine. [Nota autorului]

20 Nu încapă îndoială că Sauron, bine informat despre alianță, trimisese atîtea trupe de orei ale Ochiului Roșu cîte își putea permite, pentru a face tot ce le stătea în putință să hârțuiască orice armie care ar fi încercat să scurteze drumul traversînd Munții. În cele din urmă, oștirea principală a lui Gil-galad, împreună cu Isildur și o parte din oamenii din Arnor au trecut Trecătorile Imladris și Caradhras, iar orcii s-au pierdut cu firea și s-au ascuns. Dar au rămas la pîndă, hotărîți să atace orice

companie a elfilor sau a oamenilor pe care o puteau depăși numericește. Pe Thranduil au trebuit să-l lase să treacă, căci pînă și oastea lui împuținată era mult prea puternică pentru ei; dar orcii așteptau un moment prielnic, mai tot timpul ascunși în Pădure, în vreme ce alții pîneau de-a lungul malurilor rîului. Este puțin probabil că ajunsese pînă la ei vestea căderii lui Sauron, deoarece el fusese asediat sub pază strictă în Mordor, iar forțele sale nimicite pînă la ultimul oștean. Dacă totuși scăpaseră cîțiva, fugiseră departe în Răsărit, împreună cu Duhurile Inelelor. Detașamentul acesta mic de la Miazănoapte fusese uitat, fără doar și poate. Orcii își închipuiau probabil că Sauron învinsese și armia lui Thranduil, decimată de război, se retrăgea ca să se ascundă în fortărețele din Pădure. Gîndul acesta îi îmboldea să-și dea osteneala să cîștige laudele stăpînului lor, cu toate că nu luaseră parte la bătăliile principale. Dar nu cu laudele lui s-ar fi ales, de-ar fi trăit vreunul îndeajuns să-l vadă pe Sauron recăpătîndu-și puterile. Nici o tortură n-ar fi ostoit mînia lui față de netoții ăia neisprăviți care lăsaseră să le scape printre degete cel mai rîvnit obiect din Pămîntul de Mijloc; cu toate că ei nu aveau cum ști de Inelul Suprem, care, în afara lui Sauron, era cunoscut numai celor Nouă Duhuri ale Inelelor, sclavii săi. Totuși, mulți au

390

POVEȘTI NETERMINATE

crezut că ferocitatea și hotărîrea cu care l-au atacat pe Isildur s-au datorat în parte Inelului. Abia trecuseră doi ani și un pic de cînd părăsise mîna lui și, deși se domolea cu repeziciune, încă era îngreunat de voința ticăloasă a stăpînului său, la care încerca din răsputeri să se întoarcă (așa cum a încercat din nou după ce acesta și-a recăpătat forțele și și-a schimbat sălașul). Prin urmare, se crede că, deși nu înțelegeau ce se petrece, căpeteniile orcilor clocoteau de o dorința sălbatică de a-i distruge pe dunedaini și de a-l prinde pe mai-marele lor. S-a dovedit însă în cele din urmă că Războiul Inelului a fost pierdut odată cu Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor. [Nota autorului]

21 Despre arcurile numenoreenilor, vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 238.

22 Nu mai mult de douăzeci, din cît se spune; nimeni nu se așteptase să apară o asemenea nevoie. [Nota autorului]

23 Compară cuvintele din pergamentul scris de Isildur, în legătură cu Inelul, înainte să plece din Gondor în ultima sa călătorie, și pe care Gandalf le-a repetat la Sfatul ținut la Elrond, în Vâlceaua Despăcată: „Era fierbinte când l-am luat întâia dată, fierbinte ca un tăciune, și mâna mi s-a pîrlit, încît tare mi-e teama că nicicînd nu voi mai scăpa de durerea pe care mi-a pricinuit-o. Dar chiar în vreme ce scriu, prinde să se răcească și pare că se face mai mic...” (Frăția Inelului II 2).

24 Trufia care l-a făcut să păstreze Inelul în ciuda sfatului lui Elrond și al lui Cirdan, anume că trebuia distrus în focurile Orodruinului (Frăția Inelului II 2 și Despre Inelele Puterii, în Silmarillion, pg. 401).

25 Tîlcul, remarcabil în sine, al acestui pasaj pare să fie acela că lumina nestematei Elendilmir era o dovadă ce tăgăduia invizibilitatea conferită de Inelul Suprem atunci când era purtat pe deget, deoarece ar fi trebuit să fie văzută doar când Inelul nu se afla pe deget; totuși, când Isildur și-a acoperit capul cu o glugă, lumina s-a stins.

26 Se spune că, mult mai tîrziu, aceia (asemenea lui Elrond) în a căror amintire imaginea lui stăruia au fost surprinși de marea asemănare, la trup și la minte, între el și Regele Elessar, învingătorul în Războiul Inelului în care atît Inelul cît și Sauron și-au găsit sfîrșitul pentru totdeauna. Conform cronicilor dunedainilor, Elessar

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

391

era al treizeci și optulea descendent al lui Valandil, fratele lui Elendur. Atît de multă vreme a trebuit să treacă pînă a fost răzbunat. [Nota autorului]

27 Șapte leghe și mai bine de la locul bătăliei. Căzuse întunericul când a fugit el; a ajuns la Anduin pe la miezul nopții. [Nota autorului]

28 Tipul acesta de arma se numea eket: o sabie scurtă, făcută anume pentru a fi înfiptă, cu lamă lată, ascuțită la vîrf și tăioasă pe ambele laturi, cu o lungime variind între un picior și un picior și jumătate. [Nota autorului]

29 Locul ultimului lor popas fusese la o milă, o milă și ceva dincolo de hotarul de la miazănoapte, dar probabil că în întuneric terenul înclinat l-a făcut să o ia oarecum spre miazăzi. [Nota autorului]

- 30 Un clondir cu miruvor, „întăritorul celor din Imladris", i-a fost dat lui Gandalf de către Elrond, cînd Frăția a plecat din Vilceaua Despicată {Frăția Inelului II 3): vezi de asemenea The Road Goes Ever On, pg. 61.
- 31 Deoarece acel metal a fost găsit în Numenor. [Nota autorului] - în „Casa lui Elros" (pg. 306), se spune că Tar-Telemmaite, al cincisprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, ar fi fost poreclit astfel (adică „mîna de argint") din pricină că îndrăgea argintul, „punîndu-și mereu slujitorii sâ-i caute mithril". Dar Gandalf zicea că mithrilul nu se găsea decît în Moria, „numai aici, din întreaga lume" (Frăția Inelului II 4).
- 32 în „Aldarion și Erendis" (pg. 257) se spune că Erendis a pus ca diamantul pe care i-l adusese Aldarion din Pămîntul de Mijloc să fie încrustat „ca o stea într-o lucrătură de argint; și, la rugămîntea ei, el i-a legat-o [nestemata] pe frunte". Din acest motiv a fost cunoscută drept Tar-Elestirne, Doamna cu Sprinceana înstelată; „așa au ajuns mai apoi Regii și Reginele să poarte drept stea o nestemată albă deasupra sprîncenelor, în loc de coroană" (pg. 298, nota 18). Nu se poate să nu observăm o legătura între tradiția aceasta și cea referitoare la Elendilmir, o nestemată în formă de stea, purtată deasupra sprîncenei ca un însemn al regalității în Arnor; dar nestemata Elendilmir originală îi aparținea lui Silmarien și prin urmare exista în Numenor (oricare ar fi fost originea ei) înainte ca Aldarion să fi adus din Pămîntul de Mijloc giuvaierul lui Erendis, ceea ce înseamnă că nu pot fi unul și același.

392 POVEȘTI NETERMINATE

- 33 Numărul real era treizeci și opt, deoarece a doua Elendilmir fusese făcută pentru Valandil (vezi și nota 26, mai sus). - în Povestea Anilor din Anexa B la Stăpînul Inelelor, notația pentru anul 16 al celui de-al Patrulea Ev (adică 1436, după Numărătoarea Anilor în Comitat) spune că, atunci cînd Regele Elessar a venit la Podul Viniac să-și salute prietenii, i-a dat Jupînului Sam cel înțelept Steaua Dunedainilor, chiar în timp ce fiica lui Elanor era numită domnișoară de onoare a Reginei Arwen. Pornind de la această însemnare, domnul Robert Foster spune în The Complete Guide to Middle-earth [„Ghidul complet al Pămîntului de Mijloc", n.tr.] că „Steaua [lui Elendil] a fost purtată deasupra sprîncenei de către Regii Regatului de la Miazănoapte pînă cînd Elessar i-a dat-o lui Sam Gamgee în

anul 16 al celui de-al Patrulea Ev". Sugestia clară a pasajului de față este aceea că Regele Elessar a păstrat o perioadă de timp nedeterminată nestemata Elendilmir făcută pentru Valandil; mie mi se pare exclus faptul că ar fi dăruit-o Primarului din Comitat, oricît de mult l-ar fi prețuit. Elendilmir are mai multe nume: Steaua lui Elendil, Steaua de la Miazănoapte, Steaua Regatului de la Miazănoapte; Steaua Dunedainilor (care apare doar în această notație din Povestea Anilor) este socotită drept încă o denumire, atît în Ghidul lui Robert Foster, cît și în Tolkien Companion [„Vademecum la Tolkien”, n.tr.], al lui J.E.A. Tyler. Nu am găsit nici o altă referire la această denumire; dar eu sînt aproape convins că nu era o altă denumire și că Jupînul Sam cel înțelept a primit o altă recompensă onorifică (mult mai potrivită).

ANEXĂ

MĂSURILE DE LUNGIME NUMENOREENE

O însemnare asociată cu pasajul din „Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor”, privind diferite drumuri din Osgiliath spre Imladris (pg. 373 și pg. 383, nota 6) spune următoarele:

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

393

Unitățile de măsură pentru distanțe sînt convertite cît mai exact cu putință în termeni moderni. „Leghea” este folosită deoarece reprezenta cea mai lungă unitate de măsură: în sistemul numenorean (care era decimal), cinci mii de rangar (pași întregi) formau un Iar, echivalent cu aproape trei mile de-ale noastre [aproximativ 4,8 kilometri, n.tr.]. Lâr însemna „pauză”, deoarece, cu excepția marșurilor forțate, se făcea de obicei o pauză scurta după parcurgerea acestei distanțe [vezi nota 9 mai sus]. Ranga numenoreană era cu puțin mai lungă decît un yard [= 0,9144 m, n.tr.], aproximativ treizeci și opt de inci [= 96,52 cm, n.tr.], dat fiind faptul că numenoreenii erau mai înalți. Prin urmare, cinci mii de rangar ar fi aproape echivalentul a 5280 yarzi, adică „leghea” noastră [= 4,83 km, n.tr.]: 5277 yarzi, două picioare și patru inci, presupunînd că echivalența este exactă. Ceea ce nu poate fi determinat cu certitudine, deoarece se bazează pe lungimi menționate în relatări despre diferite lucruri și distanțe comparabile cu acelea existente în vremea noastră. Trebuie ținut cont atît de statura înaltă a numenoreenilor (deoarece se presupune că mîinile, labele picioarelor, degetele și pașii se află la originea

denumirilor unităților de măsură), precum și de abaterile de la aceste medii sau norme în procesul de stabilire și organizare a unui sistem de măsurare atât în viața de zi cu zi, cât și pentru calcule exacte. Astfel, două rangar erau adesea numite „stat de om”, ceea ce la treizeci și opt de inci dau o înălțime medie de șase picioare și patru inci; dar asta a fost mai tîrziu, cînd se pare că statura dunedainilor s-a micșorat; totodată, nu era considerată o afirmație exactă privind media înălțimii bărbaților dunedaini, ci o lungime aproximativă exprimată în cunoscuta unitate de măsură ranga. (Se spune adesea că ranga era lungimea unui pas mare, de la călcîiul rămas în spate pînă la degetul mare de la piciorul din față, al unui bărbat adult care merge iute, dar nu forțat; un pas mare întreg „ar putea fi o ranga și jumătate”.) Totuși, despre oamenii mîreți din trecut se spune că erau mai înalți de-un stat de om. Elendil era descris ca fiind „mai înalt de-un stat de om cu jumătate de ranga”; dar el era socotit cel mai înalt dintre toți numenoreenii care au scăpat din Decădere [și într-adevăr, era cunoscut drept Elendil cel înalt]. Eldarii din Zilele de Odinioară erau și ei foarte înalți. Galadriel, „cea mai înaltă dintre toate

394 POVEȘTI NETERMINATE

femeile eldarilor rămase în legende”, avea statură de bărbat, așa se spunea, adăugîndu-se: „după cum se făceau măsurătorile la dune- daini și la oamenii din vechime”, ceea ce însemna o înălțime de aproximativ șase picioare și patru inci.

Rohirrimii erau în general mai scunzi, deoarece strâ-strâmoșii lor își amestecaseră sîngele cu cel al unui neam mai îndesat. Despre Eomer se spunea că era înalt, la fel de înalt ca Aragorn; dar el și alți descendenți ai Regelui Thengel depășeau în înălțime statura obișnuită în Rohan, o caracteristică ce li se trăgea de la Morwen, soția lui Thengel, o domnița a Gondorului de origine nobilă numenoreană.

O notă la textul precedent adaugă informații cu privire la Morwen, pe lîngă cele cuprinse în Stăpînul Inelelor (Anexa A [II], „Regii Obștii”):

Era cunoscută drept Morwen din Losarnach, pentru că acolo trăia ea; dar nu se trăgea dintre locuitorii acelor părți. Tatăl ei venise acolo din Belfalas, pentru că îndrăgea văile înfloritoare ale ținutului; era urmașul unui fost Prinț al Obștii, prin urmare se înrudea cu Prințul Imrahil și între ei s-a legat o prietenie trainică. Eomer a luat de soție pe fiica lui Imrahil [Lothfriel], iar fiul lor,

Elfwine cel Frumos, semăna neînchipuit de mult cu tatăl mamei lui.

Într-o altă nota se spune despre Celeborn că era „un lînda din Valinor” (adică unul dintre teleri, care-și spuneau lîndari, Cîntăreții), și că

era socotit de către aceștia a fi înalt, după cum îi spunea și numele („înalt-argintat”); dar telerii, în general, nu erau la fel de înalți și de voinici ca noldorii.

Aceasta este ultima versiune a poveștii privitoare la originea lui Celeborn și la semnificația numelui său; vezi pg. 323, pg. 367.

În altă parte, tatăl meu a scris despre statura hobbiților, în comparație cu aceea a numenoreenilor, și despre originea numelui de „piticuți”:

PRĂPĂDUL DE PE CÎMPIILE STÎNJENEILOR

395

Referirile [la statura hobbiților] din Prologul la Stăpînul Inelelor sînt inutil de vagi și de complicate, din pricina includerii unor comentarii privitoare la supraviețuirea seminției lor în evurile de mai tîrziu; în ceea ce privește Stăpînul Inelelor, ele pot fi rezumate astfel: hobbiții din Comitat aveau o înălțime de trei-patru picioare, niciodată mai puțin și arareori mai mult. Desigur că ei nu-și spuneau piticuți; așa îi numeau numenoreenii. Numele lor se referea la înălțimea lor în comparație cu a bărbaților numenoreeni, și reflecta destul de fidel realitatea. Întîi a fost dat celor din familia Harfoot, care au fost cunoscuți de cîrmuitoarii Amozului în secolul XI [cf. notația pentru anul 1050 din Povestea Anilor], iar mai tîrziu celor din familia Fallohide și Stoor. Regatele de la Miazănoapte și de la Miazăzi au rămas în strînsă legătură la acea vreme și pînă tîrziu, și fiecare știa tot ce se întîmpla în ograda celuilalt, mai cu seamă despre strămutarea celor mai felurite neamuri și seminții. Astfel, cu toate că, din cît se știe, nici un „piticuț” nu își făcuse apariția în Gondor înainte de Peregrin Took, existența acestui neam între hotarele regatului Arthedain era cunoscută în Gondor, membrii lui fiind numiți piticuți sau periani în sindarină. În clipa în care Boromir a dat prima oară cu ochii de Frodo [la sfatul ținut la Elrond acasă], el l-a recunoscut ca făcînd parte din acest neam. Probabil că pînă în acea clipă crezuse despre ei că ar fi creaturi de basm. Dar, din primirea ce i s-a făcut lui Pippin în Gondor, pare destul de limpede că locuitorii își aminteau de „piticuți”.

într-o altă versiune a acestei note, se spune și mai mult despre scăderea în înălțime atât a piticușilor, cât și a numenoreenilor:

Scăderea în înălțime a dunedainilor nu era o tendință firească printre popoarele care trăiau în Pământul de Mijloc, ci se datora pierderii pământului lor strămoșesc, departe în Apus, cel mai apropiat, dintre toate pământurile muritoare, de Tărîmul Nepieritor. Scăderea în înălțime a hobbiților, care s-a petrecut mult mai târziu, s-a datorat cel mai probabil unei schimbări în condiția și felul lor de viață; au devenit un popor fugar și ascuns. Silit (pe măsură ce oamenii, Seminția Mare, se înmulțeau tot mai mult, 396 POVEȘTI NETERMINATE

uzurpînd pământurile mai fertile și mai prielnice) să se refugieze în păduri sau în sălbătici: un popor pribeag și sărac, uitîndu-și meșteșugurile, ducînd o viață nesigură, mereu în căutare de hrană și temîndu-se să nu fie văzuți.

II

CIRION ȘI EORL ȘI PRIETENIA DINTRE GONDOR ȘI ROHAN

(i)

Oamenii de la Miazănoapte și Căruțașii

Cronica lui Cirion și Eorl¹ începe doar odată cu prima întâlnire dintre Cirion, Majordom al Gondorului, și Eorl, Senior al eotheidilor, după ce se sfîrșise Bătălia de pe Cîmpia Celebrant și invadatorii Gondorului fuseseră nimiciți. Existau însă balade și legende despre marele val de rohirrimi veniți călare de la Miazănoapte, în Gondor și în Rohan, din care au fost luate povestirile din Cronicile² de mai târziu și multe alte informații privitoare la eotheidii. Toate acestea sînt reunite aici pe scurt, sub formă de cronică.

Eotheidii au fost prima oară cunoscuți sub acest nume în vremea Regelui Calimehtar al Gondorului (care a murit în anul 1936 al celui de-al Treilea Ev) vreme la care formau o obște mică, sălășluind în Văile Anduinului, între Carrock și Cîmpiile Stînje-nelor, mai mult pe malul apusean al râului. Erau o rămășiță a Oamenilor de la Miazănoapte care, odată, formaseră o confederație numeroasă și puternică de obști ce trăiau pe șesurile întinse dintre Codrul întunecat și Rîul Curgător, mari crescători de cai și călăreți vestiți pentru îndemînarea și robustețea lor, cu toate că sălașurile și

398 POVEȘTI NETERMINATE

le aveau la poala Pădurii, mai cu seamă în Adîncătura

Răsăriteană pe care tot ei o făcuseră în mare măsură, prin doborîrea copacilor.³

Oamenii aceștia de la Miazănoapte descindeau din aceeași seminție de oameni ca și aceia care, în Primul Ev, se strămutaseră în partea de apus a Pământului de Mijloc și se aliaseră cu eldarii în războaiele pe care le purtau cu Morgoth.⁴ Prin urmare, se înru-deau de departe cu dunedainii sau numenoreenii și îi lega o mare prietenie de poporul din Gondor. De fapt, erau priviți ca un bastion al Gondorului, păzindu-i de invazii hotarele nordice și estice; deși regii nu și-au dat seama de acest lucru decît cînd bastionul a început să se clatine și în cele din urmă a fost distrus cu totul, împuținarea Oamenilor de la Miazănoapte în Rhovanion a început odată cu Marea Molimă care prinsese să bîntuie acele meleaguri în iarna lui 1635 și curînd s-a întins în Gondor. Mulți au pierit acolo, mai cu seamă din rîndul celor care trăiau în orașe. Mai mulți au murit însă în Rhovanion, unde, cu toate că majoritatea oamenilor trăiau sub cerul liber și orașele mari erau puține, Molima a fost adusă de o iarnă rece, cînd oameni și cai deopotrivă au fost nevoiți să se adăpostească claie peste grămadă în casele lor scunde de lemn și în grajduri; unde mai pui că nu se prea pricepeau la arta tîmăduirii și la leacuri, ceea ce nu se întîmpla în Gondor, unde oamenii știuseră să păstreze învățăturile din Numenor. Se spune că, după ce s-a stins Molima, mai mult de jumătate din sâlășluitarii Rhovanionului și din cailor pieriseră.

Greu și-au revenit; dar multă vreme măcar n-au avut de ce se teme din pricina șubrezeniei lor. Fără îndoială că popoarele trăind mai departe, spre răsărit, fuseseră în egală măsură lovite, încît dușmanii Gondorului i-au atacat hotarele mai cu seamă dinspre miazăzi și de pe mare. Dar cînd a început invazia Căruțașilor, atrîgînd Gondorul în războaie care au durat aproape o sută de ani, Oamenii de la Miazănoapte au avut de înfruntat primele atacuri. Regele Narmacil II a dus o oștire numeroasă la miazănoapte, în șesurile aflate la sud de Codrul întunecat, și a strîns în jurul său pe toți Oamenii de la Miazănoapte pe care i-a mai găsit risipiți care pe unde apucase; dar oastea a fost înfrîntă, CIRION ȘI EORL... 399

Regele însuși căzînd în luptă. Ce a mai rămas din oastea lui s-a retras peste cîmpia Dagorlad în Ithilien, iar Gondorul a renunțat la toate pămînturile aflate la răsărit de Anduin, păstrînd doar

Ithilienul.⁵

Cît despre Oamenii de la Miazănoape, se povestește că au fost cîțiva dintre ei care au fugit traversînd râul Celduin (Rîul Curgător), unindu-se cu locuitorii (rubedeniile lor) din Ținutul de Jos, sub Erebor, alții s-au refugiat în Gondor, și au mai fost din cei care s-au strîns sub conducerea lui Marhwini, fiul lui Marhari (care a căzut în acțiunea de ariergardă, după Bătălia de pe Cîmpii).⁶ Îndreptîndu-se spre miazănoapte, printre Codrul întunecat și Anduin, s-au așezat în văile Anduinului, unde li s-au alăturat numeroși fugari care au venit la ei străbătînd Pădurea. Așa a început obștea numită Eo-theod⁷, cu toate că în Gondor nu s-a știut ani la rînd nimic despre acest lucru. Mulți dintre Oamenii de la Miazănoapte au ajuns sclavi și toate pămînturile ce fuseseră ale lor odată au intrat în stăpînirea Căruțașilor.⁸

Dar a venit și vremea cînd Regele Calimehtar, fiul lui Narmacil II, nemaifiind amenințat de alte pericole⁹, a hotărît să răzbune înfrîngerea din Bătălia de pe Cîmpii. Pristavi veneau la el, trimiși de Marhwini care-l avertiza cu privire la Căruțași și la urzelile lor de a trece Neadîncurile¹⁰ ca să atace Calenardhonul; mai spuneau însă pristavii că Oamenii de la Miazănoapte, căzuți în sclavie, puneau la cale o răscoală care avea să izbucnească fără doar și poate dacă începea vreun război din pricina Căruțașilor. Astfel, cînd s-a ivit clipa prielnică, Regele Calimehtar s-a pus în fruntea unei oștiri și a părăsit Ithilienul, avînd grijă ca dușmanul să prindă de veste despre manevrele sale. Căruțașii i-au atacat cu toți oștenii pe care-i aveau, și Calimehtar a bătut în retragere, făcîndu-i să-l urmărească și astfel să se depărteze de sălașurile lor. Pînă la urmă, bătălia s-a dat la Dagorlad și soarta războiului a stat multă vreme în cumpănă. Dar în toiul luptei, călăreții pe care Calimehtar îi trimisese peste Neadîncuri (rămase nepăzite de dușman), s-au unit cu un eored numeros¹¹, în fruntea căruia se afla Marhwini, și i-au atacat pe Căruțași

400 POVEȘTI NETERMINATE

din flanc și din spate. Victoria Gondorului a fost copleșitoare — chiar dacă nu decisivă, după cum avea să se dovedească. Iar cînd dușmanii au dat bir cu fugiții, risipindu-se curînd care-ncotro spre miazănoapte, unde se aflau sălașurile lor, Calimehtar nu s-a luat după ei, dovedindu-se înțelept. În urmă-le rămîneau morți mai bine de o treime din oștenii dușmani, care aveau să putrezească pe cîmpia Dagorlad printre osemintele altor bătălii

din trecut, mult mai nobile. Dar călăreții lui Marhwini i-au hărțuit pe Căruțași, pricinuindu-le și mai mari pierderi în lunga lor fugă în derivă peste șesuri, pînă cînd, în depărtare, s-a ivit Codrul întunecat. Abia atunci și-au oprit călăreții urmărirea, strigîndu-le a batjocură:

— La răsărit să vă mătrășiți, nu la miazănoapte, stirpe a lui Sauron! Vedeți, pămînturile pe care le-ați furat sînt în flăcări!

Și cu adevărat un fum gros se înălța spre cer.

Răzvrătirea pusă la cale și sprijinită de Marhwini izbucnise; proscriși deznădăjduiți își părăsiseră ascunzișurile din Pădure și îi ațîțaseră pe sclavi, iar împreună dăduseră foc la multe din casele Căruțașilor și la hambarele și taberele lor de căruțe. Dar cei mai mulți dintre ei pieriseră în această încercare; nu numai că erau slab înarmați, dar dușmanii nu-și lăsaseră sălașurile neapărate: le păzeau tinerii și bătrînii și femeile mai tinere care — așa cum era obiceiul la acel neam — știau să mînuiască armele și se luptau cu sălbăticie să-și apere casele și odraslele. Astfel că, în cele din urmă, Marhwini s-a văzut nevoit să se retragă în țara lui de pe malul Anduinului, iar Oamenii de la Miazănoapte, neam din neamul lui, nu s-au mai întors niciodată pe meleagurile lor dinainte. Calimehtar s-a retras și el în Gondor, și o vreme (din 1899 pînă în 1944), ținutul a fost ferit de alt război, pînă la marele atac în care dinastia regilor săi a fost aproape să se sfîrșească.

Cu toate acestea, alianța dintre Calimehtar și Marhwini nu fusese în zadar. Dacă oastea Căruțașilor din Rhovanion n-ar fi fost înfrîntă, atacul ar fi pornit mai devreme și cu mai mare forță, iar Gondorul ar fi fost distrus. Dar cea mai însemnată urmare a acestei alianțe avea să se arate într-un viitor îndepărtat, pe care nimeni nu-1

CIRION ȘI EORL... 401

putea întrezări: cele două mari raiduri ale rohirrimilor pentru salvarea Gondorului, venirea lui Eorl pe Cîmpia Celebrant și cornii Regelui Theoden pe Cîmpia Pelennor, și de n-ar fi fost acestea, zadarnică s-ar fi dovedit și întoarcerea Regelui.¹²

În acest timp, Căruțașii își lingeau rănile și puneau la cale răzbunarea. În locuri unde armile Gondorului nu puteau ajunge, pe țărmuri la răsărit de Marea Rhun, de unde nici o veste nu ajungea pînă la Regii Gondorului, neamul Căruțașilor se înmulțea și se răs- pîndea, arzînd de pofta de a face cuceriri și a jefui, plin

de ură față de regatul ce le stătea în drum. Dar pînă să se pună în mișcare, a trecut vreme lungă. Pe de o parte, se temeau de puterea Gondorului și, cum nu știașu nimic din ce se întîmpla la apus de Anduin, credeau că regatul acesta se întindea cu mult mai mult și avea un popor mult mai numeros decît erau în fapt la acea vreme. Pe de altă parte, Căruțașii răsăriteni înaintaseră între timp spre miazăzi, dincolo de Mordor, și se învrăjbiseră cu neamurile din Khand și cu vecinii lor, aflați și mai spre miazăzi. Pînă la urmă, dușmanii aceștia ai Gondorului au căzut la pace și au încheiat o alianță, pregătind un atac ce urma să lovească Gondorul, și de la miazănoapte, și de la miazăzi.

Despre toate planurile și mișcările vrăjmașe se știa prea puțin în Gondor, sau chiar nimic. Faptele înșirate aici au fost descifrate de către cronicari mult după ce s-au petrecut, înțelegînd că ura față de Gondor precum și alianța dușmanilor săi pentru a acționa împreună (lucru pe care singuri n-ar fi avut nici voința, nici înțelepciunea să-1 facă) s-a datorat uneltirilor lui Sauron. Este adevărat că Forthwini, fiul lui Marhwini, l-a prevenit pe Regele Ondoher (care i-a urmat tatălui său Calimehtar în anul 1936) că, în Rhovanion, Căruțașii își recăpătau puterile și spaima li se risipea, și că el unul bănuia că primeau forțe proaspete de la Răsărit, căci mult îi mai dădeau de furcă raidurile din partea de miazăzi a țării sale, atacatorii venind și pe rîu în sus, și prin Strînsura Pădurii.¹³ Dar la acea vreme Gondorul nu putea face nimic mai mult decît să-și alcătuiască și să-și instruiască o oștire atît de mare pe cîți oșteni era în

402 POVEȘTI NETERMINATE

stare să găsească sau să găzduiască. Astfel, cînd atacul s-a pornit în cele din urmă, Gondorul nu era chiar nepregătît, cu toate că forțele sale erau mai mici decît ar fi fost nevoie.

Ondoher și-a dat seama că dușmanii săi de la miazăzi se pregăteau de război și a avut înțelepciunea să-și împartă forțele în două oștiri — una la miazănoapte și una la miazăzi. A doua era mai mică, socotindu-se că în acea parte primejdia era și ea mai mica.¹⁴ Se afla sub comanda lui Eärnil, vlăstar al Casei Regale, urmaș al Regelui Telumehtar, tatăl lui Narmacil al Doilea. Iar tabăra principală și-o avea în Pelargir. Oastea de la miazănoapte era comandată de însuși Regele Ondoher. Așa fusese dintotdeauna datina în Gondor, ca Regele, dacâ voia, să se afle în fruntea oștirii sale într-o bătălie importantă, cu condiția să lase în

urmă-i un moștenitor cu drept de netăgăduit la tron. Ondoher se trăgea dintr-o dinastie războinică, oștenii îl iubeau și-l respectau; avea doi fii, amîndoi ajunși la vîrstă la care puteau să poarte arme: Artamir, cel mare, și Faramir, mai mic cu trei ani.

Veștile despre apropierea dușmanului au ajuns în Pelargir în a noua zi a lunii Cermie, în anul 1944. Eărnîl era pregătit: trecuse Anduinul cu jumătate din armia sa și, lăsînd intenționat Vadurile Poros neapărate, așezase tabăra la vreo patruzeci de mile mai la nord, în Ithilienul de la Miazăzi. Regele Ondoher plănuiise să-și ducă oștirea spre miazănoapte, traversînd Ithilienul, și s-o desfășoare pe cîmpia Dagorlad, un loc nefast pentru dușmanii Gondorului. (La acea vreme, încă se trudea la repararea fortărețelor de-a lungul Anduinului, la nord de Sarn Gebir, ce fuseseră construite de Narmacil I, astfel că acolo se aflau destui oșteni din Calenardhon să împiedice orice încercare de-a dușmanilor să treacă riul pe la Neadîncuri.) Dar veștile despre atacul de la miazănoapte n-au ajuns la urechile lui Ondoher decît în dimineața celei de-a douăsprezecea zi din luna Cermie, vreme la care dușmanul se afla de-acum aproape, în vreme ce oștirea Gondorului se mișca mult mai încet decît dacâ Ondoher ar fi fost prevenit mai devreme, și avangarda sa încă nu ajunsese la Porțile Gondorului. Oastea principală era în frunte, împreună cu

CIRION ȘI EORL... 403

Regele și Gărzile sale, urmată de oștenii Aripiei Drepte și Aripiei Stingi care urmau să-și ocupe pozițiile după ce ieșeau din Ithilien și se apropiiau de Dagorlad. Acolo se așteptau ei să se dea atacurile din nord și nord-est, așa cum se întîmplase și înainte, în Bătălia de pe Cîmpii și în victoria lui Calimehtar pe cîmpia Dagorlad.

Dar n-a fost așa. Căruțașii strînseseră o oștire numeroasă în preajma malurilor sudice ale mării interioare numite Rhun, căreia i se alăturară bărbați din Rhovanion, înrudiți cu ei, și din Khand, unde trăiau noii lor aliați. După ce toate au fost pregătite, au pornit spre Gondor din Răsărit, înaintînd cît au putut ei de repede de-a lungul munților Ered Lithui, astfel că apropierea lor n-a fost observată decît cînd a fost prea tîrziu. Așa s-a întîmplat că vîrfurile de lance al oastei din Gondor abia ajunsese în dreptul Porților Mordorului (Morannon), cînd un mare nor de praf purtat de un vînt răsăritean a vestit apropierea avangardei dușmane.¹⁵ Aceasta era formată nu numai din carele de război ale Căruțașilor, ci și

dintr-o forță de cavalerie atît de numeroasă, încît întrecea orice închipuire. Ondoher abia a avut vreme să se întoarcă și să înfrunte atacul cu flancul său drept, aflat mai aproape de Morannon, și să-i trimită vorbă lui Minohtar, Căpitanul Aripiei Drepte, care venea din urmă, să-i acopere flancul drept cît mai iute cu putință, cînd carele și cavaleria s-au năpustit în liniile sale neorînduite. Despre haosul și prăpădul care au urmat prea puține vești au ajuns vreodată în Gondor.

Ondoher nu era cîtuși de puțin pregătit să țină piept unui atac de cavalerie și care de luptă în număr atît de mare. Împreună cu Garda sa și purtîndu-și stindardele, a ocupat iute poziție pe un delușor, ceea ce nu a folosit la nimic.¹⁶ Atacul principal a țintit tocmai stindardul care a fost capturat, Garda sa nimicită aproape în întregime, iar el răpus și alături de el a căzut fiul său Artamir. Trupurile lor n-au fost nicicînd găsite. Atacul dușman a trecut ca tăvălugul peste ei, a înconjurat delușorul și a pătruns adînc în armia învălmășită a Gondorului, împingînd-o înapoi, într-un talmeș-balmeș greu de descris, peste cei care veneau din urmă, împrăștiind-o și hăituindu-i oștenii spre apus, pînă în Smîrcurile Morților.

404 POVEȘTI NETERMINATE

Văzînd acestea, Minohtar a trecut în fruntea oștii. Era un om pe cît de viteaz, pe atît de înțelept. Prima furie a atacului se risipise, cu mult mai puține pierderi și un succes mult mai mare decît visaseră dușmanii. Cavaleria și carele s-au retras, căci se apropia oastea principală a Căruțașilor. În scurtul răstimp pe care-l avea la dispoziție, Minohtar și-a înălțat propriul stindard și i-a regrupat pe oștenii armiei centrale, care mai rămăseseră pe cîmpul de luptă, și pe cei aflați sub comanda lui, care nu se împrăștiaseră. Fără să mai piardă timpul, a trimis cîțiva soli la Adrahil din Doi Amroth¹⁷, Căpitanul Aripiei Stingi, ordonîndu-i să se retragă cît mai iute cu putință cu oamenii lui și cu cei din ariergarda Aripiei Drepte, încă neîntrați în luptă. Cu aceste forțe urma să ocupe o poziție de apărare între Cair Andros (unde se aflau oșteni de-ai lor) și munții Ephel Duath, unde, datorită marelui cot făcut de Anduin spre răsărit, terenul era foarte îngust, și să apere cît mai mult cu putință căile spre Minas Tirith. Vrînd să cîștige timp pentru această retragere, Minohtar însuși avea să formeze o ariergardă și să încerce astfel să stăvilească înaintarea grosului oștirii Căruțașilor. Adrahil trebuia să trimită de îndată

solii care să-1 caute pe Eärnil și, dacă reușeau să-1 găsească, să-i spună despre dezastrul de la Morannon și despre pozițiile oștirii de la miazănoapte, care se retrăgea.

Cînd oastea principală a Căruțașilor a pornit atacul, trecuseră două ceasuri de la amiază, iar Minohtar își retrăsese linia la capătul Marelui Drum de la Miazănoapte din Ithilien, cam la jumătate de milă dincolo de punctul unde acesta o cotea spre răsărit, spre Turnurile de Strajă ale Morannonului. Primul triumf al Căruțașilor a fost însă începutul înfrîngerii lor. Neștiind cît de mare era armia aflată în apărare și cum era orînduită pe cîmpul de luptă, își lansaseră atacul mult prea devreme, înainte ca grosul acestei oștiri să iasă din teritoriul îngust al Ithilienului, încît carele și cavaleria lor se treziseră în fața unei victorii mult prea ușor cucerite și copleșitoare. Pentru ca apoi atacul principal să întîrzie prea mult, iar cînd au atacat totuși, n-au mai putut să-și folosească oastea numeroasă cu efectul deplin pe care-1 așteptau de la tacticile plănuite de ei, fiind mai curînd obișnuiți

CIRION ȘI EORL... 405

cu lupte duse la loc deschis. N-am greși dacă am crede că, amețiți de răpunerea Regelui și de punerea pe fugă a unei părți mari a oștii dușmane centrale, Căruțașii au crezut că învinseseră întreaga armie și că grosul propriei lor oștiri nu mai avea altceva de făcut decît să înainteze pentru a invada și a ocupa Gondorul. Dacă așa au gîndit, s-au înșelat.

Căruțașii au venit mai degrabă la grămadă, chiuind și cîntînd cîn- tece de victorie, nevăzînd încă nici urmă de apărători care să li se opună, pînă cînd au descoperit că drumul de intrare în Gondor o lua spre miazăzi, pătrunzînd într-un ținut îngust, acoperit de copaci, străjuit de umbra întunecatului Ephel Duath, unde o armie putea să mârșăluiească sau să călărească, în șiruri ordonate, doar de-a lungul unui drum lat. Acesta se întindea în fața lor printr-un defileu adînc...

Aici textul se întrerupe brusc, iar notele și scurtele însemnări pentru continuarea lui sînt aproape în întregime ilizibile. Totuși, se poate descifra că eotheodi au luptat alături de Ondoher, iar celui de-al doilea fiu al lui Ondoher, Faramir, i s-a poruncit să rămînă în Minas Tirith ca regent, deoarece pravila nu îngăduia ca ambii fii ai Regelui să meargă la bătălie în același timp (o observație similară apare mai devreme în text, la pg. 402). Dar Faramir nu s-a supus poruncii; a plecat la luptă deghizat, și a fost

ucis. Textul este aproape de nedescifrat aici, dar se pare că Faramir s-a alăturat eotheidilor și a fost prins împreună cu un grup al acestora, în timp ce se retrăgeau spre Smîrcurile Morților. Căpetenia eotheidilor (din al cărui nume nu se descifrează decât Marh-) a venit în ajutorul lor, dar Faramir a murit în brațele sale, și abia cînd i-a cercetat trupul a descoperit însemnele ce dovedeau că el era Prințul. Căpetenia eotheidilor s-a dus atunci să lupte alături de Minohtar la capătul Drumului de la Miazănoapte, în Ithilien; Minohtar tocmai dădea poruncă să se trimită în Minas Tirith o solie Prințului înscăunat Rege.

Auzind porunca lui Minohtar, căpetenia eotheidilor i-a dat vestea că Prințul se deghizase și plecase la luptă, unde fusese răpus.

Prezența eotheidilor și rolul jucat de căpetenia lor poate să explice includerea în această poveste, în mod clar gîndită să fie o poveste despre începuturile prieteniei dintre Gondor și rohirrimi, a
406 POVEȘTI NETERMINATE
acestei laborioase istorii despre bătălia dintre oastea Gondorului și Căruțași.

Pasajul de încheiere al textului complet dă impresia că oastea Căruțașilor urma să fie pusă în situația de a-și înghiți toată bucuria victoriei atunci cînd a ajuns pe drum la defileul cel adînc; dar notele de la sfîrșit arată că nu au fost ținuți în loc prea mult de apărarea din ariergardă a lui Minohtar. „Căruțașii se revărsau cîtă frunză și iarbă în Ithilien” și „tîrziu, în a treisprezecea zi a lunii Cermie, l-au copleșit cu numărul lor pe Minohtar” care a fost ucis de o săgeată. Aici se spune că fusese fiul surorii Regelui Ondoher. „Oamenii lui l-au scos din încăierare, și toți cei care mai rămăseseră din ariergardă au fugit spre miazăzi, în căutarea lui Adrahil.” Căpetenia principală a Căruțașilor a ordonat oștenilor să oprească înaintarea și cu toții s-au pus pe benchetuit. Nimic altceva nu se mai poate descifra; dar scurta însemnare din Anexa A la Stăpînul Inelelor arată cum Eărnîl a venit de la miazăzi și i-a hăituit:

În 1944, Regele Ondoher și amîndoi fiii săi, Artamir și Faramir, au căzut în luptă la nord de Morannon, iar vrăjmașii s-au revărsat în Ithilien. Dar Eărnîl, Căpetenia Oștii de la Miazăzi, a cîștigat o mare victorie în Ithilienul de la Miazăzi, nimicind oastea din Harad, care trecuse Rîul Poros. Grăbindu-se spre nord, el a adunat în jurul său tot ce a putut din Oastea de la Mizănoapte ce se

retrăgea, atacînd tabăra principală a Căruțașilor, în timp ce aceștia benche- tuiau și se veseleau închipuindu-și că regatul Gondor fusese distrus și că nu mai aveau altceva de făcut decît să prade și să jefuiască. Eärnil a făcut prăpăd în tabără, dînd foc la căruțe și punîndu-i pe fugă pe dușmani, pînă au ieșit cu totul din Ithilien. O mare parte dintre cei care fugeau mîncînd pămîntul și-au găsit sfîrșitul în Smîrcurile Morților.

În Povestea Anilor, victoria lui Eärnil se numește Bătălia Taberei. După moartea lui Ondoher și a ambilor săi fii la Morannon, Arvedui, ultimul rege al tărîmului de la Miazănoapte, a pretins coroana Gondorului; dar cererea lui a fost respinsă și, în anul care a

CIRION ȘI EORL... 407

urmat Bătăliei Taberei, Eärnil a devenit Rege. Fiul său a fost Eärnur, care a pierit la Minas Morgul după ce a primit să se înfrunte cu Stăpînul Nazgulilor, și a fost ultimul dintre Regii tărîmului de la miazăzi.

(ii)

Călătoria lui Eorl

În timp ce eotheidii încă trăiau în locurile lor de baștină¹⁸, ajunseseră cunoscuți în Gondor ca oameni de încredere, de la ei primindu-se vești despre tot ce se petrecea pe acele meleaguri. Numai ei mai rămăseseră din Oamenii de la Miazănoapte despre care se spunea că, în vremuri de demult, se înrudiseră cu dunedainii, iar în timpul marilor Regi le fuseseră aliați acestora și văr-saseră mult sînge pentru poporul Gondorului. Prin urmare, Gondorul a fost cuprins de neliniște cînd eotheidii s-au strămutat departe la miazănoapte, în timpul domniei lui Eärnil II, penultimul dintre Regii tărîmului de la miazăzi.¹⁹

Noua țară a eotheidilor se găsea în partea de miazănoapte a Codrului întunecat, între Munții Cețoși, aflați la apus, și Rîul Pădurii, aflat la răsărit. În partea de miazăzi, se întindea pînă la confluența celor două rîuri scurte pe care le-au numit Vijeliosul Cenușiu și Izvorul Vechi. Vijeliosul Cenușiu cobora din Ered Mithrin, Munții Cenușii, dar Izvorul Vechi venea din Munții Cețoși și purta acest nume pentru că el era izvorul Anduinului, iar după ce se unea cu Vijeliosul Cenușiu primea numele de Torentul Vechi.²⁰ Chiar și după plecarea lor, eotheidii și Gondorul au continuat să-și trimită soli unii altora; dar între confluența Vijeliosului Cenușiu cu Izvorul Vechi (unde se găsea singurul lor

burg fortificat) și vărsarea râului Lumina Fugară în Anduin era o distanță de aproape patru sute cincizeci de mile de-ale noastre în linie dreaptă, și cu mult mai multe pentru cei care o străbăteau pe jos; și, tot așa, vreo opt sute de mile pînă la Minas Tirith.

408 POVEȘTI NETERMINATE

Cronica lui Cirion și Eorl nu consemnează nici un eveniment înainte de Bătălia de pe Cîmpia Celebrant; dar din alte surse se poate deduce cu aproximație cum s-au desfășurat lucrurile.

Pămînturile întinse aflate la miazăzi de Codrul întunecat, de la Pămînturile Maronii pînă la Marea Rhun, care nu împiedicau în nici un fel pătrunderea invadatorilor din Răsărit, pînă ce aceștia ajungeau la Anduin, stîmeau mai mult ca orice altceva frămîntarea și neliniștea cîrmuitorilor Gondorului. Dar în timpul Păcii Străjui- toare²¹, fortificațiile de-a lungul Anduinului, mai cu seamă pe țărmul apusean al Neadîncurilor, rămăseseră fără oameni și căzuseră în paragină.²² După acest răstimp, Gondorul a fost atacat atît de orcii veniți din Mordor (asupra căruia nimeni nu mai străjuise de multă vreme) cît și de Corsarii din Umbar, și nu avea nici oameni și nici prilejul să înarmeze malul Anduinului la nord de Emyr Muil.

Cirion a devenit Majordomul Gondorului în 1489. Amenințarea de la Miazănoapte stăruindu-i tot timpul în minte, se gîndea înde lung ce să facă și cum să dregă pentru a stăvili o invazie din acea parte de lume, mai cu seamă că puterea Gondorului devenea tot mai slabă. A trimis oameni în vechile fortărețe, să străjuiască Neadîncurile, și a mai trimis cercetași și iscoade în ținuturile dintre Codrul întunecat și Dagorlad. Astfel a aflat curînd că dușmani din Răsărit, neștiuți înainte și primejdioși, se îndreptau spre acele ținuturi venind de dincolo de Marea Rhun. îi ucideau ori îi împingeau în susul Rîului Curgător și-n Pădure pe Oamenii de la Miazănoapte, cîți mai rămăseseră dintre ei, prieteni ai Gondorului care încă sâlășluiau la răsărit de Codrul întunecat.²³ Dar Cirion nu putea face nimic spre a-i ajuta, și strîngerea veștilor se dovedea o îndeletnicire tot mai primejdioasă; prea mulți dintre cercetașii lui nu se mai întorceau niciodată.

Așa s-a făcut că, abia după ce a trecut iama anului 2509, a prins Cirion de veste că se pregătea un mare atac împotriva Gondorului: armii întregi de oameni se tot strîngeau la marginea sudică a Codrului întunecat. Erau înarmați sărăcăcios și nici cai de călărie nu prea aveau, ei folosind caii mai degrabă în atelaje,

pentru că

CIRION ȘI EORL... 409

aveau care multe și mari, ca și Căruțașii care atacaseră Gondorul în zilele de pe urmă ale Regilor. Dar dacă nu aveau arme, în schimb erau numeroși, din cîte își putea da seama Cirion.

În fața acestei primejdii, gîndul lui s-a îndreptat deznădăjduit spre eotheodi. Le va trimite cîteva soli. Dar, ca să ajungă în Văile Anduinului, aceștia trebuiau să treacă prin Calenardhon și să traverseze Neadîncurile și apoi să străbată ținuturi pázite de-acum de balchothi.²⁴ Cu alte cuvinte, un drum de vreo patru sute de mile pînă la Neadîncuri, iar de acolo alte cinci sute și mai bine pînă la eotheodi, unde mai pui că, după ce treceau de Neadîncuri, vor fi siliți să meargă cu ochii-n patru și mai mult noaptea, pînă ce treceau de umbra dealului Doi Guldur. Cirion avea prea puțină nădejde ca vreunul dintre soli să răzbată. A chemat la el voluntari și a ales șase cavaleri, bărbați foarte viteji și încercați, și i-a trimis cîte doi, la cîte o zi distanță. Fiecare dintre ei ducea cu sine o solie, învățată pe de rost, și o piatră mică în care era gravat sigiliul Majordomilor²⁵, pe care trebuia să o dea Seniorului eotheidilor, nimănui altcuiva, dacă izbutea să ajungă în ținutul lor. Solia îi era adresată lui Eorl, fiul lui Leod, Cirion știind că Eorl îi urmasse tatălui său în urmă cu cîteva ani, cînd încă era un flăcăiandru de numai șaisprezece ani, și, cu toate că acum nu avea decît douăzeci și cinci, era lăudat, în toate veștile ce ajungeau în Gondor, drept un bărbat de mare vitejie și înțelepciune, mult peste vîrsta lui. Însă chiar dacă solia ajungea la el, Cirion avea slabă nădejde că Eorl îi va răspunde. În afară de străvechea prietenie a eotheidilor cu Gondorul, Cirion nu avea nici un alt temei să-i aducă de la o atît de mare depărtare, și pe deasupra și cu oștire. Vestea că balchothii rîpuneau ultimele lor rubedenii de la Miazănoapte — dacă nu cumva aflaseră între timp — putea să dea oarece îndrituire rugăminții lui, numai să nu fi fost eotheidii înșiși amenințați de vreun atac. Acestea fiind zise,²⁶ Cirion a poruncit să se strîngă oștirea, pentru a da piept cu furtuna. S-au strîns cîți s-au strîns, Cirion a preluat comanda și, fără să mai piardă nici o clipă, s-a pregătit să pornească în fruntea ei spre Calenardhon, la

410 POVEȘTI NETERMINATE

miazănoapte. În lipsa lui, la cîrma orașului Minas Tirith l-a lăsat pe fiul său, Hallas.

Prima pereche de pristavi a plecat în a zecea zi a lunii Sulime; în cele din urmă, unul dintre ei, singurul din cei șase, a izbutit să ajungă la eotheodi. Borondir se numea el, mare călăreț, vlăstarul unei familii care spunea că se trage dintr-un căpitan al Oamenilor de la Miazănoapte, aflat în slujba Regilor din străvechime.²⁷ Despre ceilalți pristavi nu s-a mai auzit nicicând nimic. Doar despre tovarășul de drum al lui Borondir s-a aflat că a murit săgetat într-o ambuscadă, pe când treceau pe lângă Doi Guldur; Borondir a scăpat ca prin minune și mulțumită iuțimii calului său. L-au urmărit apoi pînă departe spre miazănoapte, taman pînă la Cîmpiile Stînjeneilor, și nu rareori a fost atacat și de oameni care ieșeau pe nepusă masă din Pădure, obligîndu-l să se abată, în ocoluri mari, de la drumul drept. La eotheodi a ajuns abia după cincisprezece zile, dintre care ultimele două petrecute fără hrană; era atît de sfîrșit, încît abia a putut să-i spună lui Eorl solia ce-o adusese cu sine.

Era în a douăzeci și cincea zi a lunii Sulime. Eorl a stat și a cumpănit de unul singur; dar nu multă vreme. Curînd, s-a ridicat și a zis:

— Voi merge. Dacă Fortăreața Colnicului cade, încotro vom mai putea fugi de întunecime?

Apoi i-a strîns mîna lui Borondir, în semn de legămînt.

De îndată a chemat la sine Sfatul Bătrânilor și a început să se pregătească pentru marea călătorie. Ceea ce i-a luat multe zile, căci trebuia să-și strîngă oștirea, să lase porunci limpezi obștii și să întărească paza țării. La acea vreme, eotheidii trăiau în pace și nu se temeau de război: dar nu știau ce putea să se întîmple dacă se afla că seniorul lor plecase la bătălie departe la Miazăzi. Cu toate acestea, Eorl înțelegea foarte bine că nu putea pleca decît cu întreaga sa oștire, astfel că fie risca totul, fie se retrăgea și-și călca jurămîntul.

În sfîrșit s-a strîns toată oastea: doar cîteva sute de oșteni rămî-neau acasă, pentru a fi de ajutor bărbaților nepotriviți unei asemenea încercări disperate, fiind ei prea tineri sau prea bătrâni. Era a șasea zi

CIRION ȘI EORL... 411

a lunii Vfresse. În acea zi, într-o tăcere deplină, marea eohere a pornit la drum, lăsînd în urmă teamă și luînd cu ei prea puțînă nădejde; nu știau ce-i așteaptă înainte, pe drum, ori la capătul acestuia. Se spune că Eorl se afla în fruntea a șapte mii de

cavaleri înarmați pînă-n dinți și a cîtorva sute de arcași călare. La dreapta lui călărea Borondir, care avea să le fie călăuză cît mai departe cu putință, căci străbătuse nu de mult acele ținuturi. Dar armia aceasta numeroasă nu a fost atacată în timpul lungii lor călătorii în josul Văii Anduinului. Cine o vedea apropiindu-se, fie că avea gînduri bune ori ticăloase, fugea din calea ei, speriat de atîta măreție și splendoare. Îndreptîndu-se spre miazăzi, armia a trecut pe lîngă capătul sudic al Codrului întunecat (mai jos de marea Adîncătură Răsăriteană), bîntuit de balchothi, dar nici măcar acolo n-au dat peste oameni, vreo oaste ori cete de cercetași, care să le taie calea sau să iscodească venirea lor. În parte, asta se datora unor întîmplări despre care eotheidii nu știau nimic, petrecute în răstimpul scurs de cînd Borondir pornise la drum; dar la mijloc mai era și lucrătura altor forțe. Căci atunci cînd, într-un tîrziu, armia a ajuns aproape de Doi Guldur, Eorl a părăsit drumul și a apucat-o spre apus, temîndu-se de umbra întunecată și norul negru ce ieșeau din el, după care s-a ținut cît mai aproape de malul Anduinului. Mulți dintre cavaleri își întorceau privirile într-acolo, pe jumătate cu frică, pe jumătate nădăjduind să zărească de la depărtare sclipirea ținutului Dwimordene, acel tărîm primejdios despre care, în legendele neamului lor, se spunea că lucește asemenea aurului primăvara. Dar acum părea învăluit într-o ceață luminoasă; spre deznădejdea lor, ceața aceea a trecut rîul și a plutit peste șesurile din fața lor.

Eorl nu s-a oprit.

- Călăriți mai departe! le-a poruncit el. Altă cale nu avem.

După un drum atît de lung, o să ne împiedice pîcla rîului să ajungem la bătălie?

Pe măsură ce se apropiau de ea, au băgat de seamă că ceața albă alunga vălurile de întunecime ale dealului Doi Guldur; curînd au pătruns în ea, la început încet, cu simțurile la pîndă; dar sub

412 POVEȘTI NETERMINATE

acoperămîntul ceții, totul era luminat de o lumină clară, lipsită de umbre, iar de-a dreapta și de-a stîngă lor, oștenii erau păziți de ceva ce păreau niște ziduri albe tănuitoare.

— Doamna din Codrul de Aur pare să ne țină partea, a zis Borondir.

— Poate, a spus Eorl. Dar eu mă voi încrede în înțelepciunea lui Felarof.²⁸ Nu adulmecă nimica rău. A prins curaj și i-a pierit

oboseala: smucește de zăbală, să-1 las s-alerge. Așa să fie! Căci nici- cînd n-am avut atîta nevoie de tănuire și iuțeală.

Atunci Felarof a țișnit înainte, și întreaga armie din spatele lui l-a urmat ca un vînt dezlănțuit, dar într-o liniște ciudată, ca și cînd copitele cailor nu atingeau pămîntul. Astfel și-au continuat goana, înviorați și nerăbdători ca în dimineața în care porniseră la drum, toată ziua aceea și în următoarea; dar în zorii celei de-a treia zi, cînd s-au trezit din somn, ceața a dispărut dintr-odată și ei au văzut că se aflau departe, pe plaiuri întinse. Undeva în dreapta curgea Anduinul, dar ei aproape că trecuseră de cotul lui larg²⁹ și iată că se zăreau Neadîn- curile. Era dimineața celei de-a cincisprezecea zi a lunii Vtresse; ajunseseră acolo cu o iuțeală mai presus de orice speranță.³⁰

Aici se sfîrșește textul, cu o notă în care se spune că urma

descrierea Bătăliei de pe Cîmpia Celebrant. în Anexa A (II) la Stăpînul Inelelor se găsește o relatare scurtă despre război:

O mare armie de oameni sălbatici dinspre Nord-Est a năvălit în ținutul Rhovanion și, venind dinspre Pămînurile Maronii, a traversat pe plute rîul Anduin. La aceeași vreme, din întîmplare sau pentru că au chitit astfel, orcii (care, pe atunci, erau încă tare mulți înainte de războiul cu gnomii) au coborît din Munți.

Năvălitorii au cotropit Calenardhon, iar Cirion, Majordomul Gondorului, a trimis solie la miazănoapte, cerînd ajutor...

Cînd Eorl și Cavalerii lui au ajuns pe Cîmpia Celebrant, CIRION ȘI EORL... 413

acolo se găsea armia Gondorului în primejdia cea mai mare.

învinsă pe Platoul Golaș și fiindu-i tăiată retragerea spre miazăzi, fusese împinsă dincolo de Lumina Fugară, unde, pe nepusă masă, se trezise atacată de oștirea orcilor care o mîna spre apele Anduinului. Nu mai era nici o nădejde, numai că, la fel de neașteptat, Cavalerii s-au năpustit dinspre miazănoapte, lovind dușmanul pe la spate. Soarta bătăliei a fost astfel răsturnată, dușmanii fiind măcelăriți și alungați dincolo de Lumina Fugară. Eorl însă nu s-a mulțumit cu atît, ci și-a trimis oamenii pe urmele lor, iar spaima ce cuprindea suflarea dinaintea acestor călăreți de la Miazănoapte era într-atît de mare, încît cei care cotropiseră Platoul Golaș au fost la rîndul lor cotropiți de groază, astfel că războinicii lui Eorl i-au hăituit peste cîmpiile Calenardhon.

O relatare asemănătoare, mai scurtă, este cuprinsă și în alt paragraf din Anexa A (I, iv). Cursul bătăliei nu apare cu claritate

în nici unul dintre fragmente, dar pare destul de sigur că, după ce au traversat Neadîncurile, Cavalerii au trecut Lumina Fugară (vezi nota 29, pg. 432) și au lovit dușmanul din spate, pe Cîmpia Celebrant; iar „dușmanii fiind măcelăriți și alungați dincolo de Lumina Fugară” înseamnă că balchothii au fost împinși înapoi spre miazăzi, pe Platoul Golaș.

(iii) Cirion și Eorl

Povestea este precedată de o însemnare despre Halifirien, cel mai apusean pisc de avertizare din Gondor, de-a lungul crestei Ered Nimrais.

Halifirien³¹ era cel mai înalt dintre piscurile de avertizare și, asemenea vârfului Eilenach, următorul ca înălțime, părea să se semețească de unul singur dintr-un codru întins; căci în spatele lui se căsca un hău adînc, întunecata vale Firien, săpată în lungul

414 POVEȘTI NETERMINATE

lanțului nordic Ered Nimrais, din care piscul acesta era cel mai înalt. Din hăul văii țîșnea în sus, ca un zid vertical, dar coamele ce se desprindeau din el, mai cu seamă spre miazănoapte, erau lungi și cîtuși de puțin abrupte, acoperite de copaci care creșteau pînă aproape de vîrf. Pe măsură ce coborau, copacii deveneau tot mai deși, mai cu seamă de-a lungul Pîriului Mering (care izvora din vale) și spre miazănoapte, înaintînd în cîmpia străbătută de Pîriu pînă se vărsa în Scăldătoarea Enților. Marele Drum Apusean trecea prin pădure, de-a lungul unei lungi fișii tăiate în ea, pentru a evita terenul mocirlos din partea de miazănoapte a pădurii; dar drumul fusese făcut în vremuri de demult³², și, după plecarea lui Isildur nici un alt copac n-a mai fost doborît în Pădurea Firien, în afară de cei tăiați de Păzitorii Piscului, a căror grijă era aceea de a ține deschise marele drum și poteca ce ducea sus pe munte.

Poteca se desprindea din Drum aproape de locul unde acesta pătrundea în Pădure și urca șerpuit pînă unde se terminau copacii, iar de acolo continua cu niște trepte de piatră străvechi, care duceau chiar pînă la locul unde se aprindea focul, un cerc larg nivelat de cei care făcuseră treptele. Păzitorii Piscului erau singurii locuitori ai Pădurii, fără doar de sălbăticiuni; sălășluiau în adăposturi cocoțate în copacii dinspre vîrfurile piscului, dar nu stăteau mult acolo, decît dacă îi ținea în loc vremea rea; altfel, veneau și plecau, făcînd de strajă cu schimbul. Mai totdeauna se întorceau acasă cu bucurie. Și asta nu din pricina sălbăticiunilor și nici pentru că s-ar fi întins asupra Pădurii vreo umbră

ticăloasă, rămasă din zile întunecare; ci pentru că, în afara şuiерului vînturilor, a strigătelor de păsări şi fiare, sau, uneori, a zgomotelor făcute de călăreţii care străbăteau în grabă Drumul, stăruia o linişte ce-i făcea pe oameni să vorbească în şoaptă unii cu alţii, ca şi cînd s-ar fi aşteptat să audă ecoul unei voci răsunătoare chemînd de undeva de foarte departe şi de foarte demult.

Numele Halifirien însemna în graiul rohirrimilor „muntele sfînt”.³³ Înainte să vină rohirrimii, era cunoscut în sindarină drept Amon Anwar, „Muntele Venerării”; din care motiv, nimeni nu ştia în Gondor, în afară de Rege sau de Majordomul Cîrmuitor (aşa după

CIRION ŞI EORL... 415

cum s-a dovedit mai tîrziu). Pentru puţinii oameni care se aventurau să părăsească şi să rătăcească printre copaci, Pădurea însăşi era o explicaţie mulţumitoare: în Limba Comună se numea „Pădurea Şopotitoare”. În vremurile de măreţie ale Gondorului, pe Munte nu exista o vatră pentru focul de avertizare, întrucît cu ajutorul palantirilor încă se puteau trimite veşti între Osgiliath şi cele trei turnuri ale regatului³⁴, fără a fi nevoie de solii ori semnale. Mai tîrziu, cînd locuitorii din Calenardhon s-au împutînat la număr, prea puţin ajutor se mai putea aştepta de la Miazănoapte, şi nici o armie n-a fost trimisă într-acolo, întrucît Minas Tirith se străduia tot mai din greu să păstreze linia rîului Anduin şi să-şi apere coasta sudică. În Anorien încă trăiau mulţi oameni şi treaba lor era să apere drumurile nordice, care veneau fie din Calenardhon, fie peste Anduin, pe la Cair Andros. Pentru a le putea transmite semnale, au fost pregătite şi păstrate în bună stare³⁵ trei locuri de semnalizare, cele mai vechi (pe Amon Dîn, Eilenach şi Min-Rimmon); dar cu toate că malurile Pîrîului Mering au fost fortificate (între mlaştinile de netrecut de la confluenţa sa cu Scăldătoarea Enţilor, pînă la podul peste care Drumul ieşea din Pădurea Firien şi o apuca spre apus), pe Amon Anwar nu s-a îngăduit durarea nici unei fortificaţii ori a unui punct de semnalizare.

În vremea lui Cirion Majordomul, a avut loc un atac cumplit, pus la cale de balchothi care, aliindu-se cu orcii, au traversat Anduinul în Platoul Golaş şi au început să cotopească ţinutul Calenardhon. De la această primejdie de moarte, care ar fi ruinat Gondorul, a fost salvat regatul prin venirea lui Eorl cel Tînăr şi a

rohirrimilor.

După ce s-a sfârșit războiul, oamenii s-au întrebat în ce fel își va arăta Majordomul recunoștința față de Eorl și cum îl va răsplăti, și se așteptau ca în Minas Tirith să fie pregătit un ospaț mare la care să fie dezvăluite tocmai aceste lucruri. Dar Cirion era un om care nu-și trăda gândurile. Pe drumul de întoarcere spre miazăzi a împușinatei oști a Gondorului, Cirion a fost însoțit de Eorl și un eored³⁶ format

416 POVEȘTI NETERMINATE

din Cavalerii de la Miazănoapte. Ajungînd ei la Pîriul Mering, Cirion s-a întors către Eorl și, spre mirarea tuturor, i-a spus:

— Rămii cu bine, Eorl, fiu al lui Leod. Eu mă întorc acum acolo unde mi-e casa și unde multe sînt de pus în ordine. Ție îți las în grijă pînă una-alta Calenardhonul, dacă nu te împinge graba să te întorci pe meleagurile tale. Peste trei luni ne întîlnim din nou aici, și-atunci vom sta și ne vom sfătui împreună.

— Voi veni, i-a făgăduit Eorl; și cu aceste vorbe s-au despărțit.

De cum a ajuns Cirion înapoi în Minas Tirith, i-a chemat la sine pe cîțiva dintre cei mai de încredere sfetnici ai săi.

— Duceți-vă acum în Pădurea Șopotitoare, le-a spus el. Acolo trebuie să redeschideți străvechea potecă ce duce pe Amon Anwar. De mult n-a mai fost curățată de hățîșuri; dar intrarea în ea este încă însemnată de o piatră pusă în picioare chiar lîngă Drum, în locul unde capătul de miazănoapte al Pădurii se închide de-o parte și de alta a lui. Poteca o ia ba într-o parte, ba în alta, dar la fiecare cot a fost pusă o piatră. Luîndu-vă după ele, veți ajunge în cele din urmă unde se sfîrșesc copacii și unde veți da peste niște trepte de piatră ce duc în sus. Nu vă spun să mergeți mai departe. Faceți treaba asta cît mai iute cu putință, apoi întorceți-vă la mine. Nu doborîți copaci; curățați numai atît cît să poată urca ușor cu piciorul cîțiva oameni. Lăsați intrarea de lîngă Drum ascunsă de tufărișuri, astfel ca nimeni din cei care merg pe Drum să nu dorească să vadă unde duce poteca, înainte să ajung eu însumi acolo. Dacă întreabă careva ce faceți, spuneți că Măria Sa Majordomul dorește să fie pregătit un loc pentru întîlnirea sa cu Seniorul Cavalerilor.

La vremea potrivită, Cirion a pornit la drum cu Hallas, fiul său și Senior în Doi Amroth, și cu încă doi sfetnici din sfatul lui; și s-a întîlnit cu Eorl la trecerea peste Pîriul Mering. Eorl era însoțit de

trei dintre căpeteniile sale de frunte.

— Să mergem, dară, la locul ce l-am pregătit, a zis Cirion.

Lăsînd cîțiva Cavaleri de strajă la pod, s-au întors pe Drumul umbrat de copaci și au ajuns la piatra pusă în picioare. Acolo au coborît de pe cai, dîndu-i în grija altor străjeri bine înarmați, oșteni

CIRION ȘI EORL... 417

ai Gondorului; apropiindu-se de piatră, Cirion s-a răsucit spre însoțitorii săi și a spus:

— Voi urca acum pe Muntele Venerării. Urmați-mă, de vreți! Cu mine va merge un scutier, și încă unul cu Eorl, pentru a ne duce armele; toți ceilalți vor merge neînarmați, ca martori ai vorbelor și faptelor noastre acolo sus. Poteca a fost pregătită, cu toate că nimeni n-a folosit-o de cînd am venit aici cu tatăl meu.

Apoi Cirion l-a dus sus pe Eorl, printre copaci, și ceilalți i-au urmat în șir; și după ce au trecut de primele pietre, vocile li s-au stins și ei și-au continuat drumul cu băgare de seamă, ca pentru a nu face vreun zgomot. Astfel au ajuns ei pe pantele de sus ale Muntelui și au trecut printr-un brîu de mesteceni albi și au zărit scara de piatră care ducea pînă în vîrf. După umbra Pădurii, soarele părea fierbinte și strălucitor, căci era luna Urime; dar creștetul Muntelui era verde, ca și cînd anul n-ar fi trecut de luna Lotesse.

La piciorul scării se găsea un prag scurt, sau o bortă săpată în coasta muntelui, ale cărei margini erau acoperite cu brazde de iarbă. Acolo s-au oprit drumeții o vreme, pînă cînd Cirion s-a ridicat și a luat de la scutierul său sceptra alb și mantia albă ale Majordomilor din Gondor. Apoi, urcîndu-se pe prima treaptă a scării, a spart tăcerea, vorbind cu voce joasă dar limpede:

— Vă voi spune acum ce am statornicit, cu puterea ce-o au Majordomii Regilor: să-i dăruiesc lui Eorl, fiul lui Leod, Seniorul din Eotheod, în semn de recunoaștere a vitejiei poporului său și-a ajutorului, dincolo de orice speranță, pe care l-a dat Gondorului în vreme de cumplita restriște. Lui Eorl îi voi dărui, fără a cere nimic în schimb, marele tărîm Calenardhon, de la Anduin pînă la Isen. Acolo va fi el rege, de va voi, și moștenitorii lui așijderea, și poporal său va trăi în libertate, atîta vreme cît va dăinui puterea Majordomilor, și pînă la întoarcerea Marelui Rege.³⁷ Nici unui legămînt, ci numai pravilelor și voinței lor se vor supune, fără doar de acesta: vor trăi în necurmată prietenie cu Gondorul și

dușmanii Gondorului vor fi dușmanii lor atîta cît vor dura cele două regate. Dară aceluiași legămînt se va supune și poporul Gondorului.

418 POVEȘTI NETERMINATE

Atunci Eorl s-a ridicat de la locul său și a rămas o vreme tăcut. Era uluit de neînchipuita generozitate a darului și de noblețea cu care fusese oferit; și a înțeles pe dată înțelepciunea lui Cirion, atît în ceea ce-l privea pe el însuși, ca Senior al Gondorului, care căuta să-și apere ceea ce rămăsese din regatul său, cît și ca prieten al eotheidilor, cunoscîndu-le nevoile. Căci poporul lor devenise mult prea numeros pentru țara în care trăiau la Miazănoapte și tînjeau să se întoarcă pe fostele lor meleaguri de la miazăzi, dar îi ținea în loc teama de Doi Guldur. În Calenardhon însă aveau să aibă mai mult loc decît nădăjduseră vreodată și totodată aveau să fie departe de umbrele Codrului întunecat.

Dar mai presus de înțelepciune și de chibzuință, ceea ce-i apropia pe Cirion și Eorl la acel ceas era marea prietenie care lega popoarele lor, precum și dragostea dintre doi oameni adevărați. Din partea lui Cirion, dragostea era aceea a unui părinte înțelept, bun cunoscător al grijilor ce apăsau lumea, față de un fiu aflat în deplinătatea puterii și a speranțelor tinereții sale; în vreme ce în Cirion, Eorl vedea cel mai ales și mai nobil bărbat al lumii, pe care-l cunoscuse vreodată, și cel mai înțelept, în a cărui ființă se citea măreția Regilor Oamenilor din vremurile de demult.

După ce prin mintea lui s-au perindat cu repeziciune toate aceste gînduri, Eorl a vorbit în sfîrșit, spunînd:

— Domnia ta, Majordom al Marelui Rege, darul pe care mi-l faci îl primesc pentru mine și poporul meu. întrece cu mult orice răsplată ce ar fi meritat-o faptele noastre, dacă ele însele n-ar fi fost un dar al prieteniei noastre. Dar acum voi pecetlui această prietenie cu un jurămînt ce nu va fi dat uitării.

— Să urcăm dară sus în vîrf, a zis Cirion, și în fața acestor martori să facem jurămintele potrivite.

Cirion a urcat treptele împreună cu Eorl, iar ceilalți i-au urmat; și cînd au ajuns în vîrf, au văzut acolo un loc de formă ovală, acoperit cu brazde de iarbă netede. Nu era împrejmuț, doar în capătul său răsăritean se ridica o moviliță pe care creșteau florile

CIRION ȘI EORL... 419

albe de alfirin³⁸, smălțuite în auriu de soarele aflat la apus. Atunci

Seniorul din Doi Amroth, căpetenia celor care-l însoțeau pe Cirion, s-a apropiat de moviliță și a văzut în fața ei, culcată în iarbă și totuși fără a fi năpădită de buruieni ori roasă de vreme, o piatră neagră; iar pe piatră se zăreau gravate trei litere. S-a răsucit el spre Cirion și l-a întrebat:

— Mormînt e acesta? Oare care bărbat măreț din vremurile de demult odihnește aici?

— N-ai citit literele? l-a întrebat Cirion la rîndul său.

— Ba le-am citit, a răspuns Prințul³⁹, tocmai de aceea mă mir; căci literele sînt lambe, ando, lambe, dar acesta nu-i un mormînt pentru Elendil, iar după el nici un bărbat n-a îndrăznit să folosească acest nume.⁴⁰

— Cu toate acestea, iată-i mormîntul, a spus Cirion; și astfel se deslușește venerația ce învăluie acest munte și pădurile din vale. De la Isildur care l-a făcut, pînă la Meneldil care l-a urmat, și tot așa, de-a lungul întregii spițe a Regilor, și de-a lungul spiței Majordomilor și pînă la mine, acest mormînt a fost păstrat ca taină, așa cum a poruncit Isildur. Căci el a spus: „Aici se află inima Regatului de la Miazăzi⁴¹ și aici va fi înălțat monumentul întru aducerea aminte a lui Elendil cel Credincios, și în grija valarilor, atît cît va dăinui Regatul. Muntele acesta va fi un loc venerat și fie ca nici un om să nu-i tulbure pacea și liniștea, fără doar dacă este un moștenitor al lui Elendil.” Aici te-am adus, pentru ca noi și moștenitorii noștri de ambele părți să avem simțămîntul că jurămîntele pe care le facem aici sînt sacre.

După aceste vorbe, toți cei de față au păstrat cîteva clipe de tăcere, stînd cu capetele plecate, pînă cînd Cirion i-a spus lui Eorl:

— Dacă ești gata, fă-ți jurămîntul așa după cum socotești că este potrivit și o cer datinile poporului tău.

Eorl a făcut un pas înainte și, luîndu-și sulita de la scutierul său, a înfipt-o în pămînt. Și-a scos sabia și a aruncat-o în sus, iar sabia a sclipit în soare; și cînd a prins-o, Eorl a înaintat și a pus tăișul pe moviliță, fără să lase plăselele din mînă. Și cu voce

420 POVEȘTI NETERMINATE
răsunătoare a rostit jurămîntul lui Eorl. Iată ce a spus el în graiul vorbit în Eotheod, care în Limba Comună se tălmăcește astfel:⁴²

Ascultați voi, popoare, care nu vă înclinați în fața Umbrei de la Răsărit, prin darul ce ni l-a făcut Seniorul Fortăreței Colnicului vom veni să sălășluim în țara de el Calenardhon numită, și astfel

jur, în al meu nume și-n numele eotheidilor de la Miazănoapte, că între noi și Marele Popor de la Apus domni-va prietenia pentru totdeauna: dușmanii lor ai noștri vor fi, nevoile lor ale noastre vor fi și în orice rău, amenințare ori atac ar fi să se abată asupra lor, în ajutorul lor veni-vom pînă la capătul puterilor ce le avem. Și acest jurămînt și moștenitorii mei îl vor ști, toți cei care după mine vor veni în noua noastră țară, și fie ca ei să-1 țină cu bună-credință și să nu-1 încalce, ori de-o vor face, Umbra să se pogoare asupra-le și blestemați să fie în veci.

Acestea fiind zise, Eorl și-a pus sabia înapoi în teacă, a făcut o plecăciune și s-a dus lîngă căpitanii săi.

A fost rîndul lui Cirion să facă legămîntul. Îndreptîndu-se de spate, a pus mîna stîngă pe mormînt, iar cu mîna dreaptă a înălțat sceptrul alb al Majordomilor și a rostit vorbe ce i-a umplut de venerație pe aceia care le-au auzit. Căci, cum stătea el drept, soarele a coborît roșu ca para focului spre apus și mantia albă a lui Cirion a părut ca o pâlălaie; și după ce a jurat ca Gondorul să le arate aceeași prietenie și să vină în ajutorul lor ori de cîte ori va fi nevoie, și-a înălțat vocea și a rostit în quenyană:

Vanda sina termaruva Elenna noreo alcar enyalien ar Elendil Vorondo voronwe. Nai tiruvantes i hârar mahal- massen mi Numen ari Eru i orilye mahlmar eă tennoio.⁴³

Și același lucru l-a rostit în Limba Comună:

Acest jurămînt este făcut întru aducerea aminte a gloriei Țării Stelei, și a credinței lui Elendil cel Credincios, și pentru CIRION ȘI EORL... 421

a fi păstrat de cei suiți pe tronurile Apusului și de Unul, care se află deasupra tuturor tronurilor pentru totdeauna.

Un asemenea jurămînt nu mai fusese auzit în Pămîntul de Mijloc de cînd Elendil însuși jurase să se lege prin alianță cu Gilgalad, Regele Eldarilor.⁴⁴

Cînd totul a fost împlinit și umbrele serii coborau peste lume, Cirion și Eorl și împreună cu ei cei care-i însoțeau au coborît din nou în tăcere prin Pădurea ce se cufunda în noapte și s-au reîntors la tabăra de lîngă Pîriul Mering, unde fuseseră pregătite corturi pentru ei. După ce au mîncat, Cirion și Eorl, dimpreună cu Prințul din Doi Amroth și Eomund, căpetenia oștirii eotheidilor, au stat împreună și au statornicit hotarele pînă la care se întindeau stăpînirea Regelui eotheidilor și cea a Majordomului din Gondor.

Hotarele regatului lui Eorl urmau să fie: în Apus râul Angren, de la vărsarea sa în Adorn, spre miazănoapte pînă la zidurile exterioare ale fortăreței Angrenost, și de acolo spre apus și spre miazănoapte, de-a lungul poalelor Codrului Fangorn, pînă la râul Lumina Fugară; râul acesta forma hotarul său de la Miazănoapte, căci pămînturile de dincolo de Lumina Fugară nu se aflaseră nicicînd sub stăpînirea Gondorului.⁴⁵ La răsărit, hotarul se desena astfel: Anduinul și versanții apuseni ai lanțului Emyn Muil, pînă la mlaștinile de la Gurile Rîului Onodlo, iar dincolo de acest rîu, pîriul Glandhfr ce curgea prin Pădurea Anwar, pentru a se uni cu Onodlo. Iar la miazăzi, regatul se mărginea cu Ered Nimrais, pînă la capătul brațului său nordic, dar toate văile și defileele ce se deschideau spre miazănoapte aveau să fie tot ale eotheidilor, la fel și ținutul aflat la miazănoapte de Hithaeglr, cuprins între rîurile Angren și Adom.⁴⁶

În toate aceste regiuni, Gondorul mai stăpînea doar fortăreața Angrenost, în interiorul căreia se găsea cel de-al Treilea Turn al Gondorului, Orthanc cel de nepătruns, unde era păstrat al patrulea din paJantfriei tărîmului de la miazăzi. În vremea lui Cirion, Angrenost era păzit de o gardă de gondorienii, dar ei deveniseră o

422 POVEȘTI NETERMINATE

mică așezare bine rînduită, cîrmuită de un Căpitan, rang moștenit din tată-n fiu, iar cheile erau ținute de Majordomul Gondorului. „Zidurile exterioare”, de care se pomenește în descrierea hotarelor regatului lui Eorl, erau un zid și un șanț care se întindeau spre miazăzi, cale de două mii de la porțile fortăreței, între dealurile în care se termina lanțul Munților Cețoși; dincolo de acestea se găseau cîmpurile lucrate de locuitorii fortăreței.

S-a mai statornicit ca Marele Drum care înainte străbătuse ținuturile Anorien și Calenardhon pînă la Athrad Angren (Vadurile Isenului)⁴⁷, și de acolo o apuca spre miazănoapte, spre Arnor, să fie deschis tuturor oamenilor din cele două popoare, fără opreliști pe vreme de pace, iar de buna lui stare între Pîriul Mering și pînă la Vadurile Isenului să se îngrijească eotheidii.

Ca urmare a acestui pact, doar o mică parte din Pădurea Anwar, la apus de Pîriul Mering, era cuprinsă în regatul lui Eorl; dar Cirion a spus răspicat că Muntele Anwar avea să fie de-acum încolo un loc venerat pentru ambele popoare, astfel că eorlingii și Majordomii îl vor păzi și îngriji deopotrivă. Totuși, mult mai tîrziu,

deoarece rohirrimii deveniseră tot mai puternici și mai numeroși, iar Gondorul își pierduse din putere și era tot timpul amenințat dinspre Răsărit și de pe mare, străjerii Anwarului erau aleși numai din rîndul poporului din Depresiunea Răsăriteană, și Pădurea a ajuns să fie socotită îndeobște ca parte a domeniului regal al Regilor Obștii. Muntelui i-au dat numele de Halifirien, iar Pădurii, Crîngul Firien.⁴⁸

Va mai trece o bucată de vreme pînă cînd ziua Jurămîntului va fi socotită drept ziua întii a noului regal, cînd Eorl și-a luat titlul de Rege al Obștii Cavalerilor. Deocamdată, rohirrimii încă nu deveniseră stăpîni peste acele pămînturi, și cît a mai trăit el, Eorl a fost cunoscut drept Seniorul eotheidilor și Rege al Calenardhonului. „Obște” însemna un ținut de graniță, în special unul care servea drept apărare pentru teritoriile din interiorul unui regal. Numele sindarine — Rohan pentru Obște, și rohirrimi pentru locuitorii ei — au fost născocite de Hallas, fiul și urmașul lui Cirion, dar adesea erau folosite nu numai de gondorienii, ci de eotheidii înșiși.⁴⁹

CIRION ȘI EORL... 423

A doua zi după ce și-au făcut jurămintele, Cirion și Eorl s-au îmbrățișat și s-au despărțit fără tragere de inimă. Căci Eorl i-a spus: — Mărite Majordom, am multe de făcut în graba mare. Țara asta a scăpat acum de dușmani; dar ei n-au fost stîrpiți din rădăcină, și dincolo de Anduin și în umbra Codrului întunecat nu știm ce primejdii stau la pîndă. Noaptea trecuta am trimis trei soli către miazănoapte, cavaleri viteji și destoinici, în speranța că măcar unul dintre ei va ajunge acasă înaintea mea. Căci acum eu însumi trebuie să mă întorc, și măcar cu o parte din oaste; țara mea a rămas cu prea puțini bărbați, cei mult prea tineri și cei mult prea bătrîni; și dacâ femeile și copiii noștri vor fi să facă o călătorie atît de lungă, ducînd cu ei tot ceea ce nu poate fi lăsat în urmă, ei trebuie păziți, și nu-1 vor urma decît pe Seniorul eotheidilor însuși. Voi lăsa aici toată armia de care mă pot lipsi, mai mult de jumătate dintre oștenii ce se află acum în Calenardhon. Or să fie și cîteva companii de arcași călare, să se ducă acolo unde o fi nevoie de ei, de-or mai fi rămas niscaiva șlehte de dușmani prin ungherele țării; dar grosul oștirii va rămîne în partea de nord-est, ca să păzească toate locurile pe unde bal-chothii au trecut Anduinul dinspre Pămînturile Maronii; acolo e pericolul cel mai mare, iar nădejdea mea, dacâ mă întorc,

este să-mi călăuzesc poporul în noua sa țară cu cât mai puține suferințe și pierderi. Dacă mă întorc, așa am zis: dar poți fi sigur că mă voi întoarce, pentru a-mi împlini jurământul, fără doar dacă nu s-o abate asupra noastră vreo năpastă, și pier dimpreună cu poporul meu pe drumul ăsta lung. Căci va trebui să venim de-a lungul malului răsăritean al Anduinului, tot timpul sub amenințarea Codrului întunecat, și în cele din urmă să trecem prin valea bîntuită de umbra aceluia deal pe care voi îl numiți Doi Guldur. Pe malul apusean nu e drum pentru călăreți și nici pentru o mulțime mare de care și oameni, chiar de n-ar mișuna orcii prin Munți; și nimeni, nici mulți, nici puțini, nu poate trece prin Dwimordene, unde sălășluiește Doamna cea Dalba și țese năvoade prin care picior de muritor nu poate trece.⁵⁰ Pe drumul răsăritean voi veni, așa cum am venit și pînă la Celebrant; și fie ca aceia pe care i-am invocat

424 POVEȘTI NETERMINATE

drept martori la jurămintele noastre să ne aibă în grija lor. Să ne despărțim acum cu nădejde în suflet! îmi îngădui să plec?

— Îți îngădui, a răspuns Cirion, căci acum văd că altminteri nu e cu putință. Înțeleg că, în primejdia în care ne-am aflat, prea puțin m-am gîndit la primedjiile pe care le-ai înfruntat și că a fost o minune că ați venit, dincolo de orice speranță, cale de atîtea leghe taman de la Miazănoapte. Răsplata pe care ți-am dat-o cu bucuria și ușurarea din inimi că am scăpat pare acum prea mică. Dar cred că vorbele jurământului meu, pe care nu le-am ticluit înainte să le rostesc, n-au fost zise în zadar. Cu nădejde să ne despărțim!

După cum înfățișează Cronicile, nu încapе îndoială că multe din cele puse în gurile lui Eorl și Cirion la despărțire au fost zise și cumpănite în timpul sfatului ținut cu o seară înainte; sigur este însă că, la despărțire, Cirion cu adevărat a spus acele vorbe despre ce anume i-a inspirat jurământul, căci era un om netrufaș, pe cât de curajos, pe atît de mărinimos, cel mai nobil dintre Majordomii Gondorului.

(iv)

Datina lui Isildur

Se spune că, atunci cînd Isildur s-a întors din Războiul Ultimei Alianțe, a rămas o vreme în Gondor, făcînd ordine în regat și dîndu-i sfaturi lui Meneldil, nepotul său, înainte de a pleca el însuși pentru a urca pe tronul Amorumui. împreună cu Meneldil și

un grup de prieteni de nădejde, a făcut o călătorie la hotarele tuturor țărilor asupra cărora Gondorul dorea să-și întinsă stăpînirea; și pe cînd se întorceau de la hotarul nordic cu Anorien, au ajuns la un munte înalt care la acea vreme se numea Eilenaer, dar care mai tîrziu a primit numele de Amon Anwar, „Muntele Venerării”.⁵¹ Se afla aproape de inima ținuturilor Gondorului. Au tăiat o cărare prin pădurea deasă ce acoperea pantele nordice și astfel au ajuns în vîrfurile verzi și lipsite de copaci. Acolo au netezit o întindere de pămînt și la capătul dinspre răsărit au înălțat o movilă; în movila aceea Isildur a pus un sipet pe care-l ducea cu sine. Apoi a spus:

CIRION ȘI EORL... 425

- Acesta este un mormînt și un loc de aduceri aminte pentru Elendil cel Credincios. Aici se va înălța, în chiar inima Regatului de la Mizazî, în grija valarilor, atît cît va dăinui Regatul; și va fi un loc venerat acesta, pe care nimeni nu-l va pîngări. Nici un om să nu-i tulbure liniștea și pacea, fără doar de moștenitorii lui Elendil.

De la marginea pădurii au făcut trepte de piatră pînă sus, pe creasta muntelui; și Isildur a spus:

— Pe treptele acestea nimeni altcineva nu urcă decît Regele și aceia pe care îi aduce cu el, și numai dacă el le cere să-l însoțească.

Apoi toți cei aflați acolo au făcut legămîntul tăcerii; dar Isildur l-a sfătuit pe Meneldur, spunîndu-i ca Regele să viziteze locul sacru din cînd în cînd, mai cu seamă cînd simțea nevoia de gînduri înțelepte la vreme de primejdie ori restrînte; și tot aici să-și aducă și moștenitorul cînd va fi ajuns la vîrsta bărbăției, și să-i spună despre cum a fost făcut acel loc venerat și să-i dezvăluie tainele regatului și alte lucruri pe care se cuvenea să le știe.

Meneldil a ascultat de sfatul lui Isildur și la fel au făcut toți Regii care i-au urmat, pînă la Romendacil Întîiul (al cincilea după Meneldil). În timpul domniei sale, Gondor a fost atacat pentru prima oară de Răsăriteni;⁵² pentru ca datina aceasta să nu fie dată uitării din pricina războaielor sau a morții neașteptate sau din orice altă pricină nefericită, Meneldil a pus ca „Datina lui Isildur” să fie legiuită printr-o pravilă pecetluită, dimpreună cu alte lucruri pe care un Rege nou trebuia să le știe; Majordomul dădea pravila Regelui înainte de încoronare.⁵³ De atunci, pravila a fost înmînată nesmintit, cu toate că obiceiul de a urca la locul

venerat de pe Amon Anwar împreună cu moștenitorul tronului a fost respectat de aproape toți Regii Gondorului.

Cînd zilele Regilor s-au sfîrșit și Gondorul a ajuns să fie cîrmuit de Majordomii din spița lui Hurin, majordomul Regelui Minardil, s-a hotărît ca toate drepturile și îndatoririle Regilor să devină ale lor „pînă cînd se va întoarce Marele Rege". Cît despre împlinirea „Datinii lui Isildur", numai ei singuri puteau judeca ce și cum să facă, întrucît numai ei o cunoșteau. Și au socotit că, vorbind de „un

426 POVEȘTI NETERMINATE

moștenitor al lui Elendil", Isildur se gîndise la cineva din dinastia regală, urmaș al lui Elendil, moștenitor al tronului: nicidecum la Majordomi, a căror cîrmuire n-o întrezărise. Dacă la acea vreme Mardii a cîrmuit asemenea unui Rege în absența acestuia⁵⁴, urmașii lui Mardii, care moșteniseră funcția de Majordom, ar fi avut aceleași drepturi și îndatoriri pînă la întoarcerea unui Rege; prin urmare, fiecare Majordom avea dreptul să urce la locul venerat oricînd ar fi dorit și să îngăduie același lucru și celor care-l însoțeau, după cum credea el de cuviință. Cît privește cuvintele „atîta cît va dăinui Regatul", Majordomii spuneau că Gondorul rămăsese „regat", cîrmuit de un viceregent, și că aceste cuvinte înseamnă neîndoielnic „atîta cît va dăinui țara Gondor".

Cu toate acestea, Majordomii, în parte din venerație și în parte din pricina grijilor pentru regat, urcau arar la locul venerat de pe Muntele Anwar, doar cînd își duceau moștenitorul pînă sus, după cum era obiceiul Regilor. Uneori, locul rămînea necălcat de picior de om ani în șir și, așa după cum se rugase Isildur, valarii aveau grijă de el; căci, cu toate că pădurea creștea în mare neorînduială și era ocolită de oameni din pricina tăcerii ei, încît poteca ce ducea sus fusese înghițită de hățişuri, cînd totuși a fost din nou tăiată, locul venerat s-a înfățișat neatins de trecerea anilor și neîntinat, mereu verde și în pace sub bolta cerului, și așa avea să rămînă cît a rămas și Regatul Gondor neschimbat.

S-a întîmplat însă ca al doisprezecelea Majordom Cîrmuitor, Cirion, să trebuiască să înfrunte o nouă primejdie, încă și mai mare: invadatorii amenințau să cucerească toate ținuturile Gondorului aflate la miazănoapte de Munții Albi, și dacă acest lucru avea să se îplinească, curînd întregul regat avea să decadă și să fie distrus. După cum ne spun cronicile, primejdia a fost înlăturată numai cu ajutorul rohirrimilor; înțeleptul Cirion le-a

dăruit atunci toate ținuturile de la miazănoapte, fără doar de Anorien, pentru a fi cîrmuite de ei și de regele lor, chiar dacă în alianță necurmată cu Gondorul. În regat nu se mai găseau destui oameni care să se statornicească în regiunea de la miazănoapte, nici măcar cît să

CIRION ȘI EORL... 427

întărească linia bastioanelor de-a lungul Anduinului, care păzeau granița răsăriteană. Cirion a cumpănit îndelung la toate aceste lucruri, înainte să dăruiască Calenardhonul Cavalerilor de la Miazănoapte; și a socotit că, făcînd astfel, „Datina lui Isildur”, legată de locul venerat de pe Amon Anwar, trebuia să se schimbe cu totul. L-a dus în acel loc pe Seniorul rohirrimilor și acolo, lîngă movila lui Elendil, a primit, cu deplină solemnitate, Jurămîntul lui Eorl, căruia i-a răspuns cu Jurămîntul lui Cirion, consfințind pentru totdeauna alianța dintre Regatele rohirrimilor și Gondorului. Dar după ce acestea au fost făcute și Eorl s-a întors la Miazănoapte, pentru a-și aduce întregul popor pe noile lor pămînturi de sălășluire, Cirion a scos de acolo însemnele ce făceau din acea movilă mormîntul lui Elendil. Socotea că „Datina lui Isildur” nu-și mai avea rostul. Locul venerat nu se mai găsea „în inima Regatului de la Miazăzi”, ci la hotarul unui alt regat; în plus, cuvintele „atîta cît va dăinui Regatul” se refereau la Regatul așa cum fusese pe vremea cînd Isildur rostise aceste vorbe, după ce îi cercetase fruntariile și le hotărnicise. E adevărat că de atunci fuseseră pierdute și alte ținuturi ale Regatului. Minas Ithil încăpuse pe mîinile nazgfdilor, iar Ithilien fusese pustiit; dar Gondorul încă le socotea ca fiind ținuturile sale. Acum renunțase la Calenardhon, sub jurămînt. Prin urmare, Cirion a luat sipetul pus de Isildur în movilă și l-a dus la Locurile Venerate din Minas Tirith; dar movila verde a rămas ca un loc de aducere aminte a unui vechi loc de aducere aminte. Cu toate acestea, chiar și după ce s-a preschimbat într-un mărșă pisc de avertizare, Muntele Anwar a continuat să fie venerat de locuitorii Gondorului și de rohirrimi care i-au dat un nume în graiul lor — Halifirien, Muntele Sfînt.

NOTE

1 Nu există nici o scriere purtînd acest titlu, dar fără îndoială povestirea din secțiunea a treia („Cirion și Eorl”, pg. 413) reprezintă o parte a ei.

428 POVEȘTI NETERMINATE

2 Ca de exemplu Cartea Regilor. [Nota autorului] — La această

scriere se face referință în pasajul de deschidere din Anexa A la Stăpînul Inelelor, ca numărîndu-se (alături de Cartea Majordomilor și Akallabeth) printre cronicile Gondorului pe care Regele Elessar le-a pus la dispoziția lui Frodo și Peregrin; în ediția revizuită, această referință a fost eliminată.

- 3 Adîncătura Răsăriteană, toponim care apare numai aici, era marea scobitură în marginea de răsărit a Codrului întunecat, marcată pe harta din Stăpînul Inelelor.
- 4 Se pare că Oamenii de la Miazănoapte au fost înrudiți îndeaproape cu al treilea și cel mai mareț dintre popoarele ce legaseră prietenie cu elfii, cîrmuit de Casa lui Hador. [Nota autorului]
- 5 Faptul că oastea Gondorului a scăpat de a fi nimicită complet s-a datorat în parte curajului și devotamentului călăreților din rîndul Oamenilor de la Miazănoapte, conduși de Marhari (descendent al lui Vidugavia, „Regele Rhovanionului”) care au format ariergarda. Dar forțele Gondorului au pricinuit asemenea pierderi Căruțașilor, încît aceștia nu au avut destulă forță să își continue invazia fără a primi întăriri din Răsărit, astfel că o vreme s-au mulțumit să cucerească întregul Rhovanion. [Nota autorului] — în Anexa A (I, iv) la Stăpînul Inelelor se spune că Vidugavia, care își luase titlul de Rege al Rhovanionului, era cel mai puternic dintre prinții Oamenilor de la Miazănoapte; se bucura de favorurile lui Romendacil II, Regele Gondorului (mort în 1366), pe care l-a ajutat în război împotriva Răsă- ritenilor, iar căsătoria dintre Valacar, fiul lui Romendacil, și Vidumavi, fiica lui Vidugavia, a dus la distrugătoarea învrăjbire a Rubedeniilor din Gondor, în secolul XV.
- 6 Un fapt interesant, nemenționat, din cîte știu eu, în nici una din scrierile tatălui meu, este acela că forma numelor primilor regi și prinți din rîndul Oamenilor de la Miazănoapte și al eotheidilor provine din gotică, și nu din engleza veche (anglo-saxonă), ca în cazul lui Leod, Eorl și, ulterior, al rohirrimilor. Vidugavia are o ortografie latinizată, corespunzătoare formei gotice Widuganja („locuitor al pădurii”), un nume gotic existent, iar Vidumavi este forma latinizată a goticului Widumawi („fecioara-pădurii”). Marhwini și Marhari conțin cuvîntul gotic marh, „cal”, al cărui corespondent în engleza veche este mearh,

plural mearas, cuvîntul folosit în Stăpînul Inelelor pentru caii din Rohan; wini, „prieten”, corespunde cuvîntului din engleza veche wîne, care apare în numele mai multor Regi ai Obștii. Deoarece, așa cum se explică în Anexa F (II), limba din Rohan a fost „făcută astfel încît să semene cu engleza străveche”, numele strămoșilor rohirrimilor capătă forme corespunzătoare primelor consemnări ale limbii germanice.

7 Sub această formă apare numele în vremurile de mai tîrziu.

[Nota autorului] — în engleza veche, „popor de călăreți”; vezi nota 36.

8 Povestirea anterioară nu contrazice relatările din Anexa A (I, iv și II) la Stăpînul Inelelor, deși este mai scurta. Aici nu se pomenește nimic despre războiul împotriva Răsăritenilor, purtat în secolul XIII, de Minalcar (care și-a luat numele de Romendacil II), de atragerea de către acest rege a multor Oameni de la Miazănoapte în oștirile Gondorului, sau despre căsătoria fiului său Valacar cu o prințesă a Oamenilor de la Miazănoapte, și nici despre învrăjbirea rubedeniilor din Gondor, a cărei cauză a fost această căsătorie; dar adaugă unele elemente care nu sînt menționate în Stăpînul Inelelor: anume că Marea Molimă a fost cea care i-a decimat pe Oamenii de la Miazănoapte din Rhovanion; că bătălia în care Regele Narmacil II a fost ucis în anul 1856, despre care Anexa A menționează că ar fi avut loc „dincolo de Anduin”, s-a petrecut de fapt pe pămînturile ce se întindeau la sud de Codrul întunecat, fiind cunoscută sub numele de Bătălia de pe Cîmpii; și că numeroasa lui oaste a scăpat de la a fi nimicită de Căruțași datorită faptului că a fost apărută în ariergardă de Marhari, descendent al lui Vidugavia. Tot aici se lămurește și faptul că, după Bătălia de pe Cîmpii, eotheidii, un neam rămas din poporul Oamenilor de la Miazănoapte, a devenit un popor distinct, trăind în Văile Anduinului, între Carrock și Cîmpiile Stînjeneilor.

9 Bunicul său, Telumehtar, cucerise Umbarul și îi învinsese pe puternicii corsari, iar popoarele din Harad își purtau propriile războaie și răfuiele. [Nota autorului] - Cucerirea Umbarului de către Telumehtar Umbardacil s-a petrecut în anul 1810.

10 Marile coturi făcute de Anduin spre apus, la răsărit de Codrul Fangorn; vezi primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel și Celeborn, pg. 360.

11 Despre cuvîntul eored, vezi nota 36.

430 POVEȘTI NETERMINATE

- 12 Această poveste este cu mult mai completă decît scurta relatare din Anexa A (I, iv) la Stăpînul Inelelor: „Calimehtar, fiul lui Narmacil II, ajutat de o răzmeriță, și-a răzbunat tatăl printr-o mare victorie asupra Răsăritenilor, la Dagorlad, în 1899, și o vreme primejdia a fost abătută.”
- 13 Strînsura Pădurii se referă probabil la „gîtuirea” sudică a Codrului întunecat, pricinuită de scobitura numită Adîncătura Răsăriteană (vezi nota 3).
- 14 Corect. Deoarece unui atac venind din Haradul Apropiat i se putea mai ușor ține piept și chiar putea fi ținut în loc — dacă nu primea ajutoare din Umbar, ceea ce, la acea vreme, era exclus. Atacatorii nu puteau trece Anduinul, iar dacă o apucau spre miazănoapte, ar fi pătruns într-o regiune strîmtă, mărginită de o parte de rîu, iar de cealaltă parte, de munți.
[Nota autorului]
- 15 într-o însemnare izolată, referitoare la text, se menționează că, la vremea respectivă, Morannon se afla încă sub controlul Gondorului, iar cele două Turnuri de Strajă ce se înălțau la est și la vest de poartă (Turnurile Colților), erau încă pline de oșteni. Drumul prin Ithilien era bun pînă la Morannon; acolo se întîlnea cu două drumuri, unul ce se îndrepta către nord, spre Dagorlad, iar altul către est, de-a lungul lanțului Ered Lithui. [Nici unul nu apare pe hărțile din Stăpînul Inelelor.] Drumul de răsărit ducea pînă într-un punct la nord de Barad-dur; n-a fost niciodată continuat mai departe, și chiar și ceea ce fusese făcut pînă acolo căzuse în paragină. Totuși, primele cincizeci de mile, odată în stare foarte bună, au grăbit în mare măsură apropierea Căruțașilor.
- 16 Istoricii au presupus că era același grui pe care s-a urcat Regele Elessar în ultima bătălie împotriva lui Sauron, cu care s-a încheiat cel de-al Treilea Ev. Dar dacă presupunerea lor e adevărată, graiul cu pricina era o simpla ridicătură de teren naturală, care nu prea avea cum sta în calea Călăreților și pe care orcii încă nu o înălțaseră mai mult. [Nota autorului] - Pasajele din întoarcerea Regelui (V 10) la care se face referire aici spun că „Aragorn își așează oștirea după cum socoti el că era mai bine; o împărți pe două gruiuri uriașe de piatră sfărîmată și pămînt, înălțate de orei în anii de muncă fără

număr", și

CIRION ȘI EORL... 431

că Aragorn și Gandalf stăteau pe unul dintre ele, iar stindardul Rohanului și cel al fortăreței Doi Amroth fluturau pe celălalt.

17 Despre prezența lui Adrahil din Doi Amroth, vezi nota 39.

18 Fosta lor țară: în Văile Anduinului, între Carrock și Cîmpiile Stînjeneilor, vezi pg. 399.

19 Cauza migrării către miazănoapte a eotheidilor este dată în Anexa A (II) la Stăpînul Inelelor. „Cel mai mult iubeau [strămoșii lui Eorl] ținuturile de cîmpie și le plăceau caii și toate isprăvile ce țineau de arta călăriei, dar se găseau mulți bărbați în acele zile în văile mijlocii ale râului Anduin, iar pe lângă asta Umbra din Doi Guldur se tot întindea. Prin urmare, cînd au auzit de înlăturarea Regelui-vrăjitor [în anul 1975], au căuta ținuturi noi la Miazănoapte, alungîndu-i pe cei ce mai rămăsese din neamul care trăia în Angmar, pe partea răsăriteană a Munților. Dar în vremea lui Leod, tatăl lui Eorl, ajunsese un popor numeros și din această pricină pămîntul lor strămoșesc devenise un loc oarecum strîmt pentru ei.”

20 Aceste râuri sînt desenate pe harta din Stăpînul Inelelor, fără a li se specifica numele. Vijeliosul Cenușiu apare acolo cu doi afluenți.

21 Pacea Străjuitoare a durat din 2063 pînă în 4260, răstimp în care Sauron nu s-a aflat în Doi Guldur.

22 Despre fortărețele de-a lungul Anduinului, vezi pg. 402, iar despre Neadîncuri, vezi pg. 360.

23 Dintr-un pasaj anterior al acestui text (pg. 400) se poate trage concluzia că pe meleagurile aflate la răsărit de Codrul întunecat nu mai rămăsese nici un Om de la Miazănoapte după victoria lui Calimehtar împotriva Căruțașilor, în bătălia din Dagorlad, din anul 1899.

24 Astfel era numită această stirpe în Gondor: un cuvînt compus în vorbirea oamenilor de rînd, format din cuvîntul westron bale, „îngrozitor”, și sindarinul hoth, „hoardă”, folosit pentru ființe cum erau orcii, de pildă. [Nota autorului] - Vezi articolul hoth în Anexa la Silmarillion.

25 Literele R • ND • R, deasupra cărora se găseau trei stele, însemnau arandur (servitorul regelui), majordom. [Nota autorului]

432 POVEȘTI NETERMINATE

- 26 Nu și-a mărturisit însă și gîndul ce-l avea în minte: anume că — din cîte aflase el — eotheidii dădeau semne de neliniște, întrucît pămînturile de la miazănoapte se dovedeau prea neîncăpătoare și nu destul de roditoare pentru a adăposti și a hrăni întreaga obște care între timp își sporise numărul. [Nota autorului]
- 27 Numele lui a fost multă vreme pomenit în cîntecul Rochon Methestel (Călărețul Ultimei Speranțe) drept Borondir Udalraph (Borondir cel fără Scară la Șa), deoarece s-a întors călare cu eohere, la dreapta lui Eorl, și a fost primul care a traversat Lumina Fugară și și-a croit drum pentru a veni în ajutorul lui Cirion. A căzut în cele din urmă pe Cîmpia Celebrant, apărîndu-și stăpînul, iar moartea lui a îndurerat nespus Gondorul și pe eotheidii; a fost înmormîntat în Locurile Venerate din Minas Tirith. [Nota autorului]
- 28 Calul lui Eorl. în Anexa A (II) la Stăpînul Inelelor se spune că Leod, tatăl lui Eorl, care îmblînzea cai sălbatici, a fost azvîrlit din șa de către Felarof atunci cînd a îndrăznit să-l încalece, și astfel și-a găsit moartea. Mai tîrziu, Eorl i-a poruncit calului să-și pună libertatea la picioarele sale, pînă la sfîrșitul zilelor lui, drept dezdăunare pentru tatăl său; iar Felarof s-a supus, cu toate că nu lăsa nici un bărbat să-l încalece, altul decît Eorl. înțelegea tot ce vorbeau oamenii și viața lui a fost la fel de lungă precum a acestora, și la fel au avut-o și vlăstarele sale, mearașii, „care nu se lăsau călăriți decît de Regele Obștii sau de fiii lui, și asta pînă în vremea lui Iute ca Gîndul”. Felarof este un cuvînt care aparține limbajului poetic anglo-saxon, cu toate că nu se găsește în nici una din poeziile păstrate de atunci: „foarte viteaz, foarte puternic”.
- 29 între locul de vărsare a Luminii Fugare și Neadîncuri. [Nota autorului] — Această afirmație pare să contrazică primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel și Celeborn”, pg. 360, în care „Neadîncurile de la Miazănoapte și de la Miazăzi” sînt „cele două coturi spre apus” ale Anduinului, iar Lumina Fugară se vărsa în cel de la miazănoapte.
- 30 în nouă zile străbătuseră mai mult de cinci sute de mile în linie dreaptă, probabil mai mult de șase sute, așa cum au călătorit ei. Cu toate că nu existau obstacole naturale mari pe malul estic al Anduinului, cea mai mare parte a pămînturilor erau pustii, iar drumurile sau potecile pentru

călărie ce se îndreptau spre miazăzi dispăruseră cu totul sau abia se mai deslușeau, din pricină că nu mai fuseseră folosite; doar pe distanțe scurte puteau călări în galop, unde mai pui că trebuiau să-și cruțe forțele, și pe ale lor, și pe ale cailor, întrucât se așteptau să intre în luptă de cum ajungeau la Neadîncuri. [Nota autorului]

- 31 Halifirien este menționat de două ori în întoarcerea Regelui V 1, când Pippin, călărind cu Gandalf pe Iute ca Gîndul spre Minas Tirith, a strigat că a văzut focuri, iar Gandalf i-a răspuns: „Focurile de avertizare din Gondor au fost aprinse, semn că se cere ajutor. Războiul a început. Uite, e foc pe Amon Dîn și pâlâlaie pe Eilemach; și uite cum se aprind cu iuțeală spre apus: Nardol, Erelas, Min-Rimmon, Calen-had, și Halifirien la hotarele ținutului Rohan.” în V 3, Cavalerii din Rohan care se îndreptau spre Minas Tirith au trecut prin Hotarul Smîr-curilor, „unde, la dreapta lor, codrii de stejar urcau pînă la poalele dealurilor, sub umbra aruncată de întunecatul Halifirien, aproape de fruntariile Gondorului”.
- 32 Era marele drum numenorean ce unea cele Două Regate, traversînd Isenul la Vadurile Isenului, și Torentul Cenușiu la Tharbad, continuînd apoi spre miazănoapte spre Fornost; numit și Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi. Vezi pg. 365.
- 33 Este ortografia modernizată a cuvîntului anglo-saxon hâlig-firgen-, la fel și Firiendale [Valea Firien, n.tr.] pentru firgen-dasl, și Firien Wood [Pădurea Firien, n.tr.] pentru firgen-wudu. [Nota autorului] — G-ul din cuvîntul anglo-saxon firgen, „munte”, a ajuns să fie pronunțat la fel ca y din engleza modernă.
- 34 Minas Ithil, Minas Anor și Orthanc.
- 35 în altă parte, într-o notă despre numele piscurilor de avertizare, se spune că „întregul sistem al piscurilor de avertizare, care încă funcționa în Războiul Inelului, nu putea fi mai vechi decît așezarea rohirrimilor în Calenardhon, cu aproximativ cinci sute de ani înainte; deoarece funcția sa principală era aceea de a-i avertiza pe rohirrimi că Gondorul era în primejdie, sau invers (ceea ce se întîmpla mai rar)”.
- 36 Conform unei note despre formațiile militare ale rohirrimilor, un eored „nu avea un număr bine precizat de oșteni, dar în Rohan se aplica numai Cavalerilor, bine antrenați pentru

război: oameni care

434 POVEȘTI NETERMINATE

serveau pe o perioada determinata de timp, sau, în unele cazuri, permanent, în Oastea Regelui. Orice grup numeros de asemenea oameni, călărind ca un detașament fie pentru a se antrena, fie pentru luptă, se numea âored. Dar după ce rohirrimii și-au refăcut forțele și și-au reorganizat oastea în timpul domniei Regelui Folcwine, cu o sută de ani înainte de Războiul Inelului, un «eored complet» în formație de luptă cuprindea nu mai puțin de 120 de oameni (inclusiv Căpitanul), reprezentând a o suta parte din întreaga Oaste a Cavalerilor Obștii, nepunându-le la socoteala pe cele ale Casei Regale. [în Cele două turnuri III 2, Eomer i-a urmărit pe orei în fruntea unui eored care avea 120 de Cavaleri: văzându-i în depărtare, Legolas a numărat 105, iar Eomer a spus că cincisprezece dintre ei pieriseră în luptele cu orcii.] Desigur că o asemenea oștire nu s-a strîns niciodată pentru a merge la război dincolo de hotarul Obștii; dar fără îndoiala ca Theoden nu a exagerat cînd a spus că, în caz de mare primejdie, putea să strîngă o oaste de zece mii de Cavaleri (Intoarcerea Regelui V 3). Rohirrimii sporiseră la număr de pe vremea Regelui Folcwine și înainte de atacurile lui Saruman. întreaga Oaste ar fi numărat probabil mai mult de douăsprezece mii de Cavaleri, încît Rohanul nu ar fi fost golit de tot de apărătorii antrenați. Dar, așa cum au stat lucrurile, date fiind pierderile suferite în războiul din apus, graba cu care s-a strîns oastea și amenințarea de la Miazănoapte și de la Miazăzi, Theoden a pornit în fruntea a numai șase mii de sulitași, cu toate că aceasta a fost cea mai mare oaste a rohirrimilor, cunoscută de la venirea lui Eorl."

întreaga oaste a cavaleriei se numea eohere (vezi nota 49).

Aceste cuvinte, ca și eothead, au formă anglo-saxonă, deoarece adevărata limbă a Rohanului în acest mod este tradusă (vezi nota 6 de mai sus): primul element este eoh, „cal”. Eored, eorod este un cuvînt anglo-saxon existent, al doilea element derivînd din rîd, „călărie”; în eohere, al doilea element este here, „mulțime, oștire”. Eothâod conține elementul theod, „popor” sau „țară”, fiind folosit pentru a denumi atît cavalerii înșiși cît și țara lor. (Anglo-saxonul eorl în numele Eorl cel Tînăr este un cuvînt cu totul independent.)

37 Așa se spunea mereu în vremea Majordomilor, în orice declarație solemnă, deși, cînd a început domnia lui Cirion (al doisprezecelea Majordom Cîrmuitor) devenise o formulare

despre care puțini credeau că se va împlini. [Nota autorului]
CIRION ȘI EORL... 435

38 alfirin: simbelyne, de pe gorganele Regilor, la poalele Edorasului, și uilos pe care le-a văzut Tuor în marea vale a Gondorului, în Zilele de Odinioară; vezi pg. 83, nota 27. Din cît se pare, alfirin este un nume folosit pentru o altă floare, într-un vers cîntat de Legolas în Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 9): „și se scutur clopoței / De mallos și alfirin, / Pe cîmpia Lebennin / și în vîntul dinspre Mare”.

39 Seniorul din Doi Amroth purta acest titlu. Fusese dat strămoșilor săi de către Elendil, cu care aceștia erau înrudiți. Familia lor se numărase printre Credincioșii care veniseră pe mare din Numenor, înaintea Decăderii, și se așezaseră în Belfalas, între gurile rîurilor Ringlo și Gilrain, avînd o fortăreață pe înaltul promontoriu Doi Amroth (numit astfel după ultimul Rege al Lorienului.) [Nota autorului] — în altă parte (pg. 343) se arată că, după cum spune tradiția Casei lor, primul Senior din Doi Amroth a fost Galador, (c. al Treilea Ev 2004-2129), fiul lui Imrazor Numenoreanul care trăia în Belfalas, și al doamnei elfe Mithrellas, una dintre însoțitoarele lui Nimrodel. Nota citată pare să sugereze că aceasta familie din rîndul Credincioșilor s-a statornicit în Belfalas, avînd fortăreața pe Doi Amroth, înainte de Decăderea Numenorului; și dacă într-adevăr așa s-a întîmplat, cele două afirmații pot fi puse de acord doar pornind de la presupunerea că dinastia Prinților și chiar și locul lor de sălășluire aveau o istorie de două mii de ani la vremea la care a ajuns la cîrmă Galador, care a fost socotit primul Senior din Doi Amroth din cauză că abia în timpul domniei sale (după moartea prin înec a lui Amroth, în anul 1981) Doi Amroth a primit acest nume. O dificultate suplimentară constă în prezența unui Adrahil din Doi Amroth (în mod limpede un strămoș al lui Adrahil, tatăl lui Imrahil, Senior în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului), căpetenie a armiiilor Gondorului în bătălia împotriva Căruțașilor în anul 1944 (pp. 404-406); dar se poate presupune că acestui strămoș Adrahil nu i se spunea „din Doi Amroth” la acea vreme.

Deși nu cu totul imposibil, mi se pare însă mai puțin probabil ca aceste explicații să poată rezolva contradicția, ci mai curînd că afirmațiile provin din două „tradiții” distincte și independente, pri-

vind originile Seniorilor din Doi Amroth.

436 POVEȘTI NETERMINATE

40 Literele erau CptT (L • ND • L): numele lui Elendil fără semnele de vocale, pe care le folosea drept însemn și drept emblema pe sigiliile sale. [Nota autorului]

41 Amon Anwar era, de fapt, înălțimea mai apropiată de o linie care cobora din punctul de vărsare a Luminii Fugare, pînă jos la capul sudic al insulei Toi Falas; iar distanța pînă la Vadurile Isenului era egală cu distanța pînă la Minas Tirith. [Nota autorului]

42 Deși imperfect; deoarece jurămîntul conținea cuvinte străvechi și era rostit sub formă de versuri și în graiul nobil, adică așa cum vorbeau rohirrimii, lucru la care Eorl era foarte priceput. [Nota autorului] — Din cît se pare, nu s-a păstrat nici o altă versiune a Jurămîntului lui Eorl, în afară de cel în Limba Comună, redat în text.

43 Vanda: jurămînt, legămînt, promisiune solemnă, ter-maruva: ter, „prins”, mar-, „a trăi, a se așeza ori statornic”; timpul viitor. Elennamoreo: cazul genitiv, subordonat lui alcara, de la Elennamore, „țara numita Calea Stelei”, alcar: „glorie”, enyaline: en-, „din nou”, yal-, „a chema / convoca”, la infinitiv (sau gerunziu) forma en-yalie, aici complement indirect „în scopul re-chemării”, dar cerînd un complement direct, alcar: prin urmare, „a aduce aminte sau «a comemora» gloria”. Vorondo: genitiv de la voronda, „statornic în devotament, în împlinirea jurămîntului sau promisiunii, credincios”; adjectivele folosite ca „titlu” sau atribute des întrebuintate alături de un nume sînt puse după numele respectiv și, conform regulilor limbii quenylene, în cazul a două nume declinabile, dintre care unul este apozitie, doar al doilea se declină. [într-o variantă, adjectivul este vdrimo, forma genitivală de la vorima, cu același sens ca voronva.] voronwe-, „statornicie, loialitate, credință”, complementul lui enyalien. Nai: „fie, fie ca”; Nai tiruvantes: „fie ca ei să-1 străjuiască” (-nte, desinență pentru persoana a treia plural, fără menționarea prealabilă a unui subiect), i hârar: „ei, cei care șed pe”, mahalmassen: plural locativ de la mahalma, „tron”, mi, „în”. Numen-, „Apus”, i Eru i: „El, Unul, care”. Ea: „este”. Tennoio: tenna, „pînă la”, oio, „vreme nesfîrșită”; tennoio, „pentru totdeauna”. [Notele autorului.]

44 Și nici n-a mai fost rostit pînă la întoarcerea Regelui Elessar care a reînnoit legămîntul, în același loc, cu Regele rohirrimilor, Eomer, al optsprezecelea descendent al lui Eorl. După lege, numai Regele

CIRION ȘI EORL... 437

Numenorului putea să-1 ia pe Eru drept martor, și aceasta numai în situațiile cele mai grave și mai solemne. Dinastia Regilor se sfîrșise odată cu Ar-Pharazon, care pierise în Decăderea Numenorului; dar Elendil Voronda era urmaș al lui Tar-Elendil, al patrulea Rege, fiind considerat seniorul de drept al Credincioșilor care nu luaseră parte la răzvrătirea Regilor și astfel scăpaseră de la pieire. Cirion era Majordomul Regilor scoborîtori din Elendil, și cel puțin în ceea ce privea Gondorul, avea, ca regent, toate puterile acestora - pînă la întoarcerea Regelui. Cu toate acestea, jurămîntul lui i-a uimit pe aceia care l-au auzit și i-a umplut de venerație, fiind el îndeajuns (mai cu seamă rostit deasupra aceluï mormînt străvechi) să sfințească locul unde fusese auzit. [Nota autorului] — Numele de Voronda al lui Elendil, „Cel Credincios”, care apare și în Jurămîntul lui Cirion, a fost scris Voronwe pentru prima oară în această notă, fiind un substantiv cu sensul de „credință, statornicie”. Dar în Anexa A (I, ii) la Stăpînul Inelelor, Mardii, primul Majordom Cîrmuitor al Gondorului, este numit „Mardii Voronwe «cel Neclintit»”; iar în Primul Ev, elful din Gondolin care l-a călăuzit pe Tuor din Vinyamar era numit Voronwe pe care în Indicele la Silmarillion l-am tradus tot ca „Neclintitul”.

45 Vezi primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel și Celeborn”, pg. 360.

46 Aceste nume sînt date în forma sindarină, așa cum erau folosite în Gondor; dar multe dintre ele au fost schimbate de eotheodi, fiind modificări ale numelor mai vechi, pentru a se potrivi propriului lor grai, sau traduceri ale acestora, sau chiar nume inventate de ei. În Stăpînul Inelelor se folosesc mai ales nume din graiul rohirrimilor. Este cazul toponimelor Angren = Isen; Angrenost = Isengard, Fan-gorn (folosit și acesta) = Entwod [Pădurea Enților, n.tr.]; Onodlo = Entwash [Scăldătoarea Enților, n.tr.]; Glanhfr = Pîriul Mering (amîndouă însemnînd „pîriu de hotar”). [Nota autorului] — Toponimul rîului Limlight [Lumina Fugară, n.tr.] are o origine încurcată. Există două versiuni, textul și nota, asupra acestui

aspect; una dintre ele dă de înțeles că denumirea sindarină era Limlich, adaptat limbii din Rohan ca Limliht („modernizat” ca Limlight). În a doua versiune (ulterioară), Limlich este în mod surprinzător corectat în text ca Limliht, astfel încât aceasta devine forma sindarină. La pg. 387,

438 POVEȘTI NETERMINATE

denumirea sindarina a acestui rîu este dată drept Limlaith. Confruntat cu această incertitudine, am ales forma Limlight în text. Indiferent care a fost denumirea sindarina originală, un lucru este clar, anume că forma din Rohan era o modificare a acesteia, și nu o tălmăcire a ei, și că sensul nu era cunoscut (deși într-o nota scrisă cu mult înaintea textului de față, se spune că denumirea Limlight ar fi o tălmăcire parțială a denumirii elfice Limlint „lumină iute”). Denumirile sindarine ale Scăldătorii Enților și Piriului Mering se găsesc doar aici; cît despre Onodlo, să se compare cu onodrimi, enyd, enții {Stăpînul Inelelor, Anexa F, „Despre alte seminții”}.

47 Athrad Angren: vezi pg. 365, unde Ethraid Engrin este dat drept numele sindarin al Vadurilor Isenului. Se pare, prin urmare, că existau ambele forme, de singular și de plural, ale numelui Vadului / Vadurilor.

48 În altă parte, pădurea este numită Pădurea Firien (prescurtare de la Pădurea Halifrien). Firienholt — un cuvînt existent în poezia anglo-saxonă (firgenholt) - înseamnă același lucru: „pădurea de la munte”. Vezi nota 33.

49 Formele corecte erau Rochand și Rochfr-rim, și se scriau Rochand sau Rochan și Rochirrim în cronicile Gondorului. Conțin sindarinul roch, „cal”, traducînd grupul vocalic eo- din eotheo și din multe antroponime ale rohirrimilor [vezi nota 36]. În Rochand a fost adăugată terminația sindarină -nd (-and, -end, -ond); se folosea de obicei în denumirile regiunilor sau țărilor, dar -d era adesea omis în pronunție, mai ales în numele lungi, ca de exemplu Calenardhon, Ithilien, Lamedon etc. Rochirrim era format după modelul eo-here, termenul folosit de eotheodi pentru întreaga oaste a cavaleriei lor pe timp de război; era format din roch + sindarinul hîr, „senior, stăpîn” (fără nici o legătură cu here [cuvînt anglo-saxon]). În numele popoarelor se folosea de obicei sindarinul rim, „număr mare, mulțime” (rimbe în quenyană), pentru a forma plurale colective, ca în eledhrim[i] (edhehim[i]), „toți elfii”, onodrim[i],

„seminția enților", nogothrim[i], „toți gnomii, seminția gnomilor". Limba rohirrimilor conținea sunetul reprezentat aici prin ch (spirantă guturală, asemenea lui ch în velșă) și, cu toate că apărea rar în mijlocul cuvintelor, între vocale, nu punea nici o problemă la pronunție. Nu exista însă în Limba Comună, iar în sindarina vorbită (limbă în care apărea frecvent) oamenii din Gondor — dacă nu erau învățați — îl reprezentau cu

CIRION ȘI EORL... 439

un h în mijlocul cuvintelor și cu un k la sfârșitul lor (poziție în care era pronunțat mai cu forță în sindarina corectă). Astfel s-au format numele Rohan și Rohirrimi folosite în Stăpînul Inelelor.

[Nota autorului]

50 Se pare că Eorl nu s-a lăsat convins de semnul de bunăvoință al Doamnei Dalbe, vezi pg. 412.

51 Eilanaer era un nume de origine prenumenoreană, înrudit în mod evident cu Eilenach. [Nota autorului] - Conform unei note despre piscurile de avertizare, Eilenach era „probabil un nume străin: nicidecum sindarin, numenorean sau din Limba Comună... Atît Eilenach cît și Eilanaer reprezentau repere inconfundabile. Eilenach era cel mai înalt punct al Pădurii Druadan. Putea fi văzut departe înspre Apus, iar funcția sa, în vremea piscurilor de avertizare, era aceea de a transmite avertismentul focului aprins pe Amon Dîn; dar nu era potrivit pentru un foc de avertizare mare, nefiind loc destul pe vîrfurile ascuțite. De unde și numele Nardol, „Vîrfurile de deal al Focului", pe care-l avea următorul pisc spre apus; se găsea la capătul unei creste înalte care făcuse parte odată din Pădurea Druadan, dar rămăsese pleșuvă din pricina zidurilor și a pietrarilor care veneau în sus pe Valea Cărelor de Piatră. Nardol era păzit de o gardă care îi protegia și pe pietrari; lemn pentru foc era din belșug, pregătit la îndemînă, și la nevoie se putea aprinde o pălălaie mare, ce se zărea în nopțile senine chiar de pe ultimul pisc de avertizare (Halifirien), aflat la o sută douăzeci de mile spre apus."

În aceeași notă se spune că „Amon Dîn, «dealul tăcut», era poate cel mai vechi, a cărui funcție inițială fusese aceea de avanpost fortificat al orașului Minas Tirith, de pe care puteau fi văzute piscurile de avertizare, și care străjuia trecerea din Dagorlad spre Ithilienul de la Miazănoapte, supraveghind orice

încercare a dușmanilor de a traversa Anduinul pe la Cair Andros sau în apropiere de acest loc. De ce i s-a dat acest nume, nu se știe. Poate pentru că era atît de deosebit, un deal stîncos și golaș, înălțîndu-se izolat de toate dealurile acoperite de desișul Pădurii Druadan (Tawar-in-Druedain), și pentru că arar se abăteau pe coastele lui oameni, sălbăticiuni ori zburătoare."

52 Conform Anexei A (I, iv) la Stăpînul Inelelor, Gondorul a fost pentru prima oară atacat de oamenii sălbatici veniți din Răsărit, în vremea lui Ostoher, al patrulea rege după Meneldil; „dar Tarostar,

440 POVEȘTI NETERMINATE

fiul său, i-a învins și i-a alungat, luîndu-și apoi numele de Romendacil, «învingătorul celor de la Răsărit»".

53 Tot Romendacil I a înființat postul de Majordom (Arandur, „servitorul regelui"), dar acesta era ales de Rege ca un om de mare încredere și înțelepciune, de obicei în vîrstă, nefiindu-i îngăduit să plece la război sau să părăsească regatul. Nu era niciodată un membru al Casei Regale. [Nota autorului]

54Mardii a fost primul Majordom Cîrmuitor al Gondorului. A fost Majordomul lui Eărnur, ultimul Rege, care a dispărut în Minas Morgul în anul 2050. „în Gondor se credea că dușmanul fără de credința prinsese Regele în capcană și că acesta murise în chinuri în Minas Morgul; dar cum nici un martor nu putea jurui că-l văzuse mort, Mardii, Majordomul cel Bun, a cîrmuit Gondorul în numele lui timp de mulți ani" (Stăpînul Inelelor, Anexa A [I, iv]).

III

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI

Pentru înțelegerea ei deplină, această poveste se bazează pe fragmentul narativ din Anexa A (III, Poporul lui Durin) din Stăpînul Inelelor, care poate fi rezumat astfel:

Gnomii Thror și fiul său Thrâin (împreună cu Thorin, fiul lui Thrâin, numit mai tîrziu Scut de Stejar) au scăpat din Muntele Singuratic (Erebor) printr-o ușă tainică, atunci cînd dragonul Smaug s-a coborît asupra acestuia. Thror s-a reîntors în Moria, după ce i-a dat lui Thrâin ultimul dintre cele Șapte Inele ale Gnomilor, iar acolo a fost omorît de orcul Azog care și-a crestat numele pe sprinceană lui Thror. Acest fapt a dus la Războiul dintre gnomi și orei, care s-a sfîrșit cu marea Bătălie din Azanulbizar (Nanduhirion), în fața Porții Răsăritene a Moriei, în

anul 2799. După aceea, Thrâin și Thorin Scut de Stejar au sălășluit în Ered Luin, dar în anul 2841 Thrâin s-a pornit la drum de acolo, ca să se întoarcă la Muntele Singuratic. În timp ce străbătea ținuturile aflate la răsărit de Anduin, a fost prins și întemnițat în Doi Guldur, unde i-a fost luat inelul. În 2850, Gandalf a pătruns în Doi Guldur și a descoperit că, într-adevăr, stăpînul locului era Sauron; și acolo a dat peste Thrâin, înainte ca acesta să moară.

Există mai multe versiuni ale „Căutării Ereborului”, după cum se explică într-o Anexă la acest text, în care sînt date și fragmente ample dintr-o versiune anterioară.

442 POVEȘTI NETERMINATE

Nu am găsit nici o scriere care să precedă cuvintele de deschidere ale textului de față („în acea zi el n-a vrut să spună nimic mai mult”). Acel „El” din propoziția de deschidere este Gandalf, „noi” se referă la Frodo, Peregrin, Meriadoc și Gimli, iar „Eu” este Frodo, cel care a consemnat discuția; scena se petrece într-o casă din Minas Tirith, după încoronarea Regelui Elessar (vezi pg. 452).

În acea zi el n-a vrut să spună nimic mai mult. Dar mai tîrziu am adus noi din nou vorba, și el ne-a zis ciudata poveste de-a fir a' păr; cum ajunsese el să facă acea călătorie spre Erebor, de ce se gîndise la Bilbo și cum a reușit să-1 înduplece pe mîndrul Thorin Scut de Stejar să-1 ia în compania sa. Acum nu-mi mai amintesc întreaga poveste, dar, din ce pricepusem noi, la început Gandalf avusese în gînd numai apărarea Apusului împotriva Umbrei.

— Eram foarte tulburat la acea vreme, ne-a zis el, din pricină că Saruman îmi puneă bețe-n roate la tot ce plănuiam. Știam că Sauron scosese din nou capul la lumină și că în curînd avea să se arate lumii, și mai știam că se pregătea pentru un război mare. Cum va începe? Va încerca mai întîi să pună iarăși stăpînire pe Mordor, sau va ataca principalele fortărețe ale dușmanilor săi? Mă gîndeam atunci, lucru de care m-am convins între timp, că la început planul său fusese acela de a ataca Lorienul și Vilceaua Despicață, de cum prindea destulă putere: un plan care s-ar fi dovedit mult mai bun pentru el și mult mai rău pentru noi.

Poate veți zice că Vilceaua Despicață era mult prea departe pentru el. La miazănoapte lucrurile stăteau tare prost. Dispăruseră Regatul de sub Munte și puternicii oameni din

Ținutul de Jos. Pentru a ține piept oricărei oștiri pe care Sauron ar fi putut-o trimite ca să recucerească trecătorile din partea de miazănoapte a munților și vechile ținuturi ale Angmarului, nu mai erau decât gnomii din Munții de Fier, iar dincolo de munți se întindea un pustiu și se găsea un dragon. Sauron putea folosi dragonul și urmările ar fi fost cumplite. Adeseori îmi spuneam: „Trebuie să gădesc ceva ca să-l distrug pe Smaug. Dar acum mai curînd trebuie pusă la cale o

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 443

lovitură directă asupra fortăreței Doi Guldur. Să dejucăm planurile lui Sauron. Trebuie să-i fac pe cei din Sfat să înțeleagă acest lucru."

Astfel de gînduri întunecate îmi umblau prin minte în timp ce mergeam teleap-teleap pe drum. Eram istovit și mă îndreptam spre Comitat, să mă odihnesc o vreme, după ce lipsisem de acolo mai mult de douăzeci de ani. Îmi ziceam că, dacă o vreme alungam din minte aceste tulburări, poate aveam să gădesc o cale să le rostuiesc. Și așa am și făcut, cu toate că n-am fost lăsat să le alung din gînd.

Câci tocmai cînd mă apropiam de Bree, m-a ajuns din urmă Thorin Scut de Stejar¹, care la acea vreme trăia în surghiun, dincolo de hotarul nord-apusean al Comitatului. Spre surprinderea mea, mi-a vorbit; și din acea clipă mersul lucrurilor a început să se schimbe.

Și el era îngrijat, atît de îngrijat, încît mi-a cerut mie sfatul, nici mai mult, nici mai puțin. Așa că m-am dus cu el, în sălașurile sale din Munții Albaștri, și i-am ascultat lunga poveste. Nu mi-a trebuit mult pînă să înțeleg că îl ardea sufletul gîndindu-se la toate păcatele sale și la pierderea comorii străbunilor săi, și-l mai împovăra și îndatorirea care-i revenea lui acum, de a se răzbuna pe Smaug. Gnomii iau asemenea îndatoriri în serios.

I-am făgăduit că-l voi ajuta dacă voi putea. Eram la fel de dornic ca și el să-l vîd pierit pe Smaug, dar Thorin o ținea morțiș că trebuia să se bată, să pornească război, ca și cînd ar fi fost cu adevărat Regele Thorin al Doilea, numai că eu nu vedeam nici o nădejde într-un asemenea plan. Așa că l-am părăsit și m-am îndreptat spre Comitat, culegînd pe drum veștile. Ciudată treabă. N-am făcut altceva decît să urmez „norocul" și, făcînd aceasta, să greșesc de multe ori.

într-un anume fel, mă simțisem atras de Bilbo cu mult timp în

urmă, de pe cînd fusese copil și apoi un hobbit tînăr: ultima oară cînd îl văzusem, încă nu împlinise vîrsta bărbăției. De atunci a stăruiet în mintea mea, cu nerăbdarea și ochii aceia mari ai lui și cu dragostea lui pentru povești și iscodirile despre lumea cea mare de dincolo de hotarele Comitatului. De cum am pășit în Comitat, am aflat vești despre el. Intrase în gura obștii, din cîte se părea. Părinții lui muriseră cînd aveau vreo optzeci de ani, o vîrstă timpurie

444 POVEȘTI NETERMINATE

pentru cei din Comitat; iar el unul nu se însurase niciodată. începuse să aibă niște apucături cam ciudate, zicea lumea, și dispărea de acasă cu zilele, de unul singur. Fusese văzut vorbind cu venetici, chiar și cu gnomi.

„Chiar și cu gnomi!” Dintr-odată, în mintea mea lucrurile astea trei s-au legat: Dragonul cel mare, cu poftetele lui, și cu auzul lui ascuțit și mirosul fin; gnomii voinici, cu cișmele lor grele și vechiul lor of arzător; și hobbitul sprinten, cu pas ușor, tînjind în inima sa (din cîte îmi dădeam eu seama) să vadă lumea largă. Am rîs de mine însumi, dar am plecat fără să mai zăbovesc, să-l văd pe Bilbo și cum se schimbase în cei douăzeci de ani, și dacă era cu adevărat atît de promițător pe cît dădeau de înțeles birfele. Dar nu l-am găsit acasă. Iar cînd am întreat de el, toți din Hobbiton au clătinat din cap. „A luat-o din loc”, mi-a zis un hobbit. Holman, grădinarul, așa cred.² „A luat-o iar din loc. O s-o ia de tot din loc într-o bună zi, dacă nu-și bagă mințile-n cap. Păi cum, l-am întreat încotro se duce și cînd se-ntoarce, iar el cică Nu știu; și-apoi mă privește chiondorîș. Depinde dac-oi întilni vreunul, Holman, zice. Mîine-i Anul Nou al elfilor!³ Mare păcat, că-i tare de treabă. N-ai să găsești unu' mai bun ca el, oricît ai căuta între Coline și Rîu.”

„Din ce în ce mai bine!”, mi-am zis. „Cred că o să-mi încerc norocul.” Mult timp nu mai aveam. Trebuia să ajung la Sfatul Alb cel mai tîrziu în august, altfel Saruman avea să-și îplinească planul și nimic nu se mai putea face. Fără să pun la socoteală treburi mult mai însemnate, lucrul acesta s-ar fi dovedit fatal: puterea din Doi Guldur n-ar fi ezitat să împiedice orice încercare de a se ajunge la Erebor, decît dacă avea altceva mai bun de făcut.

Așa că m-am întors în grabă la Thorin, ca să rezolv dificila misie de a-l convinge să uite deocamdată de planurile lui mărețe

și să plece în taină — luîndu-1 și pe Bilbo cu el. Fără să-1 văd pe Bilbo mai întîi. A fost o greșeală, care aproape că a dus la catastrofă. Căci Bilbo se schimbase, bineînțeles. Măcar numai prin faptul că se îngrășase și devenise lacom, iar din vechile lui aleanuri nu mai rămăsese decît un vis știut doar de el. Nimic nu putea fi mai

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 445

înspăimîntător decît să te gîndești că exista pericolul ca acesta să se împlinească! Bilbo era cu mințile într-atît de aiurea, încît s-a făcut de tot de rîs. Thorin ar fi luat-o din loc de mînie, dacâ nu s-ar fi ivit un noroc ciudat, despre care vâ voi povesti de îndată.

Dar voi știți cum s-au petrecut lucrurile, batâr că Bilbo vi le-a povestit așa cum le-a văzut el. Dacâ aș fi scris-o eu, povestea ar fi sunat cu totul altfel. Întîi și-ntîi, pentru că el nu și-a dat defel seama cît de fărâ minte îl socoteau gnomii a fi și nici cît de mînioși erau pe mine. Thorin era mult mai oțărît și mai disprețuitor decît simțise Bilbo pe propria lui piele. Disprețuitor a fost de la bun început, crezînd la acea vreme că pusesem eu totul la cale doar ca să-mi bat joc de el. Noroc cu harta și cheia care au salvat totul.

Nu mă mai gîndisem la ele de ani de zile. Abia după ce am ajuns în Comitat și am avut răgazul să cumpănesc la povestea lui Thorin, mi-am amintit de întîmplarea ciudată care mi le pusese în mînă; iar acum parcâ întîmplarea aceea nu mai arăta ca o simpla întîmplare. Mi-am amintit de o călătorie plină de primejdii, pe care o făcusem în urmă cu nouăzeci și unu de ani, cînd pătrunsesem deghizat în Doi Guldur și găsisem în temnițele fortăreței un gnom nefericit, aflat pe pragul morții. Habar n-aveam cine era. Avea la el o hartă, care fusese a poporului lui Durin din Moria, și o cheie care părea să țină de ea, cu toate că gnomul era prea slăbit ca să mai aibă puterea să mă lămurească. Și mi-a mai spus că avusese asupra sa un Inel mare.

Aproape toată balmăjeala lui aiuritoare s-a învîrtit în jurul acestui inel. Ultimul din cele Șapte, spunea el una-ntruna. Dar cine poate ști cum ajunseseră lucrurile astea în mîinile lui. O fi fost un pristav, prins în timp ce fugea, ori un hoț care căzuse în capcana unui hoț mai mare. Harta și cheia însă mi le-a dat mie. „Pentru fiul meu”, a zis el, apoi și-a dat duhul; curînd am scăpat și eu de-acolo. Am pus bine lucrurile acelea; ceva în inimă-mi spunea să le țin mereu asupra mea, la adăpost, ceea ce am și

făcut, dar curînd am uitat de ele. Aveam alte treburi în Doi Guldur, mult mai importante și mai primejdioase decît toate comorile din Erebor.

446 POVEȘTI NETERMINATE

Dar acum mi-am amintit de toată povestea aceea și nu am avut nici o îndoială că fusesem martor la ultimele cuvinte ale lui Thrîn al Doilea⁴, cu toate că el nu-și spusese numele, și nici pe cel al fiului său; iar Thorin, bunînțeles, habar n-avea ce se alesese de tâtîne-său și nici nu a pomenit vreodată de „ultimul din cele șapte Inele”. Eu aveam planul și cheia de la intrarea secretă în Erebor, prin care scăpaseră Thror și Thrîn, așa după cum povestise Thorin. Le păstrasem, fără a-mi servi mie în vreun fel, pînă se va fi ivit o clipă în care se puteau dovedi de mare folos.

Din fericire, n-am făcut greșeala să le folosesc eu însumi. Le-am ținut în mîncă, așa cum ziceți voi în Comitat, pînă cînd părea că nu mai există nici o nădejde. De cum a dat cu ochii de ele, Thorin s-a hotărît în sfîrșit să-mi urmeze planul, cel puțin în privința unei expediții tainice. Orice ar fi gîndit despre Bilbo, lăsase deoparte. Ușa aceea secretă, pe care gnomilor nu le rămînea decît s-o descopere, îi dădea speranța că batâr ar putea afla ceva despre învîrtelile Dragonului, cine știe, poate chiar să pună mîna pe o parte din aur sau pe niscaiva lucruri rămase moștenire și astfel să-și stîmpere aleanul inimii.

Dar pentru mine nu era de ajuns. În sufletul meu știam că Bilbo trebuia să plece cu el, altfel întreaga căutare avea să fie în van - sau, cum s-ar cuveni să spun acum, cele mai însemnate fapte nu s-ar fi petrecut, așa să știți. Prin urmare, încă mai aveam de luptat cu Thorin, să-1 conving să-1 ia cu sine. Aveau să fie încă multe alte greutăți pe drum, dar pentru mine asta era partea cea mai grea a întregii povești. Cu toate că m-am ciondănit cu el pînă tîrziu în noapte, după ce Bilbo se dusese la culcare, abia a doua zi dimineața am pus în sfîrșit lucrurile la punct.

Thorin s-a arătat disprețuitor și bănuitor.

„E moale”, mi-a spus el. „Moale ca noroiul din Comitatul ăla al lui, și prostănac. Maică-sa a murit prea curînd. Iar dumneata, Jupîne Gandalf, faci un joc sucit, numai dumneata știi care. Bag mîna-n foc că ai și alte socoteli, decît să mă ajuți pe mine.”

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 447

„Și ai cum nu se poate mai multă dreptate”, am răspuns eu. „Dacă n-aș avea și alte socoteli, nu te-aș fi ajutat cu nici un chip.

Oricît de mărețe ți se par trebușoarele tale, ele sînt doar un firicel dintr-o plasă uriașă. Multe sînt firele care nu-mi dau mie pace. Dar cu atît mai prețios este sfatul meu și nicidecum mai neînsemnat." în sfîrșit îmi dădeam și eu drumul la năduf. „Ascultă-mă bine, Thorin Scut de Stejar!", am spus eu. „Dacă acest hobbit merge cu tine, vei izbîndi. Dacă nu, vei da greș. Am eu o presimțire, așa că te previn."

„îți cunosc faima", a răspuns Thorin. „Nădăjduiesc să o meriți. Dar trebușoara asta neghioabă cu hobbitul tău mă face să mă întreb dacă este cu adevărat presimțire ceea ce te frămîntă și dacă nu cumva ești mai curînd smintit, decît departe-vâzător. Cîte griji ai pe cap, ți-or fi clintit o doagă din locul ei."

„Nu încapе îndoială că sînt multe care ar fi putut s-o facă", i-am răspuns eu. „Și pe lîngă ele mă mai scoate din răbdări și un gnom fudul care-mi cere sfatul (fără ca eu să fi zis vreodată că aș ști să i-1 dau), după care mă răsplătește cu neobrăzarea-i. Fă cum știi, Thorin Scut de Stejar, dacă așa vrei. Dar de-mi încâlci sfatul, numai nenorociri te așteaptă. Și nici că vei mai primi vreun sfat sau vreun ajutor de la mine, pînă s-o scoborî Umbra asupra ta. Și mai lasă deoparte fudulia asta a ta și lăcomia ce te roade, altfel o să dai de belea cînd vei ajunge la capătul drumului pe care-1 vei alege, chiar de-ți vor fi mîinile pline de aur."

Vorbele mele l-au făcut să bată nițel în retragere; dar ochii îi ardeau mocnit.

„Nu mă amenința!" a zis el. „Singur o să hotărăsc ce și cum, ca în toate cele ce mă privesc pe mine."

„Atunci așa să faci! Mai mult n-am ce să spun, decît atît: nu-mi dăruiesc ușor nici dragostea, nici încrederea, așa să știi, Thorin; hobbitul ăsta însă mi-e drag și-i doresc numai binele. Poartă-te frumos cu el, și vei avea parte de prietenia mea pînă la capătul zilelor tale."

Ultimele cuvinte le spuseseam fără speranța de a-1 îndupleca, dar altceva mai bun n-aș fi avut ce să-i spun. Gnomii înțeleg ce înseamnă dăruirea față de prieteni și recunoștința față de cei care-i ajută.

448 POVEȘTI NETERMINATE

„Prea bine", a spus el după ce a tăcut o vreme. „Va pleca împreună cu tovarășii mei de drum, dacă va avea curajul (ceea ce nu-mi vine să cred). Dar dacă ții morțiș să mă împovărezi pe mine cu el, va trebui să vii și tu, ca să ai grijă de neprețuitul tău

protejat."

„S-a făcut! O să vin și eu și o să stau cu voi cît o să pot de mult: măcar pînă vei fi descoperit cîți bani face."

Pinâ la urmă s-a dovedit o idee inspirată, dar la vremea respectivă eram neliniștit, căci pe mine mă rodea treaba aceea cu Sfatul Alb, mult mai arzătoare.

Astfel a început Căutarea Ereborului. Nu cred că, atunci cînd a început, Thorin chiar nădăjduia să-l distrugă pe Smaug. Pentru că nu era nici o nădejde. Cu toate acestea, așa s-a întîmplat. Dar, vai!, Thorin n-a trăit să se bucure de triumful lui sau de comoară. Fudulia și lăcomia i-au venit de hac, în ciuda avertismentului meu.

- Dar cu siguranță că ar fi căzut în bătălie oricum, nu-i așa? am întrebat eu. Orcii tot ar fi atacat, oricît de mărinimos s-ar fi arătat Thorin cu comoara lui.

— Așa e, a răspuns Gandalf. Bietul Thorin! Cu toate păcatele lui, a fost un gnom măreț, dintr-o Casă măreață; și măcar că a căzut la capătul călătoriei, lui i s-a datorat în mare măsură că Regele de sub Munte și-a redobîndit puterea, așa cum dorisem eu. Dar Dâin Picior-de-Fier a fost un urmaș pe cinste. Iar acum auzim că a căzut și el, luptînd iarăși în fața Ereborului, chiar în timp ce noi luptăm aici. Aș zice că este o grea pierdere, dacă n-ar fi fost mai curînd o minune că, la vîrstă lui atît de înaintată⁵, încă a mai putut să mînuiască securea cu puterea de care se vorbește, stînd deasupra leșului Regelui Brand, în fața Porții Ereborului pînă la căderea nopții.

Totul s-ar fi putut întîmpla și altfel. Atacul principal a fost abătut spre miazăzi, e adevărat; dar chiar și așa, cu mîna sa dreaptă, departe-ajungătoare, Sauron ar fi putut pricinui mari nenorociri la Miazănoapte în vreme ce noi apăram Gondorul, dacă Regele Brand și Regele Dâin nu i-ar fi stat în cale. Cînd vă gîndiți la marea Bătălie de pe Cîmpiile Pelennor, nu uitați Bătălia din
ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 449

Ținutul de Jos. Gîndiți-vă la ce s-ar fi putut întîmpla. Foc de dragoni și săbii sălbaticice în Eriador! Gondorul ar fi putut rămîne fără Regină. Am fi putut acum să ne întoarcem plini de speranță după izbîndă și să găsim aici numai prăpăd și cenușă. Dar iată că nu s-a întîmplat nimic din toate acestea — pentru că l-am întîlnit pe Thorin Scut de Stejar într-o seară, la sfîrșit de primăvară, nu departe de Bree. O întîlnire întîmplătoare, cum zicem noi în

Pămîntul de Mijloc.

NOTE

- 1 Întîlnirea lui Gandalf cu Thorin este relatată și în Anexa A (III) la Stăpînul Inelelor, unde este menționată și data: 15 martie 2941. Există o diferență mică între cele două relatări, anume că în Anexa A întîlnirea a avut loc în hanul din Bree, și nu pe drum. Trecuseră douăzeci de ani de cînd Gandalf vizitase ultima dată Comitatul, prin urmare în 1921, cînd Bilbo avea treizeci și unu de ani. Gandalf spune mai tîrziu că Bilbo nu împlinise încă vîrsta bărbăției [adică treizeci și trei de ani], atunci cînd îl văzuse el ultima oară.
- 2 Holman grădinarul: Holman Mînă-verde, la care a fost ucenic Gamgee Meșterul Îndemînic (Unchieșul, tatăl lui Sam): Stăpînul Inelelor I 1 și Anexa C.
- 3 Anul solar elfic (loa) începea cu ziua numită yestare, dinaintea primei zile a anotimpului tuile (primăvara); iar în Calendarul din Imladris, yestare „corespundea mai mult sau mai puțin cu 6 aprilie din Comitat". (Stăpînul Inelelor, Anexa D)
- 4 Thrîn al Doilea: Thrîn Întîiul, strămoșul îndepărtat al lui Thorin, a scăpat din Moria în anul 1981 și a devenit primul Rege sub Munte (Stăpînul Inelelor, Anexa A [III])
- 5 Dâin II Picior-de-Fier s-a născut în 1767; în Bătălia din Azanulbizar (Nanduhirion) în 2799, l-a răpus în fața Porții Răsăritene a Moriei pe marele orc Azog, astfel răzbunîndu-l pe Thror, bunicul lui

450 POVEȘTI NETERMINATE

Thorin. A murit în Bătălia din Ținutul de Jos în 3019. (Stăpînul Inelelor, Anexele A (III) și B.) Frodo a aflat de la G16in, în Vilceaua Despîcată, că „Dâin era încă Rege sub Munte, că îmbătrînise (trecuse de al două sute cincizecelea an al vieții sale), era respectat și neînchipuit de bogat". (Frăția Inelului II 1)

ANEXĂ .

Notă la textele despre „Căutarea Ereborului"

Situația textuală în aceasta bucată este complexă și greu de descîlcit. Prima versiune este un manuscris complet, dar neredactat, conținînd multe modificări: îl voi numi manuscrisul A; poartă titlul „Istoria legaturilor pe care le-a avut Gandalf cu Thrîn și Thorin Scut de Stejar". Din acesta s-a alcătuit dactilograma B, cu și mai multe modificări, deși majoritatea minore. Se numește „în căutarea Ereborului", și „Relatarea lui

Gandalf despre cum a ajuns sâ pună la cale expediția spre Erebor și sâ-l trimită pe Bilbo cu gnomii". Cîteva fragmente întinse din textul dactilografiat sînt redade mai jos.

Pe lîngă A și B („versiunea anterioară”), mai există un manuscris C, fârâ titlu, care spune povestea într-o formă mult mai economicoasa și mai concentrată, lăsînd afară o buna parte din prima versiune și introducînd niște elemente noi, dar și reținînd (mai ales cãtre sfîrșit), în mare măsură manuscrisul original. Mi se pare aproape cert faptul cã C a fost scris dupâ B, fiind și versiunea oferitã mai sus, deși se pare cã o parte din început s-a pierdut, locul unde Gandalf își amintește evenimentele fiind situat în Minas Tirith.

Paragrafele de început din B (redate mai jos) sînt aproape identice cu un pasaj din Anexa A (III, Poporul lui Durin) la Stãpînul Inelelor, și sînt în mod evident dependente de povestea despre Thror și Thrâin, care le precede în Anexa A; sfârșitul „Cãutãrii Ereborului” se gãsește și el aproape identic în Anexa A (III), Gandalf vorbindu-le lui Frodo și Gimli în Minas Tirith. Ținînd cont de scrisoarea citata în Introducere (pg. 22), este limpede cã tatãl meu a scris „în cãutarea Ereborului” cu gîndul de a introduce textul în povestirea Poporul lui Durin din Anexa A.

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 451

Extrase din versiunea anterioară Manuscrisul B dactilografiat al versiunii anterioare începe astfel:

Astfel Thorin Scut de Stejar a devenit Moștenitorul lui Durin, dar un moștenitor fârâ speranță. Cînd a fost atacat Ereborul, fusese mult prea tînăr sâ poarte arme, dar în Azanulbizar a luptat în avangarda atacului; și cînd Thrâin a pierit, el avea nouăzeci și cinci de ani, un gnom mãreț și tare mîndru la înfãțișare. Nu avea nici un Inel și (poate din aceastã pricinã) pãrea mulțumit sã rămînã în Eriador. Trudea mult acolo și strîngea avere tot mai multã; iar poporul sãu devenea tot mai numeros datoritã rãtãcitorului Popor al lui Durin, din rîndurile cãruia mulți, auzind de felul în care trãia el acolo, au venit sã i se alãture. își fãcuserã sãli falnice în munți și cãmãri pline cu bunãtãți, iar viața nu li se pãrea prea grea, cu toate cã în cîntecele lor pomeneau mereu de Muntele Singuratic de departe și de comoara și fericirea din Mãreața Salã luminatã de Piatra Strãveche.

Anii se lungeau. Tãciunii ce mocneau în inima lui Thorin s-au reaprins, cu cît cugeta mai mult la nedreptãțile pe care le

îndurase neamul său și la răzbunarea împotriva Dragonului, ce lui îi fusese lăsată spre împlinire. Se gîndea la arme și oștiri și alianțe, în vreme ce uriașul său baros răsuna în fierărie; oștirile însă se risipiseră care-ncotro și alianțele se rupseseră, iar securile poporului său erau prea puține; și în vreme ce bătea pe nicovală fierul încins, se simțea pîrjolit de o mare mînie fără de speranță.

Gandalf încă nu jucase nici un rol în ursita Casei lui Durin. încă nu avusese multe de împărțit cu gnomii; cu toate că legase prietenie cu cei de bună credință și îi avea la inimă pe acei surghiuniți ai Poporului lui Durin, care sălășluiau în Apus. Dar într-o bună zi s-a întîmplat să treacă el prin Eriador (îndreptîndu-se spre Comitat, unde nu mai fusese de cîțiva ani buni), cînd numai ce s-a întîlnit cu Thorin Scut de Stejar, și au stat ei de vorbă pe drum, iar apoi au înnoptat în Bree.

A doua zi dimineața, Thorin i-a spus lui Gandalf:

— Am multe griji pe cap și am auzit că tu ești înțelept și știi mai multe decît oricine altcineva despre ce se petrece pe lume.

Vrei să

452 POVEȘTI NETERMINATE

vii la mine acasă și să mă ascuți și după aceea să mă sfătuiști cum e mai bine?

Gandalf a consimțit și, ajungînd la sălașurile lui Thorin, au stat împreună și Gandalf a ascultat întreaga poveste a necazurilor lui.

Din această întîlnire a lor au urmat multe fapte și întîmplări de mare însemnătate: anume găsirea Inelului Suprem și aducerea lui în Comitat și alegerea Purtătorului Inelului. De aceea mulți au crezut că Gandalf a prevăzut toate aceste lucruri și și-a ales anume clipa întîlnirii cu Thorin. Dar noi credem că lucrurile n-au stat astfel. Căci în povestea lui despre Războiul Inelului, Frodo Purtătorul Inelului a lăsat o consemnare a cuvintelor lui Gandalf despre această întîmplare. Iată ce a scris el:

în loc de cuvintele „Iată ce a scris el”, A, primul dintre manuscrise, conține următoarea frază: „Acel pasaj a fost omis din povestire, deoarece părea lung; dar în cele ce urmează prezentăm cea mai mare parte a lui”.

După încoronare, am stat într-o casă frumoasă în Minas Tirith, împreună cu Gandalf, și el era foarte vesel și, cu toate că noi i-am pus întrebări despre tot ce ne trecea prin minte, răbdarea lui părea la fel de nesecată ca și știința lui. De cele mai multe lucruri

pe care ni le-a spus atunci nu-mi amintesc acum; adeseori nici nu le înțelegem. Dar de una din discuțiile noastre îmi amintesc cu limpezime. Gimli era acolo cu noi și i-a spus lui Peregrin:

- într-una din zilele astea, trebuie negreșit să fac ceva: anume să vin să văd Comitatul ăla al vostru*. Nu ca să văd și mai mulți hobbiți! Mă îndoiesc să am ceva nou de aflat despre ei. Dar nici un gnom din Casa lui Durin n-ar putea să privească spre acea țară fără să se minuneze. Oare nu acolo au început renașterea Regatului de sub Munte și căderea lui Smaug? Ca să nu mai pomenesc de sfârșitul fortăreței Barad-dur, cu toate că acestea două au fost strâns împletite. Ciudat, foarte ciudat, a zis el și s-a oprit.

Apoi, privindu-l aprig pe Gandalf, a continuat:

* Cu siguranța că Gimli măcar a trecut prin Comitat în călătoriile pe care le-a făcut din locul său de baștină din Munții Albaștri (vezi pg. 462).

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 453

- Dar cine a țesut plasa? Nu cred că m-am gândit la asta vreodată. Ai pus la cale toate astea atunci, Gandalf? Dacă nu, atunci de ce l-ai dus pe Thorin Scut de Stejar la o asemenea poartă doar bănuită? Ca să găsești Inelul și să-1 duci departe, în Apus, și să-1 ascunzi aici, și apoi să-1 alegi pe Purtătorul Inelului — și să reînvi Regatul Muntelui, așa, ca o treabă făcută printre altele: nu ăsta ți-a fost planul?

Gandalf nu a răspuns pe loc. S-a ridicat în picioare și a privit pe fereastră, spre apus, unde se găsea marea; soarele apunea, lumi- nîndu-i chipul ca un foc. A stat astfel o vreme lungă, tăcut. Într-un târziu s-a răsucit spre Gimli și i-a spus:

- Nu cunosc răspunsul. Căci m-am schimbat de atunci, nu mai sînt înfrînat de povara Pămîntului de Mijloc, așa cum eram atunci, în acele vremuri, și-aș fi răspuns cam cu aceleași vorbe pe care i le-am spus lui Frodo nu mai devreme de anul trecut, în primăvară. Nu mai devreme de anul trecut! Dar asemenea măsuri nu mai au înțeles acum. În acel timp îndepărtat i-am spus unui hobbit mic și speriat: lui Bilbo i-a fost dat să găsească Inelul, și nu făuritorului său, iar ție, prin urmare, și-a fost dat să-1 porți. Și poate aș fi adăugat: iar mie mi-a fost dat să vă călăuzesc pe amîndoi spre aceste fapte.

Pentru a face asta m-am folosit în mintea mea cugetătoare numai de ceea ce mi-a fost îngăduit și am făptuit ce-mi era la

îndemînă întru împlinirea a ceea ce trebuia să împlinesc. Dar ce știam în inima mea, sau știusem încă înainte de a păși pe aceste țărături cenușii: asta este o cu totul altă poveste. Olorin mă numesc eu în Apusul uitat, și numai celor care se află acolo le voi vorbi mai fățiș.

în A se spune în acest loc: „și numai celor care se află acolo (sau care poate se vor înturna acolo dimpreună cu mine) le voi vorbi mai fățiș”.

Atunci eu am spus:

- Acum te înțeleg ceva mai bine, Gandalf, decît te-am înțeles înainte. Cu toate că, gîndesc eu, fie că așa a fost dat sau nu, Bilbo ar fi putut să nu vrea să plece de acasă, și la fel și eu. Nu ne puteai sili. Nici măcar n-aveai voie să încerci. Dar tot sînt curios să aflu de ce ai făcut ce-ai făcut, așa cum erai tu atunci, un bătrîn sur, așa păreai.

454 POVEȘTI NETERMINATE

Gandalf le-a explicat atunci îndoielile ce-1 roseseră la acea vreme în privința primei mișcări a lui Sauron și temerile sale pentru Lórien și Vîlceaua Despîcată (vezi pg. 442). În această versiune, după ce a spus că o lovitură directă împotriva lui Sauron era încă și mai imperioasă decît soarta lui Smaug, el a contînat:

- De aceea, ca să cîștig timp, am luat-o din loc după ce se pornise bine expediția împotriva lui Sauron și am înduplecat Sfatul să atace mai întîi Doi Guldur, înainte ca Sauron să atace Lórienul. Așa am făcut, și Sauron a fugit. Dar mereu mi-o lua înainte cu planurile lui. Trebuie să mărturisesc că am crezut că el chiar se retrăsese din nou și că vom avea încă un răstimp de pace străjuitoare. Dar n-a ținut mult. Sauron a hotărît să facă următorul pas. S-a întors de îndată în Mordor și în zece ani și-a făcut cunoscută puterea.

După care totul s-a întunecat. Măcar că nu acela a fost planul său de început; iar pînă la urmă s-a dovedit o greșeală. Cei care i se împotriveau încă mai aveau unde merge să se sfătuiască, neamenințați de Umbră. Cum ar fi putut să scape Purtătorul Inelului, dacă nu ar fi fost Lórienul sau Vîlceaua Despîcată? Chiar și acele locuri ar fi putut să cadă, așa cred eu, dacă Sauron și-ar fi asmuțit întreaga putere întîi asupra lor, în loc să irosească mai mult de jumătate din ea în atacul asupra Gondorului.

Ei, acum știți. Acesta a fost motivul meu de căpătîi. Dar una e

sâ vezi ce-i de făcut, și alta sâ afli și cum s-o faci. Începeam sâ fiu chiar foarte îngrijorat de ceea ce se întîmpla la Miazănoapte, cînd, într-o bunâ zi, l-am întîlnit pe Thorin Scut de Stejar: la mijlocul lui martie, în 2941, dacâ-mi aduc bine aminte. Dupâ ce i-am ascultat întreaga poveste, mi-am zis: „Mâi, mâi, pâi ăsta-i fărâ doar și poate un dușman al lui Smaug! Și-ncâ unul care meritâ sâ fie ajutat. Trebuie sâ fac tot ce-mi stâ în putință. Ar fi trebuit chiar sâ mă gîndesc mai de mult la gnomi.”

Și mai erau și cei din Comitat. Începusem sâ le păstrez un locșor cald în inima mea în Iarna cea Lungâ de care nici unul dintre voi nu-și amintește.* Multe au avut de îndurat din pricina ei:

* Despre Iarna cea Lungâ din 2758-2759 și despre urmările ei în Rohan se povestește în Anexa A (II) la Stâpînul Inelelor, iar nota referitoare la ea în Povestea Anilor menționează câ „Gandalf [a venit] în ajutorul poporului din Comitat”.

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 455

una dintre cele mai mari ananghii la care s-au aflat vreodatâ, murind de frig și apoi de foamete în cumplita sârăcie care a urmat. Dar acea vreme le-a pus la încercare curajul și grija ce și-o purtau unii altora. Mulțumită acestei griji, cît și curajului răbdâtor și încâpâținat au izbutit ei sâ supraviețuiască. Iar eu vroiam ca ei sâ supraviețuiască și pe mai departe. Dar vedeam câ, mai devreme sau mai târziu, Târîmurile de la Apus aveau sâ treacâ iarâși printr-o altâ încercare grea, deși de un cu totul alt fel: războiul neîndurâtor. Pentru a-i putea supraviețui, mi-am spus câ vor avea nevoie de mult mai mult decît aveau la acel ceas. Greu de spus de ce anume aveau nevoie. Mâ rog, vor fi avut nevoie sâ știe ceva mai mult, sâ înțelegâ mai bine ce anume se întîmpla, și cam pe unde se aflau ei în toatâ aceastâ poveste.

Uitau tot mai multe: propriile origini și legende, chiar și puțînul pe care-l știau despre mârreția lumii. Încâ nu pierise aceasta mârreție, dar începea sâ fie îngropatâ: amintirea a ceea ce era nobil și a ceea ce era primejdios. Dar nu poți lămuri asemenea lucruri unui întreg popor, și încâ iute de tot. Nu era vreme pentru așâ ceva. Și, oricum, de început tot trebuie sâ începi de undeva și cu cineva. Aș îndrâzni sâ spun câ acel cineva a fost „ales”, iar eu am fost ales doar pentru a-l alege pe el; dar eu l-am ales pe Bilbo.

— Tocmai asta vreau eu sâ aflu, a zis Peregrin. De ce-ai făcut așâ și nu altminteri?

- Adicătelea cum îl alegi pe un anume hobbit și nu pe altul, pentru o atare treabă? a întrebat Gandalf. N-aveam răgaz să-i cern pe toți; dar la acea vreme cunoșteam Comitatul destul de bine, cu toate că atunci când l-am întâlnit pe Thorin nu mai fusesem pe acolo de mai bine de douăzeci de ani, prins cu îndeletniciri mai puțin plăcute. Așa că, firesc, gândindu-mă la toți hobbiții pe care-i știam, mi-am zis: „Vreau ceva din viociunea neamului Took" (dar nu prea mult, jupîne Peregrin), „și o temelie trainică din soiul mai încăpăținat, un Baggins poate". Adunîndu-le, am ajuns de îndată la Bilbo. Pe vremuri, îl cunoscusem îndeaproape, cam pînă cînd împlinise vîrsta bărbăției, mai bine decît mă cunoscuse el pe mine. îmi plăcuse de el la acea vreme. Iar acum aflu că era „ne-legat" - și cu asta mai fac un salt în timp, pentru că bineînțeles că nu aflasem acest lucru decît după ce m-am întors în Comitat. Mi s-a spus că nu se însurase. Mi s-a părut ciudat, deși am mirosit pricina; iar pricina

456 POVEȘTI NETERMINATE

mirosită de mine nu era cea pe care mi-au lămurit-o cei mai mulți dintre hobbiți; anume că de la o vîrstă tînără fusese lăsat stăpîn peste o avere mare și peste propria sa soartă. Nu, ghicisem că dorea să rămînă „ne-legat" dintr-un motiv foarte adînc, pe care nici el nu-l înțelegea - sau nu-l recunoștea, pentru că îl înspăimînta. Mă rog, el vroia să rămînă liber să plece cînd avea să se ivească prilejul sau cînd își va fi făcut destul curaj. îmi aminteam cum obișnuia el să mă bată la cap cu tot felul de întrebări, asta cînd fusese mai tînăr, despre hobbiții care „spălaseră putina" — așa ziceți voi în Comitat. Cel puțin doi dintre unchii lui de pe partea neamului Took făcuseră asta.

Acești unchi au fost Hildifons Took, care „a plecat într-o călătorie și nici că s-a mai întors", și Isengar Took (cel mai mic dintre cei doisprezece copii ai Bătrînului Took), despre care „se spusese că «luase calea mării» în tinerețe" (Stăpînul Inelelor, Anexa C, Arborele genealogic al familiei Took din Marile Smiale).

Cînd Gandalf a acceptat invitația lui Thorin de a-l însoți la el acasă, în Munții Albaștri,

„am trecut de fapt prin Comitat, cu toate că Thorin nu a vrut să poposească îndeajuns de mult pentru ca trecerea noastră să aibă un folos. Și-mi vine să cred că tocmai supărarea ce-o simțeam văzîndu-i disprețul trufaș față de hobbiți mi-a dat ideea sa-i aduc cumva împreună. El unul nu vedea în ei decît niște

fermieri, care din întâmplare lucrau cîmpurile de-o parte și de alta a străvechiului drum al gnomilor, ce ducea spre Munți."

În această versiune anterioară, Gandalf povestește îndelung cum, după ce a vizitat Comitatul, s-a întors la Thorin și l-a convins „să uite deocamdată de planurile lui mărețe și sa plece în taina - luîndu-1 și pe Bilbo cu el " - singura informație păstrată în versiunea ulterioară (p. 444).

În cele din urmă, m-am hotărît și m-am întors la Thorin. L-am găsit stînd la sfat cu cîțiva din neamul său. Balin și Gloin erau acolo, și alți cîțiva pe lîngă ei.

- Ei, ce-ai de spus? m-a întreat Thorin de cum am intrat.

Iar eu am răspuns:

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 457

— Mai întii, gîndurile tale sînt cele ale unui rege, Thorin Scut de Stejar, dar regatul tîu nu mai este. Dacă e să reînvie, lucru de care nu mî îndoiesc, cu pași mici trebuie să înceapă. În depărtarea asta unde trăiți voi, mî întreb dacă vă dați cu adevărat seama ce înseamnă forța unui dragon din cei mari. Dar asta nu e tot: o Umbră crește iute în lume și e cu mult mai cumplită. Cei doi se vor ajuta între ei.

Și cu siguranță că astfel ar fi făcut, dacă n-aș fi atacat Doi Guldur în același timp.

— Războiul fățiș ar fi zadarnic, am continuat eu; și oricum nu ai avea cum să-1 pui la cale. Va trebui să încerci ceva mai simplu și în același timp mai îndrăzneț, ceva disperat, aș zice.

— După ce că vorbești pe ocolite, mai și bagi spaima-n noi, a spus Thorin. Zi mai răspicat!

— Păi, întii, va trebui să te duci tu însuți în această căutare, și pe ascuns. Fără soli, pristavi ori desfideri, Thorin Scut de Stejar. Vei putea lua cu tine cel mult cîteva rubedenii sau servitori credincioși. Dar vei avea nevoie de ceva mai mult, ceva neașteptat.

— Anume! a cerut Thorin să lămuresc.

— Așteaptă nițeluș! am zis eu. Tu tragi nădejde să-ți măsori forțele cu un dragon; un dragon care nu este doar foarte mare, ci și foarte bătrîn acum, și viclean. De la bun începutul aventurii tale va trebui să ții minte două lucruri: memoria lui și mirosul lui.

— Firesc, a zis Thorin. Gnomii au avut mult mai multe de împărțit cu dragonii decît oricine altcineva, astfel că nu vorbești cu un netot.

— Prea bine, am răspuns eu, dar planurile pe care le aveai nu

mi s-au părut a lua seamă la acest lucru. Planul meu este acela de-a pătrunde pe furiș. Pe furiș.* Smaug nu zace tolănit pe patul lui bogat fără să viseze, Thorin Scut de Stejar. El visează gnomi! Să nu ai nici o îndoială că-și cercetează sălașul zi de zi și noapte de noapte, pînă cînd e sigur că nu adastă în văzduh nici cea mai firavă miroseală de gnom, și abia apoi se duce la culcare; un somn ca de iepure, cu urechile ciulite să prindă zvonul... pașilor de gnom.

* în acest loc probabil că o frază din manuscrisul A a fost omisa în mod neintenționat la dactilografiere, ținînd cont de observația de mai jos a lui Gandalf, legata de faptul că Smaug nu a adulmecat niciodată un hobbit: „Un miros ce nu poate fi recunoscut, cel puțin nu de Smaug, dușmanul gnomilor”.

458 POVEȘTI NETERMINATE

— Pe furișul ăsta al tău arată la fel de greu și de lipsit de nădejde ca și atacul deschis, a zis Balin. Greu peste poate!

— Da, e greu, am răspuns eu. Dar nu peste poate de greu, altfel nu mi-aș pierde vremea aici. Aș zice absurd de greu. Așa că vă dau o soluție absurdă la această trebușoară. Luați cu voi un hobbit! Mă-ndoiesc ca Smaug să fi auzit în viața lui de hobbiți, și cu siguranță nu i-a adulmecat niciodată.

— Ce! a sărit Gloin ca ars. Un prostănac din ăla din Comitat? La ce poate să folosească unul ca el pe pămînt, sau sub pămînt? N-are decît să miroasă cum o vrea, tot n-ar îndrăzni el să se apropie pînă unde-ar putea fi mirosit, nici măcar de cel mai pipernicit dragonaș, abia ieșit din găoace!

— Hei, hei! ești nedrept, am zis eu. Habar n-ai cum e neamul celor din Comitat, Gloin. Din cîte văd, tu îi crezi săraci cu duhul din pricină că sînt mărinoși și nu stau la tocmeală; și mai crezi că sînt fricoși pentru că nu le vîndeți arme. Greșești. Oricum, am ochit pe unul dintre ei care să-ți fie tovarăș de drum, Thorin. E îndemînic și isteț, dar și viclean, și nu se pripește defel. Și bănuiesc că are curaj. Mult curaj, îmi vine mie să cred, dacă e să mă iau după cum e felul neamului său. „Curajoși la nevoie”, s-ar putea zice. Inghesuie-i la colț, dacă vrei să vezi ce le poate pielea.

— O încercare ce nu se poate face, a răspuns Thorin. Din cîte am băgat eu de seamă, hobbiții ăștia se pricep de minune să ocolească orice colț.

— Chiar așa, am zis eu. Sînt un popor cu foarte mult scaun la cap. Dar hobbitul de care-ți vorbeam este un personaj neobișnuit

de-a binelea. Cred că poate fi convins să între nițeluș la înghesuială! Și mai cred că în adâncul inimii chiar își dorește acest lucru — sau, cum ar zice el, să aibă o aventură.

— Nu pe socoteala mea! s-a burzului Thorin, ridicându-se și fițindu-se mînios de colo-colo. Asta nu-i sfat ce-mi dai tu, ci de-a dreptul neghiobie! Pur și simplu nu văd ce-ar putea face un hobbit, bun sau rău cum o fi, ca să mă răsplătească pentru că-l țin o zi, chiar și dacă ar reuși cineva să-l înduplece să pornească la drum.

— Nu vezi! Mai curînd n-ai să auzi, am răspuns eu. Fără cea mai mică osteneală, hobbiții se pot mișca atît de neauziți, cum nici un gnom de pe lumea asta n-ar izbuti, chiar de le-ar fi viața în joc. Dacă mă întrebî pe mine, aș zice că-s ființele cu cea mai ușoară călcătură dintre toate făpturile muritoare. Lucrul acesta se poartă că

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 459

nu l-ai băgat de seamă, Thorin Scut de Stejar, în timp ce-ai tropăit prin Comitat, făcînd un tărăboi (dacă-mi dai voie s-o spun) pe care locuitorii îl auzeau de la o poștă. Cînd ți-am spus că ai nevoie de furișare, tocmai asta am și vrut să spun: furișare meseriașă.

-Furișare meseriașă? a strigat Balin, tălmăcindu-mi vorbele cu totul altfel decît le gîndisem eu. Adică cineva care se pricepe să caute comori, asta vrei să zici? Mai sînt asemenea căutători pe lume?

Am ezitat. Discuția lua o întorsătură pentru care nu eram pregătit să răspund.

-Așa cred, am zis în cele din urmă. În schimbul unei răsplate, ei intră acolo unde voi nu îndrăzniți, sau oricum nu puteți, și se întorc cu tot ce vă dorește inima.

Ochii lui Thorin au sclipit la amintirea comorilor pierdute, dar vorbele sale au fost pline de dispreț:

- Vrei să zici un hoț plătit. E un lucru la care merită să cugetăm, dacă răsplata nu-i prea mare. Dar ce-are asta a face cu țărănoii âia, care beau din câni de lut și habar n-au să deosebească o nestemată de o mărgea de sticlă.

— Tare-aș vrea să nu mai vorbești cu atîta convingere fără să știi, m-am răstit eu la el. Țărănoii ăștia viețuiesc în Comitat de vreo mie patru sute de ani și au învățat multe în acest răstimp. Au avut tot felul de treburi și cu elfii și cu gnomii, înainte să fi

venit Smaug în Erebor. Nici unul dintre ei nu e bogat, așa cum socoteau străbunii voștri, dar să nu vă mire că unele dintre sălașurile lor au în ele lucruri mult mai măiestre decît multe dintre cele cu care vă lăudați voi aici, Thorin. Hobbitul la care mă gîndesc eu are giuvaieruri de aur și tacîmuri de argint la masă, iar vinul îl bea din cristal măiestrit tăiat.

— Aha! în sfîrșit m-am dumirit unde bați, a răspuns Balin. E un hoț, prin urmare? De-aia încerci să mi-1 bagi pe gît?

La asemenea vorbe, mă tem că mi-am ieșit din pepeni și am dat uitării orice prevedere. Gnomii ăștia își închipuie că, în afară de ei, nimeni nu poate face ori nu poate avea nimic „de preț” și că toate lucrurile frumoase care se găsesc în alte mîini au fost cîndva primite, dacă nu de-a dreptul furate, de la gnomi - ei bine, în acel moment n-am mai suportat.

— Un hoț? am zis rîzînd. Oho, și-ncă ce hoț meseriaș! Cum altfel să ajungă un hobbit să aibă o lingură de argint? O să agăț de ușa semnului hoțului și astfel o să-1 găsești cu ușurință.

460 POVEȘTI NETERMINATE

M-am ridicat mînios și am continuat cu o patimă în voce care m-a surprins și pe mine.

— Trebuie să cauți ușa cu pricina, Thorin Scut de Stejar! Vorbesc serios.

Dintr-odată am simțit că într-adevăr vorbeam cît se poate de serios. Ideea asta trăsniță a mea nu era o glumă, ci tocmai ceea ce trebuia. îndeplinirea ei se cerea cu orice preț și cît mai grabnic cu putință. Gnomii trebuiau să-și plece grumazurile țepene.

— Ascultăți-mă bine, popor al lui Durin! am strigat eu. Dacă-1 înduplecați pe acest hobbit să vi se alăture, veți izbîndi.

Altminteri, veți da greș. Și dacă vă veți împotrivi pînă și să încercați, am terminat-o cu voi. Nu veți mai avea parte nici de sfaturi, nici de ajutor din partea mea, pînă ce Umbra va pogori asupra voastră!

Thorin s-a răsucit spre mine și m-a privit uimit de-a binelea.

— Neînduplecate cuvinte! a zis el. Prea bine, voi veni. Ori presimți tu ceva, ori ai înnebunit de-a binelea.

— S-a făcut! am zis. Dar trebuie să vii cu bună credință, nu doar cu speranța de a dovedi că mi-am pierdut mințile. Trebuie să ai răbdare și să nu te dai bătut cu una-cu două, pentru că nici curajul și nici dorința de aventură de care ți-am spus nu ți se vor dezvălui de la prima privire. Va zice că nici vorbă de curaj ori de-o

asemenea dorință. Va încerca să dea îndărăt; dar tu nu trebuie să-1 lași.

— Tocmeala n-o să-1 ajute la nimic, dacă asta vroiai să spui, m-a prevenit Thorin. O să-i ofer o recompensă pe măsură pentru tot ceea ce va reuși să aducă înapoi, nimic mai mult.

Nu asta vroisem să spun, dar mi s-a părut fără rost să mă împotrivesc.

— Ar mai fi ceva, am continuat eu; să-ți faci toate planurile și pregătirile dinainte. Totul să fie pus la punct: odată ce s-a lăsat convins, să nu mai aibă timp să se răzgîndească. Va trebui să porniți în căutarea voastră direct din Comitat, spre răsărit.

— Pare o creatură tare ciudată hoțul ăsta al tău, a zis un gnom tânăr, pe nume Fiii (nepotul lui Thorin, după cum am aflat mai târziu). Cum se numește? Sau ce nume folosește?

— Hobbiții își folosesc numele lor, nici un altul, am zis eu. Singurul pe care-1 are el este Bilbo Baggins.

— Halal nume! a pufnit Fiii în rîs.

— El îl consideră un nume foarte respectabil, am zis eu. Și chiar i se și potrivește; este un burlac de vîrstă mijlocie, care a
ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 461

cam început să se fleșcăiască și să se îngrașe. Tot ce se poate ca singurul lucru care îl interesează acum să fie mîncarea. Are o cămară plină cu toate bunătățile, așa am auzit, și poate că nu e singura. Măcar veți avea parte de o găzduire pe cinste.

— Mi-ajunge, a zis Thorin. Dacă nu mi-aș fi dat cuvîntul, n-aș mai veni. N-am chef să-și bată cineva joc de mine. Pentru că și eu vorbesc foarte serios. Mai mult decît serios, și simt cum îmi arde inima.

N-am luat seamă la vorbele lui.

— Uite ce-i, Thorin, am zis eu. Trece aprilie și vine primăvara. Aranjează totul cît de iute poți. Eu am niște treburi, dar mă întorc peste o săptămînă. Și dacă totul e în ordine cînd mă întorc, pronesc eu înainte, să pregătesc terenul. Apoi îi vom face împreună o vizită a doua zi.

Și cu asta am plecat, nevrînd să-i dau lui Thorin mai mult răgaz să se răzgîndească decît avea să aibă Bilbo. Ce a urmat, va este cunoscut, așa cum v-a povestit Bilbo. Dacă aș fi scris eu istoria, ar fi arătat cu totul altfel. N-a avut de unde ști cîte s-au mai întîmplat: de pildă, cum am avut eu grijă ca sosirea unei cete numeroase de gnomi în Lîngă Ape, abătîndu-se din drumul

principal pe care-l străbăteau ei de obicei, să nu ajungă prea repede la urechile lui.

În dimineața zilei de marți, 25 aprilie 2941, m-am dus să-l văd pe Bilbo; și cu toate că știam mai mult sau mai puțin la ce să mă aștept, mărturisesc că încrederea mi s-a zdruncinat. Mi-am dat seama că lucrurile aveau să fie mult mai complicate decât crezusem. Dar nu m-am dat bătut. A doua zi, miercuri, 26 aprilie, i-am adus pe Thorin și pe însoțitorii săi la Fundătura; cu mare greutate, în ceea ce l-a privit pe Thorin care pînă în ultima clipă a tot ezitat. Și desigur că Bilbo a fost uluit peste toate și s-a purtat prosteste. De fapt, totul a mers foarte rău pentru mine de la bun început; și povestea aia nefericită despre „hoțul meseriaș”, care le intrase ca un cui în cap gnomilor, a înrăutățit și mai mult lucrurile. Slavă cerului că îi spusese lui Thorin că trebuie să rămînem peste noapte la Fundătura, pentru că ne va trebui timp să discutăm totul de-a fir a pâr. Mai cîștigasem astfel o șansă. Dacă Thorin ar fi plecat de la Fundătura înainte să apuc să vorbesc cu el între patru ochi, planul meu s-ar fi dus pe apa sîmbetei.

Se va vedea că unele elemente ale acestei discuții au fost preluate în versiunea ulterioară a conversației dintre Gandalf și Thorin, la Fundătura.

462 POVEȘTI NETERMINATE

Din acest punct, povestirea din versiunea ulterioară o urmează aproape cuvînt cu cuvînt pe cea anterioară, din care pricină nici nu este citată aici, cu excepția unui pasaj de la urmă. În versiunea anterioară, Frodo spune că Gimli a izbucnit în rîs cînd Gandalf s-a oprit din povestit.

— încă și acum pare greu de crezut că totul a ieșit pînă la urmă cum nu se poate mai bine, a zis Gimli. Îl știam pe Thorin, de bună seamă; și tare-aș fi vrut să fiu și eu de față, dar eram plecat cînd ai venit tu prima oară la noi. Unde mai pui că nu mi s-a îngăduit să merg și eu în expediția aceea: eram prea tînăr, așa mi s-a spus, cu toate că la șazeци și doi mă consideram pregătit pentru orice. Oricum, mă bucur că am auzit întreaga poveste. Dacă e întreaga. Mai curînd aș crede că nici acum nu ne spui tot ce știi.

— Bineînțeles că nu, a consimțit Gandalf.

Apoi Meriadoc l-a descusut pe Gandalf în legătură cu harta și cheia lui Thrîn; răspunzîndu-i (cea mai mare parte a răspunsului

este păstrată în versiunea ulterioară, la un moment dat în cursul povestirii), Gandalf a zis:

Trecuseră nouă ani de când Thrîin își părăsise poporul, când l-am găsit eu, iar de cel puțin cinci ani zăcea în beciurile din Doi Guldur. Nu știu cum a putut să îndure atît de mult și nici cum a izbutit să țină ascunse aceste lucruri în ciuda schingiuirilor. Mă gîndesc că Puterea întunecimii n-a dorit altceva de la el decît Inelul și, după ce i l-a luat, nu și-a mai bătut capul cu el, ci și-a azvîrlit pur și simplu prizonierul zdrobit în adîncul temnițelor, să bată cîmpii acolo pînă murea. O măruntă scăpare din vedere, care s-a dovedit însă fatală. Așa cum se întîmplă adesea cu măruntele scăpări din vedere.

IV

PE URMELE INELULUI

(i)

Despre călătoria Călăreților Negri, așa cum i-a relatat-o Gandalf lui Frodo

Gollum a fost prins în Mordor în anul 3017 și a fost dus în Barad-dur, unde a fost luat la întrebări și supus caznelor. După ce a aflat tot ce a putut de la el, Sauron l-a eliberat, dîndu-i drumul să plece. Nu avea încredere în Gollum, căci ghicea în el ceva cu neputință de îmblînzit, ceva ce nu putea fi stăpînit, nici măcar de Umbra Fricii, decît dacâ era nimic. Dar Sauron și-a dat seama și de cît de adîncă era vrăjmășia lui Gollum față de cei care-l „jefuiseră" și, bănuind că se va duce sâ-i caute, pentru a se răzbuna, Sauron nădăjduia că iscoadele sale vor ajunge astfel la Inel.

Dar n-a trecut mult și Gollum a fost prins de Aragorn care l-a dus în Codrul întunecat de la Miazănoapte; și cu toate că a fost urmărit, n-a putut fi scăpat din mîinile lui Aragorn înainte să ajungă să fie pus la loc sigur. Trebuie spus că Sauron nu și-a bătut niciodată capul cu „piticuții", chiar dacâ auzise de ei, și încâ nu știa unde se afla țara lor. De la Gollum, chiar dacâ-l supusese la cazne, nu izbutise să afle nici un amănunt limpede, pe de o parte pentru că

464 POVEȘTI NETERMINATE

nici măcar Gollum nu știa prea bine, pe de alta din pricină că răs-tălmăcea tot ce știa. într-adevăr era de neîmblînzit, decît doar prin moarte, așa cum ghicise Sauron, și asta dată fiind firea sa de piticuț, dar și dintr-o cauză pe care Sauron n-o pricepea pe de-a-

ntre- gul, el însuși fiind ros de pofta de a avea Inelul. Apoi Gollum a început să nutrească față de Sauron o ură chiar mai cumplită decît groaza ce i-o inspira, văzînd cu adevărat în el cel mai mare dușman și rival al său. Astfel s-a făcut că a cutezat să spună că, din cîte știa el, țara piticutilor se găsea în apropierea locurilor unde el însuși sălășluise odată, pe malurile Rîului Stînjeneilor.

Aflînd Sauron că Gollum fusese prins de cei mai cumpliți dintre dușmanii săi, a fost cuprins de teamă și a înțeles că trebuie să se grăbească. Dar nici unul dintre iscoadele și trimișii săi obișnuiți nu îi putea aduce vești. Și asta se datora în mare măsură atît vigilenței dunedainilor cît și trădării lui Saruman, ai cărui servitori fie îi atrăgeau în cursă pe slujitorii lui Sauron, fie îi duceau pe căi greșite. Sauron și-a dat seama de acest lucru, însă brațul lui încâ nu era atît de lung încît să ajungă pînă la Saruman în Isengard. Astfel că a tănuuit că știa de jocul dublu al lui Saruman și nu și-a dat în vileag nici mînia, așteptînd clipa potrivită și pregătindu-se pentru războiul cel mare în care plînuia să își împingă toți dușmanii în marea apuseană. Cu timpul, a înțeles că nimeni nu avea să-i fie mai de folos în această împrejurare ca slujitorii săi cei mai puternici, Duhurile Inelelor, a căror singură vrere era a lui, fiecare supunîndu-se fără crîc- nire și inelului care-l înrobise pe Sauron și se afla în stăpînirea lui.

Puțini erau cei care puteau să se împotrivesc acestor făpturi înfricoșătoare, dar nimeni nu le putea ține piept (așa cum și chitise Sauron) atunci cînd se aflau reunite sub comanda cumplitului lor căpitan, Seniorul din Morgul. Aveau însă și un neajuns, cît privea planul pus la cale de Sauron: atît de mare era spaima ce-o stîrneau (chiar și nevăzute și neînveșmîntate), încît înțelepții aveau curînd să le simtă apropierea și să le ghicească misia.

Astfel că Sauron a pus la cale două lovituri — în care mulți vor fi văzut mai tîrziu începuturile Războiului Inelului. Atacurile au

PE URMELE INELULUI 465

pornit în același timp. Orcii s-au năpustit asupra regatului lui Thranduil, avînd poruncă să pună din nou mîna pe Gollum; iar Seniorul din Morgul a fost trimis să înfrunte fățiș Gondorul. Acestea s-au petrecut către sfîrșitul lui iunie 3018. Așa a pus Sauron la încercare puterea lui Denethor și a văzut cît de pregătît era de confruntare. Numai că ceea ce a aflat a fost mai mult decît nădăjduise el. Dar prea puțin s-a tulburat, căci aruncase în luptă

doar o mică parte din oștirea sa, iar planul lui era ca înaintarea nazgurilor să pară doar ca o parte a strategiei sale de război împotriva Gondorului.

Prin urmare, după ce a cucerit Osgiliathul și podul s-a năruit, Sauron a pus capăt asaltului, iar nazgurilor le-a poruncit să înceapă căutarea Inelului. Sauron însă știa prea bine măsura puterilor și prevederii înțelepților, încît le-a cerut nazgurilor să umble în mare taină. La acea vreme, Căpetenia Duhurilor Inelelor sălășluia în Minas Morgul, împreună cu șase însoțitori, în vreme ce al doilea în grad după el, Khamul, Umbra de la Răsărit, își avea sălașul în Doi Guldur, ca locotenent al lui Sauron, însoțit de încă un nazgul folosit drept sol.¹

Seniorul din Morgul a traversat Anduinul împreună cu însoțitorii săi, înveșmîntați, fără cai și nevăzuți, și cu toate acestea răspîndind în jurul lor, pe unde treceau, o groază ce cuprindea toate ființele vii. Să fi fost chiar la începutul lui iulie cînd s-au așternut la drum. Au străbătut încet, furișați, Anorienul, au trecut Scăldătoarea Enților și au ajuns în Platoul Golaș; în calea lor stîrniseră zvonuri de întunerice și groază în sufletele oamenilor, dar nimeni nu știa de unde veneau acestea. Au ajuns pe malul apusean al Anduinului ceva mai la nord de Sarn Gebir, așa cum hotărîseră; acolo au primit cai și veșminte ce fuseseră aduse în taină pe Rîu. Asta se întîmpla (din cît se pare) pe șaptesprezece iulie. Apoi s-au îndreptat spre miazănoapte, să caute Comitatul, țara piticuților.

Să tot fi fost douăzeci și doi iulie atunci cînd s-au întîlnit cu tovarășii lor, nazgului din Doi Guldur, pe Cîmpia Celebrant. Au aflat acolo că Gollum le scăpase și orcilor care izbutiseră să pună

466 POVEȘTI NETERMINATE

din nou mîna pe el, și elfilor care le luaseră acestora urma, și se făcuse nevăzut.² Khamul le-a mai spus și că pe Valea Anduinului nu fusese descoperit nici un sălaș de piticuți și că satele neamului Stoor, de-a lungul Rîului Stînjeneilor, fuseseră părăsite de multă vreme. Dar Seniorul din Morgul, nepreaavînd de ales, a hotărît să iscodească ceva mai departe spre miazănoapte, în speranța că, cine știe, poate dă de Gollum și totodată descoperă și Comitatul. Nu l-ar fi mirat dacă acest Comitat s-ar fi dovedit a se afla nu departe de mult urîtul Lorien, poate chiar între hotarele păzite de Galadriel. Dar nu avea de gînd să sfideze puterea Inelului Alb și nici să pătrundă, deocamdată, în Lorien. Trecînd astfel între

Lorien și Munți, cei Nouă și-au continuat drumul spre Miazănoapte; groaza ce-o trezeau le-o lua înainte și adăsta în urmă-le; dar de găsit ceea ce căutau, pas de-au găsit, nici batăr vești care să le fi fost de folos.

Într-un târziu, s-au întors; dar vara se apropia de sfârșit, iar mînia lui Sauron și spaima trezită de el sporeau. Cînd au ajuns înapoi în Platoul Golaș, era de-acum septembrie; iar acolo s-au întîlnit cu soli din Barad-dur, cu vorbe atît de amenințătoare din partea Stăpînului lor, încît pînă și Seniorul din Morgul s-a simțit cuprins de neliniște. Căci Sauron prinsese de veste despre vorbele profetice rostite în Gondor, ca și despre plecarea lui Boromir, despre faptele lui Saruman și despre prinderea lui Gandalf. Din toate aceste lucruri, el a priceput că nici Saruman și nici altul dintre înțelepți nu avea încă Inelul, dar că Saruman măcar știa unde s-ar fi putut ascunde. Numai iuțeala mai putea să-l ajute acum și orice tănuire trebuia dată la o parte.

Astfel că Duhurile Inelelor au primit poruncă să se îndrepte spre Isengard. În grabă mare au străbătut ele Rohanul călare, iar spaima stîrnită de trecerea lor era atît de cumplită, încît mulți din cei care sălășluiau pe acel meleag au fugit din calea lor și s-au risipit îngroziți care-ncotro, spre miazănoapte și apus, încredințați fiind că negreșit în urma acelor cai negri venea războiul de la răsărit.

La două zile după ce Gandalf a părăsit turnul Orthanc, Seniorul din Morgul s-a oprit în fața Porții fortăreței Isengard. Atunci

PE URMELE INELULUI 467

Saruman, cuprins de-acum de furie și frică din pricină că Gandalf reușise să scape, a înțeles de îndată primejdia ce-l păștea dacă stătea între cei doi dușmani, cunoscut fiind ca trădător și de unul, și de celălalt. Spaima îi era mare, căci speranța ce-o avusese de a-l amăgi pe Sauron, sau măcar de a se bucura de bunăvoința acestuia în caz de victorie, se risipise. De-acum, fie punea el însuși mîna pe Inel, fie avea să piară în chinuri. Dar încă nu-și pierduse nici spiritul de prevedere și nici viclenia, cît despre fortăreață, o pregătise tocmai pentru a face față unei atari nenorociri. Inelul Isengard era prea puternic chiar și pentru Seniorul din Morgul și compania sa, care n-ar fi putut să-l atace fără o adevărată oștire de război. Ca urmare, la somația și poruncile sale, Seniorul a primit drept răspuns doar vocea lui Saruman, care, printr-o vrăjitorie de-a sa, părea să vină chiar din

Poartă.

— Voi nu o țară vreți să găsiți, le-a zis vocea. Știu ce căutați, cu toate că nu-i ziceți pe nume. Nu e la mine, fără îndoială că servitorii lui o simt fără s-o spună; căci dacă s-ar afla la mine, v-ați închina în fața mea și m-ați numi Senior. Și dacă aș ști unde se află ascuns acest lucru, nu aș fi acum aici, ci de mult aș fi plecat, înainte să fi venit voi să-l luați. Unul singur bănuiesc eu că are cunoștință despre asta: Mithrandir, dușmanul lui Sauron. Și cum n-au trecut decît două zile de cînd a plecat din Isengard, căutați-l prin apropiere.

Puterea vocii lui Saruman era încă atît de copleșitoare, încît Stăpînul nazgurilor n-a pus la îndoială ceea ce tocmai auzise, care fie că era minciună, fie adevărul aproape gol-goluț; și fără să mai zăbovească, a pornit în galop din fața Porții și a început vînătoarea lui Gandalf în Rohan. Așa s-a făcut că, a doua zi seara, Călăreții Negri au dat peste Grfma Limbă de Vierme, care se grăbea să-l vestească pe Saruman că Gandalf ajunsese în Edoras și-l prevenise pe Regele Theoden despre planurile trădătoare ale Isengardului. În acel ceas, Limbă de Vierme aproape că și-a dat sufletul de groază; dar fiind deprins cu trădările, ar fi zis tot ce știa, chiar și dacă amenințarea n-ar fi fost atît de cumplită.

468 POVEȘTI NETERMINATE

- Da, da, adevărat îți grăiesc ție, Stăpîne, a bîiguit el. I-am auzit cum vorbeau în Isengard. Țara Piticuților: de acolo a venit Gandalf și-acolo vrea să se întoarcă. își caută un cal, atîta tot. Cruță-mi viața! îți spun repejor tot ce știu. La apus, prin Strunga Rohan ce se află colo, apoi spre miazănoapte și iar nițeluș spre apus, pînă ce un alt rîu mare taie drumul; Torentul Cenușiu, așa se numește. De-aco- lo pe la vadul Tharbad, vechiul drum vă duce pînă la hotare. „Comitatul", așa i se zice.

Da, pe onoarea mea, Saruman știe totul. Bunătăți de tot felul i-au fost aduse din țărișoara aia pe vechiul drum. Cruță-mi viața, stăpîne! Nici mort n-am să suflu o vorbuliță despre întîlnirea noastră, nici unui suflet viu.

Stăpînul nazgurilor i-a cruțat viața lui Limbă de Vierme, nu din milă, ci pentru că bănuia că o asemenea groază îi intrase pînă-n oase, încît nicidecum n-avea să cuteze a vorbi despre întîlnirea lor (așa cum s-a și dovedit mai tîrziu), și a văzut că ființa aia era ticăloasă și că avea să mai facă încă mult rău lui Saruman, dacă va rămîne în viață. Așa că l-a lăsat răstignit în colb și el a plecat

mai departe și nu și-a mai bătut capul să se întoarcă la Isengard. Răzbunarea pusă la cale de Sauron mai putea aștepta.

Și-a împărțit însoțitorii în patru perechi, fiecare plecând în altă direcție, iar el mergând cu cea mai iute dintre perechi. Așa au ieșit ei din Rohan pe la apus și au cercetat pustietatea Enedwaith și au ajuns la Tharbad. De acolo au străbătut Minhiriath și, cu toate că nu se strânseseră cu toții laolaltă, un zvon de mare spaimă se răspîndea în jurul lor și sălbăticiunile din pustie se ascundeau, iar oamenii singuratici fugeau din calea lor. Dar pe cîțiva dintre fugari i-au prins pe drum; și, spre încîntarea Căpitanului, s-au dovedit a fi iscoade și slujitori ai lui Saruman. Unul dintre ei fusese folosit îndelung drept cărăuș între Isengard și Comitat și, cu toate că el însuși nu trecuse dincolo de hotarele Meleagului de la Miazăzi, avea hărți pregătite de Saruman, înfățișînd și descriind în amănunțime Comitatul. Pe acestea le-au luat nazguli, după care pe om l-au trimis în Bree, să iscodească mai departe; dar l-au prevenit că

PE URMELE INELULUI 469

de-acum era în slujba Mordorului și, dacâ va încerca vreodată să se întoarcă în Isengard, moartea și-o va găsi, sub tortură.

Noaptea era pe sfîrșite, pe douăzeci și doi septembrie, cînd, reunindu-se cu toții, au ajuns la Vadul Sam și la hotarul cel mai sudic al Comitatului. L-au găsit străjuit, iar Pribegii li s-au pus în cale. Dar treaba asta depășea puterile dunedainilor; și poate că la fel ar fi fost chiar dacâ Aragorn, căpitanul lor, ar fi fost cu ei. Dar el era plecat la miazănoapte, pe Drumul Răsăritean, lîngă Bree; iar pe dunedaini pînă și inimile lor i-au trădat. Unii au fugit spre miazănoapte, în speranța că-i vor putea duce vești lui Aragorn, dar au fost urmăriți și răpuși, ori alungați în sălbăticie. Alții s-au încumetat totuși să apere vadul, ținînd piept dușmanului cît a fost ziua de lungă, dar de cum s-a lăsat noaptea, Seniorul din Morgul i-a măturat din calea sa, iar Călăreții Negri au pătruns în Comitat; și înainte ca vajnicii cocoși să strige în zorii celei de-a douăzeci și treia zile a lui septembrie, cîțiva Călăreți o și apucaseră spre miazănoapte, străbătînd țara, chiar în timp ce Gandalf, călare pe Iute ca Gîndul, traversa Rohanul, departe în urma lor.

(ii)

Alte versiuni ale poveștii

Am ales versiunea de mai sus ca fiind cea mai desăvîrșită ca

povestire; dar mai sînt multe alte scrieri legate de aceste întîmplări, adăugînd sau schimbînd povestea în diverse aspecte importante. Manuscrisele provoacă destulă confuzie și relațiile dintre ele sînt obscure, deși neîndoielnic toate provin din aceeași perioadă, încît este suficient sâ notăm existența a încă două relatări principale pe lingă cea tipărită (pentru referință, numita aici „A”). O a doua versiune („B”) este în linii mari identică în structura narativă cu A, dar o a treia („C”), în care narațiunea este doar schițată, începînd la un moment ceva mai tîrziu din poveste, aduce cîteva deosebiri substanțiale, și sînt înclinat sâ cred că această versiune este cea mai recentă în ordinea

470 POVEȘTI NETERMINATE

compoziției. Mai există și un material („D”) concentrat mai ales asupra rolului jucat de Gollum în eveniment, ca și o serie de note privind această parte a istoriei.

În D se spune că ceea ce i-a dezvăluit Gollum lui Sauron despre Inel și despre locul unde se găsea a fost suficient ca să-l avertizeze pe Sauron că acesta era într-adevăr acel Unul, dar despre soarta lui la momentul respectiv nu a putut afla decît că a fost furat de o creatură pe nume Baggins, în Munții Cețoși, și că Baggins venea dintr-o țară numită Comitatul. Temerile lui Sauron au fost în mare măsură risipite cînd a înțeles din vorbele lui Gollum că Baggins era aproape sigur o făptură de aceeași stirpe cu el.

Gollum nu cunoștea cuvîntul „hobbit”, o denumire locală, nicidecum unul folosit de toți cei care vorbeau limba westron. Probabil că nu folosea nici denumirea de „piticuț”, fiind el însuși unul, și pe lingă asta hobbiților nu le plăcea să li se spună așa. Din această pricină, Călăreții Negri par să nu fi avut decît două informații drept călăuză: Comitatul și Baggins.

Din toate textele reiese limpede că Gollum a știut măcar în ce direcție se afla Comitatul; dar, deși nu încapă îndoială că prin tortură s-ar fi putut scoate mai multe de la el, Sauron pur și simplu nu avea nici o idee că Baggins venea dintr-o regiune aflată foarte departe de Munții Cețoși sau că Gollum știa unde se află aceasta, și a presupus că se găsea în Valea Anduinului, în aceeași regiune în care trăise și Gollum odată.

Era o greșeală măruntă și firească - dar poate cea mai importantă greșeală pe care a făcut-o Sauron în toată această poveste. De n-ar fi fost ea, Călăreții Negri ar fi ajuns în Comitat cu

cîteva săptămîni mai devreme.

în textul B se spun mai multe despre călătoria lui Aragorn cu prizonierul Gollum spre miazănoapte, către regatul lui Thranduil, și se acordă mai multă atenție îndoielilor lui Sauron legate de folosirea Duhurilor Inelelor în căutarea Inelului.

PE URMELE INELULUI 471

[După eliberarea lui din Mordor], Gollum a dispărut curînd în Smîrcurile Morților, unde trimișii lui Sauron nu puteau sau nu vroiau să-l urmărească. Nici o altă iscoadă a lui Sauron nu i-a putut aduce vreo veste. (Probabil că puterea lui Sauron în Eriador era încă foarte mică și slujitorii lui puțini pe acel meleag; iar cei pe care îi trimitea erau adesea fie împiedicați, fie amăgiți de servitorii lui Saruman.) În cele din urmă, a hotărît să folosească Duhurile Inelelor. Pînă cînd n-a știut exact unde se afla Inelul, se codise să facă acest lucru, din mai multe pricini. Erau de departe cei mai puternici slujitori ai lui și cei mai potriviți pentru o asemenea treabă, fiind înrobiți întru totul de cele Nouă Inele care se aflau acum în stăpînirea lui; nu erau în stare să se împotrivescă vrierii lui și dacâ vreunul dintre ei, chiar și Regele-vrăjitor, căpitanul lor, ar fi pus mîna pe Inelul Suprem, l-ar fi adus de îndată Stăpînului sau. Numai că, înainte să fi început războiul pe față (pentru care Sauron încă nu era pregătit) aveau și neajunsuri. Toți, în afară de Regele-vrăjitor, puteau să bîntuie, cînd erau singuri, și la lumina zilei; și toți, iarăși în afară de Regele-vrăjitor, se temeau de apă și nu se îndurau, decît la mare ananghie, să intre în ea sau să traverseze pîraie, fără doar dacâ puteau trece peste vreun pod, ca să nu-și ude picioarele.³ Mai mult, arma lor principală era groaza. Aceasta sporea atunci cînd umblau neînveșmîntați, prin urmare nu puteau fi văzuți; ori cînd Călăreții se strîngeau mai mulți la un loc. Astfel că, oricare ar fi fost misia ce trebuiau s-o îplinească, cu greu o puteau face în taină; unde mai pui că trecerea Anduinului și a altor rîuri era o piedică în calea lor. Acestea erau pricinile care l-au făcut pe Sauron să stea multă vreme în cumpănă, nevrînd ca dușmanii cei mai înverșunați ai săi să afle despre rosturile servitorilor săi. E de presupus că Sauron n-a știut la început că mai era cineva în afară de Gollum și de „hoțul Baggins” care avea cunoștința de Inel. Înainte ca Gandalf să vină și să-l ia la întrebări,⁴ Gollum habar n-a avut că Gandalf avea vreo legătură cu Bilbo, nici măcar nu știa de existența lui Gandalf.

472 POVEȘTI NETERMINATE

Dar cînd Sauron a aflat că Gollum a căzut în mîinile dușmanilor săi, situația s-a schimbat dramatic. Cînd și cum s-a întîmplat acest lucru, nu se poate ști cu siguranță. Probabil că mult după prinderea lui. Aragorn spunea că l-a luat pe Gollum la căderea nopții, pe întîii februarie. Nădăjduind să nu fie descoperit de iscoadele lui Sauron, l-a mînat pe Gollum pe la capătul nordic al lanțului Emyrn Muil, după care au traversat Anduinul, chiar deasupra viitorilor Sarn Gebir. Bucăți de trunchiuri erau adesea azvîrlite pe bancurile de nisip dinspre țărîmul răsăritean; legîndu-l pe Gollum de un trunchi, Aragorn a înotat cu el pînă pe malul celălalt și și-a continuat călătoria spre miazănoapte pe cărări cît mai apusene cu putință, pe la poalele codrului Fangorn, peste rîul Lumina Fugară, apoi trecînd rîul Nimrodel și Rîul Argintului, pînă la hotarele Lodenului⁵, iar de acolo mai departe, ocolind Moria și Valea Pîriiașului Tainic, peste Rîul Stînjeneilor, pînă au ajuns la Carrock. Acolo iar au traversat Anduinul, cu ajutorul beorningilor, și au pătruns în Pădure. Toată călătoria, făcută pe jos, măsura aproape nouă sute de mile, fiind făcută de Aragorn, cu mare trudă, în cincizeci de zile, și ajungînd la regele Thranduil pe douăzeci și unu martie.⁶

Este prin urmare foarte probabil ca primele vești despre Gollum să fi fost auzite de servitorii din Doi Guldur, după ce Aragorn a intrat în Pădure; căci, cu toate că puterea din Doi Guldur ar fi trebuit să se termine la Vechiul Drum al Pădurii, iscoadele sale mișunau cu nemiluita prin codru. Este limpede că a trecut destulă vreme pînă cînd veștile au ajuns la căpetenia din Doi Guldur a nazgulilor, iar aceasta, la rîndul ei, nu le-a trimis mai departe la Barad-dur decît după ce va fi încercat să afle mai multe despre soarta lui Gollum. Înseamnă că aprilie se apropia de sfîrșit înainte ca Sauron să fi auzit că Gollum fusese din nou văzut, captiv — din cît se părea — în mîinile oamenilor. Ceea ce nu însemna cine știe ce. Nici Sauron și nici vreunul din servitorii lui nu aflaseră încă de existența lui Aragorn sau de rangul pe care-l purta el. Dar desigur că mai tîrziu (întrucît meleagurile lui Thranduil aveau de-acum să fie atent supravegheate), poate chiar o lună mai tîrziu, la urechile

PE URMELE INELULUI 473

lui Sauron au ajuns veștile tulburătoare cum că înțelepții aflaseră de Gollum, iar Gandalf pătrunsese în regatul lui Thranduil.

Fără doar și poate că asemenea vești l-au mîniat și l-au neliniștit pe Sauron. A hotărît să se folosească de Duhurile Inelelor cît mai curînd cu putință, căci acum mai de preț era iuțeala, nu tănuirea. Sperînd să-și înspăimînte dușmanii și să le tulbure sfaturile cu teama de război (pe care încă nu avea de gînd să-l pornească), Sauron l-a atacat pe Thranduil și cam tot atunci a atacat și Gondorul.⁷ Mai avea acum încă două ținte: să-l prindă sau să-l omoare pe Gollum, sau măcar să-i lipsească pe dușmanii săi de această creatură; și să forțeze trecerea peste podul din Osgiliath, pentru ca nazgului să poată trece și să pună la încercare forța Gondorului.

Întîmplarea a făcut ca Gollum să scape. Dar trecerea peste pod i-a izbutit lui Sauron. Oștenii pe care îi trimisese în luptă acolo au fost probabil mai puțini decît crezuseră oamenii din Gondor. În spaima pricinuită de primul atac, cînd Regelui-vrăjitor i s-a îngăduit să se înfățișeze pentru scurt timp în toată grozăvenia lui⁸, nazgului au trecut podul la adăpostul nopții și s-au răspîndit către miazănoapte. Vitejia Gondorului nu poate fi pusă la îndoială, și cu adevărat a fost mult mai mare decît crezuse Sauron, și totuși este limpede că Boromir și Faramir au putut să respingă dușmanul și să distrugă podul doar pentru că atacul își atinsese de fapt ținta.

Tatăl meu nu a explicat nicăieri teama de apă a Duhurilor Inelelor. În relatarea de mai sus, această teamă reprezintă motivul principal al atacului lui Sauron asupra orașului Osgiliath, și reapare în note detaliate privitoare la mișcările Călăreților Negri în Comitat: astfel, despre Călărețul (în fapt Khamul din Doi Guldur, vezi nota 1) văzut pe malul îndepărtat la Pontonul Cotuascuns, imediat după ce hobbiții au trecut râul (Frăția Inelului I 5) se spune că „își dădea foarte bine seama că Inelul trecuse râul; numai că râul, asemenea unei bariere, îl împiedica să-i mai adulmece mișcările”, și că nazgului n-ar fi atins nici în ruptul capului apele „elfice” ale Barandinului. Dar nu se explică felul în care treceau alte râuri aflate în calea lor, de exemplu Torentul Cenușiu, în albia căruia se găsea doar „un vad periculos, format lîngă ceea ce mai rămăsese

474 POVEȘTI NETERMINATE

din pod” (pg. 365). Tatăl meu a făcut totuși o însemnare referitoare la faptul că această idee era greu de susținut.

Relatarea despre călătoria zadarnică a nazgulilor în susul Văii Anduinului apare în versiunea B aproape identică celei redată în

întregime în paginile anterioare (A); există însă o deosebire, anume că în B așezările neamului Stoor nu fuseseră complet părăsite la acea vreme; iar cei care încă mai viețuiau acolo au fost uciși ori alungați de către nazguli.⁹ În toate textele, datele exacte înregistrează mici variații, atît unele față de celelalte, cît și față de cele consemnate în Povestea Anilor; aceste diferențe sînt ignorate aici.

În D se găsește un text despre soarta lui Gollum după ce a scăpat din mîinile orcilor din Doi Guldur și înainte ca Frăția să pătrundă în Moria prin Poarta Apuseană. Textul se găsea în formă brută, încît a avut nevoie de cîteva revizuirii editoriale.

Pare limpede că, urmărit atît de elfi cît și de orei, Gollum a traversat Anduinul, probabil înot, scîpînd astfel de Sauron care-l urmărea; dar fiind încă vînat de elfi și neîndrăznind să treacă pe lîngă Lorien (numai ispita Inelului însuși l-a împins mai tîrziu să îndrăznească acest lucru), el s-a ascuns în Moria.¹⁰ Probabil că asta s-a întîmplat în toamna aceluia an; după care orice urmă de-a lui a dispărut.

Din această cauză, nu se poate ști cu siguranță ce s-a petrecut cu Gollum. Era cum nu se poate mai pregătit să supraviețuiască într-un loc cumplit ca acela, chiar cu prețurile unor mari suferințe; dar putea fi oricînd descoperit de servitorii lui Sauron, care pîndeau în Moria,¹¹ mai cu seamă dacă ne gîndim că o nevoie atît de firească precum hrana, de care fără îndoială că nu se putea lipsi, nu și-o putea împlini decît furînd, ceea ce desigur că era primejdios. Mai mult ca sigur avusese de gînd să folosească Moria doar ca o trecere tainică spre apus, vrînd să găsească el însuși „Comitatul” cît mai repede cu putință; dar s-a rătăcit și multă vreme a trecut pînă a izbutit să nimerească o cale de ieșire. Prin urmare, este foarte probabil că găsise Poarta Apuseană nu cu mult înainte de sosirea celor Nouă Peregrini. Și desigur că nu știa nimic despre cum se deschideau porțile. Lui i se păruseră fără doar și poate uriașe și de neclintit; și cu

PE URMELE INELULUI 475

loate că nu aveau nici zăvor, nici încuietore, și se deschideau înspre afară la o simplă împingere, el nu a descoperit acest lucru. Oricum era departe de orice sursă de hrană - căci orcii se adunaseră în capătul răsăritean al Moriei —, încît slăbise tare mult și căzuse pradă disperării, și chiar dacă ar fi știut taina porților, tot nu le-ar fi putut împinge ca să le deschidă.¹² Pentru

el, venirea la acel ceas al celor Nouă Peregrini a fost un adevărat noroc nesperat.

Povestea despre venirea Călăreților Negri în Isengard în septembrie 3018 și, apoi, prinderea de către ei a lui Grfma Limbă de Vierme, așa cum este relatată în A și B, este mult schimbată în versiunea C, care reia povestirea din momentul întoarcerii lor la miazăzi, peste riul Lumina Fugară. În A și B se spune că, la două zile după ce Gandalf scăpase din Orthanc, nazguluii au sosit în Isengard; Saruman le-a spus că Gandalf dispăruse și a negat că ar fi știut ceva despre Comitat¹³, dar a fost trădat de Grîma, pe care l-au prins în ziua următoare, pe cînd se grăbea spre Isengard cu vești despre venirea lui Gandalf în Edoras. În C, pe de altă parte, Călăreții Negri au sosit la Poarta Isengardului în timp ce Gandalf încă se afla prizonier în turn. În această versiune, Saruman, cuprins de frică și disperare, și dîndu-și seama de cît de cumplită era supunerea în fața Mordorului, a hotărît dintr-odată să-i facă pe voie lui Sauron și să-l roage să fie iertat și să-i dea ajutor. Căutînd să cîștige timp la Poartă, a recunoscut că îl avea pe Gandalf prizonier înăuntru și a spus că se va duce și va încerca să descopere ce anume știa el; iar dacă nu izbutea, li-l va da lor pe vrăjitor. Apoi Saruman a urcat în grabă pînă în vîrfurile turnului Orthanc — și a descoperit că Gandalf dispăruse. Spre miazăzi, desenat pe luna în asfințire, a zărit un vultur mare zburînd spre Edoras.

Ei, acum Saruman era într-o belea și mai mare. Dacă Gandalf scăpase, mai exista speranța ca Sauron să nu pună mîna pe Inel și astfel să fie înfrînt. În sufletul lui, Saruman recunoștea marea putere a lui Gandalf și ciudatul „noroc” pe care-l avusese acesta. Numai că el, Saruman, rămăsese singur în fața celor Nouă. Și a simțit cum trufia își scoate din nou capul, preschimbîndu-se în mînie din pricina fugii lui Gandalf din fortăreața de nepătruns a Isengardului, în furie și în pizmă. S-a întors la Poartă și a mințit, spunînd

476 POVEȘTI NETERMINATE

că-l făcuse pe Gandalf să mărturisească. N-a recunoscut că tot ceea ce avea să le zică era ceea ce el însuși știa, neavînd habar cît de adînc citea Sauron în mintea și inima lui.¹⁴

- Li voi spune chiar eu Seniorului din Barad-dur despre toate acestea, s-a semețit Saruman, căci cu el vorbesc peste mari depărtări despre treburi însemnate ce ne privesc pe noi. Tot ceea

ce aveți voi nevoie să știți despre misia pe care el v-a dat-o este unde anume se găsește „Comitatul”. Mithrandir zice că se află la nord-vest de-aici, cam la șase sute de mile, la hotarele țării elfilor, care se mărginește cu marea.

Spre încântarea lui, Saruman a văzut că nici măcar Regelui-vrăjitor nu-i surîdea această veste.

— Trebuie să treceți Isenul pe la Vaduri, apoi înconjurați Munții pe la capătul lor și vă îndreptați spre Tharbad, care se află pe Torentul Cenușiu. Grăbiți-vă, iar eu îi voi spune stăpînului vostru că ați făcut întocmai.

Vorbirea lui dibace l-a convins deocamdată pînă și pe Regele-vrăjitor că Saruman era un aliat credincios, bucurîndu-se de deplina încredere a lui Sauron. Fără zăbavă, Călăreții au plecat de la Poartă și au dat pinteni cailor, spre Vadurile Isenului. După plecarea lor, Saruman a trimis lupi și orei să-i ia urma lui Gandalf, dar în zadar; mai avea însă și un alt gînd făcînd aceasta, anume să-i impresioneze pe nazguli și poate chiar să-i împiedice să întîrzie prin preajmă; iar în mînia lui, vroia să rănească Rohanul și să sporească teama tuturor față de el, o teamă pe care iscoada sa de încredere, Limbă de Vierme, o sădea în inima lui Theoden. Limbă de Vierme fusese nu demult în Isengard și tocmai se găsea pe drum, întoreîndu-se în Edoras; cîtorva dintre fiarele trimise în urmărire le încredințase solii pentru el.

După ce a scăpat de Călăreți, Saruman s-a retras în Orthanc și s-a lăsat pradă gîndurilor adînci și sumbre. Din cît se pare, încă dorea să cîștige timp și nu-și pierduse speranța că va pune el mîna pe Inel. își zicea că drumul spre Comitat, pe care porniseră Călăreții, mai degrabă avea să-i întîrzie decît să-i ajute, căci Saruman știa de straja Pribegilor și mai și credea (cunoscînd cuvintele prevestitoare ale visului și misia lui Boromir) că Inelul plecase din Comitat și în curînd avea să ajungă în Vilceaua Despîcată. Fără să mai piardă vremea, a chemat la sine toate

PE URMELE INELULUI 477

iscoadele sale, păsările-iscoade și toate făpturile de încredere pe care le-a putut aduna în grabă, și le-a trimis în Eriador.

Din această versiune lipsește, din cît se vede, elementul prinderii lui Grîma de către Duhurile Inelelor și trădarea lui față de Saruman; căci, bineînțeles, nu e timp suficient — cum reiese din text — ca Gandalf să ajungă în Edoras și să încerce să-l avertizeze pe Regele Theoden, și ca Grîma, la rîndul său, să

pornească spre Isengard și să-1 avertizeze pe Saruman, înainte să fi apucat Călăreții Negri să părăsească Rohanul.¹⁵ Descoperirea faptului că Saruman i-a mințit este prilejuită aici de omul pe care l-au prins ei și la care au găsit hârți ale Comitatului (pg. 468); mai multe se spun despre acest om și despre legăturile lui Saruman cu Comitatul.

Călăreții Negri străbătuseră o bună bucată din Enedwaith și se apropiau în sfârșit de Tharbad, când dintr-odată li s-a ivit în cale ceea ce pentru ei avea să se dovedească un adevărat noroc, dar pentru Saruman o lovitură dezastruoasă¹⁶, iar pentru Frodo o primjdie de moarte.

De multa vreme Saruman trăgea cu coada ochiului la Comitat — din pricină că și Gandalf, în care nu avea defel încredere, se arăta interesat de acest ținut; dar și pentru că prinsese gustul „frunzei piticuților" (alt lucru în care-1 imita pe Gandalf, dar pe ascuns, desigur) și avea nevoie de provizii, însă, din trufie (căci îl luase odată pe Gandalf peste picior pentru că folosea buruiana), își tănuia deprinderea cât mai mult cu puțință. Mai apoi s-au adăugat și alte pricini. Îi plăcea să-și întindă puterea, mai ales în ținuturile lui Gandalf, iar banii dați în schimbul „frunzei" îl ajutau să și-o sporească - după cum descoperise - și-i schimba în rău pe unii hobbiți, mai cu seamă pe cei din neamul Bracegirdle care avea în stăpînire multe plantații, precum și pe cei din neamul Sackville- Baggins.¹⁷ În plus, era din ce în ce mai sigur că, în mintea lui Gandalf, Comitatul avea legătura cu Inelul. Ce altceva explica paza strașnică la hotarele sale? Prin urmare, a început să strîngă informații amănunțite despre Comitat, despre persoanele și familiile cu greutate, despre drumuri și alte treburi ce priveau ținutul. Pentru aceasta se folosea de hobbiții din Comitat, plătiți de cei din neamurile Bracegirdle și Sackville-Baggins, dar iscoadele sale erau oameni, dunlendingi la origine. Când Gandalf a refuzat să cadă la învoiala cu el, Saruman și-a sporit eforturile.

Pribegii erau suspicioși,

478 POVEȘTI NETERMINATE

dar nu i-au oprit pe slujitorii lui să intre în Comitat - ținut prizonier, Gandalf nu-i putea preveni, iar când pornise el spre Isengard, Saruman încă era socotit drept aliat.

Cu ceva vreme în urmă, unul dintre cei mai de încredere servitori ai lui Saruman (ceea ce nu-1 împiedica să fie un ticălos fără de pereche, un proscris alungat din Țara Murgă, despre care

mulți dunlendingi spuneau că ar fi avut sânge orcesc în vene) se întorsese de la hotarele Comitatului, unde se tocmise pentru o provizie de „frunză” și de alte mărfuri. Saruman își pregătea for-tăreața împotriva războiului. Omul ăsta se întorcea acum ca să-și continue îndeletnicirile negustorești, printre care și aceea de a se îngriji ca mărfurile să ajungă în Isengard înainte să se sfirșească toamna.¹⁸ Promise, de asemenea, poruncă să încerce să intre în Comitat și să afle dacă de acolo plecase de curînd vreunul dintre hobbiții cei mai cunoscuți. Avea la el multe hărți, liste de nume și însemnări privind Comitatul.

Acest dunlending a fost atacat de cîțiva Călăreți Negri care se apropiau de vadul Tharbad. Mai mult mort decît viu din pricina groazei ce-l cuprinsese, omul a fost dus în fața Regelui-vrăjitor care l-a luat la întrebări. A scăpat cu viață numai trădîndu-l pe Saruman. Astfel a aflat Regele-vrăjitor că Saruman știa prea bine unde se afla Comitatul, precum și multe lucruri legate de el, pe care ar fi putut și ar fi trebuit să le destăinuie servitorului lui Sauron, dacă ar fi fost un adevărat aliat. Regele-vrăjitor a mai aflat și altele, inclusiv cîteva informații despre singurul nume care-l interesa: Baggins. Din această pricină anume, Hobbitonul a fost ales drept unul dintre locurile ce trebuiau vizitate și cercetate fără întîrziere.

Regele-vrăjitor înțelegea acum mai bine cum stăteau treburile. Aflase cîte ceva despre țara asta cu mult timp în urma, în războaiele sale cu dunedainii, și mai ales despre Tyrn Borthad, din Cardolan, cunoscute acum drept Gruipurile-gorgane, ale căror arătării ticăloase fuseseră trimise acolo chiar de el.¹⁹ Vîzînd că Stăpînul său bănuia oareșce mișcare între Comitat și Vilceaua Despîcată, și-a dat seama că și Bree (despre care știa unde se află) ar fi un loc ce nu trebuia cîtuși de puțin trecut cu vederea, măcar pentru că acolo putea să culeagă vești.²⁰ Astfel că a pogorît Umbra Fricii asupra dunlendingului și l-a trimis în Bree, ca iscoadă. El era răsăriteanul sașiu de la Han.²¹

PE URMELE INELULUI 479

După cum este menționat în versiunea B, Căpitanul Negru nu avea habar dacă Inelul se mai afla sau nu în Comitat; tocmai acest fapt trebuia să-l afle Regele-vrăjitor. Comitatul era prea întins ca să pornească un atac violent împotriva lui, așa cum făcuse cu așezările neamului Stoor; pe de o parte, trebuia să se furișeze, pe de alta, să se ferească a rîspîndi groază în jur, și în

același timp mai avea și de supravegheat hotarele răsăritene. Așa că a trimis cîțiva Călăreți în Comitat, cu poruncă să nu călărească împreună, ci să se răspîndească atunci cînd îl vor străbate; dintre ei, Khamul urma să găsească Hobbitonul (vezi nota 1), unde, din cîte înțelesese din hărțile lui Saruman, trăia acest „Baggins”. Căpitanul Negru și-a așezat tabăra la Andrath, unde Dramul Verde trecea printr-un defileu mărginit pe o parte de Gruiriile-gorgane și pe cealaltă de Graiurile de la Miazăzi;²² de acolo, alți cîțiva nazguli au fost trimiși să păzească hotarele răsăritene, în timp ce el însuși a dat o fugă pe la Gruiriile-gorgane. În notele privitoare la mișcările Călăreților Negri din acea vreme, se spune că timp de cîteva zile Căpitanul Negru a rămas în Gruiriile-gorgane, trezind Arătaniile Gorganelor și punînd toate creaturile ticăloase, dușmănoase față de elfi și oameni deopotrivă, să supravegheze fără îndurare Pădurea Bătrînă și Gruiriile-gorgane. (iii)

Despre Gandalf, Saruman și Comitat

Un alt grupaj de scrieri din aceeași perioadă constă dintr-un număr mare de povestiri neterminate, referitoare la relațiile anterioare ale lui Saruman cu Comitatul, în special privind „frunza piticuților”, un aspect care are legătură cu „sașiul de la miazăzi” (vezi pp. 477-478). Textul care urmează este o versiune printre multe altele, dar, deși mai scurtă decît unele dintre ele, este cea mai finisată.

Curînd, Saruman a început să fie ros de pizma pe care o nutrea față de Gandalf, și această rivalitate s-a preschimbat în cele din

480 POVEȘTI NETERMINATE

urmă într-o ură tot mai adîncă, pe măsură ce și-o tănuia tot mai mult, și cu atît mai înverșunată cu cît Saruman știa în sufletul său că Rătăcitorul cel Sur avea putere mai mare și înrîurire mai multă asupra locuitorilor Pămîntului de Mijloc, chiar dacă el își ascundea puterea și nu dorea nici să fie temut de alții, nici venerat. Saruman nu-l venera, dar încet-încet a ajuns să se teamă de el, neștiind niciodată în ce măsură îi putea Gandalf citi gîndurile, și neliniștit fiind mai curînd de tăcerile decît de vorbele lui. Din această cauză, pe față se purta cu Gandalf cu mai puțin respect decît o făceau ceilalți înțelepți și întotdeauna era gata să-i tăgăduiască vorbele sau să-i nesocotească sfaturile; în taină însă, păstra în minte și cumpănea la tot ce spunea el, și-i supraveghea,

pe cît putea, toate mișcările.

Așa s-a făcut că Saruman a început să-și îndrepte gîndul spre piticuți și spre Comitat, pe care, altfel, i-ar fi socotit nedemni de atenția sa. Întîi nu i-a trecut prin minte că interesul pe care-l arăta rivalul său față de acest neam avea vreo legătură cu marile frâmîn- țări ale Sfatului, și cu atît mai puțin cu Inelele Puterii. Și cu adevărat, la început nici nu a avut vreo legătură, motivat fiind doar de dragostea ce-o purta Gandalf Semînției Mici, fără doar și fără dacă în inima lui nu avea vreo presimțire adîncă, de care nu știa în gîndurile sale de trezie. Timp de mulți ani a vizitat Comitatul pe față și vorbea despre poporul acestei țări oricui vroia să asculte; Saruman zîmbea, ca și cînd auzea povești plicticoase ale unui bătrîn hoinar, dar în același timp căsca bine urechile.

Înțelegînd că, după părerea lui Gandalf, Comitatul era un loc ce merita vizitat, Saruman s-a dus să vadă cu ochii săi, dar deghizat și în cea mai deplină taină, pînă cînd a explorat și și-a însemnat toate drumurile și meleagurile sale, după care și-a spus că aflase tot ce era de aflat. Și chiar cînd i s-a părut că nu mai era nici înțelept și nici folositor să meargă acolo, tot avea iscoade și servitori care treceau hotarele sau le supravegheau. Saruman nu-și alungase suspiciunea. El însuși era atît de schimbat în rău, încît își închipuia că toți ceilalți din Sfat își aveau propriile planuri ascunse și cu bătaie lungă, pentru a deveni mai puternici, și tot ce făceau trebuia să fie

PE URMELE INELULUI 481

legat în vreun fel de acestea. Prin urmare, cînd, mult mai tîrziu, a prins de veste cîte ceva despre găsirea Inelului lui Gollum de către piticuț, singurul lucru pe care și l-a putut închipui a fost că Gandalf știuse dinainte de toate acestea; ceea ce l-a supărat cumplit, deoarece socotea că tot ceea ce avea legătură cu Inelele el și numai el avea dreptul să cunoască. Iar faptul că neîncrederea lui Gandalf era meritată și dreaptă n-avea darul să-i domolească mînia.

Adevărul e că, la început, iscodirile și tănuirile lui Saruman nu ascundeau nici un gînd rău, nu erau altceva decît negliobie născută din trufie. Lucruri mărunte, ce păreau a nu merita să fie pomenite, se puteau dovedi pînă la urmă de o însemnătate copleșitoare. Și pentru a fi drepți, văzînd cît de mult îi plăcea lui Gandalf planta aceea pe care el o numea „buruiana pipei" (măcar pentru ea, dacă nu și pentru alte pricini, Semînția Mică merita

toată cinstirea, așa zicea el), Saruman se prefăcuse a-l lua în deridere, dar pe ascuns a încercat-o și el și în scurt timp a început s-o folosească; din acest motiv, Comitatul a rămas un ținut foarte însemnat pentru el. Dar se temea ca slăbiciunea lui să nu fie dată în vileag și deriderea să nu se întoarcă împotriva-i, încît să se facă de rîsul lumii că-l imita pe Gandalf, și de batjocură că o făcea pe furiș. Iată pentru ce păstrase o taină atît de mare în privința întregului negoț cu Comitatul, încă de la bun început, înainte să plutească vreo umbră de îndoială asupra ținutului ale cărui hotare erau nepăzite, deschise oricui vroia să intre. Pricină ca Saruman să înceteze să se mai ducă acolo el însuși; aflase că nu trecuse chiar nebăgat în seamă de ochii ageri ai piticușilor, și unii, văzînd ceva ce aducea a om bătrîn înveșmîntat în haine surii ori roș-cafenii, furișîndu-se prin păduri sau umblînd la adăpostul umbrelor amurgului, îl luaseră drept Gandalf.

Astfel că Saruman nu s-a mai dus în Comitat, temîndu-se ca asemenea povești să nu se răspîndească și să ajungă, cine știe cum, la urechile lui Gandalf. Dar Gandalf avea cunoștința de vizitele lui și le-a ghicit și rostul; rîdea în sinea lui, socotînd că era cea mai nevinovată dintre tainele lui Saruman; altora însă nu le-a spus nimic, deoarece nu-i stătea în fire să facă pe cineva de rușine. Totuși,

482 POVEȘTI NETERMINATE

nu i-a displicut cînd vizitele lui Saruman au încetat, deoarece încă de pe atunci avea oarece îndoieli în privința lui, cu toate că încă nu întrezărea că va veni o vreme cînd ceea ce știa Saruman despre Comitat se va dovedi primejdios și de mare ajutor pentru Dușman, mai-mai să-i ofere victoria pe tavă.

într-o alta versiune, este descrisă scena în care Saruman și-a bătut

joc pe față de obiceiul lui Gandalf de a folosi „buruiana pipei”:

Din pricina antipatiei și a temerii pe care le nutrea, în ultima vreme Saruman îl evita pe Gandalf, astfel că se întîlneau arareori, numai atunci cînd se strîngea Sfatul Alb. Și tocmai la un asemenea Sfat, cel mare din 2851, s-a vorbit pentru prima oară de „frunza piticușilor”, și trebușoara asta a fost primită cu zîmbete la acea dată, cu toate că mai tîrziu cei de la Sfat și-au amintit de ea într-o cu totul altă lumină. Sfatul s-a întîlnit în Vilceaua Despîcată; Gandalf stătea deoparte, tăcut, dar trăgînd din pipă cu

nesaț (ceea ce nu mai făcuse pînă atunci la vreo întîlnire a Sfatului), în timp ce Saruman vorbea împotriva lui, îndemnîndu-i pe toți, contrar sfatului lui Gandalf, să nu atace încă turnul Doi Guldur. Atît tăcerea cît și fumul păreau să-l scoată pe Saruman din pepeni și, înainte ca toți cei aflați la Sfat să se ridice, el i-a spus lui Gandalf:

— Cînd cumpănim la treburi atît de însemnate, Mithrandir, mă miră oarecum că domnia ta stai și te joci cu jucărelele tale de foc și fum, în vreme ce alții își bat capul.

La care Gandalf a rîs și a răspuns:

— Nu te-ai mai mira dacă ai folosi și tu iarba asta. Ai afla astfel că fumul pe care-l dai afară ți-ar limpezi mintea de umbrele ce zac înăuntru. Oricum, îți dă răbdarea să ascuți fără mînie judecățile greșite. Dar nicidecum nu-i vreo jucărie de-a mea. E un meșteșug al Seminției Mici din Apus: un popor vesel și plin de haruri, chiar dacă nu prea este pus la socoteală în planurile tale mărețe.

Vorbele lui Gandalf n-au avut darul să-l domolească pe Saruman (cărui nu-i plăcea defel să fie luat peste picior, oricît de blajin), astfel că a răspuns rece:

PE URMELE INELULUI 483

— Vorbești a batjocură, Senior Mithrandir, așa cum faci îndeobște. Știi prea bine că ai devenit un explorator curios a tot ceea ce este mic: buruieni, sălbăticiuni, neamuri de copilandri. N-ai decît să-ți petreci vremea cum poștești domnia ta, dacă nu ai altceva mai bun de făcut; și n-ai decît să legi prietenie cu cine dorești. Dar mie zilele îmi par mult prea întunecate pentru povești de hoinari și n-am vreme pentru țărănoi.

Gandalf n-a mai rîs acum; și nici n-a mai răspuns, ci, privindu-l pătrunzător pe Saruman, a tras din pipă și a dat afară un inel mare de fum, urmat de mai multe inele mici. Apoi și-a ridicat mîna, ca pentru a le prinde, și dintr-odată inelele au dispărut. Cu aceasta, s-a ridicat și l-a părăsit pe Saruman fără altă vorbă; iar Saruman a rămas o vreme tăcut, cu chipul întunecat de îndoieli și neplăcere.

Aceasta povestire apare în cîteva manuscrise diferite, în unul din ele spunîndu-se că Saruman era bănuitor, căci nu știa dacă pricepuse tîlcul adevărat al gestului lui Gandalf cu inelele de fum (și mai ales dacă nu cumva acesta dădea de înteles că exista vreo legătură între piticuți și marea problemă a

Inelelor Puterii, deși părea puțin probabil); și îndoindu-se că unul atît de măreț ca Gandalf se putea arăta interesat de un popor precum al piticuților, doar de dragul lor.

în alt manuscris (tăiat), scopul lui Gandalf apare explicit:

Ciudată întimplare, ca supărarea pricinuită de neobrăzarea lui sâ-1 facă pe Gandalf să aleagă această cale pentru a-i arăta lui Saruman bănuiala ce-o avea, anume că dorința de a pune mîna pe inele începuse să-și facă loc în planurile sale și în deslușirea tainelor Inelelor; și-1 prevenea tot astfel că Inelele nu vor ajunge la el. Nu încapе îndoială că Gandalf încă nu se gîndea că piticuții (și cu atît mai puțin meșteșugul de-a fuma, care era al lor) ar fi avut vreo legătură cu Inelele.²³ Dacă ar fi avut un asemenea gînd, cu siguranță că n-ar fi făcut ce-a făcut. Totuși, mai tîrziu, cînd piticuții

484 POVEȘTI NETERMINATE

au ajuns într-adevăr să fie amestecați în această poveste, cea mai însemnată dintre toate, Saruman s-a gîndit fără doar și poate că Gandalf știusе sau presimțise și ținuse totul tăinuit față de el și de Sfat, dintr-o pricină pe care numai Saruman o putea închipui: să pună mîna pe ele și sâ-1 înlătore pe el.

În Povestea Anilor, însemnarea pentru anul 2851 se referă la întîlnirea Sfatului Alb în acel an, cînd Gandalf a vorbit despre necesitatea de a fi atacată fortăreața Doi Guldur, dar Saruman i s-a împotrivit; o notă de subsol la această însemnare spune următoarele: „Mai tîrziu a devenit limpede că încă de pe atunci începuse Saruman să dorească Inelul Suprem pentru sine și trăgea nădejde că acesta se va dezvălui singur, căutîndu-și stăpînul, dacâ Sauron avea să fie lăsat în pace o vreme.” în continuare, se arată în poveste că la Sfatul din 2851 Gandalf însuși l-a bănuit pe Saruman de asemenea gînduri; deși tatăl meu a menționat ulterior că din ceea ce a povestit Gandalf la Sfatul ținut la Elrond acasă, despre întîlnirea sa cu Radagast, reiese că nu l-a suspectat pe Saruman de trădare (sau de dorința de a pune mîna pe Inel), decît după ce a devenit prizonier în Orthanc.

NOTE

- 1 Conform însemnării din Povestea Anilor referitoare la anul 2951, Sauron a trimis trei nazguli, nu doi, ca să reocupe fortăreața Doi Guldur. Cele două afirmații pot fi aduse la un numitor comun dacâ presupunem că unul din Duhurile

Inelelor din Doi Guldur s-a întors după aceea în Minas Morgul, dar mai curînd îmi vine să cred că formularea din textul de față a fost înlocuită atunci cînd a fost concepută Povestea Anilor; de notat că, într-o versiune respinsă a fragmentului de față, în Doi Guldur se afla un singur nazgul (nefiind identificat drept Khamul, însă făcîndu-se referință la el drept „Secundul [Răsăriteanul Negru]”), în vreme ce un altul a rămas împreună PE URMELE INELULUI 485

cu Sauron, ca mesagerul său principal. — Din note ce înfățișează detaliat mișcările Călăreților Negri în Comitat, reiese că acela care a venit în Hobbiton și a vorbit cu Unchiașul Gamgee a fost Khamul, și tot el i-a urmărit pe hobbiți de-a lungul drumului spre Stogu și aproape i-a prins la Pontonul Cotuascuns (vezi pg. 473). Călărețul care îl însoțea, pe care l-a chemat prin strigăte de sus de pe Creasta ce străjuia satul Pădureni, ca apoi să-i facă împreună o vizită Fermierului Maggot, era „însoțitorul său din Doi Guldur”. Aici se spune despre Khamul că, dintre toți nazguli și după Căpitanul Negru, el era cel mai pregătit să simtă prezența Inelului, dar tot el era și acela a cărui putere era diminuată și tulburată de lumina zilei.

- 2 în groaza ce-l cuprinsese din pricina nazgulilor, își luase cu adevărat inima în dinți și se ascunsese în Moria. [Nota autorului]
- 3 La Vadul Urșilor, numai Regele-vrăjitor și încă doi nazguli, ispitiți de inelul aflat în fața lor, îndrăzniseră să intre în rîu; ceilalți au fost împinși înăuntru de Glorfindel și Aragorn. [Nota autorului]
- 4 Așa cum a povestit la Sfatul lui Elrond, Gandalf l-a luat la întrebări pe Gollum în timp ce era ținut prizonier de elfii lui Thranduil.
- 5 Gandalf a spus la Sfatul lui Elrond că, după ce a plecat din Minas Tirith, „mi-au venit vești din Lorien, anume că Aragorn trecuse pe acolo și dăduse peste acea creatură numită Gollum”.
- 6 Gandalf a ajuns două zile mai tîrziu și a plecat pe 29 martie, devreme dimineața. După ce a trecut de Carrock, a făcut rost și de un cal, dar avea de străbătut Trecătoarea înaltă din Munți. în Vilceaua Despîcată și-a luat un cal odihnit și, dînd pinteni, a gonit cît a putut de repede pînă în Hobbiton, ajungînd seara tîrziu pe 12 aprilie, după o călătorie de aproape

opt sute de mile. [Nota autorului]

- 7 Atît aici cît și în Povestea Anilor, atacul asupra Osgiliathului este datat 20 iunie.
- 8 Această afirmație se leagă fără îndoială de descrierea bătăliei din Osgiliath, făcută de Boromir la Sfatul lui Elrond: „Ci se afla acolo o putere pe care n-o simțiserăm niciodată înainte. Unii spuneau că putea fi văzută, precum un călăreț uriaș și negru, o umbra întunecată în lumina lunii.”

486

POVEȘTI NETERMINATE

- 9 într-o scrisoare din 1959, tatăl meu scria: „între 2463 [cînd, conform Poveștii Anilor, Deagol din neamul Stoor a găsit Inelul Suprem] și începutul investigațiilor făcute de Gandalf privitoare la Inel (aproximativ 500 de ani mai tîrziu), neamul Stoor pare cu adevărat să fi murit pînă la ultimul (în afară de Smeagol, desigur); sau poate că au fugit din calea Umbrei din Doi Guldur.”
- 10 Conform notei autorului redată în Nota 2 de mai sus, Gollum a fugit în Moria de groaza nazgurilor; vezi și ideea de la pg. 466, anume că unul din scopurile Seniorului din Morgul de a se îndrepta spre nord, dincolo de Rîul Stînjeneilor, era acela de a-1 găsi pe Gollum.
- 11 De fapt, aceștia nu erau foarte mulți, din cîte s-ar părea; dar destui ca să nu poată pătrunde nici un intrus dacâ nu era mai bine înarmat sau pregătit decît însoțitorii lui Balin, și dacâ numărul intrușilor era mic. [Nota autorului]
- 12 Conform spuselor gnomilor, era nevoie de obicei de forța a doi gnomi; numai un gnom foarte puternic putea să le deschidă de unul singur. înainte ca Moria să fi fost părăsită, Poarta Apuseană era tot timpul păzită din interior de cel puțin un străjer. în acest fel, cineva care vroia să iasă și era singur, n-o putea face fărâ a i se permite (lucru valabil și pentru un intrus ori pentru cel care vroia să scape de acolo). [Nota autorului]
- 13 în versiunea A, Saruman a negat că ar fi știut unde era ascuns Inelul; în B, el „a negat că ar fi știut ceva despre țara pe care o căutau”. Dar probabil că diferența constă doar în felul de a exprima aceeași idee.
- 14 Ceva mai înainte în această versiune se spune că, la acea vreme, Sauron începuse, cu ajutorul palantirilor, cel puțin să-1 intimideze pe Saruman, și oricum putea adesea să-i citească

gîndurile, chiar și cînd tănuia informații. Astfel că Sauron prinsese de veste că Saruman avea o bănuială despre locul unde se afla ascuns Inelul; și, de altfel, Saruman a destăinuit că-l avea ca prizonier pe Gandalf, care știa cel mai mult în această privință.

15 în Povestea Anilor, la data de 18 septembrie 3018 se spun următoarele: „Gandalf scapă din Orthanc la primele ore ale dimineții. Călăreții Negri trec Vadurile Isenului". Oricît de laconica ar fi

PE URMELE INELULUI 487

această notație, fără a sugera vizita făcută de Călăreți la Isengard, se pare totuși că se bazează pe povestea din versiunea C.

16 Nu există nici o indicație în nici unul din texte despre ce s-a petrecut între Sauron și Saruman ca rezultat al demascării celui din urmă.

17 Lobelia Bracegirdle s-a măritat cu Otho Sackville-Baggins; fiul lor era Lotho, care a pus mîna pe putere în Comitat la vremea Războiului Inelului, fiind cunoscut la acea vreme drept „Șeful". Discutînd cu Frodo, Fermierul Cotton i-a spus că Lotho deținea plantații de frunză în Meleagul de la Miazăzi. (întoarcerea Regelui VI 8)

18 Calea obișnuită era pe la trecerea de la Tharbad, în Țara Murgă (și nu direct spre Isengard), de unde mărfurile erau apoi trimise pe căi tainice spre Saruman. [Nota autorului]

19 Vezi și Stăpînul Inelelor, Anexa A (I, iii, Regatul de la Miazănoapte și dunedainii): „Cam la această vreme [în timpul Marii Molime care a ajuns în Gondor în 1636] s-a sfîrșit și cu dunedainii din Cardolan și spiritele rele din Angmar și Rhudaur au pătruns în măgurile părăsite, făcîndu-și sălașurile acolo."

20 De vreme ce Căpitanul Negru știa atît de multe lucruri, este poate de mirare că habar nu avea unde era Comitatul, țara piticuților; conform Poveștii Anilor, în Bree locuiau deja hobbiții la începutul secolului XIV al celui de-al Treilea Ev, cînd Regele-vrăjitor a venit la miazănoapte în Angmar.

21 Vezi Frăția Inelului I 9. Cînd Pas Mare și hobbiții au plecat din Bree (ibid, I 11), Frodo l-a zărit cu coada ochiului pe dunlending („un chip livid, cu ochi vicleni și oblici") în casa lui Bill Ferigă, la marginea satului Bree, și în sinea lui și-a spus: „Mai degrabă îmi pare că seamănă a moroi decît a om ".

22 Vezi și cele spuse de Gandalf la Sfatul la Elrond acasă:

„Căpetenia lor a rămas în taină la miazăzi de Bree.”

23 Așa cum arată ultima propoziție a acestui fragment, sensul este: „Gandalf încă nici cu gândul nu gîndea că piticuții vor avea în viitor vreo legătură cu Inelele”. Reunirea Sfatului Alb în 2851 a avut loc cu nouăzeci de ani înainte ca Bilbo să fi găsit Inelul.

V

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLULUI

Piedica cea mai mare în calea unei cuceriri ușoare a Rohanului de către Saruman erau Theodred și Eomer: bărbați curajoși, devotați Regelui și foarte îndrăgiți de acesta, unul fiind singurul său fiu, celălalt — fiul surorii sale; iar ei făceau tot ce puteau să zădărnicească înrîurirea pe care o avea Grîma asupra Regelui, de cînd sănătatea acestuia din urmă începuse să se șubrezească. Asta s-a întîmplat în anul 3014, cînd Theoden avea șazeci și șase de ani; suferința lui se datora prin urmare unor cauze naturale, cu toate că rohirrimii trăiau de obicei pînă la optzeci de ani, și chiar mai mult. Dar se prea poate să fi fost pricinuită ori înrăutățită prin otrăvuri știute și strecurate numai de Grîma. Cum-necum, slăbiciunea lui Theoden și supunerea lui față de Grîma erau în mare măsură urmarea vicleniei și dibăciei cu care acest sfetnic ticălos îi susura sfaturi. Planul lui era acela de a-și defăima în fața lui Theoden principalii adversari și, dacă reușea, chiar de a scăpa de ei. Cu nici un chip nu izbutise să bage zîzanie între ei: înainte să se „îbolnăvească”, Theoden fusese iubit de rubedeniile sale și de popor, iar credința față de el a lui Theodred și a lui Eomer a rămas nezdruincată, chiar și cînd regele părea să fi dat în mintea copiilor. În plus, Eomer nu era un om ambițios, iar dragostea și respectul ce le nutrea față de Theodred (cu treisprezece ani mai vîrstnic decît el) nu erau întrecute decît de dragostea față de tatăl său adoptiv.¹ Așa că Grîma încerca să-i învrăjbească în mintea lui Theoden,

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLULUI 489

înfățișîndu-l pe Eomer drept setos de putere și mereu făcînd după cum îl tăia capul, fără să ceară sfatul Regelui sau al Moștenitorului său. Încercarea lui Grîma n-a fost chiar zadarnică, roadele ticluirilor sale vădindu-se atunci cînd Saruman a izbutit în cele din urmă să-l răpună pe Theodred.

După ce s-a aflat în Rohan adevărul despre bătăliile de la Va-

duri, a devenit limpede că Saruman dăduse anume poruncă să fie ucis Theodred cu orice preț. În prima bătălie, cei mai cumpliți războinici ai său s-au năpustit în atacuri dintre cele mai necugetate asupra lui Theodred și a gărzii sale, nemaipăsându-le de restul bătăliei, care altfel ar fi pricinuit rohirrimilor o înfrângere și mai dureroasă. După ce Theodred a fost răpus, căpetenia lui Saruman (care fără doar și poate asculta de poruncile primite) a părut mulțumit de isprava sa, iar Saruman a făcut greșeala — fatală, după cum avea să se dovedească — de a nu arunca fără zăbavă în luptă și mai multe forțe și de a nu invada cu toate armii sale Depresiunea Apuseană², cu toate că amânarea aceasta s-a datorat și lui Grimbald și Elfhelm. Dacă invazia Depresiunii Apusene s-ar fi petrecut cu cinci zile mai devreme, e greu de crezut că întăririle primite din Edoras s-ar fi putut apropia de Văgăuna lui Helm, ci ar fi fost împresurate și copleșite numericeste la câmp deschis; dacă nu cumva Edorasul însuși ar fi fost atacat și cucerit înainte de sosirea lui Gandalf.³

S-a spus că, mulțumită vitejiei lui Grimbald și Elfhelm, Saruman a fost ținut în loc, ceea ce avea să se și dovedească un dezastru pentru el. Cele spuse mai sus poate că nici nu înfățișează adevărata însemnătate a acestui fapt.

Isenul se prăvălea în ape repezi de la izvoarele sale aflate mai sus de Isengard, dar pe pământurile întinse ale Strungii își domolea curgerea pînă o cotea spre apus; apoi albia sa trecea printr-un ținut ce cobora în pante lungi pînă departe, la pământurile joase, de coastă, ale Gondorului și Enedwaithului, adîncindu-se și făcînd ca apele să redevină repezi. Chiar mai sus de acest cot spre apus se aflau Vadurile Isenului. Acolo riul era lat și

490 POVEȘTI NETERMINATE

puțin adînc, despîcîndu-se în două brațe ce înconjurau un ostrov întins și revărsîndu-se peste un prag pietros acoperit cu bolovăniș și pietriș aduse de la miazănoapte. Numai aici, la sud de Isengard, puteau oștirile numeroase, mai cu seamă cele greu înarmate sau călări, să treacă riul. Saruman, prin urmare, avea un avantaj: își putea trimite oștirile pe oricare dintre malurile Isenului, ca să atace Vadurile, dacă acestea erau apărute de ambele părți.

Oricare oștire de-a sa la vest de Isen se putea la nevoie retrage în Isengard. Pe de altă parte, Theodred ar fi putut trimite pe celălalt țărm al Vadurilor o armie destul de numeroasă, fie ca să țină piept trupelor lui Saruman, fie ca să apere capul de pod apusean;

dar dacâ era biruită, armia n-ar fi avut cum se retrage decît înapoi, pe la Vaduri, cu dușmanii pe urmele sale și poate cu alți dușmani așteptîndu-i pe malul răsăritean. La miazăzi și la apus de-a lungul Isenului, nu aveau nici un drum de întoarcere⁴, decît dacâ aveau provizii îndestulătoare pentru o călătorie lungă prin Gondorul Apusean.

Atacul lui Saruman n-a fost neașteptat, doar că a venit cu cinci zile mai devreme decît se bănuise. Cercetașii îl avertizaseră pe Theodred despre o mare adunare de forțe în fața Porților Isengardului, mai ales (din cît se părea) pe malul apusean al râului. Ca urmare, Theodred a trimis pe drumurile de pe cele două maluri, care duceau la Vaduri, oameni voinici, pedestri, chemați sub arme din Depresiunea Apuseană. Lăsînd pe malul răsăritean trei companii de Cavaleri, dimpreună cu caii trebuincioși și alții de rezervă, Theodred însuși a trecut râul cu grosul cavaleriei sale - opt companii și o companie de arcași — cu gîndul să distrugă oastea lui Saruman înainte de a fi pe deplin pregătită.

Dar Saruman nu și-a dat în vileag nici planurile și nici adevărata forță a oștirilor sale. Acestea se puseseră în mișcare înainte ca Theodred să pornească în fruntea armiei sale. La vreo douăzeci de mile nord de Vaduri, Theodred a dat piept cu avangarda dușmană și a împrăștiat-o în cele patru vînturi, pricinuindu-i pierderi mari. Dar cînd și-a continuat marșul ca să atace grosul oștii, s-a ciocnit de-o

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENULUI 491

rezistență neașteptată. De fapt, pregătit pentru acest atac, dușmanul își ocupase pozițiile în spatele tranșeelor în care se ascundeau sulitașii, iar Theodred, aflat în fruntea primului eored, s-a văzut nevoit să se oprească și aproape că a fost înconjurat, căci noi forțe ce veneau în grabă dinspre Isengard îi atacau flancul apusean.

L-a salvat năvala companiilor care veneau în urma sa; însă cînd a privit spre răsărit, l-a cuprins deznădejdea. Dimineața fusese destul de întunecoasă din pricina ceții, dar negurile se retrăgeau acum prin Strungă, împinse de o suflare dinspre apus, și departe, la răsărit de rîu, Theodred deslușea alte oștiri grăbind spre Vaduri, deși nu-și putea da seama cîte erau și nici cît de mari. Pe dată a ordonat retragerea. Cavalerii, bine instruiți în manevre, au izbutit să-ndeplinească ordinul fără învălmășeală și cu pierderi neînsemnate; dar astfel nu au reușit nici să scape de

tot de dușman și nici să-1 lase prea mult în urmă, căci retragerea s-a făcut mai încet decît a trebuit, din pricină că ariergarda, sub comanda lui Grimbold, trebuia să se întoarcă de cîte ori era încolțită și să-i împingă îndărăt pe cei mai înverșunați urmăritori.

Cînd Theodred a cucerit Vadurile, ziua se stingea. L-a pus pe Grimbold la comanda garnizoanei de pe malul apusean, întărită cu cincizeci de Cavaleri pedestri. Restul Cavalerilor și toți caii i-a trimis pe celălalt mal, în afară de cei aflați în compania sa: cu aceștia, pedestri și ei, a ocupat ostrovul, pentru a acoperi retragerea lui Grimbold, dacă s-ar fi întîmplat să fie împins îndărăt de dușman. Abia a apucat să facă acest lucru, cînd asupra lor s-a abătut prăpădul. Oastea răsăriteană a lui Saruman a năvălit cu o iuțea neașteptată; mai puțin numeroasă decît oastea apuseană, însă mult mai primejdioasă. Avangarda era formată din cîțiva dunlendingi călare pe cai și o ceată mare de orei călare pe lupi, care băgau spaima în cai.⁵ În urma lor veneau două batalioane din fioroșii urukși, înarmați pînă-n dinți, dar antrenați să se miște cu iuțea pe distanțe de multe mile. Dunlendingii călare pe cai și orcii călare pe lupi s-au repezit asupra hergheliilor și și-au înfipt sulile în cai, omorîndu-i sau punîndu-i pe fugă. Surprinsă de atacul neașteptat al

492 POVEȘTI NETERMINATE

valului compact de urukși, garnizoana de pe malul răsăritean a fost făcuta una cu pămîntul, iar Cavalerii, care tocmai trecuseră rîul dinspre apus, n-au mai apucat să se grupeze și, cu toate că s-au luptat cu disperare, au fost împinși departe de Vaduri, de-a lungul rîului Isen, urmăriți îndeaproape de urukși.

De cum a reușit dușmanul să pună stăpînire pe capătul răsăritean al Vadurilor, și-a făcut apariția o companie de oameni sau de oameni-orci (în mod limpede trimiși anume în acest scop), fioroși, acoperiți de zale și înarmați cu securi. S-au repezit asupra ostrovului, atacîndu-1 din ambele părți. În același timp, Grimbold, care se afla pe malul apusean, a fost atacat de forțele lui Saruman de pe acea parte a Isenului. Privind spre răsărit, cuprins de deznădejde la auzul larmei bătăliei și al hidoaselor strigăte de victorie ale orcilor, Grimbold a văzut cum oamenii cu securi îi împingeau pe oștenii lui Theodred de pe țărmurile ostrovului către movila din mijlocul acestuia, și l-a auzit pe Theodred strigînd cu vocea lui răsunătoare Veniți la mine, eorlingilor! De îndată Grimbold a luat cîțiva dintre bărbații care se aflau lîngă el și s-a

repezit înapoi la ostrov. Atît de sălbatic s-a năpustit din spatele atacatorilor, încît Grimbold, un om foarte vînjos și înalt, și-a tăiat drum secerînd în dreapta și-n stînga pînă cînd, împreună cu alți doi oșteni, a ajuns la Theodred care se apăra cu îndîrjire pe movilă. Prea tîrziu însă. Tocmai cînd i s-a alăturat, Theodred a căzut sub izbitura unui orc din cei mari. Grimbold l-a răpus pe acesta dintr-o lovitură și apoi s-a aplecat asupra trupului lui Theodred, crezîndu-l mort; și acolo și-ar fi dat și el duhul curînd, dacă n-ar fi sosit Elfhelm.

Elfhelm călărise într-un suflet, de-a lungul drumului pentru călărie — venea tocmai din Edoras în fruntea a patru companii, ca să răspundă chemării lui Theodred; se aștepta să între în bătălie, dar gîndea că va mai avea răgaz cîteva zile. Însă în apropierea întretăierii drumului pentru călărie cu acela care venea de la Văgăuna⁶, cercetașii săi din flancul drept i-au dat de veste că doi dușmani călare pe lupi fuseseră zăriți pe cîmp. Simțînd că lucrurile nu stăteau tocmai cum trebuie, n-a cotit-o spre Văgăuna lui Helm,

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI 493

unde plănuiise să-și petreacă noaptea, ci a pornit-o cu toată iuțeala spre Vaduri. Drumul pentru călărie o apuca spre nord-vest după ce tăia drumul dinspre Văgăuna, dar iarăși o cotea brusc spre nord, în dreptul Vadurilor, spre care apuca o cărare dreaptă, lungă de vreo două mile. Ca urmare, Elfhelm n-a auzit și n-a văzut nimic din bătălia între garnizoana care se retrăgea și urukșii aflați la sud de Vaduri. Soarele apusese și lumina se stîngea atunci cînd el se apropia de ultimul cot al drumului, unde a dat peste cîteva cai care fugeau ca mușcați de streche și peste cîteva oșteni, fugari și ei, care i-au spus despre dezastru. Cu toate că oamenii și caii erau istoviți, Elfhelm a gonit cît a putut el de repede pe poteca aceea dreaptă și, cînd a zărit malul răsăritean, le-a ordonat oștenilor să atace.

A fost rîndul isengardezilor să fie luați pe nepregătite. Au auzit bubuitul copitelor și au văzut cum se apropie, ca niște umbre negre pe cerul răsăritean tot mai întunecat, o armie neînchipuit de mare (așa li s-a părut lor), cu Elfhelm în frunte, iar alături de el un stindard alb purtat drept călăuză pentru cei care veneau din urmă. Puțini au fost aceia care au rămas să le țină piept. Cei mai mulți au rupt-o la fugă spre miazănoapte, urmăriți de către două dintre companiile lui Elfhelm. Oștenilor din celelalte două

companii Elfhelm le-a ordonat să descalece și să păzească malul răsăritean, iar el împreună cu cei din garda lui s-au repezit, fără să mai zăbovească, spre ostrov. Oamenii înarmați cu securi erau acum prinși între apărătorii care supraviețuiseră și atacatorii lui Elfhelm, iar malurile amîn- două se aflau în miinile rohirrimilor. Lupta a continuat, dar n-a trecut mult și dușmanii au fost răpuși pînă la ultimul. Elfhelm însuși s-a repezit spre movilă, unde l-a găsit pe Grimbold luptîndu-se cu doi oșteni înarmați cu securi, care vroiau să ia de acolo trupul lui Theodred. Pe unul l-a răpus Elfhelm, celălalt a căzut mort la picioarele lui Grimbold.

Apoi cei doi s-au aplecat să ridice trupul și abia atunci au băgat de seamă că Theodred încă mai respira; dar n-a mai trăit decît pentru a-și rosti ultimele cuvinte: Lăsați-mă să zac aici — să păzesc Vadurile pînă la venirea lui Eomer! Curînd s-a făcut noapte. S-a auzit chemarea

494 POVEȘTI NETERMINATE

pătrunzătoare a unui corn, apoi totul s-a cufundat în tăcere. Atacul asupra țărmlui apusean încetase, dușmanii s-au pierdut în întuneric. Rohirrimii încercuiseră Vadurile Isenuului; dar suferiseră pierderi grele, din rîndul oamenilor și a cailor deopotrivă; fiul Regelui murise, căpetenie nu mai aveau și nu știau ce-i mai aștepta.

Cînd s-au ivit zorii cenușii, după o noapte rece, în care oștenii nu puseseră geană peste geană, n-au mai zărit nici urmă de isengardezi, în afară de leșurile pe care le lăsaseră în urma lor pe cîmp. Lupii urlau în depărtare, așteptînd plecarea celor vii. Mulți oameni care fugiseră din fața atacului neașteptat al isengardezilor au început să se întorcă, unii călare, alții aducînd de dîrlogi cai pe care reușiseră să-i prindă din nou. Ceva mai tîrziu în acea dimineață, cei mai mulți din Cavalerii lui Theodred, pe care un batalion de urukși negri îi alungaseră pe rîu la vale, spre miazănoapte, s-au reîntors sfîrșiți de lupte, dar în bună rînduială. Povestea semăna cu ceea ce se petrecuse la Vaduri. Se opriseră pe o colină, pregătindu-se să o apere. Deși izbutiseră să împingă îndărăt o parte dintre atacatorii isengardezi, retragerea spre miazăzi se dovedise în cele din urmă fără de speranță, căci nu aveau cum se apăra. Urukșii nicicum nu cedau înspre răsărit, ba dimpotrivă, îi împingeau pe Cavaleri spre ținutul dușmănos al „hotarului apusean” din Țara Murgă. Dar tocmai cînd Cavalerii se pregăteau să țină piept asaltului lor, s-a auzit răsunetul unui

com; și curînd și-au dat seama că dușmanul dispăruse. Aveau prea puțini cai pentru a porni pe urmele lor, sau chiar pentru a trimite iscoade, măcar că prea mult nu aveau ce iscodi în întunericul nopții. După o vreme, au început să înainteze din nou spre miazănoapte, cu toate simțurile la pîndă, dar nimeni nu le-a stat în cale. Gîndeau că urukșii se reîntorseseră la Vaduri, să întărească paza, și că, odată ajunși acolo, iar vor trebui să se lupte; încît au rămas tare mirați cînd, în locul vrăjmașilor, au fost întîmpinați de rohirrimii victorioși. Abia mai tîrziu au descoperit unde dispăruseră urukșii.

Astfel s-a încheiat Prima Bătălie de la Vadurile Isenului. Despre a Doua Bătălie n-au rămas mărturii atît de amănunțite, date fiind

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENULUI 495

unele întîmplări mult mai însemnate care s-au petrecut imediat după încheierea luptelor: cînd s-a auzit a doua zi în Cetatea Cornului despre pieirea lui Theodred, Erkenbrand din Depresiunea Apuseană a preluat comanda Obștii Apusene. De îndată a trimis soli călare în Edoras, pentru a da de veste despre cele întîmplante și pentru a-i spune lui Theoden ultimele vorbe rostite de fiul său, la care a adăugat propria sa rugăminte ca Eomer să fie trimis degrabă, aducînd cu sine pe toți cei de care se putea lipsi țara.^

- Să apărăm Edorasul de aici, din apus, zicea el, să nu așteptăm pînă va fi și el împresurat.

Dar Grfma a socotit că solia suna prea poruncitoare, așa că a găsit de cuviință să-și continue politica de amîinare. Abia după ce el a fost înfrînt de Gandalf, s-a trecut la acțiune. Cu Eomer și Regele însuși în frunte, oastea așteptată ca întărire a pornit la drum în după-amiaza zilei de 2 martie, dar chiar în acea noapte a avut loc a Doua Bătălie de la Vaduri, care a fost pierdută, și astfel a început invazia Rohanului.

Erkenbrand n-a pornit chiar imediat spre cîmpul de bătălie. Nimic nu era limpede. Nu știa cîți oșteni putea strînge în grabă; nu-și dădea seama nici de pierderile pe care le suferiseră trupele lui Theodred: după socoteala lui - și nu greșea — invazia avea să înceapă curînd, dar Saruman nu îndrăznea să treacă pe malul răsăritean și să atace Edorasul, cîtă vreme fortăreața Cetății Cornului încă îi stătea în cale, bine străjuită și cu provizii indestulătoare. Trei zile i-au trebuit lui Erkenbrand ca să

pregătească fortăreața și să adune cît mai mulți oșteni din Depresiunea Apuseană. Comanda pe cîmpul de luptă i-a încredințat-o lui Grimbold, pînă cînd va fi putut să vină el însuși; însă Elfhelm și Cavalerii n-au intrat sub comanda acestuia, căci ei țineau de Oastea Edorasului. Totuși, cei doi comandanți erau prieteni și amîndoi oameni loiali și înțelepți, încît n-aveau cum să apară neînțelegeri între ei; chiar dacă fiecare își avea propria strategie de a-și dispune oastea, pînă la urmă au găsit o cale de mijloc, mulțumitoare pentru amîndoi. Elfhelm era de părere că Vadurile nu mai erau importante, ci mai curînd deveniseră o capcană, ca să țină în loc

496 POVEȘTI NETERMINATE

oșteni care ar fi fost de mai mare folos în altă parte; și asta pentru că Saruman putea foarte bine să trimită forțe pe ambele maluri ale Isenului, după cum îi venea lui la îndemînă; și fără îndoială că mai la îndemînă îi venea să atace Depresiunea Apuseană și să asedieze Cetatea Cornului, înainte să sosească întăririle din Edoras. Prin urmare, oastea lui, sau cea mai mare parte a ei, avea să vină de-a lungul malului răsăritean al Isenului; și chiar dacă pe acolo înaintau mai încet, din pricina pămîntului gloduros, nestrăbătut de nici un drum, nu erau nevoiți să forțeze trecerea spre Vaduri. Prin urmare, sfatul lui Elfhelm era acela de a abandona Vadurile și toți oștenii pedestri să se strîngă pe malul răsăritean și să se așeze astfel încît să împiedice înaintarea dușmanului: anume, de-a lungul clinei ce se întindea de la vest la est, la cîteva mile mai la nord de Vaduri; în schimb, cavaleria urma să se retragă spre răsărit, pînă într-un loc de unde, atunci cînd dușmanii se vor fi încleștat cu apărătorii, să-i poată ataca necruțător din flanc și să-i împingă în apele rîului.

— Să le fie lor capcană Isenul, și nu nouă! a zis Elfhelm.

Grimbold, pe de altă parte, nu vroia să părăsească Vadurile.

Așa

era tradiția în Depresiunea Apuseană, pe care el și Erkenbrand o deprinseseră de cînd erau mici; însă pe lîngă asta, Grimbold avea și altă pricină.

— Nu știm cît de mare este oastea lui Saruman, spunea el.

Dar dacă are cu adevărat de gînd să atace Depresiunea Apuseană și să-i împingă pe cei care o apără pînă în Văgăuna lui Helm, ca să-i țină în loc acolo, înseamnă că oastea lui e foarte mare. N-o s-o arunce pe toată în luptă dintr-odată, sînt sigur de asta. În clipa

în care își va da seama ori va descoperi cum ne-am pregătit apărarea, sînt sigur că-și va trimite fără zăbavă o oaste numeroasă pe drumul dinspre Isengard, care va trece Vadurile neapărate și ne va ataca pe la spate, dacă noi sîntem strînși cu toții la miazănoapte.

în cele din urmă, Grimbold și-a dispus cea mai mare parte a oștii pedestre la capătul apusean al Vadurilor; aveau o poziție puternică în forturile de pămînt ce păzeau drumurile spre Vaduri. El și restul oștenilor, în rîndul cărora se numărau și Cavalerii lui BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI 497

Theodred, care nu pieriseră în prima bătălie, au rămas pe malul răsăritean. Ostrovul era neapărat.⁸ Elfhelm însă și-a retras Cavalerii și i-a așezat de-a lungul liniei pe care dorise el de la bun început să se afle apărarea principală; astfel gîndea el că va prinde de veste din timp despre orice atac ce ar fi venit din partea de răsărit a rîului și îi va alunga pe atacatori înainte să ajungă la Vaduri.

însă nimic n-a mers după cum plănuseră ei, și oricum n-ar fi mers, din pricină că oastea lui Saruman s-a dovedit prea numeroasă. Atacul dușmanului a început la ceas de zi, înaintea amiezii, pe 2 martie. O oaste puternică din cei mai buni luptători ai lui Saruman, care venise pe Drumul dinspre Isengard, a atacat forturile aflate la vest de Vaduri. Dar oastea asta era doar o mică parte a întregii oștiri pregătite de luptă, anume atîta cît a socotit Saruman că îi trebuia pentru a învinge apărarea slabă. Garnizoana de la Vaduri, chiar dacă se văzuse depășită cu mult ca număr, a ținut piept cu îndîrjire. însă în cele din urmă, cînd la ambele forturi se duceau lupte grele, o trapă de urukși a forțat trecerea dintre ele și a început să înainteze prin Vaduri. Punîndu-și speranța în Elfhelm să țină piept atacului de pe malul răsăritean, Grimbold și toți oștenii pe care-i mai avea cu el s-au pus urukșilor în cale la Vaduri și i-au împins îndărăt — o vreme. Atunci comandantul dușmanilor a aruncat în luptă un batalion ce stătuse deoparte, și a înfrînt apărarea. Grimbold a fost silit să se retragă pe celălalt mal al Isenului. Asta s-a întîmplat pe la ceasul amurgului. Suferise pierderi însemnate, dar mai mari erau pierderile pe care le pricinuiseră dușmanului (mai cu seamă în rîndul orcilor); în plus, malul răsăritean se afla încă în stăpînirea sa. Dușmanul n-a încercat să treacă Vadurile și să se lupte pentru a urca povîrnișurile abrupte și a ajunge sus, la Grimbold,

ca să-1 silească să se retragă; nu încă.

Elfhelm n-a putut să i se alăture lui Grimbold în această luptă. La adăpostul întunericului, și-a retras companiile aproape de tabăra lui Grimbold, rămânând însă la oarece depărtare de ea, și și-a așezat oamenii în grupuri, ca un fel de scut împotriva atacului de la miazănoapte și de la răsărit. Dinspre miazăzi nu-i pîndea nici un

498 POVEȘTI NETERMINATE

râu, ci așteptau întăriri. După ce se retrăseseră pe malul răsăritean al Vadurilor, trimisese de îndată soli călare la Erkenbrand și în Eedoras, pentru a da de veste despre ananghia în care se aflau. Temîndu-se, ori chiar știind că un râu încă și mai mare se va abate asupra lor dacă nu primeau cît mai iute cu putință un ajutor nesperat, apărătorii s-au pregătit să facă tot ce le stătea în putință ca să țină în loc înaintarea lui Saruman, înainte de a fi covârșiți de oștirea lui.⁹ Cei mai mulți dintre ei au stat toată noaptea cu armele în mâini și doar puțini și-au îngăduit să fure o clipă de odihnă și de somn. Grimbold și Elfhelm n-au pus geană peste geană, așteptînd zorile, temîndu-se de ce aveau ele să aducă.

Prea mult n-au avut de așteptat. Încă nu trecuse de miezul nopții cînd puncte de lumină roșii s-au zărit venind de la miazănoapte și apropiindu-se de rîu dinspre apus. Era avangarda acelei oștiri a lui Saruman pe care acesta o arunca acum în luptă pentru a cuceri Depresiunea Apuseană.¹⁰ Înaintau cu repeziciune și, dintr-odată, întreaga oștire a părut să izbucnească în flăcări. Sute de torțe s-au aprins de la cele purtate de căpeteniile trupelor și, unindu-se cu oștenii aflați dinainte pe malul apusean, au traversat Vadurile asemenea unui rîu de foc, cu vuiet mare clocotind de urâ. O companie de arcași i-ar fi putut face să se căiască pentru lumina torțelor, dar Grimbold n-avea decît o mînă de săgetători. Nu putea apăra malul răsăritean și să se și retragă, pentru a forma un zid de scuturi în jurul taberei. Curînd, aceasta a fost înconjurată și atacatorii și-au aruncat torțele unii altora și pe unele le-au azvîrlit în înalt, peste capetele celor care formau zidul de scuturi, sperînd să dea foc la provizii și să sperie caii pe care-i mai avea Grimbold. Dar zidul a rezistat. Apoi, din pricină că orcii nu prea erau de folos într-o asemenea luptă, dată fiind statura lor, asupra zidului s-au năpustit fioroasele companii ale dunlendingilor delureni. Dar, măcar că ura fierbea în ei,

dunlendingii încă se temeau de rohir- rimi cînd se întilneau față în față, unde mai pui că nu erau tot atît de pricepuți în luptă și de bine înarmați.¹¹ Zidul de scuturi a rezistat.

în zadar a așteptat Grimbold ajutor din partea lui Elfhelm. în cele din urmă, a hotărît să-și ducă la împlinire, dacâ izbutea, planul

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI 499

pe care și-l făcuse tocmai pentru o asemenea ananghie în care se afla acum. Recunoștea că Elfhelm fusese mai înțelept și înțelegea că, deși oamenii lui ar fi fost în stare să lupte pînă la ultimul, și chiar ar fi făcut-o dacâ le-ar fi cerut-o el, o atare vitejie nu l-ar fi ajutat pe Erkenbrand: oricare dintre oamenii lui care ar fi izbutit să iasă din încercuire și să scape spre miazăzi ar fi fost mai de folos, chiar dacâ fapta lui ar fi părut lipsită de glorie.

Noaptea fusese înnorată și întunecoasă, dar acum luna în creștere a început să scapere printre fuioarele de nori. Un vînt prinsese a bate dinspre Răsărit: vestitorul cumplitei furtuni ce avea să treacă peste Rohan odată cu venirea zilei și să se reverse peste Văgăuna lui Helm în noaptea următoare. Grimbold și-a dat dintr-odată seama că cele mai multe torțe se stinseseră și atacul se domolise.¹² Prin urmare, a cerut cavalerilor să încalece caii pe care-i mai aveau, ceea ce a însemnat o jumătate dintr-un eored, și i-a pus sub comanda lui Dunhere.¹³ Zidul de scuturi de la răsărit s-a deschis și Cavalerii au ieșit pe acolo, alungîndu-i pe atacatorii din acea parte; apoi s-au împărțit în două și, făcînd stînga-mprejur, au atacat dușmanul aflat la miazănoapte și la miazăzi de tabără. Manevra neașteptată a dat roade o vreme. Dușmanii s-au pierdut cu firea și au fost cuprinși de deznădejde; mulți au crezut că o mare armie de Cavaleri s-a năpustit asupra lor dinspre răsărit. Grimbold însuși nu era călare, ci rămăsese în ariergarda formată din sulițași aleși pe sprinceană; la adăpostul acestora și a Cavalerilor lui Dunhere, restul oștii s-a retras cu toată iuțeala de care era în stare. Dar comandantul lui Saruman și-a dat curînd seama că zidul de scuturi fusese spart și că apărătorii fugeau. Din fericire, norii au acoperit luna și totul s-a scufundat din nou în beznă, iar comandantul era tare grăbit. Nu a îngăduit oștenilor săi să ia urma fugarilor în întunecime, acum că Vadurile fuseseră cucerite. Și-a strîns trupele și a pomit-o pe drumul ce se îndrepta spre miazăzi. Așa s-a făcut că cei mai mulți dintre oamenii lui Grimbold au scăpat cu viață. Deși se risipiseră în noapte, n-au

uitat ordinul ce-l primiseră de la el, astfel că s-au depărtat de Drum, la est de marele cot pe care-l făcea acesta spre vest, către 500 POVEȘTI NETERMINATE

Isen. Au răsuflet ușurați că nu li s-a ivit nici un dușman în cale, lucru de mirare pentru ei; nu știau că o oaste numeroasă trecuse spre miazăzi cu câteva ceasuri înainte și că Isengard nu mai era apărat decît de zidul înconjurător și de poartă.¹⁴

Aceasta a fost pricina pentru care nici un ajutor nu venise din partea lui Elfhelm. Mai mult de jumătate din forța lui Saruman fusese trimisă la răsărit de Isen. Trupele înaintau mult mai încet decît divizia apuseană, căci terenul era accidentat, lipsit de drumuri; și nu aveau nici torțe să le lumineze calea. Dar înaintea lor mergeau, cu iuțeală și neauzite, câteva trupe din temuții călăreți de lupi. Pînă să prindă Elfhelm de veste despre apropierea dușmanului pe acea parte a rîului pe care se afla și el, călăreții lupilor au ajuns între oștenii săi și tabăra lui Grimbald; încercau acum să înconjoare fiecare ceată mică de Cavaleri. în întunericul deplin, trupele lui Elfhelm erau în neorânduială. Elfhelm a încercat să-și strângă Cavalerii într-un grup compact, dar s-a văzut obligat să se retragă spre răsărit. N-a izbutit să ajungă la Grimbald, cu toate că știa că se găsea la ananghie; tocmai cînd se pregătise să meargă în ajutorul lui, fusese atacat de lupi și de cei care-i călăreau. Bănuia însă — și nu greșea — că lupii nu erau decît avangarda unei oștiri mult prea mari pentru ca el să-i țină piept, și care se îndrepta spre drumul de miazăzi. Noaptea se apropia de sfîrșit; lui Elfhelm nu-i rămînea decît să aștepte zorii.

Ceea ce a urmat este mai puțin limpede, întrucît numai Gandalf cunoștea toate amănuntele. Veștile despre dezastru au ajuns la el abia tîrziu după-amiaza, în ziua de 3 martie.¹⁵ Regele se afla atunci undeva la răsărit, nu departe de locul unde Drumul se întretăia cu celălalt drum care ducea la Cetatea Cornului. De acolo pînă la Isengard erau nouăzeci de mile în linie dreaptă; cu siguranță că Gandalf s-a îndreptat într-acolo cu toată iuțeala de care era în stare Iute ca Gîndul. A ajuns la Isengard la primul ceas al nopții¹⁶ și a plecat după nici douăzeci de minute. Atît pe drum încolo, cînd calea dreaptă ce-o urmase îl dusesese aproape de Vaduri, cît și pe drumul de înapoiere spre miazăzi, pentru a-l găsi pe Erkenbrand, îi întîlnise fără doar și poate pe Grimbald și Elfhelm. Cei doi erau siguri că

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI

aționa în numele Regelui, nu numai pentru că îl călărea pe Iute ca Gîndul, ci și pentru că știa cum se numea cavalerul trimis ca pristav, anume Ceorl, cît și solia pe care o purta acesta; astfel că au socotit sfatul pe care l-au primit de la el drept poruncă.¹⁷ Pe oștenii lui Grimbald i-a trimis spre miazăzi, să i se alătore lui Erkenbrand...

NOTE

- 1 Eomer era fiul lui Theodwyn, sora lui Theoden, și al lui Eomund din Depresiunea Răsăriteană, Mareșal suprem al Obștii. Eomund a fost ucis de orei în 3002, iar Theodwyn a murit la scurtă vreme după aceea; copiii lor, Eomer și Eowyn, au fost luați de Regele Theoden în casa lui, pentru a crește alături de Theodred, singurul fiu al Regelui. (Stăpînul Inelelor, Anexa A [II].)
- 2 Enții nu sînt incluși aici în poveste, și nimeni nu-i ia în seamă, în afară de Gandalf. Dar dacă Gandalf n-ar fi reușit să-i stîrnească pe enți cu cîteva zile mai înainte (ceea ce din povestire reiese că părea imposibil să se întîmple), Rohanul n-ar fi fost salvat. Enții ar fi reușit să distrugă Isengardul și chiar să-l prindă pe Saruman (dacă după victorie acesta nu s-ar fi alăturat propriei sale oștiri). Enții și huornii, cu ajutorul acelor Cavaleri din Obștea Răsăriteană care încă nu intraseră în lupte, ar fi urmat să distrugă forțele lui Saruman în Rohan, dar Obștea ar fi fost ruinată și ar fi rămas fără căpetenie. Chiar dacă s-ar fi găsit căpetenie care să primească Săgeata Roșie, tot nu s-ar fi dat ascultare chemării desperate a Gondorului - sau, cel mult, cîteva companii de oșteni vlăguiți ar fi ajuns în Minas Tirith, însă prea tîrziu, doar cît să piară odată cu orașul. [Nota autorului] — Pentru Săgeata Roșie, vezi întoarcerea Regelui V 3, unde aceasta este adusă lui Theoden de către un pristav călare din Gondor, ca semn al restrîștei în care se găsea Minas Tirith.
- 3 Prima bătălie de la Vadurile Isenului, în care a pierit Theodred, a avut loc pe 25 februarie; Gandalf a ajuns în Edoras șapte zile mai tîrziu, pe 2 martie. (Stăpînul Inelelor, Anexa B, anul 3019.) Vezi nota 7.

502 POVEȘTI NETERMINATE

- 4 Dincolo de Strungă, ținutul între Isen și Adora ținea de regatul Rohan; dar deși Folcwine îl revendicase, alungîndu-i pe

dunlendingi care-1 ocupaseră, cei care încă sălaşluiau acolo erau de obîrşie amestecată, loialitatea lor faţă de Edoras lăsînd mult de dorit: nu uitaseră cum Regele Helm îl omorîse pe Freca, seniorul lor. La acea vreme erau chiar dornici să i se alătore lui Saruman şi mulţi dintre războinicii lor intraseră în oastea acestuia. în orice caz, în ţara lor nu puteau pătrunde dinspre apus decît înotătorii temerari. [Nota autorului] - Regiunea dintre Isen şi Adorn a fost declarată parte a regatului lui Eorl la vremea la care s-a rostit jurămîntul lui Cirion şi Eorl: vezi pg. 420.

în anul 2754, Helm Mîna-Baros, Regele Obştii, 1-a răpus cu pumnul său pe arogantul vasal Freca, seniorul pămînturilor aflate de o parte şi de alta a rîului Adorn; vezi Stăpînul Inelelor, Anexa A (II).

- 5 Erau foarte iuţi şi pricepuţi în a evita oştenii dispuşi ordonat în formaţie de armată, fiind mai ales obişnuiţi să distrugă grupuri izolate sau să vîneze fugari; dar, la nevoie, treceau cu o ferocitate neiertătoare prin orice spărtură în campaniile de călăreţi, spintecînd pîntecele cailor. [Nota autorului]
- 6 Deeping [Văgăuna, n.tr.] este ortografiat astfel [în engl. în original, n.tr.] şi în mod limpede ortografia este corectă. Tatăl meu a notat în altă parte că Deeping-coomb (şi Deeping-stream) [Viroaga Văgăunii, respectiv Pîriul Văgăunii, n.tr.] trebuie scrise astfel şi nu Deeping Coomb, „deoarece Deeping nu este o terminaţie verbală, ci indică relaţia; coomb [Viroaga, n.tr.], sau valea adîncă ţinînd de Deep (Helm's Deep) [Văgăuna; Văgăuna lui Helm, n.tr.], spre care urca”. (Note despre Nomenclature [„Toponime şi nume”], pentru a veni în ajutorai traducătorilor, publicate în A Tolkien Compass, editat de Jared Lobdell, 1975, pg. 181.)
- 7 Mesajele nu au ajuns în Edoras decît pe la prînz, pe 27 februarie. Gandalf a sosit acolo la primele ceasuri ale dimineţii de 2 martie (februarie avea treizeci de zile!): prin urmare, după cum spusese Grîma, încă nu trecuseră chiar cinci zile de cînd Regele aflase despre moartea lui Theodred. [Nota autorului] — Se face trimitere la Cele două turnuri III 6.
- 8 Se povesteşte că, de jur împrejurai ostrovului, a înfipt în pari capetele oamenilor cu securi, pe care îi ucisese acolo, dar, chiar în

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENUUI

mijloc, deasupra gorganului ridicat în grabă peste trupul lui Theodred, fusese așezat stindardul său. „Asta va fi de ajuns ca să-l apere”, a zis el. [Nota autorului]

- 9 Așa a hotărît Grimbald, din cât se spune. Elfhelm n-a vrut să-l părăsească, dar dacă ar fi fost el cel care ar fi luat hotărîrea, ar fi abandonat Vadurile la adăpostul întunericului și s-ar fi retras spre miazăzi, pentru a se întâlni cu Erkenbrand și a spori forțele care mai puteau încă să apere Viroaga Văgăunii și Cetatea Cornului. [Nota autorului]
- 10 Aceasta era marea armie pe care a văzut-o Meriadoc părăsind Isengardul, așa cum le-a povestit el mai târziu lui Aragorn, Legolas și Gimli (Cele două turnuri III 9); „I-am văzut pe vrăjmași plecînd - șiruri nesfîrșite de orei și trupe întregi încâlecînd pe lupi uriași. Mai erau și batalioane de oameni. Mulți purtau torțe și le-am văzut chipurile... Le-a trebuit o oră să iasă pe poartă. O parte au luat-o pe drumul larg, către Vaduri, alții s-au întors și-au pornit spre soare-ră- sare. Cam la o mila depărtare, unde rîul curge printr-un canal foarte adînc, fusese durat un pod.”
- 11 Nu avea armuri care să le apere trupurile, doar cîteva cămăși lungi de zale, pe care puseseră mîna furînd și jefuind. Rohirrimii aveau avantajul de a-și obține armele și armurile de la fierarii din Gondor. În Isengard nu se găseau la acea vreme decît zalele grele și grosolane pe care orcii singuri și le făceau pentru propria trebuință. [Nota autorului]
- 12 Se pare că apărarea vitejească a lui Grimbald nu a fost chiar zadarnică. Întîi că dușmanii nu se așteptau la așa ceva, în al doilea rînd comandantul lui Saruman n-a ajuns la timp: întîrziase cîteva ore bune, iar planul fusese acela de a lua cu asalt Vadurile, de a împrăștia apărarea slabă și, fără a mai aștepta să-i urmărească pe fugari, de a se îndrepta iute spre drum și de a porni spre sud, pentru a se alătura celor care atacau Văgăuna. Acum însă stătea în cumpăna. Poate că aștepta vreun semnal de la cealaltă oștire care fusese trimisă într-acolo pe malul răsăritean al Isenului. [Nota autorului]
- 13 Un căpitan viteaz, nepot al lui Erkenbrand. A supraviețuit dezastrului de la Vaduri datorită curajului și priceperii în a mînuși armele, dar a pierit în Bătălia de la Cîmpiile Pelennor, spre marea

durere a poporului din Depresiunea Apuseana. [Nota autorului] - Dunhere a fost Senior al Văii Calvarului (întoarcerea Regelui V 3).

14 Fraza aceasta nu este foarte limpede, dar, ținând cont de ceea ce urmează, se pare că se referă la acea parte a mării oștiri care a ieșit din Isengard și a venit la vale de-a lungul malului răsăritean al Isenului.

15 Veștile au fost aduse de Cavalerul numit Ceorl, care, întorcându-se de la Vaduri, s-a întâlnit cu Gandalf, Theoden și Eomer, ei înșiși călărind spre apus cu întăriri din Edoras: Cele două turnuri III 7.

16 După cum se sugerează în povestire, Gandalf luase legătura cu Arborebărbos și știa că enții ajunseseră la capătul răbdării; pricepuse și tilcul vorbelor lui Legolas (Cele două turnuri III 7, la începutul capitolului); Isengard era învăluit într-o umbră de nepătruns, enții îl înconjuraseră de-acum. [Nota autorului]

17 Când Gandalf a venit cu Theoden și Eomer la Vadurile Isenului, după Bătălia de la Cetatea Cornului, le-a explicat: „Pe unii i-am trimis cu Grimbald din Depresiunea Apuseană, să-și unească forțele cu Erkenbrand. Pe alții i-am pus să facă acest mormînt. De-acum cred că s-au alăturat mareșalului tău, Elfhelm. L-am trimis cu mulți Cavaleri în Edoras" (Cele două turnuri III 8). Textul de față se sfîrșește în mijlocul propoziției următoare.

ANEXĂ

(i)

în cîteva scrieri avînd legătură cu textul de față sînt oferite și alte particularități privind Mareșalii Obștii în anul 3019 și după sfîrșitul Războiului Inelului:

Mareșalul Obștii (sau al Obștii Cavalerilor) era cel mai înalt rang militar, fiind titlul purtat de locotenenții Regelui (inițial trei la număr), comandanți ai forțelor regale formate din Cavaleri complet echipați și bine antrenați. Districtul Primului Mareșal era capitala, Edoras, și Domeniile Regelui (inclusiv Valea Calvarului)

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENULUI

505

care înconjura capitala. El comanda Cavalerii din Oastea Edorasului, recrutați din acest district, cît și din unele părți ale Obștii Apusene și ale Obștii Răsăritene*, pentru care Edorasul era cel mai potrivit loc de adunare. Al Doilea Mareșal și al Treilea

Mareșal erau numiți comandanți, în funcție de nevoile care se iveau. La începutul anului 3019, amenințarea pe care o reprezenta Saruman era problema cea mai arzătoare, astfel că al Doilea Mareșal, Theodred, fiul Regelui, deținea comanda în Obștea Apuseană, avîndu-și cartierul general în Văgăuna lui Helm; al Treilea Mareșal, Eomer, nepotul Regelui, avea sub comanda sa Obștea Răsăriteană, iar cartierul general chiar în orașul său, Cetatea Veche în Lande, f

în timpul domniei lui Theoden, nimeni nu a primit funcția de Prim Mareșal. Theoden a urcat pe tron la o vîrstă tînără (la treizeci și doi de ani), un om viguros, un spirit marțial și mare călăreț. Dacă avea să înceapă vreun război, el însuși ar fi comandat Oastea din Edoras; dar regatul său a trăit în pace mulți ani, iar el călărea cu cavalerii săi și cu Oastea numai ca să facă instrucție sau la paradă; cu toate că retrezita umbră din Mordor a crescut tot mai mult din vremea cînd era el copil și pînă a ajuns la vîrsta bătrîneții. În rîstimpul acestei păci, Cavalerii și alți oameni înarmați din garnizoana din Edoras erau conduși de un ofițer cu grad de mareșal (între 3012-3019, acesta a fost Elfhelm). Cînd Theoden a pîrut să îmbătrînească înainte de vreme, lucrurile au continuat în același fel, fără să existe un comandament central: o stare de fapt încurajată de sfetnicul său, Grîma. Senil și arar pîrîsîndu-și casa, Regele și-a luat obiceiul să dea porunci lui Hîma, Căpitanul Casei Regale, lui Elfhelm și chiar Mareșalilor Obștii, prin gura lui Grîma, Limbă de Vierme. Lucru care nu plăcea nimînui, dar ordinele erau îndeplinite în Edoras. Cît privește luptele, atunci cînd a început războiul cu Saruman, Theodred a preluat comanda generală, fără să mai aștepte

* Aceștia erau termeni folosiți doar în legătură cu organizarea militară. Hotarul lor era Rîul Izvorul Zăpezii pîna unde acesta se unea cu Scăldătoarea Enților, iar de acolo spre nord, de-a lungul Scăldătorii. [Nota autorului]

t Aici își avea Eorl casa; după ce Brego, fiul lui Eorl, s-a mutat înapoi în Edoras, casa a revenit lui Eofor, al treilea fiu al lui Brego, al cărui urmaș se pretindea a fi Eomund, tatăl lui Eomer. Landele făceau parte din Domeniile Regelui, dar Cetatea Veche a rămas cel mai potrivit cartier general al Oștii din Obștea Răsăriteană. [Nota autorului]

506 POVEȘTI NETERMINATE

ordine. A ordonat adunarea oastei din Edoras, din care a ales o

mare parte dintre Cavaleri și i-a pus sub comanda lui Elfhelm, pentru a întări Oastea din Depresiunea Apuseană și a o ajuta astfel să țină piept invaziei.

În vreme de război sau de tulburări, fiecare Mareșal al Obștii avea sub comanda sa directă, ca parte a „casei” sale (ceea ce însemna oștenii înarmați și încartiruiți acasă la el) un eored pregătit de luptă, pe care îl putea folosi după cum socotea el mai bine în caz de urgență. Tocmai acest lucru l-a făcut Eomer*; dar acuzația ce i s-a adus, susținută de Grîma, a fost aceea că Regele îi interzisese în acest caz să ia cu sine din Edoras vreo armie a Obștii Răsăritene, care nu fusese încă antrenată în luptă, din pricină că Edorasul rămînea slab păzit; că știuse de dezastrul de la Vadurile Isenului și despre moartea lui Theodred înainte de a porni pe urmele orcilor în îndepărtatul Platou Golaș; și că, împotriva ordinelor generale, a lăsat niște venetici să plece mai departe liberi și chiar le-a dat și cai de împrumut.

După pieirea lui Theodred, comanda în Obștea Apuseană (iarăși fără ordine din Edoras) a fost luată de Erkenbrand, Seniorul din Viroaga Văgăunii și al unei părți bune din Depresiunea Apuseană. Asemenea majorității seniorilor, în tinerețe fusese ofițer în rîndul Cavalerilor Regelui, acum însă nu mai era. În schimb, era Seniorul Obștii Apusene și, întrucît locuitorii acesteia se găseau în primejdie, el avea dreptul și datoria să-i strîngă pe toți aceia din rîndul lor în stare să poarte arme și să țină piept invaziei. Astfel a hotărît să-i ia în subordinea sa și pe Cavalerii Oștii Apusene; dar Elfhelm a rămas comandantul Cavalerilor din Oastea din Edoras, pe care Theodred îi chemase în ajutor.

După ce Gandalf l-a tămăduit pe Theoden, situația s-a schimbat. Regele însuși a preluat din nou comanda. Eomer a fost repus în drepturi, devenind practic Primul Mareșal, pregătit să preia comanda în cazul în care Regele pierdea ori îl părăseau puterile; dar titlul acesta nu a fost folosit în cazul lui, iar în prezența Regelui aflat în fruntea oastei, el putea doar să dea sfaturi, nu și ordine. Rolul jucat

* Adică, atunci cînd fîomer i-a urmărit pe orcii care-i prinseseră pe Meriadoc și Peregrin și care pătrunseseră în Rohan coborînd din Emyrn Muil. Iată ce i-a spus Eomer lui Aragorn: „Am purces în fruntea eored ului - bărbați din Casa mea cu toții” (Cele două turnuri III 2).

de el semăna mult cu acela al lui Aragorn; un luptător redutabil printre însoțitorii Regelui.*

Cînd întreaga Oaste s-a strîns în Valea Calvarului și după ce s-a cumpănit și s-au hotărît pe cît posibil „direcția de mers” și desfășurarea bătăliei, Eomer și-a păstrat poziția, călărind împreună cu Regele (în calitate de comandant al eoredului din frunte, Compania Regelui), și avînd rolul de sfetnic principal al acestuia. Elfhelm a devenit Mareșal al Obștii, comandînd primul âored al Oștii din Obștea Răsăriteană. Grimbold (nemenționat mai înainte în povestire) avea funcția de al Treilea Mareșal, dar nu și titlul acesta, comandînd Oastea din Obștea Apuseană.** Grimbold a căzut în Bătălia de pe Cîmpiile Pelennor, iar Elfhelm a devenit locotenentul lui Iomer Regele; a rămas comandantul tuturor rohirrimilor din Gondor atunci cînd Eomer a plecat spre Poarta Neagră, și a împrăștiat oștirea dușmană care invadase Anorienul (.întoarcerea Regelui V, sfîrșitul capitolului 9 și începutul capitolului 10). Este numit drept unul dintre martorii principali ai încoronării lui Aragorn (ibid. VI 5).

Se spune că, după funeraliile lui Theoden, cînd Eomer și-a făcut ordine în regat, Erkenbrand a fost numit Mareșal al Obștii Apusene, iar Elfhelm Mareșal al Obștii Răsăritene, titluri care au fost păstrate, înlocuindu-le pe cele de al Doilea și al Treilea Mareșal, nici unul neavînd întîietate față de celălalt. În timp de război, cineva era ales în mod excepțional în funcția de Vicerege: respectivul fie cîrmuia regatul în absența Regelui, împreună cu armata, fie prelua comanda pe cîmpul de bătălie, în

* Cei care nu știau despre evenimentele petrecute la Curte au presupus în mod firesc că întăririle trimise în apus se aflau sub comanda lui Eomer, ca singurul Mareșal al Obștii rămas în viață.

[Nota autorului] - Se face aluzie aici la cuvintele lui Ceorl, Cavalerul care s-a întîlnit cu trupele de întărire venite din Edoras și care le-a spus ce se petrecuse în a Doua Bătălie de la Vadurile Isenului (Cele două turnuri III 7) t Theoden a cerut imediat adunarea sfatului „mareșalilor și căpitanilor”, chiar înainte de a se așeza la masă; sfatul nu este descris, deoarece Meriadoc nu a fost de față („Mă-ntreb ce-or tot vorbi atîta.”) [Nota autorului] - Vezi întoarcerea Regelui V 3.

** Grimbold era un mareșal mai mic în rang al Cavalerilor din

Obștea Apuseană, aflat sub comanda lui Theodred; i s-a dat această poziție, ca oștean care își dovedise vitejia în ambele bătălii de la Vaduri, din pricina că Erkenbrand era mai bătrîn, iar Regele simțise că avea nevoie de cineva cu demnitate și autoritate pe care să-l lase în urmă la comanda acelor forțe ce puteau rămîne să apere Rohanul. [Nota autorului] - Grimbold nu este pomenit în povestea Stăpînului Inelelor decît la ultima dispunere a rohirrimilor în fața cetății Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 5).

508 POVEȘTI NETERMINATE

cazul în care, dintr-un motiv sau altul, Regele rămînea acasă. în vreme de pace, funcția era preluata numai cînd Regele, din pricină de boală sau de vîrstă înaintată, împuternicea pe altcineva să-i țină locul; în mod firesc, cel numit în funcție era Moștenitorul tronului, dacă împlinise vîrstă corespunzătoare. în timp de război, Sfatul nu îngăduia ca un Rege bătrîn să-și trimită Moștenitorul la bătălie în afara hotarelor regatului, decît dacă mai avea cel puțin un fiu.

(ii)

Urmează o notă lungă la acest text (acolo unde se iau în discuție părerile diferite ale comandanților privitor la importanța Vadurilor Isenului, pp. 495-496). Prima parte repetă în mare istoria relatată în alt loc în volumul de față, dar am considerat necesar să o reproduc aici în întregime.

în zilele de demult, la miazăzi și la răsărit, Regatul de la Miazănoapte se mărginea cu Torentul Cenușiu; hotarul de apus al Regatului de la Miazăzi era riul Isen. Pe tărîmul dintre cele două (Enedwaith sau „regiunea mijlocie”) puțini numenoreeni veniseră vreodată și nici unul nu se așezase acolo. în zilele Regilor, făcea parte din Gondor*, dar prea mare însemnătate nu avea pentru ei decît pentru patrulare și pentru întreținerea Drumului Regal. Acesta se întindea din Osgiliath și Minas Tirith pînă în Fornost în Nordul îndepărtat, traversa Vadurile Isenului și trecea prin Enedwaith, străbătînd podișul din centru și din nord-est, pînă cînd trebuia să coboare spre șesurile apusene ale cursului inferior al Torentului Cenușiu, pe care le trecea pe la un zăgaz puțin înalt care ducea la marele pod de la Tharbad. în acele zile, regiunea era puțin populată. Printre smîrcurile de la gurile Torentului Cenușiu și Isenului trăiau cîteva triburi de „sălbatici”, pescari și vînători, care totuși se înrudeau, ca seminție și grai, cu dunedainii din pădurile

* Afiirmația că Enedwaith făcea parte din regatul Gondor în zilele Regilor pare să contrazică afirmația precedentă, anume că „hotarul de apus al Regatului de la Miazăzi era râul Isen”. În altă parte (vezi pg. 365) se spune că Enedwaith „nu ținea de nici un regat”.

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENULUI

509

Anorienului. Printre dealurile de la poalele apusene ale Munților Cețoși trăiau cei care mai rămăseseră din neamul pe care rohirrimii aveau să-i numească mai târziu dunlendingi [locuitorii Țării Murge (Dunland), n.tr.]: un neam ursuz, înrudit cu străvechii locuitori ai văilor din Munții Albi, blestemați de Isildur*. Prea puțin îndrăgeau ei Gondorul, dar în ciuda voiniciei și a curajului lor, erau prea puțini și nutreau o venerație plină de spaimă față de Regi, pentru a-i tulbura sau pentru a-și îndrepta privirile în altă parte decât spre Răsărit de unde veneau toate pericolele ce-i amenințau. Dunlendingii au suferit și ei, ca și toate neamurile Amorelui și Gondorului, de pe urma Marii Molime din anii 1636-1637 ai celui de-al Treilea Ev, și totuși mai puțin decât cei mai mulți, întrucât trăiau izolați, ne-preaavînd legături cu alți oameni. Cînd s-au sfîrșit zilele Regilor (1975-2050) și a început sfîrșitul puterii Gondorului, ei au încetat să mai fie supușii Gondorului; nimeni nu se mai îngrijea de Drumul Regal din Enedwaith, iar Podului din Tharbad, ajuns o ruină, i-a luat locul un vad primejdios. Drept hotare, Gondorul avea acum râul Isen și Strunga Calenardhon (cum se numea ea atunci). Strunga era păzită de fortărețele Aglarind (Cetatea Cornului) și Angrenost (Isengard), iar Vadurile Isenului, singurul loc pe unde se putea pătrunde cu ușurință în Gondor, erau străjuite zi și noapte împotriva oricăror invazii dinspre „Pămînturile Sălbatiche”.

Dar în răstimpul Păcii Străjuitoare (din 2063 pînă în 2460), sălășluitoarii din Calenardhon s-au împuținat tot mai mult: cei mai viguroși dintre ei plecau, an de an, spre răsărit, ca să apere linia t Cf. pg. 362, unde se spune că „iar un neam de pescari, destul de numeros însă barbar, viețuia între gurile rîurilor Gwathlo și Angren (Isen)”. Nu se menționează aici vreo legătură între acest popor și druedaini, deși, din cît se spune, aceștia din urma au locuit pe promontoriul Andrast, la sud de gura Isenului (și au supraviețuit acolo pînă în al Treilea Ev (pg. 527 și nota 13).

* Cf. Stăpînul Inelelor, Anexa F („Despre oameni”): „Aceștia

[dunlendingii] erau rămășițe ale popoarelor care trăiseră în văile Munților Albi în vremuri de mult trecute. Morții din Valea Calvarului erau rubedenii de-ale lor. Dar în Anii întunecați alții s-au așezat în văile sudice ale Munților Cețoși și de acolo cîțiva au trecut în ținuturile pustii ce se întindeau spre miazănoapte pînă la Gruiriile-gorgane. De acolo se trăgeau oamenii din Bree, dar cu mult înainte ca aceștia să fi devenit supușii Regatului Arnor de la Miazănoapte și să fi adoptat graiul westron. Numai în Țara Murgă își mai păstrasera oamenii din această seminție vechiul lor fel de a vorbi și vechile obiceiuri: un popor ascuns, neprietenos față de dunedaini și plin de ură față de rohirrimi."

510 POVEȘTI NETERMINATE

Anduinului; cei care au rămas, s-au apucat să lucreze pămîntul, dînd uitării grijile ce frămîntau Minas Tirith. Garnizoanele din fortărețe nu s-au mai înnoit cu forțe proaspete, ci au rămas la cheremul căpeteniilor locale care-și moșteneau rangul din tată în fiu și ai căror supuși aveau sîngele tot mai amestecat. Aceasta pentru că dunlendingii treceau Isenul tot timpul și neopriți de nimeni. Așa s-a făcut că Gondorul a început să fie din nou atacat dinspre Răsărit, iar orcii și Răsăritenii au invadat Calenardhonul și au asediat fortărețele care n-ar fi putut rezista prea mult. Atunci au venit rohirrimii și, după victoria lui Eorl pe Cîmpia Celebrant în anul 2510, poporul său numeros și războinic, cu marea sa mulțime de cai, a năvălit în Calenardhon, alungind sau distrugînd invadatorii răsăriteni. Cirion Majordomul le-a dat în stăpînire Calenardhonul, numit de atunci Obștea Cavalerilor, sau Rochand (mai tîrziu Rohan) în Gondor. Rohirrimii au început imediat să se așeze în acest ținut, cu toate că, în timpul domniei lui Eorl, hotarele sale de la răsărit, de-a lungul lanțului Emyn Muil și al Anduinului, încă erau atacate de dușmani. Dar în timpul lui Brego și Aldor, dunlendingii au fost iarăși siliți s-o ia din loc, alungați dincolo de Isen, iar la Vadurile Isenului s-au pus străji. Astfel au ajuns rohirrimii să fie urîți de dunlendingi, ură care nu s-a stins pînă la întoarcerea Regelui, încă foarte îndepărtată în viitor la acea vreme. Ori de cîte ori rohirrimii dădeau semne de slăbiciune sau se găseau la ananghie, dunlendingii își reînnoiau atacurile.

Nici o alianță între popoare nu a fost vreodată respectată cu atîta credință de ambele tabere, precum alianța dintre Gondor și Rohan, statornicită prin Jurămîntul lui Cirion și Eorl; și nici alți

păzitori ai întinselor plaiuri verzi ale Rohanului nu erau mai potrivii decât Cavalerii Obștii. Totuși, situația lor suferea de o gravă slăbiciune, așa cum s-a dovedit în zilele Războiului Inelului, când aproape că au pricinuit ruina Rohanului și Gondorului. Și aceasta din mai multe cauze. Mai presus de toate, din pricină că ochii Gondorului fuseseră întotdeauna îndreptați spre răsărit, de unde îi veneau toate primejdiile; dușmănia „sălbaticilor” dunlendingi nu părea să-i tulbure prea mult pe Majordomi. O altă pricină era aceea că Majordomii aveau în stăpânire Turnul Orthanc și Rotocolul din Isengard (Angrenost); cheile turnului au fost duse în Minas Tirith, Orthanc era încuiat, iar în Rotocolul din Isengard au rămas o căpetenie

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI 511

gondoriană ereditară și mica sa obște, cărora li s-au alăturat vechile gărzi, și ele ereditare, din Aglarond. Fortăreața de acolo a fost reparată cu ajutorul zidarilor din Gondor și apoi dată în grija rohirrimilor.* De acolo erau luați oștenii pentru gărzile Vadurilor. Cei mai mulți dintre ei își ridicaseră gospodăriile la poalele Munților Albi și în vâlcelele și văile din sud. La hotarul nordic al Depresiunii Apusene arareori se duceau, și atunci numai la nevoie; spre poalele Codrului Fangorn (Pădurea Entilor) și la zidurile încruntate ale Isengardului privea întotdeauna cu spaimă. Nu prea își încurcau potecile cu „Seniorul din Isengard” și cu supușii lui care mai mult stăteau ascunși; despre aceștia, rohirrimii credeau că se ocupau de magia neagră. Încă și mai rar veneau trimiși ai Minas Tirithului în Isengard: pînă la un moment dat, când n-au mai venit deloc; din cîte se părea, cu toate grijile pe care le aveau pe cap, Majordomii dăduseră uitării Turnul, deși cheile acestuia continuau să fie la ei.

Totuși, hotarul apusean și linia Isenului se aflau în mod firesc sub comanda Isengardului, lucru care fusese bine înțeles de Regii Gondorului. Isenul curgea de la izvoarele sale în josul peretelui răsăritean al Rotocolului, și mai departe spre miazăzi, printr-o albie încă puțin adîncă, ce putea fi cu ușurință trecută de invadatori, cu toate că apele sale curgeau chiar și acolo foarte repezi și erau ciudat de reci. Dar Marea Poartă a fortăreței Angrenost se deschidea la vest de Isen și, dacă fortăreața era bine păzită din interior, atunci dușmanii din ținuturile de la apus trebuiau să vină în număr mare ca să poată pătrunde în Depresiunea Apuseană. În plus, Angrenost se afla la mai puțin de

o jumătate din distanța care despărțea Aglarond de Vaduri, de la care pînă la Porți ducea un drum lat străbătînd o regiune destul de netedă. Groaza ce-o răsplinea mărețul Turn, ca și spaima de negurosul Fangorn, aflat nu departe, proteguiau și ele întrucîtva fortăreața, dar dacă rămînea de izbeliște și neapărată din interior, așa cum s-a întîmplat în vremea de mai tîrziu a domniei Majordomilor, protegurea aceea avea curînd să se dovedească prea firavă.

* De care a fost numita Glâemsrafu, apoi Cetatea Suth, iar după domnia Regelui Helm, Cetatea Cornului. [Nota autorului] - Glâemsrafu (în care se pronunța ca și) este anglo-saxon, „peșterile straluminării”, același înțeles ca și Aglarond.

512 POVEȘTI NETERMINATE

Cum s-a și întîmplat. în timpul cîrmuirii Regelui Deor (2699-2718), rohirrimii au descoperit că nu erau de ajuns să străjuiască Vadurile. Cum nici Rohanului și nici Gondorului nu le prea păsa de acest colț îndepărtat al regatului, nu s-a aflat decît mult mai tîrziu ce se petrecuse acolo. Dinastia căpeteniilor gondoriene ale Angrenostului devenise neputincioasă, încît comanda fortăreței încăpuse pe mîinile unei familii din partea locului. După cum s-a mai spus, prin venele locuitorilor aceluia ținut curgea sînge amestecat; drept care se arătau mult mai prietenoși față de dunlendingii, decît față de „sălbaticii Oameni de la Miazănoapte” care uzurpaseră țara; și cum Minas Tirith se afla departe, dunlendingii nu mai aveau de ce să se teamă. După moartea Regelui Aldor, care-i alungase pînă la ultimul și, drept pedeapsă, le atacase pămînturile din Enedwaith, dunlendingii — nebăgați în seamă de Rohan, însă primind tacit învoire din partea Isengardului - au început iarăși să se strecoare în partea de nord a Depresiunii Apusene, întemeindu-și așezări în văile înguste dintre munți, la vest și la est de Isengard, și chiar la poalele sudice ale codrului Fangorn. în timpul domniei lui Deor, și-au arătat fățiș dușmănia, atacînd hergheliile și grajdurile rohirrimilor din Depresiunea Apuseană. Curînd, rohirrimii s-au dumirit că acești atacatori nu trecuseră Isenul pe la Vaduri și nici prin vreun alt loc la sud de Isengard, deoarece Vadurile erau apărate.* Ca urmare, Deor a organizat o expediție și s-a îndreptat spre miazănoapte, unde a dat piept cu o oaste a dunlendingilor. I-a înfrînt ușor, însă, spre disperarea lui, a descoperit că și Isengardul îi era ostil. Crezînd că eliberase fortăreața de un

asediu al dunlendingilor, a trimis soli la Porțile sale, pentru a-i încredința pe cei dinăuntru de bunele sale intenții, dar Porțile le-au fost închise în nas și singurul răspuns cu care s-au ales solii au fost săgețile trase asupra lor. După cum s-a aflat mai târziu, dunlendingii fuseseră primiți ca prieteni; atacaseră și cuceriseră Rotocolul din Isengard și îi răpuseră pe puținii supraviețuitori ai străvechilor gârzi, care nu doreau (așa cum își doreau cei mai mulți) să se amestece cu neamul dunlendingilor. Fără să mai stea pe gânduri, Deor a trimis de veste Majordomului din Minas Tirith (Egalmoth la acea vreme, în anul

* Atacurile se îndreptau adesea împotriva garnizoanei de pe malul apusean, dar de regulă scopul lor era acela de a distra atenția rohirrimilor de la ceea ce se întâmpla la miazănoapte. [Nota autorului]

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENLUI

513

2710), dar acesta nu a putut să-i ajute, astfel că dunlendingii au rămas stăpîni în Isengard pînă cînd, pierind mulți dintre ei în marea foamete ce a urmat Iernii celei Lungi (2758-2759) și rămînînd fără provizii, au capitulat în fața lui Frealâf (ulterior primul Rege din a Doua Dinastie). Dar Deor nu a avut puterea să atace ori să asedieze Isengardul, încît timp de mulți ani rohirrimii au trebuit să țină o oaste numeroasă de Cavaleri în nordul Depresiunii Apusene, pînă în 2758*, cînd au avut loc marile invazii.

Se poate astfel ușor înțelege că, atunci cînd Saruman s-a oferit să preia comanda fortăreței Isengard, să o repare și să o pregătească pentru a deveni și ea un bastion al apărării Apusului, a fost primit cu bucurie atît de Regele Frealâf cît și de Majordomul Beren: odată Saruman statornicit în Isengard, Beren i-a dat cheile turnului Orthanc, iar rohirrimii și-au reluat rolul de străjuitori ai Vadurilor Isenului, fiind, după socoteala lor, cel mai vulnerabil punct în hotarul lor apusean.

Nimeni nu se îndoiește de faptul că Saruman a fost de bună credință cînd a făcut această ofertă, ori cel puțin mînat de buna intenție de a apăra Apusul, atîta vreme cît el rămînea în fruntea acestei apărări și mai-marele sfatului. Era înțelept și vedea cu limpezime că Isengardul, prin poziția pe care o avea și prin puterea sa, atît de la natură cît și datorită dibăciei celui care-l stăpînea, era un loc de cea mai mare însemnătate. Albia Isenului,

prinsă între colții Isengardului și Cetatea Cornului, era ca un zăgaz împotriva invaziilor dinspre Răsărit (unele stîrnite și călăuzite de Sauron), urmărind fie să împrejmuiască Gondorul, fie să cotopească Rohanul. Dar, în cele din urmă, Saruman și-a întors fața către tot ce era rău și a devenit un dușman; și cu toate că fuseseră preveniți asupra dușmăniei tot mai mari ce le-o purta, rohirrimii au continuat să-și țină cea mai mare parte a oastei în apus, la Vaduri, pînă cînd Saruman, declarîndu-le război, le-a dovedit că Vadurile nu puteau să-i apere fără a avea Isengardul alături, și cu atît mai puțin împotriva acestei fortărețe.

* O relatare despre aceste invazii în Gondor și Rohan se găsește în Stăpînul Inelelor, Anexa A (I, iv și II).

PARTEA A PATRA

I

DRUEDAINII

Poporul lui Haleth era străin de ceilalți atani, vorbind un grai necunoscut acestora; și, cu toate că se unea cu ei în alianța acestora cu eldarii, rămînea un popor de sine stătător. Între ei nu vorbeau decît graiul lor, și chiar dacă, de nevoie, învățau sindarina pentru a putea comunica cu eldarii și cu ceilalți atani,

mulți o vorbeau împiedicat, iar unii dintre cei care arar treceau dincolo de hotarele codrului lor nici nu o foloseau. De bunăvoie nu deprindeau lucruri sau datini noi, cît despre ale lor, acestea păreau ciudate eldarilor și celorlalți atani, cu care de altfel aveau prea puțin de a face, fără doar cînd era vorba de războaie. Cu toate acestea, erau respectați drept aliați loiali și războinici temuți, deși companiile pe care le trimiteau dincolo de hotare în bătălie erau mici. Și asta pentru că erau și au și rămas un popor mic, a cărui grijă mai presus decît oricare alta era să-și apere ținuturile împădurite, fiind neîntrecuți în luptele din codri. Și într-adevăr, chiar și orcii, anume pregătiți pentru astfel de lupte, nu îndrăzneau să se apropie de hotarele lor. Unul dintre ciudatele obiceiuri despre care se dusesse vestea era acela că mulți dintre oștenii lor erau femei, cu toate că puține treceau dincolo de fruntarii pentru a lupta în marile bătălii. Desigur că era un obicei străvechi;¹ drept căpetenie o aveau pe Haleth, o vestită amazoană, cu o gardă formată din femei alese pe sprinceană.²

Cel mai ciudat dintre toate obiceiurile Poporului lui Haleth era prezența în mijlocul său a unui neam de un soi cu totul diferit³, din

518 POVEȘTI NETERMINATE

care nici eldarii din Beleriand și nici ceilalți atani nu văzuseră vreodată pînă atunci. Nu erau numeroși, poate doar cîteva sute, trăind separat, în familii sau triburi mici, dar avînd cu ceilalți relații de prietenie, ca membri ai aceleiași comunități.⁴ Poporul lui Haleth numea acest neam drug, un cuvînt din graiul pe care-l vorbeau ei. Elfii și alte neamuri de oameni nu-i găseau plăcuți la înfățișare: erau bondoci (unii nu mai înalți de patru picioare), dar mătăhăloși, cu fundul lat și picioare scurte și groase; pe chipurile lătărețe ochii se adînceau în orbite, sub sprîncene stufoase, nasurile erau turtite, iar obrajii spîni; numai cîtorva bărbați le creștea o codiță de păr negru în mijlocul bărbiei (și tare se mai mîndreau cu acest semn distinctiv). Trăsăturile le erau de regulă încremenite, gurile fiind cele mai mobile; iar mișcările ochilor lor pînditori nu puteau fi observate decît de foarte aproape, pentru că ochii erau atît de negri, încît pupilele nici nu se distingeau; însă la furie, scăpărau roșii. Aveau voci adînci, guturale, rîsul lor însă surprindea întotdeauna: bogat, în cascade, făcîndu-i pe toți cei care-l auzeau, elfi și oameni deopotrivă, să izbucnească în rîs, atît era de vesel, fără urmă de dispreț sau răutate.⁵ În vreme de

pace, adesea rîdeau cînd munceau ori se juceau, spre deosebire de alte neamuri de oameni care poate cîntau la asemenea îndeletniciri. În schimb, ca dușmani, puteau fi neîndurători și, odată stîrnită, mînia lor aprinsă se stîmpăra cu greutate, cu toate că altfel nu și-o arătau, decît în scăpărarea ochilor; luptau pe tăcute, nu săreau în sus la victorie, nici măcar cînd îi învingeau pe orei, singurele ființe față de care ura lor era de nestins.

Eldarii îi numeau druedaini, socotindu-i ca făcînd parte dintre atani⁶, și asta pentru că i-au îndrăgit mult atîta vreme cît a existat neamul lor. Căci, vai!, viețile lor erau scurte, iar numărul lor tot mai mic, mulți dintre ei pierind în dihonă cu orcii care îi urau în egală măsură și simțeau o plăcere deosebită în a-i prinde și a-i tortura. Cînd victoriile lui Morgoth au dus la distrugerea tuturor regatelor și fortărețelor elfilor și oamenilor din Beleriand, se zice că din neamul druedainilor n-au mai rămas decît cîteva familii, DRUEDAINII 519

formate mai cu seamă din femei și copii, dintre care unele s-au retras în ultimele refugii de la Gurile Sirionului.⁷

De mult de tot în istoria lor, druedainii fuseseră de mare folos celor în mijlocul cărora trăiau, și mulți i-ar fi dorit să-i aibă printre ei; dar puțini dintre ei se îndurau să părăsească ținutul Poporului lui Haleth.⁸ Aveau o îndemînare ieșită din comun să ia urma oricărei ființe vii și, atît cît puteau, îi învățau și pe alții această artă. Dar învățăceii lor nu izbuteau nici măcar să-i egaleze, deoarece druedainii se foloseau de simțul mirosului, la fel ca ogarii, la care se mai adăugau și ochii lor pătrunzători. Se lăudau că puteau adulmea un orc, chiar dacă nu stătea în bătaia vîntului, mai curînd decît l-ar fi zărit ochii unui om, și puteau urmări mirosul săptămîni întregi, fără doar prin apă curgătoare. Știința pe care o aveau despre tot ceea ce creștea aproape că o egala pe aceea a elfilor (deși nu o învățaseră de la ei); se mai spune că, dacă se mutau într-o altă țară, în scurt timp știau despre toate cele care creșteau acolo, mari sau mici, și dădeau nume celor care erau noi pentru ei, deosebind ce anume era otrăvitor și ce era folositor pentru hrană.⁹

Ca și alți atani, druedainii nu au avut nici o formă de scriere înaintea de a-i întilni pe eldarii; dar n-au învățat niciodată runele și alfabetele eldarilor. Cît despre a-și născoci ei un alfabet al lor, s-au oprit la cîteva semne, mai toate simple, pentru a însemna urmele sau pentru a da informații ori a avertiza. Se pare că unelte

avuseseră încă de timpuriu, mici, din cremene, cu care zgîriau sau tăiau; n-au renunțat la ele, cu toate că atanii cunoșteau întrucîtva metalele și cum să le prelucreze, încă înainte de a veni în Beleriand¹⁰, dar metalele se găseau greu, iar făurirea armelor și uneltelor costa mult. Dar cînd au ajuns în Beleriand și s-au asociat cu eldarii și au început să facă negoț cu gnomii din Ered Lindon, asemenea unelte și arme nu mai erau o raritate, iar druedainii s-au dovedit mari meșteri în sculptarea lemnului sau tăierea pietrei. Aveau cunoștințe și despre pigmenți, pe care-i scoteau mai cu seamă din plante, și cu ei făceau desene și figuri decorative pe lemn

520 POVEȘTI NETERMINATE

sau pe suprafețele drepte ale pietrelor; și uneori sculptau chipuri în butuci, pe care apoi le pictau. Dar cu unelte mai ascuțite și mai puternice le plăcea să cioplească oameni și animale, fie ca jucării și ornamente, fie sculpturi mari, pe care cei mai iscușiți dintre ei le făceau să semene cu ființele vii. Uneori, figurile cioplite erau ciudate și fantastice, chiar înspăimîntătoare: una din glumele lor sumbre, în care își puneau toată priceperea, era să cioplească figuri de orei, așezîndu-le apoi la hotarele țării; astfel erau cioplite încît să pară că fug de pe acel meleag, țipînd a groază. Își ciopleau și propriile chipuri - pe acestea le puneau la intrările pe drumuri ori la coturile pe care le făceau cărările în pădure. Le numeau „pietre strâjuitoare”; cele mai remarcabile dintre ele se găseau lîngă Trecerea peste Teiglin, fiecare înfățișînd un druadan, mai mare decît erau aceștia în realitate, așezat cu toată greutatea pe un orc. Figurile nu erau menite doar ca o batjocură la adresa dușmanului; orcii chiar se temeau de ele și credeau că în ele sălășluia spiritul rău al oghor-hailor (cum îi numeau ei pe druedaini) și că aveau puterea de a comunica cu aceștia. Ca urmare, arareori îndrăzneau să le atingă ori să încerce să le distrugă și, dacâ nu erau mulți la un loc, cînd ajungeau la o „piatră strâjuitoare” făceau cale întoarsă, nevrînd cu nici un chip să meargă mai departe.

Dar printre puterile cu care era înzestrat acest neam ciudat, cea mai uluitoare era capacitatea de a nu face nici un zgomot și nici o mișcare, uneori zile în șir, șezînd cu picioarele încrucișate, mîinile pe genunchi sau în poală, și cu ochii închiși ori ațintiți în jos. În legătură cu aceasta, Poporul lui Haleth avea o poveste:

Cică odată, unul dintre cei mai mari meșteri cioplitori în piatră

dintre drugi a făcut o statuie a tatălui său care murise; și a așezat-o lângă o potecă din apropierea casei lor. Apoi s-a pus și el jos lângă ea, cufundându-se în tăcere adâncă și în amintiri. Nu mult după aceea, s-a întâmplat ca un tăietor de lemne să treacă pe acolo în drumul său spre un sat îndepărtat și, văzînd doi drugi, a făcut o plecăciune și le-a dat binețe. Neprimind răspuns, a stat o vreme cuprins de mirare, privindu-i cu atenție.

DRUEDAINII 521

Apoi și-a văzut de drumul său, spunindu-și în sinea lui: „Mari meșteri sînt în cioplirea pietrei, dar nicicînd n-am văzut să aducă atît de bine a ființe vii”. Trei zile mai tîrziu s-a întors pe același drum; era tare obosit, așa că s-a așezat și s-a sprijinit cu spatele de unul dintre cei doi drugi. Mantia și-a întins-o peste umerii acestuia, ca să se ususe; plouase, dar soarele strălucea din nou fierbinte. A adormit omul; după o vreme l-a trezit o voce care venea din silueta din spatele lui. „Trag nădejde că te-ai odihnit”, zicea vocea, „ci de-i vrea să mai dormi, rogu-te să te duci la celălalt. El nu mai are de ce să-și întindă picioarele; și-apoi mantia ta prea mî-ncinge în soarele ăsta.”

Se spune că druedainii ședeau astfel mai cu seamă cînd se aflau în suferința ori pierduseră pe cineva, dar uneori și din plăcerea de a cugeta sau cînd făceau planuri. Inșă foloseau această nemișcare și cînd stăteau la pîndă, fie în picioare, fie șezînd, ascunși în umbră, și chiar dacâ ochii lor păreau închiși ori ațintiți în gol, nimic nu trecea pe acolo ori nu se apropia de ei fără să nu fie băgat în seamă și întipărit în memorie. Atît de intensă era veghea lor nevăzută, încît putea fi simțită de către intruși ca o amenințare, făcîndu-i să se retragă înspăimîntați înainte de-a se da alarma; dar dacâ cel care trecea pe acolo și-și continua drumul era o creatură ticăloasă, atunci druedainii de pază dădeau semnalul, un fluierat ascuțit care spărgea urechile oricui aflat în apropiere și se auzea pînă departe, în vreme de primejdie, druedainii erau foarte prețuiți de Poporul lui Haleth pentru rolul lor de străjuitori; și dacâ nu puteau avea asemenea paznici, atunci așezau în preajma caselor chipuri cioplite după asemănarea druedainilor, despre care credeau (fiind făcute chiar de druedaini, tocmai în acest scop) că-i vor ține la distanță pe oamenii cu gînduri rele.

Trebuie spus că, deși îi îndrăgeau pe druedaini și aveau încredere în ei, mulți din Poporul lui Haleth erau încredințați că ei

aveau puteri misterioase și magice; și printre poveștile lor despre tot felul de

522 POVEȘTI NETERMINATE

minuni erau cîteva în care se vorbea tocmai despre aceste puteri. Una dintre povești este consemnata în cele ce urmează.

Piatra Credincioasă

A fost odată un drug pe nume Aghan, vestit pentru puterea sa de a tămădui. Era în mare prieteșug cu Barach, un pădurar din neamul Poporului lui Haleth, care-și avea casa în adîncul pădurii, la mai bine de două mile de cel mai apropiat sat. Gospodăria lui Aghan și a familiei lui se găsea ceva mai aproape, astfel că Aghan își petrecea mai tot timpul cu Barach și soața lui, fiind mult îndrăgit de copiii lor. Și a venit și o vreme a tulburărilor, după ce o ceată de orei îndrăzneți se furișase în pădurile învecinate. împărțindu-se cîte doi, cîte trei, orcii răpuneau pe oricine cuteza să străbată codrii de unul singur; noaptea, atacau gospodăriile singuratice. Barach și ai săi nu se prea temeau, întrucît Aghan rămînea la ei peste noapte, stînd de veghe afară. Dar într-o bună dimineață a venit la Barach și a spus:

- Prietene, am primit vești rele de acasă și mî tem că trebuie să vă părăsesc pentru o vreme. Fratele meu a fost rănit și-acum zace doborît de durere și a trimis vorbă să mă duc acolo pentru că mă pricep să tămăduiesc răni orcești. Mă voi întoarce cît de curînd.

Barach a fost cuprins de tulburare, iar soția lui și copiii au izbucnit în plîns, dar Aghan le-a zis:

- Ceva tot am făcut pentru voi. Am rugat să mi se aducă o piatră străjuitoare, pe care am pus-o lîngă casă.

Barach a ieșit cu Aghan și s-a uitat la piatră. Era mare, grea, așezată sub niște tufișuri nu departe de ușa casei. Aghan și-a pus o mîna pe piatră și, după cîteva clipe de tăcere, a zis:

- Vezi, i-am lăsat o parte din puterile mele. Fie să te păzească de necazuri!

DRUEDAINII 523

Două nopți nu s-a întîmplat nimic, dar în a treia Barach a auzit strigătul ascuțit, de prevenire, al drugilor — sau a visat că l-a auzit, căci nimeni altcineva din casă nu se trezise. S-a ridicat din pat, a luat arcul din locul unde atîrna pe perete și s-a dus la o fereastră îngustă; a văzut cum doi orei se pregătesc să dea foc la ceea ce îngrămădiseră în jurul casei sale. Barach a început să

tremure de frică, pentru că orcii ăia jefuitori aduseseră cu ei pucioasă sau cine știe ce altă drăcovenie care se aprindea iute și un putea fi stinsă cu apă. Stăpînindu-și frica, Barach și-a încordat arcul, dar chiar în clipa aceea, tocmai cînd pălălaia țîșnea în sus, a zărit un drug venind în fugă din spatele orcilor. Pe unul l-a doborît cu un pumn, celălalt a rupt-o la goană; apoi drugul s-a repezit cu picioarele goale în flăcări, împrăștiind și călcînd sub tălpi focul orcilor, care se întinsese peste tot pe pămînt. Barach a sărit la ușă, dar, pînă să tragă zăvoarele și să iasă afară, drugul dispăruse. Orcul căzut nu se zărea nicăieri. Din foc nu mai rămăseseră decît cîteva fuioare de fum și mirosul de arsură.

Barach s-a întors în casă, pentru a-și liniști familia care se trezise din pricina zgomotelor și a trosnetului pălălaiei. Cînd s-a luminat de ziuă, Barach a ieșit și s-a uitat în jur. A băgat de seamă că piatra străjuitoare dispăruse, dar n-a spus nimănui despre asta. „La noapte trebuie să stau de pază”, și-a spus el; însă ceva mai tîrziu s-a întors Aghan și toți ai casei l-au primit cu bucurie. Era încălțat cu ciubote înalte, de felul celor pe care le purtau uneori drugii atunci cînd umblau prin ținuturi neprietenoase, pline de mărăcini ori bolovăniș, și arăta istovit. Zîmbea însă și părea mulțumit.

-Vă aduc vești bune, a zis el. Fratele meu nu mai are dureri și nu va muri, căci am ajuns la timp să opresc veninul. Și acum aflu că jefuitorii au fost răpuși ori poate au fugit. Voi cum sînteți?

-încă în viață, a zis Barach. Dar vino cu mine, să-ți arăt ceva și să-ți povestesc mai multe.

524 POVEȘTI NETERMINATE

L-a dus pe Aghan la locul unde fusese aprins focul și i-a povestit despre atacul din timpul nopții.

— Piatra străjuitoare a dispărut — treabă orcească, așa-mi vine să cred. Ce-ai de spus despre asta?

— Întîi să mî mai uit primprejur și să cumpănesc, și-apoi îți voi spune, a răspuns Aghan; apoi s-a dus ba într-o parte, ba în alta, cercetînd pămîntul, iar Barach îl urma. în cele din urmă, Aghan l-a dus la un desiș, la marginea poienii în care se găsea casa. Acolo era piatra străjuitoare, șezînd frumușel pe un orc mort; picioarele îi erau înnegrite și crăpate, iar o labă se rupsese de tot și căzuse alături în iarbă. Aghan s-a întristat, dar a spus: Of, asta e! A făcut și el ce-a putut. Și-i mai bine ca focul orcesc să

fie stins de picioarele lui și nu de ale mele.

S-a așezat, și-a desfăcut ciubotele, și Barach a văzut că înăuntrul lor picioarele drugului erau înfășurate în oblojeli. Aghan le-a desfăcut.

— Aproape că s-au vindecat, a zis el. Am stat două nopți de veghe lângă fratele meu, iar noaptea trecută am adormit. M-am trezit înainte de revărsatul zorilor, aveam dureri și numai ce văd că picioarele mi-erău pline de bășici. Atunci am ghicit ce se întâmplase. Vai, da! Când dai din puterea ta unui lucru pe care l-ai făcut, atunci împărți cu el vătămarile pe care le suferă.¹¹
Alte însemnări despre druedaini

Tatăl meu s-a trudit să accentueze diferența radicală între druedaini și hobbiți. Se deosebeau atît ca statură, cît și ca înfățișare. Druedainii erau mai înalți, mai mătăhăloși și mai voinici. Trăsăturile nu erau plăcute la vedere (judecate după criteriile general umane); în vreme ce hobbiții aveau capetele acoperite cu păr des (însă scurt și cîrlionțat), druedainii aveau păr rar și lins pe creștete și nici un fir pe picioare și labe. Uneori erau veseli, așa ca hobbiții, dar firea lor avea și o parte mai neîndurătoare și puteau fi sardonici și necruțători; în plus, aveau și puteri ciudate ori magice - sau cel

DRUEDAINII 525

puțin așa se credea despre ei. În privința mîncării și a băutorii, erau cumpătați, mulțumindu-se cu hrană puțină chiar și în vremuri de belșug și nebînd altceva decît apă. În anumite privințe se asemănau cu gnomii: conformația trupului, înălțimea și rezistența; îndemînarea de a ciopli piatra; latura neîndurătoare a firii lor; și puterile lor ciudate. Dar măiestriile „magice” cu care fuseseră dăruiți gnomii erau de o cu totul altă natură; în plus, ei erau mult mai neîndurători și trăiau mai mult, în vreme ce druedainii aveau vieți mai scurte în comparație cu cele ale altor neamuri omenești.

O singură dată, într-o însemnare izolată, se spune explicit ceva despre legătura dintre druedainii din Beleriand, din Primul Ev, care păzeau gospodăriile din Codrul Brethil ale Poporului lui Haleth, și îndepărtații străbuni ai lui Ghân-buri-Ghân, cel care i-a călăuzit pe rohirrimi de-a lungul Văii Căruțelor de Piatră, în drumul lor spre Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 5), sau făuritorii chipurilor înșirate pe drumul spre Valea Calvarului (ibid. V 3).¹² Iată ce se spune în însemnare:

O ramură emigrantă a drăedainilor a însoțit Poporul lui Haleth la sfârșitul Primului Ev, viețuind împreună în Codru [Brethil]: Dar cei mai mulți dintre ei au rămas în Munții Albi, cu toate că erau persecutați de neamuri de oameni venite mai târziu, care redeviniseră slujitori ai întunecimii.

Se mai spune aici că identificarea statuilor din Valea Calvarului cu cei care încă mai trăiau din neamul druathilor (sesizată de Meriadoc Brandybuck atunci când l-a văzut pentru prima oară pe Ghân-buri-Ghân) fusese acceptată ca atare în Gondor, cu toate că, la vremea la care Isildur întemeiasse regatul numenoreenilor, mai trăiau druathi doar în Pădurea Druadan și în Druwaith laur (vezi mai jos).

Putem astfel, dacă dorim, să completăm străvechea legendă a venirii edainilor, așa cum apare în Silmarillion (pp. 203-205), adăugându-i pe druedaini, care au coborât din Ered Lindon în Ossiriand împreună cu haladinii (Poporul lui Haleth). O altă însemnare spune că, în Gondor, cărturarii credeau că primii oameni

526 POVEȘTI NETERMINATE

care trecuseră Anduinul fuseseră chiar druedainii. Veniseră (așa se credea) din ținuturile aflate la sud de Mordor, dar, înainte să ajungă pe coastele din Haradwaith, o apucaseră spre nord, spre Ithilien, și, găsind într-un târziu un loc unde să treacă Anduinul (probabil în apropiere de Cair Andros), se așezaseră în văile Munților Albi și în regiunile împădurite de la poalele nordice ale acestora. „Erau un popor ascuns, bănuitor față de alte neamuri omenești care, de când se știau ei, îi hâituiseră și-i persecutaseră; o porniseră spre apus în căutarea unui tărîm unde să se poată ascunde și să trăiască în liniște.” Mai mult de atât nu se spune, nici aici, nici în altă parte, privind istoria legăturii lor cu Poporul lui Haleth.

Într-un eseu citat anterior, privind numele râurilor din Pământul de Mijloc, apare o referire scurtă la druedainii din al Doilea Ev. Se spune (la pg. 363) că băștinașii din Enedwaith, fugind din calea distrugerilor pricinuite de numenoreeni de-a lungul văii râului Gwathlo, n-au traversat Isenul și nici nu s-au refugiat pe marele promontoriu între Isen și Lefnui, care forma brațul nordic al Golfului Belfalas, din pricina „Oamenilor-Pukel”, care erau un popor ascuns și crunt, vînători neobosiți și tăcuți, folosind săgeți

otrăvite. Spuneau că din totdeauna fuseseră acolo și că pe vremuri trăiseră și în Munții Albi. În timpuri trecute, nu le păsase de Marele Întunecat (Morgoth), iar mai târziu nu s-au aliat cu Sauron; căci îi urau pe toți invadatorii de la Răsărit. Spuneau că de la Răsărit veniseră oamenii înalți care-i alungaseră din Munții Albi, oameni cu inimi ticăloase. Poate chiar și în zilele Războiului Inelului unii din neamul dru încă mai trăiau în munții Andrast, brațul apusean al Munților Albi, dar numai cei care viețuiau în codrii din Anorien erau cunoscuți poporului din Gondor.

Aceasta regiune între Isen și Lefnui se numea Druwaith laur; într-o altă însemnare scurtă pe această temă se spune că laur, „vechi”, care apare în nume, nu înseamnă „original”, ci „fost”:

„Oamenii-Pukel” au sălășluit în Munții Albi (de ambele părți ale acestora) în Primul Ev. Când a început ocuparea regiunilor de DRUEDAINII 527

coastă de către numenoreeni, în al Doilea Ev, ei au supraviețuit în munții promontoriului [Andras] care n-a fost niciodată ocupat de numenoreeni. Iar alții au supraviețuit la capătul răsăritean al lanțului [în Anorien]. La sfârșitul celui de-al Treilea Ev, s-a crezut că aceștia din urmă, care se împrăștiaseră foarte mult, erau singurii supraviețuitori; de aceea, cealaltă regiune a primit numele de „Vechea pustietate a Pukelilor” (Druwaith laur). A rămas o „pustietate”, unde oamenii din Gondor sau din Rohan nu s-au așezat niciodată și arareori dacă puneau piciorul pe acel meleag; dar oamenii din Anfalas credeau că unii dintre vechii „Sălbatici” încă mai viețuiau acolo în taină.¹³

În Rohan nu se cunoștea faptul că ciopliturile din Valea Calvarului, numite „Oamenii-Pukel”, i-ar fi înfățișat pe „Sălbaticii” din Pădurea Druadan, și nici natura lor „omenească”: de unde și ceea ce a spus Ghân-buri-Ghân cu privire la persecutarea în trecut a „Sălbaticilor” de către rohirrimi [„lăsați în pace pe Sălbatici în pădure și nu-i mai vînați ca pe fiare”]. Deoarece Ghân-buri-Ghân se străduia să folosească Limba Comună, își numea poporul „Sălbatici” (nu fără ironie); dar ei bineînțeles că nu-și spuneau astfel.¹⁴

NOTE

- 1 Ceea ce nu se explică prin situația lor specială în Beleriand, și fiind poate mai curînd o cauză a numărului lor mic și nu un rezultat al acestuia. Neamul lor sporea mult mai încet decît ceilalți atani, încît aproape că nu reușeau să înlocuiască viețile

pierdute în războaie; cu toate acestea, multe dintre femeile lor (care erau mai puține decît bărbații) rămîneau necăsătorite.

[Nota autorului]

- 2 în Silmarillion, Beor i-a descris lui Felagund pe haladini (ulterior numiți Poporul lui Haleth) drept „un popor cu alt grai decît al nostru” (pg. 203). Se mai spune de asemenea că „nu s-au amestecat cu alte neamuri” (pg. 209) și că erau mai mici de statură decît oamenii din

528 POVEȘTI NETERMINATE

Casa lui Beor; „scumpi la vorbă, nu le plăcea cînd se strîngeau prea mulți oameni la un loc; mai curînd doreau singurătatea, hălăduind neîngrădiți prin pădurile cele verzi, descoperind tot mai mult meleagurile eldarilor” (pg. 211). Nimic nu se spune în Silmarillion despre elementul amazonian în societatea lor, în afară de acela că Doamna Haleth era o războinică și cîrmuitoarea poporului, și nici despre faptul că în Beleriand ar fi vorbit numai limba lor.

- 3 Deși vorbeau aceeași limbă (în felul lor de a o vorbi). Dar au păstrat un număr de cuvinte din propriul lor grai. [Nota autorului]
- 4 La fel cum, în al Treilea Ev, oamenii și hobbiții din Bree trăiau împreună; deși nu exista nici o legătura de sînge între neamul drugilor și hobbiți. [Nota autorului]
- 5 Celor neprietenoși care, necunoscîndu-i bine, declarau că Morgoth i-a zămislit pe orei dintr-un asemenea neam, eldarii le spuneau: „Fără îndoială Morgoth, neputînd plămădi nici o ființa vie, zămislea orei din tot soiul de oameni, dar negreșit că druedainii au scăpat de Umbra lui; căci felul lor de a rîde și cel al orcilor se deosebesc la fel de mult ca lumina din Aman de întunericul din Angband.” Unii totuși credeau că o urmă de înrudire îndepărtată tot exista, ceea ce și explica dușmănia dintre ei. Orcii și drugii se considerau reciproc drept degenerați. [Nota autorului] - în Silmarillion se spune că orcii ar fi fost zămisliți de Melkor din elfii căzuți în captivitate la începutul zilelor lor (pg. 82; cf pg. 138); dar aceasta era una din multele speculații diverse privind originea orcilor. De notat că în întoarcerea regelui V 5 hohotul de rîs al lui Ghîn-buri-Ghîn este descris astfel: „Zicînd acestea, bătrînul Ghîn scoase un sunet gîlgîit, ca și cînd ar fi rîs, sau cel puțin așa părea”. Este descris ca avînd o barbă numai fire „rare, răzlețite pe

bărbia lui vâluritâ, ca niște fuioare de mușchi uscat", și ochi negri în care nu se putea citi nimic.

6 în note izolate se spune că ei înșiși își spuneau Drughu (în care gh reprezintă un sunet spirant). Adoptat în limba sindarină în Beleriand, acest nume a devenit Dru (forme de plural drum și druath); dar când eldarii au descoperit că neamul dru era dușman neclintit al lui Morgoth, și în special al orcilor, la nume a fost adăugat „titlul” adan, astfel că au fost numiți druedaini (singular druadan), pentru a marca

DRUEDAINII 529

atît natura lor umană și prietenia cu eldarii, cît și faptul că seminția lor se deosebea de cei care făceau parte din cele Trei Case ale Edainilor. Dru a fost folosit de atunci doar în cuvinte compuse, precum Drunos, „o familie din neamul dru”, Druwaith, „pustietatea neamului dru”. în limba quenyană, Drughu a devenit Ru, și Ruatan, plural Ruatani. Pentru celelalte nume ale lor, în vremurile de mai târziu (Sălbaticii, woseii, Oamenii-Pukel), vezi pg. 527 și nota 14.

7 în hronicul Numenorului se spune că acestora li s-a îngăduit să treacă marea împreună cu atanii și că în vremea de pace din țara cea nouă au prosperat și și-au înmulțit din nou numărul, dar nu au mai luat parte la război, căci se temeau de mare. Ce s-a întîmplat cu ei mai târziu este consemnat în una din puținele legende care au supraviețuit Decăderii [Numenorului, n.tr.], anume povestea primei întoarceri pe mare a numenoreenilor în Pămîntul de Mijloc, cunoscută drept Soția Marinarului. într-o copie a acestei legende, scrisă și păstrată în Gondor, exista o consemnare a unui copist la un paragraf în care sînt menționați druedainii de la Curtea Regelui Aldarion Marinarul: însemnarea spune că druedainii, recunoscuți pentru ciudata lor premoniție, s-au neliniștit auzind de călătoriile sale, presimțind că nu vor aduce decît râu, și l-au rugat să nu mai plece. Dar nu au reușit să-l înduplece, așa cum nu au izbutit să-i schimbe hotărîrea nici tatăl și nici soția lui, și druedainii au plecat foarte tulburați. De atunci încolo, druedainii din Numenor au fost cuprinși de neastîmpăr și, în ciuda temerii lor de mare, au cerut, unul cîte unul, sau cîte doi și cîte trei, să fie luați în marile corăbii care porneau spre țărmurile nord-vestice ale Pămîntului de Mijloc. Cînd erau întrebați: „De ce vreți să plecați, și încotro?”, răspundeau:

„Insula cea Mare nu mai este neclintită sub picioarele noastre și voim să ne-nturnăm pe pământurile de unde am venit”.

Astfel câ numărul lor iar s-a împuținat, încetul cu încetul, în lungii ani care au urmat, nemairămînînd nici unul cînd Elendil a scăpat din Decădere: ultimul plecase atunci cînd Sauron a fost adus pe insulă. [Nota autorului] — Nu există nici o urmă, fie în materialele referitoare la povestea lui Aldarion și Erendis, fie în altă parte, despre prezența druedainilor în Numenor, în afară de ce s-a prezentat mai sus; doar într-o notă separată se spune că „edainii care, la sfîrșitul Războiului Nestematelor, au trecut marea spre Numenor, aveau printre ei cîțiva

530 POVEȘTI NETERMINATE

supraviețuitori ai Poporului lui Haleth, iar puținii druedaini care i-au însoțit au murit cu toții cu mult înainte de Decădere”.

8 Cîțiva trăiau la curtea lui Hurin din Casa lui Hador, căci el sâlășluisese o vreme, în tinerețea lui, împreună cu Poporul lui Haleth, fiind înrudit cu stăpînul lor. [Nota autorului] - Despre legătura lui Hurin cu Poporul lui Haleth, vezi Silmarillion, pg. 224. - Intenția tatălui meu fusese aceea de a-l transforma pe Sador, bătrînul servitor de la casa lui Hurin, din Dor-lomin, într-un drug.

9 Aveau o lege care interzicea folosirea otrăvurilor pentru a face rău vreunei ființe vii, chiar și celor care le pricinuiseră lor rău - în afara orcilor, la ale căror săgeți otrăvite răspundeau cu săgeți și mai otrăvite. [Nota autorului] — Elfhelm i-a spus lui Meriadoc Brandybuck că Sălbaticii foloseau săgeți otrăvite (întoarcerea Regelui V 5), și același lucru îl credeau despre ei locuitorii din Enedwaith în cel de-al Doilea Ev (pg. 526). Ceva mai încolo în acest text, se face referire la sălașurile druedainilor, și voi cita aici fragmentul respectiv. Trăind în mijlocul Poporului lui Haleth, un popor care sâlășluia în zone împădurite, „[druedainii] se mulțumeau să locuiască în corturi și în adăposturi încropite în jurul trunchiurilor groase de arbori, căci ei erau o seminție rezistență. După cum povesteau ei, acolo unde trăiseră odată, folosiseră peșterile din munți mai mult drept cămări pentru provizii, și doar pe vreme foarte rea se adăposteau și dormeau în ele. Asemenea locuri de refugiu aveau și în Beleriand, unde în timpul furtunilor sau al iernilor geroase se retrăgeau aproape toți, în afara celor care puteau îndura frigul; dar locurile acestea erau păzite și nici măcar cei

mai apropiați prieteni din rîndul Poporului lui Haleth nu erau bineveniți acolo".

10 Deprinse de la gnomi, conform legendelor lor. [Nota autorului]

11 în legătură cu această poveste, tatăl meu a notat: „Poveștile, precum cea despre Piatra Credincioasa, care vorbesc despre transferarea unei părți din «puterile» lor asupra obiectelor făcute de ei, amintesc întrucîtva despre felul în care Sauron și-a transferat puterea temeliiilor fortăreței Barad-dur și Inelului Suprem".

12 „La fiecare cotitura se găseau piloni mari de piatră ciopliți după chipul și asemănarea oamenilor, cu mădulare butucănoase și urieșești, picioarele ținute cruciș și brațele scurte încrucișate peste pîntece

DRUEDAINII 531

umflate. Unele chipuri, odată cu trecerea vremii, își pierduseră trăsăturile, în afară de găvanele întunecate ale ochilor care încă se aținteau triști asupra trecătorilor."

13 Denumirea Druwaith laur (Vechiul meleag al Pukelilor) apare pe harta Pămîntului de Mijloc, desenată de domnișoara Pauline Baynes (vezi pg. 362), plasată la nord de munții de pe promontoriul Andrast. Tatăl meu a spus totuși că denumirea fusese adăugată de el și era plasată corect. - O însemnare marginala spune că, după Bătăliile de la Vadurile Isenului, s-a descoperit că, într-adevăr, mulți druedaini supraviețuiseră în Druwaith laur, căci au ieșit din grotle unde trăiau, pentru a-i ataca pe oștenii rămași din oastea lui Saruman, care fuseseră alungați spre miazăzi. - într-un fragment citat la pg. 508 se face referire la triburile de „sălbatici", pescari și vînători, de pe coastele din Enedwaith, care se înrudeau ca neam și limbă cu druedainii din Anorien.

14 La un moment dat în Stăpînul Inelelor este folosit cuvîntul „wose[i]" cînd Elfhelm îi spune lui Meriadoc Brandybuck: „Ce auzi tu sînt woseii, Sălbaticii Pădurii". Wose este o forma modernizata (în acest caz, forma pe care ar fi avut-o cuvîntul acum, dacă ar mai fi existat în limbă) a cuvîntului anglo-saxon wasa, care de fapt se găsește doar în substantivul compus wudu-wāsa, „sălbatic al pădurii". (Saeros Elful din Doriath îl numea pe Turin „Woseu al pădurii", pg. 116. Cuvîntul a existat multă vreme în engleză, trans- formîndu-se pînă la urmă în „wood-house" [„șopron pentru lemne"].) Cuvîntul folosit de

rohirrimi („wose" fiind o traducere, conform metodei folosite pe tot parcursul scrierilor) este menționat o dată: rog, plural rogin.

Din cît se pare, termenul „Oamenii-Pukel" (din nou o traducere: reprezintă anglo-saxonul pucel, „spiriduș, demon", înrudit cu puca, din care derivă Puck) era folosit doar în Rohan, pentru pietrele cioplite din Valea Calvarului.

II

ISTARII

Cea mai completa relatare despre istari a fost scrisa, din cît se pare, în 1954 (vezi Introducerea, pg. 24, despre originea sa). O re-dau în întregime și mă voi referi la ea drept „eseul despre Istari".

Vrăjitor este traducerea quenyanului istar (în sindarină ithron): unul din membrii unui „ordin" (după cum îl numeau ei) care pretindea că posedă și că face dovada unei cunoașteri desăvîrșite asupra istoriei și naturii Lumii. Traducerea (deși potrivită pentru înrudirea sa cu „înțelept" [wizard, „vrăjitor", wise, „înțelept", n.tr.] și alte cuvinte străvechi desemnînd cunoașterea, același lucru fiind valabil și pentru istar din quenyană) nu este poate cea mai fericită, deoarece Heren Istarion, „Ordinul Vrăjitorilor", se deosebea de „vrăjitorii" sau „magicienii" din legenda ulterioară; aceștia au aparținut strict celui de-al Treilea Ev și apoi au plecat, și poate în afară de Elrond, Cfrdan și Galadriel, nimeni n-a descoperit care anume le era seminția și de unde veniseră.

Din rîndul oamenilor, cei care au avut de-a face cu ei au crezut (la început) că erau și ei oameni care dobîndiseră toată știința și priceperea după un studiu îndelung, făcut în taină. în Pămîntul de Mijloc au apărut pentru prima oară în jurul anului 1000 al celui de-al Treilea Ev, dar multă vreme au umblat sub o înfățișare simplă, de oameni cu nenumărați ani în cîrcă, însă cu trupul încă verde, călători și răbdători, care strîngeau tot mai multe cunoștințe despre

ISTARII 533

Pămîntul de Mijloc și despre tot ce viețuia aici, fără însă a-și dezvălui cuiva puterile și scopurile. în acele timpuri, oamenii îi ză-reau arar și prea puțin luau aminte la ei. Dar cînd umbra lui Sauron a început din nou să crească și să capete formă, vrăjitorii au devenit mai activi, căutînd să pună stavilă creșterii Umbrei și să-i facă pe elfi și pe oameni să-și dea seama de primejdia ce-i

pîndea. Atunci a început să se vorbească printre oameni despre venirile și plecările lor, despre amestecul lor în multe treburi; iar oamenii au băgat de seamă că aceștia nu mureau, ci rămîneau la fel (poate doar că păreau că îmbătrîneau la chip), în vreme ce părinții și odraslele oamenilor piereau. Din această pricină, oamenii ajunseseră să se teamă de ei, chiar și cînd îi iubeau, și-i socoteau a face parte din seminția elfilor (cu care, într-adevăr, își petreceau timpul adesea).

Și totuși, elfi nu erau. Căci veneau de peste Mare, din Apusul cel mai de la Apus; numai că acest lucru a fost cunoscut multă vreme doar de Cirdan, Păzitorul celui de-al Treilea Inel, stăpîn al Limanurilor Cenușii, care a fost martor la coborîrea lor pe țărmurile apusene. Trimiși ai Stăpînilor Apusului erau ei, ai valarilor care încă mai țineau sfat despre cum trebuia cîrmuit Pămîntul de Mijloc, și cînd umbra lui Sauron a început din nou să se urnească, au ales această cale de a i se opune. Cu consimțămîntul lui Eru, au trimis pe cîțiva din cel mai înalt ordin al lor, înveșmîntați în trupuri omenești, trupuri adevărate, nu plăsmuite, supuși și ei spaimelor și durerilor și istovirilor de pe pămînt, simțind foamea și setea și putînd fi răpuși; doar că spiritele lor fiind atît de mărețe, ei nu mureau, iar ceea ce îi îmbătrînea erau grijile și trudniciile anilor îndelungați. Astfel au făcut valarii, dorind să îndrepte greșelile trecutului, mai cu seamă pe aceea de a fi încercat să-i păzească și să-i izoleze pe eldari, arătîndu-și întreaga lor putere și măreție; acum însă, emisarii lor nu aveau voie să se înfățișeze în alcătuirii maiestuoase ori să încerce să domine voințele oamenilor sau ale elfilor, dîndu-și pe față puterea; ci, venind sub înfățișări șubrede și umile, trebuiau, după cum li se ceruse, să-i sfătuiască de bine pe oameni și elfi, să-i îndemne spre fapte bune și să caute să-i

534 POVEȘTI NETERMINATE

unească întru iubire și înțelegere pe toți cei pe care Sauron, de va mai fi venit, s-ar fi încumetat să-i subjuge și să-i împingă spre rău.

Cîți se găseau în Ordinul acesta, nu se știe; dar dintre cei care au venit în partea de miazănoapte a Pămîntului de Mijloc, unde speranța era cea mai mare (datorită dunedainilor care se mai găseau aici și a eldarilor care sălășluiau pe acele meleaguri), cinci au fost cei mai însemnați. Primul care a venit avea înfățișarea și purtarea alese, părul negru ca pana corbului și vocea frumoasă, și

purta veșminte albe; pricepute foarte îi erau mîinile la a meșteșugi tot felul de lucruri, și era privit de toți, chiar și de către eldari, ca mai-marele Ordinului.¹ Au mai venit și alții; doi în veșminte albastre ca marea, și unul în veșmînt pămîntiu; ultimul care a venit părea și cel mai neînsemnat dintre ei, mai scund decît ceilalți și mult mai bătrîn la înfățișare, cu părul sur și veșminte asemenea, și sprijinindu-se într-un toiag. Dar Cfrdan a ghicit, încă de la prima lor întîlnire la Limanurile Cenușii, că în el zăcea cel mai măreț spirit și mai înțelept; l-a primit cu plecăciune și i-a dat spre păstrare al Treilea Inel, pe Narya cel Roșu. Și i-a spus:

— Căci multă trudă și nenumărate primejdii îți stau în cale, și pentru ca misia ta să nu-ți pară prea grea și istovitoare, ia acest Inel, ca să-ți fie de ajutor și mîngiere. Mie mi-a fost încredințat doar spre a-l ține tăinuit, iar aici, pe țărmul apusean, puterea lui stă în adormire; dar socot că în zile ce vor veni cîndva, în mîini mai nobile decît ale mele îi va fi locul, care-l vor folosi pentru a trezi curajul în toate inimile.²

Și Mesagerul Sur a luat Inelul și de atunci l-a păstrat tăinuit; dar n-a trecut mult și Mesagerul Alb (priceput în a descoperi toate tainele) a prins de veste despre acest dar și a început să-l roadă pizma — astfel a început dușmănia pe care i-a purtat-o celui Sur și pe care mai tîrziu și-a arătat-o fățiș.

În vremurile care au urmat, Mesagerul Alb a ajuns să fie cunoscut printre elfi drept Curunfr, Omul Priceput, și drept Saruman în graiurile oamenilor de la Miazănoapte; dar asta a fost după ce el s-a întors din multele lui călătorii și a ajuns în regatul Gondor, unde s-a și

ISTARII 535

statornicit. Despre cei Albaștri se știa puține în Apus, neavînd alt nume decît Ithryn Luin, „Vrăjitorii Albaștri”; căci au trecut în Răsărit însoțindu-l pe Curunrr, dar nu s-au mai întors; dacă au rămas în Răsărit, împlinindu-și acolo misiile pentru care fuseseră trimiși, ori au pierit, ori — după cum vorbeau unii — au fost momiți de Sauron și au devenit slujitorii lui, nu se mai știe.³ De întîmplat, s-a putut întîmpla ori una, ori cealaltă; căci, oricît ar părea de ciudat, istarii, avînd drept veșmînt trupuri din Pămîntul de Mijloc, puteau, ca oameni sau elfi, să se abată de la misiile lor și să facă rău, dînd uitării binele în căutarea puterii de a-l făptui. Un paragraf separat, notat pe margine, trebuie fără îndoială inserat aici:

Într-adevăr, se spune că, întrupați fiind, istarii aveau nevoie să învețe multe de la bun început, încet și cu răbdare, și, cu toate că știau de unde veneau, amintirea Târîmului Bindecuvîntat era pentru ei ca o nălucire venită de la mare depărtare, după care tînjeau nespuse (atîta vreme cît rămîneau credincioși misiei pe care o aveau). Astfel, îndurînd din propria lor voință chinurile exilului și vicleniile lui Sauron, poate că reușeau să îndrepte relele aceluia timp.

Dintre toți istarii, cu adevărat numai unul a rămas credincios, cel care venise ultimul. Căci Radagast, al patrulea, îndrăgise nenumăratele fiare și păsări care viețuiau în Pămîntul de Mijloc, astfel că i-a dat uitării pe elfi și oameni și-și petrecea zilele printre sălbăticiuni. De aici i s-a tras și numele (care vine din graiul Numenorului din străvechime și înseamnă - din cît se spune — „îmblînzitorul fiarelor”).⁴ Iar Curunfr 'Lîn, Saruman cel Alb, s-a îndepărtat de înalta sa misie și, devenind mîndru și nerăbdător, setos de putere, a căutat să-și împlinească propria lui vrere prin forță și să-1 înlăture pe Sauron; numai că spiritul acela întunecat l-a atras în mrejele sale, fiind mult mai puternic decît el.

Dar cel care venise ultimul era numit printre elfi Mithrandir, Pelerinul Sur, căci nu se statornicea nicăieri și nu strîngea pentru

536 POVEȘTI NETERMINATE

sine bogății, nici ucenici nu avea, ci tot timpul străbătea Târîmurile Apusene dintr-o parte în alta, din Gondor pînă-n Angmar, și din Lindon pînă în Lorien, fiind prietenul tuturor celor aflați la ananghie. Cald și neastîmpărat îi era spiritul (mai ales datorită inelului Narya), căci el era dușmanul lui Sauron, împotriva focului care devorează și nimicește, focul care înflăcărează și care sprijină la ceas de speranță deșartă și disperare; dar bucuria lui și mînia ce i se aprindea ușor erau învelite în veșminte ca cenușa de surii, încît numai aceia care-1 cunoșteau bine zăreau flacăra ce se ascundea înăuntru. Vesel putea fi și îngăduitor cu tinerii neștiutori, dar iute uneori să răspundă cu vorbă aspră și muștrare neghiobiilor; fudul însă nu era și nu umbla nici după putere, nici după laude și de aceea, oriunde se ducea, îl îndrăgeau toți cei care nu erau nici ei fuduli. Mai mult umbla pe jos, neobosit, sprijinindu-se în toiag; și de aceea Oamenii de la Miazănoapte îl numeau Gandalf, „Elful Cîrjei”. Căci îl socoteau (greșit, după cum s-a mai spus) a se trage din seminția elfilor, și asta pentru că uneori făcea minuni,

plăcîndu-i mai cu seamă frumusețea focului; dar cele mai multe miracole le punea la cale mai cu seamă pentru veselia și plăcerea celorlalți, și nu dorea să fie privit cu venerație ori să i se urmeze sfaturile din teamă.

În altă parte se spune cum, atunci cînd Sauron a ieșit iar la iveală, și-a dezvăluit și el o parte din putere și, devenind sufletul rezistenței împotriva lui Sauron, a învins pînă la urmă și, prin veghe și trudă, a dus totul la sfîrșitul pe care-l gîndiseră valarii sub acel Unu care este mai presus de ei. Și totuși se spune că, pentru a desăvîrși misia pentru care venise, a pătimit cumplit și a fost răpus, și fiind trimis înapoi din moarte pentru scurtă vreme a fost înveșmîntat în alb, devenind o flacără strălucitoare (tăinuită, însă arătîndu-se doar la mare nevoie). Și cînd totul s-a sfîrșit și Umbra lui Sauron a fost înlăturată, a plecat pentru totdeauna peste Mare, cîtă vreme Curunfr a fost doborît și umilit cu totul, pierind în cele din urmă de mîna unui sclav asuprit; iar spiritul său s-a dus acolo unde îi fusese sortit să se ducă, iar în Pămîntul de Mijloc nu s-a mai întors nicicînd — nici gol, nici întrupat.

ISTARII 537

În Stăpînul Inelelor, singura informație generală despre istarii apare în preambulul la cel de-al Treilea Ev din Povestea Anilor, Anexa B:

Și au trecut vreo mie de ani, prima umbră se lăsase de-acum peste Marea Pădure Verde, cînd istarii, sau vrăjitorii, și-au făcut apariția în Pămîntul de Mijloc. Mai tîrziu avea să se spună că veniseră din Apusul îndepărtat, fiind soli trimiși să înfrunte puterea lui Sauron și să-i unească pe toți aceia care aveau dorința să i se opună; dar nu le era îngăduit să împotrivescă puterii lui o altă putere sau să caute să-i stăpînească pe elfi ori pe oameni prin forță sau teamă.

Prin urmare, au venit luînd înfățișare omenească, deși nu apăreau niciodată ca tineri, iar de îmbătrînit îmbătrîneau nespuse de încet și mintea, și mîna lor aveau puteri nebănuite de multe. Numele lor adevărate le mărturiseau puținora, folosind, în schimb, numele ce li se dădeau de către alții. Cei mai mari în rang printre aceștia (se spune că erau cinci cu totul) primiseră de la eldarii numele de Cu- runfr, „Omul Priceput”, și Mithrandir, „Pelerinul cel Sur”, dar oamenii de la miazănoapte le spuneau Saruman și Gandalf. Curunfr a călătorit adesea în ținuturile de la Soare-Răsare, așezîndu-se în cele din urmă în Isengard.

Mithrandir, în schimb, era mai apropiat de seminția eldarilor, prin urmare străbătea mai mult părțile apusene, dar niciodată n-a avut un loc al său, unde să se așeze.

Mai departe se povestește despre păzirea celor Trei Inele ale Elfilor și despre cum Cfrdan i-a dat lui Gandalf Inelul Roșu, atunci cînd acesta a venit la Limanurile Cenușii de peste Mare („Căci Cirdan vedea mult mai departe și mai adînc decît oricare altul de pe Pămîntul de Mijloc”).

Eseul despre istari pe care tocmai l-am citat ne spune multe despre ei și despre originea lor, lucruri care nu apar în Stăpînul Inelelor (cuprinzînd și cîteva observații ocazionale de mare interes despre valari, despre preocuparea lor permanentă pentru Pămîntul de Mijloc și despre faptul că-și recunoșteau greșeala străveche; dar

538 POVEȘTI NETERMINATE

acestea nu pot fi discutate aici). Extrem de interesante sînt descrierea istarilor ca „membri ai propriului lor ordin înalt” (ordinul valarilor) și afirmațiile despre întruparea lor fizica.⁵ Trebuie remarcat, de asemenea, faptul că istarii au venit în Pămîntul de Mijloc la momente diferite; că Cfrdan a simțit că Gandalf era cel mai mareș dintre ei; că Saruman știa că Gandalf are asupra sa Inelul Roșu și că îl pizmuia pentru aceasta; felul în care este înfățișat Radagast, care și-a trădat misiunea; ceilalți doi „Vrăjitori Albaștri”, nenumiți, care l-au însoțit pe Saruman în Răsărit, dar, spre deosebire de el, nu s-au mai întors în Târîmurile Apusene; numărul istarilor veniți (despre care se spune că este necunoscut, deși „cei mai însemnați” dintre cei care au pătruns în ținuturile de miazănoapte ale Pămîntului de Mijloc au fost cinci); explicarea numelor de Gandalf și Radagast; și cuvîntul sindarin ithron, plural ithryn.

Pasajul din Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pp. 407-408) este foarte asemănător cu fragmentul din Anexa B la Stăpînul Inelelor citat mai sus, chiar și în privința cuvintelor folosite; dar include și această frază, care confirmă cele spuse în eseul despre istari:

Curunfr era cel mai bătrîn dintre ei doi, el venise primul, urmat de Mithrandir și Radagast, apoi de alți istari care s-au dus în ținuturile de răsărit ale Pămîntului de Mijloc, dar ei nu sînt pomeniți în poveștile acestea.

Majoritatea celorlalte texte despre istari (ca grup) sînt, din

nefericire, nimic altceva decît notații făcute în grabă, adesea ilizibile. De un interes deosebit este totuși o schița scurtă, notată și ea în grabă, a unei povestiri în care se spune despre un sfat al valarilor, adunat, din cît se pare, de Manwe („poate i-a cerut sfatul lui Eru?") în care s-a hotărît trimiterea în Pămîntul de Mijloc a trei emisari. „Cine să meargă? Căci trebuie să fie puternici, pe măsura lui Sauron, dar la putere trebuie să renunțe și să se înveșmînte în carne, pentru a fi egali cu elfii și oamenii și a le cîștiga încrederea. Lucru care i-ar pune în primejdie, împuținîndu-le știința și înțelepciunea și tulburîndu-i cu spaime, griji și ostenele pe care le aduce cu sine carnea." Numai doi au ieșit în față: Curumo, ales de Aule, și Alatar, trimis de Orome. Atunci Manwe a întrebat unde era Olorin?

ISTARII 539

Și Olorin, care era înveșmîntat în cenușiu și tocmai se întorsese dintr-o călătorie, din care pricină se așezase la o margine a Sfatului, a întrebat ce anume voia Manwe de la el. Iar Manwe i-a răspuns că dorea ca Olorin să se ducă drept al treilea mesager în Pămîntul de Mijloc (într-o paranteză se face observația că „Olorin îi îndrăgea pe eldarii rîmași", aparent pentru a explica alegerea făcută de Manwe). Dar Olorin a declarat că era prea obosit pentru o asemenea treabă și că se temea de Sauron. Atunci Manwe i-a spus că acesta era un motiv în plus ca el să meargă și că îi porunca lui Olorin (cuvintele care urmează sînt imposibil de citit, totuși par să conțină cuvîntul „al treilea"). Dar auzindu-1, Varda s-a uitat la el și a spus: „Nu ca al treilea"; iar Curumo nu a uitat aceste vorbe.

Nota se încheie cu afirmația că acest Curumo [Saruman] l-a luat pe Aiwendil [Radagast] la rugămîntea Yavannei, iar Alatar l-a luat pe Pallando pentru că îi era prieten.⁶

Pe o altă pagină de însemnări care în mod limpede țin de aceeași perioadă se spune că „Curumo a fost silit să-1 ia pe Aiwendil pentru a-i face pe plac Yavannei, soția lui Aule". Exista aici și cîteva tabele în ciornă în care se arată legăturile dintre numele istarilor și cele ale valarilor: Olorin legat de Manwe și Varda, Curumo de Aule, Aiwendil de Yavanna, Alazar de Orome, iar Pallando tot de Orome (înainte fusese legat de Mandos și Nienna).

în lumina scurtului fragment narativ citat mai sus, sensul acestor legături între istari și valari este limpede acela că fiecare istar a fost ales de un valar pentru trăsăturile sale proprii — poate

chiar și pentru faptul că erau membri ai „poporului” aceluiași vala, în același sens în care despre Sauron se spune în Valaquenta (Silmarillion, pg. 57) că „la început a fost și el unul dintre maiarii lui Aule și și-a păstrat renumele în legendele aceluiași neam”. Este, prin urmare, semnificativ că Aule I-a ales pe Curumo (Saruman). Nimic nu sugerează vreoaică explicație a faptului că dorința vădită a Yavannei ca istarii să includă în grupul lor pe cineva care îndrăgea în mod deosebit ceea ce crease ea putea fi împlinită doar silindul pe Saruman și-l ia drept tovarăș pe Radagast; în vreme ce sugestia din eseul despre istari (pg. 535), conform căreia, îndrăgind sălbăticiunile din Pământul de Mijloc, Radagast și-a neglijat misiunea pentru care fusese trimis, poate că nu corespunde întocmai cu ideea că el a fost

540 POVEȘTI NETERMINATE

ales anume de Yavanna. În plus, atât în eseul despre istari cât și în Despre Inelele Puterii, Saruman a venit primul, și neînsoțit. Pe de altă parte, este posibil să descifrăm o aluzie la povestea lui Radagast ca însoțitor nepoftit în disprețul total față de el al lui Saruman, așa cum apare în relatarea lui Gandalf la Staful lui Elrond:

„Radagast cel Cafeniu! a hohotit Saruman, fără să-și mai ascundă disprețul, Radagast îmblânzitorul de Păsări! Radagast Nătăflețul! Radagast Nebunul! A avut totuși atita minte cât să-și joace rolul pe care i l-am încredințat.”

În vreme ce în eseul despre istari se spune despre cei doi care au plecat spre Răsărit că nu aveau alte nume decât Ithryn Luin, „Vrăjitorii Albaștri” (ceea ce înseamnă, desigur, că nu aveau nume în Apusul Pământului de Mijloc), aici ei sînt numiți drept Alatar și Pallando și sînt asociați cu Orome, deși nu se sugerează în nici un fel motivul acestei legături. Se prea poate (deși e o simplă supoziție) ca Orome dintre toți valarii să fi avut cele mai multe informații despre ținuturile mai îndepărtate ale Pământului de Mijloc, și că Vrăjitorii Albaștri erau rînduiți să călătorească în acele regiuni și să rămînă acolo.

Dincolo de faptul că aceste însemnări despre alegerea istarilor au fost cu siguranță făcute după încheierea Stăpînului Inelelor, nu găsesc nici o dovadă despre legătura lor, la vremea la care au fost scrise, cu eseul despre istari.⁷

Nu cunosc nici un alt text despre istari, în afară de cîteva note foarte sumare și în parte imposibil de interpretat, care au fost în

mod cert făcute mult mai târziu decât oricare din cele dinainte, și care datează probabil din 1972:

Trebuie să pornim de la premisa că ei [istarii] erau cu toții maiari, adică persoanele din ordinul „îngerilor”, deși nu neapărat de același rang. Maiarii erau „spirite”, dar capabile de auto-întrupare, și puteau să-și ia forme „umane” (în special elfice). Despre Saruman se spune (o face, de pildă, Gandalf însuși) că era mai marele istarilor — adică avea un statut mai înalt decât ceilalți în Valinor:

ISTARII 541

Gandalf era al doilea, din acest punct de vedere. Radagast este prezentat drept o persoană mai limitată ca putere și înțelepciune. Despre ceilalți doi nu se spune nimic și în textele publicate, afară de referirea la cei Cinci Vrăjitori, în altercația dintre Gandalf și Saruman [Cele două turnuri, III 10]. Acum, acești maiari au fost trimiși de valari într-un moment crucial al istoriei Pământului de Mijloc, pentru a întări rezistența elfilor din Apus, care-și pierdeau puterea, și a oamenilor nepervertiți, tot din Apus, mult depășiți numeric de cei de la Răsărit și de la Miazăzi. Se poate observa că fiecare era liber să facă tot ce putea în această misiune; că nu li se dăduseră porunci și nu trebuiau să acționeze împreună ca un mic organ central de putere și înțelepciune; și că fiecare avea alte puteri și înclinații, iar valarii tocmai datorită lor îi aleseseră.

Alte texte se concentrează exclusiv asupra lui Gandalf (Olorin, Mithrandir). Pe versoul paginii izolate care conține povestea despre alegerea istarilor de către valari apare următoarea însemnare cu adevărat remarcabilă:

Elendil și Gil-galad erau aliați; dar aceasta a fost „Ultima Alianță” între elfi și oameni. În înfrângerea finală a lui Sauron, elfii nu s-au implicat efectiv în acțiune. Legolas a avut probabil cel mai mic rol dintre cei Nouă Peregrini. Galadriel, cea mai măreață dintre eldarii care supraviețuiseră în Pământul de Mijloc, a acționat mai ales prin înțelepciune și bunătate, ca o conducătoare sau sfătuitoare în luptă, de neînvingătoare în rezistența ei (mai cu seamă a minții și spiritului), dar incapabilă de acțiune punitivă, în acest sens, ea poate fi comparată cu Manwe în ceea ce privește acțiunea totală la dimensiuni mai mari. Totuși, Manwe, chiar și după Decăderea Numenorului și distrugerea lumii vechi, chiar și în al Treilea Ev, când Tărîmul Binecuvîntat fusese îndepărtat din „Cercurile Lumii”, nu a fost un simplu observator. Este limpede că

emisarii numiți istari (sau Vrăjitori) din Valinor au venit, și

542 POVEȘTI NETERMINATE

printre ei Gandalf, care s-a dovedit a fi conducătorul și coordonatorul atît al atacului cît și al apărării.

Cine era „Gandalf? Se spune că mai tîrziu (cînd iarăși s-a înălțat o umbră a râului în Regat), mulți dintre „Credincioșii” din acea vreme credeau că „Gandalf era ultima apariție a lui Manwe însuși, înainte ca acesta să se retragă definitiv în turnul de strajă din Taniquetil. (Faptul că Gandalf spunea că „în Apus” numele său fusese Olorin era, conform acestei credințe, adoptarea unui camuflaj, un simplu nume fals.) Nu cunosc (desigur) adevărul, iar dacă l-aș ști, ar fi o greșeală să fiu mai explicit decît a fost Gandalf însuși. Dar eu unul nu cred că așa au stat lucrurile. Manwe nu va coborî de pe munte înainte de Dagor Dagorath și venirea Sfirșitului, cînd se întoarce Melkor.⁸ Pentru a-l doborî pe Morgoth, el l-a trimis pe pristavul său Eonwe. Și-atunci, pentru înfringerea lui Sauron, n-ar trimite el un spirit mai puțin măreț (dar puternic) din rîndul poporului îngerilor, un spirit de aceeași seamă și neîndoielnic egal cu Sauron la începuturile lor, însă nu deasupra lui? Numele acestuia era Olorin. Dar despre Olorin nu vom ști niciodată mai mult decît a dat la iveală în Gandalf.

Urmează șaisprezece versuri ale unui poem în care este folosită aliterația:

Vrea-vei să auzi legenda multă vreme neștiută despre cei Cinci veniți dintr-o țară-ndepărtată? Unul doar s-a-ntors. Alții niciodată

sub stăpînirea oamenilor Pămîntul de Mijloc nu vor căuta pînă ce Dagor Dagorath și Destinul se-implinesc.

De aflat cum ai aflat-o: la sfatul tainic

al Stăpînilor Apusului din țara Aman?

Pierdute-s drumurile lungi ce într-acol' duceau,

iar oamenilor muritori Manwe nu le vorbește.

Din Apusul-care-a-fost un vînt a purtat-o

pîn' la urechea adormită, în tăcerile

de sub umbra nopții, cînd veștile-s aduse

ISTARII 543

din uitate țărîmuri și evuri pierdute peste mări de ani pin' la gîndul iscoditor. Nu toate-au fost uitate de Regele Bătrîn. în Sauron vedea o zăbavnică amenințare...

Sînt multe elemente aici care fac aluzie la problema mai generală a preocupării lui Manwe și a valarilor față de soarta Pămîn-

tului de Mijloc după Decăderea Numenorului, care însă nu intră în sfera de interes a volumului de față.

După fraza „Dar despre Olorin nu vom ști niciodată mai mult decît a dat la iveală în Gandalf, tata a adăugat ulterior: decît că Olorin este un nume din graiul Elfilor Nobili și prin urmare probabil că i-a fost dat în Valinor de către eldari, sau că era „o traducere” menită a avea o anumită semnificație pentru ei. Oricare ar fi fost cazul, ce înțeles avea acest nume primit sau adoptat? Ol or este un cuvînt tradus adesea ca „vis”, însă nu se referă la „visele” oamenilor, adică în mod sigur nu la cele din timpul somnului. Pentru eldari, el includea conținutul viu al memoriei lor, adică ceea ce era produs al imaginației: se referea, de fapt, la viziunea limpede, în minte, asupra unor lucruri care nu erau prezente fizic în locul unde se afla trupul. Nu era vorba doar de ideea despre lucrul respectiv, ci de întregul aspect al lucrului respectiv, de la o formă anume pînă la detalii.

O notă etimologica izolată oferă o explicație similară sensului acestui cuvînt:

Olo-s: viziune, „năzărire”: denumire comună în elfică pentru „construcție a minții” care nu (pre)există pe Eă distinct de construcție, ci datorită eldarilor, putînd prin intermediul Artei (Karme) să devină vizibilă, perceptibilă. Olos se referă de obicei la construcții frumoase, care au doar un scop artistic (cu alte cuvinte, nu sînt menite să amăgească ori să obțină puterea).

544 POVEȘTI NETERMINATE

Sînt enumerate cuvinte care derivă din această rădăcină: queny- anul olos, „vis, viziune”, plural olozi / olori; ola- (împersonal), „a visa”; olosta, „visător”. Apoi se face trimitere la olofantur, care fusese înainte „adevăratul” nume al lui Lorien, acel vala care era „domnul vedeniilor și visurilor”, înainte să fi fost schimbat în Irmo, în Silmarillion (așa cum Nurufantur a fost schimbat în Nămo (Mandos): deși pluralul feanturi pentru acești doi „firtați” apare în Valaquentia).

Aceste analize ale cuvîntului olos, olor trebuie în mod clar legate de pasajul din Valaquentia (Silmarillion, pg. 56) în care se spune că Olorin trăia în Lorien, în Valinor, și că

deși îi iubea pe elfi, umbla printre ei nevăzut sau, cînd se lăsa văzut, arăta întocmai ca ei, încît ei nu știau de unde le veneau acele năluciri frumoase ori străfulgerările de înțelepciune pe care el le insufla în inimile lor.

Intr-o variantă anterioară a acestui pasaj se spune că Olorin era „sfătuitorul lui Irmo” și că în inimile celor care îi dădeau ascultare se trezeau gânduri „despre lucruri frumoase care încă nu fuseseră, dar se puteau făuri pentru a spori bogăția Ardei”.

O însemnare lungă elucidează pasajul din Cele două turnuri IV 5, în care Faramir repetă la Henneth Annun ceea ce-1 auzise pe Gandalf spunînd:

Multe nume am eu, în nenumărate ținuturi. Mithrandir printre elfi, Tharkun printre gnomi; în tinerețe, la Apus, mi se spunea Olorin, nume de mult uitat⁹; la Miazăzi, Incănus; la Miazănoapte, Gandalf; în Răsărit, nu mă duc niciodată.

Nota a fost scrisă înainte de publicarea celei de-a doua ediții a Stăpînului Inelelor, în 1988; iată ce se spune în ea:

Data sosirii lui Gandalf este incertă. A venit de dincolo de mare, aparent odată cu ivirea primelor semne ale retrezirii „Umbrei”: reapariția și răspîndirea a tot felul de lucruri ticăloase. Dar arareori este el menționat în hronice ori izvoade în cel de-al doilea mileniu al

ISTARII 545

celui de-al Treilea Ev. Probabil că a călătorit mult (deghizat în fel și chip), preocupat nu de ceea ce se făptuia ori se întîmpla, ci de a cerceta inimile elfilor și oamenilor care i se împotriviseră lui Sauron, sau de la care se putea aștepta o asemenea împotrivire. S-a păstrat ceea ce el însuși spusese (sau cel puțin o versiunea a afirmației sale, oricum nedeplin înțeleasă), anume că în tinerețe numele lui fusese Olorin în Apus, dar elfii îl numeau Mithrandir (Rătăcitorul cel Sur), Tharkun îi era numele printre gnomi (însemnînd, din cît se spune, „Omul cu Toiagul”), Incănus la Miazăzi, și Gandalf la Miazănoapte, dar că „în Răsărit nu mă duc niciodată”.

„Apusul” înseamnă aici în mod limpede Apusul îndepărtat, dincolo de Mare, și nu partea apuseană a Pămîntului de Mijloc; numele Olorin aparține ca formă limbii Elfilor Nobili. „Miazănoapte” se referă mai mult ca sigur la regiunile nord-vestice ale Pămîntului de Mijloc, unde majoritatea locuitorilor sau a popoarelor vorbitoare nu căzuseră în mrejele lui Morgoth ori ale lui Sauron. În acele regiuni, împotrivirea față de ticăloșiile lăsate în urmă de Dușman, ori față de Sauron, servitorul său, de-ar fi fost să apară din nou, ar fi fost cea mai puternică. Hotarele acestei regiuni erau de la natură nedefinite; granița răsăriteană

urma, mai mult sau mai puțin, cursul Rîului Carnen pînă la confluența cu Celduin (Rîul Curgător) și apoi pînă la Nurnen, iar de acolo spre miazăzi pînă la străvechile fruntarii ale Gondorului de la Miazăzi. (La început, nu excludea Mordorul, stăpînit de Sauron, deși regiunea se afla în afara tărîmurilor inițiale ale acestuia, „în Răsărit”, ca o amenințare voită la adresa Apusului și a numenoreenilor.) Prin urmare, teritoriul de la „Miazănoapte” include toată această zonă întinsă: de la vest la est, însemnînd aproximativ de la Golful Lune la Nurnen, iar de la nord la sud, adică de la Carn Dum la hotarele sudice ale străvechiului Gondor, între acesta și Haradul Apropiat. Dincolo de Nurnen, Gandalf nu a trecut niciodată.

Acest pasaj este singura dovadă existentă, referitoare la faptul că el și-a extins călătoriile mai departe spre Miazăzi. Aragorn

546 POVEȘTI NETERMINATE

susține că ar fi intrat „pînă hăt-departe în țările Rhun și Harad, unde stelele ne sînt străine” (Frăția Inelului II 2).¹⁰ Nu trebuie să presupunem că Gandalf a făcut același lucru. Legendele acestea se concentrează asupra tărîmurilor de la Miazănoapte — deoarece lupta împotriva lui Morgoth și a servitorilor săi, care a avut loc în principal în partea de nord și mai ales de nord-vest a Pămîntului de Mijloc, este considerată drept un fapt istoric, pentru că elfii și apoi oamenii care au fugit din calea lui Morgoth s-au îndreptat în mod inevitabil spre vest, spre Tărîmul Binecu- vîntat, și spre nord-vest, unde țărîmurile Pămîntului de Mijloc erau cel mai aproape de Aman. Harad „Miazăzi” este astfel un termen vag și, cu toate că înainte de Decădere oamenii din Numenor exploraseră coastele Pămîntului de Mijloc pînă departe în sud, așezările lor dincolo de Umbar fuseseră absorbite, sau, fiind ridicate de oameni corupți deja de Sauron în Numenor, deveniseră ostile și intraseră sub stăpînirea lui Sauron. Dar regiunile sudice care aveau contact cu Gondorul (numite de oamenii din Gondor pur și simplu Harad „Miazăzi”, Apropiat sau îndepărtat) erau probabil mai ușor de atras în „Rezistență”, și în același timp locuri unde Sauron își făcuse cel mai mult de lucru în cel de-al Treilea Ev, întrucît pentru el era o sursă de mînă de lucru ce putea fi foarte ușor folosită împotriva Gondorului. În aceste regiuni se prea poate ca Gandalf să fi călătorit în zilele de început ale trudniciei sale.

Dar cea mai mare parte a timpului Gandalf și-a petrecut-o la „Miazănoapte”, iar aici cel mai mult în nord-vest — Lindon,

Eriador și Văile Anduinului. A făcut alianță mai ales cu Elrond și cu dunedainii de la miazănoapte (Pribegii). Ceea ce-l caracteriza în mod deosebit erau dragostea ce le-o purta „piticuților" și multele cunoștințe pe care le avea despre ei: în înțelepciunea lui, presimțea rolul important ce-l vor juca în cele din urmă și în același timp își dădea seama de valoarea lor intrinsecă. Gondorul îi atrăgea mai puțin atenția, din același motiv pentru care i se părea mai interesant lui Saruman: reprezenta un centru al

ISTARII 547
cunoașterii și al puterii. Cîrmuitorii săi, încă din cele mai vechi timpuri, și tradițiile sale îi erau irevocabil opuse lui Sauron, fără îndoială din considerente politice: regatul acesta constituia pentru el o amenințare și continua să existe doar în măsura în care și atîta timp cît amenințarea pe care o reprezenta el însuși pentru gondorienii putea fi înfruntată cu forța armelor. Gandalf nu prea avea cum să-i călăuzească pe mîndrii cîrmuitori, sau să-i sfătuiască, și doar cînd puterea lor a început să decadă, înnobilitîndu-le în schimb curajul și tăria cu care se luptau pentru o cauză aparent pierdută, a început și Gandalf să fie preocupat în mod deosebit de soarta lor.

Numele de Incănus este aparent „străin", adică nu provine nici din limba westron, nici din elfică (sindarină sau quenyană) și nu-și are originea nici în graiurile Oamenilor de la Miazănoapte, care au supraviețuit. O notă din Cartea Thainului spune că este o formă adaptată limbii quenylene a unui cuvînt din limba haradrimilor, care înseamnă pur și simplu „Iscoada de la Miazănoapte" (Inkă+ nus).ⁿ Gandalf este un nume de înlocuire în povestea în limba engleză, procedeul folosit fiind același ca și în cazul numelor hobbitilor și ale gnomilor. De fapt, este un nume scandinav (purtat de un pitic* din Voluspâ)¹², pe care l-am folosit deoarece pare să conțină elementul gandr, toiag, în special unul folosit în „magie", și s-ar putea traduce drept „ființă elfică avînd un toiag (vrăjit)". Gandalf nu era elf, dar așa îl considerau oamenii apropiați elfilor, prietenia și alianța lui cu elfii fiind bine-cunoscută. Deoarece numele este atribuit „tărimurilor de la Miazănoapte" în general, este de presupus că Gandalf reprezintă un nume westron, format însă din elemente care nu provin din limbile elfice.

O cu totul altă optică asupra sensului cuvintelor lui Gandalf „la Miazăzi Incănus" și a etimologiei numelui apare într-o notă

scrisă în 1967:

* dwaiffîn engl. în orig.) - pitic, gnom. în versiunea româneasca a operelor lui Tolkien, am optat pentru termentul de gnom. (n.tr.)

548 POVEȘTI NETERMINATE

Nu este nicidecum limpede ce se înțelegea prin „la Miazăzi”: Gandalf a negat că a vizitat vreodată „Răsăritul”, dar de fapt el pare să-și fi limitat călătoriile și supravegherea la ținuturile apusene, locuite de elfi și de popoare în general ostile lui Sauron. Oricum, pare puțin probabil să fi călătorit sau să fi poposit suficient de mult în Harad (sau Haradul îndepărtat!) ca să fi primit un nume special în oricare din limbile străine din acele regiuni puțin cunoscute. Prin urmare, Miazăzi ar trebui să însemne Gondor (în sens larg, țări aflate sub suzeranitatea Gondorului, atunci când era în culmea gloriei sale). Dar la vremea când se petrece Povestea de față, pe Gandalf îl întâlnim sub numele de Mithrandir (așa-1 numeau oamenii de rang sau de origine numenoreană precum Denethor, Faramir etc.) în Gondor. Este un nume de origine sindarină, menționat ca nume doar de către elfi; dar oamenii de rang din Gondor cunoșteau această limbă și o foloseau. Numele „popular” în limba westron, sau Limba Comună, era evident unul care însemna „Manta-Sură”, dar, fiind născocit cu mult timp în urmă, forma lui de acum era arhaică, reprezentată poate de acel „Mantie-Sură” folosit de Eomer din Rohan.

Tatăl meu a tras concluzia că „la Miazăzi” se referea într-adevăr la Gondor, și că Incânus era (la fel ca Olorin) un nume quenyan, însă născocit în Gondor, în vremurile de demult, când limba quenyană era încă mult folosită de cei învățați, fiind și limba numeroaselor documente istorice, așa cum a fost cazul în Numenor.

în Povestea Anilor se spune că Gandalf și-a făcut apariția în Apus la începutul secolului XI al celui de-al Treilea Ev. Dacă pornim de la presupunerea că mai întâi a vizitat Gondorul suficient de des și pentru perioade destul de lungi de timp pentru a primi un nume acolo, sau mai multe - să spunem, în timpul domniei lui Atanatar Alcarin, cu aproximativ 1800 de ani înainte de Războiul Inelului — este posibil să considerăm că Incânus este un nume quenyan

ISTARII 549

născocit anume pentru el, care ulterior a ieșit din uz, rămânând

doar în amintirea celor învățați.

Data fiind această presupunere, se poate stabili o etimologie pornind de la elementele quenylene în(id)- „minte”, și kan- „conducător”, mai ales în cano, cânu, „conducător, guvernator, căpetenie” (care ulterior constituie al doilea element în numele Turgon și Fingon). În această notă, tatăl meu s-a referit și la cuvântul latin încânuș, „cu păr cărunț”, într-un fel care sugerează că aceasta era de fapt originea acestui nume al lui Gandalf când a fost scris Stăpînul Inelelor, lucru care ar fi extrem de surprinzător dacă ar fi adevărat; la sfîrșitul acestei analize, el a remarcat despre coincidența în formă a numelui quenyan și a cuvîntului latin că trebuie privită drept un „accident”, la fel cum sindarinul Orthanc, „înălțime bifurcată”, coincide întîmplător cu anglo-saxonul orpanc, „născocire dibace”, ceea ce reprezintă traducerea acestei denumiri în limba rohirrimilor.

NOTE

- 1 în Cele două turnuri III 8, se spune că Saruman era „socotit de mulți căpetenia Vrăjitorilor”, iar la Sfatul lui Elrond {Frăția Inelului II 2), Gandalf a declarat în mod explicit următoarele: „Saruman cel Alb este cel mai mare în ordinul meu”.
- 2 O altă versiune a cuvintelor lui Cirdan către Gandalf, când i-a dat Inelul de Foc la Limanurile Cenușii, se găsește în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 413), și într-o variantă foarte asemănătoare în Anexa B la Stăpînul Inelelor (preambulul la Povestea Anilor celui de-al Treilea Ev).
- 3 într-o scrisoare datînd din 1958, tatăl meu spunea că nu știa nimic limpede despre „ceilalți doi”, deoarece ei nu reprezentau interes pentru istoria zonei de nord-vest a Pămîntului de Mijloc. „Cred”,

550 POVEȘTI NETERMINATE

scria el, „câ s-au dus ca emisari în regiuni îndepărtate, la Răsărit și la Miazăzi, departe de teritoriile numenoreene: misionari în țări «ocupate de dușmani», ca să spunem așa. Dacă au avut succes, nu am de unde ști; dar mă tem că au dat greș, ca și Saruman, deși fără îndoiala că în alte feluri; și bănuiesc că au fondat sau au inițiat culte secrete și tradiții «magice» care au supraviețuit căderii lui Sauron.”

- 4 într-o însemnare de dată foarte tîrzie, despre numele isticilor, se zice că Radagast ar fi un nume provenind de la oamenii din Văile Anduinului, „care acum nu poate fi interpretat cu

claritate". Rhosgobel, despre care se spune că era „casa cea străveche a lui Radagast” în Frăția Inelului II 3, s-ar fi aflat „la hotarele împădurite dintre Carrock și Vechiul Drum al Pădurii”.

- 5 într-adevăr, menționarea lui Olorin în Valaquentă {Silmarillion, pg. 56} dă de înțeles că istarii erau maiari, deoarece Olorin era Gandalf.
- 6 Curumo ar fi, din cât se pare, numele lui Saruman în quenyană, nementionat nicăieri altundeva; Curunir era forma sindarină. Saruman, numele pe care-l purta printre nordici, conține cuvîntul anglo-saxon *scaru, saru*, „îndemînare, dibaci, născocire dibace”. Aiwendil trebuie să însemne „iubitorul de păsări”; cf. Linaewn, „lacul păsărilor” în Nevrast (vezi Anexa la Silmarillion, articolul lin I.) Pentru sensul numelui Radagast, vezi pg. 535 și nota 4. Pallando conține poate — în ciuda ortografiei - elementul palan, „departe”, ca în palantir și în Palarran „Departe-Rătăcitoarea”, numele corăbiei lui Aldarion.
- 7 într-o scrisoare din 1956, tatăl meu spunea că „în Stăpînul Inelelor nu se face aproape nici o referire la lucruri care nu există la nivelul respectiv (al realității secundare sau sub-creatoare)”. Adăugînd într-o notă la acest pasaj: „Nu-mi amintesc decît de pisicile Reginei Beruthiel și de numele celorlalți doi vrăjitori (cinci, minus Saruman, Gandalf, Radagast)”. (în Moria, Aragorn i-a spus lui Gandalf că „Mai degrabă vă puteți încrede în el sâ găsească drumul spre casă într-o noapte fără lună, decît în pisicile Reginei Beruthiel” {Frăția Inelului II 4}.)

Chiar și povestea Reginei Beruthiel există, chiar dacă într-o schiță foarte „primitivă”, ilizibilă la un moment dat. A fost soția ticăloasă, singuratică și ne iubitoare a lui Tarannon, al doisprezecelea

ISTARII 551

Rege al Gondorului (al Treilea Ev, 830-913) și primul „Rege al Corăbiilor”, care a luat coroana și odată cu ea numele de Falastur, „Seniorul Coastelor”, fiind primul rege fără urmași (Stăpînul Inelelor, Anexa A, I, ii și iv). Beruthiel trăia în Casa Regelui din Osgiliath, neplăcîndu-i defel zgomotele și mirosurile mării, și nici casa pe care Tarannon a construit-o mai jos de Pelargir, „pe arce ale căror picioare se înfingeau adînc în apele late ale lui Ethir Anduin”; ura toate cîte erau create, toate culorile și găteliile

complicate, îmbrăcîndu-se numai în negru și argintiu și trăind în încăperi goale, iar grădinile casei din Osgiliath erau pline de sculpturi înfățișînd supliciul, așezate sub chiparoși și tise. Avea nouă pisici negre și una albă, sclavele ei, cu care stătea de vorbă, sau ale căror memorii le citea, punîndu-le să descopere toate tainele întunecate ale Gondorului, încît cunoștea acele lucruri „pe care oamenii doresc cel mai mult să le țină ascunse”, punînd-o pe pisica albă să le spioneze pe cele negre și chinuindu-le. Nici un om din Gondor nu îndrăznea să le atingă; toți se temeau de ele și blestemau cînd le vedeau trecînd. Ceea ce urmează este aproape în întregime ilizibil în singurul manuscris existent, cu excepția finalului, în care se spune că numele ei a fost șters din Cartea Regilor („dar memoria oamenilor nu este în întregime închisă în cărți, și pisicile Reginei Beruthiel nu au pierit niciodată cu totul din vorbele oamenilor”) și că Regele Tarannon a pus să fie urcată pe o corabie, însoțită doar de pisicile ei, și lăsată să fie dusă pe mare de un vînt de la miazănoapte. Corabia a fost zărită ultima oară trecînd prin dreptul golfului Umbar, sub secera lunii, cu o pisică pe catarg și cu o alta ca o figură sculptată la prora.

8 Se face aici aluzie la „A doua Profeție a lui Mandos”, care nu apare în Silmarillion; nu poate fi elucidată aici, deoarece ar necesita relatarea istoriei mitologiei în raport cu versiunea publicată.

9 Gandalf a repetat că „Olorin am fost în Apusul de mult uitat”, cînd a stat de vorbă cu hobbiții și cu Gimli în Minas Tirith, după încoronarea Regelui Elessar: vezi „Căutarea Ereborului”, pg. 453.

10 „Stelele străine” sînt valabile doar pentru Harad, și înseamnă că Aragorn a călătorit și în emisfera sudică. [Nota autorului]

552 POVEȘTI NETERMINATE

11 Semnul de pe ultima vocală din Inkă-nus sugerează că ultima consoană era sh.

12 Unul din poemele din antologia de poezie scandinavă străveche, cunoscută drept „Edda poetică” sau „Edda veche”.

III

PALANTIRII

Fără îndoială, palantfrii n-au fost niciodată ceva pentru folosul oricui sau cunoscut de orișicine, nici măcar în Numenor. În Pămîntul de Mijloc erau ținuți în încăperi păzite, sus de tot, în turnuri greu de pătruns, unde numai regii și cîrmuitorii și păzitori

anume numiți se puteau apropia de ei; niciodată nu erau cercetați în public și nici nu erau arătați. Dar pînă la pieirea Regilor, n-au fost considerați niște taine dătătoare de fiori. Folosirea palantirilor nu reprezenta vreo primejdie, și nici un rege ori vreo altă persoană care avea voie să-i cerceteze n-ar fi ezitat să dezvăluie sursa cunoștințelor despre faptele ori părerile cîrmuitorilor din locuri îndepărtate, dacă acest fapt se datora Pietrelor.¹

După epoca Regilor și pierderea orașului Minas Ithil, nu se mai pomenește nicăieri despre întrebuițarea lor fățișă și oficială. La Miazănoapte, în urma naufragiului din 1975 al lui Arvedui, Ultimul Rege, nu mai rămăsese nici o Piatră care să dea răspunsuri.² În 2002, Piatra din Ithil a dispărut. N-au mai rămas decît Piatra Anor, din Minas Tirith, și Piatra Orthanc.³

Două lucruri au contribuit la neglijarea Pietrelor și la pieirea lor din memoria generală a oamenilor. Primul a fost faptul că nu se știa ce se întîmplase cu Piatra Ithil: s-a presupus, nu fără temei, că a fost distrusă de apărătorii orașului Minas Ithil înainte ca acesta să fie cucerit și jefuit⁴ - dar la fel de bine era posibil să fi fost furată și

554 POVEȘTI NETERMINATE

să fi încăput pe mîinile lui Sauron, și unii mai înțelepți și mai departe văzători poate că s-au gîndit la aceasta. Din cît se pare, astfel au și gîndit, dîndu-și seama totodată că nu-i va fi de mare folos în distrugerea Gondorului, atîta vreme cît nu intra în legătură cu o altă Piatră cu care să poată comunica.⁵ Este de presupus că, din aceasta pricină, Piatra Anor, despre care nici un document nu pomenește înainte de Războiul Inelului, a fost ținută în cel mai deplin secret, neputîndu-se apropia de ea decît Majordomii Cîr- muiitori care (aparent) n-au folosit-o, pînă la Denethor II.

Al doilea motiv a fost decăderea Gondorului și pierderea interesului pentru istoria străveche, sau chiar uitarea acesteia de către toți, în afară de cîțiva dintre cei de rang înalt din regat, și în afara acelor informații care priveau genealogiile lor: descendența și gradele de rudenie. După epoca Regilor, Gondorul s-a înapoiat la un „Ev Mediu” în care învățăturile se împutîneau tot mai mult, iar îndemînările devenau tot mai simple. Comunicarea depindea de mesageri și soli călare sau, în vremuri de primejdie, de piscurile de avertizare, și dacă Pietrele din Anor și Orthanc încă erau păzite drept comori rămase din trecut, despre a căror

existență știau doar câțiva, cele Șapte Pietre din vechime fuseseră în general uitate de oameni, iar stihurile legendelor care încă mai pomeneau de ele își pierduseră înțelesul, chiar dacă și le mai aminteau câte unii; felul lor de a răspunde întrebărilor se preschimbase, datorită legendelor, în puterile elfice ale străvechilor Regi, cu ochii lor pătrunzători, și în spiritele iuți, înaripate ca păsările, care-i slujeau aducându-le vești sau purtându-le soliile.

La acea vreme, din cât se pare Piatra din Orthanc zăcea de multă vreme neglijată de Majordomi: nu le mai era de nici un folos și nici nu se putea atinge cineva de ea în turnul ei inaccesibil. Chiar dacă n-ar fi plutit și asupra ei aceeași îndoială ca asupra Pietrei Ithil, se găsea într-o regiune față de care Gondorul arăta tot mai puțin interes. Calenardhon, puțin populat dintotdeauna, fusese pustiit de Molima întunecată din 1636, după care locuitorii de origine mime-noreană au început să părăsească acel ținut și să se mute în Ithilien

PALANTIRII 555

și pe pământurile mai apropiate de Anduin. Isengard a rămas în stăpînirea Majordomilor, dar turnul Orthanc a fost abandonat și în cele din urmă încuiat, cheile fiind duse în Minas Tirith. Dacă Beren Majordomul s-a gîndit vreo clipă la Piatră cînd i-a dat cheile lui Saruman, și-o fi zis că nu putea încăpea pe miini mai sigure decît cele ale mai-marelui Sfatului care i se împotriva lui Sauron.

Nu încape îndoială că Saruman cercetase⁶ izvoade și astfel aflase multe despre Pietre, lucruri care-i stîrneau curiozitatea, și era sigur că Piatra Orthanc se afla întregă și nevătămată în turnul ei. A primit cheile turnului Orthanc în 2759, în calitate de paznic al acestuia și locotenent al Majordomului din Gondor. La acea dată, Piatra Orthanc nu preocupa cîtuși de puțin Sfatul Alb. Numai Saruman, care cîștigase încrederea Majordomilor, se aplecase asupra multelor documente ale Gondorului, ca să-și dea seama de însemnătatea palantfrilor și de felul în care puteau fi folosiți cei care supraviețuiseră; dar despre toate acestea Saruman n-a suflat o vorbă nimănui din Sfat. Dată fiind pizma și ura ce le nutrea față de Gandalf, el a rupt orice legătură cu Sfatul care s-a întrunit pentru ultima oară în 2953. Fără a anunța pe nimeni în mod oficial despre intențiile sale, Saruman a ocupat Isengardul, transformîndu-l în propriul său domeniu, și a întors spatele Gondorului. Desigur că Sfatul a condamnat acest gest al lui; dar

Saruman era un emisar independent și avea dreptul, dacă dorea, să acționeze după cum credea de cuviință în lupta împotriva lui Sauron.⁷ În mare, Sfatul însuși avea cu siguranță știință despre Pietre și despre locurile în care fuseseră așezate în străvechime, dar nu considera că acum ar mai fi avut o însemnătate prea mare; erau obiecte ce țineau de istoria Regatelor dunedainilor, minunate, extraordinare, dar din care cele mai multe se pierduseră ori nu mai aveau la ce să fie folosite. Să ne amintim că, la origine, Pietrele fuseseră „inocente”, neservind nici unui scop ticălos. Funeste au devenit numai

556 POVEȘTI NETERMINATE

datorită lui Sauron, care le-a transformat în instrumente ale asupririi și amăgirii.

Poate că Sfatul (prevenit de Gandalf) începuse să bănuiască intențiile lui Saruman privitoare la Inele, dar nici măcar Gandalf nu știa că acesta devenise aliatul sau slujitorul lui Sauron. Abia în iulie 3018 a descoperit Gandalf acest fapt. Dar cu toate că, în anii din urmă, Gandalf cercetase documentele Gondorului pentru a afla — el și totodată Sfatul — cât mai multe despre istoria regatului, preocuparea lor de căpătii era deocamdată Inelul: încă nu-și dădeau seama de Puterile Pietrelor și cum anume puteau fi acestea folosite. Este limpede că, la vremea la care a avut loc Războiul Inelului, Sfatul abia de curînd începuse să-și pună întrebări legate de soarta Pietrei Ithil, dar nu reușea (lucru de înțeles chiar și la persoane precum Elrond, Galadriel și Gandalf, apăsăți de grijile pe care le aveau) să-i înțeleagă semnificația și să cumpănească la ce s-ar fi putut întîmpla dacă Sauron ar fi căzut sub puterea uneia din Pietre, iar altcineva s-ar fi folosit de o altă piatră. A fost nevoie de întîmplarea de pe Doi Baran, cînd s-a văzut ce efect a avut Piatra Orthanc asupra lui Peregrin, pentru ca dintr-odată să se dezvăluie că „legătura” între Isengard și Barad-dur (despre a cărei existență s-a știut după ce s-a aflat că forțelor din Isengard li se alăturaseră altele aflate sub comanda lui Sauron, atunci cînd atacaseră Frăția la Parth Galen) era, în fapt, Piatra Orthanc - adică un palantir.

Vorbindu-i lui Peregrin, în timp ce călăreau împreună pe Iute ca Gîndul și părăseau dealul Doi Baran (Cele două turnuri III 11), Gandalf urmărea să-i dea hobbitului cîteva informații despre istoria palantirilor, pentru ca el să poată să-și dea seama de vechimea, măreția și puterea unor lucruri în care își băgase nasul

fără să fie nevoie. Nu a considerat necesar să-i înfățișeze cum anume descoperise el toate aceste lucruri și ce concluzii trăsese, cu o singură excepție: când i-a explicat cum de ajunsese Sauron să aibă control asupra palantirilor, încît acum oricine le-ar fi folosit era în primejdie. În același timp, în sinea lui, Gandalf era

PALANTIRII 557
sincer preocupat de Pietre, chibzuind la legăturile pe care le avea descoperirea făcută pe Doi Baran cu multe lucruri observate și cumpănite de el: de pildă, faptul că Denethor cunoștea atît de bine evenimente petrecute la mare depărtare, ori faptul că arăta îmbâtrînit înainte de vreme, ceea ce fusese băgat de seamă cînd abia trecuse de șaizeci de ani, cu toate că el se trăgea dintr-un neam și o familie care, pe atunci, încă trăiau mai mult decît alte neamuri omenești. Fără îndoială că Gandalf se grăbea să ajungă în Minas Tirith nu numai din pricină că timpul era prea scurt și războiul bătea la ușă, ci mai cu seamă deoarece l-a cuprins deodată teama că și Denethor se folosise de un palantfr, Piatra Anor; dorea, prin urmare, să vadă și să judece singur ce efect avusese aceasta asupra Majordomului: dacă nu cumva, în încercarea crucială a războiului disperat, se va dovedi că nici în el nu se mai putea avea încredere și că se va supune Mordorului (așa cum se întîmplase și cu Saruman). Intîlnirile dintre Gandalf și Denethor, după ce vrăjitorul a sosit în Minas Tirith și în zilele care au urmat, și tot ceea ce se zice că și-au spus cei doi trebuie privite în lumina acestei îndoieli care-l cuprinsese pe Gandalf.⁸

Prin urmare, importanța palantfrului din Minas Tirith a căpătat un loc aparte în gîndurile lui Gandalf doar după experiența trăită de Peregrin pe Doi Baran. Dar de existența Pietrei lui avusese cunoștință, ori cel puțin o intuise, cu mult mai devreme. Despre trecutul lui Gandalf pînă la sfîrșitul Păcii Străjuitoare (2460) și pînă la alcătuirea Stafului Alb (2463) se știu puține lucruri; cît despre interesul lui deosebit pentru Gondor, acesta s-a manifestat doar după ce Bilbo a descoperit Inelul (2941) și Sauron s-a întors în Mordor fără să se mai ascundă (2951).⁹ Atenția lui (ca și a lui Saruman) era la acea vreme concentrată asupra Inelului lui Isildur; dar din ceea ce a citit în arhiva din Minas Tirith se presupune că aflase multe despre palantirii din Gondor, deși la momentul respectiv nu înțelesese limpede posibila lor semnificație, ceea ce nu se poate spune despre Saruman a cărui minte, spre deosebire de a lui Gandalf,

era atrasă mai mult de artefacturi și instrumente ale

558 POVEȘTI NETERMINATE

puterii, decât de persoane. Totuși, se poate bănuși că la acea vreme Gandalf știa mai multe decât Saruman despre natura și originea palantirilor, deoarece tot ceea ce privea străvechiul regat al Amorum și istoria mai recentă a respectivelor regiuni îl preocupau în mod deosebit; la asta se adăuga și strânsa lui prietenie cu Elrond.

Dar Piatra Anor devenise o taină: după distrugerea orașului Minas Ithil, nici un hronic ori vreun izvod al Majordomilor n-a mai pomenit de soarta ei. Istoria va dovedi cu limpezime că nici turnul Orthanc, nici Turnul Alb din Minas Tirith n-au fost capturate sau jefuite vreodată de dușmani, prin urmare se poate presupune că Pietrele au rămas intacte și în aceleași locuri în care fuseseră puse în străvechime; dar nu e sigur că n-au fost mutate de Majordomi și poate „îngropate adînc”¹⁰ în vreo vistierie, chiar una într-un ultim refugiu ascuns în munți, cum era, de exemplu, Valea Calvarului.

Se zice despre Gandalf că ar fi spus că nu credea că Denethor își îngăduise să folosească palantîrul înainte ca înțelepciunea să-l părăsească.¹¹ Nu putea să fie sigur că așa stăteau lucrurile, deoarece cînd anume și de ce Denethor a îndrăznit să folosească Piatra au rămas o chestiune de conjunctură. Indiferent de ce credea Gandalf, este probabil ca Denethor — ținînd cont de firea lui și de ceea ce se spune despre el - să fi început să folosească Piatra Anor cu mulți ani înainte de 3019 și înainte ca Saruman să fi cutezat să folosească Piatra Orthanc sau să se fi gîndit că ar fi fost util să facă acest lucru. Denethor a devenit Majordom în 1984, la vîrsta de cincizeci și patru de ani; un bărbat autoritar, înțelept și mai învățat decât toți învățații aceluși timp, cu o voință de fier, încrezător în propriile forțe și neînfricat. „Asprimea” înfățișării lui a fost băgată în seamă de cei din jur după ce soția lui, Finduilas, a murit în 1988, dar pare destul de limpede că s-a folosit de Piatră de îndată ce a ajuns Majordom, deoarece studiase îndelung problema palantirilor, tradițiile legate de ei și felul în care puteau fi folosiți, toate acestea fiind păstrate în arhivele speciale ale Majordomilor, pe care aveau

PALANTIRII 559

voie să le studieze doar Majordomul Cîrmuitor și moștenitorul său. Către sfîrșitul cîrmuirii lui Ecthelion II, tatăl său, probabil că

Denethor și-a dorit foarte mult să consulte Piatra, pe măsură ce în Gondor sporea neliniștea, iar poziția sa slăbea în fața faimei lui „Thorongil”¹² și a favoarei pe care i-o arăta acestuia tatăl său. Cel puțin unul din motivele sale trebuie să fi fost gelozia față de Thorongil și ostilitatea față de Gandalf căruia, în timpul creșterii influenței lui Thorongil, tatăl său îi acorda multă atenție.

Denethor vroia să-i depășească pe acești „uzurpatori” în cunoaștere și informații și, de asemenea, dacă era posibil, să-i țină sub supraveghere atunci când se aflau în altă parte.

Tensiunea copleșitoare pe care-o implica înfruntarea lui Sauron de către Denethor trebuie deosebită de tensiunea generală cauzată de folosirea Pietrei.¹³ Denethor era convins (și nu fără motiv) că pe aceasta din urmă o putea îndura; ani la rând, pe Sauron n-a fost nevoit să-l înfrunte, și probabil că inițial nici nu se gândise că o va face. Pentru întrebuintările palantmlor și pentru distincția între folosirea lor doar cu scopul de „a vedea” și folosirea lor pentru comunicarea cu o altă Piatră și pentru „supravegherea” ei, vezi pg. 564-565. După ce a deprins arta folosirii lor, Denethor putea, doar cu ajutorul Pietrei Anor, să afle multe despre evenimente petrecute în colțuri îndepărtate, chiar și după ce Sauron își dăduse seama de ceea ce făcea el, cu condiția să-și limiteze puterea de a-și controla Piatra la propriile sale scopuri, în ciuda încercării lui Sauron să „răsucescă” Piatra Anor mereu către sine. Trebuie, de asemenea, reținut că Pietrele reprezentau un lucru mărunț în vastele planuri și stratageme ale lui Sauron: un mijloc de a domina și de a induce în eroare pe doi dintre opozanții săi, dar nu dorea (și nu putea) să țină Piatra Ithil sub observație continuă. Cu nici un chip nu ar fi lăsat asemenea instrumente pe miinile subordonaților săi; și nici nu avea vreun servitor ale cărui puteri mentale să le întrecă pe cele ale lui Sauron sau chiar pe ale lui Denethor.

560 POVEȘTI NETERMINATE

În cazul lui Denethor, Majordomul avea un avantaj chiar și față de Sauron însuși, prin aceea că Pietrele erau mult mai docile față de cei instruiți să le folosească: mai cu seamă față de adevărații „Moștenitori ai lui Elendil” (precum Aragorn), dar și față de cineva care moștenise autoritatea (precum Denethor), spre deosebire de Saruman sau Sauron. Trebuie observat că efectele erau diferite. Saruman a căzut sub stăpânirea lui Sauron, dorindu-i victoria sau nemaipunându-se acesteia. Denethor a rămas neclintit în

respingerea lui Sauron, dar a fost făcut să creadă că victoria acestuia era inevitabilă, ceea ce l-a aruncat în disperare. Motivele pentru această diferență constau fără îndoială în aceea că, în primul rînd, Denethor era un om cu o voința puternică, păstrîndu-și integritatea personalității pînă la lovitura finală a (aparentei) răni mortale a singurului fiu pe care-l mai avea. Era mîndru, dar mîndria lui nu servea strict persoana lui: iubea Gondorul și poporul regatului, și se considera merit de destin să-i cîrmuiască în acel timp al deznădejdiei. În al doilea rînd, Piatra Anor era a sa de drept și doar conjunctura îl putea împiedica să folosească întru lămurirea neliniștilor sale cumplite. Probabil că își dăduse seama că Piatra Ithil încăpuse pe mîini ticăloase și a riscat să intre în legătură cu ea, încrezîndu-se în propriile forțe. Încrederea aceasta nu era chiar neîntemeiată. Sauron n-a reușit să-l domine, neputînd decît să-l influențeze prin tot felul de șiretlicuri. Probabil că la început Denethor nu a privit în direcția Mordorului, se mulțumea cu „priveliștile îndepărtate” pe care i le oferea Piatra; de aici și surprinzătoarea sa cunoaștere a evenimentelor petrecute la mare depărtare. Nu se spune nicăieri dacă astfel a luat contact cu Piatra Orthanc ori cu Saruman; e posibil să o fi făcut, în propriul său folos. Sauron nu putea să intervină în aceste comunicări; doar cel care folosea Piatra Supremă din Osgiliath putea „trage cu urechea”. În timp ce două dintre celelalte Pietre se aflau în contact, ele apăreau complet opace pentru o a treia.¹⁴

PALANTIRII 561

Cu siguranță că existau multe legende și învățături privitoare la palantiri, păstrate în Gondor de către Regi și Majordomi și transmise mai departe chiar și după ce Pietrele n-au mai fost folosite. Aceste Pietre îi fuseseră dăruite o dată pentru totdeauna lui Elendil și moștenitorilor săi, și numai lor le aparțineau de drept; ceea ce nu înseamnă că nu puteau fi folosite în mod legitim de un „moștenitor”. Și la fel puteau fi folosite de către oricine autorizat fie de „moștenitorul lui Anârion”, fie de „moștenitorul lui Isildur”, adică de un Rege legitim al Gondorului sau al Amozului. De fapt, tocmai asemenea împuterniciți trebuiau în mod normal să le folosească. Fiecare Piatră își avea păzitorul său, ale cărui îndatoriri erau de a „supraveghea Piatra” la intervale regulate, sau cînd i se poruncea, sau cînd circumstanțele o cereau. Mai erau și alte persoane desemnate să viziteze Pietrele, iar oficialități ale

Coroanei responsabile cu „spionajul” efectuau inspecții regulate și speciale, raportînd Regelui și Sfatului informațiile obținute, sau numai Regelui, după cum era cazul. Ulterior, în Gondor, cînd rolul Majordomului a căpătat tot mai multă importanță, iar rangul ca atare a devenit ereditar, „du- blîndu-1” permanent pe Rege și asumîndu-și îndatoririle de vicerege de cîte ori era nevoie, controlul asupra Pietrelor și dreptul de folosire a lor pare să fi aparținut mai ales Majordomilor, iar tradițiile privitoare la natura și întrebuițarea lor să fi fost strict păzite și transmise numai celor din Casa lor. Deoarece funcția de Majordom devenise ereditară începînd cu 1998,¹⁵ autoritatea de a folosi sau de a delega folosirea Pietrelor era transmisă legal urmașilor, prin urmare îi revenea în totalitate lui Denethor.¹⁶

Trebuie totuși notat, privitor la povestea din Stăpînul Inelelor, că, dincolo și mai presus de această autoritate delegată, chiar dacă ereditară, oricare „moștenitor al lui Elendil” (adică un descendent recunoscut, care ocupa un tron sau o funcție de cîrmuire în regatele mimenoreene, prin virtutea acestei descendențe) avea dreptul să folosească oricare dintre palantri. Astfel, Aragorn și-a revendicat dreptul de a lua Piatra Orthanc în posesia sa, deoarece aceasta

562 POVEȘTI NETERMINATE

rămăsese, deocamdată, fără stăpîn sau păzitor; și, de asemenea, pentru că el era de iure Regele legiuit al Gondorului și al Amurului deopotrivă, și putea, dacă voia, să retragă pe bună dreptate toate autorizările acordate înainte.

„Legende și învățăturile despre Pietre” au fost uitate între timp și pot fi recuperate doar prin deduceri, ori din ceea ce s-a consemnat despre ele. Erau sfere perfecte, care păreau făcute, atunci cînd erau total liniștite, din sticlă compactă sau din cristal, de un negru adînc. Cele mai mici măsurau un picior în diametru, altele — în mod cert Pietrele din Osgiliath și Amon Sul - erau mult mai mari și nu puteau fi ridicate de o singură persoană. Inițial, au fost plasate în locuri potrivite dimensiunilor lor și întrebuițărilor cărora le erau menite, fiind puse pe mese joase și rotunde din marmură neagră, într-o scobitură sau un bol central, în care, la nevoie, puteau fi rotite cu mîna. Erau foarte grele, dar de-o netezime perfectă și dacă, printr-un accident sau cu rea intenție, erau scoase de la locul lor și rostogolite de pe masă, nu păteau absolut nimic, într-adevăr, nu puteau fi sparte prin nici un act

violent ce stătea în puterea omului să-1 controleze, deși unii credeau că o căldură mare, așa cum era cea din Orodruin, le-ar fi făcut țandări, de unde și presupunerea că aceasta fusese soarta Pietrei Ithil, atunci cînd se nâruiise tumul Barad-Dur.

Deși nici un semn exterior nu indica acest lucru, Pietrele aveau poli permanenți și inițial au fost astfel așezate în locurile lor, încît să stea „în picioare”: diametrele lor de la un pol la celălalt indicau centrul pămîntului, cu polul de jos plasat întotdeauna în fundul scobiturii sau a bolului. În această poziție, fețele de-a lungul circumferinței erau fețele în care se putea privi, primind imaginile de afară, dar transmițîndu-le ochiului „supraveghetorului”. Prin urmare, supraveghetorul care dorea să privească la apus se așeza în partea răsăriteană a Pietrei, și dacă voia să-și întoarcă privirea spre miazănoapte, trebuia să se mute spre stînga, adică în partea de miazăzi a Pietrei. Dar Pietrele mici, adică cele

PALANTIRII 563

din Orthanc, Ithil și Anor, și probabil și din Annuminas, aveau o orientare fixă în poziționarea lor inițială, încît (de exemplu) fața lor apuseană privea numai spre apus, iar dacă era răsucită în celelalte direcții, devenea opacă. Dacă o Piatră era scoasă din locul ei sau i se schimba poziția, putea fi reașezată printr-o examinare atentă, ceea ce se realiza prin rotirea ei. Dar dacă, scoasă fiind din locașul ei, era aruncată pe jos, așa cum s-a întîmplat cu Piatra Orthanc, nu mai era atît de simplu să fie repositionată corect. Astfel că a fost „o întîmplare”, cum o numesc oamenii (ar fi zis Gandalf) că Peregrin, făcîndu-și de lucru cu Piatra, a pus-o pe pămînt mai mult sau mai puțin „în picioare” și, așezîndu-se pe partea ei apuseană, s-a întîmplat ca fața fixă, care privea spre răsărit, să se afle în poziția corectă. Pietrele Mari nu erau atît de fixe: chiar dacă erau rotite, tot puteau „privi” în orice direcție.¹⁷

Palantirii în sine nu puteau decît „vedea”: sunete nu transmiteau. Nestăpînite de o minte care să le direcționeze, erau capricioase, iar „imaginile” lor - întîmplătoare (cel puțin aparent). Aflăte într-un loc înalt, fața lor apuseană, de exemplu, privea spre mari depărtări; vederea îi era împăienjenită și distorsionată și în stînga și în dreapta, și sus și jos, ceea ce se afla în prim plan fiind voalat de ceea ce se afla în spate și pârînd a se retrage într-o tot mai mare neclaritate. De asemenea, ceea ce „vedeau” era determinat ori împiedicat de hazard, de întuneric sau de

„învăluire" (vezi mai jos). Vederea palantirilor nu era „blocată" sau „astupată" de obstacole fizice, ci numai de întunecime; prin urmare, puteau privi printr-un munte la fel cum puteau privi printr-o pată de întuneric ori umbră, dar nu vedeau acolo nimic din ce nu primea un strop de lumină. Puteau vedea prin pereți, dar nu vedeau nimic în încăperi, peșteri sau subterane, dacă pe ceea ce se afla înăuntru nu cădea o rază de lumină; palantirii înșiși nu puteau să ofere această lumină sau s-o proiecteze. Era astfel posibil să te păzești de privirea lor prin procesul numit „învăluire", prin care anumite lucruri sau zone erau văzute într-o Piatră doar ca o umbră sau o ceață adâncă. Cum anume se realiza acest proces (de către cei care își dădeau seama de existența Pietrelor

564 POVEȘTI NETERMINATE

și de posibilitatea de a fi urmăriți de ele) este unul din misterele pierdute ale palantirilor.¹⁸

Prin puterea voinței sale, un privitor putea determina vederea Pietrei să se concentreze asupra unui punct, direct pe linia pe care se afla acesta, ori foarte aproape de ea.¹⁹ „Imaginile" necontrolate erau mici, mai ales în Pietrele mici, deși erau mai mari pentru ochiul privitorului care se așeza la o oarecare distanță de suprafața palantirului (cam la aproximativ trei picioare depărtare). Dar controlate de voința unui supraveghetor priceput și puternic, lucrurile mai depărtate puteau fi mărite, adică aduse mai aproape și făcute să apară mai limpezi, în vreme ce fundalul dispărea aproape complet. Astfel, un om aflat la o depărtare destul de mare putea fi văzut ca o siluetă minusculă, nu mai mare de-o jumătate de deget, greu de distins într-un peisaj sau într-o mulțime; dar prin concentrare, imaginea sa putea fi mărită și făcută mai clară, pînă cînd respectivul era văzut în detalii limpezi, chiar dacă mici, ca o poză de cîteva palme înălțime; dacă privitorul îl cunoștea, îl putea recunoaște cu ușurință. Printr-o concentrare sporită, privitorul putea mări și mai mult anumite detalii care-l interesau, reușind să vadă (de exemplu) dacă omul avea un inel pe mîină.

Dar această „concentrare" era extrem de obositoare, chiar extenuantă uneori. Ca urmare, se apela la ea numai cînd era absolută nevoie de informații, iar șansa (la care probabil se adăugau anumite cunoștințe prealabile) îi permitea privitorului să aleagă elemente (semnificative pentru el și pentru scopul său imediat) din învălmășeala imaginilor oferite de Piatră. Să zicem că

Denethor, stînd în fața Pietrei Amor, cuprins de îngrijorare din pricina Rohanului și neștiind dacă să aprindă de îndată focurile de avertizare și să trimită „săgeata”, s-ar fi putut plasa în poziția din care ar fi privit în linie directă spre nord-vest prin vest, adică prin Rohan, trecînd aproape de Edoras și apoi mai departe spre Vadurile Isenului. La acea vreme, în acea direcție s-ar fi zărit mișcări de trupe. în acest caz, Denethor s-ar fi putut concentra pe un grup (de pildă), ar fi văzut

PALANTIRII 565

că sînt Cavaleri și în sfîrșit ar fi descoperit cîteva figuri cunoscute: Gandalf, bunăoară, călărind cu trupele de întărire spre Văgăuna lui Helm, și dintr-odată depărtîndu-se de ele și apucînd-o spre miazănoapte.²⁰

De unii singuri, palantirii nu puteau cerceta mințile oamenilor pe nepusă masă ori fără voia acestora; căci transferul gîndurilor depindea de voințele ambelor persoane care foloseau Pietrele, iar gîndurile (primite sub formă de cuvinte²¹) puteau fi transmise de la o Piatră la cealaltă doar dacă acestea comunicau între ele la momentul respectiv.

NOTE

- 1 Fără îndoială că au fost folosite în deliberările dintre Arnor și Gondor în anul 1944, legate de succesiunea la Coroană. E posibil ca „mesajele” primite în Gondor în 1973, privitoare la situația disperată în care se afla Regatul de la Miazănoapte, să fi fost rezultatul ultimei întrebuițări a Pietrelor pînă la apropierea Războiului Inelului. [Nota autorului]
- 2 Odată cu Arvedui au pierit și Pietrele din Annuminas și Amon Sul (Țancul Vremii). Al treilea palantfr de la Miazănoapte era cel din turnul Elostirion, de pe Emyr Beraid, care avea proprietăți deosebite (vezi nota 16).
- 3 Piatra din Osgiliath se pierduse în apele Anduinului în 1437, în timpul războiului civil pricinuit de învrăjbirea Rubedeniilor.
- 4 Despre destructibilitatea palantirilor, vezi pg. 562. în articolul din Povestea Anilor pentru anul 2002, și în Anexa A (I, iv), se dă ca o certitudine faptul că palantfrul a fost capturat cînd a căzut Minas Ithil; dar tatăl meu a notat că aceste hronice au fost întocmite după Războiul Inelului și că afirmația, oricît de certă, era doar o deducție. Piatra Ithil nu a fost nicicînd regăsită, pierind probabil odată cu distrugerea turnului Barad-dur; vezi pg. 562.

POVEȘTI NETERMINATE

- 5 Pietrele ca atare puteau doar vedea scene sau figuri din locuri îndepărtate sau din trecut. Nu exista nici o explicație pentru aceasta capacitate al lor; iar pentru oamenii din vremurile de mai târziu, era dificil să controleze ce imagini anume să fie dezvăluite de voința sau dorința privitorului. Dar când o altă minte pătrundea de bună voie într-o Piatră, gândurile puteau fi „transferate” (privite sub formă de „cuvinte”), și imagini ale lucrurilor aflate în mintea celui care privea într-o Piatră puteau fi văzute de celălalt privitor. [Vezi mai departe la pg. 563 și nota 21.] Inițial, aceste puteri erau folosite mai cu seamă în consultări, în scopul schimbului de informații necesare în procesul guvernării sau de sfaturi și păreri; mai puțin în relații de prietenie sau din pură plăcere, ori în scopul de a transmite salutări sau condoleanțe. Numai Sauron folosea o Piatră pentru a-și transfera voința superioară, dominându-1 pe privitorul mai slab și obligându-1 să-și dezvăluie gândurile tainice și să se supună poruncilor. [Nota autorului]
- 6 Cf. observațiile lui Gandalf la Sfatul ținut la Elrond acasă, privitoare la faptul că Saruman a cercetat îndelung sulurile și cărțile din Minas Tirith.
- 7 Pentru o politică „pămînteană” a puterii și a forței războinice, Isengard era bine plasat, fiind cheia spre Strunga Rohan. Strunga era un punct slab în sistemul de apărare al Apusului, mai cu seamă de când Gondorul decăzuse. Pe acolo puteau trece în taină iscoade și emisari ostili, sau chiar oștiri, așa cum se întîmplase în Evul dinainte. Din cît se pare, Sfatul nu cunoștea ce se petrece în Rotocolul Isengardului, deoarece de ani de zile acesta era păzit îndeaproape. Folosirea și poate chiar prăsirea anume a orcilor au fost ținute secret și cu nici un chip n-au avut cum începe înainte de 2990. Aparent, înaintea atacului asupra Rohanului, trupele de orei nu fuseseră folosite dincolo de teritoriul Isengardului. Dacă Sfatul ar fi avut cunoștință despre toate acestea, fără îndoială că și-ar fi dat imediat seama că Saruman devenise o primejdie. [Nota autorului]
- 8 Denethor era desigur conștient de intuițiile și bănuielile lui Gandalf, ceea ce îl înfuria și-1 amuza în același timp. De notat cuvintele pe care i le-a adresat lui Gandalf la întîlnirea lor din

Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 1): „[Dar] știu de-acum destule despre aceste fapte, atît cît îmi sînt de trebuință împotriva primejdiei de la Răsărit", și mai ales vorbele batjocoritoare care au urmat: „Mda...

PALANTIRII 567

Chiar dacă Pietrele s-au pierdut - așa se zice —, seniorii din Gondor tot au simțul văzului mai ascuțit decît oamenii de rînd, astfel că primesc mai multe vești decît ceilalți". Fără a lua în considerare palantirii, Denethor era un om cu mari puteri ale minții, în stare să citească iute gîndurile ascunse în spatele chipurilor și vorbelor, dar este posibil și să fi văzut cu adevărat în Piatra Anor imagini ale evenimentelor din Rohan și Isengard.

[Nota autorului] - Vezi și pg. 564.

- 9 De reținut pasajul din Cele două turnuri IV 5, în care Faramir (născut în 2983) își amintea că l-a văzut pe Gandalf în Minas Tirith o dată în copilărie și încă de două sau de trei ori mai tîrziu; și a mai spus că ceea ce îl adusese pe Gandalf în cetate era interesul lui față de documentele aflate acolo. Ultima oară cînd l-a văzut a fost probabil în 3017, cînd Gandalf a găsit pergamentul lui Isildur. [Nota autorului]
- 10 Se face referire aici la ceea ce i-a spus Gandalf lui Peregrin (Cele două turnuri III 11): „Cine știe unde zac acum îngropate sau adînc scufundate sub ape Pietrele pierdute din Arnor sau Gondor?"
- 11 Se face referire aici la cuvintele rostite de Gandalf după moartea lui Denethor, în întoarcerea Regelui V 7, la sfîrșitul capitolului. Corectura făcută de tatăl meu (și impusă de discuția de față) anume din „Denethor nu a voit să o folosească", în „Denethor nu ar fi voit să o folosească" nu a fost introdusă în ediția revizuită. Vezi Introducere, pg. 25*.
- 12 Thorongil („Vulturul Stelei") a fost numele primit de Aragorn cînd, fără a-și da în vileag identitatea, l-a slujit pe Ecthelion II al Gondorului; vezi Stăpînul Inelelor, Anexa A (I, iv, Majordomii).
- 13 Folosirea palantmlor reprezenta un efort mental, în special pentru oamenii de mai tîrziu, neobișnuiți cu acest proces; fără îndoială că, pe lîngă neliniștile care-l rodeau pe Denethor, acest efort a adîncit și mai mult „asprimea" lui. Probabil că soția lui a simțit acest lucru mai devreme decît ceilalți, ceea ce i-a sporit nefericirea și i-a grăbit moartea. [Nota autorului]

* Este și cazul ediției din 1981 (Random House), care a stat la baza versiunii în limba româna a Stăpînului Inelelor, apăruta la RAO. (n.tr.)

568

POVEȘTI NETERMINATE

- 14 O notă marginală fără destinație remarcă faptul că integritatea lui Saruman „fusesse subminată pur și simplu de propria lui mîndrie și poftă nestăpînită de a-și impune voința. Cercetarea Inelelor a fost cauza, deoarece în mîndria lui credea că le putea folosi, sau îl putea folosi, sfidînd astfel orice altă voință. Nemaifiind devotat nici unei alte persoane sau cauze, Saruman era dispus să accepte dominația de către o voință superioară, amenințările ei și orice manifestare de putere din partea acesteia". În plus, el însuși nu avea nici un drept asupra Pietrei Orthanc.
- 15 1998 a fost anul în care a murit Pelendur, Majordomul Gondorului. „După vremea lui Pelendur, rangul [de Majordom] a devenit ereditar, fiind transmis de la tată la fiu sau celui mai apropiat ca grad de rudenie, la fel ca și regalitatea", Stăpînul Inelelor, Anexa A, I, iv, Majordomii.
- 16 Alta era situația în Arnor. Regele avea dreptul legal să dețină Pietrele (el folosea în mod normal Piatra Annuminas); dar regatul s-a divizat și tronul a început să fie disputat. Regii din Arthedain, cei care în mod limpede aveau dreptul la tron, au pus să se facă de strajă în jurul dealului Amon Sul; Piatra de pe acest deal era considerată drept cel mai important palantir de la Miazănoapte, cel mai mare și mai puternic, și cel prin care se stabilea comunicarea cu Gondorul. După ce în 1409 Angmarul a distrus dealul Amon Sul, ambele Pietre au fost duse în Fornost, unde sălășluia Regele din Arthedain. Acestea s-au pierdut cînd Arvedui a pierit în naufragiu. Nimeni nu fusese împuternicit cu autoritatea directă sau moștenită de a folosi Pietrele. Numai una mai rămăsese la miazănoapte, Piatra lui Elendil, de pe Aryn Beraid, dar aceasta avea calități speciale și nu putea fi folosită pentru comunicare. Fără îndoială că dreptul ereditar de a o folosi era păstrat de „moștenitorul lui Isildur", căpetenia recunoscută a dunedainilor, descendent al lui Arvedui. Dar nu se știe dacă vreunul dintre aceștia, inclusiv Aragorn, a privit vreodată în ea, din dorința de a vedea Apusul pierdut. Cfr dan și elfii din

Lindon erau cei care păzeau această Piatră și turnul în care fusese așezată. [Nota autorului] — în Anexa A (I, iii) la Stăpînul Inelelor se spune că palantîrul din Emyrn Beraid „nu era ca și celelalte [Pietre, n.tr.] și nu se potrivea cu ele; nu privea decît spre Mare. Elendil a pus-o acolo ca să poată privi înapoi «de-a dreptul» și să vadă Eressea în Apusul pierdut; dar mările învolburate de dedesubt au acoperit regatul

PALANTIRII 569

Numenor pentru totdeauna". Despre faptul că Elendil a zărit Eressea în palantirul din Emyrn Beraid se spune și în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 398): „oamenii cred că astfel putea el să vadă uneori în zare chiar și Turnul din Avallone, pe Insula Eressea, unde se afla și încă se mai află Piatra cea Mare". De remarcat că în relatarea de față nu se face nici o referire la această Piatră Mare.

17 O notă ulterioară, stingheră, neagă faptul că palantirii aveau poli sau o orientare anume, dar alte detalii nu se dau.

18 Nota ulterioară menționă la nota 17 tratează oarecum diferit cîteva din aceste aspecte ale palantirilor; în special noțiunea de „învăluire" pare folosită diferit. Nota, scrisă în grabă și destul de confuza, spune la un moment dat: „Ei păstrau imaginile primite, încît fiecare conținea în sine o multitudine de imagini și scene, unele dintr-un trecut îndepărtat. Nu puteau «vedea» în întuneric; adică nu înregistrau lucruri aflate în întuneric. Înșiși palantirii erau de obicei ținute în întuneric, deoarece astfel era mult mai ușor să se vadă scenele pe care le prezentau și, pe măsură ce treceau secolele, să se limiteze «supraîncărcarea». Metoda de a le «învălui» reprezenta un secret, necunoscut în ziua de azi. Nu erau «orbiți» de obstacole fizice, de exemplu un zid, un deal sau o pădure, atîta vreme cît obiectele depărtate se aflau ele însele în lumină. Din cîte spun sau bănuiesc comentatorii de mai tîrziu, inițial Pietrele erau plasate în locurile lor în sipete sferice încuiate, pentru a împiedica folosirea lor incorectă de către cei neautorizați s-o facă; dar că aceste sipete în sine îndeplineau și funcția de învăluire a lor, pentru a le liniști. Prin urmare, sipetele erau probabil confecționate dintr-un metal sau o altă materie necunoscută în ziua de azi." însemnări marginale la această notă sînt ilizibile în parte, dar se poate deduce totuși că imaginea era cu atît mai limpede, cu cît trecutul era mai

îndepărtat, în vreme ce, pentru a vedea la distanță, trebuia ținut cont de o „distanță corespunzătoare” ce varia de la Piatră la Piatră și oferea o imagine mai clară asupra obiectelor îndepărtate în spațiu. Palantirii mai mari puteau privi mult mai departe decît cei mici; pentru cei mici, „distanța corespunzătoare” măsura cinci sute de mile, ca de exemplu cea între Piatra din Orthanc și cea din Anor. „Ithil era mult prea aproape, dar era folosită pentru [cuvinte ilizibile], și nu pentru contacte personale cu Minas Anor.”

570

POVEȘTI NETERMINATE

19 Orientarea nu era împărțită în „sferturi” separate, ci era continuă; astfel, cineva care ședea în partea de sud-est a pietrei privea în linie directă spre nord-vest, și așa mai departe. [Nota autorului]

20 Vezi Cele două turnuri III 7.

21 Intr-o notă separată, acest aspect este explicat cu mai multa limpezime: „Două persoane care foloseau fiecare o Piatră «în acord» cu cealaltă puteau discuta, dar nu prin intermediul sunetelor, pe care Pietrele nu le transmiteau. Privind una la cealaltă, persoanele puteau schimba «gînduri» — nu gîndul complet sau adevărat, ori intențiile pe care le aveau, ci «vorbitură mută», adică acele gînduri pe care vroiau să le transmită (și care fuseseră deja transpuse în formă lingvistică în mintea lor sau fuseseră rostite cu glas tare); acestea erau primite de conlocutor și transformate imediat în «cuvinte», și numai astfel erau transmise mai departe.”

INDICE

După cum am specificat în Introducere, acest Indice acoperă nu numai textele ca atare, ci și Notele și Anexele, în care apar multe materiale originale. [...] * Asteriscurile sînt folosite pentru a indica numele/toponimele (aproape un sfert din total) care nu au fost publicate în scrierile tatălui meu. Scurtele descrieri nu se limitează la chestiuni menționate în volumul de față; ocazional, am adăugat note referitoare la sensul unor nume/toponime netraduse pînă acum.

Acest Indice nu reprezintă un model de consecvență în privința prezentării, dar deficiențele respective se pot justifica în parte prin numeroasele ramificări ale toponimelor (incluzînd variante de traduceri, denumiri echivalente ca referință, dar nu și ca sens),

ceea ce face ca o asemenea consecvență să fie extrem de dificilă sau chiar imposibilă - după cum poate fi văzut din serii precum Eilenaer, Halifirien, Amon Anwar, Anwar, Muntele Anwar, Muntele Venerării, Pădurea Anwar, Cringul Firien, Pădurea Firien, Pădurea Șopotitoare. Ca regulă generală, am inclus referințe pentru traducerea toponimelor elfice sub titlul elfic (precum Țărmlul Vechi, sub titlul Anfalas), toponimul tradus apărînd și ca titlu de sine stătător, dar nu am aplicat aceeași metoda în cazurile în care toponimele „traduse” (precum Codrul întunecat, Isengard) sînt familiare și în general folosite ca atare.

A

Adanedhel — „Omul-elfnume dat lui Turin în Nargothrond. Adăpostul din Valea Calvarului - Refugiu fortificat în Ered Nimrais, deasupra Văii Calvarului, la care se ajungea pe un drum în serpentine; la fiecare cot al drumului erau așezate statuile numite Oamenii-Pukel. Morții din Valea Calvarului, oameni din Ered Nimrais, care au fost

* în prezenta versiune în limba română am optat deliberat nu pentru un indice pro- priu-zis - cu trimiteri la pagină, ca în original —, ci pentru o formă mai apropiată de un glosar, considerînd că este mai util pentru cititor să aibă un inventar complet al antroponimelor și toponimelor, cu explicațiile de rigoare, care să-i ușureze înțelegerea textului de față. (n.red.)

572 POVEȘTI NETERMINATE

blestemați de Isildur din cauză că și-au încălcat jurămîntul de supunere față de el.

*Adîncătura Răsăriteană — Marea scobitură în marginea estică a Codrului întunecat. Vezi Strinsura Pădurii.

Adom — Afluent al râului Isen, formînd împreună cu acesta hotarele apusene ale Rohanului. (Numele este „O formă potrivită limbii sindarine, dar sensul în această limbă nu poate fi elucidat. E de presupus că are o origine prenumenoreană, adaptată sindarinei".)

* Adrahil (1) — Un comandant al forțelor din Gondor împotriva Căruțașilor în cel de-al Treilea Ev, 1944; numit „din Doi Amroth”, posibil strămoș al lui Adrahil (2).

Adrahil (2) - Prinț al fortăreței Doi Amroth, tatăl lui Imrahil. adunaică — Limba vorbită în Numenor. Graiul numenorean.

*aeglos (1) - „Ghimpe de zăpada”, o plantă ce creștea pe Amon Rudh.

Aeglos (2) - „Vîrf de zăpadă”, sulița lui Gil-galad (cuvînt format ca și cel de mai sus).

Aegnor — Prinț noldorin, al patrulea fiu al lui Finarfin; ucis în bătălia Dagor Bragollach.

Aelin-uial — Regiune de mlaștini și iazuri unde Aros se vărsa în Sirion. Tradus ca „Heleșteiele Amurgului”.

Aerin — Femeie înrudită cu Hurin din Dor-lomin; a fost luată de soată de Brodda Răsăriteanul; a ajutat-o pe Morwen după bătălia Nirnaeth Arnoediad.

Agarwaen - „Pâtat-de-sînge”, nume pe care și l-a luat Turin cînd a venit în Nargothrond.

*Agathurush — Traducere adunaică a numelui Gwathlo.

*Aghan - Drug (Druadan) în povestea despre „Piatra Credincioasă”.

Aglarond - „Peșterile Scînteietoare” din Văgăuna lui Helm în Ered Nimrais; folosită, de asemenea, cu referire la fortăreața numită Cetatea Cornului, la intrarea în Văgăuna lui Helm. Vezi Glêmscrafu.

*Ailinel — Cea mai mare dintre surorile lui Tar-Aldarion.

*Aiwendil — „Iubitorul de Păsări”, numele quenyan al lui Radagast Vrăjitorul.

Akailabeth - „Decăzutul”, Numenor.

*Alatar- Unul dintre Vrăjitorii Albaștri (Ithryn Luin).

Al(a)târiel - „Fecioara încununata cu o cununa strălucitoare” (vezi Anexa la Silmarillion, titlul kal-), forme quenylene și telerine ale numelui Galadriel.

Aldarion — Vezi Tar-Aldarion.

INDICE 573

Aldor — Al treilea Rege al Rohanului, fiul lui Brego care era fiul lui Eorl cel Tânăr.

alfirin - O mică floare albă, numita și uilos și simbelmyne (Veșnicuțe).

*Algund — Bărbat din Dor-lomin, unul din ceata de proscriși (Gaurwaith) căreia i s-a alăturat Turin.

*Almarian — Fiica marinarului numenorean Veantur, Regina lui Tar- Meneldur și mama lui Tar-Aldarion.

*Almiel — Cea mai mică dintre surorile lui Tar-Aldarion.

Alqualonde — „Limanul Lebedelor”, orașul principal și sălașul telerilor pe țârmurile Amanului.

Aman — „Binecuvîntat, neatins de râu”, numele târîmului valarilor din Apusul cel mai îndepărtat. Regatul Binecuvîntat,

Târîmul Binecuvîntat. Vezi Târîmurile Nepieritoare.

Amandil (1) - Vezi Tar-Amandil.

Amandil (2) - Ultimul Senior din Andunie, tatăl lui Elendil cel înalt.

*Amdîr — Rege în Lorien, ucis în bătălia Dagorlad; tatăl lui Amroth. Vezi Malgalad.

*Amon Anwar - Nume sindarin pentru Halifirien, al șaptelea pisc de avertizare al Gondorului în Ered Nimrais. Tradus drept Muntele Venerării și uneori Muntele Anwar, de asemenea doar Anwar. Vezi Eilenaer, Halifirien, Pădurea Anwar.

*Amon Darthir— Un vîrf al lanțului Ered Wethrin, la sud de Dornomin.

Amon Dîn — „Dealul Tăcut”, primul dintre piscurile de avertizare ale Gondorului în Ered Nimrais.

Amon Ereb - „Dealul Singuratic”, în Beleriandul Răsăritean.

Amon Ethir — Marele gorgan ridicat de Finrod Felagund la răsărit de Porțile Nargothrondului. Tradus drept „Dealul Iscoadelor”.

Amon Gwareth — Dealul pe care a fost construit Gondolin, în mijlocul cîmpiei Tumladen.

*Amon Lanc - „Dealul Golaș”, la sud de Marea Pădure Verde, numit ulterior Doi Guldur.

Amon Obel - Un deal în inima Codrului Brethil, pe care a fost construit Ephel Brandir.

Amon Rudh - „Dealul Pleșuv”, o înălțime singuratică pe meleagurile aflate la sud de Brethil; adăpost al lui Mîm și bîrlog al cetei de proscîși conduse de Turin. Vezi Sharbhund.

Amon Sul - „Dealul Vîntului”, un deal rotund și sterp, la capătul sudic al Dealurilor Vremii în Eriador. În Bree era numit Țancul Vremii.

Amon Uilos - Nume sindarin al lui Oiolosse.

574 POVEȘTI NETERMINATE

Amroth - Elf sindarin, Rege al Lorienului, iubitul lui Nimrodel; s-a înecat în Golful Belfalas. Țara lui Amroth (coasta Belfalas, lângă Doi Amroth). Limanul lui Amroth, vezi Edhellond.

Anach - Trecătoare care coboară de pe Taur-nu-Fuin (Dorthonion) la capătul apusean al munților Ered Gorgoroth.

Anar - Denumirea quenyană pentru Soare.

Anârion (1) - Vezi Tar-Anârion.

Anârion (2) - Mezinul lui Elendil, care a scăpat împreună cu tatăl său și fratele său Isildur din Scufundarea Numenorului,

întemeind în Pământul de Mijloc regatele numenoreenilor din exil; senior din Minas Anor; răpus în asediul asupra turnului Barad-Dur. Moștenitorul lui Anârion.

*Anardil - Nume dat lui Tar-Aldarion; cu sufixul de alint Anardilya. [Al șaselea Rege al Gondorului se numea tot Anardil.]

Ancalime — Vezi Tar-Ancalime. Numele a fost dat de către Aldarion și copacului din Eressea, pe care l-a plantat în Armenelos.

*Andrast - „Capul Lung”, promontoriu muntos între râurile Isen și Lefnui. Vezi Ras Morthil, Druwaith laur.

*Andrath — „Clina Lungă”, defileu între Gruiurile-gorgane și Graiurile de la Miazăzi, prin care trecea Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi (Drumul Verde).

Androg — Bărbat din Dor-lomin, o căpetenie a cetei de proscrisi (Gaurwaith) căreia i s-a alăturat Turin.

Androth - Peșteri în munții Mithrim, unde Tuor a viețuit cu Elfii Cenușii, iar mai târziu ca proscris solitar.

Anduin - „Rîul cel Lung”, la răsărit de Munții Cețoși; i se mai spune și Rîul cel Mare sau simplu Rîul. Adesea Valea Anduin. Vezi Ethir Anduin, Torentul Vechi.

Andunie - „Apusul”, oraș și liman pe coasta de apus a Numenorului. Golful Andunie. Seniorul(ii) din Andunie.

*Andustar — Promontoriul apusean al Numenorului. Tradus ca Târîmurile Apusene. Doamna Târîmurilor Apusene, Erendis.

Anfalas - Teritoriu al Gondorului; regiune de coastă între gurile râurilor Lefnui și Morthond. Tradus în westron drept Țărîmul Vechi.

Anfauglith — Numele cîmpiei Ard-galen, după pustiirea ei de către Morgoth în bătălia Dagor Bragollach

Angband — Marea fortăreață subterană a lui Morgoth, în nord-vestul Pământului de Mijloc. Asediul Angbandului.

*Angelimar - Al douăzecilea Prinț al fortăreței Doi Amroth, bunicul lui Imrahil.

INDICE 575

Anglachel — Sabia lui Beleg. Vezi Gurthang.

Angmar - Regatul Vrăjitorilor, cîrmuit de Seniorul Nazgulilor, la capătul nordic al Munților Cețoși.

*Angren - Nume sindarin pentru Isen (și Sîr Angren, Rîul Isen). Vezi Athrad Angren.

Angrenost - Nume sindarin pentru Isengard.

Angrod - Prinț noldorin, al treilea fiu al lui Finarfin; răpus în
bătălia Dagor Bragollach.

Anii întunecați — Anii stăpînirii lui Sauron în cel de-al Doilea Ev.

Annael - Elf Cenușiu din Mithrim, tatăl vitreg al lui Tuor.

Annatar- „Seniorul Darurilor”, nume pe care și l-a luat Sauron
însuși în Al Doilea Ev. Vezi Artano, Aulendil.

Annon-in-Gelydh — Intrarea spre un rîu subteran în dealurile
apusene din Dor-lomin, care ducea la Cirith Ninniach. Tradus
ca Poarta Noldorilor.

Annuminas — „Turnul Apusului”, reședință străveche a Regilor
din Arnor, lingă Lacul Nenuial; refăcută ulterior de Regele
Elessar.

Anul Jelirii - Anul bătăliei Nirnaeth Arnoediad.

*An war - Vezi Amon An war.

Apa Zgomotoasă - Vezi Rîul Urșilor.

Apusimea - Traducerea pentru Numenor, Insula Apusimii.

*Ar-Abattârik - Nume adunaic al lui Tar-Ardamin.

Ar-Adunakhor — Al douăzecilea Cîrmuitor al Numenorului; în
quenyană se numește Tar-Herunumen.

Aragorn - Al treizeci și nouălea Moștenitor al lui Isildur în linie
directă; Rege al regatelor unite Arnor și Gondor, după Războiul
Inelului; a luat-o de soată pe Arwen, fiica lui Elrond. Vezi
Elessar, Piatra Elfă, Pas Mare, Thorongil.

*Arandor — Numenor, „Țara Regilor”.

*Arandur - „Slujitorul Regelui, ministru”, termen quenyan pentru
Majordomii Gondorului.

Aranruth — „Mînia Regelui”, sabia lui Thingol.

Aranwe — Elf din Gondolin, tatăl lui Voronwe.

Aranwion - Fiul lui Aranwe.

Aratan - Al doilea fiu al lui Isildur, răpus pe Cîmpiile Stînjeneilor.

Arătaniile Gorganelor - Spirite rele care sălășluiau în tumulii-
morminte de pe Gruiurile-gorgane.

*Ar-Belzagar — Nume adunaic al lui Tar-Calmacil.

Arborebârbos — Vezi Fangorn.

Arcul Puternic — Vezi Beleg.

576 POVEȘTI NETERMINATE

Arda - „Tărîmul”, numele Pămîntului ca Regat al lui Manwe.

Aredhel - Sora lui Turgon și mama lui Maeglin.

Ar-Gimilzor - Al douăzeci și treilea Cîrmuitor al Numenorului;

- numele lui quenyan este Tar-Telemnar.
- Ar-Inziladun - Nume adunaic al lui Tar-Palantir.
- Armenelos - Orașul Regilor în Numenor.
- Arminas - Elf noldorin care, împreună cu Gelmir, s-a întâlnit cu Tuor la Annon-in-Gelydh, iar mai târziu s-a dus la Nargothrond să-l avertizeze pe Orodreth asupra pericolului ce amenința fortăreața.
- Arnor - Regatul nordic al numenoreenilor în Pământul de Mijloc.
Regatul de la Miazănoapte, Tărîmul de la Miazănoapte.
- Aros - Rîul sudic din Doriath.
- Ar-Pharazon - Al douăzeci și cincilea și ultimul Cîrmuitor al Numenorului, care a pierit în Decăderea insulei; în quenyană era numit Tar-Calion.
- *Arroch — Calul lui Hurin din Dor-lomin.
- Ar-Sakalthor - Al douăzeci și doilea Cîrmuitor al Numenorului; în quenyană era numit Tar-Falassion.
- Artamir — Fiul mai mare al Regelui Ondoher din Gondor; ucis în bătălia cu Căruțașii.
- *Artanis — Nume primit de Galadriel de la tatăl ei.
- *Artano — „Făurar Suprem”, nume pe care și l-a luat Sauron în cel de-al Doilea Ev. Vezi Annatar, Aulendil.
- Arthedain - Unul dintre cele trei regate în care a fost împărțit Arnor în secolul al IX-lea al celui de-al Treilea Ev; mărginit de râurile Ba-randuin și Lhun, iar la răsărit de lanțul Dealurilor Vremii; fortăreața principală este Fornost.
- *Arthorien — Regiune între râurile Aros și Celon, la est de Doriath.
- Arvedui — „Ultimul-rege” din Arthedain, care s-a înecat în Golful Forochel.
- Arwen — Fiica lui Elrond și Celebrîan; căsătorită cu Aragorn; Regina Gondorului.
- Ar-Zimraphel - Nume adunaic al lui Tar-Mfriel.
- Ar-Zimrathon - Al douăzeci și unulea Cîrmuitor al Numenorului; numit în quenyană Tar-Hostamir.
- *Asgon — Bărbat din Dor-lomin, care l-a ajutat pe Turin să scape după ce a fost răpus Brodda.
- Atanamir - Vezi Tar-Atanamir.
- Atanatar Alcarin — („Gloriosul”), al șaisprezecelea Rege al Gondorului.

INDICE 577

Atani - Oamenii din cele Trei Case ale Prietenilor Elfilor (edaini, în

sindarina).

*Athrad Angren - Nume sindarin (și în forma de plural Ethraid Engrin) pentru Vadurile Isen.

Aule — Unul dintre marii valari, fierar și stâpîn al meșteșugurilor, soțul Yavannei; adjectival aulean. Copiii lui Aule, gnomii.

*Aulendil — „Servitorul lui Aule”; nume pe care și 1-a luat Sauron în al Doilea Ev. Vezi Annatar, Artano.

Avallone - Liman al eldarilor pe Toi Eressea.

Avari - Elfi care au refuzat să pornească în Marele Marș din Cuivienen spre apus. Elfii întunecimii. Vezi Elfii Sălbatici.

*Aventurieri, Breasla - Frăția marinarilor, întemeiată de Tar-Aldarion. Vezi Uinendili.

Azaghâl — Seniorul gnomilor din Belegost; 1-a rănit pe Glaurung în bătălia Nirnaeth Arnoediad și a fost omorît de acesta.

Azanulbizar — Vale aflată sub poarta răsăriteană a Moriei, unde în al Treilea Ev, 2799, s-a dus marea bătălie care a pus capăt Războiului dintre gnomi și orei. Vezi Nanduhirion.

Azog - Orc din Moria; cel care 1-a ucis pe Thrór și a fost răpus de Dâin Picior de Fier în bătălia de la Azanulbizar.

B

Baggins - Familie de hobbiți din Comitat. Vezi și Bilbo Baggins.

Balar, Golful - Marele golf la sud de Beleriand, în care se vărsa râul Sirion.

Balar, Insula - Insulă în Golful Balar, unde au locuit Cirdan și Gil-galad după bătălia Nirnaeth Arnoediad.

Balchothi - Popor de răsăriteni înrudiți cu Căruțașii, a căror invazie în Calenardhon în cel de-al Treilea Ev, 2510, a fost oprită în Bătălia de pe Cîmpia Celebrant.

Balin — Gnom din Casa lui Durin; însoțitor al lui Thorin Scut de Stejar, iar apoi, pentru scurt timp, Senior al Moriei.

Balrogi - Vezi Gothmog.

*Barach - Pădurean din Poporul lui Haleth, în povestea „Pietrei Credincioase”.

Barad-dur - „Turnul întunecimii” al lui Sauron în Mordor. Seniorul din Barad-dur, Sauron.

Barad Eithel — „Turnul Fîntîinii”, fortăreața noldorilor la Eithel Sirion.

Baragund - Tatăl lui Morwen, soția lui Hurin; nepotul lui Barahir și unul din cei doisprezece însoțitori ai săi pe Dorthonion.

578 POVEȘTI NETERMINATE

- Barahir - Tatăl lui Beren; l-a salvat pe Finrod Felagund în bătălia Dagor Bragollach și a primit de la acesta inelul său; răpus pe Dorthonion. Inelul lui Barahir.
- Baranduin - „Lungul rîu maroniu-auriu" din Eriador, numit Viniac în Comitat. Viniac, Podul Viniac; Rîul.
- Bar-en-Danwedh — „Casa Răscumpărării", numele dat de Mîm sălașului său de pe Amon Rudh cînd i l-a cedat lui Tiirin. Vezi Echad i Sedryn.
- *Bar-en-Nibin-noeg — „Casa Gnomilor Scundaci", sălașul lui Mîm pe Amon Rudh.
- *BarErib - O fortăreață în Dor-Cuarthol, ceva mai la sud de Amon Rudh.
- Bătălia de la Azanulbizar - Vezi Azanulbizar.
- Bătălia de la Cetatea Cornului - Atac asupra Cetății Cornului dezlănțuit de oastea lui Saruman în Războiul Inelului.
- Bătălia de la Dagorlad — Vezi Dagorlad.
- Bătălia de la Pelennor (Cîmpiile) — Vezi Pelennor.
- Bătălia de pe Cîmpia Celebrant - Vezi Cîmpia Celebrant.
- *Bătălia de pe Cîmpii — Înfrîngere a lui Narmacil II din Gondor de către Căruțași pe meleagurile la sud de Codrul întunecat în cel de-al Treilea Ev, 1856.
- *Bătălia de pe Gwathlo - Înfrîngere a lui Sauron de către numenoreeni, în al Doilea Ev, 1700.
- Bătălia din Tabără - Victoria lui Eărendil II din Gondor asupra Căruțașilor, în Ithilien, în cel de-al Treilea Ev 1944.
- Bătălia din Tumhalad - Vezi Tumhalad.
- Bătălia din Ținutul de Jos — Bătălie din Războiul Inelului, în care oastea nordică a lui Sauron i-a învins pe Oamenii din Ținutul de Jos și pe gnomii din Erebor.
- Bătăliile de la Vadurile Isen - Două bătălii duse în timpul Războiului Inelului, între Căruțașii din Rohan și forțele lui Saruman aflate în afara Isengardului. Prima Bătălie; A Doua Bătălie.
- Bătrînul Took - Gerontius Took, hobbit din Comitat, bunicul lui Bilbo Baggins și strâ-strâbunicul lui Peregrin Took.
- Bauglir — „Asupritorul", un nume al lui Morgoth.
- Beleg - Elf din Doriath; mare arcaș și căpetenie al străjuitorilor hotarelor lui Thingol; prieten și însoțitor al lui Turin, de către care a fost ucis. Numit Cuthalion, în traducere Arcul Puternic.
- Belegaer - „Marea cea Mare" din Apus, între Pămîntul de Mijloc și

Aman. Marea cea Mare. Deseori numită pur și simplu Marea.
Belegost — Unul dintre cele două orașe ale gnomilor în Munții
Albaștri;

■
INDICE 579

- Belegund - Tatăl lui Rian, soția lui Huor; nepotul lui Barahir și
unul dintre cei doisprezece însoțitori ai săi pe Dorthonion.
- Beleriand - Pământuri la vest de Munții Albaștri în Zilele de
Odinioară. Beleriandul de Răsărit (despărțit de Beleriandul de
Apus de râul Sirion). Graiul din Beleriand, vezi Sindarina.
Prima Bătălie din Beleriand. Ca adjectiv, beleriandic.
- Belfalas — Fief al Gondorului; regiune de coastă deschizându-se
spre marele golf cu același nume; Golful Belfalas.
- Beor — Căpetenia primilor Oameni care au pătruns în Beleriand;
strămoș al Primei Case a Edainilor.
- Beomingi - Oameni din Văile superioare ale Anduinului.
- *Beregard - Bărbat din Tărîmurile Apusene ale Numenorului,
descendent al Casei lui Beor; tatăl lui Erendis.
- Beren(1) - Bărbat din Casa lui Beor, care a tăiat silmarilul din
coroana lui Morgoth, și singurul dintre oamenii muritori care
s-a reîntors dintre morți. Numit, după întoarcerea sa din
Angband, Erchamion, în traducere Ciungul; și Camlost „Mînă-
goală”.
- Beren (2) - Al nouăsprezecelea Majordom Cîrmuitor al Gondorului,
care i-a dat lui Saruman cheile turnului Orthanc.
- *Bereth - Sora lui Baragund și Belegund, strămoașa lui Erendis.
- Beruthiel - Regina lui Tarannon Falastur, al doisprezecelea Rege
al Gondorului.
- Bilbo Baggins - Hobbit din Comitat, cel care a găsit Inelul
Suprem. Vezi Baggins.
- Bocirea - Vezi Nienor.
- Boromir - Fiul mai mare al lui Denethor II, Majordom al
Gondorului; a făcut parte din Frăția Inelului.
- * Borondir — Numit Udalraph, „Cel fără scară la șa”; călăreț din
Minas Tirith, care i-a adus lui Eorl mesajul din partea lui
Cirion, cerîndu-i ajutorul.
- Bracegirdle - O familie de hobbiți din Comitat. Lobelia Bracegirdle.
- Bragollach — Vezi Dagor Bragollach.
- Brand - Al treilea Rege din Ținutul de Jos, nepotul lui Bard
Arcașul; răpus în Bătălia din Ținutul de Jos.

Brandir - Cîrmuitor al Poporului lui Haleth în Brethil, la vremea la care a venit Turin Turambar, de care a fost răpus. Numit de Turin Șontorogul.

*Breasla Aventurierilor — Vezi Aventurieri.

Bree - Satul principal din ținutul Bree, unde se intersectau drumurile numeroneene în Eriador. Oamenii din Bree. Hobbiții din Bree.

580 POVEȘTI NETERMINATE

Brego - Al doilea Rege din Rohan, fiul lui Eorl cel Tînăr.

Bregolas — Fratele lui Barahir și tatăl lui Baragund și Belagund.

Bregor - Tatăl lui Barahir și Bregolas. Arcul lui Bregor, păstrat în Numenor.

Brethil — Codru dintre râurile Teiglin și Sirion, în Beleriand, loc de sălășlu-ire al Poporului lui Haleth. Vezi și Pădureni. Ghimpele Negru din Brethil, vezi Gurthang.

Brithiach — Vad pe râul Sirionului, la nord de Codrul Brethil.

Brithombar - Regiune în extremitatea nordică a Limanurilor Falas, pe coasta Beleriandului.

Brithon - Rîu care se varsă în Marea cea Mare la Brithombar.

Brodda — Răsăritean din Hithlum după bătălia Nirnaeth Arnoediad, care a luat-o de soață pe Aerin, înrudită cu Hurin; răpus de Turin. Numit Veneticul.

C

Cabed-en-Aras - Defileu adînc al râului Teiglin, unde Turin l-a ucis pe Glaurung, iar Nienor s-a aruncat în gol, luîndu-și viața; în traducere, Săritura Căprioarei. Vezi Cabed Naeramarth.

Cabed Naeramarth - „Săritura Sorții Neîndurătoare", nume dat defileului Cabed-en-Aras după ce Nienor s-a aruncat de pe stîncile sale.

Cair Andros - Insulă pe râul Anduin, la nord de Minas Tirith, fortificată de Gondor pentru apărarea regiunii Anorien.

Calenardhon — „Ținutul Verde", nume dat ținutului Rohan pe vremea cînd constituia partea de nord a Gondorului; Strunga Calenardhon, Regele din Calenardhon, Eorl. Vezi Rohan, Strunga Rohan.

Calenhad - Al șaselea dintre piscurile de avertizare ale Gondorului, în Ered Nimrais. (Probabil că numele însemna „spațiu verde", referire la coama dealului, teșită și acoperită cu iarbă; had deriva, cu obișnuita mutație în cuvinte compuse, din sad „loc, punct fix".)

- *Calimehtar — Al treizecilea Rege al Gondorului, care i-a învins pe Căruțași la Dagorlad, în al Treilea Ev.
- *Calmindon - „Turnul Luminii”, pe Toi Uinen, în Golful Romenna.
- Camlost - Vezi Beren (1).
- Capete de Paie - Nume disprețuitor folosit de Răsăritenii din Hithlum pentru Poporul lui Hador.
- *Capul de la Miazănoapte — Capătul promontoriului nordic Forostar, în Numenor.
- Caradhras, Trecătoarea — Trecătoare peste Munții Cețoși, numită „Trecătoarea Cornului Roșu”, sub vârful Caradhras (Cornul Roșu, Ba- razinbar), unul din Munții Moriei.

INDICE 581

- Caras Galadhon — „Orașul Copacilor”, principala așezare a elfilor în Lorien.
- Cardolan - Unul dintre cele trei regate în care s-a împărțit Arnor în secolul IX al celui de-al Treilea Ev; mărginit la apus de Baranduin, iar la nord de Drumul de Răsărit.
- Cam Dum - Principala fortăreață în Angmar.
- Carnen - „Apa Roșie”, rîu care coboară din Munții de Fier și se varsă în Rîul Curgător.
- Carrock - Insuliță stîncoasă, pe cursul superior al Anduinului. Vezi Vadul Carrock.
- Cartea Majordomilor - Vezi Majordomii Gondorului.
- Cartea Regilor - Una din cronicile Gondorului.
- Cartea Thainului - O copie a Cărții Roșii a Hotarului de la Soare- Apune, făcută la cererea Regelui Elessar și adusă acestuia de către Thainul Peregrin Took, atunci cînd s-a retras în Gondor. Mult adnotată ulterior, în Minas Tirith.
- Cavaleri - Vezi Eotheodi. (ii) Cavalerii din Rohan, vezi Rohirimi.
- Călăreții de lupi - Orei sau ființe asemănătoare orcilor, care călăreau lupi.
- Călăreții Negri — Vezi Nazguli.
- Căpetenia Neagră - Vezi Seniorul Nazgulilor.
- Căruțași - Neam al Răsăritenilor, care a invadat Gondorul în secolele XIX și XX ale celui de-al Treilea Ev.
- Cei Doi Copaci din Valinor - Vezi Laurelin, Telperion.
- Cei Nouă - Vezi Nazguli.
- Cei Nouă Peregrini — Frăția Inelului.
- Celduin - Rîu care curge din Muntele Singuratic și se varsă în Marea Rhun. în traducere, Rîul Curgător.

Celeborn (1) - „Copacul de Argint", Copacul din Toi Eressea.

Celeborn (2) - Rubedenie a lui Thingol; a luat de soață pe Galadriel; Seniorul din Lothlorien. Vezi Telepomo.

Celebrant - Rîu care izvorăște din Heleșteul Oglinzii, străbate Lothlorien și se unește cu Anduinul. în traducere, Rîul Argintului. Vezi Cîmpia Celebrant.

Celebrfan - Fiica lui Celeborn și Galadriel. Căsătorită cu Elrond.

Celebrimbor - „Mîna de Argint", cel mai mare dintre fierarii din Eregion; făuritorul celor Trei Inele ale elfilor; răpus de Sauron.

Celebros - „Spuma Argintie" sau „Ploaia Argintie", un pîriu în Brethil, care se varsă în Teiglin, lîngă Trecerea peste Teiglin.

Cele Doua Regate - Arnor și Gondor.

Celegorm — Al treilea fiu al lui Feanor.

582 POVEȘTI NETERMINATE

Celon — Rîu în partea de est a Beleriandului, izvorînd din înălțimea Himring.

Celos — Unul din rîurile din Lebennin în Gondor; afluent al rîului Sirith. („Numele derivă din rădăcina kelu- «curge repede», format cu un sufix -s.se, -ssa, care apare în quenyanul kelusse «puhoi, apă curgînd repede dintr-un pîriu de munte».")

Ceorn - Călăreț din Rohan, care a adus vești despre a Doua Bătălie de la Vadurile Isen.

Cerin Amroth - „Colina lui Amroth" în Lorien.

Cermie — Nume quenyan al celei de-a șaptea luni după calendarul numenorean, corespunzînd lunii iulie.

Cetatea Cornului - Fortăreață în Rohan, la intrarea în Văgăuna lui Helm. Vezi Batalia de la Cetatea Cornului; Aglarond, Cetatea Suth.

*Cetatea Suth - Fost nume al Cetății Cornului.

*Cetatea Veche — Sălașul lui Eomer în Lande (Rohan), unde-și avea casa Eorn Cel Tînăr.

Cfrdan - Numit „Făuritorul de Corăbii"; elf telerin, „Seniorul Limanurilor" Falas; cînd au fost distruse după bătălia Nirnaeth Arnoediad, a scăpat împreună cu Gil-galad în Insula Balar; în timpul celui de-al Doilea și celui de-al Treilea Ev, a fost străjuitorul Limanurilor Cenușii în Golul Lhun; după venirea lui Mithrandir, i l-a încredințat acestuia pe Narya, Inelul de Foc.

Cirion — Al doisprezecelea Majordom al Gondorului, care le-a dăruit rohirrimilor regiunea Calenardhon, după Bătălia de pe

Cîmpia Celebrant în cel de-al Treilea Ev. Cronica, Povestea lui Cirion și Eorl. Jurământul lui Cirion.

*Cirith Duath — „Crăpătura Umbrei”, fostul nume al trecătorii Cirith Ungol.

*Cirith Forn en Andrath - „Înalta Trecătoare de la Miazănoapte”, peste Munții Cețoși, la răsărit de Vilceaua Despăcată. Numită Trecătoarea înalta și Trecătoarea Imladris.

Cirith Ninniach - „Crăpătura Curcubeului”, nume dat de Tuor strungii care duce din stîncile apusene din Dor-lomin pînă în Fiordul Dregist.

Cirith Ungol — „Crăpătura Păianjenului”, trecătoare peste Ephel Duath, dominînd Minas Morgul. Vezi Cirith Duath.

*Ciryatur - Amiral numenorean care a comandat flota trimisă de Tar- Minastir în ajutorul lui Gil-Galad împotriva lui Sauron.

Ciryon - Al treilea fiu al lui Isildur, răpus pe Cîmpiile Stînjeneilor.

Cîmpia Bătăliilor — Vezi Dagorlad.

INDICE 583

Cîmpia Celebrant - Traducere parțială a toponimului Parth Celebrant. întinderi verzi între Rîul Argintului (Celebrant) și rîul Lumina Fugară; în Gondor, în sens restrîns, meleagul dintre cursul inferior al Luminii Fugare și Anduin. Toponimul Cîmpia Celebrant este adesea folosit în contextul Bătăliei de pe Cîmpia Celebrant, cînd victorioși au fost Cirion și Eorl împotriva balchothilor, în al Treilea Ev, 2510.

Cîmpia Străjuită - Vezi Talath Dimen.

Cîmpiile Stînjeneilor - Traducere parțială a toponimului sindarin Loeg Ningloron; mari întinderi de trestie și iriși (stînjenei), unde Rîul Stînjeneilor se vărsa în Anduin.

Codrul de Aur - Vezi Lorien (2).

Codrul Enților - Astfel era numit în Rohan Codrul Fangorn.

Codrul întunecat - Marea pădure la răsărit de Munții Cețoși, numită înainte Eryn Galen, Marea Pădure Verde. Vezi Taur-nu-Fuin, Taur- e-Ndaedelos, Eryn Lasgalen; Munții Codrului întunecat.

Coiful Dragonului din Dor-lomin - Moștenire a Casei lui Hador, purtat de Turin; Dragonul din Dor-ldmin; Capul Dragonului de la Miazănoapte; Coiful lui Hador.

Coiful lui Hador - Vezi Coiful Dragonului din Dor-Lomin.

Colinele - Referire la Colinele Albe din Meleagul de la Apus din Comitat.

Comitatul - Ținut în care trăiau îndeobște hobbiții, la vest de Eriador, Calendarul, Numărătoarea Anilor din Comitat, Poporul din Comitat.

Copacul Alb - (i) Din Valinor, vezi Telperion. (ii) Din Toi Eressea, vezi Celeborn (1). (iii) Din Numenor, vezi Nimloth (1).

Copacul de Aur (din Valinor) - Vezi Laurelin.

Copacul din Toi Eressea - Vezi Celeborn (1).

Copiii lui Aule — Gnomii.

Copiii lui Iluvatar - Elfii și oamenii. Copiii mai Mari, Elfii.

Copiii Lumii — Elfii și oamenii.

Copiii mai Mari - Vezi Copiii lui Iluvatar.

Copiii Pământului - Elfii și oamenii.

Corsarii din Umbar - Vezi Umbar.

Cotton, Fermierul - Tolman Cotton, hobbit din Lîngă Ape.

Credincioși - (i) Acei numenoreeni care nu s-au înstrăinat de eldari și au continuat să-i venereze pe valari în timpul lui Tar-Ancalimon și al regilor care i-au urmat, (ii) „Credincioșii” celui de-al Patrulea Ev.

584 POVEȘTI NETERMINATE

Crissaegrim — Țancuri muntoase la sud de Gondolin, unde se găseau cuiburile vulturului Thorondor.

*Crîngul Firien - Un alt nume pentru Pădurea Firien, avînd același înțeles.

Cuivienen — „Apa Trezirii”, lacul din Pământul de Mijloc unde s-au trezit primii elfi.

Curufin - Al cincilea fiu al lui Feanor, tatăl lui Celebrimbor.

*Curumo — Numele lui Curunfr (Saruman) în quenyană.

Curunfr — „Cel priceput la vicleșuguri”, numele sindarin al lui Saruman; și Curunfr 'Lân, Saruman cel Alb. Vezi Curumo.

Cuthalion — „Arcul Puternic”; vezi Beleg.

D

Daeron - Bard din Doriath; îndrăgostit de Luthien pe care a trădat-o de două ori, prieten (ori rubedenie) al lui Saeros.

Dagor Bragollach - „Bătălia Focului Neașteptat” (și simplu Bragollach), a patra dintre marile bătălii ale Războaielor din Beleriand, care a pus capăt Asediului fortăreței Angband.

Dagorlad — „Cîmpia Bătăliei”, la răsărit de Emyrn Muil și aproape de Smîrcurile Morților, locul mării bătălii la nord de Mordor, între Sauron și Ultima Alianță a elfilor și oamenilor la sfîrșitul celui de-al Doilea Ev. Bătălia de la Dagorlad. Ultimele bătălii la

Dagorlad: în cel de-al Treilea Ev, 1899, victoria Regelui Calimehtar asupra Căruțașilor; înfrîngerea și moartea Regelui Ondohor în cel de-al Treilea Ev.

Dâin Picior-de-Fier - Seniorul gnomilor din Dealurile de Fier, ulterior Rege sub Munte; ucis în Bătălia din Ținutul de Jos.

Deagol — Stoor din Văile Anduinului, cel care a găsit Inelul Suprem.

Dealul Iscoadelor — Vezi Amon Ethir.

Dealurile Turnului - Vezi Emyr Beraid.

Dealurile Vremii - Dealuri în Eriador, dintre care Amon Sul (Țancul Vremii) era cel mai sudic.

Denethor (1) — Căpetenie a elfilor nandorini care au trecut Munții Albaștri și au trăit în Ossiriand; răpus pe Amon Erebor în Prima Bătălie din Beleriand.

Denethor (2) — Al douăzeci și șaselea și ultimul Majordom Cîrmuitor al Gondorului, al doilea majordom purtînd acest nume; Senior în Minas Tirith la vremea cînd se purta Războiul Inelului; tatăl lui Boromir și Faramir.

Deor — Al șaptelea Rege al Rohanului.

INDICE 585

Depresiunea Apuseană - regiune din Rohan, coastele și cîmpiile între Thrihyrne (piscuri înălțîndu-se deasupra Cetății Cornului) și Edoras. Adunarea din Depresiunea Apuseană.

Depresiunea Răsăriteană - O parte din Rohan pe coastele nordice ale lanțului Ered Nimrais, la est de Edoras. (Elementul fold [din Eastfold, denumirea în engleză, n.tr.] derivă din anglo-saxonul folde, „pămînt, teren, ținut, regiune”, ca și în The Folde [tradus în Stăpînul Inelelor drept Landele, n.tr.]).

Dimbar - Meleagul între rîurile Sirion și Mindeb.

Dimrost — Cascada Celebros, în Codrul Brethil; ulterior numita Nen Girith în traducere, „Scara Ploioasă”.

Dior, Moștenitorul lui Thingol - Fiul lui Beren și Luthien; Rege al Doriathului, după Thingol; posesor al silmarilului; răpus de către Fiii lui Feanor.

Dirhavel — Bărbat din Dor-lomin, autor al baladei Narn i Hîn Hurin.

*dfrnaith - Formațiune de luptă, în formă unghiulară, folosită de dunedaini.

Doamna Albă din Emerie - vezi Erendis.

Doamna cea Dalbă — Vezi Galadriel.

Doamna din Dor-lomin - Morwen; vezi Dor-lomin.

Doamna din Pădurea de Aur — Vezi Galadriel.

*Doamna Noldorilor - Vezi Galadriel.

*Doamna Tărîmurilor Apusene - Vezi Erendis.

Doi Amroth - Fortăreață pe un promontoriu din Belfalas, numita după Regele Amroth din Lorien. Seniori sau Prinți din Doi Amroth. Vezi Angelimar, Adrahil, Imrahil.

Doi Baran - „Dealul Cafeniu-auriu”, deal la capătul sudic al Munților Cețoși, unde Peregrin Took a privit în palantîrul din Orthanc.

Domeniile Regelui - (i) în Rohan. (ii) Țara Regilor în Numenor, vezi Arandor.

Domnul Apelor - Vezi Uimo.

Dor-Cuarthol - „Țara Arcului și-a Coifului”, denumirea țării apărute de Beleg și Turin din birlogul lor pe Amon Rudh.

Dor-en-Emil — „Țara Prințului”, în Gondor, la apus de râul Gilrain.

Doi Guldur - „Dealul Vrăjitoriei”, o înălțime lipsită de copaci la sud-vest de Codrul întunecat, fortăreața Necromantului înainte să se arate ca Sauron reîntrupat. Bezi Amon Lanc.

Doriath - „Țara Gardului” (Doriath), referire la Brîul lui Melian; regatul lui Thingol și Melian în pădurile Neldoreth și Region, cîrmuit din

586 POVEȘTI NETERMINATE

Menegroth, de pe râul Esgalduin. Numit și Tărîmul Străjuit și Regatul Ascuns.

Dorlas — Bărbat din codrul Brethil; i-a însoțit pe Turin și pe Hunthor în atacul asupra lui Glaurung, dar s-a retras înspăimîntat; răpus de Brandir.

Dor-lomin — Regiune la sud de Hithlum, teritoriul lui Fingon, dat ca feudă Casei lui Hador; căminul lui Hurin și Morwen. Munții din Dor-lomin, acea parte a lanțului Ered Wethrin care forma zidul sudic al ținutului Hithlum. Doamna din Dor-lomin, Morwen. Seniorul din Dor-lomin, Hurin, Turin. Dragonul din Dor-lomin, vezi Coiful Dragonului.

Dorthonion — „Țara Pinilor”, marele platou împădurit la granița nordică a Beleriandului, ulterior numit Taur-nu-Fuin.

Dragonul — Vezi Glaurung, Smaug.

*Dramborleg - Marea secure a lui Tuor, păstrată în Numenor.

Drengist, Fiordul - Lungul fiord care străpungea Ered Lomin, între

Lammoth și Nevrast.

*Dniath - Druedaini. (Singular Dru, plural și Druin; forme sindarine derivate din numele băștinaș Drughu.) Vezi Rog, Ru.

* Druedaini — Nume sindarin (din Dru + adan, plural edain) al „Oamenilor

Sălbatici" din Ered Nimrais (și din Codrul Brethil în Primul Ev).

Numiți Oameni Sălbatici; Wosei; și vezi Oamenii-Pukel.

*Drug, neamul dru(g) - Druedaini.

Drumul Apusean - Vezi Drumuri.

Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi — Vezi Drumuri.

Drumul Gnomilor - (i) Drum care ducea în Beleriand din orașele Nogrod și Belegost, traversînd Gelionul la vadul Sarn Athrad. (ii) Traducerea toponimului Men-i-Naugrim, care desemna Vechiul Drum al Pădurii (vezi Drumuri).

Drumul Pădurii - Vezi Drumuri.

Drumul Răsăritean, Drumul de la Răsărit la Apus - Vezi Drumuri.

* Drumul Regal - Vezi Drumuri.

*Drumul Văgăunii — Drum care ducea spre nord din Viroaga Văgăunii, unindu-se cu Marele Drum aflat la răsărit de Vadurile Isen.

Drumul Verde - Numele folosit în Bree, către sfîrșitul celui de-al Treilea Ev, pentru Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi, puțin umblat, în special pentru porțiunea din dreptul satului Bree. Vezi Drumuri.

Drumuri — (1) în Beleriand în Zilele de Odinioară: (i) Marele drum din Toi Sirion pînă în Nargothrond, pe la Trecerea peste Teiglin; numit Vechiul Drum de la Miazăzi, (ii) Drumul Răsăritean, de la

INDICE 587

Muntele Taras în Apus, trecînd Sirionul pe la Brithiach, și Aros pe la Arossiach, ducînd poate la Himring. (iii) Vezi Drumul Gnomilor (i).

(2) La răsărit de Munții Albaștri: (i) Marele drum numenorean, care lega cele Două Regate, pe la Tharbad și Vadurile Isenului; numit Drumul de la Miazăzi la Miazănoapte, și Drumul Apusean (la est de Vadurile Isenului); numit și Marele Drum, Drumul Regal, drumul pentru călărit, Drumul Verde, (ii) Drumul secundar din (i), ducînd la Cetatea Cornului (vezi Drumul Văgăunii), (iii) Drumul din Isengard pînă la Vadurile Isenului. (iv) Drumul numenorean de la Limanurile Cenușii pînă în Vilceaua Despicată,

traversînd Comitatul; numit Drumul de la Răsărit la Apus, Drumul Răsăritean. (v) Drumul coborînd din Trecătoarea Imladris, traversînd Anduinul la Vechiul Vad, și apoi Codrul întunecat; numit Vechiul Drum al Pădurii, Drumul Pădurii și Men-i-Naugrim, Drumul Gnomilor, (vi) Drumurile numenoreene la est de Anduin; drumul care traversa Ithilienul, numit Drumul de la Miazănoapte; drumurile la est și nord de Morannon.

*Druwaith laur - „Vechea pustietate a neamului dru", aflată pe promontoriul montan Andrast. Numită Vechea Pustietate a Pukelilor și Vechiul Meleag al Pukelilor.

Duhurile Inelelor — Vezi Nazgulii.

Dunedaini — (Singular Dunadan). „Edainii din Apus", Numenoreenii.

Dungortheb — Nan Dungortheb, „Valea înfiorătoarei Morții", între prăpăstioșii Ered Gorgoroth și Briul lui Melian.

Dunhere — Călăreț din Rohan, Senior în Valea Calvarului; a luptat la Vadurile Isen și pe Cîmpiile Pelennor, unde a fost răpus.

Dunlendingi — Locuitori ai Țării Murge, supraviețuitorii unui neam străvechi al oamenilor, care a trăit odată în văile din Ered Nimrais: înrudiți cu Morții din Valea Calvarului și cu oamenii din Bree. Dunlendingul, agentul lui Saruman, „sașiul de la Miazăzi" din hanul din Bree. Adjectiv dunlending.

Durin I — Cel mai bătrîn dintre cei Șapte Părinți ai gnomilor. Moștenitorul lui Durin, Thorin Scut de Stejar. Poporul lui Durin; Casa lui Durin.

Durin III - Rege al Poporului lui Durin în Khazad-dum, la vremea cînd Sauron a atacat Eregion.

Dușmanul — Astfel erau denumiți Morgoth și Sauron.

Dwimordene — „Valea Fantasmă ", numele ținutului Lorien printre rohirrimi.

588 POVEȘTI NETERMINATE

E

Eă — Lumea, Universul material; Eă, însemnând în elfică „Este" sau „Să fie", a fost cuvîntul folosit de Iluvatar cînd Lumea și-a început existența.

*Eambar — Corabie făurită de Tar-Aldarion drept sălaș al său și loc de adunare al Breslei Aventurierilor. (Fără îndoială că numele înseamnă „Sălaș pe mare".)

Eärendil — Fiul lui Tuor și Idril, fiica lui Turgon, născut în

Gondolin; s-a însurat cu Elwing, fiica lui Dior, Moștenitorul lui Thingol; tatăl lui Elrond și Elros; a plecat cu Elwing pe mare, spre Aman, unde a cerut ajutor pentru a-l înfringe pe Morgoth; a pornit să străbată cerurile pe corabia sa Vingilot, ducînd cu sine silmarilul lui Luthien (Steaua). Piatra lui Eärendil, Elessar.

Eärendur (1) - Fratele mai mic al lui Tar-Elendil, născut în anul 361 al celui de-al Doilea Ev.

Eärendur (2) — Al cincisprezecelea Senior din Andunie, fratele lui Lindorie, bunica lui Tar-Palantir.

Eärnil II - Al treizeci și doilea Rege al Gondorului, învingător al haradri- milor și al Căruțașilor în cel de-al Treilea Ev, 1944.

Eämur — Al treizeci și treilea și ultimul Rege al Gondorului; a murit în Minas Morgul.

Eärwen - Fiica Regelui Olwe din Alqualonde, soția lui Finarfin și mama lui Finrod, Orodreth, Angrod, Aegnor și Galadriel.

*Echad i Sedryn - „Tabăra Credincioșilor”, denumire dată refugiului lui Turin și Beleg pe Amon Rudh.

Echoriath — Munți ce înconjurau Tumladen, cîmpia unde se afla Gondolin. Ered en Echoriath; Munții încercuitori; Munții lui Turgon.

Ecthelion (1) — Elf din Gondolin, numit Seniorul Fîntînilor și Păzitorul Marii Porți.

Ecthelion (2) - Al douăzeci și cincilea Majordom Cîrmuitor al Gondorului, al doilea cu acest nume; tatăl lui Denethor II.

Edaini — (Singular Adan) Oamenii din cele Trei Case ale Prietenilor Elfilor (în quenyanâ Atani). Vezi Adanedhel, Druedaini, Dunedaini.

*Edhellond - „Limanul Elfilor” în Belfalas, aproape de confluența râurilor Morthond și Ringlo, la nord de Doi Amroth. Numit Limanul lui Amroth.

*Edhelrimi, Eledhrimi - „Elfii”; sindarinul edhel, eledh și terminația de plural colectiv rim (vezi Anexa la Silmarillion, articolul el, elen).

Edoras — „Curțile”, nume în limbajul Obștii pentru orașul regal din Rohan, la muchia nordică a lanțului Ered Nimrais. Adunarea din Rohan.

INDICE 589

Egalmoth — Al optsprezecelea Majordom Cîrmuitor al Gondorului.

Eglarest - Cel mai sudic liman din Falas, pe coasta Beleriandului.

Eilenach — Al doilea pisc de semnalizare al Gondorului, din munții Ered Nimrais, cel mai înalt punct al Pădurii Druadan.

*Eilenaer - Nume prenumenorean (înrudit cu Eilenach) pentru Amon An war (Halifirien).

Eithel Sirion - „Fântina lui Sirion”, pe fața răsăriteană a munților Ered Wethrin; folosit cu referire la fortăreața noldorina (Barad Eithel), aflată în acel loc.

*eket — Sabie scurtă, cu tăișul lat.

elanor (1) - Floare mică, aurie, în formă de stea, care creștea și în Toi Eressea și în Lothlorien.

Elanor (2) - Fiica înțeleptului Sam Gamgee, numită după floarea cu același nume.

*Elatan din Andunie - Numenorean, soțul lui Silmarien, tatăl lui Valandil, primul Senior din Andunie.

*Eldalonde — „Limanul Eldarilor” în Golful Eldanna, la gura râului Nunduine în Numenor; numit „Cel Verde”.

*Eldanna - Golf mare în partea de apus a Numenorului, numit astfel pentru că „se deschidea spre Eressea” (Eldafr•) + sufix - [n]na, despre mișcarea spre ceva; cf. Elenna, Romenna).

Eldari — Elfii din cele Trei Neamuri (vanyarii, noldorii și telerii). Graiurile eldarine. Elfii din Beleriand, Elfii din Eressea; în multe părți, Elfii, menționat ca atare, îi desemnează pe Eldari.

*Eledhrimi - Vezi Edheltimi.

Eledh wen - Nume al lui Morwen.

*Elemmakil — Elf din Gondolin, căpitanul gărzii de la poarta exterioară.

Elendil — Fiul lui Amandil, ultimul Senior al orașului Andunie, descindea din Eärendil și Elwing, dar nu în linie directă din Regii Numenorului; a scăpat împreună cu fiii săi Isildur și Anârion din Scufundarea Numenorului și a întemeiat regatele numenoreene în Pământul de Mijloc; răpus alături de Gil-galad, când a fost înfrînt Sauron la sfîrșitul celui de-al Doilea Ev. Numit Cel înalt și Cel Credincios (Voronda). Steaua lui Elendil, vezi Elendilmir. Piatra lui Elendil, palantirul din Emyrn Beraid.

Elendilmir — Nestemata albă purtată ca semn al regalității deasupra sprîn- cenei de către Regii din Arnor. Steaua lui Elendil; Steaua de la Miazănoapte, Steaua Regatului de la Miazănoapte.

Elendur - Cel mai mare fiu al lui Isildur, ucis pe Cîmpiile Stînjeneilor.

590 POVEȘTI NETERMINATE

- *Elenna-nore — „Țara numită Calea Stelei”, Numenor; forma întregă a denumirii Elenna, care se găsește în Silmarillion și în Stăpînul Inelelor.
- *Elentirno — „Privitorul la Stele”, numele lui Tar-Meneldur.
- Elenwe — Soața lui Turgon; a pierit în traversarea strîmtorii Helcaraxe.
- Elessar (1) — Mare nestemata verde cu puteri tămăduitoare, făurită în Gondolin pentru Idril, fiica lui Turgon, care i-a dat-o lui Eärendil, fiul ei; Elessar, cea dată de Arwen lui Aragorn, era fie nestemata lui Eärendil, regăsită, fie alta. Piatra lui Eärendil; Piatra Elfă.
- Elessar (2) - Numele proorocit de Olorin pentru Aragorn și sub care acesta a devenit Rege al regatului reunit. Piatra Elfă.
- *Elestirne — Vezi Tar-Elestirne.
- Elfhelm — Călăreț din Rohan; împreună cu Grimbold, căpetenie a rohirrimilor în a Doua Bătălie de la Vadurile Isen; i-a pus pe fugă pe invadatorii din Anorien; în timpul Regelui Eomer, Mareșal al Obștii Răsăritene.
- Elfica Nobilă — Vezi Quenyana.
- Elfii Cenușii - Vezi Sindari. Graiul Elfilor Cenușii, vezi Sindarina.
- Elfii întunecimii — Vezi Avari.
- Elfii Nobili — Elfii din Aman și toți elfii care au trăit vreodată în Aman. Numiți Nobilul popor din Apus.
- Elfii Pădureni — Elfi nandorini care n-au trecut niciodată la apus de Munții Cețoși, ci au rămas în Valea Anduinului și în Marea Pădure Verde. Graiul elfic pădurean, Graiul pădurean. Vezi Tawarwaith.
- Elfii Sălbatici - Astfel îi numea Mîm pe Elfii întunecimii (avari).
- Elfii Verzi — Elfi nandorini din Ossiriand.
- Elfwine cel Frumos - Fiul lui Eomer, Rege al Rohanului, și Lothriel, fiica lui Imrahil, Prinț din Doi Amroth.
- *Elmo - Elf din Doriath, fratele mai mic al lui Elwe (Thingol) și Olwe din Alqualonde; conform unei cronici, bunicul lui Celeborn.
- Elostirion — Cel mai înalt dintre Turnurile Albe de pe Eryn Beraid, în care a fost așezat palantirul numit Piatra lui Elendil.
- Elrond - Fiu al lui Eärendil și Elwing, frate al lui Elros Tar-Minyatur; la sfîrșitul Primului Ev, a ales să facă parte dintre Întîii Născuți și a rămas în Pămîntul de Mijloc pînă la sfîrșitul

celui de-al Treilea Ev; stăpînul din Imladris (Vilceaua Despicață) și păstrătorul lui Vilya, Inelul de Aer, pe care l-a primit de la Gil-galad. Numit Cel-pe-jumătate-elf. Vezi Sfatul lui Elrond.

Elros - Fiu al lui Eärendil și Elwing, fratele lui Elrond; la sfîrșitul Primului Ev, a ales să facă parte din seminția oamenilor și a devenit

INDICE 591

primul Rege al Numenorului; numit Tar-Minyatur. Dinastia lui Elros, descendenții lui Elros

Elu Thingol — Forma sindarina a numelui Elwe Singollo. Vezi Thingol.

Elwe — Vezi Thingol.

Elwing - Fiica lui Dior moștenitorul lui Thingol, care, scăpînd din Doriath cu silmarilul, s-a căsătorit cu Eärendil la Gurile Sirionului și a plecat cu el în Aman; mama lui Elrond și Elros.

*Emerie - Regiune de pășunat pentru oi în Mittalmar (Tărîmurile Interioare), din Numenor. Doamna Albă din Emerie, Erendis.

*Emerwen (Arael) - „(Prințesa) Păstorită”, numele dat lui Tar-Ancalime în tinerețea ei.

Eryn Beraid - Dealuri în partea de vest a Eriadorului, pe care erau construite Turnurile Albe. Tradus drept „Dealurile Turnului”. Vezi El o știri on.

*Eryn Duir - „Munții întunecați”, Munții Codrului întunecat. Vezi Eryn-nu-Fuin.

Eryn Muil — „Dealurile Mohorîte”, un ținut foarte deluros, stîncos și (mai ales în partea de est) sterp, ce mărginește Nen Hithoel („Apa rece ca ceața”), deasupra Cascadei Rauros.

*Eryn-nu-Fuin - „Munți sub Noapte”, nume primit ulterior de Munții Codrului întunecat. Vezi Eryn Duir.

Eredwaith — „Poporul din mijloc”, între râurile Torentul Cenușiu (Gwathlo) și Isen.

*Erendhil — Făurar de nestemate în Gondolin.

Erethmunde — întoarcerea, corabia cu care Veantur Numenoreanul a făcut prima călătorie spre Pămîntul de Mijloc.

Enți - Vezi Eryd, Onodrimi.

Eryd - Nume sindarin pentru enți (plural pentru Onod, vezi Onodlo, Onodrimi).

*Eofor - Al treilea fiu al lui Brego, al doilea rege al Rohanului; strămoșul lui Eomer.

*eohere — Termen folosit de rohirrimi pentru adunarea întregii lor cavalerii.

Eol - „Elful întunecat" din codrul Nan Elmoth; tatăl lui Maeglin.

Corner — Nepot și fiu adoptiv al Regelui Theoden; la vremea Războiului Inelului, al Treilea Mareșal al Obștii; după moartea lui Theoden, al optsprezecelea Rege al Rohanului; prieten cu Regele Elessar.

*Eomund (1) — Marele căpitan al armiei eotheidilor la vremea Marșului lui Eorl.

592 POVEȘTI NETERMINATE

Eomund (2) — Mareșal Suprem al Obștii din Rohan; s-a însurat cu Theodwyn, sora lui Theoden; tatăl lui Eomer și Eowyn.

Eonwe — Unul dintre cei mai măreți maiari; numit Trimisul lui Manwe; căpetenie a armiei valarilor în atacul asupra lui Morgoth, la sfârșitul Primului Ev.

ăored - corp de armată al Călăreților eotheodi.

Eorl cel Tânăr - Senior al eotheidilor; a venit călare din îndepărtata sa țară de la Miazănoapte, pentru a ajuta Gondorul împotriva invaziei balchothilor; a primit în dar ținutul Calenardhon, de la Cirion, Majordom al Gondorului; primul Rege al Rohanului. Numit Senior al eotheidilor, Senior al Călăreților, Senior al rohirrimilor, Regele Calenardhonului, Regele Obștii Călăreților. Cronica, Povestea lui Cirion și Eorl. Jurământul lui Eorl.

Eorlingi - Poporul lui Eorl, rohirrimii; terminație de plural anglo-saxonă, Eorlingas.

Eotheid — Numele poporului numit ulterior Rohirrimi; țara lor se numește Eotheid. Călăreții de la Miazănoapte.

Eowyn — Sora lui Eomer, soția lui Faramir; cea care l-a răpus pe Stăpînul nazgulilor, în Bătălia de pe Cîmpiile Pelennor.

*epesse - Alt nume primit de unul dintre eldari, pe lângă celelalte nume ale sale (essi).

Ephel Brandir — „îngrăditura împrejmuitoare a lui Brandir", sălașurile oamenilor din Brethil pe Amon Obel; numit și simplu Ephel.

Ephel Duath — „îngrăditura Umbrei", lanț muntos între Gondor și Mordor.

Erchamion — Vezi Beren (1).

Erebor - Munte izolat, la răsărit de extremitatea apuseană a Codrului întunecat, unde se găsea regatul Gnomilor de sub

Munte și birlogul lui Smaug. Muntele Singuratec.

Ered Lindon — „Munții din Lindon”, altă denumire pentru Ered Luin.

Ered Lithui - „Munții de Cenușă”, care formează hotarul nordic al Mordorului.

Ered Lomin - „Munții Răsunători”, formînd hotarul apusean al ținutului Hithlum. Munții Răsunători din Lammoth.

Ered Luin — Marele lanț muntos (numit și Ered Lindon), care despărțea Beleriandul de Eriador în Zilele de Odinioară, iar după prăpădul de la sfîrșitul Primului Ev, a format lanțul de coastă nord-vestic al Pămîntului de Mijloc. Tradus ca Munții Albaștri; numit Munții Apuseni.

Ered Mithrim - „Munții Cenușii”, care se întindeau de la est la vest, la nord de Codrul întunecat.

INDICE 593

Ered Nimrais - „Munții Coarnelor Albe”, marele lanț de la est la vest, la sud de Munții Cețoși. Munții Albi.

Ered Wethrin - Marele lanț curbat ce mărginea Anfauglith (Ardgalen) la vest și la sud, formînd bariera între Hithlum și Beleriandul Apusean. Tradus ca Munții Umbrei și Munții Umbroși.

Eregion - „Țara celor Sfinți”, numită Hollin de către oameni; regat noldorin întemeiat în al Doilea Ev de către Galadriel și Celeborn, în strînsă legătură cu Khazad-dum; distrus de Sauron. Hollin.

Ereinion - „Vlăstarul Regilor”, nume primit de Gil-galad.

Erelas - Al patrulea dintre piscurile de avertizare din Gondor, în Ered Nimrais. (Probabil un nume prenumenorean; deși numele este de tip sindarin, nu are nici un sens în limba respectivă. „Era un deal verde, fără copaci, încît nici er- «singur, unic», nici lasfsj, «frunză» nu par potrivite.”)

*Erendis - Soția lui Tar-Aldarion („Soția Marinarului”); marea lor iubire s-a transformat în ură; mama lui Tar-Ancalime. Numita Domnița din Tărîmurile Apusene, și Doamna Albă din Emerie; vezi, de asemenea, Tar-Elestime și Uineniel.

Eressea - „Insula Singuratica” din Golful Eldamar. Toi Eressea.

Eriador - Meleaguri între Munții Cețoși și Munții Albaștri.

Erkenbrand - Călăreț din Rohan, Stăpînul Depresiunii Apusene și al Cetății Cornului; în timpul Regelui Eomer, Mareșal al Obștii Apusene.

Eru - „Unul”, „Cel care este Singur”: Iluvatar. Eru Iluvatar, Unul, Sanctuarul lui Eru pe Meneltarma.

*Eruhantale - „Ofranda lui Eru”, sărbătoarea toamnei în Numenor.

*Erukyerme - „închinăciune la Eru”, sărbătoarea primăverii în Numenor.

*Erulaitale - „Laudă lui Eru”, sărbătoarea din mijlocul verii în Numenor.

""Eryn Galen - Marea pădure numită de obicei în traducere Marea Pădure Verde.

Eryn Lasgalen - „Pădurea Frunzelor Verzi”, nume dat Codrului întunecat după Războiul Inelului.

*Eryn Vom - „Pădurea întunecată”, marele cap de pe coasta Minhiriath, la sud de gurile râului Baranduin.

Esgalduin - Rîu din Doriath, care împarte pădurile Neldoreth și Region și se varsă în Sirion.

*Estelmo - Scutierul lui Elendur, care a supraviețuit prăpădului de pe Cîmpiile Stînjeneilor.

594 POVEȘTI NETERMINATE

Estolad — Tărîm la sud de Nan Elmoth, în Beleriandul Răsăritean, unde oamenii care i-au urmat pe Beor și Marach au trăit după ce au traversat Munții Albaștri.

Ethir Anduin - „Revărsarea Anduinului”, delta formată de Rîul cel Mare în Golful Belfalas.

*Ethraid Engrin — Nume sindarin (forma de singular Athrad Angren) al Vadurilor Isen.

F

Faelivrin — Nume dat lui Finduilas de către Gwindor.

Falas — Coastele apusene ale Beleriandului, la sud de Nevrast. Limanurile Faias.

Falastur — „Seniorul Coastelor”, numele lui Tarannon, al doisprezecelea Rege al Gondorului.

Falathrimi — Elfii telerini din Falas, al căror senior era Cfrdan.

Fallohide — Unul din cele trei neamuri în care erau împărțiți hobbiții, descrise în Prologul (I) la Stăpînul Inelelor.

Fangorn - (i) Cel mai bătrîn dintre enți, păzitorul Codrului Fangorn. Tradus ca Arborebărbos. (ii) Codrul Fangorn, la capătul sud-estic al Munților Cețoși, împrejmuit cursurile superioare al râurilor Scăldătoarea Enților și Lumina Fugară. Vezi Pădurea Enților.

Faramir (1) — Fiul mai mic al Regelui Ondoher al Gondorului; răpus în bătălia cu Căruțașii.

Faramir (2) — Fiul mai mic al lui Denethor II, Majordom al Gondorului; Căpitanul Pribegilor din Ithilien; după Războiul Inelului, Prinț al Ithilienului și Majordom al Gondorului.

Faroth - Vezi Taur-en-Faroth.

Feanor - Cel mai mare fiu al lui Finwe, frate vitreg cu Fingolfin și Finarfin; căpetenia noldorilor, când aceștia s-au răsculat împotriva valarilor; făuritor al silmarililor și al palantirilor. Lămpașele feanoriene.

Feanturi - „Stăpînii Duhurilor”, valarii Nâmo (Mandos) și Irmo (Lórien). Vezi Nurufantur, Olofantur.

Felagund — Numele sub care a fost cunoscut Finrod după întemeierea fortăreței Nargothrond; vezi și Finrod. Porțile lui Felagund.

Felarof — Calul lui Eorl cel Tînăr.

Ferigă — Nume de familie printre oamenii din Bree. Bill Ferigă.

Fiii - Gnom din Casa lui Durin; nepot și însoțitor al lui Thorin Scut de Stejar; ucis în Bătălia celor Cinci Oștiri.

Finarfin — Al treilea fiu al lui Finwe, cel mai mic dintre frații vitregi ai lui Feanor; a rămas în Aman după Fuga Noldorilor și a cîrmuit pe cei

INDICE 595

care mai rămăseseră din neamul său în Tirion. Tatăl lui Finrod, Orodreth, Angrod, Aegnor și Galadriel.

Finduilas (1) — Fiica lui Orodreth, îndrăgită de Gwindor; capturată în timpul jefuirii fortăreței Nargothrond, omorîta de orei la Trecerea peste Teiglin și înmormîntată în Haudh-en-Elleth.

Finduilas (2) - Fiica lui Adrahil, Prințul din Doi Amroth; soția lui Denethor II, Majordom al Gondorului, mama lui Boromir și Faramir.

Fingolfin - Al doilea fiu al lui Finwe, cel mai mare dintre frații vitregi ai lui Feanor; Mare Rege al noldorilor în Beleriand, trăind în Hithlum; răpus de Morgoth în luptă corp la corp; tatăl lui Fingon, Turgon și Aredhel. Fiul lui Fingolfin, Turgon.

Fingon - Cel mai mare fiu al lui Fingolfin; Mare Rege al noldorilor în Beleriand, după moartea tatălui său; răpus de Gothmog în bătălia Nirnaech Arnoediad; tatăl lui Gil-galad. Fiul lui Fingon, Gil-galad.

Finrod - Cel mai mare fiu al lui Finarfin. întemeietor al fortăreței Nargothrond, de unde și numele de Felagund, „sâpătorul de peșteri”; răpus în timp ce-l apăra pe Beren în temnițele Tol-in-Gaur-hoth. Finrod Felagund; Felagund.

Finwe - Rege al noldorilor în Aman; tatăl lui Feanor, Fingolfin și Finarfin; răpus de Morgoth la Formenos.

Fiordul Drengist — Vezi Drengist.

flet - Cuvînt din engleza veche, însemnînd „podea”; un talan.

Folcwine - Al paisprezecelea Rege al Rohanului, străbunicul lui Theoden; a recucerit hotarul apusean al Rohanului, între Adorn și Isen.

Fornost — „Fortăreața de la Miazănoapte”, numele întreg fiind Fomost Erain. „Cetățuia de la Miazănoapte a Regilor”, sălașul Regilor Amorelui pe Gruuiurile de la Miazănoapte, după ce Annuminas a fost abandonat.

*Forostar - Promontoriu nordic al Numenorului. Tradus ca Tărîmurile de la Miazănoapte, țara de la miazănoapte.

Fortăreața Colnicului — „Fortăreața Străjuitoare”, denumirea pentru Minas Tirith în Rohan.

*Forthwini - Fiul lui Marhwini, conducătorul eotheidilor pe vremea Regelui Ondoher al Gondorului.

*Forweg- Bărbat din Dor-lomin, căpitan al cetei de proscriși (gaurwaith), căreia i s-a alăturat Turin; ucis de Turin.

Frealáf - Al zecelea Rege al Rohanului, nepotul Regelui Helm Mîna-Baros.

Freca - Vasal al Regelui Helm Mîna-Baros, răpus de acesta.

596 POVEȘTI NETERMINATE

Frodo - Frodo Baggins, hobbit din Comitat; Purtătorul Inelului în Războiul Inelului.

Frumgar — Conducătorul migrației spre miazănoapte a eotheidilor, cînd au părăsit Valea Anduinului.

Fundătura — Locuința lui Bilbo Baggins în Hobbiton, Comitatul, iar mai tîrziu a lui Frodo Baggins și a înțeleptului Sam Gamgee.

G

*Galadhon - Tatăl lui Celeborn.

Galadhrimi — Elfii din Lorien.

*Galador - Primul Senior al fortăreței Doi Amroth, fiul lui Imrazor Numenoreanul și al elfei Mithrellas.

Galadriel — Fiica lui Finarfin; una din cei care s-au aflat în

fruntea răzvrătirii noldorilor împotriva valarilor; soția lui Celeborn, cu care a rămas în Pământul de Mijloc după sfârșitul Primului Ev; Doamna din Lothlorien. Numita Doamna Noldorilor, Doamna din Pădurea de Aur, Doamna Dalbă; vezi, de asemenea, Al(a)tâiel, Artanis, Nerwen.

*Galathil — Fratele lui Celeborn și tatăl lui Nimloth, mama lui Elwing.

Galdor - Numit Cel înalt; fiul lui Hador Capaurit și senior în Dorlomin, după moartea tatălui său; tatăl lui Hurin și Huor; răpus la Eithel Sirion.

Gamgee - Familie de hobbiți din Comitat. Vezi Elanor, Meșterul îndemnat, Sam cel înțelept.

Gamgee Meșterul Îndemnat — Tatăl lui Sam Gamgee. (Numele de Hamfast [Meșterul Îndemnat], este anglo-saxonul hâmfæst, literal „legat de casă”, „fidel casei”.) Numit Unchiașul Gamgee, Unchiașul.

*Gamil Zirak — Numit Cel Bătrîn; fierar gnom, stăpînul lui Telchar din Nogrod.

Gandalf — Unul dintre istari (vrăjitorii), membru al Frăției Inelului. Gandalf („Elful Cîrjei”) era numele sub care era cunoscut printre Oamenii de la Miazănoapte. Vezi Olorin, Mithrandir, Incânus, Tharkun, Mantie-Sură.

*Gaurwaith - Ceata de proscrisi de la hotarele apusene ale Doriathului, căreia i s-a alăturat Turin și al căreia a devenit căpitan. Tradus drept Oamenii-lupi.

Gelmir - Elf noldorin care, împreună cu Arminas, l-a întâlnit pe Tuor la Annon-in-Gelydh și apoi s-a dus în Nargothrond pentru a-l preveni pe Orodreth asupra pericolului în care se afla.

INDICE 597

*Gethron - Bărbat dintre oamenii de casă ai lui Hurin, care, împreună cu Grithnir, l-a însoțit pe Turin în Doriath și după aceea s-a întors în Dorlomin.

Ghân-buri-Ghân — Căpetenie a druedainilor sau „Sălbaticii” din Pădurea Druadan. Ghân.

Ghețurile Scrișnitoare - Vezi Helcaraxe.

Gil-galad — „Steaua Strălucirii”, numele sub care a fost cunoscut Ereinion, fiul lui Fingon. După moartea lui Turgon, a devenit ultimul Mare Rege al noldorilor pe Pământul de Mijloc și a rămas în Lindon după ce s-a sfârșit Primul Ev; împreună cu

Elendil a condus Ultima Alianță între oameni și elfi și tot împreună au fost răpuși în lupta cu Sauron. Numit Regele Elfilor. Țara lui Gil-galad, Lindon. Vezi Ereinion.

*Gilmith - Sora lui Galador, primul Senior din Doi Amroth.

Gilrain — Rîu din Lebennin din Gondor, care se varsă în Golful Belfalas, la apus de Ethir Anduin.

Gimilkhâd - Fiul mai tînăr al lui Ar-Gimilzor și Inzilbeth, și tatăl lui Ar-Pharazon, ultimul Rege al Numenorului.

*Gimilzagar - Al doilea fiu al lui Tar-Calmacil.

Gimli - Gnom din Casa lui Durin, fiul lui Gloin; membru al Frăției Inelului.

Gîrla Lebedelor — Vezi Nîn-in-Eilph.

*Glâemscafu - „Peșterile Străluminării”, numele sub care era cunoscut Aglarond în Rohan.

Glamdring — Sabia lui Gandalf.

Glamhoth — Cuvînt sindarin pentru orei.

Glanduin — „Rîul-hotar”, curgînd spre apus din Munții Cețoși; în al Doilea Ev, forma hotarul sudic al Eregionului, iar în al Treilea Ev, o parte din hotarul sudic al Amorumui. Vezi Nîn-in-Eilph.

*Glanhir- „Pîriul-hotar”, denumirea sindarină al Pinului Mering.

Glaurung - Primul dintre dragonii lui Morgoth; în bătăliile Dagor Bragollach și Nirnaeth Arnoediad, și în jefuirea fortăreței Nargothrond; i-a vrăjit pe Turin și pe Nienor; răpus de Turin la Cabed-en-Aras. Numit Dragonul. (Marele) Vierme-, Viermele lui Morgoth; Marele Vierme din Angband; Viermele de Aur din Angband.

*Glithui - Rîu care curgea din Ered Wethrin, afluent al rîului Teiglin.

Gloin - Gnom din Casa lui Durin, însoțitor al lui Thorin Scut de Stejar; tatăl lui Gimli.

Gloredhel - Fiica lui Hador Capaurit din Dor-lomin și sora lui Galdor.

Glorfindel - Elf din Vilceaua Despicață.

*Gloman - Vezi Lorien (2).

598 POVEȘTI NETERMINATE

Gnomi — Vezi și Gnomii Scundaci.

Gnomii Scundaci — Seminție de gnomi în Beleriand, descrisă în Silmarillion, pp 288. Vezi Nibin-noeg, Nocgyllh Ni birt.

Golful Balar - Vezi Balar.

Golful Belfalas - Vezi Belfalas.

Golful Lhun - Vezi Lhun.

Gollum - Vezi Smeagol.

*Golug - Nume dat de orei noldorilor.

Gondolin - Orașul tainic al Regelui Turgon, distrus de Morgoth.

Numit Orașul Ascuns, Regatul Ascuns și Tărîmul Ascuns.

Gondolindrimi — Poporul din Gondolin. Numit Poporul Ascuns.

Gondor - Tărîmul sudic al numenoreenilor în Pământul de Mijloc.

Regatul de la Miazăzi, Tărîmul de la Miazăzi.

Gorganul Fecioarei Elfe - Vezi Haudh-en-Elleth.

Gorgoroth - Ered Gorgoroth, „Munții Groazei”, la nord de Nan Dungortheb.

Gothmog — Mai-marele balrogiilor, mare căpitan al Angbandului, cel care i-a ucis pe Feanor, Fingon și Ecthelion.

Graiul Nobil — Vezi Quenyanâ.

Grîma — Sfetnicul Regelui Thooden și agent al lui Saruman.

Numit Limbă de Vierme.

Grimbold - Cavaler din Rohan, din Depresiunea Apuseană;

împreună cu Elfhelm, conducătorul rohirrimilor în a Doua

Bătălie de la Vadurile Isenului; a murit pe Cîmpiile Pelennor.

*Grithnir - Unul dintre oamenii de casă ai lui Hurin, care,

împreună cu Gethron, l-a însoțit pe Turin în Doriath, unde a și murit.

Gruiurile de la Miazănoapte - Dealuri în Eriador, la nord de

Comitat, unde a fost construită fortăreața Fornost.

Gruiurile de la Miazăzi — Dealuri în Eriador, la sud de Bree.

Gruiurile-gorgane — Gruiuri la răsărit de Pădurea Bătrînă, pe care se găseau tumuli uriași despre care se spunea că fuseseră înălțați în Primul Ev de străbunii edainilor, înainte ca aceștia să fi pătruns în Beleriand. Vezi Tyrn Gorthad.

Gurthang - „Fierul Morții”, numele săbiei lui Beleg, Anglachel,

după ce a fost refăurită pentru Turin în Nargothrond. Turin a

fost numit apoi Mormegil, Sabia Neagră. Numită Ghimpele

Negru din Brethil.

Gwaeron — Nume sindarin pentru a treia lună „în calendarul

edainilor”. (A se compara Gwaeron cu numele vulturului

Gwaihir, „Stăpînul Vînturilor”.) Vezi Sulime.

INDICE 599

Gwaith-i-Mfrdain - „Neamul Făuritorilor de Nestemate”, numele

breslei făurarilor din Eregion, dintre care cel mai mare meșter

era Celebrimbor; și simplu Mirdain. Casa Mirdainilor.

*Gwathir— „Rîul Umbrei”, nume anterior al rîului Gwathlo.

Gwathlâ - Rîu format prin unirea lui Mitheithel cu Glanduin, hotarul între Minhiriath și Enedwaith. în limba westron este numit Torentul Cenușiu. Vezi Bătălia de pe Gwathlo; Gwathir, Agathurush.

Gwindor - Elf din Nargothrond; căzut în sclavie în Angband, a scăpat și l-a ajutat pe Beleg în salvarea lui Turin; l-a adus pe Turin în Nargothrond; a iubit-o pe Finduilas, fiica lui Orodreth; răpus în Bătălia de pe cîmpia Tumhalad.

H

Hador - Numit „Capaurit”; senior în Dor-lomin, vasal al lui Fingolfin; tatăl lui Galdor care era tatăl lui Hurin; răpus la Eithel Sirion în bătălia Dagor Bragollach. Fiul lui Hador, Galdor; moștenitor al (Casei lui) Hador, Turin. Coiful lui Hador, vezi Coiful Dragonului din Dor-lomin.

Haladini - A doua spiță a oamenilor care au intrat în Beleriand; ulterior numiți Poporul lui Haleth (vezi Haleth).

Haldir - Fiul lui Halmir din Brethil; s-a însurat cu Glorethel, fiica

lui Hador din Dor-lomin; răpus în bătălia Nirnaeth Arnoediad.

Haleth - Numită Domnița Haleth; s-a aflat în fruntea haladinilor, în marșul lor din Thargelion pînă pe meleagurile aflate la vest de Sirion. Vezi Brethil, Halethrimi.

*Halethrimi - Poporul lui Haleth.

Halifirien - „Muntele Sfînt”, numele sub care era cunoscut în Rohan Amon Anwar. Pădurea Halifirien. Vezi Eilenaer.

Halimath - A noua lună în Calendarul din Comitat. Vezi Yavannie, Ivanneth.

*Hallacar — Fiul lui Hallatan din Hyarastorni; s-a însurat cu Tar-Ancalime, prima Regină Cîrmuitoare a Numenorului, între ei doi domnind vrajba. Vezi Mămandil.

Hallas - Fiul lui Cirion; al Treisprezecelea Majordom Cîrmuitor al Gondorului; cel care a născocit numele de Rohan și de rohirrimi.

*Hallatan - Senior al ținutului Hyarastorni, în Mittalmar (Tărîmurile Interioare) din Numenor; văr cu Tar-Aldarion. Numit Stăpînul Oilor.

Halmir - Seniorul haladinilor, tatăl lui Haldir.

Hâma - Căpitan al Curții Regelui Theoden.

Handir- Seniorul haladinilor, fiul lui Haldir și Glorethel. Fiul lui

Handir, Brandir Şchiopul.

600 POVEŞTI NETERMINATE

Harad - „Miazăzi”, desemnînd vag ţările departe la miazăzi de

Gondor şi Mordor. Haradul Apropiat; Haradul îndepărtat.

Haradrimi — Oamenii din Harad.

Haradul Apropiat - Vezi Harad.

Haradul îndepărtat - Vezi Harad.

Haradwaith - „Poporul de la miazăzi”, Harad.

Hareth - Fiica lui Halmir din Brethil; s-a măritat cu Galdor din Dor- lomin; mama lui Hurin şi Huor.

Harfoot - Unul dintre cele trei neamuri în care erau împărţiţi hobbiţii. (Vezi Fallohide.)

Harlindon - Lindon, la sud de Golful Lhun.

*Hatholdir — Bărbat din Numenor, prieten al lui Tar-Meneldur; tatăl lui Orchaldor.

Haudh-en-Elleth — Gorgan în care a fost îngropată Finduilas, aproape de Trecerea peste Teiglin. (Nu este limpede care este legătura între Elleth, tradus prin „fecioara elfă” şi întotdeauna scris astfel, şi Eledh, „Elda”, care se găseşte în numele lui Morwen, Eledhwen.) În traducere, Gorganul Fecioarei Elfe.

Haudh-en-Ndengin - „Gorganul Răpuşilor” în pustiul Anfauglith, unde au fost îngrămădite leşurile elfilor şi oamenilor care au murit în bătălia Nirnaeth Arnoediad. Marele Gorgan.

Haudh-en-Nimaeth — „Gorganul Lacrimilor”, o altă denumire pentru Ha udh-en -Nden gin.

Helcaraxe — Strîmtoare între Araman şi Pămîntul de Mijloc; i se mai spune şi Gheţurile Scrişnitoare.

Heleşteiele Amurgului — Vezi Aelin-uial.

Helm - Regele Helm Mîna-Baros, al nouălea Rege al Rohanului. Vezi Văgăuna lui Helm.

* Henderch - Bărbat din Tărîmurile Apusene ale Numenorului, unul dintre marinarii lui Tar-Aldarion.

Henneth Annun — „Fereastra Apusului”, numele unei peşteri din spatele unei cascade, în Ithilien.

*Heren Istarion — „Ordinul Istarilor”.

*Herucalmo — Soţul lui Tar-Vanimelde, a treia Regină

Cîrmuitoare a Numenorului; după moartea ei, el a uzurpat tronul, luîndu-şi numele de Tar-Anducal.

Herunumen - Vezi Tar-Herunumen.

Hildifons Took - Unul dintre unchii lui Bilbo Baggins.

*Hirilonde — Descoperitoarea de Limanuri, marea corabie construită de Tar-Aldarion. Vezi Turuphanto.

INDICE 601

Hirilorn - Marele fag din Doriath cu trei trunchiuri, în care a fost ținută prizonieră Luthien.

Hîsime — Numele quenyan pentru a unsprezecea lună, conform calendarului numenorean, corespunzând lunii noiembrie. Vezi Hithui.

Hithaeglir - Numele sindarin al Munților Cețoși.

Hithlum - Regiunea mărginită la est și la sud de Ered Wethrin, și la apus de Ered Lomin.

Hithui - Numele sindarin pentru a unsprezecea lună. Vezi Hisime.

Hobbiton — Sat din Meleagul de la Apus din Comitat, locul de baștină al lui Bilbo Baggins.

Hobbiți - Numiți Seminția Mică; vezi și Piticuți, Perian, Poporul din Comitat.

Hollin - Vezi Eregion.

Holman Mlnă-verde - Hobbit din Comitat, grădinarul lui Bilbo Baggins.

Hotarul Smîrcurilor — Regiune a Regionului, la apus de Pîriul Mering.

Hunthor - Bărbat din Brethil, care l-a însoțit pe Turin în atacul său asupra lui Glaurung la Cabed-en-Aras.

Huor - Fiul lui Galdor din Dor-lomin, soțul lui Rian și tatăl lui Tuor; a mers în Gondolin împreună cu Hurin, fratele său; răpus în bătălia Nirnaeth Arnoediad. Fiul lui Huor, Tuor.

Huomi — „Copacii” care s-au alăturat Bătăliei de la Cetatea Cornului și i-au prins în capcană pe orei. (Denumirea este neîndoielnic sindarină, conținând elementul om „copac”. Cf. ceea ce spune Meriadoc în Cele două turnuri III 9: „încă au glasuri și pot vorbi cu enții — de aceea li se spune huorni, zice Arborebârbos.”)

Hurin (1) - Numit Thalion, tradus drept „Neclintitul”; fiul lui Galdor din Dor-lomin, soțul lui Morwen și tatăl lui Turin și Nienor; Senior în Dor-lomin, vasal al lui Fingon; s-a dus cu fratele său Huor în Gondolin; capturat de Morgoth în bătălia Nirnaeth Arnoediad, dar l-a înfruntat pe acesta, drept care a fost ținut ani mulți pe Thangorodrim; după ce a fost eliberat, l-a răpus pe Mîm în Nargothrond și a adus Regelui Thingol colanul Nauglamîr.

Hurin (2) - Hurin din Eryn Arnor, Majordom al Regelui Minardil, din care s-a tras apoi Casa Majordomilor din Gondor.

*Hyarastorni - Domeniile Seniorului Hallatan, în Mittalmar (Tărîmurile Interioare) din Numenor.

Hyarmendacil I — „învingătorul de la Miazăzi", al cincisprezecelea Rege din Gondor.

602 POVEȘTI NETERMINATE

*Hyamustar — „Tărîmurile de la Sud-Vest", promontoriul sud-vestic al Numenorului.

*Hyarrostar - Tărîmurile de la Sud-Est", promontoriul sud-estic al Numenorului.

/

Iama cea Lunga - Iarna din 2758-2759, cel de-al Treilea Ev.

Iama Cruntă — Iarna anului 495 de la răsăritul Lunii, după căderea Nargothrondului.

Ibun — Unul dintre fiii lui Mîm Gnomul Scundac.

Idril - (Celebrindal) Fiica lui Turgon din Gondolin, soția lui Tuor, mama lui Eärendil.

Iluvatar - „Tatăl tuturor", Eru (Eru Iluvatar). Vezi Copiii lui Iluvatar.

Imladris - Denumirea sindarină a Vîlcei Despicate. Trecătoarea Imladris, vezi Cirith Fom en Andrath.

Imrahil - Senior în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului.

*Imrazôr - Numit „Numenoreanul"; a luat-o de soție pe elfa Mithrellas; tatăl lui Galador, primul Senior în Doi Amroth.

Incânus - Nume dat lui Gandalf „la Miazăzi".

Indis - Elfă vanyarină; a doua soție a lui Finwe, mama lui Fingolfin și Finarfin.

*Indor - Bărbat din Dor-lomin, tatăl lui Aerin.

Inelul Alb - Vezi Nanya.

Inelul Albastru - Vezi Vilya.

Inelul Roșu - Vezi Narya.

*Inglor — Nume al lui Finrod, respins de acesta.

Insula Balar - Vezi Balar.

Insula Regilor, Insula Apusimii - Vezi Numenor.

Insulele Fermecate - Insulele întemeiate de valari în Marea cea Mare la răsărit de Toi Eressea, cînd a fost tănuit Valinorul. Vezi Insulele Neguroase.

*Insulele Neguroase - Probabil o denumire pentru Insulele Fermecate.

Inziladun — Vezi Ar-Inziladun. Denumire a unui desen floral laborios; vezi Numellote.

Inzilbeth - Regina-soață a lui Ar-Gimilzor; din dinastia Seniorilor din Andunie; mamă a lui Inziladun (Tar-Palantir).

*Irimon — Nume dat lui Tar-Meneldur.

Irmo - Vala, „stăpînul visurilor și al vedeniilor”, numit de obicei Lorien, după cum e și numele locului sălășluirii sale în Valinor. Vezi Feanturi, Olofantur.

Isen - Rîu care curge din Munții Cețoși, prin Nan Curum'r (Valea Vrăjitorului) și prin Strunga Rohan; traducerea sindarinului INDICE 603

Angren (pentru a reprezenta limba vorbită în Rohan). Vezi Vadurile Isenului.

Isengard - Fortăreață mimenoreană în valea numită - după ocuparea ei de către vrăjitorul Curunfr (Saruman) - Nan Curunfr, la capătul sudic al Munților Cețoși; traducere a sindarinului Angrenost (pentru a reprezenta limba vorbită în Rohan). Traducerea (în graiul din Rohan) a denumirii elfice Angrenost. Rotocolul din Isengard, Inelul Isengard, cu referire la marele zid circular înconjurînd cîmpia interioară, în mijlocul căreia se afla Orthanc.

Isengar Took - Unul dintre unchii lui Bilbo Baggins.

Isildur - Fiul mai mare al lui Elendil, care a scăpat, împreună cu tatăl și fratele său Anârion, din Scufundarea Numenorului și a întemeiat în Pămîntul de Mijloc regatele numenoreene din exil; Senior în Minas Ithil; a tăiat Inelul Stăpîn de pe mîna lui Sauron; răpus de orei în Anduin, cînd Inelul i-a alunecat de pe deget.

*Isilme - Fiica lui Tar-Elendil, sora lui Silmarien.

*Isilmo - Fiul lui Tar-Surion; tatăl lui Tar-Minastir.

Istari - Maiarii care, în al Treilea Ev, au fost trimiși din Aman pentru a-i ține piept lui Sauron; în sindarină, Ithryn (vezi Ithryn Luin). Tradus ca Vrăjitorii. Vezi Heren Istari on.

*Ithilbor — Elf nandorin, tatăl lui Saeros.

Ithilien - Teritoriu din Gondor, la est de rîul Anduin; la început, aflat în posesia lui Isildur și cîrmuit din Minas Ithil. Ithilien de la Miazănoapte; Ithilien de la Miazăzi.

*Ithryn Luin - Cei doi istari care s-au dus în răsăritul Pămîntului de Mijloc și nu s-au mai întors (singular ithrori). Tradus ca Vrăjitorii Albaștri. Vezi Alatar, Pallando.

Iute ca Gîndul - Marele armăsar din Rohan călărit de Gandalf în Războiul Inelului.

Ivanneth - Nume sindarin al lunii a noua. Vezi Yavannie.

Ivrin - Lac și cascadă de sub Ered Wethrin, de unde izvora râul Narog.

Izvorul Brumat - Vezi Mitheithel.

*Izvorul Vechi - „Izvorul Torentului Vechi”, denumire dată de către eotheodi râului care curgea din partea nordică a Munților Cețoși și pe care, după ce acesta se unea cu Vijeliosul Cenușiu, îl numeau Torentul Vechi (Anduin).

Izvorul Zăpezii - Rîu izvorînd de sub Țancul Voinicului, curgînd prin Valea Calvarului și pe lângă Edoras.

604 POVEȘTI NETERMINATE

Î

*Ibal - Băiat din Emerie în Numenor, fiul lui Ulbar, unul din marinarii lui Tar-Aldarion.

întepleți - Istarii și cei mai măreți dintre eldarii din Pămîntul de Mijloc. Vezi Sfatul Alb.

K

*Khamul - Nazgul, Căpetenie de rang secund; își avea sălașul în Doi Guldur, după ce acesta a fost reocupat în cel de-al Treilea Ev. Numit Umbra de la Răsărit, Răsăriteanul Negru.

Khand - Ținut la sud-est de Mordor.

Khazad-dum - Denumirea dată de gnomi Moriei.

Khîm — Unul dintre fiii lui Mîm Gnomul Scundac; răpus de Androg.

*kirinki — Păsări mici din Numenor, cu penaj roșu aprins.

L

*Labadal - Numele dat de Turin, în copilăria sa, lui Sador; tradus ca Hopalabă.

Lacul Amurgului — Vezi Nenuial.

Lacul cel Lung - Lac la sud de Erebor, în care se vărsau atît Rîul Pădurii cît și Rîul Curgător, și pe care fusese construit Esgaroth (Orașul Lacului).

Ladros — Tărâmuri la nord-est de Dorthonion, date de către regii noldorini oamenilor din Casa lui Beor.

*lairelosse - „Ghiocel de vară”, copac cu frunzele veșnic verzi și aromat, adus în Numenor de către eldarii din Eressea.

Lalaith - „Râset”, nume ce i se dăduse fiicei lui Urwen Hurin, după cel al pâriului care curgea pe lângă casa lui Hurin. Vezi

Nen Lalaith.

Lamedon — Regiune aflată pe cursul superior al râurilor Ciril și Ringlo, sub pantele sudice ale munților Ered Nimrais.

Lammoth - Regiune la nord de Fiordul Drengist, între Ered Lomin și Mare.

Landele — Regiune a Rohanului, în jurul Edorasului, inclusă în Pământurile Regelui.

*lâr - Leghe (echivalentul a aproape trei mile).

*Lamach - Unul dintre Pădurenii care trăiau la sud de Teiglin.

Laurelin - „Cântul de Aur”, cel mai tânăr dintre cei Doi Copaci din Valinor. Numit Copacul Soarelui, Copacul de Aur din Valinor.

Laurelindorinan — „Valea Aurului Cântător”, vezi Lorien (2).

Laurenande — Vezi Lorien (2).

INDICE 605

*laurinque - Copac cu floarea galbenă din Hyarrostar, Numenor.

Lebennin - „Cele Cinci Rîuri” (adică Erui, Sirith, Celos, Serni, Gilrain), ținut între Ered Nimraith și Ethir Anduin; unul dintre „fiefurile credincioase” Gondorului.

Lefnui — Rîu care se vărsa în mare, coborînd din capătul apusean al munților Ered Nimrais. (Denumirea înseamnă „al cincilea”, adică după Erui, Sirith, Serni și Morthond - rîurile Gondorului care se vărsau în Anduin sau în Golful Belfalas.)

Legolas - Elf sindarin din Codrul întunecat de la Miazănoapte, fiul lui Thranduil; membru al Frăției Inelului.

lembas - Nume sindarin pentru turta eldarilor. Turta (elfilor).

Leod — Seniorul eotheidilor, tatăl lui Eorl cel Tânăr.

Lhun - Rîu din apusul ținutului Eriador, vărsîndu-se în Golful Lhun. Golful Lhun. Adeseori cu o ortografie adaptată — Lune.

Limanurile - (i) Brithombar și Eglarest, pe coasta Beleriandului: Limanurile lui Cfrdan; Limanurile Făuritorilor de Corăbii; Limanurile din Falas; Limanurile Apusene din Beleriand. (ii) La Gurile Sirionului, la sfîrșitul Primului Ev: Limanurile de la Miazăzi; Limanurile Sirionului, Limanul Sirionului.

Limanurile Cenușii - Vezi Mithlond.

Limba Comună - Vezi Westron.

Limbă de Vierme - Vezi Grima.

Linaewen - „Lacul Păsărilor”, marele heleșteu din Nevrast.

Lindari — „Cîntăreții”, nume pe care și l-au luat telerii.

Lindon - Denumire pentru Ossiriand în Primul Ev; ulterior, denumirea a fost păstrată doar pentru ținuturile la apus de

Munții Albaștri (Ered Lindon), care au mai rămas deasupra Mării. Meleagul verde al eldarilor; țara lui Gil-galad.
Lindorie - Sora lui Eärendur, al cincisprezecelea Senior din Andunie, mama lui Inzilbeth care a fost mama lui Tar-Palantir.
*Lindorinand — Vezi Lorien (2).
*Lisgardh - împărăția trestțiilor de la Gurile Sirionului.
*lissuin — Floare parfumată din Toi Eressea.
Lîngă Ape — Sat în Comitat, cîteva mile la sud-est de Hobbiton.
Ioa — Anul solar elfic.
Loeg Ningloron - „Iazuri de flori de apă aurii”; denumirea sindarină a Cîmpiilor Stînjeneilor.
*Lond Daer - Portul numenorean și atelierele pentru construirea corăbiilor în Eriador, la gurile rîului Gwathlo, întemeiat de Tar-Aldarion,

606 POVEȘTI NETERMINATE

care 1-a numit Vinyalonde. Tradus drept Marele Liman; numit și Lond DaerEenedh, „Marele Liman de la Mijloc”.

Lorgan - Căpetenia Răsăritenilor în Hithlum, după bătălia Nirnaeth Arnoediad, care 1-a aruncat în sclavie pe Tuor.

Lorien (1) — Numele sălașului din Valinor al aceluia vala numit Irmo, dar care de obicei este și el numit Lorien.

Lorien (2) — Țara galadhrimilor, între Celebrant și Anduin.

Numele are multe alte forme: nandorinul Lorinand (în quenyană Laurenande, în sindarină Gloman, Nan Laur), derivat din mai vechiul Lindorinand, „Valea Țării Cîntăreților”; Laurelindorinan, „Valea Aurului Cîntător”. Numit & Pădurea de Aur; vezi și Dwimorclene, Lothlorien.

* Lorinand — Vezi Lorien (2).

Lossamach - Regiune la nord-est de Lebennin, în apropierea izvoarelor rîului Erui. (Se spune că denumirea înseamnă „Arnach cel plin de flori”, Arnach fiind o denumire prenumenoreană.)

Lotesse — Numele quenyan al lunii a cincea, conform calendarului numenorean, corepunzînd lunii mai. Vezi Lothron.

Lothfriel - Fiica lui Imrahil din Doi Amroth; soția Regelui Eomer din Rohan și mama lui Elfwine cel Frumos.

Lothlorien - Numele Lorien avînd ca prefix cuvîntul sindarin loth „floare”.

Lothron - Nume sindarin al lunii a cincea. Vezi Lotesse.

Lumina Fugară - Rîu curgînd din Codrul Fangorn și vîrsîndu-se

în Anduin; formează hotarul de la extremitatea nordică a Rohanului.

Lune — Variantă ortografică pentru Lhun.

Lupul - Carcharoth, Lupul din Angband.

Luthien - Fiica Regelui Thingol și a lui Melian, care, după ce s-a împlinit Căutarea silmarilului și Beren a murit, a ales să fie muritoare și să-i împărtășească soarta. Numită Tinuviel, „Privighetoarea”.

M

Mablung - Numit Vinătorul; Elf din Doriath, marea căpetenie a lui Thingol, prieten cu Turin.

Maedhros — Fiul cel mare al lui Feanor.

Maeglin — Fiul lui Eol și Aredhel, sora lui Turgon; a căpătat mare putere în Gondolin, oraș pe care l-a dat pe mâinile lui Morgoth; răpus de către Tuor în timpul jefuirii orașului.

Maggot, Fermierul - Hobbit din Comitat, a cărui fermă se găsea în Smîrcurile, aproape de Pontonul Cotuascuns.

Maiari — (Singular Maia). Ainuri de rang mai mic decât valarii.

INDICE 607

Majordomii Gondorului - Cartea Majordomilor. Vezi Arandur.

*Malantur — Numenorean, descendent al lui Tar-Elendil.

Malduin - Afluent al râului Teiglin.

*Malgalad — Rege al Lodenului, răpus în bătălia Dagorlad; din cît se pare, una și aceeași persoană cu Amdir.

*malinorne - Forma quenyană a sindarinului mallom.

mallorn — Denumire a marilor copaci cu flori aurii, aduși din Toi Eressea în Eldalonde în Numenor, și care apoi au crescut în Lothlorien. în quenyană malinome, plural malinomi.

mallos - Floare aurie din Lebennin.

*Mâmandil — Nume pe care și l-a luat Hallacar în primele sale întâlniri cu Ancalime.

Mandos — Locul de sălășluire în Aman a valaului care se numește de fapt Nâmo, dar care de obicei era numit Mandos.

Mantie-Surâ — „Manta-Sură”, numele lui Gandalf în Rohan.

Manwe — Mai-marele valarilor. Regele mai Bătrîn. Vezi Martorii lui Manwe.

Mardii - Primul Majordom Cîrmuitor al Gondorului. Numit Voronwe „cel Neclintit”, și Majordomul cel Bun.

*Marea Călătorie — Marșul spre apus din Cuivienen al eldarilor.

Marea cea Mare - Vezi Belegaer.

*Marea Insulă - Vezi Numenor.

Marea Molimă - Molima care s-a răspîndit din Rhovanion în Gondor și Eriador, în cel de-al Treilea Ev. Molima întunecată. (Marea) Pădure Verde — Traducerea pentru Eryn Galen; vechea denumire a Codrului întunecat.

* Marele Căpitan - Vezi Tar-Aldarion.

Marele Drum — Vezi Drumuri.

*Marele Gorgan - Vezi Haudh-en-Ndengin.

*Marele Liman - Vezi Lond Daer.

Marele Liman de la Mijloc - Vezi Lond Daer.

Marele Vierme, Viermele cel Mare - Vezi Glaurung.

*Marhari - Căpetenie a Oamenilor de la Miazănoapte în Bătălia de pe Cîmpii, unde a fost răpus; tatăl lui Marhwini.

*Marhwini — „Prietenul cailor", căpetenie a Oamenilor de la Miazănoapte (eotheodii) care s-au statornicit în Văile Anduinului, după Bătălia de pe Cîmpii, și aliat al Gondorului împotriva Căruțașilor.

Marile Pămlnturî - Vezi Pămîntul de Mijloc.

Martorii lui Manwe - Vulturii de pe Meneltarma.

mearași — Caii din Rohan.

608 POVEȘTI NETERMINATE

Meleagul de la Miazăzi - Una din părțile Comitatului.

Meleagul Sălciilor — Vezi Nan-tathren.

*Meleagurile întunecate - Denumirea Pămîntului de Mijloc, folosita în Numenor.

Melian - O maia care a devenit Regina Regelui Thingol în Doriath pe care l-a înconjurat cu un brîu vrăjit; mama lui Luthien și străbună a lui Elrond și Elros.

Melkor - Marele vala rebel, începutul răului, la origine cel mai mareț dintre ainuri; ulterior numit Morgoth.

Menegroth - „Cele o Mie de Peșteri", sălile ascunse ale lui Thingol și Melian, pe râul Esgalduin în Doriath.

Menel - Bolta cea înaltă, tărîmul stelelor.

Meneldil - Fiul lui Anârion și al treilea Rege al Gondorului.

Meneldur - Vezi Tar-Meneldur.

Meneltarma — Munte în mijlocul Numenorului, pe vîrfurile căruia se afla Sanctuarul lui Eru Iluvatar (vezi Eru). Tradus drept Pilastrul Cerurilor (Pilastrul). Numit și Muntele Sfînt, Muntele Venerat al numenoreenilor.

*Men-i-Naugrim - „Calea Gnomilor", o denumire pentru Vechiul

Drum al Pădurii. Tradus drept Drumul Gnomilor.

Meriadoc Brandybuck - Hobbit din Comitat, membru al Frăției Inelului.

*Mesagerul Alb — Saruman.

* Mesagerul Sur — Vezi Mithrandir.

*Method-en-Glad - „Capătul Pădurii”, fortăreața în Dor-Cuarthol, la marginea pădurii aflate la sud de Teiglin.

Mim - Gnomul Scundac în casa (Bar-en-Danwedh) căruia pe Amon Rudh a locuit Turin cu ceata lui de proscriși, și care le-a trădat ascunzătoarea, dîndu-i pe mîna orcilor; răpus de Hurin în Nargothrond.

Minalcar - Vezi Romendacil II.

Minardil — Al douăzeci și cincilea Rege al Gondorului.

Minas Anor — „Turnul Soarelui”, numit ulterior Minas Tirith; orașul Anârion, la poalele Muntelui Mindolluin. Vezi Piatra Anor.

Minas Ithil - „Turnul Lunii”, ulterior numit Minas Morgul; orașul lui Isildur, construit pe un pinten al muntelui Ephel Duath. Vezi Piatra Ithil.

Minas Morgul — „Turnul Vrăjitoriilor”, denumirea pentru Minas Ithil după ce a fost capturat de Duhurile Inelelor. Vezi Seniorul din Morgul.

Minastir - Vezi Tar-Minastir.

Minas Tirith (1) — „Turnul Străjii”, construit de Finrod Felagund pe Toi Sirion. Minas, tumul Regelui Morgul.

INDICE 609

Minas Tirith (.2)- Nume ulterior pentru Minas Anor. Turnul Alb din Minas Tirith. Vezi Fortăreața Colnicului.

Minhiriath - „între Rîuri”, regiune din Eriador, între Baranduin și Gwathlo.

*Minohtar - Nepot al Regelui Ondoher; ucis în Ithilien, în cel de-al Treilea Ev, în bătălia cu Căruțașii.

Min-Rimmon — „Piscul Rimmon” (un grup de steiuri), al cincilea dintre piscurile de avertizare ale Gondorului în Ered Nimrais.

Mirdain — Vezi Gwaith-i-Mîrdain.

Miriël - Vezi Tar-Mfriel.

miruvor— Licoare întăritoare a eldarilor.

Mitheithel - Rîu în Eriador, curgînd din Valea Etten și unindu-se cu Rîul Urșilor (Apa Zgomotoasă). Tradus ca Izvorul Brumat.

Mithlond - Porturile elfilor în Golful Lhun, aflate sub cîrmuirea lui

Cfrdan. Tradus drept Limanurile Cenușii.

Mithrandir - Numele lui Gandalf printre elfii din Pământul de Mijloc. în traducere, Pelerinul Sur, Rătăcitorul cel Sur; cf. și Mesagerul cel Sur.

*Mithrellas - Elfă din Lorien, însoțitoare a lui Nimrodel; luată drept soață de Imrazor Numenoreanul; mama lui Galador, primul Senior din Doi Amroth.

mithril - Metalul cunoscut drept „argintul din Moria”, care se găsea și în Numenor.

Mithrim - Denumire a marelui lac la răsărit de Hithlum, a regiunii din jurul acestuia și a munților de la apus, care despart Mithrim de Dor-lomin.

Mittalmar - Regiunea centrală a Numenorului, tradus drept Tărimurile Interioare.

Molima întunecată - Vezi Marea Molimă.

Morannon - Intrarea principală (nordică) în Mordor. Tradus drept Poarta Neagră; numit și Porțile Mordorului. Turnurile de Strajă ale Morannonului; vezi și Turnurile Colților.

Mordor — Ținutul aflat sub cîrmuirea directă al lui Sauron, la răsărit de munții Ephel Duath.

Morgai - „Gardul Negru”, creasta interioară, mult mai puțin înaltă decît Ephel Duath și separată de acest lanț de o depresiune adîncă; inelul interior al fortificațiilor Mordorului.

Morgoth - Nume ulterior al lui Melkor. Numit Regele cel Negru; Seniorul întunecimii; Dușmanul; Bauglir; iar de către druedaini, Marele întunecat.

Morgul, Seniorul din - Vezi Stăpînul Nazgulilor, Minas Morgul.

610 POVEȘTI NETERMINATE

Moria — „Hăul Negru”, denumire primită ulterior de marile lucrări făcute de gnomii din neamul lui Durin, sub Munții Cețoși. Vezi Khazad-dum.

Mormegil - Așa a fost numit Turin cînd a devenit căpetenia armiei din Nargothrond, nume datorat săbiei sale (vezi Gurthang) și folosit ulterior în Brethil. Tradus ca Sabia Neagra.

Morthond — „Rădăcina Neagră”, rîu care izvora dintr-o vale întunecată din munții aflați la sud de Eddoras, numita *Moman nu numai din cauza celor doi munți înalți care o mărgineau, ci și pentru ca prin ea trecea drumul de la Poarta Morților, pe care oamenii vii nu-l străbăteau.

Morții din Valea Calvarului - Vezi Valea Calvarului.

Morwen (1) - Fiica lui Baragund (nepotul lui Barahir, tatăl lui Beren); soția lui Hurin și mama lui Turin și Nienor. Vezi Eledhwen, Doamna din Dor-lomin (vezi Dor-lomin).

Morwen (2) din Lossarnach - Doamnă din Gondor, înrudită cu Prințul Imrahil; soția Regelui Thengel din Rohan.

* Muntele Anwar, * Muntele Venerării - Vezi Amon Anwar.

*Muntele Sfânt - Vezi Meneltarma. (în Silmarillion, Muntele Sfânt este Taniquetil.)

Muntele Singuratic - Vezi Erebor; Regele de sub Munte.

Munții Albaștri - Vezi Ered Lindon și Ered Luin.

Munții Albi — Vezi Ered Nimrais.

Munții Cenușii - Vezi Ered Mithrin.

Munții Cețoși - Mare lanț muntos din Pământul de Mijloc, întinzându-se de la nord la sud și formînd hotarul răsăritean al Eriadorului; în sindarina numit Hithaeglr.

Munții Codrului întunecat — Vezi Emyr Duir, Emyr-nu-Fuin.

Munții de Fier - Lanț aflat la est de Munții Singuratici și la nord de Marea Rhun.

Munții din Dor-lomin - Vezi Dor-lomin.

Munții încercuitori - Vezi Echoriath.

Munții lui Turgon - Vezi Echoriath.

Munții Răsunători - Vezi Ered Lomin.

Munții Umbrei - Vezi Ered Wethrin.

Munții Umbroși - Vezi Ered Wethrin.

N

Naith din Lorien — „Triunghiul" sau „Clinul" din Lorien, limbă de pământ la confluența râurilor Celebrant și Anduin.

Nâmo — Un vala, de obicei numit Mandos, după numele locului unde viețuia el. Vezi Feanturi, Nurufantur.

INDICE 611

Nandori - Elfi din acea ramură a telerilor care au refuzat să treacă Munții Cețoși, în Marea Călătorie din Cuivienen, ca să meargă în apus, dar din care o parte, condusă de Denethor, a trecut mult mai tirziu Munții Albaștri și s-a așezat în Ossiriand (Elfii Verzi); pentru aceia dintre ei care au rămas la răsărit de Munții Cețoși, vezi Elfii Pădureni. Ca adjectiv, nandorin.

Nanduhirion — Vale îngustă din jurul Heleșteului Oglinzii, între cele două culmi ale Munților Cețoși în care se deschideau Marile Porți ale Moriei; tradus ca Valea Piriiașului Tainic. Vezi Azanulbizar.

*Nan Laur — Vezi Lorien (2).

Nan-tathren - „Valea Sălciei”, locul unde râul Narog se vărsa în Sirion. Tradus ca Meleagul Sălciilor.

Narbeleth - Numele sindarin al celei de-a zecea luni. Vezi Narquelie.

Nardol - „Capul arzînd”, al treilea pisc de avertizare din Gondor în Ered Nimrais.

Nargothrond - „Marea fortăreață subpămînteană de pe râul Narog”, întemeiata de Finrod Felagund și distrusă de Glaurung; de asemenea, regatul Nargothrond, întinzîndu-se la răsărit și la apus de Narog. Vezi Narog.

Narmacil I - Al șaptesprezecelea Rege al Gondorului.

Narmacil II — Al douăzeci și nouălea Rege al Gondorului, răpus în Bătălia de pe Cîmpii.

Narog - Rîul principal din Beleriandul Apusean, izvorînd din Ivrin, de sub Ered Wethrin, și vărsîndu-se în Sirion în Nan-tathren.

Narquelie — „Soarele scâpărînd”, numele quenyan al celei de-a zecea luni, conform Calendarului Numenorean, corespunzînd lunii octombrie. Vezi Narbeleth.

Narsil - Sabia lui Elendil, care s-a frînt atunci cînd Elendil a murit în lupta cu Sauron; din frînturile sale a fost refăurită pentru Aragorn și numită Anduril.

Narvi - Gnom din Khazad-dum, cel care a făurit Poarta Apuseană, prieten apropiat al lui Celebrimbor din Eregion.

Narya - Unul dintre cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Cfrdan și apoi de Mithrandir. Numit Inelul de Foc, Inelul Roșu, al Treilea Inel.

Nazguli — Sclavii celor Nouă Inele ale oamenilor și slujitorii principali ai lui Sauron. Duhurile Inelelor. Călăreții (Negri). Vezi Stăpînul Nazgulilor.

Neadîncurile - Cele două coturi spre apus ale Anduinului, numite Neadîncul de la Miazănoapte și Neadîncul de la Miazăzi, între Pămînturile Maronii și Platoul Golaș din Rohan.

612 POVEȘTI NETERMINATE

Neithan — „Nedreptățitul”, nume pe care și 1-a luat Turin printre proscîși.

*Nellas — Elfă din Doriath, prietenă a lui Turin în copilăria acestuia; la judecata lui Turin, a depus mărturie în fața lui Thingol împotriva lui Saeros.

Nen Girith — „Apa Tremurătoare”, denumire pentru Dimrost.

Cascada Celebros, în Codrul Brethil.

Nenime - Nume quenyan pentru a doua lună, conform Calendarului Numenorean, corespunzând lunii februarie. Vezi Ninui.

*Nen Lalaith - Izvor coborînd de sub Amon Darthir, în Ered Wethrin și curgînd pe lîngă casa din Dor-lomin a lui Hurin. Vezi Lalaith.

Nenning — Rîu în Beleriandul Apusean, la a cărei gură se afla Limanul Eglarest.

Nenuial — „Lacul Amurgului”, între culmile Dealurilor Inșerării (*Eryn Uial) la nord de Comitat, alături de care a fost zidit cel mai vechi oraș al numenoreenilor, Annuminas. Tradus ca Lacul înșerării.

Nenya - Unul din cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Galadriel. Numit Inelul Alb.

*Nerwen - Numele primit de Galadriel de la mama ei.

*nessamelda — Copac aromat și mereu verde, adus în Numenor de către eldarii din Eressea. (Probabil că numele înseamnă „iubit de Nessa”, una dintre valiere; cf. vardarianna, yavannamire.)

Nevrast - Regiunea la sud-vest de Dor-lomin, unde a viețuit Turgon înainte să plece în Gondolin.

*Nibin-noeg, Nibin-nogrim - Gnomii Scundaci. Bar-en-Nibin-noeg; Mlaștinile Nibin-noeg. Vezi Noegyth Nibin.

Nienna - Una dintre valiere („Reginele Valarilor”), Doamna milostiveniei și a bocetului.

Nienor - Fiica lui Hurin și Morwen, și sora lui Turin; vrăjită de Glaurung în Nargothrond și nemiștiindu-și trecutul, s-a măritat cu Turin în Brethil, purtînd numele de Niniel. Tradus ca Bocirea.

Nimloth (1) — „Floare Albă”, Copacul din Numenor. Copacul Alb.

Nimloth (2) — Elfă din Doriath care s-a măritat cu Dior Moștenitorul lui Thingol; mama lui Elwing.

Nimrodel (1) - „Doamna din Grota Albă”, elfă din Lorien, îndrăgită de Amroth, care și-a avut sălașul lîngă cascada Nimrodel, pînă cînd a plecat spre miazăzi și s-a pierdut în Ered Nimrais.

Nimrodel (2) — Pîrîu de munte, vîrsîndu-se în Celebrant (Rîul Argintului), numit astfel după elfa Nimrodel care și-a avut sălașul lîngă el.

*Nindamos — Principala așezare a pescarilor pe coasta sudică a

Numenorului, la gurile râului Sirii.

INDICE 613

- Nfniel - „Fecioara lacrimilor”, numele pe care Turin, neștiind de legătura de rudenie dintre el și sora lui, i l-a dat lui Nienor.
- Nfnui - Nume sindarin pentru cea de-a doua lună. Vezi Nenime.
- Nirnaeth Arnoediad - Bătălia „Lacrimilor Fâr' de Număr”, descrisă în Silmarillion, cap. 20; și numai Nirnaeth.
- *NisimaJdar - Ținut în jurul Limanului Eldalonde, în vestul Numenorului; tradus în text drept Copacii înmiresmați.
- *Nfsinen - Lac format pe râul Nunduine, în partea de apus a Numenorului.
- *Nîn-in-Eilph - „Tărîmul de ape al lebedelor”, smîrcuri întinse pe cursul inferior al râului al cărui curs superior se numea Glanduin. Tradus drept Gîrla Lebedelor.
- Noegyth Nibin — Gnomii Scundaci. Vezi Nibin-noeg.
- Nogothrimi — Gnomii. (Vezi Anexa la Silmarillion, articolul naug.)
- Nogrod - Unul dintre cele două orașe ale gnomilor, în Munții Albaștri.
- *Noirinan - Vale la poala sudică a muntelui Meneltarma, în capul căreia se aflau mormintele Regilor și Reginelor Numenorului. Tradus drept Valea Mormintelor.
- Noldori - (Singular noldo). Numiți învățații; al doilea dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor, pornite în Marea Călătorie din Cuivienen; istoria lor constituie subiectul principal din Silmarillion. Poarta Noldorilor, vezi Annon-in-Gelydh; Graiul Nobil al Noldorilor, vezi Quenyana; Doamna Noldorilor, vezi Galadriel-, lămpașele noldorilor, vezi și Feanor. Ca adjectiv, noldorin.
- *Nolimon - Nume dat lui Vardamir, fiul lui Elros (pentru sensul acestui nume, vezi Anexa la Silmarillion, articolul gul).
- Nuath, Codrii - Codrii care începeau în zona cursului superior al râului Narog și se întindeau spre apus.
- *Numellote - „Floarea Apusului” = Inziladun.
- Numendil - Al șaptesprezecelea Senior din Andunie.
- Numenor - (Numenore, în forma quenyană completă.) „Apusimea”, „Meleagul apusean”, marea insulă pregătită de valari ca loc de viațuire pentru edaini după sfîrșitul Primului Ev. Numită Insula cea Mare, Insula Regilor, Insula Apusimii, Țara Darului, Țara Stelei; vezi și Akailabeth, Elennaviore, Yozâyan.
- Numenoreeni - Oamenii din Numenor. Regii Oamenilor; Oamenii

Mării-, vezi și Dunedaini. Limba numenoreană, Graiul numenorean, vezi Adunaică. Adjectival - numenorean.

*Numerrâmar - Aripile Apusului, corabia lui Veantur în care Aldarion a întreprins prima sa călătorie spre Pământul de Mijloc.

614 POVEȘTI NETERMINATE

*Nunduine — Rîu în vestul Numenorului, vărsîndu-se în mare la Eldalonde.

*Nuneth — Mama lui Erendis.

Nurnen — „Apa tristă”, mare interioară în sudul Mordorului.

*Nurufantur — Unul dintre Feanturi; numele „adevărat” al lui Mandos, înainte de a fi înlocuit prin Nâmo. Vezi Olofantur.

O

Oamenii de la Miazănoapte — Călăreții din Rhovanion, aliați ai Gondorului, înrudiți din străvechime cu edainii; din ei s-au tras apoi eotheidii.

*Oamenii Liberi de la Miazănoapte — Vezi Oamenii de la Miazănoapte.

*Oamenii-lupi — Vezi Gaurwaith.

Oamenii Mării - Vezi Numendreeni.

Oamenii-Pukel — Nume în Rohan pentru statuile de pe drumul spre Adăpostul din Valea Calvarului, dar folosit și ca echivalent general pentru Druedaini. Vezi Vechiul Meleag al Pukelilor.

Oamenii Regelui - Numenoreenii ostili eldarilor.

Obștea - Denumire folosită de rohirrimi pentru propria lor țară. Vezi Obștea Răsăriteană, Obștea Apuseană.

Obștea Apuseană — Jumătatea apuseană a Rohanului în organizarea militară a rohirrimilor (vezi Obștea Răsăriteană).

Obștea Cavalerilor - Vezi Obștea.

Obștea Răsăriteană - Jumătatea răsăriteană a Rohanului, în organizarea militară a rohirrimilor, separată de Obștea Apuseană de Izvorul Zăpezii și Scăldătoarea Enților.

Ochiul Roșu - însemnul lui Sauron.

*Oghor-hai — Numele dat druedainilor de către orei.

Ohtar - „Războinicul”, scutierul lui Isildur, cel care a adus frînturile săbiei lui Elendil în Imladris.

*oiolaire — „Vară eternă”, copac mereu verde, adus din Eressea în Numenor de către eldari, din care se tăia Ramura întoarcerii pusă pe corăbiile numenoreene. (Corollaire, Măgura Verde a Copacilor din Numenor, era numită și Coron Oiolaire: Anexa la

- Silmarillion, articolul coron). Ramura întoarcerii.
- Oiolosse - „Albeața Nepieritoare", Muntele lui Manve în Aman.
Vezi Amon Uilos, Taniquetil.
- *Oiofantur — Unul dintre Feanturi; numele „adevărat" al lui Lorien, înainte să fi fost înlocuit prin Imro. Vezi Nurufantur.
- Olorin — Numele lui Gandalf în Valinor.
- Olwe — Rege al telerilor din Alqualonde, pe coasta Amanului.
- INDICE 615
- Ondoher - Al treizeci și unulea Rege al Gondorului, ucis în bătălia cu Căruțașii în cel de-al Treilea Ev, 1944.
- *Ondosto - Un loc în Forostar (Târîmurile de la Miazănoapte) în Numenor, probabil asociat în mod deosebit cu carierele de piatră din regiune (în quenyană ondo, „piatră").
- * Onodlo - Denumire sindarină a râului Scăldătoarea Enților.
- Onodrimi — Nume sindarin pentru enți. Vezi Enyd.
- Orașul Ascuns - Vezi Gondolin.
- *Orchaldor - Numenorean, soțul lui Ailinel, sora lui Tar-Aldarion; tatăl lui Soronto.
- Orei - Oamenii-orci din Isengard.
- Ordinul Vrăjitorilor - Vezi Heren Istări on.
- Orfalch Echor - Marea ravină în Munții încercuitori prin care se ajungea în Gondolin; și simplu Orfalach.
- *Orleg - Proscris din ceata lui Turin, ucis de orei pe drumul spre Nargothrond.
- Orodreth - Al doilea fiu al lui Finarfin; Rege în Nargothrond după moartea lui Finrod Felagund; tatăl lui Finduilas. Seniorul râului Narog.
- Orodruin - „Muntele Focului Pîrjolitor" în Mordor, în care Sauron a făurit Inelul Suprem.
- Orome - Unul dintre marii valari, numit Domnul Pădurilor.
- Oromet - Deal în apropiere de Andunie, în vestul Numenorului, pe care a fost construit turnul Tar-Minastir.
- *Oropher - Rege al Elfilor Pădureni în Marea Pădure Verde; răpus în Războiul Ultimei Alianțe; tatăl lui Thranduil.
- *Orrostar - „Târîmurile de la Răsărit", promontoriul răsăritean al Numenorului.
- Orthanc - Marele turn numenorean în Rotocolul din Isengard, ulterior sălașul lui Saruman.
- Osgiliath - Principalul oraș în străvechiul Gondor, pe ambele maluri ale Anduinului. Piatra din Osgiliath, palantîrul.

Osse — Maia al Mării, vasal al lui Uimo.

Ossiriand - „Țara celor Șapte Rîuri", între Gelion și Munții Albaștri, în Zilele de Odinioară. Vezi Lindon.

Ost-in-Edhil - Oraș al elfilor în Eregion.

Osther - Al șaptelea Rege al Gondorului.

P

Pacea Străjuitoare - Perioada cuprinsă între 2063 al Treilea Ev, cînd Sauron a părăsit Doi Guldur, și 2460, cînd s-a întors.

616 POVEȘTI NETERMINATE

palantiri — (Singular, palantir) Cele șapte Pietre Văzătoare aduse din Numenor de către Elendil și fiii săi; făcute de Feanor în Aman. Frecvent menționate drept Pietrele (Piatra).

*Palarran - Departe Rătăcitoarea, o corabie mare, construită de Tar- Aldarion.

*Pallando - Unul dintre Vrăjitorii Albaștri (Ithryn Luin).

*Parmaite — Nume dat lui Tar-Elendil (în quenyană, parma, „carte"; al doilea element este neîndoielnic -maite, „cu/pentru mîini", cf. Tar- Telemmaite).

Parth Celebrant — „Cîmpia (șesul) Rîului Argintului"; nume sindarin tradus de obicei drept Cîmpia Celebrant.

Parth Galen — „Șesul Verde", pajiște de pe pantele nordice ale piscului Amon Hen, lîngă malul lacului Nen Hithoel.

Pas Mare — Numele lui Aragorn în Bree.

*Pădurea Anwar — Vezi Pădurea Firien, Amon Anwar.

Pădurea Bătrînă — Străvechea pădure întinzîndu-se spre răsărit de la hotarul Țării Iedului.

Pădurea Druadan - Pădure în Anorien, la capătul răsăritean al munților Ered Nimrais, unde au supraviețuit cîțiva druedaini sau „Oameni Sălbatici" în cel de-al Treilea Ev. Vezi Tawar-in-Druedain.

Pădurea Enților — Denumirea folosită în Rohan pentru Codrul Fangorn.

Pădurea Firien - Numele întreg este Pădurea Halifirien; în Ered Nimrais, în jurul Pirîului Mering și pe pantele dealului Halifirien. Numit și Crîngul Firien, Pădurea Șoptitoare, Pădurea Anwar.

*Pădurea Șopotitoare — Vezi Pădurea Firien.

Pădureni - Sat din Comitat, la poalele cinelor Capătului împădurit.

Pădureni — (i) Locuitori ai pădurilor aflate la sud de Teiglin,

hărțuiți de ga- urwaiti. (ii) Oamenii din Brethil. (iii) Cei din Marea Pădure Verde.

Pămîntul de Mijloc — Numit și Meleagurile întunecate, Marile Pămînturi.

Pămînturile Maronii - Regiunea pustie între Codrul întunecat și Emyn Muil.

*Pămînturile Sălbaticice — Termen folosit în Rohan pentru pămînturile aflate la apus de Strunga.

Pelargir - Orașul și limanul numenorean în delta Anduinului.

Pelendur — Majordom al Gondorului.

Pelennor (Cîmpiile) — „Țara îngrădită”, „domeniile” orașului Minas Tirith, păzit de zidul Rammas Echor, unde s-a dus cea mai mare bătălie a Războiului Inelului.

Pelerinul Sur, Rătăcitorul cel Sur —Vezi Mithrandir.

INDICE 617

Pelori - Munți pe țărmurile Amanului.

Peregrin Took - Hobbit din Comitat, membru al Frăției Inelului. I se spunea Pippin.

Perian - Cuvînt sindarin, tradus ca piticuț; plural periannathi.

Piatra Anor, Piatra din Anor - Paiantirul din Minas Anor.

Piatra Elfă - Vezi Elessar (1) și (2).

Piatra Ithil, Piatra din Ithil -Paiantirul din Minas Ithil.

Piatra lui Eärendil - Vezi Elessar (1).

Piatra Orthanc - Paiantirul din Orthanc.

Piatra Străveche — Marele giuvaer de pe Muntele Singuratec.

Pietrele — Vezi palantiri.

Pil astrul - Vezi Meneltarma.

Pippin — Vezi Peregrin Took.

Piticuți — Hobbiții; traducerea cuvîntului sindarin periannath. Vezi Perian.

Pîriul Mering - „Pîriul-hotar”, curgînd din Ered Nimrais și unindu-se cu Scăldătoarea Enților, forma hotarul între Rohan și Gondor; în sindarină, numit Glanhîr.

Pîriul Văgăunii - Pîriu care curgea din Văgăuna lui Helm spre Depresiunea Apuseană.

Platoul Faroth - Vezi Taur-en-Faroth.

Platoul Golaș - Regiune în Rohan, partea nordică a Cîmpiei Răsăritene [Eastemnet (emnet în anglo-saxonă - „cîmpie” - n.Ch.T.) n.tr.].

Poarta Neagră - Vezi Morannon.

Poarta Noldorilor - Vezi Annon-in-Gelydh

Pontonul Cotuascuns - Ponton de unde pleca podul plutitor peste Rîul Viniac, de la Cotuascuns pînă la Smîrcuri.

Poporul Ascuns, Tărîmul Ascuns - Vezi Gondolindrimi, Gondolin.

Poporul Frumos - Eldarii.

Poros - Rîu care curgea din Ephel Duath și se unea cu Anduinul mai sus de locul unde începea delta Anduin. Vezi Vadurile Poros.

*Poporul-lupilor — Nume dat Răsăritenilor din Dor-lomin.

*Porțile Mordorului - Vezi Morannon.

Pribegi - Dunedainii de la Miazănoapte, după prăbușirea Regatului de la Miazănoapte, străjuitori tainici ai Eriadorului.

Prietenii Elfilor - Vezi Atani, Edaini.

Pustiul de la Miazănoapte - Regiune înghețată în nordul extrem al Pămîntului de Mijloc (numit și Forodwaith).

Puterea întunecimii - Vezi Sauron.

618 POVEȘTI NETERMINATE

Q

Quendi — Numele elfic original pentru elfi.

Quenyanâ — Limba străveche, comună tuturor elfilor, sub forma pe care a căpătat-o în Valinor; adusă în Pămîntul de Mijloc de exilații noldorini, dar abandonată de către aceștia ca limbă de zi cu zi, fiind vorbită numai în Gondolin (vezi pg 83, n. 26), și în unele cazuri în Numenor. Graiul nobil al Noldorilor, Graiul nobil din Apus; Elfica nobilă.

R

Radagast — Unul dintre istari (vrăjitori). Vezi Aiwendil.

*Ragnir - Servitor orb din casa lui Hurin în Dor-lomin.

*Ramura întoarcerii — Vezi Oiolaire.

Râna - „Hoinara”, un nume pentru Lună.

*ranga - Măsura numenoreană, un pas întreg, puțin mai lung decît un yard [un yard = 0,9144 m, n.tr.].

*Ras Morthil - Denumire pentru Andrast.

Rath D/nen - „Strada Tăcută” în Minas Tirith.

*Răsăriteanul Negru - Vezi Khamul.

Răsăriteni - (i) în Primul Ev, oamenii care au pătruns în Beleriand după bătălia Dagor Bragollach, au luptat în ambele tabere în bătălia Nirnaeth Arnoediad, apoi au primit de la Morgoth ținutul Hithlum, ca loc de sălășluire, unde i-au oprimat pe supraviețuitorii Poporului lui Hador. în Hithlum, numiți

Venetici, (ii) în cel de-al Treilea Ev, un termen general pentru valurile de oameni care au năvălit în Gondor din regiunile răsăritene ale Pământului de Mijloc (vezi Căruțași, Balchothi).
*Râsuflarea Rea — Vînt care, venind din Angband, a adus molimă în Dor- lomin, de pe urma căreia a murit sora lui Turin, Urwen (Lalaith).

Războiul Nestematelor - Războaiele din Beleriand, purtate de noldori pentru recuperarea silmarililor.

Războiul (Ultimei) Alianțe — Vezi Ultima Alianță.

Regatul Ascuns — Denumire atît a Doriathului, cît și a Gondolinului. Regele Ascuns, vezi Turgon.

Regatul de la Miazănoapte — Vezi Arnor.

Regatul de la Miazăzi - Vezi Gondor. Regatele Dunedainilor, Arnor și Gondor.

Regatul Muntelui - Vezi Regele de sub Munte.

Regatul Străjuț - Vezi Doriath.

INDICE 619

Regele de sub Munte - Cîrmuitor al gnomilor din Erebor. Regatul, Regalitatea de sub Munte; Regatul Muntelui.

Regele mai Bătrîn - Vezi Manwe. (Titlu pe care și l-a luat Morgoth.)

* Regele Negru — Vezi Morgoth.

Regele-vrăjitor - Vezi Seniorul Nazgulilor, Angmar.

Regii Oamenilor -Vezi Numenoreeni.

Region — Codru des ce formează partea de sud a Doriathului.

Rhosgobel - Locul unde salășluia Radagast, la marginea Codrului întunecat, aproape de Carrock. (Se spune că numele înseamnă „oraș» rustic" [adică loc îngrădit].)

Rhovanion - Sălbăticia, întinsa regiune la răsărit de Munții Cețoși. Regele Rhovanionului, Vidugavia.

Rhudaur — Unul dintre cele trei regate în care a fost împărțit Arnor în secolul IX al celui de-al Treilea Ev, întinzîndu-se între Munții Cețoși, Pîrloagele Etten și Dealurile Vremii.

Rhun - „Răsărit", folosit în general în legătură cu ținuturile din Răsăritul îndepărtat al Pământului de Mijloc. Marea Rhun.

Rîan - Soția lui Huor și mama lui Tuor.

Ringlo - Rîu în Gondor, unindu-se cu Morthond la nord-est de Doi Amroth. (Se spune că Ringlo „își avea izvoarele pe un platou înalt și acoperit de zăpadă care alimenta un iaz înghețat din munți. Probabil că, la vremea topirii zăpezilor, iazul se transforma într-un lac puțin adînc, ceea ce ar putea explica

sursa numelui, încă unul care se referă la izvorul unui râu".
Vezi relatarea despre râul Gwathlo, pg. 361.)

Rivil — Pîriu care curgea spre nord din Dorthonion și, ajuns la Smîrcurile Serech, se vărsa în Sirion.

Rîul Argintului - Vezi Celebrant.

Rîul cel Mare - Vezi Anduin. Valea Rîului cel Mare.

Rîul Curgător — Vezi Celduin.

Rîul Pădurii - Rîu care curgea din Ered Mithrin, prin partea de nord a Codrului întunecat, vărsîndu-se în Lacul cel Lung.

Rîul Secat - Albia rîului care curgea odată din Munții încercuitori și se unea cu Sirionul; forma intrarea în Gondolin.

Rîul Urșilor - Rîu în Eriador, afluent (împreună cu Mitheithel) al rîului Gwathlo; în traducere Apa Zgomotoasă. Vadul Urșilor, mai jos de Vilceaua Despîcîta.

*Rochan(d) - Vezi Rohan.

*Rochon Methestel - „Călărețul Ultimei Speranțe", titlul unui cîntec în care se vorbește despre Borondir Udalraph.

620 POVEȘTI NETERMINATE

*Rog - Numele real (plural Rogin) al druedainilor în graiul rohirrimilor, reprezentat de traducerea Wosei.

Rohan - Formă în Gondor a numelui sindarin Rochan(d), „Țara Cailor", marea cîmpie ierboasă care inițial constituia partea de nord a Gondorului, numită apoi Calenardhon. Vezi Obștea; Strunga Rohan; Rohirrimi.

Rohirrimi - „Stăpîniii cailor" din Rohan. Cavalerii din Rohan. Vezi Eor- lingii, Eotheodi.

Romendacil I — Tarostar, al optulea Rege al Gondorului, care și-a luat titlul de „învîgătorul de la Răsărit", după ce-a respins primele atacuri ale Răsăritenilor asupra Gondorului.

Romendacil II — Minalcar, timp de mulți ani Regent și după aceea al nouăsprezecelea Rege al Gondorului, care și-a luat titlul de Romendacil după marea victorie repurtată asupra Răsăritenilor în cel de-al Treilea Ev.

Romenna — „Spre răsărit", mare liman în răsăritul Numenorului. Fiordul Romenna; Golful Romenna.

*Ru, Ruatan - Forme quenylene derivate din cuvîntul Drughu, cores- punzînd sindarinului Dru, Druadan.

S

Sabia Neagră - Vezi Gurthang, Mormegil.

Sackville-Baggins - Numele unei familii de hobbiți din Comitat.

Otho Sackville-Baggins, Lotho.

* Sador — Servitor al lui Hurin în Dor-lomin și prieten al lui Turin în copilăria acesteia, care îi dăduse numele de Labadal; poreclit Ologul.

Saeros — Elf nandorin, sfetnic al Regelui Thingol în Doriath; 1-a insultat pe Turin în Menegroth, drept care acesta 1-a urmărit, provocându-i fără să vrea moartea.

Sam Gamgee (cel înțelept) — Hobbit din Comitat, membru al Frăției Inelului și tovarăș al lui Frodo în Mordor. Jupînul Sam cel înțelept.

*Sarch nia Hln Hurin — „Mormîntul Copiilor lui Hurin" (în Brethil).

Sam Athrad - „Vadul Pietrelor", unde Drumul Gnomilor, venind dinspre Nogrod și Belegost, traversa râul Gelion.

Sam Gebir — „Ghimpîi de piatră", denumirea vîltoarelor de pe Anduin, mai sus de Argonathi; denumirea se trage de la colții de stîncă, ascuțiți și drepți, ce se afla în locul unde începeau vîltoarele.

Saruman — „Omul Dibaci", după cum îl numeau oamenii pe Cururur (așa se traduce numele acesta), unul dintre istari (vrăjitori) și mai- marele ordinului acestora. Vezi Curumo, Curunlr; Mesagerul Alb.

INDICE 621

Sauron — „Mîrșavul", cel mai puternic dintre servitorii lui Melkor, la origine un maia al lui Aule. Numit Seniorul întunecimii, Puterea întunecimii; vezi și Annatar, Artano, Aulendil. Insula lui Sauron, vezi Tol-in-Gaurhoth.

Săgeata Roșie - „Săgeata de război" trimisă din Gondor în Rohan ca semn al ananghiei în care se afla Minas Tirith.

* Sălășlui torul din Adîncuri, Cel din Adînc — Vezi Uimo.

Sălbatici - (i) Druedainii. (ii) Termen general pentru Oamenii Răsăriteni de dincolo de Anduin.

Sălbaticul din Păduri - Nume adoptat de Turin cînd a ajuns pentru prima oară printre oamenii din Brethil.

*Săritura Căprioarei - Vezi Cabed-en-Aras.

Scăldătoarea Enților - Rîu care curgea prin Rohan din Codrul Fangorn, spre Nindalf. Vezi Onodlo.

Seminția Mică - Vezi Hobbiți.

Seniorii din Andunie — Vezi Andunie.

Seniorul din Dor-lomin - Hurin, Turin; vezi Dor-lomin.

Seniorul din Morgul - Vezi Stăpînul Nazgulilor, Minas Morgul.

Seniorul întunecimii - Morgoth; Sauron.

Serech — Marile smîrcuri la nord de Trecătoarea Sirion, în care se vărsa râul Rivil coborînd din Dorthonion.

seregon — „Sînge de Piatră", plantă cu flori de un roșu închis, care creștea pe Amon Rudh.

Serni — Unul din râurile din Lebennin, Gondor. (Numele derivă din sinda- rinul sern, „pietricică, prundiș", echivalentul quenyanului sarnie, „pietriș, banc de prundiș". „Cu toate că Serni era râul mai scurt, numele lui a fost păstrat chiar și după confluența râului cu Gilrain, pînă la vărsarea în mare. Gura de vărsare era blocată de prundiș și, oricum, în vremurile de mai târziu, corăbiile care se apropiau de Anduin, îndreptîndu-se spre Pelargir, treceau pe lingă țărnul răsăritean al insulei Toi Falas, urmînd cursul navigabil deschis de numenoreeni în mijlocul Deltei Anduinului.")

Sfatul - Referiri diferite: Sfatul Sceptrului (Sfatul Regelui din Numenor); Sfatul din Gondor, Sfatul Alb.

Sfatul Alb - Sfaturile pe care le-au ținut înțelepții, care s-au întîlnit la răstimpuri în al Treilea Ev, între 2463-2953; de obicei este menționat ca Sfatul. înainte de acest interval, înțelepții au mai ținut un sfat, numit și el Sfatul Alb.

Sfatul lui Elrond - [Sfat la Elrond acasă] Sfat ținut în Vîlceaua Despîcată, înainte ca Frăția Inelului să plece la drum.

622 POVEȘTI NETERMINATE

*Sharbhund — Denumire, printre Gnomii Scundaci, pentru Amon Rudh.

Silmarien - Fiica lui Tar-Elendil; mama lui Valandil, primul Senior din Andunie, și străbuna lui Elendil cel înalt.

Silmarili — Cele trei nestemate făcute de Feanor, înaintea distrugerii celor Doi Copaci din Valinor, pline de lumina acestora.

simbelmyne — Floare mică și albă, numită și alfirin și uilos. Tradus ca Veșnicuțe.

Sindari - Elfii Cenușii; astfel se numeau toți elfii telerini la origine pe care noldorii care s-au întors i-au găsit în Beleriand, dar nu și Elfii Verzi din Ossiriand.

Sindarin — Adjectiv folosit cu referire la sindari.

Sindarină - graiul sindarilor. Graiul din Beleriand, Graiul Elfilor Cenușii.

*Siril — Rîul principal al Numenorului, curgînd spre sud din Meneltarma.

Sirion - Marele rîu din Beleriand. Smîrcurile Sirionului; Limanurile Sirionului, Limanul Sirionului, vezi Limanuri; Gurile Sirionului; Trecătoarea Sirion. Valea Sirionului.

*Sir Angren — Vezi Angren.

*Sir Ningi or — Nume sindarin pentru Rîul Stînjeneilor.

Smaug — Marele dragon din Erebor. în multe locuri numit Dragonul.

Smeagol — Gollum.

Smîrcurile Morților — Smîrcuri întinse, cu apă stătătoare, la sud-est de Emyr Muil, în care puteau fi văzuți cei uciși în Bătălia de la Dagorlad.

*Sorontil - „Cornul vulturului”, țanc înalt pe coasta promontoriului nordic al Numenorului.

*Soronto — Numenorean, fiul lui Ailinel, sora lui Tar-Aldarion, și vîr cu Tar-Ancalime.

Stăpînii Apusului - Vezi Valari.

Stăpînul Destinului - Vezi Turambar.

Stăpînul Nazgulilor - Numit și Căpetenia Duhurilor Inelelor, Căpitanul (Negru), Seniorul din Morgul, Regele-Vrăjitor.

Steaua (lui Eärendil) — Vezi Eärendil; Țara Stelei, vezi Numenor.

Steaua lui Elendil, Steaua (Regatului) de la Miazănoapte — Vezi Elendilmir.

Stînjeneilor, Rîul - Rîu care curgea din Munții Cețoși, unindu-se cu Anduinul pe Cîmpiile Stînjeneilor; traducerea toponimului sindarin Sir Ningi or.

Stogu - Un sat în Comitat, la capătul nordic al Smîrcurilor.

INDICE 623

Stoor - Unul dintre cele trei neamuri în care erau împărțiți hobbiții; vezi Fallohide.

*Strînsura Pădurii — „Gîtuirea” Codrului întunecat, produsă de scobitura numită Adîncătura Răsăriteană.

Strunga Rohan, Strunga — Deschiderea, lată de aproximativ 20 de mile, între capătul extrem al Munților Cețoși și pintenul nordic la Munților Albi, prin care curgea rîul Isen. Strunga Calenardhon.

Sulime - Nume quenyan pentru a treia lună, conform Calendarului numenorean, corespunzînd lunii martie. Vezi Gwaeron.

Surghiuniți — Noldorii răzvrățiți care s-au întors din Aman în Pământul de Mijloc.

Surion - Vezi Tar-Surion.

T

talán - (Plural telain [talani, în rom.]). Platforme de lemn construite în copacii din Lothlorien, pe care sălășluiau galadhrimii. Vezi fler.

Talath Dirnen - Cîmpia Străjuita, la nord de Nargothrond.

*taniquelasse - Copac mereu verde și parfumat, adus în Numenor de către eldarii din Eressea.

Taniquetil — Muntele lui Manwe în Aman. Vezi Amon Uilos, Oiolosse.

Tar-Alcarin - Al șaptesprezecelea Cîrmuitor al Numenorului.

Tar-Aldarion - Al șaselea Cîrmuitor al Numenorului, Regele Marinar; numit Marele Căpitan de către Breasla Aventurierilor. Vezi Anardil.

Tar-Amandil - Al treilea Cîrmuitor al Numenorului, nepotul lui Elros Tar- Minyatur.

Tar-Anârion - Al optulea Cîrmuitor al Numenorului, fiul lui Tar-Ancalime și Hallacar din Hyarastorni.

Tar-Ancalime — în ordinea Cîrmuitorilor Numenorului, a șaptea, și prima Regina Cîrmuitoare, fiica lui Tar-Aldarion și Erendis. Vezi Emerwen.

Tar-Ancalimon - Al paisprezecelea Cîrmuitor al Numenorului.

Tar-Anducal — Nume pe care și l-a luat în calitate de Cîrmuitor al Numenorului Herucalmo care a uzurpat tronul la moartea lui Tar- Vanimelde, soția sa.

Tarannon — Al doisprezecelea Rege al Gondorului. Vezi Falastur.

*Tar-Ardamir — Al nouăsprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, numit Ar- Abattârik.

Taras - Munte pe promontoriul Nevrast; sub el se găsea Vinyamar, străvechiul sălaș al lui Turgon.

*Taras-ness — Promontoriul de pe care se înălța Muntele Taras.

624 POVEȘTI NETERMINATE

Tar-Atanamir - Al treisprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, numit Cel Mare și Nesupusul.

Tar-Calion — Numele quenyan al lui Ar-Pharazon.

Tar-Calmacil - Al optsprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, numit în adunaică Ar-Belzagar.

Tar-Ciryatan - Al doisprezecelea Cîrmuitor al Numenorului.

Tar-Elendil — Al patrulea Cîrmuitor al Numenorului, tatăl lui Silmarien și Meneldur. Vezi Parmaite.

*Tar-Elestime - „Doamna cu Sprinceana înstelată", numele ce i s-a dat lui Erendis.

*Tar-Falassion — Numele quenyan al lui Ar-Sakalthor.

Tar-Herunumen - Numele quenyan al lui Ar-Adunakhor.

*Tar-Hostamir — Numele quenyan al lui Ar-Zimrathon.

*Tarmasundar - „Rădăcinile Pilastrului", cele cinci muchii întinzându-se de la baza muntelui Meneltarma.

Tar-Meneldur - Al cincilea Cîrmuitor al Numenorului, astronom, tatăl lui Tar-Aldarion. Vezi Elentirmo, Irimon.

Tar-Minastir — Al unsprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, care a trimis flota împotriva lui Sauron.

Tar-Minyatur - Numele lui Elros cînd a devenit cel dintîi Cîrmuitor al Numenorului.

Tar-Mfriel - Fiica lui Tar-Palantir; luată cu de-a sila de soție de către Ar-Pharazon, și numită Ar-Zimraphel în adunaică, în calitate de regină.

Tarostar - Nume primit de Romendacil I.

Tar-Palantir — Al douăzeci și patrulea Cîrmuitor al Numenorului, care s-a lepădat de toate datinile regale și și-a luat un nume quenyan: „Cel care privește departe". în adunaică, numit (Ar-) Inziladun.

Tar-Surion — Al nouăsprezecelea Cîrmuitor al Numenorului.

Tar-Telemmaite - Al cincisprezecelea Cîrmuitor al Numenorului, numit astfel („Mîină de Argint") datorită pasiunii lui pentru argint.

Tar-Telemnar - Numele quenyan al lui Ar-Gimilzor.

Tar-Telperien - în ordinea Cîrmuitorilor Numenorului, a zecea, și a doua Regină Cîrmuitoare.

Tar-Vanimelde - în ordinea Cîrmuitorilor Numenorului, a șaisprezecea, și a treia Regină Cîrmuitoare.

Taur-e-Ndaedelos — „Pădurea Cumplitei Spaime", nume sindarin al Codrului întunecat. Vezi Taur-nu-Fuin.

Taur-en-Faroth — Platourile împădurite la vest de râul Narog, mai sus de Nargothrond; Faroth, Platoul Faroth.

INDICE 625

Taur-nu-Fuin - „Pădurea de sub Umbra Noptii", (i) Numele ulterior pentru Dorthonion. (ii) Un nume pentru Codrul întunecat. Vezi Taur-e-Ndaedelos.

*Tawar-in-Druedain — Pădurea Druadan.

*Tawarwaith — „Poporul Pădurii”, Elfii Pădureni.

Tărîmul Binecuvîntat — Vezi Aman.

Tărîmul de la Miazăzi - Vezi Gondor.

Tărîmul de la Miazănoapte — Vezi Arnor.

Tărîmurile Apusene — (i) Referitor la Numenor, vezi Andustar. (ii)

Referitor la Pămîntul de Mijloc, o expresie cu caracter foarte general, indicînd în sens larg ținuturile aflate la apus de Anduin.

*Tărîmurile de la Miazănoapte (din Numenor) - Vezi Forostar.

Tărîmurile Nepieritoare - Aman și Eressea. Tărîmul Nepieritor.

Teiglin — Afluent al Sirionului, izvorînd în Ered Wethrin și mărginind Codrul Brethil la miazăzi; Trecerea peste Teiglin, Trecerea, locul în care drumul spre Nargothrond traversa rîul.

Telchar - Vestit gnom fierar din Nogrod.

*Teleporno - Numele în elfica nobilă al lui Celeborn (2).

Teleri - Al treia și cel mai numeros dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor porniți în Marea Călătorie din Cuivienen; din acest neam făceau parte elfii din Alqualonde, în Aman, precum și sindarii și nandorii din Pămîntul de Mijloc. Al Treilea Clan. Vezi Lindari.

Telerin - Referitor la teleri. Referitor la graiul vorbit de teleri.

Telperion - Cel mai mare dintre cei Doi Copaci, Copacul Alb din Valinor. în quenyană, Tyelperion.

Telumehtar - Al douăzeci și optulea Rege al Gondorului; numit Umbar- dacil, „Cuceritorul Umbarului”, după victoria lui asupra Corsarilor în cel de-al Treilea Ev, 1810.

Thalion - Vezi Hurin.

*thangail - „Gardul de scuturi”, formațiune de luptă a dunedainilor.

Thangorodrim — „Munții Tiraniei”, înălțați de Morgoth deasupra Angbandului; sfârșiți în Marea Bătălie la sfîrșitul Primului Ev.

Tharbad - Port la rîu și oraș în locul unde Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi traversa rîul Gwathlo, ruinat și distrus în timpul Războiului Inelului. Podul Tharbad.

Tharkun — „Omul cu toiagul” astfel îl numeau gnomii pe Gandalf.

Thengel - Al șaisprezecelea Rege al Rohanului, tatăl lui Theoden.

Theoden - Al șaptesprezecelea Rege al Rohanului; răpus în Bătălia de pe Cîmpiile Pelennor.

626 POVEȘTI NETERMINATE

Theodred - Fiul lui Theoden, Regele Rohanului; răpus în Prima Bătălie de la Vadurile Isenului.

Theodwyn — Fiica lui Thengel, Regele Rohanului, mama lui Eomer și Eowyn.

Thingol — „Pelerina-Cenușie" (în quenyană, Singollo), numele sub care era cunoscut în Beleriand Elwe (Elu, în sindarina), conducător, împreună cu fratele său Olwe, al armiei telerilor plecați din Cui- vienen, și ulterior Rege al Doriathului. Vezi Elu, Elwe.

Thorin Scut de Stejar - Gnom din Casa lui Durin, Rege în exil, conducător al expediției în Erebor; răpus în Bătălia celor Cinci Oștiri.

Thorondor — Regele Vulturilor din Crissaegrim.

Thorongil - „Vulturul Stelei", numele lui Aragorn în Gondor, în timpul când 1-a slujit pe Ecthelion II.

Thrân I — Gnom din Casa lui Durin, primul Rege de sub Munte.

Thrân II- Gnom din Casa lui Durin, Rege în exil, tatăl lui Thorin Scut de Stejar; a murit în temnițele din Doi Guldur.

Thranduil - Elf sindarin, Rege al Elfilor Pădureni în partea de nord a Codrului întunecat; tatăl lui Legolas.

Thror - Gnom din Casa lui Durin, Rege de sub Munte la venirea lui Smaug, tatăl lui Thrân II; răpus în Moria de orcul Azog.

*Thurin — Nume dat lui Turin în Nargothrond de către Finduilas; tradus drept Taina.

Tinuviel - Vezi Luthien.

Toi Eressea — Vezi Eressea.

Toi Falas — Insula în Golful Belfalas, în apropiere de Ethir Anduin.

Tol-in-Gaurhoth - „Insula Vircolacilor", denumirea ulterioară a insulei Toi Sirion, aflată în râul ce trecea prin Trecătoarea Sirion, pe care Finrod a durat turnul Minas Tirith. Insula lui Sauron.

Toi Uinen - Insulă în Golful Romenna, pe coasta răsăriteană a Numenorului.

Took - Numele unei familii de hobbiți din Meleagul de la Apus al Comitatului. Vezi Peregrin, Hildifons, Isengar, Bătrînul Took.

Torentul Cenușiu - Vezi Gwathlo.

Torentul Vechi — Denumirea dată de eotheodi râului Anduin.

Trecătoarea Caradhras - Vezi Caradhras.

Trecătoarea Imladris — Vezi Cirith Forn en Andrath.

Trecătoarea înaltă - Vezi Cirith Forn en Andrath.

Trecerea - Vezi Teiglin.

tuile - Primul anotimp („primăvara”) în loa.

INDICE 627

Tumhalad - Vale în Beleriandul Apusean, între râurile Ginglith și Narog, unde a fost înfrîntă oștirea din Nargothrond.

Tuor - Fiul lui Huor și Rian; împreună cu Voronwe, a venit în Gondolin aducînd solia lui Uimo; s-a însurat cu Idril, fiica lui Turgon, și împreună cu ea și fiul lor Eärendil au scăpat din năpasta abătută asupra orașului. Securea lui Tuor, vezi Dramborleg.

Turambar — Nume pe care și l-a luat Turin în zilele petrecute în Codrul Brethil. în traducere, Stăpînul Destinului, Turin însuși traducîndu-1 ca Stăpînul Umbrei întunecate.

Turgon - Al doilea fiu al lui Fingolfin; a trăit în Vinyamar, Nevrast, înainte să plece în taină spre Gondolin, pe care l-a cîrmuit pînă la moartea sa în timpul jefuirii orașului; tatăl lui Idril, care a fost mama lui Eärendil; numit Regele Ascuns.

Turin - Fiul lui Hurin și Morwen; personajul principal al baladei Narn i Hîn Hurin. Pentru celelalte nume ale sale, vezi Neithan, Agarwaen, Thurin, Mormegil, Sălbaticul din Păduri, Turambar.

Turnurile Colților — Turnurile de pază în părțile de est și de vest ale Morannonului.

*Turuphanto - în traducere, Balena de Lemn, numele dat corăbiei Hiri- londe a lui Aldarion, în timp ce era construită.

Tyrn Gorthad - Nume sindarin al Gruuiurilor-gorgane.

T

Țancul Vremii - Vezi Amon Sul.

Țara Darului - Vezi Numenor, Ydzâyan.

Țara Murgă — Țară aflată la poalele apusene ale Munților Cețoși, la capătul lor sudic, locuită de dunlendingi [de la denumirea țării lor, Dunland -n.tr.].

Țara Stelei — Numenor; traducere a denumirii quenyene Elennanore, care apare în Jurămîntul lui Cirion.

Țărmlul Vechi - Vezi Anfalas.

Ținutul de Jos - Țară a bardingilor, la poalele Muntelui Erebor, aliată cu Regatul Gnomilor de sub Munte. Vezi Bătălia din Ținutul de Jos.

U

*Udalraph - Vezi Borondir.

*uilos - Floare mică și albă, numita și alfirin și simbelmyne (Veșnicuțe).

Uinen - O maia, Doamna Mărilor, soața lui Osse.

*Uinendili - „Cei care o iubesc pe Uinen", nume primit de Breasla Aventurierilor din Numenor.

628 POVEȘTI NETERMINATE

*Uineniel — „Fiica lui Uinen", nume dat lui Erendis de Valandil, Seniorul din Andunie.

*Ulbar — Un numenorean, cioban în slujba lui Hallatan din Hyarastorni, care a devenit unul din marinarii lui Tar-Aldarion.

Uldor - Numit Blestematul; unul din conducătorii Răsăritenilor, răpus în bătălia Nirnaeth Arnoediad.

Uimo - Unul din marii valari, Domnul Apelor. Numit Sălășluitarul din Adîncuri.

*Ulrad — Membru al cetei de proscriși (Gaurwaith), căreia i s-a alăturat Turin.

Ultima Alianță — Liga întemeiată la sfârșitul celui de-al Doilea Ev, între Elendil și Gil-galad pentru a-l înfrînge pe Sauron; vezi, de asemenea, Alianța, Războiul Ultimei Alianțe.

Umbar — Mare liman natural și fortăreață a numenoreenilor la sud de Golful Belfalas; în cea mai mare parte a celui de-al Treilea Ev, stăpînit de varii neamuri de oameni dușmănoși față de Gondor, cunoscuți drept Corsarii din Umbar.

Umbardacil - Vezi Telumehtar.

*Uner — „Nimeni".

Ungoliant - Marele Paianjen, cel care a distrus împreună cu Melkor Copacii din Valinor.

Urime — Nume quenyan pentru a opta lună, conform calendarului numenorean, corespunzînd lunii august.

Urukși — Formă anglicizată pentru Uruk-hai din Graiul Negru; o rasa de orei de statură și putere mare.

*Urwen - Numele primit de Lalaith, fiica lui Hurin și Morwen, care a murit în copilărie.

V

Vadul Carrock - Vad al râului Anduin, între Carrock și malul răsăritean al râului; probabil aici se referă la Vechiul Vad, unde Vechiul Drum al Pădurii traversa Anduinul, la sud de Vadul Carrock.

Vadul Enților — Vad în râul Scăldătoarea Enților.

Vadul Sam - Traducere parțială pentru Sam Athrad, „Vadul Pietrelor”, vad peste Baranduin la punctul sudic extrem al Comitatului.

Vadurile Isen — Trecerea peste Isen a marelui drum numenorean care lega Gondorul de Arnor; numit în sindarină Athrad Angren și Ethraid Engrin-, vezi, de asemenea, Bătăliile de la Vadurile Isen.

Vadurile Poros — Trecere peste Rîul Poros, pe Drumul Harad.

INDICE 629

Valacar - Al douăzecilea Rege al Gondorului, a cărui căsătorie cu Vi-dumavi, din neamul Oamenilor de la Miazănoapte, a dus la războiul civil cunoscut drept învrăjbirea Rubedeniilor.

Valandil (1) - Fiul lui Silmarien; primul Senior din Andunie.

Valandil (2)- Fiul cel mic al lui Isildur; al treilea Rege al Amorumui.

Val ari - (Singular Vala). Puterile care stăpînesc Arda. Stăpîinii Apusului, Puterile.

Valea Calvarului — Valea de la izvoarele Izvorului Zăpezii, mărginită de pereții Văii Calvarului.

Valea Carelor de Piatră - Vale în Pădurea Druadan, la capătul răsăritean al munților Ered Nimrais. (Toponimul este o traducere pentru *Imrath Gondraich; imrath înseamnă „o vale lungă și îngustă cu un drum sau o albie care o străbate în lungime”.)

*Valea Firien — Strungă din care izvora Pîriul Mering.

Valea Mormintelor — Vezi Noirinan.

Valea Piriașului Tainic - Vezi Nanduhirion.

Valinor — Țara valarilor în Aman.

Valmar - Orașul valarilor în Valinor.

Vanyari - Primul dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor plecați din Cuivienen în Marea Călătorie, toți părăsind Pămîntul de Mijloc și statornicindu-se în Aman.

Varda - Cea mai măreață dintre valiere („Regina Valarilor”), făuritoarea Stelelor, soața lui Manwe.

Vardamir - Numit Ndlimon, datorită pasiunii lui pentru învățătura străveche; fiul lui Elros Tar-Minyatur; socotit al doilea Cîrmuitor al Numenorului, deși nu s-a urcat pe tron.

*vardarianna — Copac parfumat și veșnic verde, adus în Numenor din Eressea de către eldari.

*Văgăuna - Aparent sinonim cu Viroaga Văgăunii.

Văgăuna lui Helm - Defileu adînc, la capătul nord-vestic al

munților Ered Nimrais, la a cărei intrare a fost construită Cetatea Cornului (vezi Pictures by J.J.R. Tolkien, 1979, nr. 26); numit astfel după Regele Helm care s-a refugiat acolo din calea vrăjmașilor, în timpul Iernii celei Lungi din al Treilea Ev.

*Veantur - Căpitanul Corăbiilor Regelui în timpul lui Tar-Elendil; bu

nicul lui Tar-Aldarion; comandant al primei corăbii numenoreene care s-a întors în Pământul de Mijloc.

*Vechea Ceată - Numele purtat inițial de membrii cetei lui Turin, în Dor-

Cuarthol.

Vechiul Drum al Pădurii — Vezi Drumuri.

630 POVEȘTI NETERMINATE

*Vechiul Meleg al Pukelilor, Vechea Pustietate a Pukelilor - Vezi Druwaith laur.

*Vechiul Vad - Vadul peste Anduin, pe Vechiul Drum al Pădurii. Vezi

Vadul Carrock.

*Venetici - Vezi Răsăriteni, Brodda. Veșnicuțe — Vezi simbelmyne.

Vicerege - în Rohan.

Vidugavia — „Locuitor al pădurii”, bărbat de la Miazănoapte, numit i?e-

gele Rhovanionului. Vidumavi — „Fecioara pădurii”, fiica lui Vidugavia; s-a măritat cu Valacar, Regele Gondorului.

*Vijeliosul Cenușiu - Nume dat de eotheodi unui rîu curgînd din Ered

Mithrin pentru a se uni cu Anduinul aproape de izvorul său. (Al doilea element al numelui [Greylin, în original, n.tr.] trebuie să fie anglo-saxonul hlynn, „torent”, sensul literal fiind probabil acela de „cel zgomotos”.)

Vilya — Unul dintre cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Gil-galad și apoi

de Elrond. Numit și Inelul de Aer, Inelul Albastru. Vini ac - Vezi Baranduin.

*Vinyalonde — „Limanul cel Nou”, liman numenorean întemeiat de Tar-

Aldarion la gura rîului Gwathlo; mai apoi numit Lond Daer.

Vinyamar — „Noul Sălaș”, casa lui Turgon în Nevrast. Vfresse — Nume quenyan al celei de-a patra luni, conform calendarului numenorean, corespunzînd lunii aprilie. Viroaga Văgăunii —

Valea care ducea la Văgăuna lui Helm. Vilceaua Despicală —

Traducerea denumirii sindarine Imladris. locul unde

trăia Elrond, într-o vale adîncă din Munții Cețoși. Voronwe (1) - Elf din Gondolin, singurul marinar care a supraviețuit de pe cele șapte corăbii trimise în Apus după bătălia Nirnaeth Arnoediad; s-a întîlnit cu Tuor la Vinyamar și 1-a călăuzit pînă în Gondolin.

Voronwe (2) — Numele lui Mardii, Majordom al Gondorului.

Vrăjitori — Vezi Istari, Heren Istarion, Ordinul Vrăjitorilor.

Vrăjitorii Albaștri — Vezi Ithryn Luin.

Vulturi — Din Crissaegrim. Din Numenor (vezi Martorii lui

Manwe). Și Gwaihir, care 1-a salvat pe Gandalf din Orthanc.

INDICE 631

W

Westron - Limba vorbită în general în nord-vestul Pămîntului de Mijloc, descrisă în Anexa F la Stăpînul Inelelor, și reprezentată de engleza modernă. Limba Comună.

Wosei — Vezi Druedainii.

Y

Yavanna - Una dintre valiere („Reginele Valarilor”), soața lui Aule.

*yavannamîre - „Nestemata Yavannei”, copac aromat, veșnic verde, cu poame de un roșu aprins, adus în Numenor de către eldarii din Eressea.

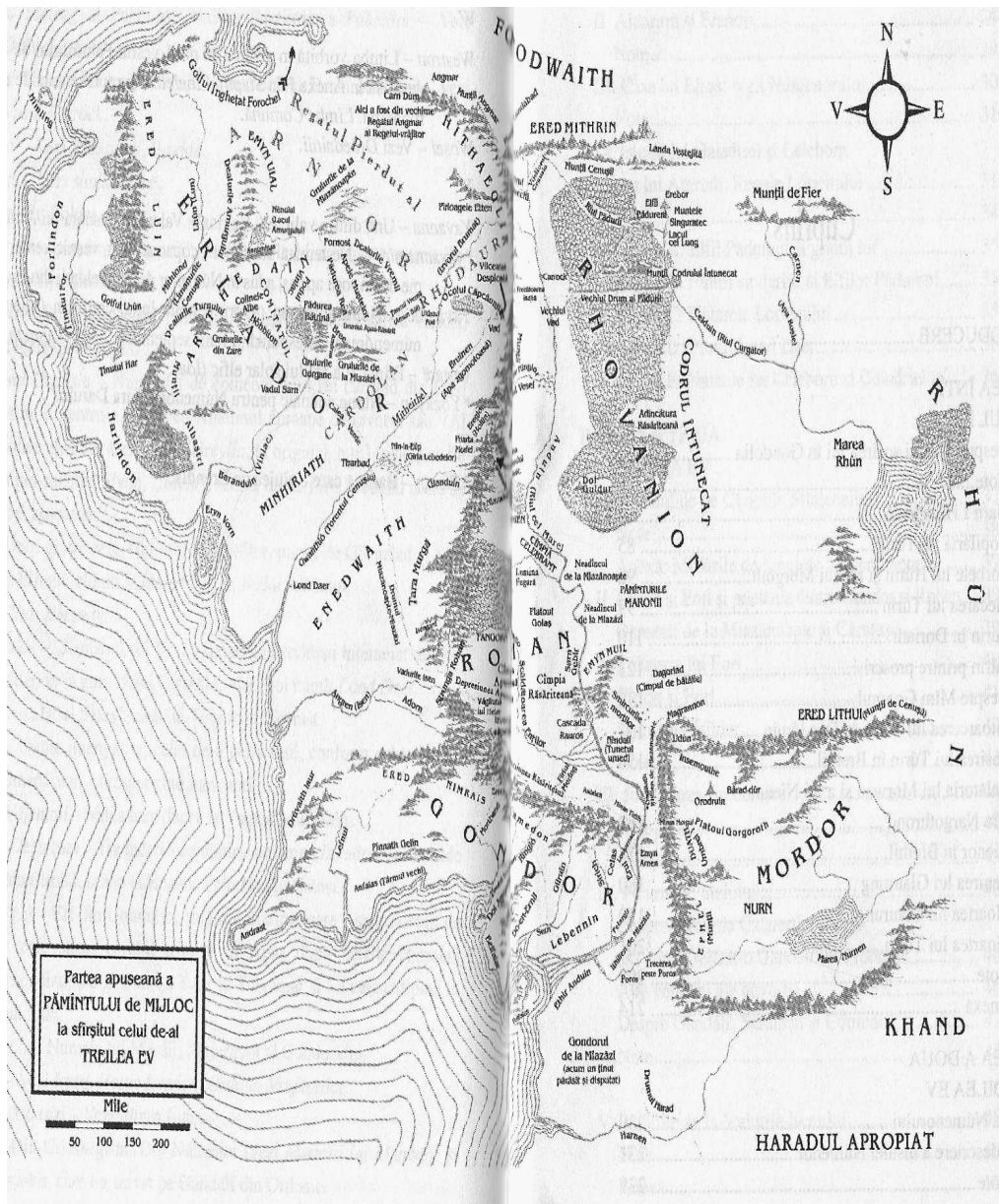
Yavannie - Nume quenyan pentru a noua lună, conform Calendarului numenorean, corespunzînd lunii septembrie. Vezi Ivanneth.

yestare — Prima zi a anului solar elfic (loa).

*Yozâyan - Nume adunaic pentru Numenor, „Țara Darului”.

Z

*Zamîn - Bătrînă care o slujea pe Erendis.

Cuprins

INTRODUCERE.....

PARTEA ÎNȚII PRIMUL EV

I. Despre Tuor și sosirea lui în Gondolin Note

II. Narn I Hîn Hurin.....

Copilăria lui Turin.....

Vorbele lui Hurin și ale lui Morgoth....

Plecarea lui Turin.....	
Turin în Doriath.....	
Turin printre proscriși.....	
Despre Mîm Gnomul.....	
întoarcerea lui Turin în Dor-lomin	
Sosirea lui Turin în Brethil....	
Călătoria lui Morwen și a lui Nienor	
în Nargothrond.....	
Nienor în Brethil.....	
Venirea lui Glaurung.....	
Moartea lui Glaurung.....	
Moartea lui Turin.....	
Note.....	
Anexă.....	
PARTEA A DOUA AL DOILEA EV	
Harta Numenorului.....	2
<u>I. O descriere a insulei Numenor.....</u>	<u>2</u>
<u>Note.....</u>	<u>2</u>
<u>II. Aldarion și Erendis.....</u>	<u>241</u>
<u>Note.....</u>	<u>295</u>
<u>III. Casa lui Elros: regii Numenorului</u>	<u>302</u>
<u>Note.....</u>	<u>310</u>
IV. Istoria lui Galadriel și Celeborn	
și a lui Amroth, Regele Lorienului....	315
<u>Note.....</u>	<u>349</u>
Anexa A: Elfii Pădureni și graiul lor. .	354
Anexa B: Prinții sindarini ai Elfilor Pădureni	356
Anexa C: Hotarele Lorienului.....	359
Anexa D: Portul Lond Daer.....	361
Anexa E: Numele lui Celeborn și Galadriel	367
PARTEA A TREIA AL TREILEA EV	
<u>I. Prăpădul de pe Cîmpiile Stînjeneilor</u>	<u>373</u>
<u>Note.....</u>	<u>383</u>
Anexă: Măsurile de lungime mimenoreene	392
II. Cirion și Eorl și prietenia dintre Gondor și Rohan	397
Oamenii de la Miazănoapte și Căruțașii	397
Călătoria lui Eorl.....	407
Cirion și Eorl.....	413
Datina lui Isildur.....	424
<u>Note.....</u>	<u>427</u>

<u>III. In căutarea Ereborului.....</u>	<u>441</u>
<u>Note.....</u>	<u>449</u>
<u>Anexă.....</u>	<u>450</u>
<u>IV. Pe urmele Inelului.....</u>	<u>463</u>
Despre călătoria Călăreților Negri așa cum a relatat-o Gandalf lui Frodo	463
Alte versiuni ale poveștii.....	469
Despre Gandalf, Saruman și Comitat	479
<u>Note.....</u>	<u>484</u>
<u>V. Bătăliile de la Vadurile Isenului</u>	<u>488</u>
<u>Note.....</u>	<u>501</u>
<u>Anexă.....</u>	<u>504</u>
PARTEA A PATRA	
<u>Druedainii.....</u>	<u>517</u>
<u>Note.....</u>	<u>527</u>
<u>Istarii.....</u>	<u>532</u>
<u>Note.....</u>	<u>549</u>
<u>Palantfrii.....</u>	<u>553</u>
<u>Note.....</u>	<u>565</u>
<u>Indice.....</u>	<u>571</u>
Harta Pământului de Mijloc.....	632-633

К·Л·А·У·Х·Б·Н·У·Л·Т·П·М·В·И·Е·Т·Н·Н·К·Л·А

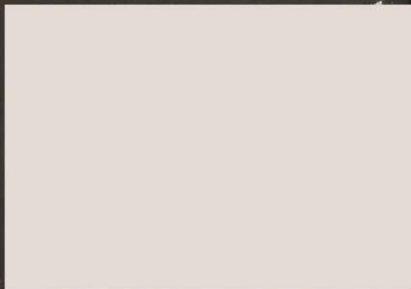
Poveștile cuprinse în acest volum continuă și dezvoltă subiecte din *Silmarillion* și *Stăpînul Inelelor*.

Povești neterminate este o culegere de narațiuni care se întind în timp de la Zilele de Odinioară ale Pământului de Mijloc pînă la sfîrșitul Războiului Inelului și cuprind istorii despre Gandalf și întîlnirea gnomilor cu hobbiții în Fundătura, despre Ulmo, Domnul Mării, și apariția sa în fața lui Tuor, despre lungile evuri ale Númenorului înaintea scufundării în mare și tot ce se știe despre cei Cinci Vrajitori.

Volumul a fost editat de Christopher Tolkien, care a adăugat note și comentarii ce plasează fiecare poveste în contextul operei tatălui său.

rao
international
publishing
company

К·Л·А·У·Х·Б·Н·У·Л·Т·П·М·В·И·Е·Т·Н·Н·К·Л·А